

TRAIAN CHELARIU
F
Strada Lebedei nr. 8
Pagini de jurnal

Colecția cărților de referință – seria „Memorii”

Redactor: Eugenia Petre
Tehnoredactor: Rodica Niță

© Editura Paideia, 2002
701341 București, România
Str. Tudor Arghezi nr.15, sector 2
tel.: (00401) 211.58.04; 212.03.47
fax: (00401) 212.03.48
e-mail: paideia@fx.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

CHELARIU, TRAIAN

Strada Lebedei nr. 8: Pagini de jurnal /

Traian Chelariu - București: Paideia, 2002

p. 448 ; 20 cm. (Colecția cărților de referință – seria „Memorii”)

ISBN 973-596-037-0

821.135.1-94

TRAIAN CHELARIU

Strada Lebedei nr. 8

Pagini de jurnal

Prefață:

Mircea A. Diaconu

PAIDEIA

Ediția de față reproduce pentru prima dată însemnările lui Traian Chelariu din perioada 15 iunie 1956 – 5 septembrie 1960.

Manuscrisul jurnalului este conținut în patru registre format A4 cu coperte cartonate. Filele sunt numerotate de către autor cu creionul recto-verso, iar scrierea este cu cerneală albastră. Scrisul este mărunț, în unele locuri aproape ilizibil.

Atunci când nu am reușit descifrarea unui cuvânt sau a unor nume proprii (de multe ori însuși autorul nu este consecvent cu numele unor persoane) am preferat marcarea prin paranteze drepte [...].

În transcriere am aplicat normele de ortografie în vigoare, păstrând pentru culoare particularitățile lexicale ale autorului.

(nota red.)

TRAIAN CHELARIU, ÎN CĂUTAREA UNUI GEST DE JUSTIȚIE LITERARĂ

Nu știu dacă fragmentele din jurnalul lui Traian Chelariu publicate de curând în „România literară” (nr. 17/2001) și „Viața Românească” (nr. 3-4/2001) au reușit să redeschidă, ca să zic așa, *dosarul* acestui scriitor, plasat, de obicei, printre minori. E la mijloc un fel de inerție cu care operează istoria literară, oricât am crede că demersul revizuirilor, forțat de ruptura politică din decembrie 1989, presupune și reasezarea valorilor. În realitate, nici nu știm cu exactitate care este poziția acestui scriitor în conștiința cititorului de literatură sau în aceea a specialistului, ce loc ocupă el și cum se individualizează într-o ierarhie și într-un relief tipologic afirmate implicit. Cu toate cele șapte volume publicate după moartea autorului, în deceniile șapte și opt ale secolului trecut, am aproape certitudinea (pe care ne-o oferă manualele, istoriile literare, dicționarele etc.) că numele lui Traian Chelariu este prea puțin cunoscut, că opera lui, ca și necunoscută, nu are valoarea unui reper oarecare, că situarea sa este cel puțin inadecvată. Firește, nu ne putem consola cu faptul că nu doar Traian Chelariu este în această situație (e dezamăgitor sentimentul că tăvălugul timpului nu iartă), deși nu știu acum ce alt scriitor va fi avut destinul lui și – dincolo de lucrul acesta, căci unele destine au fost, într-adevăr, mai cutremurătoare, și-apoi, destinul uman e până la urmă un lucru secundar – ce scriitor dintre cei nedreptățiți este la fel de prins de mirajul, parcă supraindividual, al unei existențe culturale. La drept vorbind, jurnalul acesta, care are câteva niveluri de interes, poate demonstra convingător afirmația că Traian Chelariu este unul dintre scriitorii cei mai culti ai literaturii române. Evident, nu mă refer neapărat la erudiția seacă, construită prin înmagazinarea de informație, ci la comportamentul cultural, manifestat pe de o parte în permanentă nevoie de a interpreta și problematiza și, pe de altă parte, în situarea, cotidiană, în interiorul faptului de cultură. Într-un mod organic, lucru care poate fi ușor demonstrat, dar, în epoca proletcultismului, și printr-o voință aproape de neînțeles, Traian Chelariu nu are alt *spațiu cotidian* decât cel al spiritului. Cu toate acestea, un scriitor puțin cunoscut și nu o dată deformat.

Este poate și unul dintre rosturile acestei prefețe, acela de a explica, pentru cei care nu știu, cine este, în afara datelor pe care le oferă jurnalul

însuși, Traian Chelariu. Ce anume va fi contribuit decisiv la receptarea inadecvată și nedreaptă a operei lui?! Mi se părea, până mai ieri, că pot răspunde la această întrebare cu o oarecare siguranță. O analiză mai atentă a contextelor receptării scoate la lumină cauze dintre cele mai diverse și dintre cele mai complicate. E posibil să fie vorba de opțiunile literare și ideologice ale autorului de dinaintea și din timpul celui de-al doilea război mondial. E posibil să fie vorba despre preluarea prin simplificare a imaginii propuse de G. Călinescu în *Istoria* sa. Poate fi vorba chiar de destinul însuși al unei opere care are ea însăși propriul moment de maturitate, exprimat, în cazul nostru, în contexte politice nefaste. Sunt lucruri care merită cu prisosință să fie explicate.

Unul dintre ele, datorat ignoranței și perpetuării ei, ține de asocierea numelui lui Traian Chelariu mișcării iconariste și, prin urmare, *falangei* legionare din Bucovina interbelică. Traian Chelariu a publicat, într-adevăr, primul său volum de versuri, *Exod* (1933) la Iconar. În 1933, Iconar-ul nu era altceva decât o foarte tânără colecție de poezie la Institutul de Arte Grafice și Editură „Glasul Bucovinei”, rodul unei exuberanțe specifice locului reintrat în circuitul național în 1918 și, în același timp, rodul generozității rectorului Universității din Cernăuți și viitorului ministru liberal Ion Nistor. În momentul acela, nu exista, însă, nici un fel de semn că Mircea Streinul va întemeia, doar peste doi ani, sub auspiciile lui Traian Brăileanu, incriminata revistă legionară, rupându-se, împreună cu alți tineri scriitori cernăuțeni, precum Liviu Rusu, George Macrin sau Leon Țopa, de fostul lor magistru și mecena. Stau dovadă colecția revistei „Junimea Literară” a oficiosului liberal „Glasul Bucovinei” și a revistei „Iconar”, ca atare. Nu mai are nici o importanță faptul că, oricum, în 1933, Traian Chelariu se afla în Paris, de unde nici n-ar fi putut să bănuiască disidența confrăților săi față de magistrul căruia el îi va rămâne devotat până după război. Oricum, până în 1935, când apărea revista „Iconar”, între Mircea Streinul și Traian Chelariu se produsese deja o ruptură de adâncime, datorată, dincolo de anumite orgolii și de diferențele de opțiune politică, unor structuri temperamentale și creatoare extrem de diferite. Tumultului, efervescenței, furiei și teribilismului, juvenil aproape, care-l defineau pe Mircea Streinul, Traian Chelariu le opunea o natură clasică, întemeiată pe cultura temeinică, refuzând conjuncturile, iluziile zgomotoase și vanitățile gratuite. De altfel, primul a preferat un București mai prielnic afirmării (la începutul anului 1937 lucra la „Buna Vestire”) pe când al doilea a rămas la cârma oficiosului liberal până la ocuparea

Cernăuților de către ruși. Aș invoca aici un text polemic al lui Traian Chelariu, *Restabiliri și completări necesare* („Glasul Bucovinei”, nr. 5321, 24 aprilie, 1938), replică la *Bucovina în robie*, articol publicat de Streinul în numărul de Paști al revistei „Vremea”. Dintre numele cu care Streinul exemplifica viața culturală din Bucovina contemporană lipseau câteva extrem de importante, precum al lui Nistor sau al lui Leca Morariu, iar dintre acelea care defineau mișcarea poetică, lipsea chiar numele lui Chelariu. Fără a intra în detalii, iată un pasaj de final: „D-ta uiți că trăim într-o Bucovină românească liberă în care nu trebuie să existe nici cea mai mică neînțelegere sau lipsă de obiectivitate o dată ce e vorba de izbânzi științifice sau valori culturale și artistice. D-ta nu ai avut tăria morală suficientă să-i recunoști calități adversarului d-tale acolo unde le are. Fii încredințat că pretenșii d-tale adversari ți-au fost întotdeauna prieteni – dar prieteni sinceri –, de aceea te-au prețuit fără măguliri și ți-au spus, cu tact dar fără rezerve, întreg adevărul, iar aceasta în interesul d-tale”.

Dar toate acestea, care se petreceau într-un Cernăuți dintr-o provincie, din păcate, cam marginalizată, sunt detalii care le-au scăpat chiar contemporanilor, influențați de un alt eveniment, apariția antologiei **Tineri poeți bucovineni** (Editura Fundației Regale, 1938) îngrijită de Mircea Streinul. Într-un mod simplificator și mecanic, critica literară, care a comentat întru câțva această apariție, de la Pompiliu Constantinescu la Ov. Papadima sau Perpessicius, a asociat antologia cu tânăra mișcare poetică din Bucovina. În felul acesta, numele lui Traian Chelariu sau al lui Iulian Vesper, care nu au colaborat niciodată la revista „Iconar”, au fost subsumate și direcției politice a mișcării omonime. Orice generalizare a devenit în felul acesta posibilă, în așa fel încât, pentru Crohmălniceanu, de exemplu, care-l cunoștea, dar și pentru alții, scriitorul bucovinean fusese legionar. Părerea aceasta, așa cum reiese chiar din jurnal, a plutit multă vreme în aer. Să fi contribuit la întemeierea acestei păreri și faptul că Traian Chelariu a devenit, în 1943 redactorul prim al „Universului literar” unde a ținut, în continuarea lui Mircea Streinul, o rubrică intitulată *cronici germane*?! Dar Traian Chelariu era un adversar al comunismului și al rușilor (de fapt, a avut de suferit tocmai pentru articolele antisovietice scrise în timpul războiului), fiind, în același timp, cum o și mărturisește în jurnal, un adversar al lui Hitler. Prețuia, ce-i drept, cultura germană (la ea se referea în invocatele *cronici*), dar nu știu dacă acesta chiar este un păcat care să poată favoriza confuzia cu opțiunile legionare, absolut imaginare în cazul lui.

Un alt fapt care trebuie adus în discuție vizează receptarea călinesciană. Sub titlul *Suprarealiști bucovineni* sunt prezentați succint câțiva dintre tinerii scriitori afirmați la Cernăuți între războaie, criticul, care pornește înainte de toate de la antologia îngrijită de Streinul, judecând aici exclusiv estetic, fără a face explicit nici un fel de referiri la tribulațiile politice. Ceea ce i-ar defini pe acești tineri ar fi lipsa de cultură, „o vorbire încâlcită, pestriță, goana după neologisme, o sentimentalitate tulbure, un misticism bizar, un amestec de folclorism și modernism, ducând nu rareori la baroc”, „în afara oricărui spirit critic”. Or toate aceste carențe – identificabile la Mircea Streinul, care fusese dinamizatorul mișcării iconariste, de găsit de altfel și în prezentarea pe care criticul i-o face („hibriditate și lipsa de gust”) – nu au aproape nici un fel de tangență cu scrisul lui Traian Chelariu și cu atitudinea lui față de scris. El, care studiasse la Paris și Roma și care obținuse un doctorat la Cernăuți, dovedea nu numai o adâncă cultură filozofică și literară, dar și o excesivă reticență critică și autocritică, accentuată de-a lungul timpului, pe fondul transformării scrisului în *experiență* scripturală, sau, altfel zis, în destin. Cam aceleași lucruri i le reproșa Traian Chelariu însuși lui Mircea Streinul. Oricum, *suprarealism*-ul în cazul lui Traian Chelariu, și cu sensul acesta contextual extrem de peiorativ, nu poate fi decât rodul unei generalizări pripite, termenul nefiind foarte adecvat nici în cazul lui Mircea Streinul.

Firește, din perspectiva gândirii moderne, axate pe o dinamică progresistă, importanța (până la urmă, tot conjuncturală) a unui autor este dată de forța lui de a provoca mutații, de a disloca inerții, de a impune o nouă viziune asupra limbajului însuși și, în fond, de a crea discipoli. Este aici și un argument care face ca un scriitor să intre într-o anumită *istorie*, în anumite conexiuni, într-o rețea de valori și de interferențe. Traian Chelariu, care începuse o carieră universitară ce părea strălucită, a scris poezie, eseu filozofic, proză, dramaturgie, ceea ce putea să atragă atenția asupra sa fiind, însă, nu volumele de poezie, ci acelea de eseu filozofic și jurnal, adică *Zaruri* (1936) și *Pietre la cari mă-nchinai* (1937). Cu poezie, se și integra atmosferei efervescente din Cernăuți. Or, realizările depline în poezie apar mult mai târziu, Traian Chelariu fiind, lucru care nu prea se știe, unul dintre marii sonetiști români. Ce-i drept, modelele lui ar putea fi Carducci, Petrarca sau Shakespeare, fapt care îl izolează în contextul devenirii poeziei românești. Oricum, și sonetele (asupra cărora poetul arată un rar spirit critic), și poemele în vers alb, toate scrise în perioada

proletcultistă, au fost publicate postum, având puține șanse de a participa în mod real la metabolismul poeziei românești. În aceeași perioadă, a scris peste treizeci de piese de teatru și proză de ficțiune, unele din textele aparținând categoriei din urmă având un accentuat caracter subversiv și dinamitar. În ce privește eseurile filozofice, nu cred că acestea pot să impună pe cineva încă din prima tinerețe. Este și motivul pentru care cele două volume invocate anterior nici n-au fost comentate în presa momentului. Surpriză, însă: în 1989, Doina Florea și Cornel Popescu au publicat la Editura Dacia volumul **În căutarea Atlantidei**, care ar fi putut constitui, după spusele lui Mircea Iorgulescu, „o revelație pentru cugetarea morală și filozofică românească, pe deplin comparabilă cu ceea ce a însemnat pentru proză publicarea lui Vasile Voiculescu”. Este vorba de un volum gândit și elaborat de Traian Chelariu în anii de după război, editorii selectând cam jumătate din conținut, cealaltă jumătate așteptând încă să fie tipărită. Cugetarea filozofică nu era numai un mijloc de evadare din cotidian sau o cale de a refuza cumplitele tribulații biografice, ci modul propriu de a trăi în interiorul culturii. Oricum, nici **În căutarea Atlantidei** n-a fost revelația așteptată, căci, în tumultul aceluia sfârșit de an, ca și în acela al anilor următori, armele și acțiunea au luat locul cărților și meditației. Pe jumătate cinic, am spune că Traian Chelariu a mai avut o dată ghinion. Dar iată cum își încheia Andrei Pleșu postfața la acest volum, postfață nemainclusă în carte pentru că, între timp, Andrei Pleșu însuși devenise indezirabil: „dincolo de tot ceea ce se poate recolta din lectura propriu-zisă a acestui volum, două beneficii importante rezultă, pentru omul de cultură de azi, «la sfârșitul lecturii»: mai întâi, redeschiderea unui dialog (îndeobște periclitat) între filozofie și poezie și apoi victoria – încurajatoare – a discreției harnice împotriva timpului și a vremurilor. În cuprinsul unei vieți care nu i-a menajat răgazurile, Traian Chelariu a lucrat neîntrerupt, la lumină când s-a putut, «sub obroc» când au cerut-o împrejurările. Ar fi putut fi uitat cu totul. Dar printr-o secretă – și binecuvântată – economie a valorilor, el iese, iată, cu mult-puținul său, la suprafață, dovedind că, în spirit, nici un destin nu se poate pierde: se poate doar amâna, până când istoria se mai cumintește și oamenii recapătă deprinderea respectului”. *N-a fost să fie*, ca să zic așa, astfel încât jurnalului publicat acum îi revine și sarcina de a scoate pur și simplu la lumină nu atât numele și opera lui Traian Chelariu, cât existența lui, consumată la incandescența credinței neliniștitoare în misiunea artei, a interogației și destinului care iluminează.

Care sunt *beneficiile* acestui jurnal?! Trebuie precizat înainte de toate că această carte nu cuprinde decât un fragment – ce-i drept, poate mai relevant, pentru că dezvăluie comportamentul ființei în momente de criză profundă –, căci *însemnările zilnice* ale lui Traian Chelariu încep în 1929 pentru a sfârși cu câteva zile înaintea morții, la Suceava (4 noiembrie 1966), unde fusese, în cele din urmă, instalat lector, la un proaspăt înființat Institut Pedagogic. Au fost și câteva momente de sincopă, alte câteva caiete s-au pierdut, dar din miile de pagini s-a publicat deja un volum cuprinzând perioada 1929-1936 (**Zilele și umbra mea**, Junimea, 1976), urmând ca altele să vadă, poate, lumina tiparului. De altfel, nu știu în ce măsură cinci sute de pagini, să zicem, pot spune mai mult decât cincizeci. Sigur că în cazul acesta nu interesează tot felul de evenimente conjuncturale, pentru care, de altfel, jurnalul a fost și este o specie extrem de căutată. Altfel spus, nu citim jurnalul acesta doar pentru a privi prin gaura cheii în culisele istoriei, deși, tocmai din punctul acesta de vedere, cartea avută în față e extrem de interesantă. Ce aflăm din ea, ca document de epocă?! – și ce epocă! Înainte de toate, care sunt umilințele cotidiene la care este supus un ins demn intrat în conflict cu ordinea socială. Dar aici trebuie precizat un lucru: Traian Chelariu notează oarecum pe un ton alb, ca și cum ar înregistra sec, toate aceste fapte care țin de activitatea de hingher și deratizator, uneori cu durere, dar și cu umor, ce-i drept, negru, alteori chiar cu o seninătate grotescă, pentru că altele sunt faptele considerate importante. Ca și cum nimic nu l-ar afecta, totul, chiar și propriul destin, devine un fel de spectacol al lumii. Oricum, un fel de *eră a ticăloșilor* se profilează cu mult relief, autorul având forța expresivă de a surprinde lichele, lași, canalii, meschini, parveniți, brute, cu o ingenuitate aproape caldă, păstrând, însă, mereu poziția aristocratului spiritual, interesat de propriul destin și de propria-i devenire. Iată-l întrebându-se la un moment dat: „Dimineăta, când m-am uitat pe fereastră, cerul era acoperit cu nouri parcă pictați, iar în atmosferă, sau, poate, numai în sufletul meu era o mare liniște. Stând în pat, mi-a venit gândul să fac un bilanț al activității mele literare din ultimii zece ani. Ce am scris? Cum am scris? De ce am scris? Pentru cine? Câtă ambiție și câtă râvnă dezbrăcată de orice orgoliu sălășluiește în mult-puținele mele scrieri? *Vor vedea ele vreodată lumina tiparului?* Toate acestea mi-au dat o stare de vagă melancolie. [...] Câtă însă este valoarea?! Și ce valoare pot avea lucrările care nu au apărut la timpul lor și, poate, că nici nu vor apărea vreodată?”. Notează altă dată,

cu multă mâhnire: „În tot timpul necazurilor am continuat, totuși, să aștern câte ceva pe hârtie: rânduri aforistice, versuri, câteva pagini de proză, câteva încercări dramatice. Care e însă valoarea lor? Trebuie să mă mulțumesc numai cu faptul că aceste preocupări filozofice și literare mi-au servit, în zile grele, drept refugiu într-o lume imaginară mai confortabilă decât realitatea ambiantă? Omul de știință fără laborator nu poate fi cu adevărat om de știință. Profesorul fără catedră nu poate fi profesor. Scriitorul care nu are dreptul să publice rămâne, cel mult, autor de jurnal intim, căci necunoscându-și ecoul în sufletele cititorilor, rămâne, oricât de mare ar fi, un izolat”. Melancolie, luciditate extremă, neputință, dar, pe de altă parte, curajul de a consemna tocmai această rezistență prin interogație și reflecție. Este vorba, evident, de curaj, un curaj gratuit, aș spune, căci el nu e susținut de vreo intenție dinamitardă, explozivă, protestatară, ceea ce nu înseamnă, însă, că autorul nu se expunea, cu un fel de inocență nebunească, detenției politice. Scăpat ca prin minune de ea, pentru articolele sale antisovietice, Traian Chelariu putea oricând să devină prada poliției politice pentru don quijotismul de a nota și consemna orori și de avea atitudine. În realitate, nu se simte nicicând în jurnal spaima de riscurile acestei atitudini. Traian Chelariu nu scrie pe ascuns și demonstrează prin ceea ce face că ființei nu i se poate lua și dreptul de a gândi. În fond, e de-a dreptul o mirare faptul că multele caiete n-au încăput în mâinile poliției, pentru a se pierde poate definitiv, și că autorul însuși s-a salvat prin acest jurnal, fără a fi obligat să treacă pentru asta prin ororile beciurilor securității.

Dincolo de existența în sine a celui care scrie, jurnalul ne dă prilejul să trecem prin cenacluri, expoziții, lansări de carte, ateliere de pictură, prin lumea extrem de pestriță a scriitorilor și, în același timp, prin amintiri legate de bombardamente, verificări de partid etc., impresiile cu care se reconstituie o lume prezentă sau chiar atunci, în momentul reconstituirii, dispărută, fiind extrem de vii și de puternice. Un ochi foarte atent înregistrează detalii, comentează, analizează, judecă, scriitorul neabdicând și netrădându-și nicicând calitatea de om de litere. Filme, cărți, spectacole, evenimente chiar politice, toate acestea devin obiectul unor fine observații în care pulsează nevoia stringentă de a comunica. Observațiile, judecățile, analizele subtile, toate acestea devin un timp al scriiturii care substituie într-un fel timpul istoric, reprezentând în sine niște momente de salvare. Oricum, după efortul cumplit și dezolant de peste zi, fie că fusese la deratizare, fie că, după câștigarea unui proces cu Ministerul Învățământului, mergea în școlile periferice ale Bucureștilor, Traian Chelariu îi citea,

de cele mai multe ori în original, pe Trakl, B. Shaw, Gide, Goethe, Hölderlin, Rilke, Montale, Quasimodo, Huxley, Dostoievski, și lista ar putea continua, dacă nu lucra la Dicționarul enciclopedic sau la vreun dicționar român-german, luptându-se cu disperare, chiar acceptând mici compromisuri, să publice ceva și să fie reprimat în Uniunea Scriitorilor.

Dar, cum spuneam deja, nu evenimentele conjuncturale, care pot să te cutremure, interesează aici, oricât de senzaționale și oricât de inedite ar fi. În condițiile în care față de sonete Traian Chelariu arată un excesiv simț critic și o nesfârșită dezamăgire („Sentimentul de amăruie neîncredere în cele scrise stăruie”, notează el într-un loc, iar altă dată: „Seara am lucrat la sonete. Trec printr-o saturație vecină cu greața. Nimic nu-mi place. Toate sună fad, sec, nul”), și în condițiile în care eseurile și cugetările filozofice constituie un corpus aparte de texte, uneori susținând într-un plan mai abstract și neindividual jurnalul, atunci jurnalul ca atare nu este altceva decât exercițiul cotidian și derizoriu în încercarea de a cunoaște sensul existenței în lume. El nu substituie în nici un caz opera și nici nu are drept mobil *evaziunea*. Am putea crede că **Strada Lebedei nr. 8 – Pagini de jurnal** (un alt titlu preconizat de autor era **Zori și apusuri**) este un fel de *jurnal al fericirii*, dar, pe timpul scrierii, Traian Chelariu nu se convertește la vreo altă credință decât aceea a culturii și nici nu trăiește vreo iluminare. Este mai degrabă modul lui propriu de a-și cultiva personalitatea și de a-și întemeia crezurile, de a-și iubi cu ardoare și încăpățănare destinul, care-l purta fie în nu știu ce muzeu din Paris, fie în cine știe ce magherniță bucureșteană. E ca și cum s-ar afla în căutarea unei revelații, pe care, așteptând-o continuu, o și trăiește. Spuse ca de o *străină gură*, toate observațiile despre sine și despre lume îmblânzesc realitatea concretă, plasând-o într-un spațiu nedimensional, accentuându-i nimbul tragic. Așa încât, cu toate că în ultimii ani s-au publicat însemnările cotidiene ale unor Mihail Sebastian, Petre Pandrea, Miron Radu Paraschivescu sau I. D. Sârbu, jurnalul lui Traian Chelariu ar putea constitui o veritabilă surpriză, nu atât prin latura documentară și autenticistă, ci prin lecția de viață oferită. Iubește-ți destinul, spune Traian Chelariu din fiecare cuvânt, și fă din această iubire a propriului destin un mod de înțelegere a tainei care ne înconjoară.

Mircea A. Diaconu

1956

15 iunie

După trei zile de zacere (dizenterie bacilară roșie), la orele 7 a trebuit să fiu la Ecarisaj. La 12^{30h} am încasat, la Editura Pedagogică, 551 (cinci sute cincizeci și unu) lei, jumătatea onorariului pentru lucrarea *Gheorghe Lazăr – viața și opera* predată Institutului de Științe Pedagogice încă în luna martie crt. Cumpărat: 1) Tudor Arghezi, *Cântare Omului*, 2) Victor Eftimiu, *Teatru*, 3) Acad. R.P.R. – Institutul de Lingvistică, *Îndreptar de punctuație*, 4) Mihail Sebastian, *Ultima oră*, 5) Lucia Demetrius, *Cei de mâine*, 6) Tiberiu Vornic-Ioana Postelnicu, *Împărățița lui Machidon*, 7) Vera Călin-Silvian Iosifescu, *Furtuna în Cancelarie*, 8) Ana Novak, *Familia Kovacs*, și acest registru. Citit aproape în întregime cartea de versuri a lui Arghezi și primul act din *Familia Kovacs* (nu mi-a plăcut deloc cum e scris!).

16 iunie

Dimineața (7^h-10^h) la serviciu, la Ecarisaj. Sunt așa de slăbit de boală, încât a trebuit să mă învoiesc și să plec acasă. Am fost extrem de demoralizat. Nu aș fi crezut că extenuarea poate lua astfel de forme. Deși îmi propusesem să finisez cele patru versificații pentru muzica lui Ion Stavăr, cu care m-am angajat la un concurs, nu am putut lucra nimic. Am terminat numai lectura stihurilor nou apărute ale lui Arghezi. *Cântare Omului* are frumuseți mari, simți însă, că poetul s-a supus unor limite venite din afară. Versul cântă. Poemul, deși fragmentat, rămâne amplu. Concluziile ideologice sunt discrete, nu jignesc urechea. Cugetarea nu iese din marginile obișnuite ale cugetării despre evoluția omului considerat ca specie cu destin aparte. Tudor Arghezi este un mare maestru al versului și

al graiului. Că gândirea lui nu se găsește la nivelul posibilităților sale de plasmuire poetică, nu este nici o pagubă specială.

În orice caz, poemul acesta, pe care pripitele păreri critice, publicate în preajma Congresului Scriitorilor, vor să-l prezinte drept întemeiat pe o cugetare materialistă, nu are nici o legătură cu materialismul. Isbășescu, fostul meu coleg de facultate, îmi propune să părăsesc Ecarisajul și să accept colaborarea la *Dicționarul German*, la care lucrează și el și alții. Luni voi trece pe la Institut, să văd ce se poate aranja, căci de o încadrare, care să-mi asigure prezența în câmpul muncii, nu poate fi vorba, iară eu am absolută nevoie de această prezență în câmpul muncii, deoarece fără de ea, fetița mea, care se va prezenta iarăși la concursul de admitere în anul întâi la Facultatea de Medicină, poate avea dificultăți formale penibile.

17 iunie

Vorbit la telefon cu Eusebiu Camilar. Îmi spune că imediat după Congresul care începe mâine, se va constitui noul comitet al Uniunii Scriitorilor. În prima lui ședință va fi rezolvată, favorabil – zice Camilar – și cererea mea de reintegrare ca membru. Lucrat la finisarea textelor pentru Ion Stavăr. Terminat, până la confruntarea cu muzica respectivă, bucățile *Veverița*, *Marș pionieresc* și *Cântec de leagăn*. Este o muncă și grea și neplăcută și ingrătă, căci, trebuind să mă supun, până în nuanță, textului muzical gata făcut, versurile ies lamentabile.

18 iunie

Dimineața serviciu la Ecarisaj. Trecut și pe la Isbășescu (Institutul de Lingvistică) și am ridicat, pentru prelucrare, cuvintele din *Dicționarul German-Român* în pregătire (de la *pulsen* până la *rechtsverbindlich*). Lucrarea o pot executa și acasă. Scris, mai bine zis definitivat, *Cazi, trup al meu/ Risipește-te*, motiv care m-a obsedat în timpul bolii. [Azi a început Congresul Scriitorilor. Pe Calea Victoriei îl întâlnesc pe George Lesnea. Se oprește, dar nu mă recunoaște. Nu pare a fi dumirit nici când îmi spun numele. E grăbit. Cu glas pițigăiat se scuză dezorientat: „Avem un congres, avem un congres...”.] Azi mă pot considera complet restabilit. În oraș circula zvonuri despre înlocuirea lui Gh. Gheorghiu-Dej. În noul guvern ar intra Ghelmegeanu la Interne, Pârvulescu la Președinția Consiliului de Miniștri, Voitec, Ralea, Tr. Săvulescu. Voitec s-ar găsi la Paris, după ce

fusese la Moscova, și ar trata cu Vișoianu, omul lui Mihai I, pe care l-ar fi decorat, de curând, Eisenhower. Gafencu ar avea o orientare republicană. Pe plan intern literar ieșirea lui Al. Jar ar fi fost pusă la cale de cineva mai important decât Gh. Gheorghiu-Dej, care mai fusese atacat, de Florica Mezincescu. Înainte de vizita lui I.B. Tito în R.P.R., actualul guvern va fi schimbat, iar, o dată cu „căderea” lui Dej, vine și căderea tuturor foștilor staliști, chiar și în rândul scriitorilor. Sadoveanu s-ar fi exprimat față de cineva: „Am semnat zilele astea niște decrete pe care nu le merită porcii de burghezi.”

19 iunie

De la 7^h-15^h serviciu la Ecarisaj. Directorul caută magazioner pentru magazia cu materiale. Pe lista celor șase luați în vedere figurez și eu. Ar fi oribil, căci mi-ar limita enorm libertatea de mișcare pe care ți-o oferă, totuși, terenul. Comitetul Central al P.M.R. adresează Congresului Scriitorilor din R.P.R., un salut în care, după o sumară prezentare a situației în domeniul actual al scrisului oficial din R.P.R. se trasează, direct și indirect, o serie de sarcini. Rețin: „Scriitorii noștri se inspiră din exemplul de profund umanism, de bogăția de idei, de forța artistică și educativă, pe care-l dă literatura sovietică.” „Ideile marxism-leninismului exercită o puternică influență asupra scriitorilor pe care-i ajută să vadă mai clar rolul și misiunea lor în societate.” „Combaterea de către partid a teoriei antipopulare a «artei pentru artă» a ajutat scriitorii valoroși să se elibereze de balastul decadentismului și a dat forță talentului lor.” „În condițiile create de regimul democrat popular, scriitorii din rândurile naționalităților conlocuitoare aduc o prețioasă contribuție la dezvoltarea literaturii în R.P.R., precum și la întărirea frăției dintre poporul român și celelalte naționalități prin numeroase cărți de valoare.” „Literatura noastră este o literatură cu adevărat liberă, deoarece toți scriitorii talentați s-au situat în mod liber, deschis, pe baza propriei lor convingeri, de partea forțelor progresiste ale societății.” „Scriitorii sunt chemați să înfățișeze în cărțile lor oameni care, biruind greutăți și neajunsuri, înfruntând natura, schimbă înfățișarea țării noastre și îi înmulțesc bogățiile, să dezvăluie forțele morale care-i îndeamnă la fapte eroice, să zugrăvească procesul de creștere a conștiinței oamenilor muncii, care, transformând societatea, se transformă pe ei înșiși, eliberându-se de înrăurirea vechilor deprinderi și moravuri. Numai astfel literatura va putea să-și exercite marea ei acțiune

educativă înnoitoare și să îndeplinească rolul activ pe care trebuie să-l aibă în lupta pentru lichidarea influențelor capitalismului în conștiința oamenilor...“.

Citit *Marele duhovnic*. Victor Eftimiu a ratat un subiect foarte interesant. Totuși piesa are părți foarte bune.

20 iunie

7^h-15^h Serviciu la Ecarisaj. Fiind pe teren, mă întâlnesc cu Teodor Grossu (Iulian Vesper). Îmi spune că vine de la Congres. Îmi spune că Uniunea Scriitorilor l-a păstrat membru. Nu mai înțeleg nimic! De ce atunci atâta prigoană împotriva mea? Grossu îmi spune că știe, din spusele altor scriitori cu care s-a întâlnit la Congres, că voi fi reprimat în Uniune la prima ședință a biroului care se va alege la încheierea lucrărilor Congresului. Citesc, cu multă răbdare, *Înșir-te mărgărite*. E lamentabil! Și, totuși, autorul a ținut să-l reediteze. Și, totuși, a făcut bani, nu glumă, cu reprezentarea acestui „poem feeric“! Doamne, ce totală lipsă de bun gust la publicul nostru spectator!

21 iunie

7^h-15^h Serviciu la Ecarisaj. Împrumutat un dicționar german-român de Maximilian Schöff. Voi putea, deci, începe lucrarea primită de la Isbășescu.

22 iunie

7^h-15^h Serviciu la Ecarisaj. Executat lucrările de deratizare (șoc) la unitatea de răcoritoare de pe Bd. Republicii nr. 2 și Restaurantul „Mureșul“ de pe str. Lipscani, nr. 12. Zi ploioasă.

Căutat *Cântare Omului* de T. Arghezi. Cartea nu se mai găsește la nici o librărie și am căutat-o la cinci librării din centru și două de pe Calea Griviței! Ciudat. Tot așa dispar și unele alimente. Ca la comandă, adică la comandă!, căci e imposibil ca exemplarele puse răsălaltăieri în vitrine să se fi epuizat.

23 iunie

7^h-15^h Serviciu la Ecarisaj. 15^h-16^h miting fulger: directorul Nițescu prelucrează tema „Vizita tovarășului Tito în țara noastră“ și face un apel: „toată lumea, în frunte cu conducerea, adică cu mine în frunte, precum vedeți nimeni nu trebuie să lipsească! afară de cei trecuți de șaizeci de

ani, trebuie să venim, adică să mergem, mâine, la orele cinci și jumătate fix, tramvaiele vor circula toată noaptea, tovarăși, să ne demonstrăm dragostea de prietenie și amicitie pentru tovarășul Tito, care vizită e foarte importantă! S-a înțeles?! Nimeni nu lipsește! Vom face apel nominal pe secții aici în curte! Apoi ne vom încolona frumos și ne vom duce la Arcul de Triumf unde vom aștepta, ne vom așeza adică pe iarba de acolo până vine trenul, căci se știe că trenul e programat... Dacă veți arunca flori, se poate întâmpla ca cineva să voiască să arunce, să nu le arunce legate, căci s-a întâmplat să cadă omului în ochi!... Deci mâine, tovarășe! Vom lua măsuri împotriva celor ce nu vin! Trebuie să-i arătăm dragostea noastră tovarășului Tito!”

Ca să fiu la 5^{30h} la Ecarisaj, ar trebui să mă scol la orele 4, efort categoric contraindicat, dată fiind extenuarea fizică în care mă găsesc. Am anunțat direcțiunea că sunt bolnav și nu voi putea veni.

La Ecarisaj au început dările afară din serviciu. Azi au fost chemați la Cadre primii patru din secția D.D.D.: Cârste, Litzica, Mîlcu și Puiu. În R.P.R. nu există șomaj.

Încercat să citesc *Împărăția lui Machidon* de Tiberiu Vornic și Ioana Postelnicu. Nu am putut termina nici măcar actul întâi.

Azi s-a terminat Congresul Scriitorilor. Din cele publicate în „Gazeta literară” nu rezultă nimic deosebit. Sunt curios să văd încheierile.

Cumpărat și citit *Din poezia chineză clasică*, tălmăcirii de Eusebiu Camilar. [Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1956.] „Traducerile” plac. Prefața e și mirare și inducere în eroare.

24 iunie

Sculat la orele 8. Destul de obosit. Ar fi fost oribil să mă fi sculat la 4, pentru a lua parte la miting!...

Scriu *O mie de ani*.

Copiat, din Rainer Maria Rilke, *Poésies*, traduction de Maurice Betz, nouvelle édition, Paris, 1942, poemele franceze (*Poèmes français* 1923-1926) ale marelui liric german: I. *Vergers*, II. *Quatrains valaisans*, III. *Les roses*, IV. *Les fenêtres* și V. *Carnet de poche*. De asemenea, două pasagii din Introducere și, din *Dernières poésies*, bucata *Chanson*, tradusă de Rainer Maria Rilke. Seara, de la 19^h-23^h la Teatrul Municipal: *Horia*, de Mihail Davidoglu. Nu mi-am putut forma nici o părere precisă. *Horia*, jucat de Toma Dimitriu,

s-a reliefat ca personaj majestuos. Piesa e destul de fastuos montată. Ceea ce supără foarte mult sunt interminabilele pauze dintre tablouri. [Scris lui Ion Stavăr că mi-i imposibil să redactez texte lirice pentru muzică gata făcută.]

25 iunie

De la orele 7^h-10^h, apoi de la 16^h-17^h deratizări și dezinfecții, la Hotelul Muntenia, strada Academiei și Cantina P.T.T.

Citit *Horia* de M. Davidoglu. E un subiect care m-ar ispiti. Îl văd însă mult mai monumental și, în orice caz, mult mai dinamic pe marele comandant al iobagilor ardeleni răsculați.

26 iunie

7^h-15^h Serviciu la Ecarisaj. 15^h-19^h miting: cuvântarea lui I. Broz-Tito în Piața Victoriei. Citit actele I-IV din *Haiducii* lui Victor Eftimiu. E curios cum acest autor preferă căile facilului. Seara, de la 21^h-23^h, la cinematograful: filmul italian [...], film realist, acuzator al metodelor de judecare și pedepsire a delincvenților minori: se exploatează totala lipsă de înțelegere a sufletului juvenil și, în orice caz, se dă dovadă că răul nu poate fi vindecat prin rău.

27 iunie

7^h-15^h teren în cadrul serviciului de la Ecarisaj. O fantastică rupere de nori m-a împiedicat să execut lucrarea de deratizare de la O.C.L. produse industriale textile din șos. Mihai Bravul nr. 1. În vizită la Florica Hociung. N-o găsesc acasă. Dna Hociung, mama Florichii, o anunță la telefon că am venit. Găsindu-se la o vecină pictoriță, Florica mă invită să trec pe acolo. Astfel am făcut cunoștință cu pictorița Girokastro, care tocmai lucra la portretul unui foarte simpatic bătrânel: dl Drăghici de la Muzeul G. Enescu. Dna Girokastro are ceva viril la prima impresie: fizionomie senzuală și voluntară. Discutat pictură. Oferindu-se să mă picteze, a rămas să începem peste două săptămâni cu ședințele. Ne-a servit cu cafele turcești și țigări. (Dl Drăghici este cumnatul lui Manole Stroici.) Terminat de citit *Haiducii* a lui Victor Eftimiu. Limonadă! și încă artificială! (Ciudat: V. Eftimiu și Girokastro sunt albanezi. Este regulă ca toate noile mele cunoștințe să se facă într-un „cadru etnic”; când cunosc un grec, trebuie să-l cunosc tocmai într-o zi când mă gândesc la alți greci, cunoștințele cu origine etnică germană coincid cu preocupări germanistice sau survin

într-un moment ca și pregătit. Dna Girokastro m-a întrebat dacă știu albaneză. I-am răspuns prin „*ună tă duă*“(!). M-a privit surprinsă și a exclamat: „pronunți ca un albanez!“)

După-masă, citit versuri de T. Arghezi. Seara, lucrat cu Ion Stavăr la finisarea marșului pionieresc și la textul pentru *Cântec de primăvară*.

29 iunie

Serviciu la Ecarisaj (7^h-15^h), stropiri, cu hexaclorociclohexan, la „Parcuri și grădini“, bd. 1 Mai, nr. 28, trei dormitoare mari și murdare. Citit *Les deux timides* de Eugène Labiche, o stupiditate în fond, după acțiune. De la 18^h-23^{30h}, lucrat cu Ion Stavăr, la terminarea bucăților pentru concursul muzical. La *Cântec de primăvară* a trebuit să renunțăm. Muzica lui Stavăr, gata făcută, încorsetează prea mult orice text care vrea să fie cât de cât valabil și literalmente. La fel au rămas amânate pentru etapa a doua și *Cântec de leagăn*, *Veverița* și *Scrisoare mamei*, cu alte cuvinte, la etapa întâi particip numai cu „*Tot înainte!*“ marș tineresc. Acum e ora 24. Sunt destul de obosit. Măine la 5^{30h} iarăși hingherie.

30 iunie

Dimineața (7^h-15^h), la dispoziția Secției D.D.D. a Ecarisajului. Făcut planul de lucrări pe luna iulie 1956. Plictisit ca niciodată. Silvia, sora mea, îmi telefonează că a fost pe la Ion Tarnavski, profesor universitar și director al Grădinii Botanice, și că el i-a spus că acum este momentul să solicite ministerului reîncadrarea în învățământul superior, căci reîncadrările se vor face în luna iulie. Va trebui să redactez un nou memoriu detaliat, să-l transcriu în două exemplare pentru ca pe unul dintre ele să-l înregistrez, iar cu celălalt să mă prezint în audiență la Ilie Murgulescu, ministrul Învățământului superior. O voi face și pe aceasta, deși sunt sceptic ca niciodată. Măine va trebui să-i răspund și fostului meu profesor, Alexandru Ieșan, care îmi scrie din Sibiu (Piața Unirii 10), reproșându-mi, pe bună dreptate, deși cu obișnuitul d-sale tact, faptul că, de câțiva ani, am rupt orice contact cu d-sa. De-ar ști profesorul meu câtă îndurerare a ținut să ascundă această „inexplicabilă“ tăcere a mea! Dar acum îi voi răspunde.

Citesc, în „Scânteia“ de ieri, cuvântarea lui S. Radhakrishnan, vicepreședintele Indiei, cuvântare rostită în fața Marii Adunări Naționale a R.P.R.

și rețin: „Când considerăm democrația ca o viziune, ca un mod de viață, noi atribuim individului demnitatea. Noi considerăm că guvernul trebuie să ajute pe individ să atingă cea mai rapidă dezvoltare. Karl Marx a spus că sistemul capitalist transformă pe oameni în mașini. Acest sistem dezumanizează proletariatul. A umaniza individul, a-i acorda posibilitatea unei depline dezvoltări personale – acesta este scopul adevăratei democrații... Noi (= indienii) vorbim mult despre «*pancea șila*» (cele cinci principii ale coexistenței – n. redacției „Scânteia”), suveranitate teritorială, integritate, avantaj reciproc, ajutor central și coexistență pașnică. Dar o generație care a trecut prin două războaie nu-și poate schimba cu totul obișnuințele și să devină altfel. Este necesar... să se adopte o atitudine de smerenie, o atitudine de *autoreînnoire*“. În această ordine de idei, vorbitorul s-a referit la cinci principii morale enunțate de Buddha „primele principii *pancea șila*“, care constau în esență în a nu fi violent, a nu fi lacom, a te stăpâni pe tine însuși, a evita neadevărul, a evita ceea ce te poate îmbăta. „O lume nouă cere un om nou“. Exprimându-și părerea că omul este un amestec de josnicie și măreție, de cruzime și noblețe, vorbitorul a spus: „Noi trebuie să încercăm să înlăturăm josnicia, cruzimea și setea de sânge și să întărim frumusețea, măreția și tandrețea“... Seara (8-9³⁰) vizită la Ileana Brățășanu, de la care află că profesorul Tufescu a fost judecat și achitat. Denunțatorul lui Tufescu a fost un desenator pe care Tufescu îl protejase și-l ajutase și materialmente.

1 iulie

Răspuns profesorului meu, Alexandru Ieșan. Citit alte două piese într-un act de Eugène Labiche: *La perle de la Cannebière* și *Les 37 sous de M. Montandoin*. Lucrat la memoriul pe care trebuie să-l înregistrez până miercuri-joi la Ministerul Învățământului în vederea reîncadrării în învățământul superior. Isbășescu m-a anunțat să mă prezint mâine la Institutul de Lingvistică spre a-mi ridica avansul pentru lucrarea pe care mi-a încredințat-o. Către seară am trecut printr-o oribilă depresiune psihică, probabil și din cauza faptului că am stat, toată ziua, în casă.

2 iulie

Dimineața (7^h-15^h) teren: dezinsectare la Hotel Muntenia și deratizare la Muzeul Național de Antichități. La muzeu vorbit cu Teofil Savciuc Săveanu și I. I. Nistor. Nistor și-a luat în serios rolul de academician;

afișează, fără jenă, carnetul de identitate. Spune că nu știe nimic despre fratele său Iacob Marius Nistor, psihologul. Încasat de la Institutul de Lingvistică avansul de 686 (șase sute optzeci și șase) lei în contul lucrării. Isbășescu mi-a dat, prin aceasta, o mare mână de ajutor. Terminat și dat la dactilografiat memoriile pentru Ministerul Învățământului. Măine, marți 3 iulie, trebuie să fiu la orele 6 la hingherie: încep examenele de calificare. Citit *Le premier pas* de E. Labiche; interesant fel de a crea și susține până la capăt o acțiune. În orice caz Labiche stăpânește arta dialogului și scenariului.

.3 iulie

Dimineața (6^h-7^h) examene de calificare la secția D.D.D. 7^h-15^h teren. Citit *Un gros mot* de E. Labiche. Tudor Arghezi, dându-mi un telefon să-i pun la dispoziție memoriul adresat P.M.R., în chestiunea revizuirii baremului în ceea ce privește dreptul meu de a ocupa un serviciu superior calificat, i-am dus memoriul cerut. Nu știu pe ce se întemeiază Tudor Arghezi, dar mi-a spus, textual: „De astăzi, trei iulie 1956, am posibilitatea să te ajut. Trebuie să reintri onorabil în drepturile d-tale. E o rușine pentru regim ca un om ca d-ta să fie la hingherie. Te voi da, unde trebuie, cu mâinile și cu picioarele legate. O voi ajuta și pe Steluța, soția d-tale. Trebuie să facem *deux coups d'une seule pierre*.” Am stat de la orele 20-21 la Tudor Arghezi. Mi-a povestit cum a luat, pe timpul Versailles-ului, ființa revista „Cuget Românesc”, cât de zgârciți erau Brătienii (Vintilă, Pia, Alimăneșteanu) și cum și-a terminat activitatea la „Cuget Românesc”. Mi-a mai precizat că, în 1907, găsindu-se în Elveția (de unde s-a întors prin 1911), a colaborat la revista „Facla”.

4 iulie

6^h-15^h la dispoziția Ecarisajului. Înregistrat, la Ministerul Învățământului Superior, cererea și cele două memorii prin care solicit reîncadrarea în învățământul superior, cu gradul de lector sau grad echivalent. Cererea a fost înregistrată cu nr. [...] Registratura Generală a Ministerului Învățământului. Dimpreună cu memoriul adresat Comisiei de Control a P. M. R. și dimpreună cu memoriul adresat Uniunii Scriitorilor din R.P.R., și acest din urmă memoriu constituie o încercare extremă de a obține dreptul la o muncă cinstită și corespunzătoare pregătirii și priceperilor mele. Până acum oamenii orânduiri din R.P.R. m-au persecutat în mod ca și sistematic. Seara citit din Rainer Maria Rilke.

6 iulie

6^h-7^h examen de calificare pentru obținerea titlului de deratizator, dezinsectizator și dezinfectator. Răspuns la toate întrebările. (Examinatori: Petru Begnescu: biologie și toxicologie; avocat Dobreanu: cunoștințe juridice; C. Popescu-Argetoaia: Cum se aplică toxicele (solide, lichide și gazoase) pe teren (Teză scrisă); Nitzescu, directorul Întreprinderii Ecarisajul, nu a examinat astăzi; urmează, deci, ca examenul politic să se țină în altă zi.

7^h-16^h: lucrări de teren. Ajuns acasă aflu că mi-a telefonat Iosif Antohi că a murit profesorul universitar C. Narly. Înმormântarea se va face mâine, sâmbătă, orele 18. Serviciul divin se va face la Capela Cimitirului Bellu. Seara în vizită la Florica Hociung, apoi, cu Florica împreună, la pictorița Despina Ghinokastră (?). Culcat după ora 12.

7 iulie

6^h-7^h examene de calificare la Ecarisaj. 7^h-15^h teren. După-masă, 18^h-19^h la înმormântarea profesorului C. Narly. Dimpreună cu alți foști studenți ai lui am dus sicriul din capelă până la mormânt. Eu am fost studentul lui C. Narly în primul său an de profesorat la Universitatea din Cernăuți. La înმormântare au luat parte mulți bucovineni, printre care Ion I. Nistor, Teofil Savciuc-Săveanu, Dinu Marmeliuc. După înმormântare, Iosif Antohi, fost elev și student al profesorului C. Narly, a propus să bem câte o bere. Astfel ne-am rupt de ceilalți și ne-am oprit la o berărie de pe Calea Șerban Vodă, aproape de Calea Viilor. Erau: profesor universitar Eugen Botezat, care se ține foarte bine cu toți cei 86 de ani ai săi, fiica sa Lala (Eugenia) Botezat, profesor George Nimigeanu cu soția, prof. Leon Țopa, cu soția, Iosif Antohi și eu. Am stat și am discutat mai bine de două ore. Ajuns acasă, m-am culcat la orele 23.

8 iulie

Sculat la orele 9. Până la orele 15 făcut ordine în magazie. După masa de prânz redactat teza „De ce este necesară alianța dintre clasa muncitoare și țărănimea muncitoare și prin ce mijloace se face legătura”. Această teză mi-a revenit ca lucrare scrisă, acasă, în cadrul examenelor de calificare profesională care se țin la Ecarisaj.

9 iulie

6^h-7^h examene de calificare profesională la Ecarisaj. (Până la sfârșitul examenelor toată secția D.D.D. este obligată să fie prezentă: „ca să mai

învețe câte ceva".) 7^h-15^h teren: stropire la Hotelul Muntenia de pe str. Academiei nr. 25 și la un I.D.M.S.

Vorbit cu Silvia în chestiunea memoriilor mele înaintate C.C.P. și Ministerului Învățământului. Silvia îmi spune că tov. Marin Breisig i-a comunicat că, la partid, cauza mea „va fi câștigată sută la sută, și că nu e necesar să solicit audiență ministrului Murgulescu, care nu servește pe nimeni, deși promite tuturora". Tot de la Silvia aflu că Tudor Arghezi ar fi în Biroul executiv al partidului pentru chestiuni de literatură. Același lucru l-a aflat, ieri, Steluța, de la dna Elena Panu. Citit din R.M. Rilke: *Neue Gedichte I.u.II. Teil* (numai bucățile care mi-au plăcut) și primele trei elegii duineze. Este ora 21, trebuie să plec la Ecarisaj: sunt „ofițer de serviciu" în noaptea aceasta.

11 iulie

7^h-15^h teren: dezinsectare la Hotelul Dunărea, Calea Griviței, și deratizare la I.D.M.S. (Întreprinderea de Desfacere a Materialelor Sportive) str. Lipsani, nr. 21. Între timp în vizită la pictorița Despina Ghinokasta (până acum nu-i știam corect numele.) Mi-a povestit cum l-a pictat, din pură ambiție, pe regele Zogu al Albaniei și cum acesta a vrut s-o divorțeze și s-o ia de soție. Elpiviki-Despina Ghinokasta (pe atunci Moscu, iar mai târziu, Istrate) avea 24 de ani.

La orele 16, întors acasă, găsesc răspunsul Ministerului la cererea mea de reintegrare în învățământul superior: „Tov. Chelariu Traian, str. Lebedei, nr. 8, Raionul I.V. Stalin, Loco. – Ministerul Învățământului R.P.R., Direcția Generală a Învățământului Superior, Nr. 54566/IS/1956. 9 iulie 1956. – La cererea dv. înregistrată la nr. 54566/1956, prin care solicitați reintegrarea în învățământul superior, vă aducem la cunoștință că urmează să vă adresați Universității «C.I.Parhon» și să urmăriți punerea la concurs a postului corespunzător – L.S., Director (ss.) indescifrabil. Șef serviciu (ss) indescifrabil!" După-masă citit din John Charpentier, *Baudelaire* (Paris, Bd. Tallandin 1937). Seara ne-au vizitat „Micoșii" (Elvira și Fred Micoș).

12 iulie

7^h-15^h teren. Între 12^h-13^h trecut pe la I. Mirea. Mi-a arătat o serie de „schite" de tablouri în care sunt folosite izvoare de la covoarele noastre românești. I. Mirea, scoțându-le din rigurile desenului stilizat și ale culorii-vopsea, le-a scos, așa-zicând din matca lor și le-a redat locului din care le luaseră creatorii de motive, simboluri și stilizări în domeniul artei

populare. Astfel scoarțele redevin, la I. Mirea, peisagii. Și încă ce peisagii! Încercarea este foarte interesantă. Ideea, în orice caz, plină de posibilități surprinzătoare.

După-masă trei ore de limbă rusă predate la clasele a 7-a și a 8-a ale cursului seral de pe lângă șc. elem. nr. 171 (în dosul Cimitirului Sf. Vineri). Elevii: milițieni.

13 iulie

7^h-15^h teren: Hotelul București (Calea Griviței, 143) și Restaurantul „Mureș” (str. Lipscani, 12). Trecând pe acasă, am scris *Biografie*, în stil ungarettian. Citit, după-masă, *La double inconstance* de Marivaux.

14 iulie

7^h-15^h teren (I.D.M.S.-urile str. Izvor 131, Șelari 11-13 și Bd. 1 Mai 77-79). Între timp, acasă, citit din Verlaine. Din Sovata, profesoara Dorina Florian trimite „multe sărutări de la o Dorină plouată, rebegită, mucegăită și plictisită.” Inteligentă mult peste nivelul femeilor inteligente, Dorina e, totuși, un suflet în panică.

15 iulie

Toată ziua muncă acasă: mutat biblioteca din camera din față în cea din fund. Poetul Coban, care îmi face pe la orele 11³⁰ o vizită, îmi dă o prețioasă mână de ajutor la transportarea mobilierului greu. În scurtele pauze, îi citesc fragmente din *Cântecul lui Corbea*, *Pe un ostrov departe și Înainte de căderea Ierihonului*. Îmi spune că, în curând, va fi gata și *Horia* al său, pe care îl scrie în versuri. Amândoi suntem de acord că *Horia* lui Davidoglu e submediocru. Coban îmi spune că montarea piesei a costat cinci sute de mii lei.

18 iulie

7^h-15^h teren; 15^h-16^h ședință AVSAP (apărarea contra atacurilor atomice). Fiindcă s-au împlinit ieri, două săptămâni de când i-am dat domnului Tudor Arghezi copiile după memoriile mele, și fiindcă mă contraria tăcerea lui, i-am dat, fiind în trecere pe acasă pe la orele 12, un telefon. Iată convorbirea:

„Eu: La telefon e Traian Chelariu. Pot vorbi cu maestrul?

O voce străină: Așteptați puțin.

Vocea lui T. Arghezi (după o trecere de timp): Hallo.

Eu: Să trăiți, domnule Arghezi!... S-a putut face ceva pentru chestiunea mea?

T. Arghezi: Nu s-a putut face nimic!! (Tonul vocii: enervat)

Eu: Și nu e nici o speranță?

T. Arghezi: Nici una!...

Eu: Nici una?!

T. Arghezi: Poți să mi-o dai pe Steluța la telefon?

Eu: Da... Imediat."

Din convorbirea soției mele cu Arghezi a rezultat că Arghezi este supărat iremediabil pe mine pentru cuvintele „nu în calitate de homme à vendre, ci în aceea de om convins vin cu rugămintea să mi se dea de lucru” – pe care le-am pronunțat la ultima mea vizită. Vorbind apoi și cu dna Arghezi, Stella află că Arghezi a interpretat vorbele „homme à vendre” ca fiind aluzie inconștientă la adresa d-sale. La orice m-aș fi așteptat, nu însă la această întorsătură a lucrurilor. Nu mai înțeleg nimic.

19 iulie

Ieri i-am expeditat, recomandat (Recipisa nr. 3797 Of. poșt. București 12, orele 21), următoarea scrisoare domnului Arghezi:

„Mult stimat Domnule Arghezi, îmi permit să vă scriu, deoarece atât stima și admirația pentru persoana și opera Domniei Voastre, cât și conștiința mea mă obligă să o fac. Nici în intenția mea, controlată sau necontrolată, nu a fost să vă aduc vreo jignire – nici vorbele, pe care le-am rostit, nu au urmărit altceva decât o mai limpede subliniere a situației mele. Eu am spus, accentuând asupra caracterului moral al disponibilității mele: «nu în calitate de homme à vendre, ci în aceea de om convins vin cu rugămintea să mi se dea de lucru.» Dacă, ceea ce este posibil, altele au fost cuvintele, sensul lor s-a referit numai la mine. Am fost, în afară de acestea, în toate împrejurările vieții, om de onoare: cum mi-aș fi putut îngădui să vă jignesc, fie chiar și numai printr-o aluzie, în casa Domniei Voastre, casă în care am găsit, în toate momentele zbuciumatei mele existențe, sprijinul moral cel mai curat, toată înțelegerea și întreaga dragoste?! Vă rog să fiți convins că nu sunt nici nesimțit, nici gaffeur, nici dement. Și vă rog să fiți convins, că, departe de a fi formulat vreodată, în gând sau verbal, vreo considerație reprobativă la adresa persoanei sau a operei Domniei Voastre, V-am iubit întotdeauna, ca pe un părinte și v-am admirat ca pe cel mai mare poet al nostru.

Al Domniei Voastre, Traian Chelariu, București, 18 iulie 1956.”

Astăzi, de la 7^h-15^h, teren în serviciul Ecarisajului. După-masă primit scrisoarea răspuns de la profesorul meu Al. Ieșan. Îi voi scrie duminică. Între orele 17³⁰-18³⁰ lecții de limba rusă cu clasele a 7-a și a 8-a de elevi milițieni. Abia știu să citească și se gândesc la reușita la examene! Seara citit din Stefan George (*Sieg des Sommers*, din vol. *Das Jahr der Seele*, și poeme din volumul *Der siebente Ring*).

20 iulie

7^h-15^h: teren. Întâlnit pe Gallia Henegariu pe care n-am mai văzut-o de ani de zile. A scris volumul al treilea din romanul său. A divorțat. Are o fetiță de șapte ani. Își câștigă existența muncind ca fotograf ocazional (nunți, botezuri etc.) Mâine voi trece pe la atelierul ei să-mi facă o fotografie. Seara citit din Stefan George (*Das Jahr der Seele*). Sunt încă foarte deprimat. Nu realizez deloc atitudinea lui Arghezi.

21 iulie

7^h-15^h: teren în serviciul Ecarisajului. Astăzi la orele 12³⁰ am împlinit cincizeci de ani. După-masă am trecut pe la atelierul Galliei Henegariu, ca să mă fotografieze. Mi-a făcut două clișee. La dezvoltare s-a văzut că pe unul dintre ele s-a topit gelatina. Poza a trebuit să fie repetată. Gallina Henegariu mi-a dat, apoi, spre a-l foileta, albumul cu procesele-verbale încheiate cu prilejul ședințelor literare ale cercului Mihail Chirnoagă. Duioase aduceri aminte... Tot la G. Henegariu am văzut-o, fără a-i fi prezentat, pe [Florica] Cordescu, soția lui Eugen Jebeleanu. Urâtică, uscată, totuși simpatcă.

24 iulie

7^h-15^h teren: Hotel „6 Martie” și Fabrica de Textile, Șoseaua Vergului.

Gallina Henegariu îmi prezintă una dintre fotografii. Nu știu, este, în fizionomia mea, ceva ce nu-mi place deloc. Probabil zâmbetul convențional (de astă dată comandat de fotograf). Dar și în afară de acest zâmbet.

25 iulie

7^h-11^h apoi 16^h-17^h teren: Hotelul Dunărea de lângă Gara de Nord și cantina P.T.T. din subsolul Teatrului Tineretului. De la domnul Arghezi nici un semn. Stella îi expediase și dlui Arghezi o recomandată lămuritoare (21-VII-1956). Nu face nimic. Îmi pare numai rău că poetul Arghezi a avut

o atitudine atât de dură față de mine. 19^h-21^h în vizită la Gh. Păun, dimpreună cu clasicistul Aram Frenkian.

26 iulie

7^h-15^h teren Ecarisaj, apoi, de la orele 15⁴⁰-19^h ședință sindicală: raportul asupra aplicării contractului colectiv în primul semestru al anului 1956. Trecut printr-o de tot penibilă depresiune psihică. M-a ținut toată ziua. Seara, mai puțin trist, citit din Hans Carossa, *Gesammelte Gedichte*. Carossa mă înseninează.

27 iulie

7^h-15^h teren. Între timp trecut pe la Gallina Henegariu și scos a doua fotografie. Este o poză serioasă în care mă regăsesc și sufletește.

28 iulie

7^h-15^h teren (lucrare șoc dezinsectare la Restaurantul Mureș, str. Lipscani, 12 și I.D.M.S.-urile str. Izvor, Șelari și Bd. 1 Mai). Scris domnului Arghezi următoarea recomandată:

„Mult Stimate Domnule Arghezi, V-am încredințat la ultima mea vizită în casa Domniei Voastre, niște memorii. V-aș rămâne foarte îndatorat, dacă, prin telefon sau pe altă cale, mi-ați răspunde cum și când aș putea reintra în posesiunea lor. Memoriile acestea îmi sunt urgent necesare. Al Dumneavoastră cu stimă Traian Chelariu. București, 28 iulie 1956. P.S. Telefonul meu este 7.96.96.” [Tudor Arghezi, str. Mărțișor, nr. 26, raionul Nic. Bălcescu, București, 6.]

Scris fratelui meu Victor [Vatra Dornei, str. 7 Noiembrie, 54] și Silviei [aceeași adresă]. Primit scrisori de la prof. Al. Ieșan (Sibiu) și de la profesoara Magda Vasilescu, actualmente în tabăra de pionieri Homorod. În legătură cu cazul „homme à vendre”, profesorul meu, căruia îi comunicasem întâmplarea cu Tudor Arghezi, îmi răspunde astfel: „Îmi pare rău de întorsătura nefavorabilă în relațiile Matale cu maestrul. Dacă enunțarea Matale ar fi de considerat din punct de vedere logic – dat fiind atâtea dovezi din trecut pentru atitudinea autentică ce o păstrezi nealterată față de A. – nici el și nici nime altul n-ar mai putea avea vreo îndoială asupra sensului cuvintelor buclucașe, îndeosebi că ele au fost rostite în cursul unei discuții care arăta limpede preocuparea Matale; eu cred că ele ți-au venit din grija ca nu cumva să-i faci impresia chiar lui A. că te-ai

bucura de oarecare aranjare în orice condiții, cu atât mai mult că după cum spui, purtai și de altfel cu dânsul discuții deschise, «neprotocolare». Asta cred a fost substratul psihologic pentru acele cuvinte spuse eventual cu o ușurință autentică. El pare însă să se fi simțit cumva atins că i-ai atribuit lui (*zugemutet* – aș spune nemțește) că el te-ar putea vâri la obligații incompatibile cu vederile Matale; de aceea cred – și întâmpinarea că te «va da cu mâinile și picioarele legate» – care mi se pare implică o sfidare ironică. Dar la asta cred că se adaugă și oarecare teamă din partea lui – care poate să fie mai asiduă, poate chiar obsesie, dacă nu cumva lumea îl judecă în mod nefavorabil; astfel de temeri pot în anumite momente să se prefacă într-un bulgăr afectiv greu dizolvabil și cuvintele «*homme à vendre*», cari nu-l priveau pe dânsul, l-au înțepenit pe loc. După cum vezi, nu e în joc logica, cel mult cea afectivă. La oamenii bătrâni astfel de poticniri sunt frecvente – și apoi sunt greu de urnit din loc. E cum se zice de obicei, un ghinion veritabil. Eu cred că după scrisoarea de lămurire, aducându-și aminte de relațiile din trecut, o să-i treacă învârtosarea sufletească și n-o să rămâie indiferent față de explicațiile și peste tot față de soarta Matale... Lovitura care ai primit-o prin deziluzia așa de neașteptată, sper că va repara-o însuși autorul ei.”

31 iulie

7^h-15^h la Ecarisaj. Plictisit de moarte. După-masă trist, demoralizat, sentimentul înfrângerii totale. Seara cu poetul Coban.

1 august

7^h-15^h teren. Dat cererea pentru concediul legal de odihnă cu începere de la 15 august. Cum nu citesc ziarele, aflu abia astăzi că T. Arghezi este plecat la Moscova cu delegația guvernamentală care are sarcina să aducă în țară tezaurul nostru.

2 august

7^h-15^h teren. Cumpărat noul vol. de versuri al lui Mihai Beniuc: *Azimă* (Edit. Tineretului; 1956; 1,25 lei), pe care l-am citit. Beniuc crede că orice poezie scrisă de el este publicabilă. Către seară m-au vizitat Horga cu soția, pentru referințe în vederea numirii mele la o redacție. (Orele de limba rusă cu tov. milițieni au încetat.)

3 august

7^h-15^h teren. Am căutat azi volumul de versuri al lui G. Bacovia, dar în nici una din librării nu s-a mai găsit vreun exemplar. Și nu sunt nici cinci zile de când cartea a fost pusă în vitrine. Răspuns profesorului Al. Ieșan, Sibiu.

4 august

7^h-15^h teren, I.D.M.S.-urile Calea Rahovei, str. Izvor, str. Șelari, Bd. 1 Mai (Filantropiei). Foarte obosit. Seara vizită G. Steriade și I. Stănculescu. Împrumutat, de la Stănculescu, vol. Charles Morgan, *Le fleuve étincelant*. Pièce en trois actes. Précédée d'un avant propos de l'Auteur et d'un Envoi Sur l'Unité de l'Esprit. Traduction de Germaine Delamain, 1939. Editions Stack Delamain et Rontelleau, Paris. Citit, în tramvai și acasă, avant-propos-ul și eseul. Mi-a venit ideea unui subiect: *Suflete în panică*. Culcat pe la orele 1.

6 august

7^h-15^h teren. Foarte obosit pe la orele 11. În tramvaie citit actul I și o parte din actul II din *Pygmalion* de B. Shaw. Rețin replica lui Higgins: *What is life but a series of inspired follies? The difficulty is to find them to do...* [Ieri seara, cu Stella, în vizită la van der Veen. Dna Jeny îmbătrânită. Inginerul van der Veen Karl își păstrează întreaga prospețime. Ștefan Constantinescu, „nea Fănică”, s-a îngărașat. Spune că s-a lăsat de tutun. Dna Betty aceeași. Betty mi-a dat în cărți: „Vorbe bune și mai puțin bune; ... vestea pe care o aștepți vine cu mare bucurie (aștept lămurirea situației mele și reușita Măișoarei la examenul de admitere în facultate) și cu deplină reușită morală și materială; între drumuri (?); etc. etc”. [Am fost reținuți la masa de seară. Ne-am întors după orele 23.]

Scriș lui Victor, la Vatra Dornei, să-mi cumpere acolo, sau la Câmpulung, un exemplar de Bacovia, *Poezii*, dacă se mai găsește în librării.

7 august

7^h-15^h teren. Zi caniculară în toate privințele. Obosit la culme. Seara în vizită la Ion Lucian Murnu. L-am găsit într-un fel de pantalon-salopetă, basma roșie pe cap, à la siciliana, ștergându-și de praf IFA, mașina nu de mult cumpărată. Mariana ștergea și ea de zor cu cârpa geamurile automobilului. De la locot. Podhorschii din Reg. 11 Roșiori din Cernăuți,

care își admira ore în șir iapa de rasă, ștergându-i crupa cu batista, n-am mai văzut la nimeni atâta pierdere de sine. După ce a băgat-o în garaj, mângâindu-i cu o cârpă specială câteva pete mai mult imagine, Ion Lucian mi-a explicat că IFA e marcă germană. Numărul „636-B” pe care l-a obținut, mulțumită unui zâmbet și unei hârtii de douăzeci și cinci date unei tovarășe simpatice, l-ar fi purtat mașina Lupeștii, zice-se, a precizat Mariana. Murnii aceștia se bucură ca niște copii și sunt mândri, copilărește mândri. *Ich gönne es ihnen aus ganzem Herzen!* Am intrat apoi în atelier. A venit vorba de Arghezi. Le-am povestit pățania mea. Nu i-a surprins deloc. Am fost reținut la masa de seară. După-masă am foiletat noul volum de poezii al lui Bacovia. Murnii îl consideră pe Bacovia drept cel mai mare poet al nostru în viață. Murnii cred că le-a mers bine (sau, cel puțin, că nu le-a mers rău) fiindcă și-au pus toată nădejdea în Dumnezeu. Nici Ion, nici Mariana, care mi-a arătat două noi poeme frumoase, scrise în ultima vreme, nu cred în valoarea instinctelor, iară în actele politice văd numai tragere pe sfoară, necinste, porcărie. Nu le intră deloc în cap faptul că actul politic ține de altă valoare. Am plecat pe la orele 23⁴⁰ acasă. Acuma mă culc. Este ora zero și 35 minute.

8 august

7^h-15^h teren. Terminat lectura *Pygmalion*. De la Shaw mă așteptam la mai mult. (Rețin și această replică a lui Higgins: *Independence? That's middle class blasphemy.*) Primit scrisoare de la Silvia din Vatra Dornei. Aflu că tata este internat la spitalul din Vatra Dornei și se găsește în tratament serios. Are endocardită și tensiune foarte crescută.

9 august

7^h-15^h teren (dezinsectări și deratizări). După-masă în vizită la avocatul Grigore Grecu. E contabil revizor la Institutul Politehnic. În orele libere se ocupă cu „originea românilor”. A adunat material considerabil, istoric și filozofic. Totuși nu urmărește o prezentare pur științifică a datelor. În intenția lui e să facă o apărare. Cetit actul I din *Berenice* de Racine.

10 august

7^h-15^h teren Ecarisaj. Între timp în vizită la prof. Ion I. Nistor și la pictorul Mirea. Pe domnul Nistor l-am găsit lucrând la o istorie contemporană a României. Mi-a citit câteva pagini din ultimele pagini scrise.

Citează din discursurile lui Gh. Gheorghiu-Dej, din „Правда“, din alte cuvântări. Dă toată importanța, ca și cum ar fi tratate semnate de împuterniciți, tuturor ziselor și scrierilor ocazionale, care țin de categoria presă sau tactică. Citește, incoerent, propriul său manuscris. Vede lucrurile în afară de timp și dispensându-se de problema dureroasă pe care i-o pun cu întrebarea: „ce trebuie să facem noi, cei de acum și de aici?“ Răspunde: „facă fiecare ce vrea!“, iară aceasta pe un ton enervat, fără înțelegere pentru condițiunile existenței de fiecare zi a celor care, nemaiputând răbda de foame, trebuie să accepte cutare sau cutare serviciu modest. Îl supără neîncrederea în apusenii a acestor suflete cuprinse de panică. Domnul Nistor vorbește așa ca și cum ar trebui să mai fie șef politic.

D-sa uită că are optzeci de ani, că este cu desăvârșire rupt de actualitate, că a fost ministru tătărescian într-o epocă în care nu trebuia să fie ministru, că nu mai poate avea nici o priză asupra maselor poporului nostru pe care-l consideră oprit prin 1936 sau 1940-1947 cu gândirea și simțirea politică.

Pe Mirea l-am găsit pictând o natură moartă: oală țărănească + cărți, totul pe un fond cald castaniu, cu albastruri sensibilizate până la senzualitate și cu un alb luminos, revelând parcă însăși bucuria pe care o ai în fața unei culori frumoase. Mirea e cu desăvârșire cufundat în munca sa. Nebărbierit, părul pieptănat cu degetele, ochii pierduți, ca în zări fantastice, în petele colorate de pe pânza pe care o mângâie și o zgârie, nervos, cu cuțitul docil și elastic ca o lamă imaterială. Nu știu de ce, dar, de câte ori îl văd, am impresia că mă găsesc în fața lui Luchian.

Seara bătut la mașină, pentru a fi legalizate, niște copii după actele de studii ale Steluței (bacalaureat, licență, cele două adevăruri de trecere a examenelor de capacitate). Măine trebuie să le prezinte la Secția de Învățământ a Sfatului Popular al Capitalei, „pentru a i se putea face formele de reîncadrare în învățământ“, i-a spus inspectoarea Loghin (?). Ar fi, moralmente și materialmente, o redresare din cele mai stenice pentru Steluța și întreaga familie.

11 august

7^h-15^h teren. Deratizări la I.D.M.S.-urile de pe str. Șelari, Izvor, Bd. 1 Mai și o dezinsectare în blocul Pherekide etajul VII camerele 14 și 15 (inginer Mihai Săvulescu). După-masă citit actele II-V din *Berenice* de Racine. Alt veac, altă sensibilitate. Nu m-a încântat. M-am gândit iar la domnul Nistor.

M-au obsadat de-a dreptul câteva dintre convingerile d-sale, fiindcă nu le pot admite: „Totul este puterea!... Să avem puterea mai întâi și vom vedea ce vom face!... Când ai jandarmul și judecătorul la ordinul tău totul e în ordine!... Filozofii, sociologii, utopiștii, cine-i bagă în seamă!?... În trecut noi țineam cont de fleacuri!... Aștia de acum însă știu să guverneze!” Și, în legătură cu viitorul politicii interne a României: „Cine nu va avea bani, nu va face două parale!... Cum îți închipui că au putut fi ce au fost legionarii?! Erau plătiți de nemți!... Noi le dădeam burse studenților și ei râdeau de noi!...” Domnul Nistor vede în putere scop și nu mijloc politic.

Este ora 21. Plec la Ecarisaj. Sunt ofițer de serviciu.

14 august

7^h-15^h, și apoi de la 15^h-16^{30h}, teren. Între orele 13 și 15 la Iosif Antohi. Îmi cere să-i traduc câteva strofe din Франко, despre care scrie un articol pentru revista „Contemporanul”. Am încercat. Iese un text de proastă calitate. Îl voi sfătui să renunțe la traduceri cu ritm și rimă, conform cu originalul. Seara, la ora 22^{25h}, petrecut pe Șerban la gară. A plecat la Sighișoara, la cumnatul meu Constantin Rădulescu.

15 august

7^h-15^h teren. Foarte îngrijorați de faptul că Lenuța, sora Stelei, nu a sosit din Arad pentru examenul de stat la stomatologie, pentru care se înscrisese. Își anunțase sosirea pentru o dată de 5-6 zile precedentă datei examenului care a început astăzi. Or, săptămâna trecută a fost o groaznică ciocnire de trenuri în gara Brazi. Primit telefon din Sighișoara: Șerban a sosit bine. Va rămâne acolo până la începerea anului școlar. Măișoara a dat azi examenul scris la anatomie și fiziologie. Subiectul: „Măduva spinării, structură și funcții”. E mulțumită de lucrare. Cumpărat Mihail Sebastian, *Opere alese* 1, ESPLA, 1956. Silvia, Tilică și copiii s-au întors din Vatra Dornei. Tata s-a restabilit. La toamnă se mută în București. Victor și Eugen mă așteaptă să petrec la ei concediul de odihnă. Recitit *Helian* și alte câteva poeme din Trakl. Felicitat „Mariile” prietene: Naumescu, Moața Ioanid, Mariana Marcu, Maria Serafim. [Silvia mă informează că volumul de poezii al lui Bacovia nu s-a mai găsit la nici una din librăriile din Vatra Dornei, Câmpulung, Suceava.] Seara, 20^h-21^h, în vizită la Naumești.

16 august

7^h-12^h, apoi 17^h-18^h, teren: dezinsectare și deratizare. 14^h-15^h la Facultatea de Agronomie, unde dau și veteranii examenul de admitere. Azi s-a dat teza la limba și literatura română. Două subiecte: Critica școlii burgheze în 1) *Un pedagog de școală nouă* și 2) Să se facă analiza completă a următorului text în ordinea următoare: sintaxa frazei, sintaxa propoziției și analiza morfologică: „Împărați pe care lumea nu putea să-i mai încapă/ Au venit și-n țara noastră de-au cerut pământ și apă.” Seara citit: *Jurnalul de creație la piesa Jocul de-a vacanța* de Mihail Sebastian.

17 august

7^h-15^h: teren. De luni intru în concediul de odihnă. Azi am încasat banii. Trei sute șazeci și patru lei. Pe la orele 14³⁰ m-a chemat tov. Georgescu de la serv. Cadre. Mi-a comunicat că în ziua de luni 20 aug., orele 8, să mă prezint, dimpreună cu „toate cărțile câte le-ai scris”, la secția Cadre a Raionului de Partid „Nicolae Bălcescu”. Stella a plecat astăzi la Brănești, pentru limpezirea situației sucesorale. Măișoara a dat teza la chimie. Două subiecte obligatorii: 1) a) Variația compușilor carbonului; b) particularitatea substanțelor organice; c) teoria structurală a lui Butlerov și 2) Silicații. A scris 14 pagini de coală și spune că a scris foarte bine. După-masă citit *Jocul de-a vacanța*. Primul act nu mi-a plăcut. Al doilea și, mai ales, ultimul mi-au prilejuit multă plăcere. M. Sebastian e un foarte bun psiholog al nuanțelor psihice, esențiale pentru personajele lirice. Actele doi și trei sunt frumos scrise. Iară când ai în vedere vârsta autorului – sunt foarte bine și foarte frumos scrise. [Dimineața am cumpărat G. Călinescu, *Trei nuvele*; Editura Tineretului.]

18 august

Astă-noapte, de la 4^h -8^h, dezinsectare la Restaurantul Mureș din str. Lipscani. Întors acasă am încercat să dorm, dar nu am putut. Am citit cele trei nuvele ale lui G. Călinescu. Foarte interesantă limba și construcția. Cel mai mult mi-a plăcut *1907*. După-masă în vizită la sora mea, Silvia.

Azi dimineață Măișoara a dat ultimul examen scris: la biologie. S-au dat următoarele subiecte obligatorii: 1) Hibridația sexuală și 2) Ciclul evolutiv la hematozoarul palustru și la gălbează.

19 august

Dormit până la orele 8. E un deliciu somnul! Recitit câteva pagini din *Casă pe nisip*, exemplar adus din Vatra Dornei, de Silvia, căci unicul meu exemplar s-a pierdut. Constat cu multă bucurie că paginile tipărite până la 18 noiembrie 1937 (deși volumul a fost legat și „copertat” în 1940) rezistă. Există și fragmente greoaie sau neclare din cauza formei voit lirice. În general însă cartea e încă lizibilă. Mi-a telefonat I. Antohi, interesându-se de traducerea fragmentelor din Франко. L-am sfătuit să părăsească traducerea în versuri cu ritm și rimă și să accepte o cât mai fidelă și mai expresivă traducere în proză pe care i-o pot pune la dispoziție, încă în cursul zilei de azi.

Seara la orele 22³⁰ s-au afișat rezultatele examenului scris la admiterea în Facultatea de Medicină Veterinară. Măișoara a reușit a treia în ordinea clasificării. Are media 3,87, rezultată din 3,50 la Naturale, 3 Română, 5 Biologie și 4 Chimie.

20 august

Dimineața, orele 8³⁰ chemat la Cadrele Ecarisajului. Tovarășa Georgescu mă trimite la Raionul de Partid, str. Rădăuți. Trebuie să mă prezint la tovarășul Stancu. Ajuns la Cadrele Raionului de Partid sunt chestionat de tovarășul Vasilescu și de tovarășa Rebnic, în legătură cu memoriul meu înaintat Controlului de Partid, în luna mai a.c. Prezint totodată o parte din publicațiile mele, căci nu am putut face rost de toate. La sfârșitul chestionărilor sunt invitat să aduc miercuri, 22 august, o listă de toate lucrările mele publicate, cu arătarea, pe scurt, a conținutului etc., o listă de 50-60 persoane care pot da referințe despre mine, pe epoci, și o autocaracterizare care să cuprindă date generale și atitudinea critică și autocritică, din punct de vedere marxist-leninist, față de diferitele epoci ale vieții mele. După ce mă voi întoarce din concediul de odihnă, pe la 10-12 septembrie, am să mă prezint din nou la Raionul de Partid.

Azi e prima mea zi de concediu.

21 august

Zi extrem de caldă. Lucrat la cele cerute de Raionul de Partid N. Bălcescu. Scris, în total 20 pagini de coală. Lemnele programate pentru astăzi a trebuit să le aducă Stella.

22 august

Depus cele cerute de Raionul Bălcescu. 11^h-14^h aștept rezultatele examenului oral al Măișoarei. A reușit cu următoarele note la oral: 4 la limba rusă și 5 la fizică, zoologie, biologie, anatomie și fiziologie; un patru și cinci de cinci. La ieșirea din sala de examene radia de bucurie. Măine, la orele 6 și 2 minute plec, cu personalul 5005, la Burdujeni, iar de acolo la Vatra Dornei.

10 septembrie

Transcriu jurnalul ținut în zilele de concediu:

23 august

Dimineața, orele 6 și 2 minute, plecat din Gara de Nord. Ajuns în Burdujeni la ora 19 și câteva minute.

24 august

Orele 11, plecat la Vatra Dornei. În gara Dărmănești mă aștepta tata. I-am promis că la întoarcere, mă voi opri 24 ore la el. La Strigoaia mi-a ieșit înaintea Eugen și m-a petrecut până la Câmpulung, capul satului. Pe la 18^h și ceva am ajuns la Vatra Dornei, instalându-mă în mansarda lui Victor (str. 7 Noiembrie, nr. 54).

25 august

Scris la București și prof. Al. Ieșan (Sibiu). Toată ziua m-am plimbat pe Runc, apoi prin pădurea din susul parcului. Peisajul limpede e fermecător. Dacă nu ar fi zgomotele radioficării greșit înțelese, totul ar putea fi rai.

26 august

Urcat Oușorul. Am pornit, cu Victor și Bujorel, la orele 10, luând culmea Runcului, și ne-am întors, pe același drum, pe la orele 19. Priveliștea de pe vârful Oușorului e feerică. Imensele spații, imperceptibil încetoșate, deschideau peisagii nepământești. Cerul, de un albastru lăptos imaterial, acoperit de rari nouri alburii, abia de se deosebea, la orizont, de crestele desenate cu linii lungi, ondulate, liniștitoare ale

culmilor, iară de la ele, înspre centrul în care mă găseam, totul se prezenta ca o nemaivăzută simfonie de albastruri de toate nuanțele. Nici chiar pădurile de brad, cele mai apropiate, nu erau verzi. Pentru a gusta, completă, impresia desprinderii de tehnic, m-am urcat pe acoperișul micii cabane de lângă baliză. Vântul, nourii, orizontul, profunzimea viilor din jur mi-au dat, realmente, senzația că mă găsesc într-o aeronavă. Seara, după apusul soarelui, am urcat panta parcului. Pe cerul opalescent silueta Oușorului se prezenta pură, indicibil de odihnitoare.

27 august

Raită prin Vatra Dornei. Orașul e murdar. În dosul clădirilor și prin locurile mai ferite ale curților gunoaiele abundă. Afluxul de oaspeți a scumpit enorm piața liberă. În sectorul socialist prețurile sunt ca și la București.

28 august

Urcat Bârnărelul. Plecat pe la 10^h, și ne-am întors după apusul soarelui. Văzut de pe culmea Bârnărelului, Giumalăul și Alunul. Par așa aproape încât îți pare rău că ai pornit prea târziu de acasă și nu mai ai timp să urci și culmile lor. Pietrele Doamnei, Pietrosul, de asemenea. Am stat mai mult de trei ore pe Bârnărel nemaisăturându-mă de fantasticele frumuseți ale priveliștilor. Călimanii, Inăul, iar, de tot aproape, Oușorul și Suhardul impresionează prin siluetă și calm maiestuos. Seara, până la 22, plimbare prin parc.

29 august

Dimineața la pescuit. După-masă în pădurea din susul parcului.

30 august

Hoinărit prin pădurile apropiate.

31 august

Zi posomorâtă. Petrecut în parc citind *Half a minute's silence and other stories* de Maurice Baring (Collection of British Authors Tauchnitz Edition Vol. 4688).

1 septembrie

Prima zi de facultate a Măișoarei. Hoinărit toată ziua prin pădurea și fânețele din susul parcului. Dialog cu o veveriță neagră care s-a apropiat până la 2 metri de mine iscodindu-mă mirată că stau neclintit pe buturuga de brad.

3 septembrie

Trist. Scris acasă. Hoinărit prin păduri. Terminat de citit povestirile lui Maurice Baring. Mi-au plăcut, îndeosebi, *Pogrom, The Antichrist, The Governor's Niece, Russalka, The Island, Venus, The Ikon* și *The Brass Ring*.

4 septembrie

La izvorul Bizum. Citit Hermann Freyburg, *Afrika ruft. Reisen im Lande der unbegrenzten Möglichkeiten*. Berlin, Drei Masken Verlag A.G. 1933. (Fantastică „convorbirea” dintre negru și gorilă!) Întors acasă găsit scrisoarea Stellei. Nu a fost încadrată. I s-a răspuns, ca și până acum, că nu sunt locuri în București. E deprimată. Hoinărit prin pădure. Citit prefața lui T. Vianu la traducerea lui Blaga a lui *Faust* și citit pasagii din această traducere care nu mă satisface. Sau a lucrat-o în grabă sau Blaga nu poate fi stăpân pe versul cu rimă și ritm.

5 septembrie

M-am hotărât să plec mâine spre București. Vremea s-a stricat. Totuși am putut sta, aproape toată ziua în parc. Seara am asistat la o grea și impresionantă operație: amputarea membrului inferior stâng al accidentatei Maria Fodor și încercarea de a salva membrul inferior drept, complet dezgolit de piele, pe toată întinderea gambei și cu mușchii tibiali anteriori tăiați și striviți. Accidentata mai avea humerusul stâng fracturat și o plagă în dreptul fracturii, iară mâna stângă tăiată pe porțiunea oaselor carpene și metacarpene în așa fel că numai indexul și policele i-au rămas întregi. Când conștientă, când delirând, accidentata, tânără (17 ani) și de o frumusețe impresionantă, manifesta o totală supunere în destin („Dacă a vrut așa Dumnezeu și Maica Precista...

dacă asta mi-a fost cumpăna... Tot ce face Dumnezeu este bine...” La transfuzie cere mereu apă. Operația, sub narcoză de eter, a durat patru ore. Au operat doctorii Antonovici (mâna întâi), Hellen (mâna a doua) și Popescu (mâna a treia). Cumnată-mea Claudia a asistat, ca soră șefă, aplicând masca cu eter și controlând pulsul și reflexele pupile ale operatei.

6 septembrie

Plecat cu trenul de 8^{20h}. Accidentata operată ieri a murit la scurt timp după trezirea din narcoză. (În urma durerilor cauzate de plaga uriașă a gambei drepte (?) pe care o agita cu disperare.) La orele 14 coborât în gara Dărmănești. După ce am ajuns acasă la tata și am revăzut primele preme natale, curtea, grădina, pivnița (același miros!), odăile, cămara, podul, fântâna, am urcat „muntele” și am revăzut satul primei copilării. Valea pârauului Hatna, în lumina soarelui de după-amiază, e foarte frumoasă și deschide o vedere de basm până dincolo de Călineștii lui Ienache (actul de origine a familiei Iminovicilor). Nu am mai fost de 20 de ani în Dărmănești. Totuși recunosc aproape toate locurile. Numai oamenii sunt alții. Vizitat școala (directorul, Cormuș, e român; școala însă, ruteană), cimitirul (mormântul bunicii a dispărut) și gospodăriile câtorva prieteni din copilărie. Toată lumea e spăimântător de îmbătrânită și necăjită. Regiunea a fost distrusă de piatră și bieții oameni nu știu cum vor putea împlini cotele.

7 septembrie

Dimineața continuat vizitele. La orele 13⁵⁶ plecat spre Burdujeni. După-masă vizitat Suceava (zi ploioasă). Trecut pe la doctorul Comănescu.

8 septembrie (în tren)

La orele 5 plecat spre București. Citit „Gazeta literară” (de joi 8 septembrie, 1956). Interesant cum, în „Ut pictura poesis”, vorbind despre marele succes al reeditării poeziilor lui Bacovia, Ion Vițner încearcă să justifice acest succes. Interesante și „Reflecțiile despre lirică” semnate de Savin Bratu.

M. Beniuc publică șapte poezii. În cinci dintre ele se ocupă numai de propria sa persoană. La intrarea în gara Râmnicul Sărat văd un spectacol ciudat: o mulțime de oameni roată în jurul unui bărbat culcat pe șină. Capul celui culcat se găsește, rostogolit, în partea cealaltă a lacului de sânge țâșnit din trup. Cel culcat are mâinile lipite de trup, ca în poziția de „drepti”. Nici unul din cei urcați la Râmnicul Sărat nu știe nimic de accident. Ajuns acasă la orele 9.

9 septembrie

Dimineața lenevit. Seara în vizită, cu Stella și Măișoara, la Ioanizi.

Prin adresa nr. 3261 din 27-VIII-1956, Sfatul Popular al Capitalei, Secția Învățământ îmi comunică următoarele: „La cererea dvs. Nr. 3261 / 1956 vă facem cunoscut că nu sunt posibilități de încadrare în orașul București. Director: Petricu, șef Sector Cadre: Popescu”. Și s-a făcut atâta caz de „rechemarea în învățământ a cadrelor didactice vechi”!

Marți, 11 septembrie

Dimineața dormit până pe la 9³⁰. Între 11^h-14^h: cu Măișoara, la Secția a 2-a miliție, pentru obținerea unui nou buletin de identitate în locul celui pierdut. După-masă vorbit la telefon cu Florica Hociung (ca de obicei, deprimată, „sătulă de viață”, fără bani, deși a încasat opt mii lei mai acum câteva zile) și cu Dorina Florian, cerebrală până și în mărturisirile cele mai instinctive ale setei de dragoste. Cu cât trec anii, Florica Hociung devine mai obositoare prin manifestările ei querulente, iară Dorina se prinde, cu mâini tot mai disperate, de umbra tinereții.

12 septembrie

7^h-15^h la Ecarisaj. Aflu că sunt în plină verificare. Raionul Bălcescu (politic!) a pornit la culegerea referințelor de pe teren. Sabina Răzvan-Sfințeanu și Alfred Margul-Sperber mi-au comunicat că li s-au cerut referințe scrise și verbale. Restituit Dorinei Florian cartea de povestiri ale lui M. Baring.

13 septembrie

7^h-15^h teren: dezinsectare, control, deratizare. Rămas fără bani. Terminat de citit *Jean Hytier*: André Gide. Citit *Die Verbrecher, Schauspiel in drei Akten von Ferdinand Bruckner* (din *Die neue Rundschau* X. Heft Oktober 1928... XXXIX Jahrgang der freien Bühne, S. Fischer Verlag A.- G. Berlin und Leipzig). În cursul dimineții scurtă vizită la Ion Mirea. Așezat pe un scăunel minuscul, își lua dejunul: o roșie, doi ardei grași, pâine și sare. În jurul lui tablouri noi. Mi-a plăcut îndeosebi un peisaj de iarnă (colibe între pomi) și, pe un fond negru impresionant, mărgelile vii ale unor flori extraordinar de luminoase în policromia lor, ieșind ca o broderie dintr-un vas gris-albastru. Mirea le zice „flori mărunte”. Culorile fac parte din categoria culorilor pe care le folosește poporul nostru la colorarea ouălor de Paște și a covoarelor.

14 septembrie

Dimineața 7^h-15^h teren DDD. Între timp, trecut pe la atelierul lui I. Mirea care nu era acasă. Cea mai mică dintre fetițele lui mi-a deschis ușa atelierului. Cobor cele 2-3 scări și rămân ca fascinat: pe șevalet, înrămate și sub sticlă, *Florile de dragoste*, pe care ieri le-am văzut abia schițate. Într-o glastră oblongă, simplă (perfect plan vertical colorat în verde închis gris-mat), un buchet de pete de curcubeu luminoase ca însăși lumina. Florile se profilează pe un fond cald portocaliu-gălbui cu umbre de foaie de tutun veștedă și difuze lumini alburii; glăstra, așezată pe un plan orizontal ultramarin saturat, se profilează pe acest plan și pe planul vertical al fondului care, în stânga (din direcția privitorului) se continuă cu alt plan, verde, ca sucii plantelor proaspete, și moarat, proiectat oarecum ortometric pe planurile celelalte cu care formează un fel de spațiu indicat numai atât cât trebuie ca să sugereze cele trei dimensiuni. Totul emoționează atât de puternic și dă atâta bucurie ochiului încât nu te mai sature privind! Florile nu au nimic vegetal, dar sunt purtătoare de atâta farmec încât ai senzația că au înflorit, chiar în momentul acela, pe tulpinile nevăzute ale plantei originare. Cuvintele acestea însă sunt frază livrescă față de bucuria pe care ți-o comunică acest tablou al lui Ion Mirea!

Scris Cui ne lăsați, rândunelelor...

15 septembrie

7^h-15^h teren DDD. De la orele 13 la 14 în atelierul lui I. Mirea. Era așa de cufundat în lucru, încât am stat mai bine de cinci minute la fereastra atelierului fără ca Ion Mirea să mă fi observat. *Florile de dragoste* (la ele lucra) au suferit o modificare. Fondul verde moarat a fost înlocuit cu galbenul planului vertical din dreapta. De asemenea și buchetul propriu-zis a fost completat cu un alt buchet, stânga sus, acoperind o parte din spațiul colorat al fondului devenit prea mare. Mie mi-a plăcut mult mai mult prima formă. Emoționa mai vehement. Se prea poate ca această a doua formă să emoționeze mai durabil. În timpul lucrului Ion Mirea este completamente absent pentru toți ceilalți. Nici el nu știe când este „gata” lucrarea. Verdictul îl dă soția sa. Eu sunt profan în ale teoriei picturii. Ceea ce mă încântă este numai plăcerea pe care mi-o dă o pânză frumos colorată. Când mă inundă luminile unei picturi, simt o bucurie vecină cu durerea. În astfel de momente îmi vin în minte vorbele lui Jean Jacques Rousseau: *Puisqu'on peut avoir un si grand plaisir, je conçois que la vie peut être bonne à quelque chose.*

Trecut pe la Isbășescu, pentru lămuriri în legătură cu lucrarea în contul căreia am încasat 726 lei (revizuirea și completarea dicționarului german-român, literele p-s); nu l-am găsit la institut. Aflu de la Stella că maestrul Arghezi și-a schimbat atitudinea față de mine. Totul mi se pare miracol.

16 septembrie

Aproape toată noaptea insomnie. Dimineața, de la 5^h-7^h, în Gara de Nord, așteptat pe Șerban, care a plecat ieri din Sighișoara. Sosise la 5 și 17 minute, dar nu l-am văzut și am așteptat și personalul. De la 8^h-11^h am dormit.

În restul zilei, trist, foarte trist. Seara, cu Murnii la Florica Hociung. E neurastenizată de purtările fratelui ei, care o terorizează și-i stoarce banii. Servind sandviciuri și vișinată, Florica ne-a povestit impresiile cu care s-a ales, la recentul festival cultural (?) organizat de reprezentantul diplomatic al Indiei. Dansurile indiene au plictisit publicul „select”, căci, fiind manifestări rituale întemeiate pe stări psihice yoghinice, nu puteau fi înțelese de europenii noștri, de bucureștenii obișnuiți cu ritmurile exoticiului erotic în materie de dans.

17 septembrie

7^h-15^h Ecarisaj. Între timp trecut pe la Isbășescu în chestiunea lucrării la dicționar. Pot s-o predau și peste trei săptămâni. După serviciu întâlnit cu Ion Conea. M-a invitat la o bere. Tună și fulgeră împotriva vinovaților de mizeria în care se găsește poporul nostru.

18 septembrie

7^h-15^h lucrări DDD. 15^h-16^h ședință ALA: curs de apărare antiatomică. După orele 17 timpul friguros s-a înrăutățit: a început să plouă. Seara am încercat să scriu versuri. Cu toată dispoziția bună, nu am reușit să aștern nimic valabil pe hârtie.

19 septembrie

7^h-15^h lucrări DDD. Credință există în toate sufletele vii, de asemenea și credință în puterea mântuitoare a ei. Credincioșii recurg, deseori, la forme simple de exprimare a acestei din urmă credințe. O astfel de formă e și practicarea lanțului Sfântului Anton. Astăzi dimineața, am găsit în cutia de scrisori, următoarele rânduri, scrise cu creionul pe o bandă de hârtie neliniată, lată de șase și lungă de douăzeci și trei și jumătate cm: „Prea Sfinte Antoane, roagă-te pentru noi!”. Și, în continuare, lămurirea: „Cine va găsi acest bilet îl va scrie de 9 ori pe zi timp de 13 zile, după care va avea o mare bucurie. Amin.” Întors acasă, am găsit scrisoarea așteptată a profesorului meu, Al. Ieșan.

20 septembrie

7^h-15^h Ecarisaj. 19^h-19^{30h} la Iosif Antohi: propune să colaborez cu el și cu Lupu (cu acest Lupu, fost învățător, actualmente șeful metodiștilor din Ministerul Învățământului, am făcut o concentrare – 1945 – la Marele Stat Major; acum aflu că fostul meu camarad de la biroul doi era comunist) la o lucrare despre Gh. Lazăr. 20^h-22^h în vizită la familia Serafim (în noua locuință, str. Victor Marcu, 40).

23 septembrie

Sculat la 7^h. Dimineața citit din *Also sprach Zarathustra*. Nu-mi mai place. Nietzsche e mult mai interesant în celelalte scrieri ale sale. Restul zilei, trist. Antohi mi-a dat un telefon. Mi-a comunicat că „persoana care fusese la el pentru referințe a fost și la Arghezi și că a rămas adânc impresionată de faptul că Arghezi, auzind de câte am tras eu, a plâns.”

26 septembrie

7^h-15^h Ecarisaj. Între timp, împrumutat, de la Lucian și Mariana Murnu 205 (două sute cinci) lei și achitat abonamentul restant la telefon. Stella a plecat la Cernica. Să vândă câte ceva, căci nu avem bani nici pentru pâine. Mi-a lăsat aceste rânduri: „...am plecat să vând ceva lucruri. Să văd dacă pot lua și ceva bani. Voi aveți numai câteva ouă. Fă și tu rost de bani pentru pâine și roșii. Lipsesc 2-3 zile; dacă realizez ceva, vin mâine. Nu se poate însă bate din palme. Azi am fost la facultate pentru Zaprațan. Va fi chemată fata lui și i se va pune în vedere să achite imediat. Atâta deocamdată. Încolo sunt sătulă și scârbită și de casă și de viață.” Am fost foarte deprimat toată ziua.

27 septembrie

7^h-15^h teren Ecarisaj. M-am întâlnit cu Tudor Vianu. Mi-a spus că a dat referințe bune despre mine. În „Gazeta literară” de azi văd că se pune, destul de categoric, problema reconsiderării operei scriitorilor dintre cele două războaie. În fruntea listei de nume figurează O. Goga. Se vorbește și de L. Blaga, I. Pillat, Ionel Teodoreanu etc. Iosif Antohi mi-a oferit, spre traducere, articolul „Zrnokaz hrachový [Bruchus Pisorum (L)] v podminkach ČSR a boj proti němu” din „Zoologické Listy”, Ročník V (XIX) 1956, Číslo, lista 1, pg. 29-45. Nu poate însă oferi nici 100 (una sută) lei pentru munca mea. Nu pot primi lucrarea.

28 septembrie

7^h-15^h serviciu la Ecarisaj. 15^h-16^h ședință sindicală: alegerea unei noi conduceri a grupei. Dimineața, fiind pe teren, am putut trece pe la Institutul de Științe Pedagogice. Am stat de vorbă cu prof. I. I. Gabrea, cu Domocoș, cu Ion Berca. Le-am spus că sunt în verificare în vederea reabilitării profesionale. Pe prof. Gabrea l-am pus la curent cu stadiul acestei verificări. Am rediscutat și fondul și forma acuzărilor, aduse de Nichita, cursului de pedagogie (1948-1949) ținut de Gabrea.

30 septembrie

Sculat la 7³⁰. Adevărată zi de toamnă aurie. Șerban împlinește astăzi 13 ani. Dimineața o plimbare prin oraș. Trecut și pe la Florica Hociung. La prânz am avut la masă pe Lia Saru-Simulescu, actualmente inginer

agronom la Lovrin (Timișoara). Stella și cu Măișoara au fost, între 17^h și 20^h, la Arghezi.

1 octombrie

7^h-15^h Ecarisaj. După-masă foarte deprimat. Arghezi i-a promis Măișoarei că va interveni pentru transferarea ei la Facultatea de Medicină Umană, imediat ce se întoarce din străinătate dr. Burgele. Cât despre cele ce mă privesc pe mine i-a spus Stellei să vin oricând la el, iară „incidentul” să-l consider ca și cum nu ar fi existat. Pe Arghezi l-au impresionat referințele, date despre mine, de Eusebiu Camilar, referințe foarte favorabile. Ion Matei a și povestit la ICSOR, îmi comunică Ileana Brătășanu, că Stella a fost la Arghezi și că s-a discutat memoriul meu.

3 octombrie

7^h-15^h Ecarisaj. După-masă încasat cincizeci de lei, datorie veche de la un asistent universitar. Vizită la Lia Simulescu. M-a informat că, în chestiunea transferării Măișoarei, Facultatea de Medicină Umană trebuie să dea primul aviz favorabil. Seara, după 22^h, Antohi îmi telefonează să trec joi, 4 octombrie, crt., orele 18³⁰, pe la Academia Militară din strada Xenopol, nr. 6, și să iau contact cu tov. Pavlov. E vorba de un post didactic pentru limba germană.

4 octombrie

7^h-15^h Ecarisaj. Scos adeverința de salarizare. Salariul meu este de 348,60 lei (trei sute patruzeci și opt lei și șaizeci de bani). La acești bani se adaugă 40% sporul de toxicitate plus 51 (cincizeci și unu) lei compensația pentru cartela de alimente. Primesc, deci, total, 348,60 + 139,44 + 51 = 539,04 lei, adică cinci sute treizeci și nouă lei și patru bani lunar. Din când în când, salariații mai capătă, dacă, bineînțeles, planul întreprinderii a fost îndeplinit și depășit, câte o primă variind între 40 (patruzeci) și 80 (optzeci) de lei. Fie 600 (șase sute) lei cifra rotunjită a încasărilor mele lunare de salariat; mă întreb: cât timp pot trăi patru persoane (căci am nevastă nesalariată și doi copii) din acest venit? Stella a plecat iarăși la Cernica să plaseze pentru bani, ouă etc., niște boarfe, ultimele de care ne mai putem dispensa. Văzut expoziția de sculptură Anghel, din sălile str. General Budișteanu, nr. 6. Anghel este, fără doar și poate, cel mai cinstit și mai mare sculptor al generației noastre, a celor din jurul lui cincizeci de ani.

5 octombrie

7^h-15^h Ecarisaj. Între timp trecut pe la Academia Militară și depus, în mâna colonelului Rotaru, cererea plus autobiografia, pentru ocuparea postului vacant de lector la specialitatea limba germană. Nici o speranță. După-masă scris *Nu mă iubești atâta cât dor îmi e să fii*. Seara trecut pe la Murni: le-am restituit datoria de 205 lei. (Azi am luat restul salariului plus compensația pentru cartelă și am mai împrumutat douăzeci lei de la dna Silaghi Etelca, coechipiera mea la Ecarisaj.) Le-am comunicat Murnilor impresia pe care mi-a făcut-o expoziția Anghel. Deși îi confirmă marele talent, Ion Murnu e evaziv în ceea ce privește știința lui Anghel în ale sculpturii. Mi s-a mai plâns că mulți colegi îl invidiază pentru mașină.

6 octombrie

7^h-15^h Ecarisaj. Între timp (13^h-14^h) pe la Ion Mirea. În atelier mai erau Florica Hociung și Radu Căplesculea. Mirea lucra la *Mangalia*, un impresionant tablou, de dimensiuni mai mari decât cele obișnuite în ceea ce privește formatul pânzelor sale. Am văzut, în forma lor definitivă, *Florile mici*. E alt tablou. Mult mai frumos. Simplificat la maximum. Un suport (masă) un vas (glastră) și o constelație de pete luminos colorate (în felul *Florilor de dragoste*, dară mici), pe un fond cer neutru. Fondul negru a dispărut. Tabloul e mult mai armonizat și, categoric, incomparabil mai colorat.

A venit vorba de Anghel. Florica îl detestă și făcu spirite răutăcioase pe socoteala lui: „coafor de dame”; „la picioarele lui «Luchian» a pus cineva trei bănuți”, „allo?! Doamna Ionescu?! Săru-mâna, doamnă Ionescu!... Nu-i doamna Ionescu? E domnul Ionescu? Nu-i nimic. Săru-mâna domnu Ionescu”, această din urmă malițiozitate pentru a ilustra imbecilitatea lui Anghel în raporturile sale sociale. Mă trimite la expoziție să-i văd „țâțele”, o alee de țâțe! Tac. Florica s-ar supăra foc dacă ar ști ce am scris în albumul lui Anghel. Sunt curios cum va reacționa după ce ar afla. Mirea îmi întinde un plic cu invitația la expoziția sa care se va deschide duminică 14 oct. la orele 12, în sala Galeriilor de Arte ale Fondului Plastic, din Calea Victoriei nr. 132. Formal invitația o face Uniunea Artiștilor Plastici, Fondul Plastic. După-masă – foarte trist. Seara, la 17⁵⁰ la Gara de Est pentru a o lua pe Stella care a sosit de la Cernica. La orele 20^h-21^h trecut pe la Silvia. Mi-a dat iar în cărți. Ca întotdeauna, îmi cade

foarte bine: succes, bani, dragoste... De ani de zile îmi cade la fel și, culmea, pe foarte curând!

7 octombrie

Sculat la orele 7. Citit, din *Le journal d'un écrivain*, de Dostoievski, (Gallimard, Paris, cinquième édition; 1938, pg. 570-586) cele scrise despre Nekrasov. Nu știam că în viața lui Nekrasov a existat ceva putred. De la 10^h-13^h la școala lui Șerban: adunare generală pentru alegerea unui nou comitet de părinți. Am luat cuvântul la raportul de activitate al tovarăsei Iliescu, președinta vechiului comitet. Se vede că am vorbit așa de convingător (nu am mai vorbit de mult în public și aveam trac) încât m-am pomenit propus și ales în noul comitet. Propus fusesem pentru locul de președinte – spre vădita panică a tovarăsei director Gancevici. Observându-i la timp situația n-am primit sarcina (pe motivul lipsei de timp), dar a trebuit s-o primesc pe cea de vicepreședinte. Vinerea viitoare, la orele 18, avem ședință. După-masă lenevit. Terminat lectura piesei *Ultima oră* de M. Sebastian. Nu rezistă. Are naivități. Motivarea acțiunii e trucată sau artificială. Finalul slab. Seara o plimbare de două ore prin parc. Văzut uriașa seceră a lunii noi, cu cornul de jos coborât a timp ploios. Întors acasă am scris *Imateriala margine a lunii*.

8 octombrie

7^h-15^h Ecarisaj. Vorbit la telefon, cu colonelul Ion Holovenciuc (șeful serviciului de organizare al Marelui Stat Major) rugându-l să mă recomande colonelului Rotaru sau Manta, pentru a fi numit lector la Academia Militară. Deși îl rugase și Iosif Antohi să se intereseze de această numire a mea, col. Holovenciuc a fost mult prea prompt în a-mi promite sprijinul. Să fie la mijloc faptul că suntem amândoi dărmăneșteni? Mi-a spus că mă cunoaște din spusele lui Filipescu (fost șef de gară, dărmăneștean și el). Diseară voi ști dacă s-a putut face ceva.

9 octombrie

7^h-15^h Ecarisaj. Împrumutat de la dna Silaghi una sută lei, ca să achit telefonul, căci, în septembrie, au fost iarăși convorbiri cu provincia, ridicând la 98,70 lei soldul. Cu colonelul Holovenciuc nu am putut vorbi. Reverificarea pare a fi rămas și ea în drum. În afară de acestea, trec prin niște crize morale care mă bântuie cum bântuie furtuna un copac și-i rupe crengile și-l scutură de frunziș. Orice nădejde mi se pare a fi zadarnică în acest fel de pase. Dar nu-i nimic. Vor trece și aceste încercări.

10 octombrie

De ieri, orele 22 și până azi orele 7 am fost „ofițer de serviciu” la Ecarisaj. De la 7^h-11^h mi-am făcut terenul. De la 11^{30h}-14^h am dormit. 14³⁰-15^h masa. 15^h-18^h transcris câteva poeme de Giuseppe Ungaretti și citit A. E. Baconsky, *Două poeme* (ESPLA, 1956). Cartea aceasta o cumpărasem în ziua de 6 iulie. Baconsky e foarte talentat.

M-a chemat tov. Ștefan Pavlov la telefon. Culmea: mă roagă să intervin la Academia de Tehnică Militară să fie numit lector de limba rusă. De unde până unde mă crede atât de cu trecere?! Îmi comunică totodată că prietenul său Țurcanu (?) a aflat că la Academia Militară „I. V. Stalin” mai există o cerere pentru ocuparea postului de lector la limba germană. Acasă jale. Copiii și soția plâng: a murit, la spitalul de la Facultatea de Medicină Veterinară, Ganga, pisoiul nostru siamez; se îmbolnăvisese alaltăieri de leucopenie și a murit noaptea trecută. A fost un animal foarte frumos.

11 octombrie

7^h-15^h Ecarisaj. Ieri la prânz s-au dat plicurile de concediere și pensionare la secția DDD. Din echipa mea a fost pensionată dna Cilla Voiculescu. În total au plecat 15 persoane din cele 60 ale secției. Nu mă întorsesem ieri de pe teren, deoarece eram după un serviciu de noapte. Dna Silaghi mi-a spus că pe la orele 14, când s-au înmănat plicurile, a fost jale. Trecut pe la Ioan I. Mirea. Mi-a dat catalogul lucrărilor sale, în total 48. Când am intrat în atelier, Mirea lucra iarăși la *Mangalia* sa („pânză, ulei: 140x110 cm” după cum e catalogată la numărul 1). Păcat! Mult mai frumoasă era această pânză acum câteva zile. Verdele mării a fost înlocuit cu un albastru murdar. Lui Ioan Mirea tablourile trebuie să-i fie luate cu de-a sila la un moment dat, altfel le ratează. De asemenea am văzut, complet transformat și tabloul cu *Florile mărunte*. Tonul gri-albastru al mesei pe care se găsea glastra (ton gri-verde) a fost înlocuit cu un negru-lac. Glastra – transformată în vas () de culoare albastră-smalț. Totul e mult mai puțin frumos de cum fusese data trecută, – deși florile mărunte, rămase aceleași, au căpătat ceva de corp geometric proiectat în spațiu. La Mirea i-am întâlnit pe Frasin Munteanu-Râmnic, pe Sfetea, traducătorul lui Ungaretti, Montale și Quasimodo, pe un domn Popovici (fost elev al lui Blaga) și pe Deac. Frasin Munteanu spune că L. Blaga ar fi fost propus

pentru premiul Nobel. Ai noștri este vorba să-l integreze la Universitate și la Academie. Mirea spune că prin noiembrie a.c. va veni în București Ungaretti. În „România liberă” de astăzi citesc un articol despre fostul rege Mihai care s-ar fi „înăit” cu una Rhonda Fleming, femeia panteră, provocând un scandal à la Carol II în sânul familiei sale și în rândurile monarhiștilor noștri din străinătate. Citind articolul (semnat de Florica Șelmaru) în fața colegilor de la DDD, observ că majoritatea dintre aceștia (în special colegele) sunt scandalizați că „așa o porcărie” se mai și publică. Seara, 19^{30h}-23^h, în vizită la Marioara și Tuți Serafim (str. Victor Manu, nr. 40). Marioara, bolnavă de mai mult timp, arăta mai bine și avea și un moral mai bun. Ascultat, la radio, concertul lui Oistrach, urmat de cuvinte rostite de T. Arghezi, Nina Cassian etc. Discutat muzică.

12 octombrie

7^h-15^h Ecarisaj. Întâlnit cu Eusebiu Camilar. I-am mulțumit pentru excelentele referințe date. I-am spus că știu de la T. Arghezi despre aceste referințe.

13 octombrie

7^h-15^h Ecarisaj. Trecut prin secțiile întreprinderii pentru a culege material în vederea unui articol de gazetă de perete. Datele culese sunt, sumar, următoarele: la Secția Autopsie, ventilația rea. Vara căldura excesivă a fost susținută și de țevile caloriferului; iarna va bate viscolul prin săli, ceea ce nu ar fi rău, date fiind mormanele de cadavre, dacă oamenii ar avea cojoace. Oamenii însă nu au nici măcar cizme sau, cel puțin, saboți de cauciuc. Baie este, dar apa e rece, și, la sfârșitul orelor de muncă, trebuie să faci un duș „dacă vrei să călătorești cu tramvaiul sau să nu te dea afară din casă nevasta” (Zice șeful secției). La sala de câini: nu mai este apă de două luni de zile. Sala e nespălată. Câinii nu primesc hrană, nici apă. Zece cuști, date la reparat, stau pe malul Dâmboviței în dreptul Fabricii Lemaître (actualmente „M. Rakoszi”). Câinii nu pot fi cazați cum trebuie. Curtea e accidentată. Mașinile nu pot intra și ieși fără a se risca arcurile. Mai zilele trecute mașina Facultății de Medicină a trebuit să fie remorcată. Prințătorii (=hingherii) nu au încălțăminte, lucrează în teniși. Secția de făină furajeră: planul este prea mare; materia primă lipsește. (Abatorul nu mai dă Ecarisajului carnea confiscată). Utilajele nu sunt bune și nimeni nu se interesează de reparația lor. Livrările

nu circulă cum trebuie, făina de carne stă mormane în depozit, iară spațiul acestui depozit e și așa prea mic. Secția Marochinărie: lipsesc sculele (piesele de schimb). Se lucrează în salturi și din cauza lipsei de material. Secția s-a angajat să depășească cu 45% norma. Responsabilul cu producția din comitetul întreprinderii nu comunică rezultatele întrecerilor socialiste. Șeful secției, tov. Mihai, se întreabă: „De ce?!“ Tot așa precizează că „tineretul, în ansamblu, nu este suficient de disciplinat.“ Este slabă și aprovizionarea cu materialele mărunte (clei etc.) Găsesc, în plină activitate, pe tovarășele Fodriuc Aurica, Vasilescu și Kellermann-Bringlan, mutate din secția DDD și date secției de marochinărie pentru calificare. Tustrele se simt foarte prost. Secția Nasturi: zgomot și praf. Muncitoarele, Lazăr Stana, Radu Milana, Dobre Iordana, Georgescu Angela și Dragnea Nina, lucrează de zor. Nu au măști. Exhaustoarele din fața strungurilor funcționează, însă nu e destul. Sideful (scoici de apă dulce), galalitul și cornul produc mult praf. Secția Autoclave: ventilația nu merge deloc. Nu există vestiar. Hainele muncitorilor put a carboxim. Nu s-au făcut separatoare. Secția Tăbăcărie îmi răspunde: „Ne-am luat angajamente pe care le vom îndeplini în ceea ce privește depășirea normelor și îmbunătățirea calității.“ Tov. Lică Ion este președintele organizației sindicale din întreprindere. Acum lustruiește o piele de cal. Salariații, care au norme de șase ore, au plecat. El face muncă voluntară și nu găsește nimic negativ în secția sa. Secția Săpunărie: difuzorul asurzește sala. Nimeni nu se gândește să-l tempereze. Munca e în toi. Au, până acuma, 10% depășire. Tovarășele Văcăroiu Slavia, Ionescu Maria, Pană Ana deservesc mașinile cu o rapiditate uimitoare. Penduic Ecaterina, ca de obicei, lipsește. Tovarășul șef al secției, Kiraly, nu e mulțumit: nu i s-a dat un loc la Băile Felix, deși e bolnav de picior. Și, în concluzie: din toate acestea trebuia să dau, mâine dimineață, un articol de gazetă de perete în care să se arate că treburile merg strună.

Seara 7^h-8^h, la Antohi: Mi-a dat, pentru revizia științifică, traducerea capitolului *Atenția* din K. D. Ușinski. De la Antohi trecut pe la Silvia.

14 octombrie

Orele 12^h -14^h la deschiderea expoziției lui I. Mirea. Sala de pe Calea Victoriei 132, inaugurată și ea astăzi, e mult prea puțin spațioasă. Prezența peste una sută de persoane. Multe fețe vechi. Ionel Jianu a ținut speech-ul

inaugural. A remarcat puternica personalitate artistică (lirică!) a lui Mirea, opunându-i, în ceea ce privește inspirația din folclor, pictorului Țuculescu (vulcanic!). De aici și aprinsele discuții iscate în rândul prietenilor celor doi pictori. Remarc prezențele: Vladimir Streinu, P. Comarnescu, Murnii (senior, junior și soția), Micoș cu soția, Florica Hociung (cu surorile), Postolache și soția, Dinu Ianculescu, „fata lui L. Blaga” cu o fundă lată galbenă în cap, sculptorul Anghel, melomanul Apostol (chelnarul, actualmente de periferie, dar cu cea mai bogată discotecă din țară), Edy Feld (fostul soț al Florichii Hociung) cu soția.

15 octombrie

7^h-13^h Ecarisaj: lucrare destul de grea, 57 kg hexaclor ciclo-hexan izomer gamma pulverizat cu un kalimax defect, în afară de căratul cu spatele al greutateilor. După un astfel de efort ești amețit ca de beție, ochii ustură, obraji ard, mâinile, crăpate. Dar nu-i nimic! Aseară mă culcasem după ora 1, iară deșteptătorul m-a trezit la 5^h. La orele 6 eram, pe jos, pe cheiul Dâmboviței în dreptul uzinelor Lemaître, când am deslușit niște chioțe foarte asemănătoare cu cântatul de cocoși. Deodată observ, apărând de pe str. Lânăriei și cotind spre Calea Văcărești, în direcția abatorului, un grup de nuntași. Doi bărbați în haine negre, cu câte o sticlă cu vin roșu (sau altă băutură roșie) țopăie, mergând de-a-ndăratelea, un fel de dans. În fața lor, în același ritm, se mișcă două femei. Ceilalți nuntași chiuie. Trec podul și mă apropii de grup. În urma lui vine o platformă trasă de doi cai și încărcată cu lăzi, scaune, țoale, vase de bucătărie, evident zestrea miresei. O femeie scundă, cu părul negru lucios, capă de vulpe argintie pe umeri, chiuie mai strident decât toate celelalte. E grasă și ridată. Agită ceva ca un steag trandafirii. Ceilalți râd. Mă uit mai bine. E o cămașă de noapte femeiască, purtând, ostentativ, o pată mare, roșie. Îmi aduc aminte de o lectură din Panait Istrati, în care fusese vorba de ceva asemănător. Simt o mare tristețe în suflet. În răsărit cerul e plin de trandafirii zorilor. Seara I. Antohi îmi comunică, foarte optimist, că pe sâmbătă, vom merge amândoi la Academie, unde va fi de lucru la noua secție: cea ucraineană.

16 octombrie

7^h-15^h, Ecarisaj apoi 16^h-18^h lucrări de teren. În drum spre casă trecut pe la expoziția Ion Mirea. La lumina artificială peisagiile par și mai frumoase. Seara, Ileana Brățășanu și-a luat toate mărunțișurile lăsate în

păstrarea noastră. Vorbit cu Eusebiu Camilar. Îmi spune că lucrează la o *Vale Albă*. Și eu care plănuisem să scriu 3-4 acte cu subiect din viața lui Ștefan cel Mare! Va trebui să-mi reconsider subiectul. Să văd ce se poate face cu suirea pe tron a marelui Voievod. Acțiunea s-ar încheia pe câmpia Direptate. Totul ar trebui să fie gata până la 1 februarie 1957.

Început lectura romanului *Point counter point* de Aldous Huxley; îl citesc în tramvai!

17 octombrie

7^h-15^h și 16^h-17^h teren. Pe la 18^h văzut iar expoziția Anghel. Orice ar obiecta Florica Hociung, Anghel e un mare portretist. Portretul feminin, în special, plin de acea căldură vie pe care numai artiștii senzuali o pot realiza, îi reușește ca nici unui altuia dintre sculptorii generației sale. Trecut și pe la expozițiile (lui): Ioan Mirea, Magnus și Barbara Arneson și V. Dobrian. Culoarea lui I. Mirea este, permanent, dătătoare de emoție luminoasă (când ieși de la expoziția lui Ioan Mirea, vezi mai colorat până și peisajul, de obicei cenușiu, al Bucureștiului în amurg). Magnus Arneson nu mi-a plăcut. (Autoportretul e ținut în tonurile reci verzui ale expresionismului, peisagiile marine etc. inegale, prea stilizate, prea estompate.) Acuarelele lui V. Dobrian, bărbătește executate, aduc prea puțină transfigurare (mai ales când vii de la expoziția lui I. Mirea) și prea puțină culoare. La expozițiile Mirea și V. Dobrian am întâlnit-o pe dna Cella Voinescu, cu care am vorbit despre amândouă expozițiile și, în general, despre artă. Dna C. Voinescu uimește prin cunoștințele d-sale și, mai ales, prin conversația d-sale de intelectuală de rasă, conversație creatoare ca un dialog platonian.

[Barbara Arneson are gravuri de o finețe nemaivăzută de mine: *Licuricii*, de fapt păpădiile, *Melcii*, *Bazalt*, *Pisici*. Nu mi-au plăcut (nu ca temă ci ca execuție) *Trădătorii* și *Mărturiile mincinoase*.]

18 octombrie

7^h-15^h deratizare la Malaxa (=23 August și Republica). Întors acasă găesc scrisoarea lui Victor. (La Vatra Dornei a nins ca în toiul iernii). După-masă la Silvia. Îmi povestește că soții veniți în vizită din Franța, găesc toată lumea bolnavă și tristă, iară Bucureștiul foarte murdar. Seara, pe la orele 23, a venit, din Arad, Lenuța, sora Stellei, și fiul ei, Doru.

19 octombrie

7^h-15^h, deratizare la Uzinele 23 August. Seara, Mitzura Arghezi o cheamă la telefon pe Măișoara și o roagă să accepte să-i fie domnișoară de onoare. Cununia se va oficia, duminică 28 oct. la Patriarhie. Soțul Mitzurei e medicul Stătescu. Măișoara e extrem de bucuroasă.

20 octombrie

7^h-15^h teren DDD. Între timp trecut pe la Eusebiu Camilar care mi-a dat 300 (trei sute) lei ajutor pentru toaleta Măișoarei și mi-a înregistrat vocea la magnetofonul care l-a costat 1500 ruble. După ce le-am transcris din memorie, am spus, în fața microfonului, strofele 1, a 2-a și ultima din poezia *Nu mă iubești atâta cât dor îmi e să fii...* Ascultând versurile înregistrate, nu mi-am recunoscut vocea, care e mult mai „bariton” decât mi-aș fi putut imagina și, în același timp, mult mai sugestivă. Încasat chenzină: 230 (două sute treizeci) lei, din care 105 (una sută și cinci) lei restituit datoria dnei Etelca Silaghi și din care mi-am mai cumpărat cele două volume de *Teatru* de Mihail Sorbul apărute la ESPLA. Amândouă volumele au costat 13 (treisprezece) lei.

Seara, în atelierul pictorului Nicolae Brane. A evoluat enorm de când i-am văzut lucrările expuse prin 1947. Paleta i s-a limpezit. E un frământat. Peisajul ardelenesc pe care-l iubește și-l simte e dramatic. Culorile grave. Spațiul viguros. Brane are câteva sute de picturi. La Brane l-am cunoscut pe pictorul Țipoia. Om plăcut. Pare profund sufletește. M-a invitat să trec pe la el, peste două săptămâni, ca să-mi arate și el lucrările.

21 octombrie

Dimineața la Iosif Antohi. Venise și profesorul Drapac. Antohi ne-a convocat să întocmim o sesizare pentru Academia R.P.R.. în vederea înființării unei secțiuni de cercetări folclorice etc. de teren în părțile locuite de minoritatea ucraineană din țara noastră.

După-masă în vizită la pictorul Țuculescu. Produsele sale din ultima vreme sunt uluitoare. Țuculescu este un halucinat. Pornește de la covorul oltenesc și, folosind o paletă puternică, pictează primitiv. Are totuși spațiu. Se dispensează de orice părere, de orice gust al altora. Pictura lui e act de îndrăzneală nemaipomenită în arta românească. Și, totuși, halucinațiile sale te obsedează. Culorile folosite sunt cele folosite de țesătorii noștri de

covoare. Foarte viguroase, atât ca formă cât și ca paletă, sunt și picturile mai vechi, care sunt mult mai apropiate de viziunile normale.

Seara iarăși la Iosif Antohi. Masa de seară am luat-o la Casa Universității. [La Țuculescu am auzit următoarele anecdote despre Pallady: 1) Carol al II-lea, văzând o expoziție a lui Pallady, a ținut să-i spună că pictura lui nu-i place. „Totuși am dispus să se achiziționeze două lucrări.” „Și care sunt lucrările achiziționate de M.-Voastră?” „Astea două” „Prea plecatul servitor al M.-Voastre ține să Vă spună, Majestate, că ați ales tocmai lucrările cele mai slabe.” Carol al II-lea s-a întors brusc și a plecat supărat. 2) După ce a vizitat Expoziția socialistă, Pallady, părăsind sălile, a întrebat pe ușieri: „Dar unde e pictura?” Răspunzându-i-se că pictura se găsește în sălile din care ieșea, Pallady, agitându-și bastonul, a izbucnit indignat: „Dar asta e pictură?!” 3) Pictând, pe vremea restricțiilor, în Cișmigiu, și pictând un colț orientat tocmai înspre Ministerul de Război, Pallady a fost arestat de milițieni și dus la circumscripție. Făcându-i-se o percheziție, unul din milițieni i-a scos din buzunar curiosul ceas deșteptător care a și început să sune. Speriați, milițienii au zbughit-o pe ușă. După ce, dându-și seama că s-au făcut de râs, s-au întors în camera în care îi aștepta Pallady, acesta i-a întrebat: „De ce ați fugit?” „Credeam că este o bombă cu ceas!” a răspuns unul dintre milițieni. Pallady a izbucnit în râs. Milițienii s-au uitat unul la altul. „De ce nu vă faceți datoria?” i-a întrebat Pallady. „Uite, tovarășe, du-te în plata lui Dumnezeu...” zise unul dintre milițieni, iar după ce maestrul părăsise camera, a adăugat: „Bine că am scăpat de nebun.”]

22 octombrie

7^h-15^h Ecarisaj. După-masă, ridicat coletul pe care mi l-a trimis Victor din Vatra Dornei. Terminat cu I. Antohi referatul pentru înființarea, pe lângă Academie, a unui organ de cercetare a vieții culturale a minorității ucrainene.

23 octombrie

7^h-15^h Ecarisaj, teren. Trecut, între timp pe la atelierul foto al Gallinei Henegariu. Mi s-a plâns că I. Postolache nici nu o mai salută. O acuză că a dat lui Teohari Georgescu, pe vremea când tatăl ei fusese arestat, o carte de a ei, cu o dedicație compromițătoare. Căpătat, pe gratis, șapte kg. de cartofi de la șeful silozului din str. Știrbei Vodă 69. (Am făcut, azi,

deratizarea pivniței în care figurează silozul). Scris versurile de mai jos unui adversar care se teme ca nu cumva, odată reconsiderată situația mea, să-i periclitizez locul pe care-l ocupă în actuala ierarhie literară: „Cum să mă-ntrec și-acum cu tine? M-ai strivit/ Cu titlurile 'nalte, de mult, și bunăstarea!/ Vezi, eu, ca toți poeții naivi, n-am precurvit/ Cu crezurile mele, cu visul, cu cântarea.// Invidiat de tizii tăi lacomi, ai ajuns!/ Eu-munca pentru pâine mi-o fac la hingherie./ Să nu crezi că-n tăcere îți coc vreun gând ascuns!/ Nu-mi stric cu fleacuri drumul de-azur și reverie!// Fii liniștit/ Îngrașă-ți măruntul personaj/ Creat să-și joace rolul, pe sfori, și să ia premii./ La timp o să-i stea hoitul la vreun Ecarisaj./ Căci toate sunt supuse capriciilor vremii!” – În oraș circula tot felul de zvonuri în legătură cu „evenimentele” din Polonia: că ar fi izbucnit lupte între polonezi și trupele sovietice; că armata sovietică stă gata, la frontiera Poloniei așteptând numai ordinul ca să ocupe această țară răsculată; că Guvernul polonez și Comitetul Central al Partidului Comunist Polonez ar fi fost dus în Rusia; că polonezii cer expulzarea lui [...]; că polonezii cer restituirea teritoriilor anexate de ruși; că vor să restituie Germaniei Silezia; că și în Ungaria au început mișcări asemănătoare; că, în fine, și în universitățile noastre studenții încep să bâzâie și, că toate semnele acestea arată că „șandramaua” pâraie și începe să crape. Scris *Coroanele teilor*.

24 octombrie

7^h-15^h Ecarisaj. [De ieri dna Arghezi a rugat-o pe Stella să-i dea o mână de ajutor la pregătirile pentru nunta Mitzurei. Deci, de ieri, Stella e, toată ziua, plecată de acasă. Cum știu oamenii să-și facă interesele! Arghezi i-a spus Stellei că a vorbit cu Iorgu Iordan și că acest fonf (expresia este a mea) s-a arătat foarte circumspect, căci știe că sunt în verificare; totuși i-a promis dlui Arghezi, că, deocamdată, îmi va căuta un loc de colaborator la dicționarul limbii române. M-ar mira ca Iorgu Iordan să facă vreo ispravă. E mult prea fricos și mult prea perfid. După-masă căutat „frac, clac și pantofi de lac”. Profesorul Vintilă Mihăilescu mi-a împrumutat, de la joben la cămașă, totul. Numai pantofii n-au mers, fiind cu două numere mai mici decât numărul meu. (Port 41.) De trei, patru zile este o adevărată toamnă de aur!

25 octombrie

5^h-10^h Lucrări DDD: dezinsectare la Restaurantul Mureș, str. Lipscani nr. 12, și dezinsectare la Hotelul „Nord”, Calea Griviței. La hotel m-am

întâlnit cu o fostă studentă Elena Manole. A rămas foarte nedumerită de actuala mea situație profesională. A ținut să-mi dea adresa. E măritată cu un inginer, Militaru, are o fetiță de patru ani, e profesoară și locuiește în Râmnicul Sărat, str. Patriei, nr. 6. M-a rugat să o indic și pe ea dacă voi mai avea nevoie de persoane pentru referințe. După-masă lucrat la definitivarea baladei *Fata din cântec*.

27 octombrie

7^h-15^h Ecarisaj. Întâlnit cu Tudor Vianu. Mi-a spus că pleacă în India, la congresul UNESCO. Lucrat la *Fata din cântec*. Urmărit situația din Ungaria.

28 octombrie

Pregătire pentru nunta Mitzurei. La 7^h seara plec cu Murnii, la Patriarhie, unde se va oficia cununia Mitzurei.

29 octombrie

Petrecut, la nunta Mitzurei, până la orele trei, când ne-a adus acasă, cu mașina sa, însărcinată cu Afaceri al Finlandei, dl. Matti Pyykko. Dormit până la orele 10. Lucrat la poemul *La nord de alfa speranței*. Urmărit evenimentele din Ungaria. Cumpărat și adus acasă 250 kg cartofi (din bursa Măișoarei). Seara, la Silvia, cu Eugen, care a venit în chestiuni de serviciu pentru câteva ore, la București. Culcat după ora 22.

30 octombrie

7^h-15^h lucrări DDD. 15^h-15³⁰ miting pentru prelucrarea „mârșăviei de la Budapesta”, după cum a anunțat direcția întreprinderii. După-masă lucrat la poemul *La nord de alfa speranței* (cel puțin acesta e titlul provizoriu) și urmărit evenimentele din Ungaria și Egipt.

1 noiembrie

7^h-15^h Ecarisaj. 15^h-16^h miting fulger. S-a prelucrat noua școlarizare. Peste tot lozinci la adresa Partidului, Guvernului și Consiliului Central al Sindicatelor. Seara la inginerul Ioanid pentru instructaj.

2 noiembrie

7^h-15^h Ecarisaj. 15^h-16^{30h} miting festiv în cinstea zilei de 7 noiembrie. Directorul, Nițescu, a prelucrat teza ocazională și a făcut evidențieri. Am fost evidențiat și eu, pentru disciplină și muncă. Seara, la orele 22 prezentat pentru gardă.

3 noiembrie

Toată noaptea la Ecarisaj. Rond din oră în oră și proces-verbal încheiat după fiecare rond. Ca la un depozit de explozibile.

4 noiembrie

Sculat la orele 8. Citit *Steaua fără nume* de Mihail Sebastian. Foarte bine scrisă! 11^{30h}-12^{45h} la expoziția lui I. Mirea, expoziție care se încheie astăzi. I-am vorbit lui I. Mirea despre Țuculescu, spunându-i că pictura lui Țuculescu, inspirată din țesăturile noastre populare, nu poate fi comparată cu încercările lui Mirea. Pictura lui Țuculescu este altceva. „Țuculescu nu e pictor mare”, mi-a replicat, oarecum supărat, I. Mirea. „Țuculescu e un muscular, un paranoic.” Mirea mi-a dat un catalog al expoziției sale: „Lui Traian Chelariu, prieten de gând și prieten pentru totdeauna. Mirea 4-XI-1956”. La orele 14³⁰ Stella a plecat la Cernica, să mai aducă alimente.

5 noiembrie

7^h-15^h Ecarisaj: dezinsectări și deratizări. Încasat chenzina. Cumpărat Camil Petrescu, *Nuvele* (ESPLA). Toată lumea tace. După-masă citit *Insula* lui M. Sebastian. Telefonat Florichii Hociung, pentru a cincea oară în ultimele două zile. Nu răspunde nimeni. Scris primele versuri din *Elegia numită România*: „Nu-i necesar să trăiești,/ Necesari/ E să fii liber!// O, Românie/ Iată porunca mare și iată/ Drumul...” Urmărit evenimentele din Ungaria. Seara, după ce am adus-o pe Stella de la Gara de Est, la Murni. Ciudată schimbare de mentalitate și, mai ales, schimbare de atitudine. Nimeni, om sănătos la minte, nu poate dori războiul. Există însă momente istorice în care războiul pentru libertatea țării tale și a ta, ca și războiul pentru libertate în general trebuie acceptat ca un destin. Or Murnii, care, până în preajma evenimentelor din Egipt și Ungaria, situându-se net pe pozițiile blocului apusean, realizau, atât mental cât și moralmente, inevitabilitatea la un moment dat a folosirii forței armate (război generalizat în extremis), acum, când pericolul unei conflagrații europene este mai mare ca oricând, manifestă o frică atât de evident meschină încât te apucă greața. Și, culmea!, toate acestea pentru păstrarea unicului lor confort. Mariana este destul de inteligentă pentru a veni cu argumentări principial valabile (deși nu acordă sovieticilor dreptul la invocarea aceluiași principii), dară destul

de inabilă în camuflarea măruntelor ei îngrijorări materialist-egoiste (pe care le și mărturisește), precum casa, liniștea, mașina... Iată o categorie de ajunși, care sunt gata să-l apere și pe dracul, numai să nu-și riște casa, liniștea, mașina! Iară toate acestea în momente în care omenirea trece prin zvârcoliri fantastic de tragice. Meschinăria m-a indignat întotdeauna!

6 noiembrie

7^h-12^h, apoi 15^h-17^h, lucrări DDD. După-masă citit *Nopti fără lună* de M. Sebastian. Fragmentul, publicat în cartea recent apărută la ESPLA, nu permite vreo vedere în etica dramatizării de către M. Sebastian a romanului lui Steinbeck. Judecând însă după cele citite, morala lui Sebastian, desigur și cea a lui Steinbeck, este părtinitoare.

Citit *Cei care plătesc cu viața*, nuvela numărul unu din volumul lui Camil Petrescu. Plată, autolatră, cusută din două teme diferite. [Ieri, la Murni, foiletat și citit, fragmentar, câteva bucăți din *Aur sterp* de Al. Philippide. De mult doream să citesc acest volum de versuri. Am dat de el mult prea târziu: versurile lui Al. Philippide mi s-au părut puerile.]

18^{30h}-21^h cu Stella, în vizită la Magda Vasilescu. Citit balada *Fata din cântec*.

7 noiembrie

Sculat la orele 8. Citit restul de nuvele din volumul lui Camil Petrescu. Teziste ca niște articole de ziar, în ceea ce privește teza politică din prelucrarea căreia se simte, totuși, neparticiparea – deci nesinceritatea – autorului (care e un orgolios maladiv), nuvelele acestea (*Moartea Pescărușului* e foarte bine scrisă) au valoare numai prin partea de descriere a locurilor și oamenilor, căci problemele rămân mult în urma ambițiilor de mare scriitor ale lui C.P. La prânz am aflat de realegerea lui Eisenhower ca președinte al S.U.A.

Seara în vizită la Silvia.

8 noiembrie

7^h-15^h Ecarisaj. După-masă citit *Dezertorul, Poveste studențească și Actorul din Hamlet* de Mihail Sorbul. [Ion Murnu, prezentându-mă unui domn Lăzărescu, înalt, uscat, cu ticuri, subliniază: „Traian Chelariu, poet decăzut”. Dându-și seama că vorbele nu prea sunt omagiale, încearcă să le dreagă pierzându-se într-o frază numai derapări. Lapsusul e, totuși,

semnificativ. Cu alte cuvinte, Ion Murnu e un sculptor ridicat.] L-am văzut azi, pentru prima dată de când este liber, pe Gicu Vântu: bătrân, abia mișcându-se, cocoșat și considerabil mai mic, o ruină. Nu i-am putut vorbi căci eram în tramvai, iară el în stația din Piața Romană. Seara, recitit prefața lui G. Ibrăileanu la ediția de *Poezii* ale lui M. Eminescu. Între orele 20^h-21^h în vizită la profesorul Vintilă Mihăilescu.

9 noiembrie

7^h-15^h Ecarisaj. După-masă citit *Ion* de M. Sorbul, după romanul *Ion* de Liviu Rebreanu. De *Ion* din romanul lui L. Rebreanu nu-mi mai aduc bine aminte. În piesa lui M. Sorbul însă, *Ion* este un criminal pe care nu-l poate scuza nici un fel de sete, cu atât mai puțin setea de pământ și, ulterior, partea de dragoste. Criminal este oricine atinge sau umblă să-și atingă scopurile cu orice preț. Seara la ședința Comitetului de părinți de pe lângă școala lui Șerban (18³⁰-20¹⁵).

10 noiembrie

7^h-15^h deratizare la Abator. Văzut, pentru prima dată, cum se face tăierea porcilor. Mult timp n-am să pot uita masca indiferentă a feței parlagiului, om pirpiriu, care își cufunda cuțitul în pieptul bietelor animale aduse, cu capul răsturnat în jos, de implacabila bandă rulantă. Și mult timp voi vedea țâșnirea violentă a sângelui acestor ființe care sunt sacrificate numai fiindcă omului îi place carnea și grăsimea lor. În acest fel de momente îți dai seama cât de *ostilă* este existența. Manifestările acestei ostilități pe față au ceva de mecanism mort. Un Gautama Buddha nu putea imagina, în fața acestor realități – decât numai Nirvana ca stare de perfectă fericire – ca lume total lipsită de chin. În toamna anului 1926, fiind înscris în anul I la Facultatea de Medicină din Iași, am vizitat, ocazional abatorul. Mă impresionase atât de durabil tăierea rituală a vitelor mari, încât și acum, când scriu aceste rânduri, văd ochii, ieșiți din orbite și numai spaime, ai vacii sacrificate și văd, revărsându-se, bogat cât un pârâu, sângele victimei, spasmele și, ultimele ei tremurături. Mult timp după vizitarea abatorului din Iași nu am putut mânca nici un fel de carne. Greața de carne îmi revine, de atunci, ori de câte ori văd vreo tăiere. În nici un caz nu pot mânca din peștele, pasărea, mielul sau, în general, victima la sacrificarea căreia asist. După-masă citit „Studiul introductiv” al lui Florin Tornea la *Teatrul* lui M. Sorbul apărut în ESPLA. Stil prețios,

tenebros deseori și, nu rareori pură beție de cuvinte. În afară de acestea argumentația e trasă de păr.

Seara în vizită la Serafim. Era și Sandi Steriade, fratele Getei.

11 noiembrie

7^h-10^h deratizare la Abator. După-masă citit *Coriolan Secundus* de M. Sorbul. Subiectul, nesperios de boulevardier, e, totuși, foarte bine realizat tehniceste. Seara în vizită la van der Veen. Gerul (noaptea până la 10 grade sub zero), a mai cedat. Controlat cartofii. Am avut noroc: nu au înghețat încă. Și nu am unde-i depozita deocamdată. I-am acoperit cu hârtie și zdrențe. E singura noastră provizie pentru iarnă. Niciodată nu aș fi putut crede că 250 kg de cartofi vor putea ocupa un loc atât de important în capitolul „hrană” al familiei mele. 11^{30h}-14^h văzut *Aida* la cinematograful ARO. Nu mi-a plăcut.

12 noiembrie

Zi liberă din cauza lucrărilor de ieri. Sculat la orele 9. Meșterit o ladă pentru adăpostirea celor două găște căpătate de la Ortansa, sora Stellei.

Domnul Arghezi a dat un telefon. A comunicat (lui Șerban, căci cu el a vorbit) că a vorbit cu Livezeanu, director la Învățământ, și că nu mai sunt posturi din cele solicitate de Stella. În schimb Stella să se prezinte la minister, ca s-o numească în alt post. După-masă citit *Fericirea* de M. Sorbul. Neconvingătoare, inegală, parcă neterminată (=neisprăvită), piesa aceasta, vizându-l pe Malaxa, pe Carol al II-lea și pe Arghezi (ca nume și situații camuflate cel puțin), nu pune nici o întrebare în mod serios și nu rezolvă nimic.

16 noiembrie

7^h-15^h Ecarisaj. Între timp vizitat expoziția Walt Whitman. După-masă notat câteva păreri în manuscrisul *În căutarea Atlantidei*. – Seara în vizită la ing. I. Ioanid. Ține să mai facem două ședințe de instructaj pentru ca săptămâna viitoare să mă pot prezenta la ISPIMC.

Împrumutat, de la Ioanizi, *Voyage au bout de la nuit* de L. F. Céline (1932) și *Problème européen* de Jules Romains (1933). Culcat după ora 23.

17 noiembrie

7^h-15^h Ecarisaj. Zi cețoasă și rece, zi prielnică numai gândurilor și îngrijorărilor negre: nu avem provizii pentru iarnă, nici bani pentru a

putea face față „coșniței”. De asemenea ne-a lăsat lenjeria, îmbrăcămintea, încălțăminte. Neavând indispensabili (toată vara am purtat un slip în locul chiloților) trebuie să port pantalonii de doc pe dedesubtul pantalonilor de lână gri, roși în genunchi. Singurul sacou, cu mânecile făcute din cracii foștilor săi pantaloni, cedează și el. A făcut franjuri la capătul mânecilor și luminișuri la coate. Pălăria e de împrumut. Lodenul, jerpelit de tot, pare făcut din vreo pătură aruncată. Și nici o perspectivă de îmbunătățire a salarizării! După-masă schițat un plan pentru *Celesta farsă*. Seara în vizită la Dorina Florian și la Ioanizi.

20 noiembrie

7^h-15^h teren Ecarisaj. Între timp trecut pe la Ion Mirea. E sănătos. L-am găsit pictând. Întâlnit cu Vlasiu și Prunner. Vlasiu mă invită să-i vizitez atelierul (Șos. Kiseleff, 16), Prunner mi-a oferit, pentru luna viitoare, orele 19, o intrare, pe la scara din dos, la concertul de la Ateneu. După-masă scris versuri (*Fragiles semper, eheu...*). Seara au trecut, pentru o jumătate de oră, Murnii pe la noi. Marianei i-am citit ciorna compunerii *La nord de alfa speranței*. Azi am încasat chenzina: 230 lei plus 100 lei alocația de Stat. Scăzând 105 lei datorii contractate la tovarășa Silaghi, mi-au rămas 225 lei. Afară s-a așternut pe iarnă serioasă. De aseară ninge și viscolește.

21 noiembrie

7^h-15^h Ecarisaj. După-masă citit din Ambroise Vollard, *Souvenirs d'un marchand de tableaux* (Edition Albin Michel, Paris, 1937). De la Institutul de Științe Pedagogice am ridicat, pentru corectură, articolul *Gheorghe Lazăr (1771-1823)*. Cu clișee cu tot sunt 44 de pagini. Este prima mea lucrare tipărită în R.P.R. Scrisă în grabă și sub presiune, e o lucrare detestabilă. Sâmbătă trebuie să restitui corectura.

22 noiembrie

7^h-15^h Ecarisaj. Între timp trecut pe la prof. Stanciu Stoian, căci I.I. Gabrea m-a sfătuit să dau ochii cu Stanciu Stoian, care ar mai dispune de o jumătate de normă la Institutul de Științe Pedagogice. L-am întâlnit tocmai când cobora scările, gata să plece. Între str. Spiru Haret și Știrbei Vodă, 69 i-am adus aminte de situația mea. M-a ascultat cu oarecare indiferență. Nu mi-a spus nici da nici ba, în afară de faptul că tov. Domocoș

i-ar mai fi vorbit, în repetate rânduri, de mine, iar la despărțire m-a întrebat, ca din senin: „De ce ai fost scos din învățământ?”

După-masă făcut ordine în hârtiile mele. Scris prima versiune a motivului *Unde grăbiți, rătăciți, găște sălbatice, găștelor?!*

23 noiembrie

7^h-15^h Ecarisaj. După-masă trecut pe la Eusebiu Camilar. Negăsindu-l acasă, am sunat la ușa lui George Löwendal. Mi-a deschis abia după ce eram la ascensor, gata de plecare. Intrând, am fost prezentat unei doamne Maniu, urâțică, în vârstă, rusoaică după accent. Cam fâstăcită, doamna Maniu a plecat. Abia rămași singuri, George Löwendal a început să-mi citească versuri rusești. A scris iarăși foarte mult în ultima vreme. Numai poeme cu revoltă, moarte, pesimism și avalanșe de consonanțe tari, scuipate cu dispreț, șoptite, șuierate. Observ, nu pentru prima dată, că, în ceea ce privește rima, rușii nu o cunosc (chiar și Pușkin) căci recurg prea deseori la asonanțe. Ciudat amestec de orgoliu și mizerie omenească, acest George Löwendal, care putea să fie un mare desenator, dară a rămas un problematic pictor. Pe un șevalet văd, început, portretul doamnei Alice Voinescu. „O fac, pentru că, biata, a stat trei ani la închisoare”, observă Löwendal.

24 noiembrie

5^h-15^h: dezinsectare la Restaurantul Mureș (str. Lipscani, 12), Bufetul Lipova (fostul „La Pui de Urs”) de pe Berthelot (actuala Popor) „peste drum” de fostul sediu al Societății Scriitorilor Români. Nu am văzut încă nicăieri *miile* de gândaci roșii de bucătărie (*Phyllodromia germanicala*) pe care i-am văzut la acest bufet Lipova. Pe când pulverizam soluția de lindan cu kerimaxul mic, nenorocitele insecte acoperiseră literalmente pereții bucătăriei. Dar nici atâta murdărie nu am mai văzut în vreun bufet. Pe când operam în local, m-a recunoscut Matei Alexandrescu, poetul. Mă știa „reabilitat, pus în pâine”, în fine, „transfug”. Când m-a văzut cățărându-mă pe câte trei mese așezate una peste alta, iară, peste ele, pe scaunul care, neavând stabilitate, se lăsa când pe unul, când pe altul dintre picioare, Matei Alexandrescu și-a făcut cruce. M-a cinstit cu vin roșu, cu brânză șvaițer și cu o țigară (țigara mi-a oferit-o un șofer, bucovinean de origine, Calistrat Grețcan, cu care M. Alexandrescu lua o gustare). De la Matei Alexandrescu am aflat că poetul Aurel Putneanu a divorțat și

că s-a și căsătorit cu femeia pentru care a făcut această ispravă. Seara la frizer, apoi, acasă, citit din Baudelaire (*Les fleurs du mal*). E, totuși, extraordinar acest mare poet!

26 noiembrie

7^h-15^h Ecarisaj; 15^h-16^h ședință: tov. Codrescu, evreu, înfierând „mârșava agresiune anglo-franceză, și a cozii lor de topor, Israelul, în Egipt”; ne lămurește situația din Ungaria. Seara, 19^h-22^h la I. Stavăr, care vrea să participe cu tot dinadinsul la etapa a treia a concursului de cântece și coruri. [În tramvai cineva mă întreabă: „Chelar sau pivnicer e totuna?” Mă întorc, e Emil Gavriș. Se duce la medic, căci a răgușit. La despărțire mă întreabă: „Tot acolo ești?”] Abia astăzi am aflat despre moartea pictorului Steriadi.

30 noiembrie

7^h-15^h teren (controale la diferite unități și semnarea contractului de deratizare a Consulatului sovietic din str. T. Stelian.) Administratorul Kotov poartă aproape de o lună Ecarisajul de nas: ar vrea să executăm mai întâi lucrarea, iară plata să se facă după constatarea că rezultatele insecticidelor au fost bune.

După-masă, la orele 17 chemat la cadrele de partid ale raionului: pentru instructaj relativ la gazeta de perete de humor și satiră. Scăpat la orele 7^{15h}. De la 21^h-22^h în vizită la Serafimi. George Serafim, întâlnindu-se, la Legația iugoslavă, cu Petru Dumitriu, i-a vorbit despre mine. P. Dumitriu i-a spus că mă cunoaște și-mi cunoaște și versurile, pe care le apreciază, și i-a mai spus să-mi comunice să trec pe la dânsul (str. Orlando, ESPLA) ca să vadă cum m-ar putea ajuta. În cursul dimineții, după vizita la Kotov de la Ambasada Sovietică, am trecut și pe la atelierul lui Vlasiu (șos. Kiseleff, 16) unde l-am cunoscut pe Corneliu Baba. Înalt, nas de om sigur pe el însuși, gura cu buze fiind sau părând subțiri și helicoidală în timpul vorbirii, ceea ce-i dă un aspect de gură disprețuitoare, pictorul Baba e, totuși, om destul de simpatic. Gângăvește când vrea să spună lucruri mai importante. În partea stângă a gurii, nu însă în colțul ei, îi joacă, mucilagos, un fir de salivă, ca un elastic petrecut prin țesutul mucos al buzelor. În cap, bascul negru, nu prea mare, e purtat oarecum wagnerian. Toată ținuta lui Baba e ținută de ins biruitor. Destulă, totuși, sicitate în expresii și în radiațiile fizionomiei. Mi-a confirmat cele puse pe socoteala ședințelor

cu dna Lucia Sturdza-Bulandra. Nu aprobă ieșirea, de mahala, a lui T. Arghezi din tableta *Baba și Sică* apărută în „Gazeta literară”. Lucia Sturdza-Bulandra i-a calificat tableta drept monstruoșitate.

2 decembrie

Sculat la orele 8³⁰. Scris versuri: *Anii*. De la 11^h-14^h la Eusebiu Camilar. Mi-a citit *Valea Albă* piesă în patru acte și în alexandrini. Formal, cele circa cinci mii de versuri au reale frumuseți. Unele pasagii lirice sunt deosebit de frumoase. Lectura nu plictisește, deși acțiunea trenează nu o dată. Caracterele nu sunt suficient prezente. Totul face impresia unui ansamblu epic. Circa șaizeci de scene. Ca mecanică ar fi arhiabundent. Din cauza lungimilor însă, acțiunea stă deseori în aer sau dincolo de scenă sau, cum am spus, pe loc. (Totuși lectura nu plictisește! Ceea ce constituie un prim pariu câștigat!). Unele tonuri de baladă, unele reveniri, dau repetări de cuvinte. Acestea din urmă supără. I-am dat câteva sfaturi. Nu mi-a plăcut menținerea figurii Oltei Doamna în viziunea denaturată a baladei lui Bolintineanu (*Mama lui Ștefan cel Mare*), deși duritatea acestei mame este, dacă nu mă înșel, temă a unei legende populare. Camilar și-a scris piesa în șase săptămâni. Ca să o aibă bună, va trebui s-o mai remanieze cel puțin șase luni, deși (mărturisește Camilar) debitul său e debit rapid. Ca să nu mă las de proiectul meu de piesă cu Ștefan cel Mare ca personaj central, – proiect de care i-am vorbit mai lunile trecute – mi-a împrumutat trei volume de documente (I. Bogdan și altele). Mi-a mai spus că, în vederea comemorării din 1957, subiectele cu Ștefan cel Mare sunt foarte căutate.

3 decembrie

M-am trezit dimineața cu un adevărat Heissshunger. Aseară mâncasem, în lipsa altui aliment, numai niște foi de varză murată și pâine. Mi-am făcut în grabă ceaiul, iară la orele 6 eram în stația de tramvai. 7^h-15^h teren DDD. După-masă întocmit planul de lucrări pe decembrie, plan restant și citit din poeziile Magdei Isanos. Păcat de această poetă autentică. A murit mult prea tânără pentru cât mesaj și sunet nou avea de adus literaturii noastre. Totuși, este poate mai bine că a murit o dată cu zorile visului ei. Cine știe, personalitate cum era, n-ar fi răzbit ușor și, cine știe, dacă nu o ucideau Veronica-Porumbacele și Maria-Banușele zilei. Se pare că murim cu toții la timp. Cei care nu supraviețuiesc au de ispășit ceva, precum cei care supraviețuiesc mai au de spus un cuvânt.

4 decembrie

7^h-15^h Ecarisaj. Pe teren zece minute de discuție literară cu George Ionașcu. Mi-a recitat un frumos sonet al său: *Sămănătorul Primăverii*. Mi-a vorbit despre Petre Solomon care, într-o poezie a sa despre Lenin, vorbește de cositul „paielor în fâneață”, și despre Boureanu la care stejarii cresc pe culmi. Despre T. Arghezi spune că „e cea mai mare secătură din câte a cunoscut cultura românească” și „omul care a pus în circulație literară tot ce era mai fetid în burghezia noastră.” Telefonat Florica Hociung și Mariana Murnu. Florica s-a întors de o săptămână și mai bine din „concediul ei de odihnă” și „a luat-o da capo cu boala și necazurile” (folosesc expresiile ei). De asemenea se plânge că o duce greu materialmente. Mariana îmi spune că a vorbit cu dna Agatha Bacovia care i-a comunicat că „maestrul a fost grav bolnav”. Are o tumoră inoperabilă la cap. Într-una din după-amiezile apropiate, Murnii vor veni să mă ia cu ei la Bacovia. Deocamdată Ion își pune la punct dantura. Seara lucrat la fișele de dicționar (german-român).

6 decembrie

Noapte lungă la Ecarisaj. N-am dormit decât 2-3 ore, iară acestea pe un birou care mi-a amorțit complet spatele. La orele 24 rond prin întreprindere. [La tăbăcărie mi-au făcut atâta milă cei doi șobolani uciși: unul strivit cu cizma de paznicul de noapte Giosu Toader, celălalt ucis de Fetița, cățeaua neagră, cu care paznicul de noapte Dăițeanu Vasile, mai ales când e cât de cât „făcut”, „conversează” trecând prin toate intonațiile întrebarea „Spune, Fetițo, cine te-a...”. Șobolanul strivit de cizma dlui Giosu căuta cu disperare să iasă din rezervorul cu apă de var în care căzuse. Când scăpă de sub talpa cu ținte a lui Giosu, căzu iar în rezervor și n-a mai apărut la suprafață. Șobolanul ucis de Fetița, abia de puțin, scoate două-trei sunete metalice, ca de ceas de perete cu lanț și greutate, întors undeva în altă odaie. Fetița e o cățea grasă, cu părul scurt, lins, de culoarea penei corbului. Pe etichetele-i scurte și puternice pare o depărtată corcitură de basset. Ucide cu vizibilă plăcere și-și părăsește victima imediat ce s-a asigurat că aceasta e moartă. Întreaga sfântă oroare a existenței vieții pe pământ mi-a fost ilustrată, în cele câteva secunde (căci lucrurile s-au petrecut concomitent) ale sacrificării celor două rozătoare care nu au avut altă vină în afară de aceea că s-au născut. Este așa de drastică

nedreptatea ce i se face, în acest fel de împrejurări, unui animal lipsit de altă apărare decât fuga, încât înțelegi de ce marii inițiați ai lumii, căutând sensurile etice ale vieții și morții, au ajuns, prin eliminarea „vinilor”, la doctrina, că însăși încarnarea este păcat de moarte, vină capitală. Câtă depărtare de la îngereasca lume bună, imaginată de toți visătorii vârstelor de aur, la uriașa, oribila, sfânta, optima cu puțință lume reală! Și această ultimă lume e fatalitatea noastră! Te întrebi, ca om în sufletul căruia a licărit *zarea nemundană* a dragostei și milei: „Pentru ce toate acestea?!” Și răspunsurile tac! Căci toate doctrinele evoluției spirituale sunt, în ceea ce privește adevărul, cel mult mângâietoare... Căci, realitatea lumii optime posibile își are teribilele sale sensuri ascunse. Esteticele și eticele noastre adevăruri sunt, oricât am protesta, rezultate ale condiției noastre existențiale, atitudini mentale și gesturi, practici magice pentru conjurarea dușmanilor din sfintele împărății ale vieții și morții ale căror hotare ne cuprind și ne pătrund inexorabile. Cât de mic e destinul omului în fața fatumului!... La ora 3 au scăpat din conovăț câțiva cai din cei 39 aduși din regiunea Timișoara pentru a fi sacrificați. A trebuit să-i prindem și să-i legăm la loc. Deși sunt de o săptămână și mai bine neîngrijii își manifestă categoric voința de a fi lăsați liberi. Nici nu le pasă de grămezile de carne și măruntaie cabaline rămase în fața sălii de autopsie. Sunt cai unul și unul! Talie de cavalerie și nervozitate! Paznicul Dăițeanu îmi spune că nu sunt bolnavi. (La sacrificare se aduc caii atinși de boli molipsitoare grave. Aceștia ar fi fost diagnosticați ca suferind de anemie infecțioasă.) De aceea s-a și sistat uciderea lor și s-a dat o telegramă la Timișoara ca „țiganul sau cine mă-sa o fi boul ăla de președinte de acolo să fie adus, f...l în c... pe mă-sa!, cu avionul, ca să răspundă pentru deșteptăciunea sa!”, căci doctorii noștri n-ar fi găsit nici o „pernicioasă!”. La Ecarisajul București, caii sunt sacrificați injectându-li-se o seringă de stricnină. Procedul e barbar. Am asistat la astfel de ucideri. La 6^h, ieșirea din serviciul de gardă. La 7^h, raport la secția DDD. 7^h-12^h teren. Am fost obosit și cu gândurile în altă parte căci am uitat să dau la perforat tichetul de tramvai (pentru teren primim, zilnic, un fel de abonament cu călătorii numerotate, valabile la purtător, iară la prânz justificăm, prin arătarea adresei unităților deratizate sau dezinsectate, numerele folosite). Controlorul care apare ca din neant în fața mea îmi confiscă tichetul. N-am cinci lei pentru amendă. Va trebui, totuși, să ridic, mâine, în str. Armenească nr. 3, abonamentul confiscat căci, altfel, contabilitatea

mi-l impută. Costă 17,90 lei. Controlorul se aștepta să schițez vreun gest de protest. I-am răspuns: „Fă-ți datoria, tovarășe, dar dă-mi numărul călătoriilor consumate“, tras la față, nebărbierit, suspect cum trebuie că eram, lumea mă examina cu priviri curioase și înțelegătoare: bănuia că am încercat să călătoresc fraudulos. Am scos bilet și mi-am văzut de gândurile mele. La 13^h m-am culcat. Am dormit până la 15^h când, trezit de foame, am mâncat niște ciorbă și niște cartofi piure. Căutându-mi țigările, descopăr în buzunarul dinlăuntru al hainei, acest sonet, scris între orele 24 și 1³⁰ când mi-au gonit „inspirația“ tovarășii Gane-Tiță-Pană. Îl transcriu aici, deoarece nu poate figura ca bucată literară integrabilă în vreuna din seriile sonetelor mele: „*Sosind și-acum, nu din celeste sfere/ Și nici din lumi ce-ar huzuri de pace/ Supusul Vostru rob, cu nedibace/ Cuvinte-ncearcă, Doamnă, să V-ofere/ Un dar mărunț – un semn doar, – și i-ar place/ S-audă că-l primirăți cu plăcere/ Căci, oropsitul, suferă-n tăcere/ Că prea becnice atenții face/ Acelei care pentru dânsul cer e/ Și-ar îmbrăca-o toată-n juvaere/ Chiar dacă mâna, pururi nedibace,/ N-ar dibui decât o adiere/ De pulbere stelară spre-a prefacer/ În nea de-argint chiar umbrele opace.*“

După-masă cumpărat „Gazeta literară“ (Anul III, nr. 49(143), joi 6 decembrie 1956). În pagina întâi, un interviu luat lui Eusebiu Camilar. Semnează Haralambie Zincă. Răspunzând la întrebarea: „Cititorii doresc să cunoască ce lucrări aveți pe șantier sau, eventual, chiar în stadiu de finisare“, Camilar destăinuie: „Am isprăvit zilele acestea o lucrare dramatică, închinată lui Ștefan cel Mare. În anul 1957 se vor aniversa 500 de ani de la urcarea pe tron a marelui voievod. Tragedia în patru acte ce i-am închinat-o, intitulată *Valea Albă*, e rodul unor reflecții de aproape douăzeci de ani. În această lucrare am căutat să reiau legătura cu teatrul nostru clasic în versuri, ale cărui luminoase tradiții nu trebuie date uitării. Piesa cuprinde în jurul a cinci mii de alexandrini și arhitectonica ei a evitat maniera fragmentării pe tablouri. Cred că procedeul acesta ține de facilitate și ocolind sinteza, dăunează continuității dramatice.“ Am reținut acest răspuns deoarece țin să-l opun aprecierilor mele de duminica trecută, relative la piesa lui Camilar.

8 decembrie

7^h-15^h Ecarisaj. Între timp luat contact cu inginerul Dinu de la ISPINC. M-a primit afabil, contradictoriu de afabil față de cele 40 minute cât m-a lăsat să aștept până a expediat patru-cinci adrese, care trebuiau iscălite

de dânsul, și până a ascultat și analizat din punct de vedere medical, psihologic și mistic pățania unei studente care ar fi murit, recent, fiind închisă, din glumă de prost gust, de unul dintre colegii ei, într-un cavou din cimitirul Bellu. Când m-a invitat să iau loc pe scaunul din fața biroului d-sale și-a început pe de foarte departe explicațiile precum că, să vezi, acum șapte-opt luni se putea foarte ușor, ba chiar prin octombrie s-ar mai fi putut, acum însă, deși dl Ioanid mi te-a recomandat cu foarte multă căldură și nu am nici un motiv să pun la îndoială spusele d-sale, căci este om foarte serios, dară... și așa mai departe. L-am întrebat: „Care sunt, totuși posibilitățile?” Se făcuse ora 14 și la 14 trebuia să mă găsesc în Piața Sfântul Gheorghe pentru a-mi aduna echipa și a lua tramvaiul nr. 1 în direcția Ecarisajului. Mi-a răspuns că, deoarece sunt element foarte serios, mă va avea în vedere pentru ianuarie 1957. Cu alte cuvinte: iarăși o trezire la realitate. Nu face nimic! Nu e prima. Mi-i jenă numai pentru bietul Ioanid. Nu știu ce să-i vorbesc, cum să-i explic și acest eșec. După-masă scris versurile *Unui șobolan*. Seara, 20^{30h}-23^{30h}, cu Stella în vizită la Micoși. Fred mi-a arătat o foarte frumoasă minusculă gravură, reprezentând Biblioteca Academiei Române. I-a fost comandată pentru a ilustra un carton imprimat cu felicitări de Anul Nou, atenție pe care Academia R.P.R.. o va arăta academiilor similare din alte țări. Elvira a servit un ceai cu unt, brânzeturi, dulceață. Micoșii o duc, se pare, bine, căci sunt mulțumiți.

9 decembrie

Dimineața, 8^{30h}-11^h, lucrare de corectură a deratizării la Abator. Am pus pe teren zece kg alfanaftiltiouree (ANTU) și cinci kg mălai otrăvit cu antu. Echipa, condusă de colonelul Vasilache și supravegheată de inginerul Burada, a constatat din 4 operatori: Tretinescu (fost redactor la „Curentul” și autor de schițe literare), Gane, Pană și eu. În cancelaria secției DDD de la Ecarisaj, înainte de a pleca la treabă, doctorul P. Begnescu, venit să vadă ce e cu noi, a provocat o discuție în jurul lui Arghezi. Dr. Begnescu, bun cunoscător al literaturii românești, îl detestă pe poetul Arghezi. De om nici nu vrea să știe. A trebuit să iau apărarea marilor frumuseți reale ale poeziei argheziene. E curios cum tocmai lumea care nu se poate lipsi, în nici o discuție, de cele mai trivial plastice înjurături românești, vrea numai sunet angelic când e vorba de poezie. (Dr. Begnescu înjură la tot pasul, și încă foarte expresiv!). Pe la 12^h mi-a telefonat Murnu,

anunțându-mă că, după orele 17, vine să mă ia la G. Bacovia. După-masă corectat, până la capăt, lucrarea încredințată Stellei spre revizie. E o lucrare a lui E. Sanielevici și a belferului de științe naturale Dabija, un domn cu înfățișare de vlăjgan rom, umflat și galben balaoacheș la față. Mi-a fost coleg, în 1949-1950, când am funcționat la Liceul de băieți nr. 3 (fostul „Mihai Viteazul”). Avea o deosebită plăcere, fiind director adjunct, să-și măsoare puterile cu băieții mici, mai gălăgioși: îi pândea la ușa de ieșire înspre curtea liceului și înșfăcându-i de umeri, îi trântea de ușă. La consiliile pedagogice, afișând o fizionomie de mare șmecher, lua cuvântul, în vizibilă colaborare tactică cu directorul, neisprăvitul matematician și ovrei comunist Tiberiu Roman, spre a-l dovedi de rea-credință pe cutare sau cutare dintre colegi. Și acum, acest Dabija, e autor de manuale. Bineînțeles, numai în calitate de șabăsgoim al „psihotului” Sanielevici. Lucrarea, un manual de zoologie pentru clasa a VI-a, e, în mare parte, recopiere a fostului manual unic, manual, la rândul său, tradus și prost și servil, din rusește. Rețin, în ceea ce privește stilul, aceste pasagii: „Iarna veverița nu hibernează, căci găsește hrana și în timpul iernii pe care o completează cu rezervele făcute de vară.” „Trunchiul ei orizontal se sprijină pe 4 picioare (membre)!” (E vorba de pisică.) „Putem vedea că este un animal carnivor după felul dinților și că este mai puțin carnivor decât pisica, după lungimea fălcilor, care nu sunt atât de puternice, după musculatura mai slabă și după numărul mai mare al dinților.” (Animalul, despre care este vorba, e câinele.) „Trebuie semnalat însă, că pielea sa fiind lipsită de glande sudoripare, vara neputând transpira, el ține limba afară din gură și astfel el pierde prin gură o parte din căldură, prin numărul crescut al respirațiilor.” ... „Vulpea vânează noaptea, și atunci, ca și pisica are mustăți lungi pe buza de sus, cu care își ferește capul de lovituri, precum și ochii cu pupila dilatabilă.” Și perlele acestea abundă! Bieții copii, obligați să-și formeze gândirea după gândirea unor astfel de autori de manuale didactice!

La 17^h 35' au venit Murnii cu IFA lor și ne-au luat la George Bacovia. La 18^h și 5' am oprit în fața casei din str. Frăsinet, nr. 63. (De câte ori n-am trecut prin str. Frăsinet, în timpul deratizărilor din iarna trecută, fără să știu că Bacovia locuiește în acel cartier!) Ne-a întâmpinat dna Agatha Bacovia. Arată mai bine decât arăta când am văzut-o ultima dată, – sunt ani de atunci. În vizită se mai găseau dna și dl Bontaș. Dna Bontaș, născută

Popescu și nepoată a lui Stelian Popescu, directorul „Universului“, e o veche cunoștință a Stellei. Pe poetul Bontas, băcăuan lent în verb și mișcări, nu însă lipsit de profunzime și căldură, l-am cunoscut, nu-mi aduc aminte în ce an, la Melania Hayek acasă (Floreasca, nr. 101). Maestrul G. Bacovia dormea când am sosit. Dna Agatha Bacovia ne-a spus că soțul d-sale a avut o zi proastă. Am luat cu toții loc și, în scurt timp, s-a creat acea atmosferă bună care favorizează buna causerie. După câteva întrebări și răspunsuri convenționale, relativ la sănătatea și munca fiecăruia, dna Bacovia, servind prăjituri și vin, ne-a arătat o serie de fotografii, făcute de Lovinescu, pentru revista „Flacăra“ în care a apărut un articol omagial despre poetul *Plumbului* și al *Scânteilor galbene*. Fotografiile, foarte bune și de format mare îl înfățișează pe G. Bacovia, acasă la el, în diferite momente. Câteva dintre ele, naiv demonstrative, înfățișează prietenia tinerilor scriitori pentru bătrânul Bacovia (respectuoasele strângeri de mână în pragul casei poetului; ciocnirea paharelor cu vin; joviala și, de astă-dată, sincera fizionomie a lui Cicerone Theodorescu – protectorul, în discuție, pe același divan, cu marele poet; colțurile mai aspectuoase, și simulând o oarecare bogăție, ale interioarelor casei poetului; în sfârșit: grija permanentă a Partidului și Guvernului pentru oamenii de seamă ai țării noastre.) În fotografie (ca și în realitate, cum am putut constata mai apoi) G. Bacovia, deși foarte decrepit din punct de vedere fizic, are o față de martir aproape iisusian. Trăsăturile au rămas fine, nobile, spiritualizate, cu toată pecetea asteniei psihice. Ochi, de copil în ultim stadiu al inaniției, impresionează în mod deosebit prin fixarea privirii în vag, infinit. Parcă cerșesc milă și parcă vorbesc de o spaimă vizibilă numai lor. Fruntea e frumos construită. Gura, punând în evidență edentarea, se desenează, de asemenea, cu multă și resemnată tristețe deasupra bărbiei pronunțate. Nasul, într-o câtva bizantin, are narine frumos dilatate, deși pare prea coborât. O barbă scurtă, acoperind numai atât cât trebuie fața, pentru ca aceasta să nu pară nebarbierită, accentuează și mai mult înfățișarea de martir a figurii uscate a lui G. Bacovia. Părul, discret, abia de-și susține prezența pe la tâmpile, încadrând în schimb, de tot simplu, fruntea. Urechile au ceva de chiropteră. Când, după vreo jumătate de oră, a apărut și poetul, am putut constata, că fotografiile îl reprezentau, în ceea ce privește fizionomia, foarte realist. G. Bacovia este atât de slăbit încât se clatină când merge. Mișcările-i sunt, totuși, nervoase. Poate și din cauza perpetuei

neechilibrări. Parcă și-ar pierde mereu direcția. Din cauza staturii, devenită și mai scundă din cauza curbării ușoare a spatelui, G. Bacovia pare mai mic decât te-ai aștepta, după ce îi vezi fotografia. După ce a luat loc în fotoliul rezervat dânsului și după ce a stat, un timp, ca și cu desăvârșire absent, și-a regăsit puterile. La toastul nostru s-a ridicat în picioare și a ciocnit cu toată lumea. Pe măsură ce se animau discuțiile, s-a înviorat și el, putându-ne scrie câte o dedicație în cărțile aduse (eu am venit cu *Stanțele burgheze* – volum pe care familia Bacovia nu-l mai are) și chiar să răspundă insistențelor noastre de a ne citi câteva din bucățile sale lirice. A început cu lectura câtorva notații din *Stanțe burgheze*, făcând și câte un mic comentariu, mai mult pentru „punerea în situație a ascultătorilor”. Când citește, G. Bacovia își clatină, din când în când, genunchii. La rugămintea mea a citit *Furtuna* (În codrii Baciului). Are o voce mică, între tenor și bariton, plăcut timbrată, deși seamănă cu vocea lui Șerban Cioculescu, mai ales datorită pronunțării și-urilor labial, șuierate, din cauza lipsei dinților. Ne-a citit și din poemele sale în proză (*Cubul negru* și alte câteva fragmente) comentându-le cu poantări fin ironice. A recitat, din memorie, chiar și câteva epigrame (între care una despre un bețiv care a îngurgitat atâta spirt încât, dacă ar sufla într-o cofă cu apă, ar preface apa în rachiu). Pronunță moldovenește și de tot plăcut, vocalele. În sfârșit poetul G. Bacovia, căruia dna Bacovia îi spune „Iorgule”, s-a simțit bine. Moralmente îl remontează prezența oamenilor, care îi confirmă valoarea de mare poet. La plecare, pe la orele 21, a fost foarte amabil cu toată lumea, petrecându-ne până în antreu. Mâna o dă cu oarecare pasivitate, desigur din cauza asteniei generale. Are o mână scheletică, nici caldă nici rece. Mi-a făcut multă plăcere vizita la Bacovia. L-am văzut pentru prima dată. De la dna Agatha Bacovia am aflat că recenta reeditare a versurilor soțului d-sale s-a făcut numai într-un tiraj limitat la 6000 (șase mii) exemplare, deși, inițial se plănuseră 12.000. Motivul: „teamă de a nu influența prea mult tineretul cu o poezie morbidă și cu atât mai insinuantă cu cât e poezie de calitate superioară”. Totuși, Balaci, de la ESPLA, i-a comunicat că pentru 1957 s-a prevăzut, după reeditarea lui Arghezi (ca să facă o politețe, Balaci și-ar fi cerut scuze pentru adoptarea acestei ordine alfabetice), și reeditarea versurilor lui Bacovia. Vinerea care vine se va face, dată în cinstea lui G. Bacovia, o primire festivă la Casa Scriitorilor. Poetului i-a fost conferit Ordinul Muncii clasa I.

10 decembrie

Zi de compensație pentru nopțile prestate la dezinsectarea Restaurantului Mureș, deci zi liberă. M-am sculat după ora 7³⁰. Scris cântecul *Pierdut*. Seara, 19^{30h}-22^h, citat dimpreună cu Stella, în fața Comisiei de Litigii de pe lângă Sindicatul Salariaților din Învățământ, Raion Grivița-Roșie, pentru a ne susține cauza: am dat în judecată sindicală Ministerul Învățământului Public pentru faptul că ne-a transferat, în toamna anului 1952, în regiunea Cluj, punându-ne, unilateral, în situația de a nu putea executa, din motive de tot serioase (boală în familie), această transferare nedreaptă și în vag și pentru faptul că nu ne-a încadrat de atunci, deși, an de an, am cerut această încadrare. Din partea Secției de Învățământ a fost prezentă tovarășa Nițescu, persoană care, când tovarășul Zamfir, președintele Sfatului Popular al Raionului Grivița Roșie, mi-a aprobat, mai acum doi ani, numirea într-un post de control la I.G.L., l-a determinat să revie asupra acestei numiri. Judecarea cazului nostru s-a amânat pentru ziua de 20 decembrie a.c.

11 decembrie

7^h-15^h lucrări teren: Hotelul 6 Martie (Bd. 6 Martie, nr. 18, fost Elisabeta), Agroexport (str. 13 Decembrie, nr. 5-7) și Ambasada Sovietică. Între timp vorbit cu dr. Ghițescu în legătură cu plecarea la Bicz. La orele 16, când am ajuns acasă, m-a chemat telefonic dr. Enăchescu, tot în chestiunea Biczului. Nu-mi va putea acorda, crede el, decât cel mult un concediu neplătit de la Ecarisaj, acordându-mi, în schimb, o diurnă de 31 lei. Până la sfârșitul săptămânii trebuie întocmit protocolul asupra obiectivului urmărit pe teren, cât și prezentate metodele și procedeele de lucru. Vorbit cu profesorul Bagdasar: a promis că-mi va da, spre prelucrare, niște material filozofic. După-masă scris *Reproș căciulii mele*.

12 decembrie

7^h-15^h lucrări teren: Hotelul Dunărea (Calea Griviței, 144) și Ambasada Sovietică (Kiseleff 6), la hotel-dezinsectare, la sovietici-deratizare. Lucrat singur, deoarece dna Silaghi a trebuit să plece acasă, tatăl ei, – canceros-pulmonar, găsindu-se în criză. (La orele 15, când m-am întors la Ecarisaj, am aflat că tatăl dnei Silaghi a decedat.) Între timp trecut pe la Dorina Florian. I-am dus o expertiză grafologică a fiului lui

Enescu, mare violonist. Dorina a fost scandalizată că nu l-am găsit genial. Discutat despre șobolani. Dna Theodorescu, mama Dorinei, nu crede în vreo existență de dincolo, totuși angajează, cu mult interes, astfel de discuții: are 77 de ani.

După- masă scris poezioara *Melcul*.

13 decembrie

7^h-15^h teren Ecarisaj: dezinfecție la hotelul Nord; control la Agroexport, control la Ambasada Sovietică și deratizare la IDMS (de materiale sportive) str. Izvor, nr. 131. În drum de la Ambasada Sovietică mă întâlnesc cu profesorul de fizico-chimice Nedelcu, actualmente la Institutul de Construcții. Pe de departe mă întreabă unde sunt, cu ce mă ocup și de unde vin. „Mi-ai luat o piatră de pe inimă”, îmi zice. „Ieri ai trecut, foarte îngândurat, pe lângă mine. Cum mergeai pe trotuarul dinspre Ambasada Sovietică, am fost curios să văd unde intri, mai ales, că te îndreptaseși spre intrare. Seara am și povestit această întâmplare la ai mei și eram, cu toții, foarte nedumeriți.” Teribili mai sunt oamenii, și, totdeauna dornici de situații neobișnuite. Tot în drum, pe la Piața Buzești, o văd pe Ana Maria Toader. Prizărită, îmbătrânită (cuta piezișă, profund marcată în dreapta și stânga nasului și a gurii), pudrată mai abundent decât i s-ar potrivi și foarte îngrijit îmbrăcată, chiar elegantă. Nu cred să mă fi recunoscut. Am avut, totuși, un sentiment de repulsie și revoltă revăzând-o. Această miniatură de om fără sex a jucat un rol infect pe când eram șef de lucrări la Catedra de pedagogie de la Universitatea din București. Fiind asistenta profesorului I. I. Gabrea, care, de altfel, a recomandat-o foarte călduros pentru ocuparea acestui post (recomandare întemeiată pe recomandările reiterate ale profesorului Horia Hulubei, pe lângă care Ana Maria a îndeplinit sau îndeplinea un fel de funcție de secretară particulară sau nu știu cum) – pe când, deci, era asistenta profesorului I. I. Gabrea, „tovarășa sindicalistă” Ana Maria Toader colporta tot felul de vorbe și, umblând să intre în grațiile lui Egon Weigl, șeful Catedrei de pedagogie, și ale Lenormandei Benary, conferențiară, turna, fără pic de conștiință, oamenii pe care îi știa neagreați de Egon Weigl (nulitate din punct de vedere inteligență, șarlatan din punct de vedere știință, rău din punct de vedere moral și dobitoc din punct de vedere ambiție) și de clică lui. Multă vreme nu am vrut să cred că Ana Maria Toader se servește de mijloace atât de josnice pentru a parveni.

M-am convins numai după ce i-am încredințat, numai dânzei, un „secret important”, la care clica Weigl-Benary trebuia să reacționeze prompt și ca mușcată de șarpe: îi spusesei Anei Maria Toader, că în locul lui Weigl, care va fi făcut membru al Academiei R.P.R., va veni alt tovarăș, care va restructura complet actuala componență a cadrelor didactice de la Catedra de pedagogie. Despre Ana Maria Toader știam că fusese legionară, că, după ce îl apostrofase cu vorbele „măi jidane!” pe Ion Frunzetti, îi fusese, oarecum, logodnică și că, extrem de ambițioasă, își pusese în cap să ajungă cât mai sus. Își admira mereu fruntea și-și comenta, în auzul tuturor, satisfacțiile procurate de aspectele frenologice ale acestei frunți: „Sunt, totuși, deșteaptă!” (Numai pe O. Șafran, pe atunci asistent la catedra lui Weigl și director la liceul „D. Cantemir”, l-am mai auzit liniștindu-se cu vorbe identice!) Cu toată deșteptăciunea ei, Ana Maria Toader, probabil orgolios timidă, suferea de trac permanent la seminarii, ratându-le întotdeauna deși erau seminarii catehenice cu întrebările și răspunsurile bătute la mașină. Studenții o porecliseră „cățelușa”, în comparație cu „maimuța”, care era dna asistentă, născută Olteanu, căreia colegii și generațiile de studenți mai vechi îi spuneau „salteaua lui Antonescu” (G.G.) din motive lesne de bănuț. Or, în momentele ei de trac, Ana Maria Toader o întrecea în prostie pe dna Olteanu. Ca să se mențină, Ana Maria și dna Olteanu o copleșeau pe Lenormada Benary cu tot felul de admirații. Dacă și-ar fi putut stăpâni și lacrimile, în timpul exprimărilor și tăcerilor omagiale la adresa „țaței” Lenormanda, dna Olteanu și Ana Maria Toader, dar mai ales Ana Maria, ar fi fost periute perfecte. Desigur că metoda folosită nu le-a scăpat de ce se temeau. Notele informative și insinuările verbale însă, – ba chiar și ieșirile pe față și cu vehemență în cadrul consiliilor de catedră, – au dus la izgonirea elementelor românești din Facultate: în 1949, toamna, profesorul Gabrea și cu mine, în 1950 Orghidan. Văzând-o, deci, pe Ana Maria, am simțit revoltă și repulsie. M-am condamnat pentru această spontană tulburare psihică. În ceea ce mă privește, nu i-aș face nici un rău la o adică. Totuși indivizii și individele de categoria acestor secături trebuie îndepărtate din orice circulație publică.

14 decembrie

7^h-8^{30h} dezinfectare la Hotelul București. La 9^h prezentat la Raion. Mă aștepta tovarășa Revnic. După câteva vorbe schimbate ca de la om la

om, m-a făcut să înțeleg că unul din adversarii mei principali este Mihai Beniuc. M-a rugat, trasându-mi totodată și ca sarcină acest demers, să iau contact cu Beniuc și să mă împac cu el, iar după acest contact să mă prezint, până la orele 15, la Raion, unde dânsa mă va aștepta. Am citit în ochii tov. Revnic toată bunăvoința; fără, bineînțeles, a putea fi vorba de vreun compromis, în ceea ce privește totala înțelegere pentru situația mea. La întrebarea „de ce nu m-a angrenat în munca literară, de ce nu mi-a dat o mână de ajutor“, M. Beniuc i-a răspuns, cu ocazia luării referințelor, că ar fi făcut-o dacă ar fi văzut măcar o pâlpăire de bunăvoință din partea mea. Am asigurat-o pe tov. Revnic că nu-i port nici o ranchiună lui Beniuc, care, de altfel, a fost întotdeauna corect cu mine, și că nu am nimic de pretins, nimic de răzbunat, ci doresc numai o cât mai bună împăcare a disensiunilor. Tov. Revnic m-a rugat să nu-i spun lui M. Beniuc că, după întrevvedereea mea cu dânsul, urmează să mă prezint din nou la Raion. Tov. Revnic nu vrea ca demersul meu să aibă aspectul unui ultimatum. Între 10^{30h}-11^{30h}, schițat strofele „*Bată-te dorul și vina/ Zvăpăiato, ghidușo, armonică!/ Ai umplut, cu lumina/ Melancolia mea cronică!*“. La ora 12 am fost la sediul Uniunii Scriitorilor (din Ana Ipătescu, nr...). Aflu că Uniunea s-a mutat în fostul local al Muzeului Toma Stelian (șos. Kiseleff, 10). Ajung pe la 12^{30h} în Kiseleff 10 și mă prezint la secretariat, rugând-o pe tovarășa brunetă, guturăiată (nasul i se reliefa și mai mare pe pata roșie produsă de guturai) și urâțică, pe care o găsesc manipulând niște hârtii pare-se tocmai atunci sosite. Îi spun că am sarcină pe linie de Partid să iau contact cu tov. M. Beniuc. Își notează numele meu și mă invită să aștept în hall. Lodenul, încălțăminte, burlanele pantalonilor mei, ca și uriașa căciulă albă de oaie distonează frapant cu frumosul hall al „fostului Muzeu T. Stelian“. Iau loc pe unul dintre scaunele libere, lipite de perete, în dosul mesei de lemn sculptat. Cum pun mâna pe speteaza scaunului, îi rup crinul florentin sculptat sus, în interiorul ramei. Lemnul trosni ca o nucă sfărâmată. Cei doi solicitanți de audiență, care șed în dreapta și în stânga mea, nu observă nimic. E mai bine. Pun, ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic, pe boiseria din spatele meu, fragmentul rămas în mâna mea, îmi aprind țigara, scot hârtie și creion și-mi notez câteva versuri care îmi trec prin cap. Când pot fi văzut de alții, ca să nu se știe ce scriu, recurg la alfabetul grecesc. Σκριν γρετσεστε τοτ ασα δε ραπιδ κα σι κγ λιτερε λατινε. Tovarășul din stânga mea, destul de apropiat ca să-l fure curiozitatea,

încearcă să intre în vorbă cu mine. „Sunteți scriitor?” Nu. „Vă ocupați cu scrisul?” Indirect. „Așteptați pe cineva?” Da. „Pe cine?” Pe tov. Beniuc. „Nu e aici!” Ba da. „De unde știți?” Am vorbit cu secretara. „Și v-a spus că este?” Da. „Curios!” De ce? „Fiindcă mie nu mi-a dat nici un răspuns precis.” Aveți nevoie de dumnealui? (trec eu la atac.) „Da”. Chestiune literară? „Da, vreau să-i cer o lucrare... De altfel... Sunteți din București?” (Se uită curios la mine.) Da. „De altfel (continuă ofițerul, căci e ofițer din miliție) chestiunea aceasta o pot rezolva și cu Jebeleanu”. În cazul acesta nu aveți neapărată nevoie de Beniuc, închei eu dialogul și tocmai la timp, căci tovarășa cu nasul mare și cu pată roșie în jurul lui mă anunță că tov. Beniuc mă așteaptă. Intru. Mihai Beniuc, în picioare, pare a dori să expedieze cât mai formal audiența. Ne tutuim totuși. Cer să-i vorbesc între patru ochi. Intrăm în biroul dânsului. Deși subliniază că e foarte ocupat, mă invită să iau loc. Mă așez pe unul din scaunele din fața biroului. Dânsul ia loc în scaunul său dindărătul biroului. „Deși am sarcini trasate pe linie de partid” îi zic, „vin la tine prietenește, să punem capăt tuturor disensiunilor.” „Ce disensiuni?” „Numește-le cum vrei. Eu îți ofer, în baza vechii prietenii, colaborarea și-ți cer să nu fii ținut în afara câmpului muncii de creație.” „Asta nu depinde de mine, ci de tine.” „Știi, dară...” „Vino cu material publicabil și vei fi reprimat în Uniune.” „Am încercat de repetate ori, dar m-am lovit (și, crede-mă, materialul a fost bun, nu numai publicabil), de o rezistență inexplicabilă.” „Să te publice cei de la «Viața Românească». Crohmălniceanu m-a întrebat dacă te poate publica și i-am răspuns să te publice. N-am nimic împotrivă. Ai trimis niște versuri, unde?” „Da. Lirică...” „Ca să te reprimim, am nevoie de o bază” (își bate palma stângă cu dosul palmei drepte, ca să înțeleg mai bine.) „Eu sunt un paria – îi răspund. Câtă vreme nu sunt în Uniune, nu mi se va publica nimic, și câtă vreme nu voi apărea undeva, nu voi putea fi reprimat în Uniune. Am făcut atâtea încercări. Și cu material foarte bun, fii convins de acest lucru.” „Asupra calității materialului se pronunță alții, nu eu. Nu pot să mă ocup și de această muncă, am destule altele, seara cad frânt de oboseală, căci toată ziua trebuie să fii atent, cel puțin câte un sfert de oră, cu foarte mulți oameni cu care vin în contact.” „Nici nu-ți cer să-mi citești materialul. Cer însă să se ridice interdicția care atârână asupra scrisului meu”. „Dară i-am spus lui Crohmălniceanu...” „Ascultă, Mihai, eu țin să fii iarăși prezent în literatura noastră românească. În calitatea ta

de secretar general al Uniunii Scriitorilor din R.P.R. ai, cel puțin, puterea ca să pui în discuția comitetului memoriul meu. Am făcut, până în prezent, trei memorii și am primit numai răspunsuri negative, iară la ultimul dintre ele aștept, de luni de zile, răspunsul.” „Am să-ți aduc, înaintea comitetului, memoriul. Dar nu eu hotărâsc.” „Știu, comitetul hotărăște... dară când?” „Nu le putem discuta pe toate, le luăm parțial... Au mai rămas puține cazuri... Dar trimite material.” „Ți-am dat, sunt luni de atunci, o piesetă, *Acolo ți-i patria*. De ce n-o publici? Este bună.” „Nu țin minte.” „Posibil, căci erai foarte prins cu pregătirea congresului. Nici n-ai vrut să stai de vorbă cu mine. Am prevăzut-o și, o dată cu pieseta, ți-am dat, personal, și un plic cu câteva rânduri.” „Se poate...” „Dar să nu mai discutăm lucrurile acestea. Eu îți cer să mă ajuți să mi se redea dreptul la munca literară. Să fiu cuprins în una din secțiunile Uniunii. Să mă pun la punct în privința orientării. Și vreau să nu mai existe neînțelegere între noi doi.” „Ce fel de neînțelegere?” „Și eu mă întreb, ca și tine, «ce fel de neînțelegere?»!” „Tu n-ai vrut să colaborezi. Ai manifestat, de la început, o ezitare...” „Puteam fi entuziasmat, când eram lovit?” „Câte lovituri n-am primit eu!” „Măi Mihai, în afară de faptul că ești scriitor, ești, ca și mine, și psiholog; de ce nu te-ai întrebat ce m-a determinat să manifest ezitarea pe care mi-o reproșezi?! Poate că ai fi găsit un răspuns.” „E adevărat, viața ta personală nu o cunosc.” „Și apoi de ce mi-ați cerut ce nu pot da? Eu nu pot fi nesincer cu arta mea.” „Ce vrei să spui?” „Eu scriu poezie lirică.” „Trimite material și ți se va publica.” „Țin să plec însă de aici cu convingerea că toate disensiunile dintre noi doi s-au lichidat.” „Ce fel de disensiuni?” „Atunci e o neînțelegere la mijloc.” „Și eu cred că e o neînțelegere.” „Eu am afirmat, în scris, despre tine că ai fost, întotdeauna corect cu mine.” „Nici eu nu am vorbit lucruri rele despre tine.” (Între tovarășa secretară cu nasul mare pe pata roșie și-l anunță pe M. Beniuc, că e chemat la telefon. Beniuc ridică receptorul și angajează discuția pe ton ridicat, în continuarea tonului discuției noastre). Profit de un moment și-l întreb: „Pot să duc răspuns celor care m-au trimis că între noi doi nu mai există nici o neînțelegere?” „Da.” Îi întind mâna, mi-o strâng și plec. Cei din salonul din care venise secretara cu telefonul se uită curioși la mine. Imposibil să nu se fi recunoscut tonul de ceartă al discuției dintre mine și Mihai Beniuc. Coborând scările, am un sentiment de contrariere, mă întreb însă: ce e mai bine să fac? Să mă întorc direct la Raionul de Partid „N. Bălcescu”

(str. Rădăuți, nr....) sau să trec, mai întâi, pe la Ecarisaj, să-mi ridic laptele? Am trecut pe la Ecarisaj și mi-am ridicat laptele. În tramvai l-am întâlnit pe poetul Nicolae Tcaciuc-Albu. Se ține foarte bine. „Șlefuiеște“ la traducerea sa din *Faust* (Goethe)... Mă gândesc la pactul lui Faust cu Mefistofel. Cât de multe înțelesuri poate avea acest pact! Totul e să nu te abții de pe calea binelui. La Raion ajung la orele 14³⁰. Mă primește tovarășul Vasilescu. E la curent cu toate amănunțele reverificării mele și încearcă să mă convingă să renunț la contestație, căci în partid, „iar aceasta ți-o spun categoric!“ nu e posibil să fiu reprimat, deoarece nu sunt nici muncitor și, apoi, nu am nici un trecut de cristal. După ce se convinge că, în mod tot așa de categoric, nu renunț la acest drept, pe care mi-l dă Statutul, mă concediază, comunicându-mi că voi fi chemat la verificarea propriu-zisă, când întrebările, câte îmi vor fi puse, vor fi mai detaliate și vor merge mai adânc cu analiza. La orele 16 eram acasă. 18^h-19^h la Silvia: i-am povestit cele de până aci, în ceea ce privește reverificarea mea. Seara realizat strofele *Bată-te dorul și vina*.

15 decembrie

După-masă scris strofele *Periferie*. Seara citit *Vita Horatii* de Sueton și câteva ode ale poetului care *habita corporis fuit brevis atque obesus*, căruia însă, dacă îi lipsea statura, nu-i lipsea *corpusculum*, iară *ad res venereas intemperantior traditur; nam specula toto cubiculo scorta dicitur habuisse disposita ita ut quocumque respexisset sibi ei imago coitus referetur*“.

16 decembrie

Sculat pe la orele 9. Citit versuri din Horatius și Hans Carossa. De asemenea revăzut câteva poezii proprii. Pe la orele 11 m-a vizitat poetul Coban. Mi-a vorbit de piesa *Horia* pe care o are gata. Vrea s-o trimită lui Miron Constantinescu. Speră ca prin influența acestui tov. din C.C. al P.C.R. să poată obține editarea lui *Horia*. Se teme ca Beniuc să nu aibă ceva contra acestei piese în care „Chivăra Roșie“, recte Salis, este prezentat ca un nebun. I-am citit lui Coban câteva poezii scrise în ultimele săptămâni. Se pare că i-au plăcut (*Melcul*, *Periferie*, *Unui șobolan*, *Coroanele teilor*, *Reproș căciulii mele*), finalul acesteia nu i-a plăcut lui Coban; nu-i plăcuse nici Stellei, *Bată-te dorul și vina*, *Anii* (care i-a plăcut mult), *Pierdut*, *Unde grăbiți, găște sălbatice* (care i-a plăcut mult) și *Cântec beat* (care i-a plăcut foarte mult). I-am expus situația mea. Ca să nu mă înțeleagă greșit, i-am

subliniat faptul că voi merge, fără abatere, pe acea linie care să fie și să rămâie, până la capăt, linie a cinstei atât față de propria mea conștiință, cât și față de oameni. Pe la ora 12³⁰ m-a vizitat tata. Mi-a făcut plăcere că l-a cunoscut și Coban. Mi-a părut bine că poetul Coban este om care-și gospodărește bine și fără pripă gândirea și atitudinile social-politice. Respingerea aventurilor romantice și, în general, extremiste, mărturisește despre multul său bun simț cetățenesc. Coban mi-a comunicat că poeziile Iov și Carianopol ar fi fost ridicate. După-masă revăzut câteva din poeziile mele cuprinse în pachetul de fișe intitulat *Cântece*. Cred că mai potrivit este titlul de *Dragoste*. Recitit versuri din *Cuvinte potrivite* și din *Cântare Omului*. Arghezi e, totuși, un mare poet, deși, în ceea ce privește faimoasa renovare a limbii, are mai multe greșeli, nu mă refer la topica din sintaxa argheziană! decât valori lingvistice nou create. *Cuvintele potrivite*, după trecerea de numai 29 ani de la apariția volumului, prezintă foarte multe lucruri depășite: parcă-s din veacul al 19-lea. Atât din punct de vedere tematic cât și din punct de vedere tehnic formal. În *Cântare Omului* se simte bătrânețea poetului. Dar Arghezi nu a fost niciodată mare gânditor în ceea ce privește gândirea minim necesară oricărei alcătuirii lirice; cu atâta mai puțin nu a fost, vreodată, capabil de gândire sistematizată. Totuși versurile sale, chiar și cele mai recente, sunt mai viguroase decât multe, foarte multe dintre versurile scrise de cei mai buni lirici români ai zilei și sunt versuri îmbibate cu mult mai multă cugetare.

18 decembrie

7^h-15^h teren. Între 19^h-20^h trebuia să fie o ședință sindicală. S-a amânat însă. După-masă am citit și scris versuri (*Sturzul împăiat* și începutul (=trei strofe) poemului *Fii slăvit, cer deplin!*). [Dimineața, sesizat telefonic, biroul secției DDD m-a trimis la Ambasada Sovietică: tovarășul Kotov insistase, alarmat, să mă prezint imediat. Pe la orele 10 am fost la Ambasadă. „Du-te și vezi ce este în spălătorie!” îmi zice Kotov. Credeam că s-a întâmplat cine știe ce! Ajuns la fața locului mă întâmpină spălătoresele: „Ce ne-ai făcut, tovarășe?” „Nu ați mâncat, cred, din otravă!” le răspund. „Ne-ai împuțit tot salonul! Și la Mașa și la Dașa și la Natașa! Peste tot pute a cadavre de șobolani!” „Dați cu flit!” le liniștesc, serios. „Și țineți, două, trei zile, deschise ușile, ca să fie ventilație!” Lui Kotov, care mă întreabă ce-i de făcut, îi răspund că nu se poate face nimic. Una fără de alta nu

merge. Îi povestesc bancul cu pisica țiganului. Kotov se ține de burtă de râs. Pentru cei de la Secția DDD întâmplarea constituie un mare succes. Domnul general C. Popescu-Argetoiaia, șeful secției, îmi atrage atenția că „faptul trebuiește consemnat într-un proces-verbal!” I-am răspuns că voi face mâine această consemnare, când mă voi duce la Ambasada Sovietică să încasez banii datorati Ecarisajului pentru lucru.]

19 decembrie

7^h-15^h teren. Între timp, trecut pe la Ambasada Sovietică pentru încasarea sumei de 854 lei datorată Ecarisajului, costul deratizării executate. Tov. Nicolae Ivanici Kotov era plecat. Nu am putut încasa nimic. După-masă scris cântecul *Ne cântă-n inimi îngeri* și schițat balada *Femeia cu mii de măști*.

20 decembrie

La 15^h încasat avansul chenzinal și ajutorul de Stat pentru copii (total 450 lei). La 18^h m-a vizitat tov. Dincă, solicitând să-l ajut la redactarea unei teze de control la economie politică. Seara, 19³⁰-22^h în fața Comisiei de Litigiu de pe lângă Sindicatul salariaților din învățământul mediu, Grivița Roșie. Mi-am susținut cauza în chestiunea reintegrării în învățământ. Comisia mi-a găsit întemeiată cererea și a decis reintegrarea mea și a Stellei, în învățământ, în București și în posturi similare cu cele avute pe data transferării în regiunea Cluj (toamna 1952). Dacă Secția de Învățământ, reprezentată la judecată, prin tovarășul inspector Nițescu, nu va face recurs, urmează ca o dată cu începutul anului 1957 să reintrăm în drepturile noastre. În timp ce așteptam începerea judecății, am scris, pe coridorul școlii mixte nr.... (Grivița Roșie) versurile *Sanie cu zurgălăi*.

21 decembrie

7^h-15^h teren. Între timp, trecut pe la Editura Tehnică unde dl prof. Bagdasar mi-a facilitat semnarea unui angajament. Voi elabora, pentru Dicționarul enciclopedic, următorii termeni: „afinități electice, alogic, alogism, ambiguitate, ambiguu, ambivalenți, amfibie, analogie, anesthetic, animism, anomie, antinomie, antropism, antropocentric, antropogenie, antropologie, apocalipsă, apocaliptic, apocrif, apolinic, apologetică, apologeti, apologie, apostazie, arguție, ascet, ascetism, asceză, ataraxic,

ataraxie; certitudine, chiliasm, concomitent, concordat, concordanță, comerț, conjunctură, contiguu, contiguitate, contingent, contingență, continuitate, controversă, convergent, convertire, convingere, coreligionar, credință, cult, cult religios, cvietism; daimonion, decalog, demiurg, diatribă, divinație, diviziune, doxograf; eufemism, eugenie, extrinsec, ezoteric, fanatic, fanatism, fetișism, filistin; gintă, comunitate gentilică; heuristică, hermeneutică, heterodoxie, heterogen, heteronomie, hipostază, hostie; impecabil, impersonal, implicit, impostor, incoerență, indefinit, integrare, integritate, interdependență, interpretare, ireductibil, irelevant, ireversibil, ironie; liber-cugetător; macrocosm, magie, matriarhat, metaforă, miracol, misă, mit, mobil, monografie, motiv“ Lucrarea trebuie predată pe data de 15 ianuarie 1957.

22 decembrie

7^h-15^h teren foarte încărcat. N-am reușit să „acopăr“ toată programa. Ambasada Sovietică, unde urma să prezint factura și să mai fac un control, a rămas pe mâine sau pe luni. Mâine, duminică, e zi de lucru, pentru ca să fie libere zilele de marți și miercuri, zilele de Crăciun. După-masă, pe la ora 16, Ileana Brățășanu a trimis pe moș Tudorică (foarte destoinic camionagiu) să-i ridice sufrageria depozitată de ani de zile la noi. Am avut sentimentul unei ușurări după ce s-a golit, măcar parțial, magazia. Ileana a știut să se folosească de buna mea credință și, ceea ce m-a dezgustat total, de sentimentele mele, în modul cel mai jignitor cu putință. A fost un timp când am admirat-o, și a venit timpul s-o consider secătură. Lumea, care mi-a cunoscut passa, m-a condamnat. Spre rușinea mea trebuie să mărturisesc, ceea ce nu vrea să fie dezvinovățire, că nu am fost decât victimă naivă în mâinile unei femei interesate până și acolo unde, în mod firesc, interesele egoiste și, mai ales, asigurarea, prin demonstrații de doliu exagerat, a acestor interese frizează cinismul. Ileana, născută Combari, fiică de căpitan de vas de Dunăre, deși din Galați, nu a fost niciodată frumoasă; dar această Ileană Combari, căsătorită din calcul cu Paul Brățășanu, moștenitorul lui Păvălache Brățășanu, moșier și figură de om aparte, fiind dotată cu un excepțional spirit afacerist și cu o bună inteligență bărbătească (de altfel multe din trăsăturile fizionomiei ei fizice și morale sunt bărbătești), a fost, întotdeauna, mânată de un feroce instinct de parvenire. Toate celelalte atitudini psihice ale acestei grecoaiice, sărace de acasă, nu au fost, în afară de rare excepții, decât trucaj. În afară de

acestea, femeia a avut, asupra mea cel puțin, o influență sterilizantă, deși juca, perfect, pe admiratoarea scrierilor mele. Orice ar insinua însă lumea, trebuie să subliniez că, între ea și mine, nu s-a petrecut nimic de natura lucrurilor dezonorante. Socialmente, moralmente, intelectualmente și fizicește extrem de adaptabilă la orice condiții de viață, Ileana Brățășanu putea să-și facă o viață valoroasă, dacă nu umbla după bunuri numai materiale. Această sete de bunăstare materială a făcut-o însă surdă pentru chemările care se adresează inimii și oarbă pentru luminile care bucură, în mod dezinteresat, mintea. Un defect al ei care m-a supărat întotdeauna: lipsită complet de ureche muzicală. Seara recitit, din *Literatura Română Contemporană – Antologie*, București 1944 (Editura Dacia, str. Matei Millo, București 1943!), parțial, introducerea scrisă de Vladimir Streinu (Bacovia și Blaga). Deși interesant, Vladimir Streinu scrie prea prețios. Și recitit versuri din Hans Carossa (Insel-Verlag, Lipsca, 1938).

24 decembrie

7^h-15^h teren. Între timp trecut pe la Casa Scriitorilor, unde era expus corpul neînsuflit al poetului Nicolae Labiș, mort în urma unui groaznic accident. (Nicolae Labiș purtat de câțiva prieteni de ai lui, pe la diferite restaurante și bufete, a fost îmbătat, iară, din tramvaiul pe care-l luase, cineva „i-ar fi dat vânt”, mă informează Bratoloveanu, cu care mă întâlnesc în stația de tramvai de la spitalul Colțea.) La capătul „Bufet” al liniei de tramvai nr. 20, mă întâlnesc cu prof. I. Chinezu, prefațatorul nuvelor lui Pavel Dan. L-am întrebat dacă i s-a încredințat spre îngrijire și reeditarea ediției nou anunțate. Mă lămurește că această sarcină i-ar reveni lui B. Elvin, și că bucata *Îl duc pe popa* nu va fi cuprinsă în noul volum. După-masă aflu de la Stella, care s-a întâlnit cu Tatana, sora dnei Arghezi, că Arghezi crede că nimeni nu știe că ei s-au mutat. În noua locuință poetul „nu mai primește pe nimeni în afară de familie și comuniști” informează Tatana. Cu alte cuvinte pasărea a intrat în colivie. Deși, în acest caz, colivia de aur îngrașă, contactul poetului cu lumea mai mult sau mai puțin suspectă și, în consecință, posibilele indiscreții ale maestrului (om vorbăreț, căruia îi place să-și pună și mai în relief valoarea socială prin mărturisirea marilor secrete pe care le deține) sunt limitate la maximum posibil. În afară de acestea, frecventarea numai a cercurilor comuniste, căci familia nu mai contează, va contribui și la liniștirea

conștiinței atât de simptomatic sensibilă a poetului care a devenit intolerant față de flexiunile verbului a vinde. Iată că există și momente în care cineva poate fi mai liber când este închis decât când este liber. Tatana i-a spus Stellei că familia Arghezi așteaptă, înfrigurată, sosirea din Paris a lui Eliazar, care trebuia să fie încă de ieri în București, dară nu a putut decola din Praga, deoarece nu o permiteau condițiile atmosferice. Dna Arghezi, care l-a persecutat atâta pe Eliazar (actualmente Eli Lothar), i-a pregătit o cameră ultraluxoasă în noua locuință a poetului, „se teme însă că Eliazar să nu refuze să locuiască la ei”, spunea Tatana. „Sora mea a devenit foarte rea de când a dat de atâta lux, și vrea să-l divorțeze pe Baru de actuala lui soție. Catedra lui Baru a fost desființată. Sor-mea nu mai vrea neam prost în familie. Când i-am spus: «ce ar zice mama dacă ar învia și ne-ar vedea» sor-mea s-a făcut roșie ca racul și a tăcut îmbufnată. Pe bărbatul Mitzurei l-au aranjat... Cred că Arghezi va transfera-o și pe Măișoara”. Primit scrisoare de la prof. Al. Ieșan. Are iarăși necazuri: fusese bolnav; dna Ieșan a fost operată de un nodul suspect apărut la sân și este iarăși obsedată de fel de fel de fobii.

25 decembrie

Sculat la 8^{30h}. Aseară la „pomul de Crăciun”, organizat la Mihăilești, l-am făcut pe Moș Crăciun. Am stat apoi la masă. Familia și, dintre invitați, familia Dr. Bruckner. Dna și dl Bruckner sunt nașii Marioarei și ai lui Vintilică. Ne-am întors după ora 0,30. Ne-am culcat pe la orele 2. Dimineața lucrat la tema „Legea valorii, legea producției de mărfuri. Rolul legii valorii în capitalism. Valoarea ca raport social. Fetișismul mărfii”. Măine trebuia s-o predau, dimpreună cu tema „Aplicarea politică a NEP-ului în R.P.R.” domnișoarei Diaca. Am luat 200 (două sute) lei pentru amândouă lucrările. La masă la Mihăilești: 14^h-17^{30h}. Seara citit *Versuri* de Camil Petrescu, apărute, pe vremuri, în Edit. „Cultura Națională”. Sobru, bărbătesc, realist, nu însă întotdeauna!, versul lui Camil nu sună a vers, place totuși. Lectura antrenează. Unele sunete argheziene, altele de-a dreptul minulesciene. Ritmul și rima realizate, în mod paradoxal, prin neglijarea rimelor și ritmurilor!

27 decembrie

7^h-15^h: teren. În drum de la Ecarisaj spre acasă, mă întâlnesc în tramvai, cu profesoara Valerica Iavorschi. Soții Iavorschi ne-au arătat

prietenie pe vremuri. De aceea ne-a durut faptul că nu au suflat nici o vorbă, mai luna trecută, când au atacat, pe cale sindicală, neîncadrarea în învățământ a dnei Iavorschi. Aducând în discuție acest demers și aducându-i la cunoștință că și noi ne-am adresat Comisiei de litigii, dna Iavorschi mi-a spus că hotărârile acestei comisii nu au nici o valoare: învățământul face, în toate cazurile, recurs și nu încadrează pe nimeni. În „Gazeta literară” de azi (Anul III, nr. 52 (146) am citit bucățile publicate din poeziile inedite ale lui Nicolae Labiș. Bietul Labiș avea într-adevăr talent. Tot în „Gazeta literară” citesc că Arghezi și Beniuc sunt candidați ai Frontului Democrației Populare. Seara, de la 21^{30h}-23^{30h} la cinematograful I.C. Frimu, de pe Bd. 6 Martie (fost Elisabeta). Văzut filmul francez *Prietene de noapte*. Foarte bine realizat. Problema pusă este *la traite blanche* cu întreaga ei oroare și cu adâncă ei tragedie.

28 decembrie

7^h-12^h teren: deratizare la Uzinele 23 August și Republica (fosta Malaxa). Dimineața, domnul C. Popescu-Argetoiaia, șeful secției DDD mi-a comunicat că m-a căutat tovarășa Revnic de la Partid. Mi-a lăsat două numere de telefon: 6.16.10 și 2.25.94. Am căutat-o în trei reprize, dară nu am putut da de ea. Am aflat însă că nr. 2.25.94 este cel de acasă, iară 6.16.10 cel de la bibliotecă. Pe la ora 15 m-a chemat la telefon Marioara Naumescu. Mi-a comunicat că Cilla Voiculescu a putut lua legătură telefonică cu Eliazar, care locuiește la Athenée Palace și nu la Arghezi. Eliazar a uitat aproape cu desăvârșire limba română sau se face că nu o mai știe. Era foarte intrigat de faptul că Cilla a aflat că e în București. Pe la 15^{30h} a venit Iosif Antohi, rugându-mă să-i scriu două-trei pagini de cuvântare pentru mitingul electoral de la Politehnică în cadrul căruia va fi susținută candidatura pentru Marea Adunare Națională a lui T. Arghezi. Arghezi a fost înscris pe lista candidaților F.D.P.

18^{15h}-19^{20h} la mitingul de la Politehnică, Sala APA, unde au vorbit, pe lângă alții, I. Antohi, Maria Burdujanu, Nicolau (pedagogul) susținând candidatura lui Arghezi. Poetul, pentru care mă dusesem la miting, nu venise. Președintele biroului mitingului l-a scuzat ca „bătrân și bolnav” după ce toți vorbitorii scosese în evidență „incomparabila tinerețe și vigoare a maestrului și tovarășului academician.”

29 decembrie

7^h-13^h teren la „23 August” și „Republica”. După-masă citit din A.D. Xenopol, capitolele despre Ștefan cel Mare. Până la momentul culminant de pe Câmpia Direpțării, trebuie să scot aproape totul din imaginație dacă mă voi hotărî să scriu totuși, trei acte despre genialul Domn al Moldovei. Înainte de 15 ianuarie 1957 însă nu mă voi putea apuca de această lucrare, care, să-mi fie de folos și altfel decât numai ca bucurie estetică. Vorbit la telefon cu tovarășa Rebnic. Nu a luat încă legătură cu dna Mandiuc. Tov. Rebnic are nevoie de numărul dosarului meu de la Tribunalul la care am fost, la timpul său, cercetat pentru activitatea publicistică în timpul războiului. Dna Mandiuc i-ar putea da unele indicații, căci dosarul meu era, dacă nu mă înșel, legat de cel al profesorului Ilie Mandiuc, condamnat la cinci ani temniță pentru activitate ziaristică în timpul războiului. (Ilie Mandiuc a murit anul trecut sau acum doi ani în închisoare.)

30 decembrie

7^h-15^h: la Ecarisaj, fără nici un fel de activitate, numai așa, ca să se cheme că s-a respectat dispoziția Sfatului Popular în ceea ce privește compensarea zilei de 2 ianuarie 1957, declarată zi liberă. Citit Christian Morgenstern: *Meine Liebe ist gross wie die weite Welt* Ausgewählte Gedichte (Herausgegeben von Margareta Morgenstern. Mit einer Einleitung von Michael Bauer. R. Piper et Co., Verlag München 26-34. Tausend. Herbst, 1936). O lirică subțiată până la volatilizare, cu toată ritmica ei. Dominanta mistică, creștină sui-generis, obosește. Totuși câteva bucăți frumoase. *Der Wissende, Vöglein Schwermut, So möcht ich sterben, Anmutiger Vertrag, Das Häuschen an der Bahn, Geheime Verabredung, Wind und Geige, Erster Schnee, Heimfahrt einer einsamen Frau aus einer Gesellschaft(!), Zwei ungeborene Seelen, Die Allee (!), Herbstschlacht, Der Wolkenbaum, Nachts überm Markt, Aus stillen Fenstern, Novembertag, Sag nicht: dies ist nicht vorzustellen, Die Sprache, Sommernacht im Hochwald, Der vergessene Donner, Zwei Volkslieder (I și II), Hochlandschweizer, Die zur Wahrheit wandern, wandern allein, Die Fusswaschung*. Suportul filosofic e slab; iară dragostea, deși mereu pusă în plan altruist, e, totuși, cântec pentru propriul eu al poetului. Christian Morgenstern a murit tânăr, de ftizie. După-masă o depresiune psihică extrem de acută, cauzată, probabil, și de frigul din casă. Mi-am revenit

abia către seară la normal. Seara schițat acțiunea pentru *La locul numit Direptate*, titlul probabil al piesei proiectate.

31 decembrie

7^h-15^h teren. La ora 13⁴⁵ am văzut urmările unei explozii produsă în remorca unui tramvai de pe linia 19. Explozia s-a produs în stația din dreptul Spitalului Filantropia. Toate geamurile sparte. Peretele, de tablă și lemn, frontal al remorcii smuls, la fel smulsă și ușa din față. Doi grav răniți și mai mulți răniți ușor. Răniții mai zăceau în zăpadă, unul pe trotuar (bărbat), celălalt, o femeie mai bătrână, între bordura trotuarului și remorcă. Îmbrăcămintea zdrențuită, pe membrele inferioare răni. Explozibilul a fost un geamantan, relativ mic, plin cu dopuri pentru pistoalele jucărie. Bubuitura a fost așa de puternică încât a spart câteva geamuri ale caselor vecine. După-masă la Grădina Botanică, pentru a împrumuta un ierbar, și la prof. Vintilă Mihăilescu, pentru a împrumuta cele două volume de documente ale lui Ștefan cel Mare (I. Bianu). Figura marelui voievod s-a precizat. Voi reuși.

1957

1 ianuarie

Revelionul l-am petrecut acasă, de tot modest și numai până la ora 2. M-am sculat târziu. După-masă am tatonat câteva începuturi pentru piesa *La locul numit Direptate*. Seara la Micoși. În revista „La Pologne”, din care Fred Micoș are câteva de tot interesante numere, m-au atras în mod special, rândurile și clișeele privind teatrul experimental.

4 ianuarie

7^h-15^h teren, 15^h-15^{30h} ședință sindicală. După-masă trimis o felicitare lui Tudor Arghezi (nu pe adresa din bd. Stalin (fost Jianu) nr. 70, unde locuiește acum, ci pe cea din Mărțișor 26). [Apropos de Arghezi: Eliazar locuiește, totuși, la Arghezi. La Athenée Palace e numai un domiciliu oficial, pentru cei nedoriți. Eliazar tratează cu casele noastre turnarea unui film „în care prințesa (adică Mitzura) să aibă un rol de frunte”, spun gurile rele.] Continuat să lucrez la piesă. Seara, între orele 9-11, la film: *Bigamul*.

5 ianuarie

7^h-15^h Ecarisaj. După-masă scris la piesă. Seara 19^h-21^h în vizită la fostul coleg de DDD Gh. Litzica. L-am revăzut pe Anton Dumitriu; de la 22^h-24^h la Ioanizi.

7 ianuarie

7^h-15^h Ecarisaj, teren nou și greu. După-masă 17^h-18^h la Fred Micoș. Mi-a dat un sacou pepit. Haina îmi vine bine, trebuie numai curățată și călcată. Seara, de la 19^{30h}-22^{30h} la Ion I. Nistor. Nașul și fostul meu șef politic s-a refăcut complet în comparație cu starea fizică în care se găsea

când a ieșit din închisoare. Când am intrat în mica mansardă în care locuise pe vremuri personalul său de serviciu, profesorul Nistor era în centrul atenției celor care veniseră să-l felicite de onomastică. Erau de față prof. Giurescu (pe care l-am cunoscut, personal, abia acum), prof. Vasile Grecu (fostul meu diriginte și profesor de l. română în clasa I de liceu, la „Aron Pumnul” în Cernăuți, 1919, ianuarie – iulie), Ion Apostolescu, ginerele dlui Nistor, dna Oltea Nistor Apostolescu, Nicu Gheorghean, cu simpatica sa soție Marghit, Apostolescu Ileana și Vlăstar, nepoții dlui I. Nistor, un domn și o doamnă necunoscuți mie și al căror nume nu l-am reținut. Puțin după venirea mea au mai venit: dna și dl Gicu Vântu (a rămas ghebos și nu mai înalt decât mine, încolo același „conu Gică”), Ilie Corfus (a chelit, a încărunțit și s-a îngrășat enorm de când nu l-am mai văzut), și Luța (fost funcționar superior, la fostul Fond religios din Cernăuți) și dr. Patraș. „Un adevărat congres” a spus cineva, remarcând numărul mare de oaspeți. Bineînțeles că doamna care spusese vorbele cu congresul, s-a gândit la un congres liberal. Curând societatea s-a împărțit în două: „tinerii” s-au mutat la cucoana, în cealaltă cameră de mansardă, iar „ceilalți” au rămas cu „șeful” – să discute politică. M-am refugiat la cucoane, căci îmi făcea milă donquichottismul cu care bătrânii au început să discute viitorul lor politic. Ceea ce m-a surprins foarte mult a fost limbajul sincer reverențios la adresa lui Mihail Sadoveanu, care și-ar pregăti retragerea onorabilă la Mănăstirea Neamț, în palatul „Vovidenia” construit din banii Fondului religios, de mitropolitul Visarion Puiu. Prof. I. I. Nistor m-a întrebat ce mai face prietenul meu Tudor Arghezi. (I-am răspuns, că de la nunta Mitzurei, nu l-am mai văzut). Am aflat, de la Gicu Vântu, că el era anunțat de la Charcov ori de câte ori trebuia să pledeze în vreun proces al „măgarilor” comuniști care treceau frontiera. Respectuos a fost pomenit și Lothar Rădăceanu, „care nu avea răutate în el”. Profesorul Giurescu și-a arătat greața pentru „licheaua de Bodin” pe care-l ajutase. Doctorul Patraș a vorbit de marele noroc al lui Sadoveanu, căruia în toate vremurile i-a mers bine. (Interesant e ceea ce numesc oamenii noroc!) Au fost, de asemenea, de tot solemn comentate și șansele lui Mihai Ralea, admirat, mai ales, pentru faptul că se vorbește că ar veni prim-ministru „în locul lui Groza”! (Ce memorie și câtă luciditate politică!). Uitându-mă la oamenii aceștia, care au îmbătrânit, între timp, numai trupește, căci sufletește au fost de când îi cunosc, octogenari egoiști, mi-a

părut rău de toți anii petrecuți în „arena politică liberală din Cernăuți.” Câte lucruri bune și frumoase aş fi putut face dacă aveam norocul să activez în bibliotecă, în laborator și la masa mea de strădanie literară, în loc să fi făcut ziaristică la „Glasul Bucovinei”! Mi-am dat clar de tot seama că niciodată nu aş mai putea face politica acestor înguști politicianişti bucovineni!

8 ianuarie

8^h-15^h (căci m-am trezit abia la 7^h și am întârziat o oră!) teren: numai stropiri, cu hexaclorociclohexan. [Ieri, la „reuniunea” de la prof. I. Nistor am aflat, din gura profesorului C. Giurescu, că prof. P. P. Panaitescu, legionarul, a fost ridicat, ca și poetul Cărianopol, pentru ținere de ședințe literare, în care erau difuzate poezii naționaliste (Acum înțeleg ezitățile lui N. Crevedia de a-mi citi, acasă la el sau la mine, din lirica sa; și înțeleg, de asemenea, aproape totala amuțire a lui Larian Postolache, până mai acum câteva luni, atât de mare amator de întâlniri literare.) Generalul Buricescu, fost comandant al Regimentului 3 Grăniceri din Cernăuți (a precizat Gică Vântu) a fost ridicat pentru o vină din trecut. Din discuții de amintiri ale foștilor colegi de închisoare de la Sighet, am înțeles că deținuții au avut de suportat, din partea unora dintre ofițerii gardieni, umiliri fizice și bățai. Anibal Theodorescu a stat în genunchi, George Brătianu s-a sinucis fiindcă a fost obligat să-și mănânce propriile excremente, toți deținuții făceau culcări și broască, iară cei surprinși că vorbesc cu deținuții din alte celule mâncau bățai.

9 ianuarie

7^h-15^h teren. [Citesc „Scânteia” de astăzi: „La Casa Scriitorilor a avut loc marți seara o întâlnire a regizorului francez Eli Lothar, cu scriitori și regizori din Capitală. A fost prezentat apoi filmul *Aubervilliers*, al cărui scenariu și regie sunt semnate de Eli Lothar”.]

16^h-19^h: pomul de iarnă, la Ecarisaj. Primit, pentru Șerban, finet pentru o pijama, una portocală, trei napolitane și 100 gr. bomboane și rahat. 20^{30h}-23^h bridge la Dorina Florian. Au mai fost: Cornica Aguletti, Ion Stavăr și o doamnă Simone... (?) franțuzoaică, văduvă de general român, al cărei nume nu l-am reținut.

10 ianuarie

7^h-15^h teren. Făcut control și la Ambasada Sovietică. Nu mai există urmă de șobolan; numai șoarecii nu cedează terenul. Am plantat varfarină.

După-masă schițat strofele *Pentru un pițigoi* și început redactarea terminologiei primite spre elaborare, prin prof. Bagdasar, de către colectivul redacțional al Enciclopediei.

I. Antohi îmi oferă, prin telefon, posibilitatea să câștig „un ban” lucrând, pentru el și Maxim, la un dicționar tehnic german-român. Nu pot primi. Primit o carte poștală de la Eugen Pohonțu (str. Maior Gâldău, 4, Câmpulung Muscel).

12 ianuarie

7^h-11^{30h} teren. La orele 12 m-am prezentat la Raionul de partid. Tovarășii Revnic (Resnic?), Vasilescu și încă o tovarășă, m-au chemat pentru un supliment de întrebări și răspunsuri. Am fost întrebat cam următoarele:

1) *Cum vedeți astăzi politica PNL; ce funcții ați îndeplinit în stagiul dvs. din acest partid?* [Am răspuns, cam astfel: Deși nu am fost înscris formal în PNL, am îndeplinit funcția de redactor la ziarul „Glasul Bucovinei”. Politica PNL o consider politică burgheză, întemeiată pe exploatarea omului de către om.].

2) *Cum considerați articolele dvs. publicate, în ziarul „Bucovina”, după declararea războiului antisovietic?* [Întrucât mi-au fost citite mai multe extrase, într-adevăr injurioase la adresa Uniunii Sovietice și scrise într-un stil mistic naționalist, nu am putut decât să condamn această activitate ziaristică a mea, activitate în care nu mă mai recunosc].

3) *Cum vedeți astăzi, de pe poziții marxiste, faptul că ați fost activ în slujba burgheziei și a fascismului?* [Am răspuns cam astfel: Neavând nici un fel de orientare politică marxistă, trecut prin școli burgheze idealiste-mistice, era normal să nu văd just realitatea. Astăzi, când am un alt nivel ideologic și când principiile mele umanitariste s-au limpezit, nu pot decât să condamn acest stagiul pus în slujba burgheziei.]

4) *Cum considerați faptul că ați fost demascat, după 23 August 1944, de presa progresistă?* [Am răspuns cam așa: Dat fiind că articolele mele nu puteau fi considerate decât ca articole în slujba fascismului, era de datoria ziariștilor progresiști să mă demaște. Astăzi eu însumi le-aș demasca drept articole puse în slujba propagandei fasciste.] și

5) *Ce precizări mai aveți de făcut?* [Am răspuns cam așa: Desigur că în trecutul meu există și alte păcate, pe care le-am uitat. Dacă mi le-aș reaminti sau dacă mi-ar fi reamintite, mi-aș da seama de gravitatea lor și, fără

discuție, le-aș condamna. Țin să precizez că astăzi sunt alt om și reneg total ce este sau poate fi considerat fascist în activitatea mea trecută.]

[Fiindcă acumă îmi răsar, cu stranie claritate, în memorie, întrebările și răspunsurile de la verificarea mea ca membru al P.M.R., verificare făcută, în ianuarie 1950, în aula rectoratului universității bucureștene, profit de prilej și le notez aici: 1) *Cum ați văzut, ca bucovinean, restituirea, către patria mamă, a Bucovinei de Nord?* (Răspunsul meu: Bucovina nu a aparținut niciodată Rusiei țariste sau Uniunii Sovietice. Partea de nord a Bucovinei a fost cedată către Uniunea Sovietică, în urma tratatului intervenit între guvernul regal român și guvernul sovietic, drept despăgubire pentru cei 23 de ani de stăpânire românească în Basarabia.) 2) *Afirmați că ați cunoscut scrieri marxiste înainte de 23 August 1944; ce scrieri marxiste ați cunoscut?* (Răspunsul meu: L-am citit, prin 1926, pe Karl Marx, și anume *Das Kapital* în ediția Kantsky.) 3) *Și cu ce impresie v-ați ales?* (Răspunsul meu: Am aruncat cartea cu dezgust, considerând-o cea mai insipidă lectură a mea.) [La acest răspuns s-a făcut liniște de mormânt în aula.] 4) *Cum ați considerat războiul antonescian de cotorpire a Uniunii Sovietice?* (Răspunsul meu: „L-am considerat, ca majoritatea absolută a cetățenilor României, drept război just. Nu eram însă pentru hitleriști. Eram convinși că Hitler va fi bătut de anglo-americani după ce va desființa Uniunea Sovietică și, astfel, vom scăpa de amândouă puterile acestea dușmane României”) [În aula s-au auzit „oooh!”-uri speriate și râsete.] Îmi aduc, mai vag aminte, de alte întrebări ca: 5) *Ce activități ați îndeplinit în Partidul Liberal? ... De ce ați părăsit Cernăuții la intrarea trupelor sovietice? De ce v-ați înscris în PSD?* (La această întrebare, mi-aduc aminte, am răspuns așa: „Ca să scap de o serie de presiuni și nedrepte și umilitoare, și ca să dau dovadă că sunt alături de clasa muncitoare.”) [La întrebarea „Ce presiuni?!” am răspuns: Am fost, de repetate ori amenințat că dacă nu mă înscriu într-unul dintre partidele de stânga, voi fi dat afară din facultate.] Am mai fost întrebat: „De ce m-am înscris în PSD și nu în PCR?” (Am răspuns că PCR-ul nu m-ar fi primit.) Am fost întrebat: „De ce am fost contra legionarilor?” (Am răspuns: fiindcă i-am considerat, în ceea ce privește metodele acțiunii, dușmani ai patriei, deoarece eu nu am admis și nu admit politica crimei și a pistolului.) [La sfârșitul verificării mele din ianuarie 1949, în W.C., o seamă de colegi au ținut să-mi strângă mâna și să mă felicite pentru curaj. Mi-a fost scârbă de acești oameni.] Întrebările, în parte, iară răspunsurile, toate, de la

interogatoriul meu de azi au fost trecute de mine într-un proces-verbal pe care l-am semnat. [Ce interesantă e memoria! Tot acum îmi vine în minte și un răspuns dat poetei sovietice Vera I..., la o întâlnire a ei cu scriitorii români. Întâlnirea a avut loc în salonul mare al fostei președinții a Consiliului de Miniștri (Calea Victoriei). La întrebarea: de ce n-am fost atras de literatura revoluției sovietice, am răspuns: deoarece această literatură a glorificat o revoluție, iară revoluțiile, pentru mine cel puțin, sunt sângeroase. Nu știu precis cine dintre leaderii de atunci ai scriitorilor români progresiști a ținut să mă convingă că, în comparație cu revoluția franceză din 1789, cea bolșevică a fost ca și nesângeroasă.] Interogatoriul de la Raionul de partid a decurs într-o atmosferă prietenească. Tovarășa Revnic, care a avut sarcina să-mi urmărească activitatea literară, mi-a făcut, în mod sincer, mărturisirea că i-au plăcut până și poeziile mele naționaliste, căci sunt scrise cu căldură omenească și talent. La sfârșit, tovarășul Vasilescu mi-a comunicat că dosarul meu se găsește la Organizația regională de partid și că, după alegeri, cel mult într-o lună, două, voi fi chemat în strada Batiștei, pentru verificarea definitivă.

13 ianuarie

Redactat restul de șaizeci de „prelucrări de termeni”. M-a vizitat poetul Coban.

16 ianuarie

7^h-15^h teren. Între timp la George Löwendal. Mi-a citit mai multe poezii în limba rusă: revoluționare, pline de condamnare a vieții, pesimiste. Una dintre ele, totuși, foarte frumoasă: peisaj de apus de lună nouă. Straniu chip de om și George Löwendal: candidat la geniu și saltimbanc iară, în fond, om bun. Ada (iară de când a murit Ada, George joacă sau trăiește rolul soțului părăsit de o uriașă personalitate, sprijin moral) a scris și ea versuri foarte frumoase. Unele poeme ale Adei, cele în limba germană, mai ales, sunt, într-adevăr, remarcabile prin puterea lor de sugestie și prin plasticitatea imaginilor. George, de când a murit Ada, s-a identificat așa de mult cu felul de a vedea și de a scrie versuri al Adei, încât o continuă ca un prea umil ucenic. Dacă și-ar limpezi viziunile, dacă s-ar elibera de sub obsesia imaginii dure, explozive, barbare și dacă ar primi pesimismul pe care și-l cultivă ca un *heavtontimorumenos* tipic, George Löwendal ar putea scrie poeme valoroase. Mi-a citit și o poezie în românește. Bună (bine

făcută!), dar tocmai această poezie mi-a dovedit că George nu are ureche muzicală.

18 ianuarie

7^h-15^h teren. După-masă recitit acțiunea principală din *King Henry V.* și lucrat la piesă. Stau iarăși la îndoială în ceea ce privește tratarea în proză sau în versuri a subiectului.

19 ianuarie

Mi-am creat, pretextând că trebuie să-mi aduc lemnele, o zi liberă. Am adus, totuși, lemne. Nu însă pentru mine, ci pentru o bătrână bolnavă pe care Stella a găsit-o într-o mizerie de nedescris. Seara mi-a telefonat Antohi că are să-mi dea niște bani. Mi-a dat întâlnire la „Casa Universității” (str. Dionisie Lupu); la orele 19. Când m-am prezentat, Antohi mă aștepta la intrarea principală, ca să nu fiu oprit la ușă, în sala de spectacole a Casei Universității fiind anunțat un simpozion cu subiectul „Literatura și artele în trecut și în R.P.R.”. Vorbitorii: T. Arghezi, Oprescu, Costache Antoniu (actorul). M-am lăsat convins să iau parte. Pe la orele 19¹⁵ au apărut personalitățile, fără de Arghezi însă, pe care speakerul simpozionului l-a scuzat invocând „boala maestrului”. Este al treilea miting politic de la care Arghezi absentează invocând boala. Academicianul Oprescu a înjghebat, vorbind liber, câteva amintiri personale irelevante, dintre care nici una valabilă pentru condamnarea relelor din trecut. Maestrul Antoniu a citit circa zece pagini de text (formatul coală), înșirând banalități seci statistice. Simpozionul s-a terminat la orele 20 și ceva. La 20¹⁵ a început să ruleze filmul *Dreptul de a te naște*. Mi-a plăcut. Antohi mi-a dat o sută douăzeci de lei, pentru revizuirea științifică a unei traduceri din rusește. Nici nu-și poate imagina cât de bine îmi prind banii aceștia acum, la sfârșit de chenzină, când, în contul avansului pe care trebuie să-l încasez luni, am două sute de lei datorii.

23 ianuarie

7^h-15^h teren. Între timp trecut pe la Ion Mirea și înregistrat, la Ministerul Învățământului și la Secția de Învățământ de pe lângă Sfatul Popular al Capitalei, însoțite de câte o cerere, hotărârile Comisiei de Litigii care a dispus reintegrarea Stellei și a mea în învățământ. După-masă lucrat la piesă. Înaintez greu. (De la 15^h-16^h pierdut timpul așteptând începerea unui miting anunțat pentru orele 15.)

25 ianuarie

7^h-15^h teren. După-masă lucrat la piesă. (Schimbat) întreg actul întâi. Scheletul celorlalte s-a precizat și el.

26 ianuarie

7^h-15^h teren, apoi învoit pentru a merge la parastasul din familia Silaghi.

27 ianuarie

Ieri, de la 13^h-19^h, dimpreună cu Stella, la dna Silaghi. Seara culcat imediat după ora 20. Astăzi dimineață m-am sculat la orele 8 și jumătate. Toată ziua am lucrat la piesă: am dat formă oarecum definitivă actului I. (Pe la prânz, Ileana Brătășanu și-a ridicat ultimele lucruri depozitate de vreo cinci ani de zile la noi).

31 ianuarie

7^h-15^h teren. După-masă lucrat la piesă. Abia astăzi am încheiat actul I, refăcându-l din temelii. Noua formă a actului acestuia îmi permite să concentrez considerabil acțiunea. Sunt, se pare, pe traseul cel bun. Dacă și randamentul se va menține, în două săptămâni am piesa gata. O voi intitula: *Ștefan al Moldovei*.

2 februarie

7^h-15^h teren. (Ieri Șerban a manifestat primele semne de icter. Am fost foarte alarmați. Deși spitalizarea e obligatorie, am hotărât să-l tratăm acasă cu ajutorul medicilor din familie.)

3 februarie

Sculat după ora 8. Lucrat la piesă. Între 11^h și 13^h la cinematograful văzut filmul *Moara cu noroc*, după nuvela lui Slavici. Realizare foarte bună dacă facem abstracție de unele lungimi. (E de altfel, primul film românesc sonor pe care-l văd.) După-masă lucrat la piesă. Trecut pe la secția de votare: pe listă un singur candidat: Tudor Arghezi. Alegere à la Adam: „Adame, iat-o pe Eva! Alege-ți nevasta!”. Seara schițat planul (al câtelea?!) pentru actele care au mai rămas. Trei probabil. N-am făcut în schimb planificarea lucrărilor DDD pe februarie curent. Voi spune că mi-a lipsit timpul.

7 februarie

7^h-15^h teren DDD. După-masă lucrat la piesă. Dificultăți neprevăzute. E nevoie de multe racordări, reveniri. Trebuie mai multă luptă între caractere, iară aceste caractere mai drastic individualizate. Deci până la 15-20 februarie termin cu redactarea primei versiuni, voi avea timp să fac, până pe la 1-5 martie și munca de primă estompare a situațiilor care se vor cere estompate și de reliefare a celor ce vor trebui reliefate. De asemenea, va trebui să veghez ca să nu se piardă nimic din crescendo-ul acțiunii. Numai așa lucrarea își va putea atinge scopul.

9 februarie

7^h-15^h teren DDD. După-masă lucrat la piesă. Cumpărat François Villon, *Balade*, în traducerea lui Dan Botta. Prefață de T. Arghezi (hazlie), registrul numelor, glosar. Citit la întâmplare câteva balade și *Diată mică*. Traducerea, pentru posibilitățile lingvistice românești, e foarte frumos colorată.

12 februarie

7^h-15^h teren DDD. După-masă lucrat la piesă. Transcris pe curat cele două tablouri ale actului întâi. Am aflat și din altă sursă că Mihail Sadoveanu e paralizat.

17 februarie

9^h-22^h lucrat la piesă. Avansat foarte mult. Mai am un tablou din actul patru și cele două din actul cinci. Seara ascultat la radio pe Yves Montand. Reclamă impresionantă, artă deconcertantă. Am auzit că pe Montand l-ar chema Levy.

18 februarie

7^h-15^h teren Ecarisaj. După-masă, lucrat la piesă. Pe teren m-am întâlnit cu Șerban Cioculescu. I-am povestit incidentul cu Arghezi. Mi-a povestit pășanii similare. (Arghezi îi scosese, mai acum trei ani, faima de agent al securității, ceea ce a îndepărtat pe foarte mulți prieteni din jurul lui Șerban Cioculescu). Șerban Cioculescu îl califică „om rău” pe Arghezi.

19 februarie

7^h-11^h teren, apoi liber, iară după-masă (orele 15^h -16^h) adunare generală anunțată de ieri. Între 11^h și 14^h și 17^h-21^h am lucrat la piesă. Mă

apropii de sfârșit. Mai am o jumătate de tablou din actul IV și actul V. Dacă toate merg bine, pe duminică am gata piesa. Va trebui să mai execut intervențiile de finisare, dar aceasta abia după lectura în fața unui auditoriu cât de cât competent. Citindu-mi, în prezența altora, lucrările, am posibilitatea să mi le cântăresc în mod mult mai lucid, și, deci, mai critic, decât dacă le citesc pentru mine.

22 februarie

7^h-11^h teren, apoi învoit pentru câteva treburi mărunte acasă. După-masă lucrat la piesă. Sper s-o termin mâine. Mai am încheierea actului cinci. Mâine am însă o zi grea: Măișoara trebuie să se supună unei operații. După toate semnele, suferă de apendicită. Astăzi mi-au mai telefonat două persoane de la Institutul de Lingvistică să aduc materialul, căci literele P și R vin la tipar. Am răspuns că-l voi aduce, parțial, abia luni După-masă simt că dacă aș întrerupe lucrul la piesă n-o mai termin niciodată.

27 februarie

După orele de program de la Ecarisaj lucrat la fișele dicționarului german-român. Terminat litera P, de la verbul *pulsen* până la sfârșit, și, în întregime, litera Q.

28 februarie

7^h-15^h teren DDD. Predat literele P și Q Institutului de Lingvistică. După-masă am citit, Stellei și copiilor, piesa scrisă. Lectura a durat două ore și 20 de minute. Mi-am dat seama de multele lacune pe care le are. După ce termin cu litera R, restantă încă, va trebui să trec la schimbări, completări și eliminări esențiale. Aceasta însă va fi posibil abia pe săptămâna viitoare.

4 aprilie

Mai bine de o lună nu am notat nimic în acest jurnal. Între timp am avut destule necazuri. Pe ziua de 1 martie a trebuit s-o internez pe Măișoara la Spitalul Colentina- contagioși (Pavilionul 6, salonul 4) de unde a ieșit în ziua de 23 martie. Imediat după ieșirea Măișoarei din spital, noi, ceilalți ne-am îmbolnăvit de gripă și gastroenterită. De tot grav Stella, mai puțin grav Șerban și, relativ ușor, eu. Boala a durat o săptămână, iară la Stella a recidivat alarmant. Îmbolnăvirea Stellei, mai ales că ne temeam să nu fie începutul unei hepatite contagioase, ne alarmase și din punct de vedere

material, căci dânsa e persoana care, de câteva luni, susține greul casei, meditănd candidați și candidate la examenul de primire în facultățile biologice (medicină umană și veterinară, farmacie, biologie, științe ale naturii). Deși aceste meditații se încheie o dată cu începerea respectivelor examene, totuși venitul realizat de Stella este considerabil pentru noi, căci ne permite să ne îmbrăcăm și să ne îmbunătățim alimentarea (ceea ce, în perioada de convalescență a copiilor este important). Cu toată boala mea, la care s-au adăugat și câteva nopți nedormite, nu am lipsit nici o zi de la serviciu. Totuși, zilnic mă simțeam obosit, ceea ce nu mi s-a mai întâmplat. În ziua de duminică 31 martie, orele 20⁴⁰, am plecat la Iași, pentru a încerca o transferare a Măișoarei de la Facultatea de Medicină Veterinară din București, la cea de Medicină Umană din Iași. La Iași am vizitat bojdeuca lui Creangă, teiul lui Eminescu, Sfânta Parascheva, Facultatea de Medicină Umană, amintindu-mi de toamna aceluia 1926 când fusesem înscris student în anul I la medicină, o expoziție cu tablouri și documente despre 1907. Voiam să-l văd și pe George Lesnea, dar nu l-am găsit acasă. Mi-am revăzut, la căminul studentesc, nepoții: Virgil și Horia, amândoi băieți excelenți, Horia de-a dreptul excepțional. În Copou m-au surprins busturile și, mai ales, cel al Veronicăi Micle pe care sculptorul a imaginat-o mândră și plină de o senzualitate neeminesciană. (M-a surprins și faptul că, atât bustul din Copou cât și statuia din fața Universității se străduiesc să dea un Eminescu „sintetic”, un Eminescu tânăr și matur în același timp și, în plus, un Eminescu „homme aux femme”, poet și filozof. Bustul din Copou contrariază de-a dreptul! Iară statuia din fața Universității induce și ea în eroare. Ciudat faptul că studenții cred că figura alegorică feminină din dreapta soclului este Veronica Micle, iară bătrânul din stânga – Diogene! [Dat fiind că circulă și un „banc” pe socoteala acestor două figuri („Pe Diogene l-ar frământa problema cum să treacă la Veronica.”), este clar că sculptorul nu și-a atins scopul.] ... Paznicul bojdeucii lui Creangă a ținut să precizeze că Eminescu și-a scris în cerdacul bojdeucii *Sara pe deal*. Vederea înspre Ciric a fost, într-adevăr, poetică în acea zi de 1 aprilie 1957, în care vizitasem umila locuință a unuia din cei mai mari băsmuitori ai lumii. Pe drum, spre Iași și înapoi, am citit *Caragiale în vremea lui* de Camil Petrescu („Viața Românească” febr. 1957, Anul X). M-a interesat! Tot între 28 februarie și 30 martie am definitivat și transcris versiunea piesei *La direptate*, am fost

la înhumarea prof. C. Rădulescu-Motru (în aceeași zi și la aniversarea lui Gh. Zapan: împlinise 60 de ani și a ținut cu tot dinadinsul ca de la Bellu să vin la el acasă), am început să pozez lui Ion Lucian Murnu pentru un cap, am „lichidat” câteva corespondențe restante, am tradus pentru Iosif Antohi câteva pagini latinești din Comenius, m-am înscris la examenul pentru determinarea calității de traducător (Comisia specială... de pe lângă Academia R.P.R.. sesiunea a IV-a) din limbile germană, franceză, italiană, spaniolă, rusă și ucraineană, am notat câteva „motive lirice”: și am făcut câteva vizite. Ieri după-masă (din Iași m-am întors marți 2 aprilie, orele 17^{30h}) i-am mai tradus, tot lui I. Antohi, opt pagini de text nemțesc despre Comenius. Tot în intervalul 28 februarie – 30 aprilie, nu mai țin minte ziua, am primit și volumul *Din Istoria Pedagogiei Românești*, editat de Institutul de Științe Pedagogice (1956) [=1957], în care, la capitolul III, figurează și lucrarea mea *Gheorghe Lazăr*, lucrare la care nu țin absolut deloc. Abia astăzi, 4-IV-1957 aflu că a murit Hans Carossa, la Passau, în ziua de 12 septembrie 1956. Imbecilul de la „Viața Românească” îl califică drept „scriitor uitat”! Ce poate ști un Horia Bratu despre frumusețile liricii lui Hans Carossa!

5 aprilie

7^h-15^h la Ecarisaj, golit bordeiul în care erau depozitate lăzile cu cloropicrină și tuburile cu clor și transportat aceste lăzi și tuburi în magazia provizorie, în total 16 lăzi și 15 tuburi. Restul timpului plictiseală. Încasat chenzina: 162 lei + 51 lei cartela + 100 lei ajutorul pentru copil. După-masă cumpărat 1000 coli de hârtie pentru a bate la mașină piesa (23,50 lei), indigoul necesar (9 lei), niște penițe (5 lei) și achitat restul de datorie la croitor (200 lei).

6 aprilie

7^h-15^h la Ecarisaj, muncă ușoară în cadrul secției DDD. După-masă trecut pe la dna Stănescu, str. Nicolae Cristea, 46 (Vatra Luminoasă), ca să încep cu baterea la mașină a piesei. Nu am putut face nimic. Fie că i s-a părut prea greu textul dictat (de fapt este destul de săcâitor din cauza interpuncției!), fie că, văzând cât timp pierde cu pagina, i s-a părut prea ieftină pagina (85 de bani), a trebuit să sistăm lucrarea. În „Gazeta literară” văd reapariția lui Iulian Vesper.

În vitrinele librăriilor, pentru prima dată în R.P.R.. i se face reclamă lui Eugen Barbu al cărui roman, *Groapa*, va apărea în curând. Eugen Barbu

a făcut, cândva parte din cercul literar *Mihai Eminescu* condus de Mihail Chirnoagă. *Groapa* a fost citită în cadrul acestui cerc literar. Eugen Barbu conducea o bibliotecă a cartierului, bibliotecă progresistă bineînțeles, făcea pe reacționarul feroce, înjurând pe toți ticăloșii vânduți comuniștilor și aștepta ziua răzbunării. Mie mi-a fost, oarecum, antipatic: îl știam fost jandarm. Mișu Chirnoagă însă ținea mult la el deși Eugen Barbu contravenea flagrant esteticii croceene pe care, în cercul *Mihai Eminescu*, Mihail Chirnoagă își întemeia discuțiile critice. Seara la prof. Vintilă Mihăilescu: i-am citit fragmente din piesă.

8 aprilie

Seara în vizită la Silvia: e în așteptarea mutatului căci, la ordinul C.C. al P.C.R. atelierele din bd. Jianu 16 (actualmente bd. Stalin) au fost demontate și mutate la Grivița. Întreg imobilul va fi ocupat de oamenii C.C. și în interesul C.C.-ului.

9 aprilie

7^h-15^h: teren, continuat stropirea la Uzinele „23 August” (mecanica ușoară și mecanica grea, cu toate vestiarele, băile, dulapurile etc.). Continuat lectura *Bietul Ioanide*.

10 aprilie

7^h-15^h: stropire la Uzinele „23 August”. Toți muncitorii nu discută decât lichidările din serviciu. Cartea lui G. Călinescu plictisindu-mă la început, devine atrăgătoare. Seara, 20^{30h}-22^h, pozat lui Murnu, apoi, până la 23^h am discutat cu Ion, Mariana, Maricica Muzicescu și actrița Ileana Rarincescu căderea pieselor *Hanul de la răscruce* a lui H. Lovinescu și *Doctor Faust vrăjitor* de Victor Eftimiu.

15 aprilie

7^h-11^h lucrări de deratizare la alimentarele de pe Calea Victoriei, apoi învoit. Pe la orele 12 am prezentat Teatrului Municipal (în mâna tov. Assan, de la secretariat) un exemplar din *La locul numit Direptate*, acesta a rămas, în cele din urmă, titlul piesei.

După-masă la Comisia pentru soluționarea litigiilor de muncă de pe lângă S. M. I. a Raionului Grivița Roșie. Scos copie de pe adresa prin care comisia a înaintat Secțiunii de Învățământ a Capitalei, copia de pe procesul verbal prin care s-a hotărât reintegrarea mea și a Stellei. Întâlnit cu Magda

Vasilescu, care ne-a făcut apoi o scurtă vizită. Seara a trecut și Relu pe la noi.

18 aprilie

7^h-15^h – la întreprindere: diferite munci mărunte. După-masă terminat *Bietul Ioanide*. Deși e mai degrabă o suită de portrete decât o frescă a societății românești din anii 1938-1940, cartea e plină de constatări extrem de interesante. G. Călinescu e foarte bun psiholog. Multe pagini excelează prin stil și conținut, făcându-te să uiți că citești. Spre deosebire de Camil Petrescu, scriitor care bate, adeseori, în loc pasul, G. Călinescu are mișcare. Amândoi autorii fiind livrești, cel puțin aceasta e impresia pe care mi-au lăsat-o întotdeauna, G. Călinescu e viu și va fi viu tocmai prin mișcarea aceasta. Ion Petrovici-Pomponescu e portretul cel mai bun, Iorgu Iordan-Bogdan, Suflețel-Balmuș etc. nu au dimensiune metafizică. Ioanid (G. Călinescu?!) reușește să nu fie infatuat.

19 aprilie

7^h-15^h: Ecarisaj. După-masă adunat material pentru un *Ovidiu*. Scris profesorului Al. Ieșan.

20 aprilie

De la 23^h-4^h lucrat la fișele de dicționar român-german cu care mai rămăsesem dator Institutului de Lingvistică. Le-am terminat. Pe la orele 10 am predat secretariatului pachetul. A fost cea mai antipatică lucrare din viața mea. După ce scrisesem ultima fișă, m-am simțit liber ca în vacanță. De la 11^h-14^h dormit. La 15³⁰ încasat chenzina, apoi făcut coadă la pâine. Seara citit trei acte din *Tasso* de Goethe. La Înviere nu m-am dus: eram prea obosit, iară vremea de afară foarte urâtă.

21 aprilie

Prima zi de Paște. Recitit *Ovidiu* de V. Alecsandri. Nu-mi poate fi de folos decât numai prin ceea ce este greșit în această piesă – adică aproape totul. La masă la Mihăilești. Seara la Silvia.

22 aprilie

7^h-15^h teren: După-masă, obosit. Foiletat *Metamorfozele* lui Ovidiu. Piesa, dacă o voi scrie, va trebui să aibă ca temă bilanțul moral pe care și-l face poetul în preajma sfârșitului său.

23 aprilie

7^h-15^h: teren iară de la 15^h-16^h examen de cunoștințe profesionale. (Toți salariații Întreprinderii Ecarisajul-București și, din câte am aflat, toți salariații tuturor întreprinderilor, trebuie să dea un examen spre a se stabili dacă, la noua încadrare, care urmează a fi făcută, corespund sau nu categoriei de salarizare actuale.) Examenul s-a ținut fără să fim anunțați în prealabil. Am reușit. Seara la Micoși. Era și pictorul Eugen Ispir cu soția. Telefonat prietenilor care-și serbează onomastica.

24 aprilie

7^h-15^h liber, 15^h-22^h teren. Terminat lectura lui Goethe: *Tasso*. La orele 14 a luat foc și a ars complet, expoziția vietnameză din bd. Magheru. Focul, extraordinar de puternic, produs panică la vecini și senzație în București.

25 aprilie

7^h-15^h teren. După-masă vorbit cu Alfred Sperber. Sâmbătă, 18^h-19^h îi duc manuscrisul piesei ca s-o recomande spre publicare în „Viața Românească”, lui Crohmălniceanu. Sperber este singurul scriitor evreu care a încercat, cu diverse ocazii și în diferite chipuri, să aducă lumină în chestiunea mea. Telefonat lui Assan, secretarul literar de la Teatrul Municipal. Mi-a comunicat, că piesa mea se găsește actualmente la Ana Novac, probabil spre lectură și referire. Ana Novac e autoare de piese de teatru. *Familia Covaci*, dacă nu mă înșel, e opera ei. Cules material pentru *Ovidiu*.

26 aprilie

7^h-15^h teren: După-masă schițat o nouă acțiune pentru *Ovidiu*. Nu mi-a plăcut însă. Va trebui să refac totul. Piesa va trebui limitată la maximum 2000 versuri. Idealul ar fi 1500-1600. Am nevoie de o acțiune cât mai necomplicată. Seara, 20^h-23^h la Ioanizi: citit *La locul numit Direptate*. A plăcut și nu prea. Nici mie nu mi-a mai plăcut.

27 aprilie

Învoit de la serviciu. 8^h-10^h termen la Tribunalul „Grivița Roșie”. S-a judecat recursul introdus de Secția de Învățământ. Avocatul nostru, dl Nicolae Ciobanu, a pledat pentru respingerea recursului: pe de o parte pentru faptul că nu secția Grivița Roșie trebuia să-l introducă, ci secția

Sfatul Popular al Capitalei, iară, pe de alta, pentru tardivitate. Luni sau marți se va face pronunțarea. După-masă copiat, pentru Alfred Sperber, 25 poezii (căci de mult n-a mai citit nimic scris de mine) și pregătit un exemplar din *La locul numit Direptate*, ca să-l predea lui Crohmălniceanu Sperber și-a luat angajamentul să obțină publicarea, măcar fragmentar a piesei mele în „Viața Românească”. La Sperber l-am revăzut pe ziaristul cernăuțean Kittner și am aflat că Moses Rosenkranz s-a întors, după zece ani de deportare, din Uniunea Sovietică. S-a discutat poezie. Sperber mi-a arătat o tăietură din ziarul cernăuțean „Deutsche Tagespost”, oficios arian, în care mi-a fost publicată poezia *Wende*. Iat-o: „*Die Tage fielen sonnenwärts und banger/ denn wunde Wolken über weite Flut;/ wie Staunen stand um heimliche Anger/ des letzten Herbstes Pracht im Farbenblut.// Da stieg im Herz erhaben das Verlangen/ nach neuem Sieg und niegesagtem Sang, –/ so manche Meere waren schon umgangen/ und kein Gelände dauerte zu lang.// Nun kam der grosse unbewohnte Osten/ mit tiefen Ebenen wie ein Geheiss, / das Heldenschwert um das so viele losten/ schwieg um die Lenden wie der Mittag heiss.*” Poezia e publicată în numărul 4000 al ziarului „Deutsche Tagespost” din 8 iulie 1937, iară redacția a însoțit-o cu următoarea explicație: Traian Chelariu, în Dărmănești, Bezirk Suceava, 1906 geboren, Verfasser von 3 Gedichtbänden in rumänischer Sprache (*Exod, d.h. Exodus; Proze pentru anul inimii, d.h. Prosa für das Jahr des Herzens; Aur vechiu, d.h. Alter Gold*) und von 2 Bänden *Aphorismen und philosophischen Aufsätzen* (*Zaruri, d.h. Würfel; Pietre la care mă-nchinau, d.h. Steine vor denen ich mich verbeugte*), schrieb auch in deutscher Sprache eine Reihe von Gedichten, die er unter dem Pseudonym Horst Holm dem Leser demnächst vorzubringen hofft. Die hier veröffentlichte „Wende” ist dem Zyklus „Der neue Sieg” entnommen. Nu am continuat să mai public în „Deutsche Tagespost” din cauza atitudinii mele antihitleriste. Ciclul *Der neue Sieg* și alte câteva poezii scrise în limba germană mi s-au pierdut în 1940, când am părăsit Cernăuții.

28 aprilie

Aseară am primit un telefon de la Iosif Antohi: să mă prezint, luni, orele 8, inginerului Călniceanu de la I.C.A.R. (Institutul Agronomic?) căci ar exista un post de traducător poliglot plătit cu 1000 lei lunar. Voi vedea ce fac. Dimineața citit „*Der Hofmeister*” nach Jacob Michael Reinhold Lenz de Brecht. [Brecht, *Versuche* 25/26/35; Heft 11; Aufbau-Verlag Berlin 1955].

Nu cunosc piesa lui Lenz. Prelucrarea lui Brecht însă, deși pune accentul pe o realitate crudă, m-a contrariat: *etwas Schurkisches geht durch die ganze Handlung und verdirbt sie in gusto*. De asemenea citit, în același caiet, și *Das Verhör des Lukullus*. Tema e naivă. Iară în ceea ce privește tratarea ei, mă așteptam la mai mult. Sonetele de la pg. 81-88 ale aceleiași caiet m-au jignit.

Între 12^h și 14^h plimbare la Șosea cu tata. A surzit mult. Urechea dreaptă însă îl mai servește, dar trebuie să-i vorbești, fără a ridica prea mult vocea, direct în ureche. Îl preocupă, intens, problema sensului existenței și mitul nemuririi personale a sufletului. E teama de moarte pe care o manifestă în acest fel de mai bine de 15 ani, și mai ales, de la moartea mamei încoace? E preocupare pur filozofică? Nici eu, nici Silvia nu-l aprobăm integral și tata devine mai atent cu propriile sale afirmații. În tinerețe nu a fost credincios, ba, mi-aduc aminte, avea dese discuții cu mama, în ceea ce privește biserica, Dumnezeu etc., căci mama a fost profund credincioasă. Acum crede și se îndoiește în același timp. Mângâierea filozofică pe care, de câteva ori, am încercat să i-o strecor în suflet, nu-i spune nimic. Tata nu admite ca viața personală a fiecăruia din noi să fie numai un fenomen al trecerii, un proces cu durată limitată și proces care poate avea un înțeles cu desăvârșire altul decât acela al conținutului biografic al existenței noastre personale, conținut care se păstrează numai în conștiință, memorie și dispare o dată cu ele așa cum dispare vântul sau melodia sau durerea... După-masă citit, din Brecht, *Versuche* 22/23/24, piesele *Herr Püntila und sein Knecht Matti* și *Die Ausnahme und die Regel*. Atrăgător și respingător în același timp și, în același timp, profund și plat. Aceasta fiindcă Brecht elimină grotescul. Scris de Alfred Jarry, *Püntila* ar fi ieșit mult mai bine.

29 aprilie

Dimineața învoit până la orele 9. La 8^h am fost la I.C.A.R. (Institutul de Cercetări Agronomice). Ing. Călniceanu, cu care am vorbit, mi-a spus că postul de traducător a și fost ocupat în urma unui examen, care s-a dat săptămâna trecută. Deci am venit iarăși prea târziu. 9^h-15^h teren. La întreprindere nu m-am mai putut întoarce, ora fiind prea târzie. După-masă triat material liric pentru alcătuirea unui volum. Din sonete nu am putut alege nimic valabil. Din cântece și peisagii, nici o sută de bucăți. Și mă ispitea gândul să alcătuiesc o culegere de vreo 360 de poezii.

Telefonat Anei Novac. Mi-a răspuns soțul (?) că Ana Novac e, de mai multe zile, bolnavă la spital. De piesa mea nu știe nimic. Va trebui să trec iar pe la Assan.

30 aprilie

7^h-15^h teren: deratizări și dezinsectări. După-masă triat material liric și scris prima scenă din piesa despre Ovidiu. Deocamdată am început s-o redactez în versuri cu rimă (distihuri octosilabice). Mi se pare că distihul octosilabic dă ritmul de care am nevoie în acțiunea planificată. Cantitativ, cele cinci acte nu trebuie să depășească 2400-3100 de versuri.

1 mai

7^h-13^h participat la miting. La ora 6, când am pornit de acasă, tramvaiele nu mai circulau pe traseul Piața Buzești, Piața Sfântul Gheorghe. A trebuit să merg pe jos până la Ecarisaj. Am întârziat cu 15 minute. Coloana era acuma formată. Pe la orele 12 am fost în Piața Victoriei. La 12^{30h} am trecut prin fața tribunelor. Gh. Gheorghiu-Dej se silea să facă o față veselă și făcea pă-pă! când cu dreapta, când cu stânga. Gheorghe Apostol, cu expresia mai inteligentă, nu-și crispase fața, ci făcea numai cu degetele mâinii drepte obligatoriul pă-pă! Bodnăraș, așezat ca un pașă, se uita undeva în albastrul cerului. În dreapta lui Gh. Gheorghiu-Dej trei mutre schimonosite de plictiseală. Între invitați l-am remarcat pe Geo Bogza și pe Horia Hulubei. Nu l-am văzut pe Petru Groza. Figură stranie făcea Ștefan Voitec cu bărbuța lui de Petre Ispirescu. În coloană a circulat zvonul precum că s-ar fi încercat un atentat împotriva lui Broz-Tito. După unii soția lui Tito ar fi murit, iară el ar fi scăpat numai rănit, după alții arma ar fi fost otrava. Doi ruși și un iugoslav ar fi fost atentatorii. Motivul: Tito n-ar fi permis trupelor sovietice să se maseze la frontiera dinspre Grecia a Iugoslaviei. În fantezia unora trupele sovietice ar fi trecut chiar în Iugoslavia. De la 17^h-24^h la Murni: pozat pentru portret, apoi discuții literare. Citit articolul lui D.D. Roșca împotriva lui Cioran, autorul volumului *La tentation d'exister*.

4 mai

7^h-15^h: teren, deratizări. După-masă: 17^h-20^h examen la l. germană (beletristică) pentru constatarea calității de traducător.

8 mai

7^h-15^h teren: deratizări și dezinsectări. De câteva zile vremea este ploioasă; de ieri ploaia e generală, rece, mărunță, cu aspect de ploaie de toamnă bacoviană. Cu piese ca *La locul numit Dîreptate* și proiectatul *Ovidiu* va fi greu să câștig vreun ban în actuala conjunctură. Va trebui să imaginez și să scriu ceva de actualitate, dar de actualitate nu numai în conjunctura de acum și aici, ci de actualitate oricând și oriunde. M-am gândit să reiau de vreo două-trei ori încercata temă *Prometeu*, folosind esențele mitului, dar înlocuind personajele cu oameni ai zilei de azi. Lucrat totuși, fără randament, la *Ovidiu*. Am revenit la endecasilabe, căci octopodia iambică n-a corespuns deloc, iară versul liber, obținut prin dezmembrarea hexametrlui, sună epic, întârzie acțiunea [*Ovidiu: Trist îmi e gândul... tristă inima, gata.../ Sunt obosit... Furișându-și/ Umbrele, rece m-ajunge, Simt bătrânețea...* Geta: *Ești tânăr./ Ești încă tânăr, Ovidiu!/ Ovidiu: Încă... Da, „încă”.../ Știi câte-nfrângeriascunde/ Vorba „încă”? Geta: Poezii/ Nu-mbătrânesc... Revedea-vei/ Cerul italic. Ovidiu: Degeaba-i/ Orice nădejde: Mânia/Romei mă urmărește... Degeaba-i/ Versul! N-are valoare/ Ritmul... Roma n-aude/ Vocea poetului... Vino,/ Geta... stai lângă mine... Privește-l:/ Parcă mai lîmpe-de-i astăzi/ Cerul... Parcă mai cald litoralul/ Mării voastre... Până și sciții/ Se luminară la față și-n glasuri/ Poartă arii senine... Ascultă!:/ Alte coarde! Geta: În glasul/ Sciților sună eternul/ Cîntec al dorului... Ovidiu: Ce e/ Dorul? Geta: E totul.]....*

Cea mai grea etapă în redactarea lui *Ovidiu* va fi găsirea ritmului potrivit.

10 mai

7^h-15^h teren. După-masă revizuit sonetele. Din cele 101 de bucăți selectate nu pot rămâne nici jumătate. Și va trebui să mai fac muncă serioasă de finisaj.

11 mai

7^h-15^h teren. 17^h-20^h examen la limba engleză pentru a obține un certificat de traducător din engleză în română. Proba a constatat dintr-un text literar și unul de marxism, amândouă destul de grele pentru cunoștințele mele de limbă engleză.

12 mai

Dimineața citit textul original cu care Veronica Porumbacu își însoțește cele 24 de sonete traduse din Louise Labé. Deși, din cât mi-am

putut da seama, citind câteva din traduceriile Veronichii Porumbacu, versiunea românească are certe calități, totuși, broșura am cumpărat-o pentru textul original al ciudatei lioneze. 12^{45h}-15^{45h} dat examenul la limba italiană. Atât textul literar (din Ugo Foscolo), cât și cel de marxism au fost ușoare. Le-am terminat într-o oră și câteva minute. Nu m-am putut însă prezenta și la limbile spaniolă și ucraineană, la care mă înscrisesem, deoarece examenul dându-se în același timp, comisia a refuzat să-mi dea textele respective. În afară de acestea mi-ar fi fost imposibil să mai execut două traduceri în cele două ore câte mi-ar mai fi fost îngăduite.

14 mai

7^h-15^h teren. Între timp scos certificatul de naștere al lui Șerban și legalizat copia de pe acest certificat. Cererea pentru certificat o dădusem ieri. Discuții penibile cu Stella privind precara situație materială prin care trecem și, mai ales, vom trece din luna august încolo, când Stella nu va mai avea meditații. Stella crede că nu-mi dau nici un fel de silință să îmbunătățesc salariul meu printr-o muncă oarecare suplimentară. În afară de eventualul câștig realizabil prin lecții de limbi străine sau corijență etc., – extrem de prost plătite – Stella nu poate înțelege de ce nu pot câștiga mai nimic în plus peste ceea ce câștig. Stella nu înțelege că, în Republica Populară Română, sunt un om care nu are drept la munci superior calificate, iară aceasta numai pentru vina de a nu fi mers de la început pe drumul pe care s-au angajat cu brio lichelele și ambițioșii proști. Stella crede că eu fac literatură când spun că nu pot face cutare sau cutare lucru. De câteva zile *Ovidiu* e iarăși părăsit. Totul trebuie început de la rădăcină. Va trebui să recitesc *Tristele* și *Epistolele de la Pont*. Am cerut câtorva cunoscuți, pe care îi știu profesori de latină, să-mi procure aceste texte. Pe mâine, poimâine voi avea răspunsurile.

15 mai

Ieri, de la 18^h-21^{30h} pozat lui Murnu. Ultima ședință. Portretul se prezintă viu, bogat în valori plastice, foarte asemănător. Murnu îl va pune la punct fără model, apoi, săptămâna aceasta, îl toarnă în gips. Astăzi: 7^h-15^h teren. Între timp, am fost înștiințat, de la serviciu, să mă prezint la orele 14, la Raionul de Partid „N. Bălcescu”, str. Rădăuți. Am selectat circa 170 de bucăți lirice, sonete și cântece, în vederea alcătuirii unui volum pe care să-l ofer editurii ESPLA. Diseară le voi discuta în cerc

prietenesc. Telefonat iarăși lui Alfred Sperber. S-a scuzat pentru întârziere. Astăzi însă are întâlnire cu Crohmălniceanu și-i va prezenta, spre publicare în „Viața Românească”, fragmentar, *La locul numit Direptate*. Din tramvai zărit, în dreptul cinematografului Aro-Patria, pe Eusebiu Camilar.

16 mai

Ieri seara citit sonetele, pentru cântece nu a mai fost timp. Sonetele însă, în afară de câteva, au plăcut. Peste 50 de bucăți au fost găsite chiar foarte bune. Va trebui, totuși, să le deleztez de tot ce e cuvânt care se repetă prea deseori și de tot ce este încărcătură prea mare cu vocabular căutat. Tot ieri am aflat de moartea lui Camil Petrescu. Disparația acestui scriitor totuși mare m-a impresionat mult. Față de mine, omul Camil Petrescu a manifestat, pe vremuri și, mai ales, după 23 august 1944, neîncredere și chiar ostilitate, considerându-mă fascizant. Azi dimineață 7^h-12^h teren. La orele 12 m-am prezentat la tov. Chiricuță, de la Raionul de Partid „N. Bălcescu”. După o antișambrare destul de penibilă, m-a invitat, de tot afabil, să iau loc și după ce m-a pus să iscălesc de luare la cunoștință, mi-a comunicat că închizându-se lucrările de verificare în cazul meu, Comitetul orășenesc de partid a hotărât menținerea excluderii mele din Partid. Tov. Chiricuță a adăugat: „Mai ai o singură șansă: cere Comitetului de Control al P.M.R. reverificarea dosarului d-tale, arătând că ești nemulțumit cu rezultatul.”

17 mai

7^h-15^h teren. 18^h-19^h participat la înmormântarea lui Camil Petrescu. Ploaia, generală de câteva zile, se oprișe pe la orele 17. Pe la 18^h-19^h apărură chiar câteva ochiuri de cer senin și raze solare. Asistența destul de mare. În afară de scriitorii, membri mai mult sau mai puțin marcanți ai Uniunii, care au făcut grup aparte, au fost de față și scriitori paria. De asemenea, impresionantă participarea admiratorilor defunctului. Am auzit o voce: „Îl îngroapă, totuși, creștinește!” Fața lui Camil Petrescu, mai verzuie decât am văzut-o ieri, dimpreună cu N. Coban, la Academie, păstra aceleași trăsături tinerești în raport cu vârsta. După înhumare am mers pe jos, până la Spitalul Brâncovenesc, cu romancierul Iordan, poetul Teodor Scarlat, Vrajă și Ștefan Ion. Cu Ștefan Ion am continuat, pe jos, drumul până acasă. Mi-a făcut multă plăcere revederea acestui om cumsecade.

18 mai

9^h-15^h: teren. Întorcându-mă de pe teren, aflu că am fost avansat la funcția de șef de echipă, în baza examenului dat mai săptămânile trecute. E un mic spor bănesc și, totodată, treapta cea mai înaltă pe care o pot atinge ca salariat al secției DDD de la Ecarisaj.

20 mai

7^h-15^h teren. La orele 15 încasat chenzina mărită = 330 lei. Citit *Le crépuscule des philosophes* de G. Papini. Seara telefonat lui Sperber. Mi-a răspuns soția d-lui. Vine târziu. Sunt curios dacă a vorbit cu Crohmălniceanu.

21-22 mai

7^h-15^h teren. Pe la 10^h întâlnit pe N. Coban. Îl aștepta, în dreptul Casei Scriitorilor „M. Sadoveanu”, pe E. Camilar. Tocmai când eram gata să-mi văd de drum, Camilar traversează Calea Victoriei și ne zâmbește. I-am comunicat că am depus la Teatrul Municipal piesa. Mi-a spus să nu-mi fac iluzii. Crede că nici Crohmălniceanu nu mă va publica. Cred că E. Camilar se întemeiază pe ceva spunându-mi toate acestea. Îi amintesc că am un memoriu depus la Uniunea Scriitorilor. Zice că Beniuc nu s-a întors încă. Ne întreabă de salarii. Constată că e cam puțin în raport cu greutățile pe care le întâmpină, deși are 4.000 lei lunar. E grăbit. Cu N. Coban, căruia îi dăduse această întâlnire, aproape că nu a vorbit nimic. Ne-am despărțit. L-am luat pe N. Coban la o alimentară, ca să-i arăt cum fac deratizarea. Apoi, tot cu N. Coban, am trecut pe la G. Löwendal, care mă căutase la telefon, insistând să trec urgent pe la dânsul. Ne-a citit pagini din întâlnirile sale cu țărani bucovineni. Interesant, dar pozat, iară ficțiunea îneacă adevărul. Nu mai vorbesc de felul, cabotin, al lecturii făcute de G. Löwendal. La 15^h sunt la Ecarisaj, predau procesele verbale și plec. [După-masă citit „Adevărul, numai adevărul” (=Nekrasov) al lui J. P. Sartre, în traducerea lui Aurel Baranga. Farsă! Și, în multe privințe, de prost gust.]

Seara, 20^h-23^h la Florica Hociung pentru aplanarea conflictului repetat, dintre soții Mirea. Ion Mirea, în stare de ușoară ebrietate. Vorbește incoerent. E hotărât să nu se mai întoarcă acasă. Motivul: soția nu-i înțelege arta, nu-l înțelege, nu-l ajută, contribuie la ratarea lui. Criza s-a declanșat în urma unui scandal de atelier: Ion Mirea și un amic al său, Anghelescu,

s-au îmbătat în atelier, dimpreună cu modelul lui Mirea, o femeie așa și pe dincolo. Marcela a invitat-o să nu mai vie în atelier. Ion a nesocotit această invitație. Nimic grav. Marcela recunoaște că a greșit. De asemenea și Ion Mirea. Totuși se încăpățânează să rămână pe poziție. Vrea să divorțeze. Nu mai poate suporta atmosfera. Simte că se ratează. Marcela nu e ca dna Ungaretti, soția, incomparabila soție a marelui poet italian care i-a spus Marceli că Ion Mirea, ca și Brâncuși, este genial și că Marcela trebuie să fie mândră de acest fapt. De fapt soții Mirea trec, de câțiva ani, prin faza saturației conjugale, fază agravată de marile greutăți materiale în care se zbat. Când pun problema copiilor, căci soții Mirea au trei fete, Ion Mirea dă din umeri, și răspunde: „Paserile cerului...” Situație grea. Îl înțelegi pe artist și trebuie să-l dezmeticești pe om. Dacă ar avea, ca Eusebiu Camilar, 4.000 lei venit lunar, totul ar fi bine. Cu toate încercările noastre de a determina o renunțare la pripă și vorbe categorice, Ion Mirea nu se lasă înduioșat nici de dna Hociung, nici de Florica, nici de sora ei Măriuca. În distribuție mi-a revenit rolul arbitrilor și al rezonerului, cel mai parșiv rol în astfel de situații. Totuși, obținem consimțământul tacit al părților, Ion va dormi acasă. Ieșim toți patru: Marcela, Ion, Măriuca și eu. Când ajungem în dreptul străzii lui Ion, Marcela își ia rămas bun și se duce acasă, iară Ion ne invită la câte o bere. Intrăm în restaurantul „Dunărea” fost „Bavaria”. Ion e vesel. Vorbim „scandaluri”: Ion Mirea – Țuculescu și Ion Mirea – Irinel (Urinel) Cantacuzino (n. Pâslaru.) I. Mirea neagă îndrăgostirea de această Irinel, pe care, totuși, „a pasat-o”, „bine făcută”, sculptorului Anghel. Mai consumăm un rând de halbe. Se pare că Ion e convins și că se va duce acasă. Plătește consumația și o petrecem pe Măriuca până la blocul în care locuiește. Este ora 1 și 20'. La universitate ne despărțim. Ion traversează bulevardul. Îl văd îndreptându-se spre casă. Iau tramvaiul linia 15 din dreptul Bisericii Italiene, unde îl întâlnesc pe un cernăuțean, Pavrula, ieșit din închisoare. El m-a recunoscut, căci eu nu l-aș fi putut recunoaște, atât de îmbătrânit este. La 2^h și ceva sunt în pat. La 5³⁰ mă trezește deșteptătorul. La 7^h sunt la Ecarisaj. Teren până la 15^h: dezinfecțări, deratizări, controale. Telefonat lui Sperber. Mi-a răspuns dna Sperber: manuscrisul meu a fost predat lui Crohmălniceanu.

23 mai

7^h-15^h teren. Zi grea. M-a impresionat, deși nu m-a surprins, moartea lui Bacovia. Dumnezeu să-i dea raiul ceresc! Comunicatul Uniunii Scriitorilor din R.P.R. e jenant. Între 17^h și 22^h la Murni.

24 mai

7^h-15^h teren. Pe la orele 12 m-am abătut pe la Casa Scriitorilor din Calea Victoriei. Pe catafalc, în absoluta-i singurătate, poetul dormea parcă pentru prima dată somnul omului suveran, ne-mai-timorat și ne-mai-dezgustat de lumea meschină din jur. Pe fața lui Bacovia zăcea, de astă-dată, o liniște de rege și filozof. Adevărata fizionomie a poetului? Totală absență din timpul și locul celor care-i fac garda de onoare în cele patru unghiuri ale sicriului. La ieșire din hall-ul Casei Scriitorilor mă oprește Mircea Munteanu. Îi pierdusem urma de la moartea lui Mihail Chirnoagă. Mă informează, că, în fiecare sâmbătă, ține cerc literar la locuința sa din strada Bolintineanu, nr. 5, apartamentul 23, etaj V, telefon 5.07.03. Mă invită insistent să iau parte. Îi răspund că sunt un scos din circulație. Nu-i pot promite nimic. Omul nu mi-a inspirat niciodată încredere. E posibil să mă înșel cu privire la caracterul acestui Mircea Munteanu, însă astăzi trebuie să fiu mai circumspect ca oricând. După-masă recitit versurile lui Bacovia din *Literatura Română Contemporană – Antologie* de Vladimir Streinu (București, 1944) și pagini din *Stanțe burheze*.

Către seară vizita soților Virgil și Marioara Naumescu. Seara în vizită la Silvia și Tilică.

26 mai

Dimineața scris cele trei motive lirice ale căror începuturi le-am simțit ieri după lectura din Ungaretti: *Laetitia*, *Pulbere* și *Oasele*.

29 mai

7^h-15^h teren. După-masă lucrat la finisarea cântecelor. Seara recitit manuscrisul *În căutarea Atlantidei* (II). Adăugat câteva cugetări noi.

30 mai

7^h-15^h Ecarisaj. După-masă la Expoziția XIV, Pictură și sculptură de la Galeriile de Artă ale Fondului Plastic, Bd. Magheru, 20. Expune Ion Vlasiu: sculptură, pictură și lucrări în negru-alb. Cele peste 63(!) de piese expuse sunt inegale. Unele lipsite chiar de gust, ca de exemplu familia țărănească, bronz care face impresia unei perechi de insecte care-și poartă puzderia de pui pe pânțe, sau acea (mireasă?) cu fizionomie bovină, de frumusețe sătească din Ardeal având pielița obrazilor întinsă, ca pe buci,

pudrată și fardată (fizionomie, de altfel aproape identică cu cea a fetei din poveste). Ion Vlasiu nu e stăpân pe culoare. De asemenea nici formele picturilor sale nu sunt peste tot picturale, ci sculpturale. Nici piesele de sculptură nu sunt egale ca valoare. Alături de un *Creangă* monumental (cu tot capul defectuos proporționat!), Vlasiu expune niște marmore dulcege, inexpresive, ca niște fese șlefuite. Mi-au plăcut, dintre picturi, *Frământă pâinea* (foarte interesantă!), *Duce bouțul*, *Munca Olarului* (deși prea lirică), *Patimă și credință* și *Maci*, dară nu cei de la nr. 40 din Catalog, ci alți maci, necatalogați, vreo 16 maci etajați diagonal de la stânga spre dreapta, pe un fond verde complementar și puși într-o ulcică de lut smălțuită cu verde și așezată pe o masă acoperită, pieziș, tot de la stânga la dreapta, cu o pânză sidefată frumos cu griuri galben verzui, – iară dintre sculpturi mi-a plăcut *Creangă* și torso-ul *Eva*.

1 iunie

7^h-15^h teren. După-masă lucrat la revizuirea cântecelor. Seara, de la 22^h-1^h, la Murni. Discutat artă (printre altele și Expoziția lui I. Vlasiu) și ascultat, la magnetofonul lor, *Coralul* de Bach în interpretarea lui Dinu Lipatti, muzică de Vivaldi, Chopin și altele. Ce mare e Bach!!!

2 iunie

Sculat pe la orele 9. Stella a plecat de pe la ora cinci, la Pucioasa, să aranjeze acolo, dacă va fi posibil, un curs de pregătire a „candidaților la facultățile de medicină umană și veterinară, biologie, farmacie. Toată ziua lucrat la revizuirea cântecelor. Recitindu-mi „opera“, am avut, net, sentimentul zădărniceii. Sunt un ratat? Un infatuat? Un înfrânt? Un prost pur și simplu? Cântecul și sonetele mele, niște jucării. Ce am făcut serios în ultimii ani? Ce am făcut serios în general? Ce aș mai putea face? Când? Cum? De mult n-am mai fost atât de lucid. Și pe deasupra greutatea materiale, iară peste câteva luni, dacă nu se aranjează nimic, spectrul, din nou, al mizeriei! E umilitor! Mi rușine de Stella care muncește și se zbate cu dârzenie de erou pentru a face față lipsurilor de tot felul! Va trebui să mă înham la munci de traducător sau meditator sau să scriu literatură care să meargă. Seara la gară, ca s-o iau pe Stella.

3 iunie

7^h-15^h teren. Zi grea. Vorbit cu Sperber. Mi-a spus că Crohmălniceanu i-a promis că va citi piesa. Vorbit cu George Serafim. E vorba să-mi găsească

o posibilitate de lucru la Agerpres, ca traducător. Seara trecut pe la Silvia. Toată după-masa lucrat la revizuirea cântecelor. Afară, după câteva zile de ploaie, cer senin. Luna în creștere e într-adevăr ca de aur. Cumpărat și citit broșura *Păcală slugă la primar* de Mihai Beniuc. (Colecția Albina, ESPLA. Tiraj 65.100 ex. Bun de tipar 20.09.55.) Lucrare cu câteva lucruri bune. În general însă slabă, chiar și când te gândești că e scrisă pentru cititorii de la țară. Prețul 50 bani.

5 iunie

7^h-15^h teren. Între timp trecut pe la George Serafim la Agerpres (în fosta clădire a ziarului „Curentul”, etaj V, camera 8), nu l-am putut însă vedea, deoarece era în ședință. G. Serafim, din cât am înțeles de la Ștefănescu, fost salariat al Ministerului Propagandei pe vremea regimului antonescian, ar ține să mă servească, numindu-mă, deocamdată ca zilier, la această Agenție Română de Presă și anume la primirea telegramelor TASS. Nu cred să pot primi. După-masă lucrat la revizuirea cântecelor. Încasat chenzina. Fiind avansat la șef de echipă, primesc 619 lei lunar netto.

6 iunie

7^h-15^h teren. Între timp la deschiderea expoziției de pictură și desen a Magdalenei Rădulescu (Galeriile de Artă, bd. Magheru, 20). Nimic esențial nou, iară maniera, care, pe vremuri, m-a interesat prin ceea ce e straniu în ea, nu m-a mai impresionat. Magdalena Rădulescu a îmbătrânit. S-a îngrășat. Deși nu ne-am mai văzut de mai bine de zece ani, m-a recunoscut imediat și a ținut să-mi aducă aminte că mai păstrează celălalt portret al meu, o schiță în ulei sau tempera. La acest vernisaj am mai vorbit cu dna Yvonne Stahl, dna arhitect Apostoleanu, dna J. Droubert, dna Tzigara-Samurcaș-Berza (de tot dărâmată), cu Johnny Sturdza, Al. Drăghici, Petru Comarnescu și Emil Giurgiuca.

8 iunie

După-masă cumpărat, din cei 400 lei împrumutați de la dna Etelca Silaghi, coechipiera mea la DDD, o pereche de pantofi (210 lei), o cămașă (120 lei), o cravată (62 lei) și *Legenda cerbului*, poem de Tudor George (2,35 lei). Seara, până la orele 24, la Micoși. Fred mi-a arătat planșele sale de proiect, între timp executat, de pictură murală pentru sala copilului din Gara de Nord București. Subiectele: Scufița Roșie, Albă ca Zăpada și

cei 7 pitici, Motanul încălțat, Ridichea. De asemenea mi-a arătat, cu oarecare jenă, contribuția sa la albumul de gravuri intitulat 1907. Elvira l-a criticat pentru această contribuție, aducându-i aminte cât a avut de suferit pentru *Hidra roșie*.

9 iunie

Rusalii. Liber. Dimineața lenevit. 11^h-12^h la expoziția de pictură și desen – Magdalena Rădulescu. Ciudat cum, cu toată zăpăceala ritmurilor acestei picturi elucubrate, tablourile Magdalenei Rădulescu sunt statice. I s-au reținut, până în prezent, șaptesprezece lucrări. Am auzit că „evaluările” comisiei de evaluare fixează un nivel destul de lucrativ picturii Magdalenei: între cinci și opt mii lei lucrarea. Ce a urmărit oficialitatea? De prețuirea artei Magdalenei Rădulescu nu poate fi vorba. Schimbând câteva cuvinte cu ea, Magdalena, de față cu pictorul Velisaratu, m-a întrebat dacă mai sunt profesor. Am lăsat-o fără răspuns precis. Locuiește la hotel. Pleacă la Sinaia, de unde se întoarce vineri dimineața, apoi va pleca la mare. Familia dânzei e contrariată și chiar consternată de faptul că Magdalena a venit în țară ca invitată a regimului. M-am întâlnit, în fine, cu George Serafim. Îmi promite o plasare la Agerpres: colaborator extern pentru traduceri din italiană, cehă și poloneză.

10 iunie

7^h-15^h teren. Între timp trecut și pe la sala „Universul”, ca să văd expoziția de pictură a lui H. Catargi. Într-adevăr lucruri frumoase. H. Catargi pictează cinstit și bine. Stăpânește culoarea și știe să capteze lumina, dară o reține cu atâta discreție, încât această lumină se proiectează ca în oglinzile concave (nu găsesc altă comparație) în spațiul dintre obiecte și nu e pusă pe ele, deși, din punct de vedere tehnic, aceste obiecte (în special naturile moarte și peisajele, mai puțin cele marine) poartă lumina. Pictura lui H. Catargi e de tot odihnitoare și, aș risca termenul, elevatoare. După-masă, ținut în pat de durerile provocate de reumatismul meu poliarticular, am citit, în proasta traducere a lui Petre Solomon, *Prometeu descătușat* de Percy Bysshe Shelley, *Din corespondența lui Shelley* și câteva poezii. *Ode to West Wind* (în trad. *Oda vântului din apus*) și *To a Skylark* (în trad. *Ciocârliei*) sunt aproape lamentabile în versiunea românească a lui Petre Solomon. Prietenul Stanca, întâlnindu-mă în timp ce mă întorceam la întreprindere, m-a sfătuit să trec, neapărat, pe la tov. Gheorghiu de la

Editura Tineretului (Piața Amzei, în localul în care a funcționat Institutul de Folclor) și să-i cer de lucru. Stanca are, contractată și aproape gata, o biografie a lui G. Verdi și, contractată, biografia lui Ciprian Porumbescu. Stanca e convins că aş putea obține fără greutate o lucrare pentru colecția „Oameni de seamă”, pe care o îngrijește Gheorghiu, un român morocănos, poate rom, dară cinstit. Îl voi vizita și pe tov. Gheorghiu în cursul săptămânii.

11 iunie

7^h-15^h teren. Între timp trecut pe la tovarășul Gheorghiu de la Editura Tineretului. M-a trimis la tovarășul Măciucă. În birou era, probabil și ea solicitantă, Elena Mătasă. A trebuit să aștept. După câteva minute tov. Măciucă m-a primit. Mi-a propus să aleg între Bolintineanu și Alecu Russo. L-am ales pe Alecu Russo. Ca să pot face contractul trebuie să întocmesc mai întâi un proiect de lucrare, iară aceasta până pe la sfârșitul lunii. Când am ieșit din birou, Elena Mătasă, care aștepta în hall, mi-a spus că m-a recomandat călduros tovarășului Măciucă. Elena Mătasă lucrează la ESPLA.

12 iunie

7^h-15^h teren. Între timp trecut pe la George Serafim la Agerpres. Mi-a dat, pentru traducere, discursul lui P. Togliatti, apărut în l'Unità [organo del Partito Comunista Italiano (Anno XXXIV, Nuova Serie, N. 156, Giovedì, 6 Giugno, 1957] sub titlul „Il dibattito sul governo clerico-fascista di Zoli aperto alla Camera. Togliatti denuncia l'assenza di una politica nazionale e la grave crisi del regime democratico e repubblicano.”

Sâmbătă dimineața traducerea trebuie să fie predată. Sunt două pagini de ziar. Trecut pe acasă. Antohi mi-a telefonat să trec neapărat astăzi după prânz pe la dânsul. Are nevoie de ajutor la o traducere din limba germană. De asemenea a comunicat, ceva de tot misterios și fâstâcit despre ocuparea unui post.

15 iunie

7^h-15^h teren: la Pipera și la Casa Scânteii. De la 15^h-17^h dezinsectare la Direcția Aprozor de pe str. Lipsani 29-33. 17^{30h}-22^{30h} la Antohi; continuat și încheiat verificarea traducerii operei postume a lui Jan Amos Comenius (Mathetica d. h. Lernkunst. J. A. Comenius, Pädagogische

Schriften III. Bd., II. Didaktische Ährenlese. Herausgegeben von Dr C. Th. Lion. Langensalze(?). Hermann Beyer und Söhne, 1907). De la Institutul de Documentare Tehnică (I.D.T.) primit spre traducere până miercuri 19 iunie crt., articolul *Nové poznatky v otázce ockování protimorovým serem pri pasioní imunitaci proti moru vepřu* de MV Dr. Vladimír Zofijevský [Veterinářství. 5 číslo. 7. roč. květen 1957].

17 iunie

7^h-15^h teren. Cumpărat vol. de *Versuri* al lui Camil Petrescu și citit interesanta Postfață.

18 iunie

7^h-15^h teren: deratizări în Bucureștii Noi. După-masă continuat traducerea articolului ceh. Seara citit ciclurile *Ciornă*, *Un luminiș pentru Kicsikém*, *Din versurile lui Ladima* și *Transcendentalia* de Camil Petrescu. Marioara Serafim mi-a telefonat să ridic o nouă lucrare de la Agerpres.

19 iunie

7^h-15^h teren. Între timp ridicat revista „Rinascita” (Anno XIV, no. 5, maggio 1957) direttore Palmiro Togliatti. Trebuie să traduc *Una proposta maximalista: abolire il Concordati* de P. Togliatti și *Il partito comunista nel quadro della sinistra americana* de Gianfranco Corsini.

După-masă recitit ciclurile din versurile lui Camil Petrescu. Poezie anemică, puerilă uneori din punct de vedere tehnic, lipsită de muzică interioară, iar, sub aspectul teoriei poetice a lui Camil Petrescu, poezia integral sub nivelul de pretenții sugerat în postfață. Totuși, frumoase: *Amiaza de vară*, strofele III și IV din *Ciorna I, Iubire* (pg. 146-149) *Cocorul*. Camil Petrescu „ion-barbu-izează” și „arghezizează”, și chiar „blagazizează”, și, câteodată, toate trei în chiar unul și același poem. Versuri ca acele din strofa a IV-a, ultima, din *Fragmentul III* sunt, totuși, prostii. Cât privește artificii numit rimă, Camil Petrescu e, cel puțin în versurile publicate, categoric neputincios a pune în relief romantic și sunet viu o rimă oarecare.

20 iunie

7^h-15^h, teren: Hotelul Nord, de pe Calea Griviței, unde am executat operația de dezinfectare a camerelor de la etajul 3 și stropirea tuturor

paturilor, și locuința dlui Nicolae Anastasiu, din strada Speranței, nr. 26, etaj 1, apart. 4. Dl Anastasiu, grec, a ținut să-mi dea un pour-boire pe care îl refuzasem, dar văzând surprinderea dătorului l-am primit în cele din urmă. Ca pour-boireul să fie pour-boire, am trecut, dimpreună cu dna Silaghi, coechipiera mea, pe la restaurantul din piața Rosetti, colț cu Vasile Lascăr, și am consumat câte o halbă de bere. Trecut pe la Ion Mirea. Incidentul familial s-a aplanat. Pe Ion Mirea l-am găsit în plină vervă creatoare: a scris un scenariu de film, desene animate, pe care însă vrea să-l realizeze prin decupări cu hârtie colorată. Mi-a citit scenariul și mi-a arătat și câteva tablouri executate din decupeuri. Foarte sugestiv. Ideea poate fi foarte rentabilă. Dna Mirea, care a venit și ea în atelier, a schimbat câteva vorbe foarte tandre cu Ion Mirea. Către seară nici o poftă de muncă. Am citit numai câteva articole din noul număr al „Gazetei literare”.

21 iunie

7^h-15^h teren. După-masă, de la 18^h-22^h cu Murnii: la ei acasă, apoi până la dna Alice Voinescu, pe care Murnii au dus-o cu mașina, la Muzeul Slătineanu, unde Barbu Slătineanu ținea cerc literar cu Șerban Cioculescu, Vladimir Streinu și alții. Cioculescu mi-a spus că Arghezi a primit 400.000 (patru sute de mii) lei pentru cartea pe care o are sub tipar. N-am rămas la lectură, ci ne-am dus să vedem stampele japoneze expuse în muzeu. De la Muzeul Slătineanu am plecat spre lacul Herăstrău și am discutat, făcând și lecturi, cartea francezei Minon Drouet, *L'arbre mon ami*. Minon Drouet avea opt ani când și-a scris poemele, iar apariția volumului a provocat mari discuții în presa literară franceză. Față de copiii minune am avut și am o atitudine de rezervă. În cazul fetei Minon Drouet mi se pare că poate fi vorba de un remarcabil dar de a dezvolta în mod muzical fraza literară, trecând prin tot felul de variante leitmotivul, căci subiect propriu-zis, care să structureze versurile și sensul poemelor cu conținut definit, nu există. Poemele fetei Minon Drouet curg și ar putea fi continuate la indefinit. Multe obosesc de la un timp. Vocabularul, de tot matur, e perceput și redat după ureche. Se simte că acest copil, flămând de cuvinte, le înșiruie cu naivitatea imitatorului preadolescent. De experiență umană, ridicată la un nivel superior al conștiinței, nu poate fi vorba. Mariana și Ion însă, destul de snobi ca să accepte fără rezerve tot ce are circulație în lumea așa-zisă bună, se pamează ușor. Minon Drouet li se pare de-a dreptul

Rilke și nu mai știu ce alta. De la Murni am aflat că Arghezi și-ar fi vândut cu 200.000 (două sute de mii) lei manuscrisele. Ar fi fost stabilit ca aceste manuscrise să fie achiziționate cu 100.000 lei, Arghezi însă se răzgândește între timp, cerând dublul sumei. Comisionerii, veniți să perfecteze afacerea, nu au știut ce trebuie să facă și au telefonat lui Chișinevschi. Acesta ar fi răspuns: „Dați-i repede banii, căci, te pomenești că mâine ne cere trei sute de mii!”

22 iunie

Dimineața liber, căci am lucrări diseară și mâine înainte de prânz. La Tribunalul Raionului Grivița Roșie: al treilea termen de judecare a recursului făcut de Secția de Învățământ în chestiunea reîncadrării Stellei și a mea. Dosarul nefiind încă completat cu actele care au fost cerute în ședința trecută, procesul s-a amânat pe data de 6 (șase) iulie crt. După-masă tradus din materialul lui P. Togliatti. Seara, 18^h-22^h dezinsectări la O.C.L. Pâinea din Calea Rahovei, nr. 2, strada 30 Decembrie, nr. 85 și Bd. 1848, nr. 8.

23 iunie

8^{30h}-9^{30h} dezinsectare la O.C.L. Pâinea din Calea Griviței, nr. 158. În restul zilei făcut modificări în apartament. Seara în vizită la Ileana Brătășanu.

24 iunie

7^h-15^h teren. După-masă tradus din Gianfranco Corsini (*Il partito comunista nel quadro della sinistra americana*). Predat traducerea din P. Togliatti. Vizitat expoziția H. Catargi. Seara, de la 19^{30h}-21^h lecție de limba rusă cu Șerban Cantuniari.

25 iunie

7^h-15^h teren. După-masă tradus din Gianfranco Corsini.

26 iunie

7^h-15^h teren. Predat traducerea din Gianfranco Corsini. Seara, 19^h-22^h la George Litzica, str. Vasile Lascăr, 33. A fost și Anton Dumitriu. Fiind foști colegi de închisoare, Litzica și Dumitriu și-au povestit pățaniile. Venind vorba de T. Arghezi, Anton Dumitriu mi-a spus următoarele în legătură cu articolul „Baroane”: Ică Antonescu, tatonând o volte-face față de politica hitleristă, a găsit că e bine să se înceapă cu un atac împotriva

lui Killinger. L-a chemat pe Arghezi și i-a spus: „Domnule Arghezi, am nevoie de un articol în care să fie atacat Killinger. Primești, dacă accepți târgul, 250.000 (două sute cincizeci de mii) lei și vei face, la Târgu-Jiu, trei săptămâni de lagăr. Te duc și te aduc cu mașina mea. Vei fi foarte bine tratat. Ce spui?” „Merge...” a răspuns Arghezi. Iată, deci, cum ar sta chestia cu patriotismul lui Arghezi. Acestea sunt spusele lui Anton Dumitriu, care, la rândul său, le-a auzit de la secretarul lui Ică Antonescu. Și iată ce știu eu: În timpul deținerii lui Arghezi la Târgu-Jiu, dna Arghezi se plângea că o duce foarte greu, și toți admiratorii poeziei soțului d-sale s-au grăbit să o ajute materialmente. Ajutoarele au fost, lucru pe care mi l-a spus apoi chiar Tudor Arghezi, substanțiale. Tot Anton Dumitriu mi-a povestit și următoarele: „La începutul noii sale ascensiuni, în anul în care Arghezi a fost ales membru al Academiei R.P.R., știind că poate primi un avans de bani, de care avea nevoie pentru vilegiatura la mare, maestrul i-a telefonat lui Balaci, la ESPLA, punându-l în temă. «25.000 (douăzeci și cinci mii) de lei vă ajung, maestre?» a întrebat Balaci. A urmat aproape un minut de tăcere, timp în care respirația poetului trăda un profund șoc emotiv. Apoi, cu voce mieroasă și subțire, Arghezi a răspuns atât: «Vrăjitorilor...!»”

27 iunie

7^h-15^h teren: dezinsectări. Între timp scos „Declarația-tip” de stare materială, act necesar pentru înscrierea lui Șerban la examenul de admitere în clasa a VIII-a. În această declarație-tip figurează și alineatul: „Declar, că în anul 1947, am avut ocupațiunea... pe care am exercitat-o la...” În 1947 eram asistent universitar, deci situație dificilă pentru admiterea copilului meu în ciclul mediu al învățământului. După-masă citit, în traducere franceză, din colecția *Les meilleurs auteurs classiques*, Paris, Ernst Flammarion, *Les Acharniens* de Aristofan.

28 iunie

7^h-15^h teren, DDD. Seara început să citesc *Les Nuées*. Vorbit la telefon cu Alfred Sperber. Mi-a comunicat că M. Beniuc nu s-a întors încă (din China ?) și că, deci, nu s-a putut ține nici o ședință la Uniunea Scriitorilor.

29 iunie

7^h-15^h teren. Între timp încasat 211 lei pentru traducerea lui P. Togliatti. Seara deratizări, apoi la școala lui Șerban.

30 iunie

Dimineața citit *Sam* de George Mihail-Zamfirescu. [Ieri am cumpărat volumul de *Teatru* apărut, la ESPLA, în ediția îngrijită și prefăcută de Valeriu Râpeanu]. E o piesă cu pagini geniale! Subiectul seamănă mult cu subiectul monoactului meu intitulat *În ceasul acela*. Dacă-l cunoșteam pe *Sam*, nu-mi mai scriam monoactul, sau, în orice caz, îl scriam altfel. Citit și *Cuminecătura* pe care, de asemenea nu am cunoscut-o și care, de asemenea, are, cel puțin ca subiect, contingente cu monoactul meu *Sfârșitul lui Moțoc*. Păcat de George Mihail-Zamfirescu. Dacă trăia, între anii 45 și 55 ai vieții sale ne-ar fi înzestrat repertoriul național cu piese de valoare universală. La orele 11^h -11^{30h} vizitat expoziția de pictură (Sala din Calea Victoriei, 132) a lui Gheorghe Răducanu. Mi-au plăcut: *Peisaj de primăvară la Curtea de Argeș*, *Vedere din Vaslui* și *Iarnă la Floreasca*. Răducanu trebuie să mai facă un efort în direcția limpezirii culorilor sale. 12^h-13^h cu Șerban Cioculescu. Mă sfătuiește să-l abandonez pe Al. Russo și să-l aleg pe D. Bolintineanu, deoarece viața acestuia din urmă e mult mai bogată în culoare și eveniment și oferă mai multe posibilități pentru redactarea unei cărțuții dense și interesante. O. Șafran care mă cunoaște foarte bine de la Catedra de pedagogie (1948-1949) iese, în fruntea unui grup de profesori, de la festivitatea închinată zilei învățătorului. E înconjurat de profesoare. Mă vede. Îl salut. El își întoarce fața. Gestul merită să fie ținut minte. Mai ales că pe Șafran O. îl prețuisem pentru inteligența, pregătirea și pentru relativul său bun simț cu care se deosebea de haita de hiene conduse de Egon Weigl și Lenormanda Benary, în acei triști ani în care evreei s-au năpustit asupra Universității noastre, ca asupra unui cadavru din care se puteau înfrupta fără să le pese.

Seara în vizită la Melania Hayeck. N-am găsit-o acasă.

1 iulie

7^h-15^h teren. Înscriș pe Șerban la examenul de admitere în clasa a VII-a la Liceul mixt nr. 3 (fostul L.b. 8, fost „Marele Voievod Mihai”). Măișoara a plecat, pe la orele 10 și în toată graba la practică, la o fermă experimentală „Petre Chioaia”, de lângă Afumați.

2 iulie

7^h-15^h teren, apoi ședință, până la orele 15^{30h}. După-masă m-a vizitat Moses Rosenkranz. E neschimbat. E completamente dezorientat. Aflu, de

la el, că-l persecută Eugen Frunză, care îi este nepot. Despre mine „știe tot” și spune că am fost calomniat, căci altfel nu-și poate explica situația în care mă găsesc. Mă întreabă dacă e adevărat că am fost pus să prind și câini. Către seară a telefonat Măișoara, de la Afumați (?). Spune că n-are ce mânca și cere să-i trimitem, pe lângă alimente, un cearșaf, o pernă și un pled. Trecut pe la familia Vasile Catană, str. Eduard Grant, 10, să aflu dacă domnul Catană poate pleca mâine la ferma Petre Chioaia.

3 iulie

7^h-15^h teren. După-masă, reluat și terminat lectura *Norilor* de Aristofan. Nu m-a impresionat în mod deosebit. Seara, trecut pe la V. Catană ca să-i las un pachet pentru Măișoara.

4 iulie

7^h-15^h teren. Bomba zilei, cazul Molotov, Malenckov, Kaganovici, iar în R.P.R., Chișinevschi și Miron Constantinescu. Cumpărat cele două volume de *Pagini alese* din G. Ibrăileanu, apărute în Biblioteca pentru toți. Seara, la cinematograful „Patria” (fost ARO), văzut *Richard III*, film englez. Nu m-a încântat.

5 iulie

7^h-15^h teren. Citit prefață și vol. I din *Pagini alese* de G. Ibrăileanu. Prefața lui M. Ralea e plină de lucruri trase de păr prostește; semnificativ pentru M. Ralea, care e totuși om inteligent. Dară lichelele sunt, mai întotdeauna, lașe. Seara am trecut pe la familia Catană. Dna Catană mi-a spus că Măișoara vine mâine. Azi dimineață Șerban a dat și teza la matematici (ieri dăduse limba română) se pare cu rezultat foarte bun. Mâine intră la oralul de l. română.

6 iulie

8^h-10^h la Tribunalul Raionului „Grivița Roșie” – termen în procesul cu Secția de Învățământ, eu și Stella fiind intimați. Judecarea recursului a fost amânată pentru data de 3 august. 10^h-11^h la Liceul mixt nr. 3: Șerban s-a prezentat la examenul oral de limba română. A răspuns la toate trei întrebările trase. Miercuri, 10 iulie, mai are oralul la matematici. După-masă citit, din J. P. Eckermann, *Gespräche mit Goethe*, însemnările pe anii 1823 și 1824. E o carte pe care o recitesc poate pentru a patra oară și, de fiecare dată, mă interesează. Pe la orele 17^h a venit Măișoara. Stă până luni dimineața orele 6³⁰ în București.

7 iulie

Dimineața, făcut unele munci gospodărești pe lângă casă. În restul zilei, lenevit și citit versuri de T. Arghezi, Ady Endre, Emil Isac, Camil Petrescu și Magda Isanos. Magda Isanos e poetă mare. Seara, 19^h-24^h la Restaurantul Parcul Trandafirilor (?) [fost Mon Jardin] cu un grup de prieteni.

8 iulie

Dimineața petrecut pe Măișoara care a plecat la ferma Petre Chioaia, apoi de la 7^h-15^h pe teren. După-masă, citit însemnările pe anul 1825 ale lui Eckermann. Ieri după-masă am scris bucățile lirice *Sutele de rândunele...* și *Pe însorite lespezi*.

9 iulie

7^h-15^h teren. Călduri excesive în București!

11 iulie

7^h-15^h teren. După-masă citit, din J. P. Eckermann, restul însemnărilor pe 1827 și cele pe 1828. Eckermann acesta e mediocru și, uneori, destul de naiv, dar respectul cu care-l ascultă pe Goethe și sfințenia cu care notează părerile acestuia mi-l fac simpatic. Eckermann este așa de modest încât persoana sa aproape că nu există ca persoană interlocutoare, ci numai ca ecou al lui Goethe. Am încercat să scriu versuri, dară dispoziția mi-a fost stricată de fel de fel de chemări la telefon, sonerii la poartă, vizite nedorite. În nici o locuință nu am trăit zile mai chinuite în această privință ca în locuința din str. Cernăuți (actualmente Lebedei) nr. 8. Parcă-i un făcut! În orice caz, locuitul în comun, ca de altfel și gospodăritul în comun, este un blestem! Către seară am avut o passe de aproape totală descurajare. Mi s-au părut așa de inutile strădaniile mele de a ieși la un mal oarecare și așa de stupidă munca profesională, pe care o fac zilnic, încât am avut sentimentul că nu eu, ci altcineva e omul concretizat prin ființa mea fizică și supus unui program de comportamente străine mie, stranii de-a dreptul, ținând mai mult de imperiul visului decât de cel al realității în care se angrenează, spontan sau determinat, orice om liber și treaz.

M-a căutat la telefon Iosif Antohi. Are iarăși nevoie de o stilizare. Traducerea, făcută din latinește, totalizând peste douăzeci de pagini de coală. Va trebui să-l refuz. Nu-mi mai pot permite să muncesc cinci ore pe

gratis sau pentru 30-40 lei cât îmi poate oferi bietul Antohi: sunt prea obosit și prea plictisit de astfel de munci.

12 iulie

7^h-15^h teren. După-masă citit din Eckermann, anul 1829.

13 iulie

7^h-15^h teren. Încasat banii pentru traducerile din revista italiană „Rinascita”. Cumpărat *Versuri pestrițe* de T. Arghezi și *Poeme simple* de Z. Stancu. Citit versurile acestea pestrițe, remarcabile pentru curajul civic al autorului lor, prea supus, pe vremuri, servitor al banului majestății sale rex Carolus secundus, iară acuma prea zelos apărător al adevărului. Totuși, la 75 de ani, Arghezi e mai vigoaros decât majoritatea poeților tineri ai R.P.R. După-masă vizitat expozițiile Sfințescu Traian și Edith Mayer (Bd. Magheru, 20). Cele 65 de acuarele și una guașă ale lui Sfințescu sunt bune toate. Le lipsește însă ceva. Desigur vigoare, dară, pe lângă această vigoare mai lipsește ceva. Sfințescu crede că face realism. Edith Mayer? Toate eforturile sincere merită laudă!

14 iulie

Plictisit. Făcut ordine în hârtiile mai vechi. Citit *Poeme simple*. Plac și nu plac. Cea mai bună parte a volumului sunt poemele lui Esenin. Seara în vizită la Silvia, apoi, în grup, plimbare până la Herăstrău. Lacurile acestea sunt monumentul cel mai frumos pe care și l-a pus omul care a avut, primul, gândul și posibilitatea de a le face în dar Bucureștilor!

15 iulie

7^h-15^h teren: Calea Griviței, apoi Pipera. La prânz cumpărat *Inima bătrânului Vezuv*, versuri de Mihai Beniuc (ESPLA, 1957; tiraj 15.110 ex.; 6,75 lei) și revista „Steaua” (Nr. 5, Anul VIII-87, mai 1957). După-masă citit volumul lui Beniuc. Inegal, grotesc uneori, scris neglijent, obsedat de teama morții și, prea deseori, megaloman. Exemple: „Mă înventam, de cumva n-aș fi fost. Eu sunt în secol o necesitate” (Piedestal); „Voi spinteca pământu-n două” (Post-Mortem); „Deși știam că unii-mi sapă groapă” (Către ortacii de drum); „E că n-ai vultur de măsură/ Să spintece ficatul meu” (Moartea destinului); „Și nu m-oi stinge poate niciodată” (Stâlpul de foc). E greu să slujești lui Dumnezeu și lui Mamona! Mi-au plăcut: *Morarul*, *Mai vii?*, *Dărnicie*, *Moartea poetului tânăr*.

16 iulie

7^h-15^h teren. După-masă scris strofele *Iuda*. Seara întâlnit cu Valerian Doboș-Boca (îmi propune un loc la o cărămidărie (fosta „Koșca”), unde se pot câștiga 1.200 lei lunar; apoi în vizită la fostul avocat Grigore Grecul. Are 55 de ani, dar e aproape complet frânt. De la cota propriei vârste privesc în trecut și în viitor și văd cât de puțini ani buni mi-au mai rămas. A sosit vremea marii reculegeri. De acum înainte nu mai am dreptul să prospectez orice și oricum dacă vreau să mai realizez ceva de vreo valoare oarecare. Și totuși, de când am debutat în viața literară, timpul meu cel mai de preț a trebuit să mi-l vând pe munci mărunte și, prea deseori, pe nepotriva dorințelor și pregătirilor mele. Nu mai vorbesc de anii scurși între 1940 și ziua de azi.

Citit anul 1830 din J. P. Eckermann.

19 iulie

7^h-15^h teren. 15^h-16^h prelucrarea comunicatului C.C.-P.M.R. în legătură cu Iosif Chișinevschi și Miron Constantinescu. La partea rezervată discuțiilor nimeni nu a avut curajul să ia cuvântul. Tovarășa Georgescu, șefa Cadrelor a trebuit să recurgă la „numirea” celor care vor lua cuvântul, altfel atmosfera, extrem de penibilă, s-ar fi prelungit indefinit eșuând în ridicol (pentru cei care prezidau ședința). Faptul este semnificativ pentru dezorientarea în care se găsesc toți muncitorii și, în special, membrii de partid. Trecut pe la Mihai Pop, directorul adjunct al Institutului de Folclor. Mi-a promis lucrări (recenzii) însă după data de 1 sept. crt. Mi-a dat, în schimb, o scrisoare în care mă recomandă, superlativ, lui G. Retegan, de la Institutul de Cercetări Economice R.P.R. (unde ar fi posibilități de plasare). Toate acestea sunt efectul demersurilor Sabine Stroescu. Seara, 20^{30h}-24^h în vizită la Murni. Au fost și soții Mirea. S-a discutat artă (poezie și pictură).

20 iulie

Dimineața liber. Trecut pe la Retegan, șef de secție la Institutul de Cercetări Economice R.P.R., și predat scrisoarea de recomandare din partea lui M. Pop. Institutul nu angajează însă decât temporar și, cel mult, până la 1 ianuarie 1958. De asemenea nici salarizarea nu este prea bună. Cu alte cuvinte: nu pot da puiul de vrabie din mâini pentru vrabia din par. Luat de la Antohi, spre control, lucrarea *Angelus Pacis ad legatos pacis*

Anglos et Belgas Bredam missus indeque ad omnes christianos per Europam et mox ad omnes populos per orbem totum mittendus, ut se sistant, belligerare desistant, pacisque principi, Christo, pacem gentibus jam loquuntur, locum faciant. Anno MDCLXVII mense Majo, din vol. *Gentium salutis reparator* Comenii de *pacis instituendae culturaeque universalis propagandae beneficiis cogitationes* (1956). Lucrarea a fost tradusă din limba latină de prof. D. Marmeliuc, și destul de greoi. Dară nici textul lui Comenius nu este mai fluent și, pe deasupra, încărcat din cale afară de mult cu citate și paranteze explicative, încât, dacă l-am rezuma la esențial, s-ar reduce la patru-cinci pagini. Cugetarea lui Comenius este naivă și cu desăvârșire obligată textelor biblice. Astăzi numai maniacii religioși ar putea scrie sau gusta astfel de pagini. Comenius însă, ca toți pedagogii, nu are habar de politică. Seara, 18^h-20^h, deratizări.

21 iulie

Dimineața terminat controlul traducerii din Angelus Pacis. Pe la prânz am dus-o lui I. Antohi. După-masă foarte trist. Și am împlinit, astăzi, cincizeci și unu de ani! Nu face nimic. Singuri ne naștem, singuri trăim, singuri coborâm în morminte.

22 iulie

7^h-15^h teren. După-masă citit din Stefan George și despre Stefan George. Foarte mare artist. Îi lipsește însă dragostea. Rilke, în schimb, e aproape numai dragoste.

23 iulie

7^h-15^h teren: stropiri: în hoteluri au reapărut păduchii de lemn, iară analcidul nostru, mai ales cel folosit în ultima lună, lasă de dorit. Astăzi a trebuit să întorc toate somierele la Hotelurile Bucegi și Cerna.

După-masă citit din Stefan George (din volumele *Teppich des Lebens* și *Der siebente Ring*). Seara trecut pe la sora mea Silvia. Tata a plecat aseară la Vatra Dornei, unde va sta o lună.

24 iulie

7^h-15^h teren. După-masa diferite treburi casnice. Seara citit *Die Liga von Cambrai* de Platen. *Wer nie ein Vaterland verloren hat, Weiss nicht, wie schön es, eins zu haben, ist!!* (Saundo, actul III).

25 iulie

7^h-15^h teren. Între timp programat tranșele a 2-a și a 3-a de lemne, pentru 6 august crt. După-masă vizitat expoziția de desene a lui Iulian Olariu. Unele au ceva de stampe japoneze. Mi-au plăcut: *Ion din Humulești*, *Drum prin pădure*, *Copilă* și acuarela *Țăran din Banat*. Seara pe la 21^{30h} ne-a telefonat Tatana, informându-ne că Arghezi a fost vizitat de profesorul oftalmolog din Elveția, care a făcut raport că este necesară internarea lui Arghezi în sanatoriul său din Elveția. Internarea este necesară pentru că Arghezi trebuie supus unei operații. Plata medicului elvețian a făcut-o Arghezi.

26 iulie

7^h-15^h teren. După-masă, citit din Platen și notat câteva reflexii.

27 iulie

7^h-15^h: teren. După-masă, citit din Graf Platen. Seara, 19^h-22^h, în vizită la Marioara Serafim.

30 iulie

7^h-15^h dezinsectare la Industria Bumbacului, Șos. Iancului, 90. Cele 70 de kg. analcid dizolvat în white-spirit m-au îmbătat ca alcoolul. După-masă, n-am mai fost bun de nimic. Totuși, seara am putut lucra.

31 iulie

7^h-15^h deratizare la Uzinele 23 August. După-masă 17^h-20^h, la I. Antohi. A fost și prof. D. Marmeliuc, care ne-a povestit câteva foarte interesante întâmplări din trecutul său de membru al Partidului Național-Liberal (ancheta în legătură cu gestiunea primăriei din Cernăuți; intriga urzită de Câdea, G. Vântu și I. I. Nistor, purtarea lui Guță Tătărăscu etc.).

1 august

7^h-15^h teren: stropiri și deratizări. Întâlnit cu poetul Th. Ilea. E tutungiu în holul clădirii Sfatului Popular, Raionul din Piața Sfânta Vineri. Realizează, zice, 500-600 lei lunar. A fost bolnav, credea, de cancer la limbă, apoi de „tuberculoză extrapulmonară” și, în cele din urmă s-a făcut sănătos. Locuiește în Pictor N. Grigorescu, nr. 2, lângă Ateneu. Are

o carte de versuri sub tipar: o antologie din cele patru volume vechi. Mi-a arătat manuscrisul cu versuri al lui Grigore Bugariu. Bugariu e grav bolnav de tuberculoză pulmonară, mă informează Ilea și insistă să-mi adun în manuscris vreo 100 de bucăți lirice, „ca să mai aibă de unde tăia” și cu ajutorul dânsului, al lui Cicerone Theodorescu, cel al lui Geo Dumitrescu și al tovarăsei Bușneag să-l plasăm la ESPLA. Treaba trebuie făcută până pe la mijlocul lui septembrie: pentru ca, până în decembrie, volumul să fie sub tipar. Dânsul a încasat, până în prezent vreo 1000 și ceva lei în contul cărții sale. Întâlnit cu G.C. Nicolescu. Traversează Calea Victoriei și mă oprește afectuos. Se interesează dacă am izbutit să mă plasez într-o muncă mai bună. Îl informez lapidar asupra situației mele. „Nu ai să poți reuși – îmi răspunde – decât publicând lucruri pe linie și de actualitate... Și încă va trebui să treacă un an până ce vei simți o îmbunătățire materială oarecare. Deci decide-te și ai răbdare.” Întâlnit cu prof. Valeriu Papahagi. E indignat: „Cum? Încă nu s-a terminat?! Dară cunosc evrei care au fost bancheri și nimeni nu-i clintește din posturile mari pe care le ocupă actualmente!” Trec pe la pictorul Ion Mirea: e grav bolnav de inimă. Zace de sâmbăta trecută. N-are voie să se obosească. Arată lamentabil. Soția dânsului, extrem de speriată, a crezut că-l pierde. După-masă citesc, în „Gazeta literară” (Anul IV, nr. 31(177), Joi 1 august 1957), degustătoarea „*Scrisoare deschisă*” a lui Alexandru Jar și-mi dau seama de prostia acestui ovrei pe care, după pățania cunoscută, însuși Tudor Arghezi mi-l califica drept un om curajos și clarvăzător. Seara, de la 19^h-22^h la I. Antohi, controlat traducerea textului *Leges scholae bene ordinatae* de J. A. Komensky. Aceste *leges* au fost o surpriză pentru mine! Comenius, scriind la Pataki, Constituția și Regulamentul școlii bine orânduite, a dat o operă care e valabilă (și) aici în ceea ce privește buna funcționare și scopul școlilor publice. Dacă aceste legi și reguli nu existau până la Comenius, fapta dânsului echivalează, în ceea ce privește importanța, cu fapta lui Cristofor Columb.

2 august

7^h-15^h teren. Dimineăța, vorbit la telefon cu Ion Murnu. Nu știa nimic de boala lui Ion Mirea. În oraș circulă iarăși zvonurile: reunificarea Germaniei se va face încă în cursul lunii august. România, Ungaria și Bulgaria vor constitui, dimpreună cu Iugoslavia, un fel de conferință balcanică sub conducerea lui Broz-Tito, aceasta, ca fază tranzitorie, pentru

a li se oferi rușilor o ieșire onorabilă din impasul în care au ajuns trebuind să se retragă în frontierele din 1938. După faza aceasta tranzitorie vor urma alegeri libere sub egida ONU-ului etc. etc.

3 august

Dim. 7^h-15^h, la Tribunalul Popular Grivița Roșie, termen pentru judecarea recursului făcut de Secția de Învățământ în chestiunea reintegrării noastre. (...) 7^h-15^h la Ecarisaj: elaborat planul de lucrări pe luna cerută. După-masă citit din Chamisso, versuri. Ciudat cât de rece mă lasă bucățile atât de gustate în copilărie.

4 august

[Ieri seara, 21^h-21^{30h}, în vizită la Murni. Citit *Fata din cântec*, care a impresionat, se pare, prin conținut și formă. Balada trebuie, totuși, ameliorată.] 14^h-15^h am vizitat-o pe Mimi Halus la spital. E veselă, vrea, cu orice preț, să fie veselă. Numai în priviri, de ne-camuflat, îi ghicești adâncă tristețe. Cele văzute la Institutul de Oncologie m-au zdruncinat. Scurtă, păscută de pericole și, prea deseori, urâtă ne este viața! Judecând lucid, nu-ți poți dori decât un singur lucru: să mori în ultima zi de sănătate a vieții tale.

5 august

7^h-15^h teren. Încasat chenzina. După-masă la Iosif Antohi: revizuit câteva texte traduse din J. A. Comenius. Culcat după ora 24.

6 august

Zi de lemne. Le-am ridicat, ca niciodată, repede. La ora 10 am fost acasă. 1100 kg la cartelă, 1000 la liber și 220 kg lignit ameliorat: 119,90 lei + 409,00 + 57,20 = 586,10 lei + 30 lei bacșiș = 616,10 lei + 44 lei transportul = 660,10 lei. Din 700 lei, plătind și abonamentul la telefoane (=36,65 lei) m-am întors acasă cu 3,75 lei.

Astă-noapte am visat că mi se monta, la Municipal, piesa, ceea ce înseamnă că a fost sau va fi respinsă. Toate visele mele, în care mi se împlinește ceva, îmi vestesc contrariul. Zvonurile cu retragerea rușilor persistă și mai promițătoare de când s-a aflat că în zilele de 1 și 2 august delegațiile rusă și iugoslavă s-au întâlnit în România. Toată lumea „știe!” că rușii se retrag în frontierele din 1938. Se spune că declarația americano-anglo-franco-germană, cu privire la unificarea celor două guverne, ar avea

un caracter ultimativ față de ruși. Se petrec lucruri importante. Lumea însă e prea utopistă. În orice caz, nu e semn bun faptul că se fac atâtea voiaje în lumea diplomaților. Tratatulele cele mai importante s-ar duce la Stockholm. Se spune că în Rusia s-au petrecut, o dată cu îndepărtarea lui Molotov etc., schimbări pe care noi nu le putem încă înțelege. Rețin pentru mine: Faptul că toată lumea urmărește cu atâta intensitate evenimentele politice externe și interne dovedește că această lume se simte în pericol. Omul de pe stradă nu-și prea bate capul cu politica atâta vreme cât nu e îngrădit în ceea ce privește dreptul firesc de a-și agonisi existența și dreptul, tot așa de firesc, de a se bucura de un pic de libertate cetățenească. *Wenn die politischen Werte die Oberhand gewinnen und, alles andere ausschaltend, zur Hauptsorge der Staatsbürger werden, so muss man ernsthaft um das Wohl dieser Bürger besorgt sein. Jene Politik ist die beste, um welche sich jedermann am wenigsten kümmert.*

Seara 19^{30h}-21^{30h} la I. Antohi: revăzut câteva pagini de text tradus din *Angelus Pacis* al lui J.A. Komensky.

7 august

7^h-12^h teren: dezinsectări. 12^{30h}-13^h trecut pe la Spitalul CFR nr. 2 și mi-am scos lipomul crescut în regiunea omoplatului drept. Tumoarea avea mărimea unei nuci mari. Incizia are circa șapte centimetri. După operație am avut senzația beției pe care ți-o dau stupefiantele. De asemenea și fenomene de ataxie: întinzând mâna s-o pun pe clanță, a trebuit să constat că gestul fusese prea scurt; coborând scările, constatam că treptele sunt mai jos. La fel și mersul îmi era nesigur, iară tot ce vedeam purta parcă o lumină stranie. Puiu, care mi-a făcut operația, afirmă că toate acestea sunt consecutive anestezicului local (novocaină). Novocaina are o formulă chimică asemănătoare cu a cocainei. [În toamna anului 1930 prizasem cocaină.] Operația de astăzi este a doua pe care am făcut-o până acum. În iarna 1951-1952 m-a operat de bursită, la cotul stâng, doctorul Riga. Țin minte că și atunci novocaina mă ametea. După-masă deratizări de la 17^h-19^h. La băcănia din Calea Griviței, 180 m-am nimerit tocmai când ministrul Comerțului Interior, îmbrăcat ca simplu muncitor, făcea o inspecție inopinată. Responsabilul unității, după ce se fâstâcise de tot, își manifesta, în gura mare, satisfacția de a fi vorbit cu un ministru. Ce ușor și repede se încântă lumea și, cu rare excepții, toată lumea! Seara citit din C. J. Weber (*Ausgewählte Werke aus den historischen Schriften und dem Demokritos*. Der Tempel Verlag Berlin- Leipzig) *Über Humor* și *Über Bücher*.

8 august

7^h-15^h teren. După-masă gospodărit pe lângă casă. Seara lectură din C.J. Weber: *Die Faulheit, Das Theater, Der Kuss* și *Die Sittengeschichte der Klösterlinge zu Ende des 18. Jahrhunderts*.

9 august

7^h-15^h teren. După-masa făcut unele mici treburi pe lângă casă. [Ieri am aflat că Arghezi a plecat în Elveția deoarece orbirea i s-a agravat. Ca însoțitoare i-a fost dată o soră specială. Venind de la Praga, îl va însoți și doctorul Podeanu.] Seara citit din *Buch der Lieder* al lui H. Heine.

15 august

7^h-15^h teren: stropire mare la niște dormitoare din Șoseaua Viilor. De acolo trecut pe la mormintele lui Eminescu, Coșbuc și Caragiale. Căldurile au devenit de nesuportat. Nu am avut nici o poftă de muncă. Felicitat Mariile cunoscute și prezente în București.

16 august

7^h-15^h teren: stropiri și deratizări. Călduri excesive. Ar fi fost 57°C la soare și 41° C la umbră. După-masa lucrat la reverificarea traducerii din Angelus Pacis. Prof. Marmeliuc a comis numeroase erori. Către seară dus lui Antohi textul revăzut. În drum spre Antohi am luat o halbă de bere, la una din mesele de pe trotuar ale Restaurantului Dunărea. Deodată simt că se apleacă, ușor ca o umbră, cineva peste umărul meu drept și-mi pronunță, interogativ, numele. Mă întorc și rămân uluit: o bătrână edentată și uscată mă privește cu ochi înlăcrimați. O recunosc. Este Cocuța Farago. Mă roagă să-i fac o vizită, ca să-mi poată spune multe, multe. O întreb, dacă adresa pe care o am, strada Gr. Filipescu 50, etaj II, ap. 9, este cea bună. Îi promit, că luni sau marți, între orele 17 și 18 am să-i fac o vizită. O văd mai bine. Este într-un hal de mizerie materială de nedescris. Sufletește pare bolnavă. Doamne, și propagandiștii noștri progresiști țipă la toate răspântiile că niciodată scriitorii români nu au dus-o mai bine ca în R.P.R.!

19 august

7^h-15^h teren. 17^h-18^h în vizită la Cocuța Farago. M-a impresionat și mai mult: Cocuța Farago este bolnavă mintal. Memoria o servește, însă interpretarea datelor acestei memorii ca și judecata Cocuței Farago sunt

paranoice și schizofrenice. A fost o oră de infern. Seara la I. Antohi. Stilizat o prefață.

20 august

7^h-15^h, apoi 16^h-19^h teren: stropiri. Șoc la Hotelul Bucegi, lucrări curente la „Oltenia” și „Cerna”, o deratizare la O.C.L. Alimentara în str. Filimon Sârbu (nr. 6 și 12) și două dezinsectări de apartamente particulare: familia Metaxa (str. Eminescu [fostă Romană], nr. 3) și familia Schreiner, strada Traian, nr. 206. În total 40 kg de analcid. După lucrări am avut o stare de beție, cauzată de white-spirit, de nu-mi puteam încheia nici procesele-verbale. Ajuns acasă am făcut un duș rece și, la 21^h, am fost iar la I. Antohi pentru a-l ajuta la alt text comenian. Eram obosit, dară lucrarea trebuia făcută. I. Antohi mi-a comunicat că Stanciu Stoian ar fi încercat, de repetate ori, să mă treacă pe schema Institutului, dară că, de fiecare dată, am fost respins de evreul Krämer, directorul adjunct. Tot la I. Antohi am vorbit cu o rudă de a dânsului, funcționară din București, care a vizitat luna aceasta, nordul Bucovinei și orașul Cernăuți. Cernăuțul este neschimbat. Templul israelit este tot ars, nici una din clădirile distruse de război nu a fost restaurată, în locurile respective creându-se, ca și în București spații verzi etc. Numai oamenii sunt alții. Nimeni nu se adresează cu „tovarășe” persoanelor cunoscute sau necunoscute, ci cu „grajdanin” (=cetățene). Comerțul de stat e în mâna „cupeților”, – toți evrei. Viața e grea. Restructurările se fac ca și la noi. Cine nu are legături sau nu poate da 200 de ruble poate să aștepte mult și bine încadrarea cerută. Totuși, cei de acolo se uitau ca la o cucoană la vizitatoarea din București, deși „cucoana” s-a prezentat îmbrăcată modest.

Întors acasă la 24^h.

21 august

7^h-15^h teren. Încasat chenzina (300 lei) și restituit 500 lei împrumutați de la dna Santo. La prânz nu m-am putut duce la întreprindere, degetele bolnave de la piciorul drept nu mai tolerează nici un fel de încălțăminte. După-masă citit *Biographische Einzelheiten* din vol. 15, Goethe (Tempel Verlag, Leipzig), pag. 351-458. [Dimineața m-am abătut pe la tutungeria lui Th. Ilea din holul Tribunalului T. Vladimirescu. Mi-a arătat *Pasul meu peste ani*, cartea sa de versuri, ieșită astăzi de sub tipar și prefăcută de T. Arghezi. Volumul reeditează bucăți alese din culegerile vechi ale lui Ilea, cuprinde și versuri pe linie construite după 23 august 1944. În

general poezia acceptabilă. Câteva bucăți de-a dreptul frumoase prin simplitatea lor. Unde vrea să aibă dinamită în cuvinte, Ilea îi zice de parcă i-ar fi pus cineva o surdină pe strune. Totuși până și poezia politică a acestui om ciudat și, în aparență, prea modest, este lizibilă: există suficientă sinceritate în ea. (Ghemuit în tutungeria dânsului îngustă și lungă cât o ladă, citisem mai mult de jumătate din poezii, restul l-am parcurs.)

22 august

7^h-15^h teren: două stropiri și o deratizare. E inimaginabil câtă incurie poate sălășlui în unele apartamente destul de aspectuoase de altfel! Și toată lumea se miră cum de s-a pomenit cu ploșnițe! „Două săptămâni am fost plecați și casa mi s-a umplut de blestemele astea de insecte. Nu mai puteam dormi!” „Niculae, adă și tabloul acela să-l stropească dumnealui. Adă și icoanele! Ale dracului! Uite-le cum s-au grăbit, afurisitele de lighioane! Na, domnule, stropește-le bine de tot... și pânza și pânza!” „Dară e pictură de valoare!” „Nu-i nimic! Numai să scap de stelnitele astea!... Niculae, pune-o aici și pe Magdalena Rădulescu... nu vezi? fojgăie nu alta! Scoate-o din ramă!... Greață mi-a fost întotdeauna de insectele astea!... Două săptămâni, domnule!, și s-a umplut casa întreagă!” De fapt „urmele obiective” (murdăria, ouăle etc.) dovedesc cu prisosință că, în această casă, ploșnițele sunt autohtone!

La 15^h miting fulger: ni se atrage atenția că nimeni nu poate lipsi de la „defilarea de mâine care, vasăzică, nu numai partidul, nu numai pe linie de partid ni s-a trasat sarcina, ci, ca director, este și o sarcină administrativă pentru această măreață sărbătoare care ne-a eliberat de sub jugul fascist, deci absolut toți! nici unul din salariați nu are voie să lipsească, deoarece suntem, vezi bine, legați și obligați prin serviciu, afară de săpunărie, tăbăcărie, autopsie și conserve care vor lucra, le-ar place s-o întindă treisprezece kilometri decât să stea aici! dar nu merge, căci au rămas în urmă cu planul! Deci înțeles! Toți să fie aici la ora șase și jumătate dimineața, căci nu ne mai încolonăm la orele opt la bulevardul Mărășești, ci la orele șapte!... Matei, nu ești salariatul întreprinderii noastre? De ce nu vii aici unde e poporul?! Treci, domle și respectă ordinea! Dăm dispoziții importante pentru ziua de douăzeci și trei august nouă sute cincizeci și șapte!... Așa! Care vasăzică toată lumea prezentă! Nu se admite nici un motiv de scuză! Ce-i aia să te îmbolnăvești tocmai de ziua eliberării de

sub jugul fascist?! S-a înțeles?!... Bine. Plecați!“ După-masă făcut unele aprovizionări, căci până sâmbătă dimineața, totul e închis.

23 august

6^{30h}-10^h la „defilare“. Față de anii trecuți, la această a treisprezecea aniversare a înfrângerii și umilirii neamului și statului nostru nu a fost mobilizată nici a treia parte din salariații care constituie singura masă de manevră la mitingurile spontane ale marilor mase populare ale Capitalei. De asemenea nu s-a strigat nici o lozincă. La staționări tineretul juca băza sau sici-bei(!). După-masa mici lucrări gospodărești pe lângă casă. Seara citit din Goethe.

24 august

8^h-15^h făcut ordine generală în magazie. După-masă dres galeriile pentru perdele. Seara recitit câteva din poeziile mele în manuscris. Am atins acea saturație care nu-ți mai permite să-ți dai seama dacă un lucru este bun și de ce este bun. Va trebui să le las iarăși să zacă uitate câteva luni de zile. Poate voi mai putea ameliora câte ceva.

25 august

12^h-14^h văzut expozițiile Luchian, Grigorescu și Paciurea. După-masă am dormit. Seara m-a vizitat Melania Hayec și mama dânzei. La cerere le-am citit din producțiile mele literare. Antohi mi-a arătat, cu multă jenă, revista „Tribuna“ (Cluj, 11 august 1957 Anul I nr. 27) în care sunt criticat de Iosif Pervain (în „Eroi și neglijențe“). Critica lui Pervain conține destul venin în comparație cu criticile făcute celorlalți criticiți în cuprinsul acestui articol. Transcriu: Tr. Chelariu se ocupă în *Din istoria pedagogiei românești, Culegere de studii* (București, Editura de Stat Didactică și Pedagogică, 1957, pg. 99-142), de Gheorghe Lazăr. La „Bibliografie“ menționează, în afară de G. Macovescu, pe G. Bogdan-Duică și G. Popa-Lisseanu, cu *Viața și opera lui Gheorghe Lazăr* (București, 1924), despre care spune: „Volumul este, propriu-zis, o culegere de lucrări și documente redactate fie de Gheorghe Lazăr, fie despre el. G. Bogdan-Duică și G. Popa Lisseanu au făcut numai munci de alcătuitori ai acestei cărți pe care o prefătează, de tot sumar (pag. 5-7) și o prevăd cu o la fel de sumară biografie (pag. 9-12), iar la sfârșit, cu indicarea scrierilor păstrate și pierdute ale lui Gheorghe Lazăr (pag. 350-351).“ Traian Chelariu este istoric literar sau un diletant? Nu cunoaște d-sa, ori ignorează intenționat,

monografia *Gheorghe Lazăr* a lui Bogdan-Duică, pe care îl probazește atât de aspru? Bietul Bogdan-Duică! Încă un lucru grav. La paginile 101-102, Tr. Chelariu citează pagini întregi din „prima scrisoare” a lui Lazăr „către părinții săi”. Scrisoarea aceasta este o plăsmuire târzie (1879) a lui Mihai Lazăr și nici un argument nu ne autorizează să credem în autenticitatea ei. Cu ce drept își amăgește Tr. Ch.[elariu] cititorii?

În ceea ce privește prima incriminare, Pervain nu are deloc dreptate. Nu eram obligat să iau la contribuție întreaga bibliografie despre Gheorghe Lazăr, – iară, în cazul lucrării mele, nu mi s-a permis să folosesc mai multă bibliografie. În privința incriminării cu „prima scrisoare a lui Gh. Lazăr către părinții săi”, am folosit textul, – și l-aș fi folosit chiar și dacă știam că este plăsmuire, – arătând bineînțeles că este vorba de un text apocrif, – cu dreptul omului care, după ce a trebuit să înghită toate ingerințele arbitrare ale cenzurii, toate „sugestiile” și toate amputările operate asupra portretului psihologic al lui Gh. Lazăr, s-a răzbunat împotriva relei-credințe și a relei-voințe înscriind, ca pe un fel de cheie de sol, semnul atitudinii naționaliste, la începutul lucrării despre un caracter dificil ca al lui Gh. Lazăr. De altfel lucrarea mea despre viața și opera lui Gh. Lazăr nu este a mea! Nu o recunosc și nu o voi recunoaște nicidecum decât parțial și o voi ține minte până la sfârșitul vieții drept lucrarea care mi-a pricinuit multă suferință și uriaș dezgust. Nu am avut însă încotro. A trebuit s-o execut după indicațiile date, indicații care, de la text restituit la text restituit, falsificau tot mai mult adevărul istoric. După a treia restituire a versiunii mele, am recurs la rezumarea textului lui G. Macovescu, text totalmente fără citate, deci, ar trebui s-o spună Pervain: text pe de-a întregul furat, și să sprijin pe citate, cât mi-a fost posibil, controlate. Trebuie să mai adaug că la Biblioteca Academiei Române n-am avut dreptul să consult întreaga bibliografie despre Gh. Lazăr. Pentru așa ceva se cerea permis special, ori, acest permis mi-a fost refuzat.

29 august

7^h-15^h teren. După-masă citit *Zwischen Morgen-und Abendland-Dichter und Erzähler Jugoslaviens*, Deutsche Verlagsexpedition, Herausgeber Georg von Holtzbrinck, Stuttgart, 1939. Bucăți tari, dară și bine scrise.

30 august

7^h-15^h teren, stropiri în sectorul particular. După-masă la Alexandru Dobreanu. În București circulă zvonul că Arghezi „ar fi trecut dincolo” și

ar fi făcut declarații. Toată lumea știe că Radio Roma a difuzat aceste declarații.

3 septembrie

7^h-15^h teren: stropiri. Inginerul Burada, de la secția noastră, mă informează că i s-a cerut, din partea cadrelor, să dea „o caracterizare a tov. Chelaru”. Dna Florica Valigorschi confirmă acest lucru și precizează că respectiva caracterizare s-a cerut „din partea C.C. P.M.R.”

4 septembrie

7^h-15^h teren. Seara 19^h-22^{30h}, la cinematograful Aro (Patria), văzut excelentul film englezesc *Moulin Rouge* cu tema: viața lui H. Toulouse-Lautrec. În hol vorbit cu Horga.

5 septembrie

7^h-15^h teren. La 15^h ridicat chenzina. În concediu vom putea intra abia pe luni 9-IX crt. Înscriș pe Șerban în cl. a VIII-a. Seara dus lucrările făcute pentru Antohi. Citesc în niște instrucțiuni litografiate că vor fi scoși din învățământul superior profesorii, conferențiarii etc. 1) necorespunzători din punct de vedere politic, 2) necorespunzători a face educație cetățenească studenților și 3) necorespunzători profesionalmente. De asemenea toți profesorii și conferențiarii neatestați în decursul anului școlar precedent. Cumpărat A. E. Baconsky, *Dincolo de iarnă, Pasteluri*, Editura Tineretului 1957. La întoarcere îl întâlnesc în stația de tramvai „Batiștei” pe I.I. Nistor pe care îl petrec până în Vasile Lascăr, 55. A îmbătrânit considerabil de când nu l-am mai văzut. Merge greu, pas nesigur la coborârile de pe trotuar. Totuși raționează bine. Ajuns acasă, aflu de la cumnatul meu, Costel Dudescu, că în București s-ar fi judecat un grup de conspiratori care pregăteau o rebeliune similară celei din Ungaria. Capul conspirațiilor ar fi Horia Hulubei.

6 septembrie

7^h-15^h teren. Nu mi-au sosit încă banii de concediu. Îi voi încasa, probabil, mâine. Deci concediul meu va începe cu ziua de luni. Zvonul despre trecerea lui Arghezi în tabăra cealaltă persistă. Citit câteva din pastelurile lui Baconsky. E interesant. Seara foarte deprimat. Data trecută, când am fost la el, Iosif Antohi mi-a spus că Isidor Krämer, subdirectorul Institutului de Științe Pedagogice s-ar fi exprimat astfel în fața lui Stanciu

Stoian, care pomenise și de mine ca încadrabil pe schema Institutului: „Ce să-l mai aducem și pe ala de la hingherie?!“ Tonul lui Krämer a fost plin de dispreț. Și pe acest om nici măcar nu-l cunosc, darmita să-i fi făcut vreun rău?! (În reviste Krämer iscălește Cremer.)

7 septembrie

7^h-15^h teren: stropiri în sectorul particular. Între timp trecut pe la Tribunalul Popular al Sfatului Popular Grivița Roșie ca să aflu, la arhivă, pronunțarea în procesul nostru cu Secția de Învățământ a Sfatului Popular al Capitalei. Recursul făcut de învățământ a fost respins, deci am câștigat noi, hotărârea Comisiei de litigii de pe lângă S. M. I. (Sindicatul Muncitorilor din Învățământ) rămânând definitivă. La 15^h încasat 406 lei drepturi pentru concediul legal de odihnă. Practic sunt în concediu până în dimineața zilei de 30 sept. crt. căci concediul meu începe luni, 9 sept. crt. De la serviciu, la o gustare și două halbe de bere cu tov. Ariton Găinaru, am aflat că sunt în cercetarea C. C. al P. M. R. De astă dată această cercetare e severă și de tot discretă. Seara la directorul Rusu, de la Școala mixtă de 7 ani nr.... Mi-a dat câteva utile îndrumări în ceea ce privește realizarea reintegrării. Apoi în vizită la familia Lăscărescu. Cumpărat Jerome K. Jerome, *Fantoma lui Whibley* (ESPLA, 1957).

8 septembrie

Dimineața la avocatul N. Ciobanu, ca să facă restul de formalități în legătură cu reîncadrarea noastră. Dat 100 lei pentru eventualele cheltuieli. Seara sărbătorirea onomasticii Măișoarei.

10 septembrie

Citit *Vrăjitoarele din Salem* de Arthur Miller.

11 septembrie

Dimineața la Academie: scos cartea de intrare (nr. 6861) în sala de studii nr. 1. Trecut pe la Institutul de Științe Pedagogice, ca să ridic, pentru a fi recenzate, volumele: *Studienmaterial zur Pädagogik, Aufsätze und Auszüge zu 1) Fragen der Erziehung und des Unterrichts für das Studium an Pädagogischen Instituten und Instituten für Lehrerbildung* editat de Deutsches Pädagogisches Zentralinstitut, la Volk und Wissen Volkseigener Verlag, Berlin, 1957; 327 pagini și 2) *Aufgaben und Probleme der deutschen Pädagogik, Aus den Verhandlungen des V. Pädagogischen Kongresses*, Leipzig 1956; Volk und Wissen Volkseigener Verlag, Berlin, 1956; 591 pagini.

Seara citit Mikail Stériadé, *SOVEJA ou Le retour du Coeur Imp.* L. Beresnick, 12 rue Lagrange Paris 1929: o scrisoare către Mme de Noailles, una adresată lui Paul Valéry, amândouă în proză densă apoi versuri originale și traduceri din Arghezi, Ion Barbu, A. Maniu. Dintre originale mi-au plăcut: *L'île deserte, Marine, Ce n'est pas sur l'orchidée, Final* și *L'adolescence* (I). Foarte frumoase traducerile din T. Arghezi: *Séparation, Abondance, Vision mystique d'un moine, Berceuse pour Mitzoura*.

13 septembrie

Încercat să transpun în versuri cu rimă și ritm unitar psalmii 131 și 150, pentru Milcoveanu. Nu merge. Textul canonic trebuind respectat întocmai, îmbrăcăminte, pe care i-o dă mersul dactilotrohaic rimat, e ridicolă. Va trebui să caut o altă formă. Trecut pe la Tribunalul Grivița Roșie și depus cerere pentru eliberarea unui Certificat din care să rezulte faptul că am câștigat procesul cu Secția de Învățământ. Seara ne-au vizitat Murnii, cu care apoi am făcut o plimbare prin oraș și Băneasa-Pipera; cu mașina lui Ion, bineînțeles. Mariana m-a întrebat dacă am citit scrisoarea deschisă adresată lui Emil Cioran de către Radu Popescu și, dacă da, ce zic – și a rămas oarecum contrariată aflând că-l aprob, în fond, pe Radu Popescu. Oricât de deștept, Emil Cioran, înjurându-și neamul, nu comite un teribilism, ci practică lepădarea de poporul din care se trage și pe care îl știe sub grea apăsare. Hiperinteligentele extravagante ale lui Cioran, departe de a contribui la dezmeticirea poporului român, sunt armă perfidă în mâinile dușmanilor acestui popor. Ieremiadele și savonarolismele pot folosi, dară nu coram mundo, ci numai, iară aceasta cât de riguros, între „cei patru pereți” ai casei neamului. Și Nietzsche s-a exprimat tare cu privire la „bestia blondă”, dară „polonezul” Nietzsche nu a pus, nici un moment, securea la rădăcina poporului german. Dacă este adevărat că Emil Cioran (căci, din precarele citate, de câte se folosesc radupopeștii noștri, nu te alegi cu mare lucru), fiind român, îi înjură pe români, acest Emil Cioran e o lepădătură sau un dement. În actuala constelație a istoriei, nenorocitul nostru neam românesc numai de tăiere în carne vie nu are nevoie! Și, oricât de păduchios ar fi sufletește, acest neam românesc al nostru, metoda lui Emil Cioran nu duce la deparazitare, ci la o și mai gravă desconsiderare a drepturilor neamului nostru la viață liberă, civilizată și ascendentă spiritualmente. Iată de ce *Cântarea României* este poem patriotic binecuvântat, iară Alecu Russo om care nu-și vinde neamul

de dragul aplauzelor străine și nici de cel al demonstrării propriei sale inteligențe.

14 septembrie

Toată ziua bolnav, gripat.

15 septembrie

Dimineață citit volumul *Dincolo de iarnă* de Baconsky. Pare a fi poet născut și nu făcut. Vizitat expoziția de pictură și desen colorat a Wandei Sachelarie Vladimirescu (Cal. Victoriei, 132). Grotescă, arta Wandei Sachelarie e, totuși, mai interesantă decât cea a Magdei Rădulescu. Mi-au plăcut: (1) *Femeie cu copil*, (11) *Nud*, amândouă folosind piramida și paralelipipedul drept forme evocatoare ale volumelor corpului uman, (2) *Orientală* (aceeași remarcă), (3) *Vară* și (14) *La vie* – chipuri și peisaje ca de covor românesc, iar din portrete (ar trebui să se găsească alt termen pentru aceste creații care nu sunt nici portret, nici caricatură, fiind, mai mult, un fel de caracterizări): (16) o femeie cu nas și ochi vulpești, bluză în tonuri terne gris-vert și cu șal castaniu pe cap, (18) bărbat cu față verde, (23) chip omenesc (femeie?, bărbat?!) cu fața galbenă-verzuie pe fond de peisaj cu ploi; are ceva italianesc tabloul acesta! și (12) autoportretul artistei, autoportret care, totuși, seamănă cu modelul.

Văzut și expoziția, din Galeriile Magheru, a trio-ului Bițan Ion, Virgil Almășanu și C-tin Crăciun. Toți au cam aceeași tehnică și, ceea ce este mai grav, aceleași gusturi. Cel mai talentat? Bițan? Almășanu? Crăciun? Astăzi mi-a plăcut Bițan! [Ciudat: *Nudul* 11 din expoziția Wandei Sachelarie mă terorizează de-a dreptul cu forma lui de saltea!]

Trecut pe la Theodor Ilea. Soția sa îi călca pantalonii pe colțul dinspre priză al biroului; la birou, gol până la buric, Ilea mânca struguri și-i dicta ceva unui domn serios care, așezat față către față, la biroul lui Ilea, scria ceva. Am fost prezentat. Domnul era Teodor Ghițan, profesor. A venit special la București ca să ia date biografice lui Ilea. Năsăudenii țin să pună la punct „o galerie” a tuturor compatrioților lor iluștri. Muzeul G. Coșbuc și „Casa Rebreanu” sunt rezultatul inițiativei dlui Teodor Ghițan. O profesoară cu care mă întâlnesc dă ca sigură trecerea de partea cealaltă a lui Arghezi. Și, totuși, mă îndoiesc. Ilea știe că familia Arghezi va fi în țară pe data de 2 octombrie crt. Seara revăzut și completat câteva din fișele mele cu conținut filosofic. Mă fură, din ce în ce mai mult, ispita

de a schița un fel de expunere mai încheată a concepției mele despre ceea ce există. Sunt existențialist? Și da și nu.

16 septembrie

Dimineața făcut unele cumpărături. După-masă lenevit. Intenționez să fac o vizită oarecare, timpul însă fiind ploios (între orele 16 și 20 tuna și fulgera ca în toiul verii), am rămas acasă. Am citit broșura *Luigi Pirandello, O lume de hârtie* (Colecția Meridiane, ESPLA, 1957, traducere de Florin Chirișescu și cuvânt înainte de N. Façon, amândouă nemulțumitoare.)

„Informația Bucureștiului”, ziar al Comitetului Orășenesc București al P.M.R. și al Sfatului Popular al Orașului București (An V, Nr. 1279), referindu-se la primele rezultate ale alegerilor parlamentare din R. F. Germană, spune: „Potrivit rezultatelor parțiale cunoscute în cursul nopții, partidul creștin-democrat ar fi obținut 52,1% din voturi, partidul social-democrat 30,2%, partidul liber-democrat 8%, partidul refugiaților 4,1% și partidul german 2,9%”. Ceea ce înseamnă că învingători au ieșit creștin-democrații. Tot din „Informația” aflui: 1. „Schița lui Tudor Arghezi «Doi vecini» constituie baza noului film care va intra în curând în producție” și 2. „Au început examenele de admitere în facultăți. Multime de candidați înarmați cu stilouri, coale ștampilate, cu o mică enciclopedie în cap. E atât de greu să așterni numai în patru coale tot ce știi despre hipofiză sau despre poezia lui Beniuc...” „Hipofiza” și „poezia lui Beniuc”. Publicitate cu orice preț sau ironie?

17 septembrie

Dimineață am scos copia de mai jos de pe hotărârea Tribunalului în legătură cu reîncadrarea mea și a Stellei: „Dosar nr. 989/957 Tribunalul Popular al Raionului Grivița Roșie – Sentința civilă nr. 2273 – Ședința publică de la 31 august 1957 – Tribunalul compus din: Președinte – Șelescu Lucian; Judecător – Niculescu Leonard; Judecător – Șarpe Constantin; Secretar – Teodor Georgescu. Pe rol judecarea recursului introdus de Sfatul Popular al Raionului Grivița Roșie, Secția de Învățământ. La apelul nominal, a răspuns recurenta, prin avocat Rădulescu și intimații Prof. Chelaru Traian și Chelaru Ecaterina (în multe din actele oficiale apare numele Chelaru – n. red.) asistați de avocat Ciobanu... Procedura completă. – Tov. avocat Rădulescu arată că prin decizia Secției de Învățământ Gr. Roșie

au fost transferați în provincie intimații. – Că au atacat actul Secției de Învățământ Grivița Roșie și atunci Secția de Învățământ a Raionului Gr. Roșie execută hotărârea comisiei de litigii. – Că excepția pe care o vor ridica intimații nu poate fi întemeiată și cere admiterea recursului, pentru motivele formulate. Intimații prin apărătorul lor cer respingerea recursului ca fără calitate, deoarece Secția de Învățământ a Raionului Grivița Roșie nu a figurat la prima instanță, așa cum reiese din răspunsul dat de Secția de Învățământ a Capitalei. – Că raportul juridic l-a avut cu Secția de Învățământ a Capitalei, iar actul de transfer a fost făcut de Secția de Învățământ a Capitalei. – Cere respingerea recursului ca fără calitate și în același timp este și tardiv. – Intimații personal declară că renunță la toate drepturile bănești dacă sunt reintegrați. – TRIBUNALUL, asupra recursului declarat de Secția de Învățământ de pe lângă Sfatul Popular al Raionului Gr. Roșie, împotriva procesului-verbal din 20 decembrie 1956, al comisiei de litigii, de pe lângă Sindicatul Muncitorilor din Învățământ, al Raionului Gr. Roșie, prin care s-a dispus încadrarea în învățământ a profesorilor Chelaru Traian și Chelaru Ecaterina. Având în vedere că din actele dosarului se constată, (că) Chelaru Ecaterina a funcționat ca profesoară la școala elementară nr. 40 fete, iar prin decizia nr. 610 din 23 septembrie 1952, dată de Comitetul Executiv de pe lângă Sfatul Popular al Raionului Gr. Roșie, este transferată în regiunea Cluj. – Traian Chelaru, care funcționa la aceeași școală, este transferat, prin aceeași decizie, tot în regiunea Cluj, Sfatul Popular al Capitalei, Secția de Învățământ cu adresele nr. 1638 din 15 septembrie 1952, face cunoscut numiților că prin ordinul Ministerului Învățământului Public, nr. 1379/952, au fost transferați pe data de 20 septembrie 1952, în interesul învățământului în regiunea Cluj. Se observă o nepotrivire flagrantă între datele de 23 septembrie 1952 când s-a dat decizia Comitetului Executiv de pe lângă Sfatul Popular al Raionului Gr. Roșie, și datele de 15 septembrie 1952, care poartă adresele către profesori, și în fine data de 20 septembrie 1952, care este aceea a transferului, făcut de Ministerul Învățământului Public. – Din 1952, intimații au făcut mereu cereri la Ministerul Învățământului, pentru a fi încadrați, însă rezultatul a fost negativ. La 3 decembrie 1956, se adresează la Comisia de Litigii, de pe lângă Secția de Învățământ a Sfatului Popular Gr. Roșie, care, prin procesul-verbal din 20 decembrie 1956, a hotărât încadrarea ambilor profesori în învățământul din Orașul

București la catedre similare cu cele la care au funcționat până la data transferării, cu plata salariului de la data introducerii acțiunii, adică 3 decembrie 1956. În fața Comisiei de Litigii a fost citată Secția de Învățământ de pe lângă Sfatul Popular al Capitalei, care a fost reprezentată prin inspector Nițescu Eugenia. Reținem, că în fața Comisiei de Litigii, a fost citată numai Secția de Învățământ a Capitalei, de la care de altfel porniseră adresele nr. 1638 din 15 septembrie 1952. – Prin urmare, încadrarea în învățământ s-a făcut față de Secția de Învățământ de pe lângă Sfatul Popular al Capitalei. – Hotărârea Comisiei de Litigii a fost comunicată Secției de Învățământ de pe lângă Sfatul Popular al Capitalei, la data de 26 decembrie 1956, așa cum reiese din adeverința nr. 3/957, eliberată de Comisia de Litigii, iar Secția de Învățământ a Capitalei nu a făcut recurs împotriva acestei hotărâri. – Împotriva acestei hotărâri a introdus recurs Secția de Învățământ de pe lângă Sfatul Popular al Raionului Gr. Roșie, la data de 6 martie 1957. – Cum la data de 27 aprilie 1957, intimații au ridicat excepția că recursul e făcut de către o persoană care nu are calitatea, s-a întrebat Secția de Învățământ a Raionului Gr. Roșie și Secția de Învățământ a Capitalei, pe cine a reprezentat inspectoarea Eugenia Nițescu. – Comisia de Litigii Gr. Roșie, de pe lângă Secția de Învățământ, ne răspunde că a reprezentat Secția de Învățământ cu adresa nr. 15/1957, însă nu arată care Secție de Învățământ, iar Secția de Învățământ a Capitalei ne răspunde cu adresa nr. 7110/957, că Eugenia Nițescu a reprezentat Secția de Învățământ a Capitalei. – Așadar, Comisia de Litigii a hotărât contradictor cu Secția de Învățământ a Capitalei. – Având în vedere că recursul este introdus de către o persoană care nu a luat parte la judecarea fondului, așa încât se consideră introdus de o persoană fără calitate și ca atare Tribunalul caută a-l respinge. Dacă Secția de Învățământ, de pe lângă Sfatul Popular al Raionului Gr. Roșie, a introdus recursul ca reprezentant al forului superior, adică Secția de Învățământ a Capitalei, atunci se consideră tardiv, deoarece recursul este introdus la 6 martie 1957 iar comunicarea hotărârii s-a făcut la 26 decembrie 1956. – Pentru aceste motive În numele Poporului Hotărăște: – Respinge ca fără calitate și ca tardiv recursul introdus de Secția de Învățământ de pe lângă Sfatul Popular Gr. Roșie, împotriva procesului verbal din 20 decembrie 1956, al Comisiei de Litigii de pe lângă Secția de Învățământ Gr. Roșie, în cauză cu Traian Chelaru și Ecaterina Chelaru. Ia act de dec[larația] intim[aților] că renunță la drept[urile de] salariu. Definitivă. – Dată și citită, în ședința

publică, azi 31 august 1957. Președinte, (ss) L. Șelescu; Judecători, (ss) L. Niculescu, Șarpe Ctin (ss) L. Șelescu, Secretar, (ss) T. Georgescu [L.S. Prezenta copie fiind conformă cu originalul aflat în dosarul 989/957 se legalizează de noi, timbru pe cerere, Grefier, (ss) indescifrabil]”. După-masă trecut pe la directorul Rusu, care m-a sfătuit să fac imediat, pentru mine și Stella, câte o cerere la Raionul Grivița Roșie, solicitând încadrarea în baza hotărârii judecătorești care definitivează pe aceea a Comisiei de Litigii. Cererile le-am făcut chiar în biroul directorului Rusu și le-am dus direct la Secția de Învățământ, dându-le în mâna tovarășei inspectoare șefă Ciocan. D-sa cunoștea cazul, dar mi-a răspuns că nu poate face nici o încadrare, în lipsă de locuri. Va duce, în schimb, cererea la Capitală.

În drum spre casă m-am întâlnit cu Dorina Florian. „Ei?! Ce-i cu Arghezi?!“ „Nimic!“ răspund eu. „Pe data de 2 octombrie familia Arghezi se întoarce în țară.“ „Da de unde! Tot Bucureștiul urlă! S-a dat cu ceilalți! A ajuns în Spania! Adevărat că toate câte le-a scris, le-a scris cu pistolul la tâmplă!“ „Ce să-ți mai zic?! Rămâne de văzut“ i-am răspuns. (Deci zvonul cu Arghezi nu numai că persistă, dară ia și proporții!). Seara telefonat lui Sperber, ca să aflu ce mai știe în legătură cu *Ștefan cel Mare* al meu. Nu a fost însă acasă. Dna Sperber mi-a spus să-l caut mâine. Tot seara am trecut și pe la Silvia. Aflu că lui Demostene Botez i s-au cerut referințe despre Arghezi. De la tov. Maria am veste că mă va ajuta dacă Secția de Învățământ nu m-ar încadra. Tov. Maria și-a adus aminte și de pățania mea cu Arghezi.

18 septembrie

Dimineața l-am căutat pe Eusebiu Camilar. Nu era acasă. Am sunat la ușa lui George Löwendal. S-a întors din regiunea Dornelor cu noi portrete de țărani, de astă dată are mai multă culoare, și cu nou material literar. Vizitat apoi pe Th. Ilea. Nu l-am întrebat nimic și nu mi-a spus nimic în legătură cu Arghezi. Mi-a dat să citesc două scrisori de ale lui Teodor Ghițan (Cluj, str. Bisericii Ortodoxe, nr. 7) pline de patriotism nășăudean. De la Ilea am trecut la Secția de Învățământ a Capitalei și am înregistrat cererea noastră în legătură cu reîncadrarea în temeiul sentinței Tribunalului Popular Grivița Roșie. În drum spre casă am intrat la Expoziția Cărții franceze de la Palat. Lucruri într-adevăr foarte frumoase, nu însă așa de extraordinare – în comparație cu ce am văzut la Paris, în anii 1931-1933, – ca să mă sperie, ca pe colegul Trifu, care mi-a mărturisit că iese „completamente distrus“ de această expoziție care i-a demonstrat

cât de înapoiati suntem noi. Pe Trifu l-au impresionat mai ales cărțile pentru copii și cele psiho-pedagogice în general. Către seară mi-a telefonat Eusebiu Camilar, dându-mi o întâlnire, mâine la orele 10 dim[ineața], în fața Teatrului Armatei de pe bd. Magheru. Mi-a cerut să-i restitui și volumele cu documentele despre Ștefan cel Mare. Sunt convins că vrea să stăm de vorbă în legătură cu Arghezi.

19 septembrie

Dim[ineața] la Casa Scânteii cu I. Antohi, pentru a indica litera cu care urmează să fie tipărite traducerile din Comenius. La orele 10 întâlnit cu Eusebiu Camilar. Despre Arghezi a auzit cam ceea ce se vorbește în oraș. Mi-a spus: „Nimeni nu i-a cerut vreodată lui Arghezi să se angajeze în halul în care s-a angajat. El s-a supralicitat însă, iară aceasta din pură lăcomie de bani. Iară acuma, dacă este adevărat că nu se mai întoarce în țară, o face tot pentru bani.” Cu asta am lichidat discuția despre Arghezi. Ajunși acasă, Camilar a scos din raft un exemplar din proaspăt apăruta lui *Valea Albă* și mi l-a dat cu dedicație. Are de încasat 14.000 lei drepturi de autor. Totuși e foarte strâmtorât bănește, căci și-a trimis fiica în croazieră, iară acest lucru l-a costat 10.000 lei. Are gata cinci cărți noi, o parte dintre ele sub tipar. Mi-a vorbit de *Căderea Zeilor* – tragedia lui Decebal – mitul Dochiei, pe care vrea s-o refacă. Nu este prea bine văzut pentru faptul că tratează, în ultima vreme, numai subiecte naționale.

În drum spre acasă am cumpărat, din cei 100 lei pe care mi-i datora I. Antohi, *Sonetele* lui Mihai Codreanu (ESPLA, 1957) cu postfață de Al.O. Teodoreanu și *Opere alese* de Branislav Nușici, pe care-l cunoșteam numai din *Doamna ministru*.

După-masă citit din *Sonetele* lui Codreanu. Seara la D. Milcoveanu: discutat forma care trebuia dată *Psalmilor* 131 și 150 și forma optimă pentru libretul *Apus de soare* după Delavrancea.

20 septembrie

Citit postfața scrisă de Al. O. Teodoreanu și o parte din sonetele lui M. Codreanu. Început să transcriu, pentru ESPLA, sonetele mele de dragoste. Vor fi 101. Seara, o mică plimbare.

22 septembrie

Lucrat la sonete. Seara la botezul nepotului meu Dan Constantin Dudescu. Revăzut, după aproape treizeci de ani pe Aurora Șotropa. Petrecut până pe la orele două noaptea.

23 septembrie

(Ieri, Stella a primit un telefon de la Tatana, sora dnei Arghezi. Nu a pomenit nimic de zvonurile care circulă pe socoteala fugii poetului. În schimb a spus că toată familia Arghezi se întoarce vineri, 27 sept. crt. De asemenea a informat-o și despre unele nemulțumiri din sânul familiei Arghezi: Mitzura s-a certat, înainte de plecare, cu Baruțu; soacra Mitzurei s-ar fi exprimat că fiul ei merită o soție mai bună decât Mitzura etc.). Lucrat la sonete. (Ieri m-a vizitat N. Coban. Fusesse bolnav, la spital, de aceea nu mi-a dat nici un semn de viață. Și eu care îl credeam plecat la rudele sale din Basarabia! M-a informat că M. Beniuc i-a promis sprijinul său în obținerea primirii în Uniunea Scriitorilor.)

24 septembrie

Dimineață, 8^{30h}-10^{30h}, la Raionul de Partid I. V. Stalin, str. Visarion, nr. 4, camera 11, la tovarășul Ene. Fusesem convocat de ieri, spunându-mi-se că e în legătură cu cererea mea adresată Comisiei de Control a Partidului. Tov. Ene a discutat, în prealabil, punctele mai dificile ale dosarului meu care, de când nu l-am mai văzut, a crescut în grosime. Din învinuirile care mi se aduc rețin: a făcut politică liberală; pe timpul războiului antisovietic a scris articole calomnioase la adresa Uniunii Sovietice; a fost om devotat regimului antonescian și i s-au încredințat munci de încredere. Luând atitudine autocritică față de toate acestea, am declarat, verbal, apoi și în scris, că trecutul meu nu este compatibil cu calitatea de membru de partid, dară că, actualmente sunt hotărât să-mi pun, în mod sincer, toate cunoștințele și întreaga muncă în slujba cauzei clasei muncitoare, – că sunt dușman convins al burgheziei imperialiste și că rog partidul să-mi ofere prilejul să mă reabilitez; în concluzie am cerut să fiu reintegrat în învățământul superior din care provin și reintegrat în Uniunea Scriitorilor din Republica Populară Română, eu luându-mi angajamentul să dau lucrări și să desfășor munci pozitive de cea mai bună calitate în ceea ce privește consolidarea socialismului în țara noastră. Tov. Ene mi-a spus că în partid nu voi putea fi reprimat, în schimb voi fi reabilitat. L-am întrebat când voi avea răspunsul definitiv la cererea mea. M-a pus să notez, pe declarația mea, numerele de telefon de la serviciu și de acasă și mi-a spus că voi fi chemat pentru acest răspuns. După ședința de la Raionul de Partid, am vizitat Muzeul „Gr. Antipa”. Am intrat în muzeu pentru a

evada sufletește și a mă limpezi. Dar am ieșit și mai îngândurat. Mi-a fost, întotdeauna, drag să contemplan formele speciilor. De astă dată nu am văzut decât dinți, dinți, dinți și iarăși dinți. Ce demonică este lumea în care ne ducem precara existență! Și, totuși fiecare vietate este obligată să trăiască. După-masă lucrat la sonete.

28 septembrie

Dim[ineața] lucrat la sonete. Între 13^h-15^h la Secția Învățământ a Sfatului Popular al Capitalei: nu s-a făcut încă nimic cu încadrările noastre și se pare, că Secția de Învățământ nici nu se prea sinchisește de sentință. O tovarășă tăioasă, de la Cadre, mi-a spus să mă înscriu, pentru ziua de miercuri 2 oct. crt. pe lista audiențelor la tovarășa Turcu. (Ieri s-a întors, de la Geneva, Tudor Arghezi, contrariind toate așteptările reacționarilor noștri. De acum, Doamne, Doamne, cum o să-l mai gratifice cu tot felul de epitete pe acest om care știu că nu face nimic din pur impuls moral sau patriotism altfel gratuit. Arghezi e tot așa de puțin de partea comuniștilor noștri cum a fost întotdeauna și, în nici un caz, nu le e mai prieten ca papa de la Roma. Dară Arghezi nu a înțeles niciodată să fie prostul cuiva. Iar această ținută a sa a fost, întotdeauna, bine plătită.)

29 septembrie

Dimineața la Cernica, la parastasul socrilor. După-masă în plimbare prin pădurea de la Cernica. O zi de toamnă splendidă. Seara, la București, luat contact cu inginerul Tudorică Dimitriu, căruia i-am înmănat cererea Măișoarei cu aprobările în legătură cu transferul. Recuperat încă un sonet. Altele două selectate oferă o rezistență nemaiîntâlnită la refacere. Mi-ar părea rău să nu le pot recupera: conțin orizonturi și miresme de stepă și de mare unice.

30 septembrie

7^h-15^h la Ecarisaj: întocmit programul de lucrări pe luna octombrie crt. și etichetat câteva sute de conserve cu carne otrăvită cu [...].

Seara recuperat al 100-lea sonet: *Unica zi! Ții minte? Ireală....*

1 octombrie

7^h-15^h teren; dezinsectări și deratizări; 15^h-17^h exerciții ALA.

Seara recuperat și ultimul sonet din cele alese a fi una sută unu. Zi bună.

2 octombrie

6^h-10^h, apoi 11^{30h}-14^{30h}, mai întâi coadă pentru înscriere pe lista de audiențe, apoi stând în fața ușii tovarăsei Turcu, șefa Cadrelor la Secția de Învățământ a Sfatului Popular al Capitalei, și, în sfârșit 3-4 minute de audiență. M-a întrebat: „în ce an *ai* fost dumneata transferat?” În 1952. „În '52 au fost transferați necorespunzătorii... Vino luni, 7 oct., la orele 10. Mă vei anunța, de la informații, ca să *te* chem. Trebuie să-ți *văd* dosarul.” A notat, apoi, numele meu și al Stellei și m-a concediat... întinzându-mi mâna, cu vorbele „noroc, tovarășe.” După-masă, lenevit.

3 octombrie

7^h-15^h teren: deratizări și dezinsectări. După-masă mutat bucătărie din demisol pe culoarul lateral camerelor în care locuim. Seara dus, dlui Iosef Singer, cererea Măișoarei solicitând transferarea la Institutul Medico-Farmaceutic din București. Domnul Singer va încerca să obțină, prin profesorul univ. dr. Teitel, academician, această transferare. Deși nu mă aștept la nimic pozitiv, am făcut-o pentru ca să nu-mi reproșez că nu am încercat și această cale.

4 octombrie

7^h-15^h teren: deratizări și dezinsectări. Trecând pe acasă, am aflat că Măișoara a fost înscrisă în anul al doilea de studii la Facultatea de Medicină Umană de la Iași. Inginerul T. Dimitriu a telefonat ca ea să se prezinte cât mai urgent pentru a completa formularele etc. A trebuit deci să facem rost de bani (cinci sute lei împrumutați, pe termen scurt, de la profesorul Vintilă Mihăilescu, și una mie lei, cu 10% dobândă lunar, de la dna Florica P. Cantuniari. Tot după-masă, mai mult pentru propria mea liniște, căci plecarea Măișoarei mi-a făcut inima grea de teamă și melancolie, am pus în ordine și sonetele selectate, numerotându-le de la 1-101. Cu acest prilej am constatat că am selectat, unde era cazul, prelucrat și transcris, 102 de sonete. În volumul manuscris voi păstra, totuși, numai 101 de bucăți.

5 octombrie

7^h-15^h teren: dezinsectări. După ora 15 încasat restul de leafă: 152 lei salariu, 51 lei cartela mea și 100 lei ajutorul pentru copil, ultima dată de altfel, căci Șerban, împlinind 14 ani la 30 sept. crt., nu mai am dreptul la

acest ajutor. După-masă, întors de la serviciu, aflu că pe la orele 10 a telefonat Măișoara. A ajuns bine la Iași și a perfectat înscrierea, fiind repartizată grupei a șaptea din anul doi. Inginerul Dimitriu a cazat-o, provizoriu, la căminul salariaților Fabricii de Penicilină. Prânzul îl ia tot în familia Dimitriu. (Toată noaptea numai la Măișoara mi-a fost gândul. Am petrecut-o, aproape gară cu gară, până la Iași. Măcar de ar avea dânsa noroc mai mult decât mine. Acum treizeci și unu de ani mă găseam și eu student în medicină la facultatea ieșeană, dar nu am urmat-o decât foarte puține săptămâni: mă îmbolnăvisem de ochi și nu puteam suporta viața de cămin.) După-masă am revăzut câteva sonete, de astă dată din seria celor cuprinse în culegerea *Album ascuns*. Dacă voi reuși să recuperez minimum treizeci și șase de bucăți, le voi intitula *Turnul* și voi considera lichidate fazele de îmbunătățire a sonetelor acestora, scrise în jurul anului 1945 și revăzute, apoi, în 1946-1956, iară definitiv în anul acesta. Seara, 21^h-24^h, la Murni: citit din Bacovia și ascultat muzică de Chopin, la pick-up.

6 octombrie

Stella s-a îmbolnăvit de gripă și zace. Toată gospodăria e întoarsă pe dos. De mâncare ne-a făcut Jana. Lucrat la recuperarea sonetelor pentru culegerea *Turnul*. În afară de faptul că nu-mi mai plac, nu-mi pot da seama dacă aceste sonete, în majoritatea lor cu conținut filozofic, au vreo altă valoare. Am revăzut până acuma douăzeci și trei de bucăți.

Gândurile mele sunt mereu la Măișoara. Mâine va începe frecventarea cursurilor.

7 octombrie

7^h-10^h teren: stropire. De la orele 10 învoit ca să mă duc la tovarășa Turcu. Oprit la poartă, am dat de la G. Löwendal, un telefon la Secția de Învățământ (Nr. 38660; interior 184). Mi s-a răspuns să vin miercuri, 9 oct. crt., la orele 7⁴⁵, căci tovarășa Turcu, fiind bolnavă, n-a avut încă timp să-mi vadă dosarul.

Trecut pe la Academie. Figurez pe lista celor reușiți la examenele de traducători (Nr. 805). Nu mi s-a putut elibera însă certificatul, deoarece „nu s-a întrunit comisia”.

După-masă încheiat culegerea de sonete *Turnul*. Mai mult de 28 de bucăți nu am putut reține.

(Satelitul artificial, lansat de Uniunea Sovietică, blamează, categoric, statele burgheze, *id est* Statele Unite ale Americii, care nu dau științelor ceea ce ar trebui să le dea, o dată ce este vorba de prestigiu. Și satelitul artificial lansat, în ziua de patru octombrie anul acesta, de Uniunea Sovietică consolidează mult prestigiul tehnicii și științei sovietice.)

8 octombrie

7^h-15^h teren: stropiri și deratizări. După-masă lucrat la revizuirea materialului de cântece destinat pentru volumul *Dragoste*.

Seara, 18^h-20^h, adunarea părinților care au copii în clasa a VIII-a de la Școala medie mixtă nr. 3. Vorbit cu Marcel Saraș. Mi-a părut bine că e dirigintele băiatului meu. (Relativ la satelitul artificial pe care trebuiau să-l lanseze americanii: lumea noastră crede că trebuie să fie un act de sabotaj la mijloc sau vreo „politică iudeo-masonică specială”, altfel inimaginabil ca rușii să le-o fi luat înainte americanilor!)

9 octombrie

8^h-13^h la Secția de Învățământ a Capitalei. Tovarășa Turcu mi-a facilitat intrarea în localul secției, dar m-a făcut să aștept patru ore și jumătate până m-a primit. S-a arătat intrigată de faptul că am putut „câștiga” un proces intentat cu nerespectarea prevederilor din Codul Muncii în ceea ce privește tardivitatea sesizării Comisiei de Litigii. S-a interesat, în mod deosebit, de suma pe care Secția de Învățământ ar trebui să o plătească în cazul nerespectării declarației noastre consemnate în sentință. Fără a fi ostilă, tovarășa Turcu mi-a spus să vin sâmbătă, orele 13, căci, deocamdată, necunoscând cauza, nu știa ce răspuns trebuie să dea.

După-masa primit două scrisori de la Măișoara. În prima, cea de la 6-X, repetă informațiile din convorbirea telefonică, în a doua, din 8-X, ne informează că și-a început cursurile și că i-au fost echivalente toate examenele, rămânând să dea diferențele numai la anatomie și fiziologie, materii pe care, în mod firesc, nu le-a putut face la Facultatea de Medicină Veterinară. Impresiile ei referitoare la Iași și colegi sunt destul de proaste. În răspunsul dat astăzi am sfătuit-o să-și vază de carte și să nu-și facă greutate prin cine știe ce superiorizare față de ieșenii prea provinciali. Lucrat și la recuperarea materialului de cântece. Transcris, până în prezent, șazeci și una de bucăți.

10 octombrie

7^h-15^h teren: stropiri și deratizări. După-masă lucrat la recuperarea materialului pentru volumul *Versuri de dragoste*; titlu definitiv?

11 octombrie

7^h-15^h teren. După-masă lucrat la recuperarea materialului pentru *Versuri de dragoste*. Titlul a început să-mi displace.

12 octombrie

7^h-12^h stropim, 100 kg insecticid lichid, la dormitoarele I. L. L. Raion V. I. Lenin din str. Bârnova, nr. 4. La orele 13 am trecut pe la Secția de Învățământ a Capitalei. Tovarășa nu a lăsat nici un fel de vorbă la poartă, așa că nu am putut pătrunde în local. Am recurs la telefon. Prietenoasă și de astă-dată, s-a scuzat pentru neglijență și mi-a spus: „Te rog să treci luni, tot la ora unu. Nu vei întâmpina nici o dificultate. Cere bilet pentru secretariat și intri la mine. Cazul d-tale s-a discutat și am luat o hotărâre.” „Bună sau rea?”, am întrebat. „Cred că bună.” „Vă voi rămâne recunoscător”, i-am răspuns. Ciudat, tovarășa Turcu, pe care toată lumea o califică drept tăioasă, se poartă altfel cu mine. Să fie rafinament? Nu mai știu ce să cred. Dar, până luni nu mai e mult.

14 octombrie

7^h-12^h teren: stropiri și deratizări. 13^h-14^h la Secția de Învățământ a Capitalei: Tovarășa Turcu, fără vreo altă introducere, mi-a dat un bon cu care pot intra mâine, 15 octombrie crt. orele 10^{30h}, în instituție, pentru a rezolva chestiunea încadrării. Apoi, la Ecarisaj. După-masă lucrat la recuperarea materialului liric.

15 octombrie

7^h-10^h teren. 10^{30h}-11^h la Secția de Învățământ. Foarte prevenitoare, tovarășa Turcu m-a introdus în birou și mi-a propus să rezolvăm în mod civilizat chestiunea încadrării. M-a rugat(!) să primim catedre constituite din ore la materii care nu intră în specialitatea noastră, dar obligându-se să ne încadreze, cel târziu o dată cu începutul anului școlar 1958-1959, la catedra de specialități. În ce mă privește am primit să predau chiar și la obiecte străine de specialitatea mea, filozofie și română, cu condiția însă să nu pot fi contestat sau să mi se facă alte dificultăți până la încadrarea

în specialitate care trebuie să se producă, dacă nu mai curând, cel târziu o dată cu începutul viitorului an școlar. De asemenea cu condiția să am catedră plină în ceea ce privește numărul de ore, această catedră să fie în orașul București, iară materiile străine de specialitatea mea să nu fiu obligat să le predau în școli medii, pregătirea lor depășindu-mă. Am reînnoit și declarația că renunț la drepturile materiale pentru trecut dacă voi fi reîncadrat, cel târziu până la începutul anului școlar viitor, la o catedră de specialitate. Măine la orele 8 fără un sfert trebuie să fiu cu Stella la secție pentru a ni se perfecta formele de reîncadrare și a ni se da repartizările.

16 octombrie

După o noapte de nesomn, căci somnul agitat pe care mi l-a pricinuit ciudata surescitare cerebrală, consecutivă îndoielii dacă vom fi sau nu reîncadrați, nu poate fi numit somn, m-am sculat la ora cinci. La 6^{30h} am fost la Ecarisaj și am semnat în condica de prezențe, iar pe la 7^h, imediat ce a venit generalul Ctin Popescu-Argetoaia, șeful secției DDD, am plecat, după cum convenisem ieri, la Secția de Învățământ de pe lângă Sfatul Popular al Capitalei. Stella mă aștepta, de la 7^{30h}, lângă statuia Mihai Viteazul. La opt fără un sfert tovarășa Turcu ne-a introdus în localul Secției de Învățământ și, imediat, în biroul ei, cerând Stellei să dea o declarație asemănătoare celei date de mine. Stella o avea gata scrisă. Urma ca peste puțin timp să primim deciziile de numire. Am așteptat însă până la orele 16 fără câteva minute când, terminându-i-se orele de birou, tovarășa Turcu ne-a rugat să o scuzăm, dară, nesusindu-i planul de învățământ al celor patru noi școli medii muncitorești la care vrea să ne numească, de astă dată la ore de specialitate, este nevoită să ne invite pentru vineri 18 octombrie tot la orele opt fără un sfert când, speră ea, toate formele vor fi gata și ne vom putea ridica deciziile de numire. Mie personal îmi va fi repartizată catedra de limba română la școala muncitorească din Raionul Grivița Roșie. Întrebând-o dacă și Stella va funcționa la aceeași școală și la o catedră de specialitate, tovarășa Turcu nu mi-a putut da nici un răspuns. Am ajuns acasă pe la orele cinci fără ceva și extrem de obosiți. Ne-am culcat, dară nu am putut dormi, deranjați, mai ales de telefoane. În afară de aceasta mă jena o neplăcută tuse seacă tabacică: fumasem peste douăzeci de țigări. Seara am încercat să lucrez, în continuare, la trierea materialului liric pentru volumul de versuri de dragoste, nu am putut face însă mai nimic.

17 octombrie

7^h-15^h teren. Vorbit la telefon cu tovarăşa Turcu. M-a asigurat, iarăşi de tot binevoitoare, că mâine ţine să rezolve situaţia noastră care o apasă, căci am arătat atâta înţelegere faţă de Secţie. Vizitat şcoala din comuna Jilava, deoarece Stella auzise că acolo ar fi disponibile orele de ştiinţele naturale. Fuseseră libere unsprezece ore, dară s-au ocupat ieri, alaltăieri. Seara la Academie, ca să verific, după originalul, lui Campanella, o traducere, *Cetăţii Soarelui* (fragmente) făcută de un tovarăş Popescu. A trebuit, în lipsa originalului să recurg la traducerile germane şi franceze existente. De altfel, traducerea lui Popescu făcută după un text rusesc nu a fost rea.

18 octombrie

8^h-12^{30h} la Secţia de Învăţământ a Capitalei, dimpreună cu Stella. Pe la orele 11 şi jumătate ne-a primit tovarăşa director Costache, ca să rezolve definitiv cazul nostru. A fost mai mult decât binevoitoare. Ne-a mulţumit pentru marea înţelegere pe care am arătat-o Secţiei de Învăţământ renunţând la daunele băneşti. A luat imediat legătura cu Secţia de Învăţământ a Raionului 1 Mai şi i-a comunicat punerea noastră pe schemă. Ne-a spus: „Îmi pare rău că am aflat așa de târziu despre cazul d-voastră. Dar unii fac o nebunie şi alţii o trag.” Ne-a prezentat inspectoarei Valentina Georgescu de la Secţia de Învăţământ a Raionului 1 Mai drept elemente excepţionale. Mie mi-a redactat imediat decizia de încadrare subliniind că se face „în mod cu totul excepţional, pentru a satisface o hotărâre judecătorească.” Pentru a o încadra pe Stella la o catedră de specialitate, a dispus ca unul dintre profesorii de ştiinţe naturale să fie ridicat la funcţia de director adjunct, pentru a degreva douăsprezece ore, de câte mai este nevoie. Mie mi-a fost înmănat următorul act:

„Sfatul Popular al Capitalei, Secţiunea Învăţământ, Biroul Cadre, Data 30-IX-1957 (sic!) No. 10.450. Către tov. Chelaru Traian str. Lebedei, nr. 8, Raionul I.V. Stalin, Loco. La cererea dvs. nr. 1957, vă facem cunoscut că aţi fost încadrat la şcoala 40 cu 5+1 ore matem., 42 cu 5+1 ore matem., 43 cu 4+1 ore franceză, Raionul 1 Mai, conform deciziei no. 419/1957. În termen de 10 zile vă veţi prezenta la Biroul de Cadre, Bd. Republicii no. 16, etaj II, cu dosarul complet (studii, vechime, autobiografie, Buletinul de Populaţie. L.S. şeful Secţiunii, (ss) A. Costache, Şef Birou Cadre, (ss) Turcu R.”

Deci exact la una lună de la înregistrarea, la Secția de Învățământ a Capitalei, a hotărârii Tribunalului în legătură cu reîncadrarea noastră la catedrele avute în 1952 sau similare mi-a ieșit decizia de încadrare de mai sus. O dată cu această încadrare munca mea la Ecarisajul București încetează. Măine trebuie să mă prezint la școlile respective.

19 octombrie

Dimineața, trecut pe la Ecarisaj pentru a preda procesele verbale, planul de lucrări, tichetul de călătorii pe liniile ITB, un bidon cu zece kg insecticid rămas de la o lucrare pe care n-am putut-o executa ieri după-masă – și pentru a-mi lua rămas bun de la colegi, de la șeful secției DDD, generalul Popescu-Argetoiaia și de la director, tovarășul Nițescu. Directorul, ca și toți ceilalți, dară aproape sugrumat de emoție, mi-a ținut un logos neașteptat de laudativ și mi-a urat noroc în noua activitate. Lichidarea am amânat-o pe data de cinci noiembrie 1957: am făcut cerere de concediu fără salariu pe cincisprezece zile începând cu luni 21 oct., ziua de 19 oct. șeful secției mi-a considerat-o ca zi servită. Dintre persoanele bune, care mi-au făcut uneori chiar plăcută munca de la Ecarisaj, lipsea excepționala, în ceea ce privește finețea și altruismul, Florica Buruiană-Waligorski: îi murise mama. De la Ecarisaj am luat tramvaiul linia 1, iar de la capătul liniei, autobuzul liniei 55, pe direcția Afumați și pe o zi de toamnă realmente aurie, m-am prezentat mai întâi la „Școala nr. 42 mixtă de 7 ani” (fosta Bălcescu) și la „Școala nr. 43 mixtă de 7 ani” (fosta Proletarul). Școala nr. 43 se găsește la circa 11 km depărtare de București, iară fosta N. Bălcescu mai aproape cu 2 km. La „Bălcescu” m-am prezentat directoarei, la „Proletarul” nu era nici directorul, nici profesorul Vasilescu, locțiitorul directorului. Am lăsat o scrisoare, că mă prezint luni pentru a-mi fixa orarul, căci cel existent coincide cu orele de la școala nr. 40 (Andronache) cu care luasem contact telefonic încă ieri după-masă. De la „Proletarul” am trecut și pe la „Andronache” unde, de la orele 17²⁰, semnând pentru prima dată, după cinci ani de absență din învățământ, în condică, am ținut cu clasa a cincea E o lecție de aritmetică. La Andronache m-am întâlnit cu profesorul Catino, de muzică, fost coleg la Școala Pedagogică de băieți nr. 2, la care am funcționat, în 1950-1951 și 1951-1952, la Catedra de pedagogie-psihologie-logică și Constituție R.P.R. Soare de toamnă frumos inunda aerul parfumat cu fum de foc făcut din

frunziș uscat, când m-am dus să-mi fac prima lecție. Când am ieșit, era o seară rece, cu stele luminoase, mari, reconfortante. – De la școală am trecut pe la dna Silaghi, ca să mă ducă până la Florica Waligorski. Doream să-i prezint condoleanțe. Dna Silaghi a fost însă de părere că nu este momentul, deoarece Florica este extrem de tristă și de obosită. De la dna Silaghi mi-am continuat drumul la familia inginer Karl van der Veen, unde mi-am dat întâlnire cu Stella, fiind invitați la masa de seară. Am petrecut până pe la orele două noaptea.

20 octombrie

Aseară ne-am culcat după ora trei, iară dimineața m-am sculat înainte de opt. Destul de odihnit. Am citit, în „Scânteia” de ieri (Anul XXVII, Nr. 4039) *Tableta de întoarcere* a lui Arghezi. Tabletă de șmecher bătrân, incoerentă, lacunară (cu toată lacuna de zaț stricat!), odioasă atât prin ceea ce e vechi arghezism odios cât și prin poziția morală actuală a lui Arghezi, – și autoreclamaștă. Între 11^h și 12^h trecut pe la Silvia, ca să aflu cum e structurat anul școlar actual și cum se fac planificările calendaristice și cele de prospectare a materiilor predate. După-masă am lucrat la recuperarea materialului liric pentru volumul de versuri de dragoste.

21 octombrie

Toată dimineața mi-a trecut cu cele două ore de aritmetică la clasa a V-a, de la școala 42, și cu vizitarea celorlalte două școli în vederea stabilirii orarelor. În cartierul Proletarul am vizitat ferma „Miciurin”.

Splendidă zi de toamnă. Perdelele de plop, colorate în toate nuanțele galbenului, impresionează ca un decor feeric. Am cules doisprezece trandafiri Maréchal roșii pentru Stella. Am ajuns acasă pe la orele 16³⁰. Lucrat la trierea materialului liric pentru volumul *Versuri de dragoste*. Seara în vizită la Melania Hayek. Am împrumutat de la ea, pentru a le reciti, *Poeziile* lui Lucian Blaga (Fundăția Regală pentru Literatură și Artă, București, 1942).

22 octombrie

Aseară, când ne-am întors, eu și Stella, de la Melania Hayek, am aflat că a telefonat Măișoara pentru o chestiune urgentă și importantă în legătură cu facultatea. Astăzi dimineața, la 6^{30h} am chemat Iașul și am aflat că o comisie, venită din București pentru verificarea actelor studenților,

se opune la înscrierea Măișoarei în anul al doilea de studii. Inginerul Dimitriu, cu care a vorbit Stella, ne-a cerut să-i comunicăm vreun caz precedent de transferare similară și ne-a spus că speră că va aplană lucrurile chiar dacă va trebui să meargă până la Minister. Eu am plecat, la orele 8 la Ecarisaj, ca să-mi încasez chenzina (trei sute de lei). La prânz am aflat că Stella a descoperit două cazuri de precedent similar, iară la Iași, Măișoara a mai aflat și despre înscrierea în anul doi a unei studente care absolvise anul întâi la Biologie. Dna Tita Dimitriu, soția inginerului, ne-a mai informat, că, la prânz, domnul Dimitriu va vorbi cu rectorul și că seara vom primi un telefon. După-masă program la Școala nr. 43 și 40.

23 octombrie

... După-masă am citit din Blaga (*La curțile dorului*), apoi am trecut pe la dr. Ghițescu și pe la C. Tarnavski și Tr. Ștefureac de la Grădina Botanică. Seara l-am vizitat pe profesorul pensionar N. Tcaciuc-Albu. Mi-a citit câteva poezii foarte frumoase cu multă și de tot delicată atmosferă autumnală. N. Tcaciuc-Albu e unul din acei poeți autentici, născuți iară nu făcuți, care din prea multă modestie, rămân în umbră. În orice caz ar fi o gravă greșeală să nu se țină seamă de acest, pe de altă parte, înțelept liric bucovinean.

24 octombrie

Mi-am putut, oarecum, normaliza orarul școlar. Astfel LUNI am două ore de aritmetică plus una de activități didactice la Școala nr. 42, fostă Bălcescu, din cartierul Voluntari (orele 8²⁰-10-11) și două ore de franceză plus una de activități metodice (orele 13³⁰-16²⁰) la Școala nr. 43, din cartierul Proletarul; MARȚI: orele 13³⁰-15¹⁰-16³⁰, două ore de aritmetică plus una activități metodice la Școala nr. 40, Andronache; MIERCURI: programul de LUNI; JOI: 8^{20h}-10^h, aritmetică la Școala nr. 42, iară de la 13^{30h}-15^{10h}, tot aritmetică, la Școala nr. 40 (Andronache); VINERI: zi liberă; Sâmbătă: orele 13³⁰-14¹⁵-15¹⁵ una de aritmetică, plus una de activități metodice, la Școala nr. 40 (Andronache). Distanțele nu sunt chiar așa de mari cum mi s-au părut.

25 octombrie

Sfânta Ecaterina, ziua Stellei. Înainte de prânz la Murni: împrumutat, până miercuri 30 oct., două sute lei. După-masă la I. Antohi: corectat o traducere din Comenius. Împrumutat și de la Antohi, tot până miercurea

viitoare, două sute lei. Seara făcut planificarea calendaristică a materiei la matematicile predate în clasele a cincea, la Școlile nr. 40 și 42. Am aflat din „Contemporanul”, de moartea poetului Mihai Codreanu.

26 octombrie

Supărări. Măișoara a telefonat că va trebui să accepte transferul în anul întâi. – Otto Seidmann, scriitor de limbă germană, mi-a dat un telefon întrebându-mă dacă aş fi dispus să-i traduc o nuvelă pentru „Gazeta literară”. I-am fost recomandat de Moses Rosenkranz. I-am spus să treacă luni, 28 oct., orele 20 pe la mine.

27 octombrie

Lucrat la recuperarea materialului liric pentru culegerea de versuri de dragoste. Constat că multe nu-mi plac, nici chiar titlul. Trebuie să lichidez odată cu un trecut.

28 octombrie

Aproape toată ziua pe drumuri. Elevii evită orice efort la aritmetică. Am corectat caietele cu temele acasă: mare roşie! După-masă şi seara lucrat la recuperarea materialului pentru versurile de dragoste. La 20^h fix a venit Otto Seidmann. Am acceptat traducerea bucăţii *Die Hacke* din proaspătul apărutului său volum *Menschen Masken und Marotten* (Kleine ESPLA Bücherei). Inițial, cartea cuprindea şaptesprezece nuvele. Au fost tăiate zece. Traducerea trebuie să fie gata pe duminica viitoare. I-am atras atenția asupra probabilei dificultăți pe care ar putea-o avea din cauza numelui meu. Dl Seidmann a răspuns că va aranja cu M. Breslașu această chestiune.

30 octombrie

Seara în vizită la Murnu. Citit din *Plumb* de G. Bacovia. Stella a aranjat la Secția de Învățământ a Raionului 1 Mai, ca să ia, spre completarea catedrei, orele mele de matematică (5+1) clasa a V-a E la Școala 40, iară eu să iau orele ei de fizică, clasele a VI-a și a VII-a de la Școala 43 (6+1). În acest fel vom avea catedrele complete și se simplifică și pierderea de timp cu transporturile.

31 octombrie

După orele de curs trecut pe la I. Antohi. Luat pentru a le traduce *Eine Bitte an Menschenfreunde und Gönner zu gütiger Unterstützung einer Anstalt,*

armen Kinder auf einem Landhause Auferziehung und Arbeit zu geben (1775); Briefe an Herrn N.E.T. über die Erziehung der Armen Landjugend (1777); Meine Erziehungsversuche (1801); Rede am zweiundsiebzigsten Geburtstag; den 12. Jänner 1818 și Herz, Geist und Hand. Aus dem Schwanengesang (1826) din Heinrich Pestalozzis lebendiges Werk; vol. III: Schriften zur Menschenbildung Birkhäuser-Klassiker. MCMXLV Verlag Birkhäuser Basel.

Seara lucrat la culegerea de versuri de dragoste.

2 noiembrie

Dimineața la Ecarisajul București: înaintat cererea de lichidare și transfer, cererea prin care solicit un certificat de timpul servit, o cerere pentru obținerea unei dovezi din care să rezulte că m-am calificat pentru lucrările de teren DDD și două scrisori de rămas bun: una adresată, personal, directorului Gh. Nițescu, cealaltă șefului secției DDD generalul Constantin Popescu-Argetoiaia. De acolo trecut pe la Școala nr. 42, unde am încasat 190 lei în contul chenzinei și pe la Școala 40, unde am lăsat vorbă ca acontul chenzinal, de 171 lei, să fie lăsat cuiva care să-l dea Stellei, când se va prezenta la ora de curs. Seara lucrat la trierea materialului liric pentru culegerea de versuri care mă preocupă.

3 noiembrie

Dimineața revăzut și definitivat *Toporul* lui Otto Seidmann. Povestioara aduce aminte de *The Devoted Friend* a lui Oscar Wilde. Seidmann nu s-a prezentat, după cum fusese vorba să-și ridice comanda. Lucrat apoi, până seara pe la orele 20, la diversele planificări și planuri de lecții. Fred Micoș mi-a telefonat să trec pe la dâșii dimpreună cu Stella. (Sovieticii au lansat al doilea satelit, de 500 kg și cu animale în el. De asemenea un avion turboreactor uriaș, putând transporta, la 14 km înălțime, 250 de pasageri. Încercările americane de a lansa, la rândul lor un satelit, ar fi dat greș.)

5 noiembrie

Zi liberă. Trecut pe la dna Cantuniari ca să-i plătesc dobânda și să amân, cu o lună, restituirea împrumutului de 1000 lei. De la Cantuniari la Ecarisaj ca să-mi fac lichidarea: încasat 98 lei rest chenzinal și 31 lei cartela pe 20 de zile. Am aflat că a murit tatăl Ilenei Foișoreanu, de gripă asiatică, avea 68 de ani. Visasem, spre alaltăieri, că mi-am scos, din maxilarul superior stânga, o măsea stricată, care însă avea rădăcină de

incisiv și era subțire și lungă. Nu m-a durut. La rădăcină numai un neînsemnat fir de sânge. Spre azi-dimineață am visat iarăși o măsea scoasă. De astă dată masivă, în formă de paralelipiped zgrunțuros. Avea mai multe rădăcini dispuse lateral. Dară vedeam numai urmele lor, căci măseaua parcă mi se rupsese. Mă uitam la ea și mă miram. Era prea mare. Mi se părea curios că nu am simțit nici o durere.

6 noiembrie

La școală am aflat de accidentul de avion al delegației guvernamentale R.P.R.. la jubileul de la Moscova. Grigore Preoteasa e mort. Ceilalți mai mult sau mai puțin grav răniți. Hrușciiov l-a vizitat la spital pe Chivu Stoica. Gheorghiu-Dej, gripat, nu plecase la sărbătoarea celor 40 de ani de la revoluția din 1917. Toată ziua au circulat tot felul de zvonuri. Curios că ziarele nu comunică nici un amănunt și nu dau nici un fel de buletin medical privind starea sănătății membrilor delegației R.P.R. Echipajul navigant sovietic al avionului a murit. Avionul s-ar fi rupt în două la aterizare și s-ar fi aprins.

Seara lucrat la trierea materialului pentru volumul de lirice.

7 noiembrie

Luat parte la mitingul de la stadionul „23 August”. Tribunele erau pline, ticsite. Am observat culoarea masei de oameni. Stadionul părea grădină uriașă de trandafiri gris-albi, revărsați ca pe spalieri. La miting se găseau mult peste suta de mii de participanți, afară de sportivii, partizanii și reprezentanții, în respectivele costume naționale, ai diferitelor regiuni din R.P.R. Partizanii purtau uniformă albastră. Aveau berete albastre pe cap. Fețele lor păreau mongole ca culoare. Ținuta, mai ales, în timpul defilării, moale. Sportivii, pantaloni albi și tricoul albastru sau roșu, – un grup era îmbrăcat în treninguri complet verzi, de un verde care se pierdea spectral în verdele peluzei, – aveau mai mult ritm. În schimb m-au surprins, prin marșul lor perfect ritmic, chiar dacă lungimea pasului nu era uniformă, tinerii și tinerele îmbrăcate în costume naționale, dansatorii. Ce înseamnă simțul muzical!

Am venit pe jos de la stadion. Am găsit-o acasă pe Măișoara. Arată bine. După-masă ne-au vizitat Naumeștii, Virgil și Marioara, și Cilla Voiculescu dimpreună cu Ruxandra, fiica ei, studentă în anul III la arhitectură. Seara vizionat, la televizorul lui Puiu Mare, piesa *Invazia* de

Leonid Leonov, transmisă din studioul I.L. Caragiale și alte câteva lucruri, printre care *Cântecul Revoluției* și *Unde a locuit Lenin*. Piesa lui Leonov e un amestec de melodramă și șarjă satirică, având serioase ingrediente de, pe alocuri, frumoasă profesiune patriotică. Unele scene sunt de-a dreptul naive. E însă mai ușor să critici decât să scrii.

8 noiembrie

Toată ziua am lucrat la recuperarea materialului liric pentru volumul, de astă dată botezat, spre definitiv, *Umbră și lumină*. Seara găesc, la Puiu Mic, *Poeziile* lui G. Bacovia în ediția revăzută și adăugită de autor, cu prefața lui Eugen Jebeleanu, din ediția 1956. Volumul a fost pe piață încă de marțea trecută. Dacă nu mai găesc vreun exemplar sau dacă Ion Murnu nu mi l-a cumpărat, după cum îmi promisese, Puiu Mic îmi va ceda exemplarul său. În decembrie anul trecut citisem, cu prilejul vizitei la G. Bacovia, versurile *Unui șobolan*. Îl amuzaseră pe poetul *Plumbului*. Deoarece nu vor putea figura în vreo culegere de versuri, le rețin aici: „Nu o mânca! Momeala-i otrăvită!// Nu vezi?! O pun cu lingura-n ungher!// Ce-s vinovat, că mi-a fost zugrăvită! Greșit viața și-am ajuns hînger?!// Pieziș, așa e, m-au școlit burghezii,/ Nu-s genial să scriu ca un Beniuc./ Cum să mă-ncumet oare pe Argezi/ Cu lipsa mea de caracter să-l duc?!// Hai, vino, uite, n-avea nici o teamă./ Nu te-aștepta, frățeste, Jebeleni/ Să-ți scrie-un vers! Ei sunt poeți de seamă!// Eu?, Un minor printre bucovineni.// Comiți și tu pe-ascuns, pentru sertare./ Poeme-albastre?!... Nu ești realist!// Poftim? Nu merge?! Ba să am iertare./ Doi bani nu face-un rînd idealist!// În locul nostru alții cu toți dinții/ Și-ar roade cale lată către barzi!// Ce spui?!... Preferi, fără stăpîn, ca prinții./ Să mori sărac cu mării vagabonzi?!// Eu te credeam deștept, zău, și m-amuză/ Acest răspuns naiv, nepertinent!// Nu ții cumva, băiete, la vreo muză/ Și te-ai scrîntit în ultimul moment?!// E bine oare-așa, ca toți golani./ Să ne-ntîlnim săriți de pe macaz?/ Te pomenești, că între șobolanii tăi/ Numai tu mi te socoți mai breaz?!// De-aș ști, că porți, atare aberații/ În scăfârlie, cât ai zice „crâs!“// Te-aș pune-n stih, treizeci de generații/ Să-ți faci neamul guzgănesc de răs!// Hai, iartă. N-am vrut clara ta dumbravă/ Și-azurul pur din suflet să-ți ucid./ Dar, vezi, prea umblu, totuși, cu otravă/ Și-am devenit, se pare, prea lucid./ Tu mă cunoști de-ajuns. Ca pe o găză/ Îmi prind poemul proaspăt din văzduh./ De ți-am făcut un cântec, n-o să răză./ Fii liniștit, nici cei lipsiți de duh!// Cel mult, cândva, la-ntrecere-n arguții./ Vom fi de scribi și profesori citați.../ Stârnește-un vers, adeseori, discuții/ De care nu poeții-s vinovați.”

9 noiembrie

Dimineața căutat, la câteva librării, *Poeziile* lui G. Bacovia. Peste tot mi s-a răspuns că volumul nu a fost încă difuzat. După-masă școală. Disciplina elevilor de la Șc. nr. 43, Proletarul, lasă mult de dorit. Am aflat, că pentru a-și asigura liniștea și atenția în clasă, cadrele didactice bat elevii. Seara citit din G. Bacovia.

11 noiembrie

Toată ziua program școlar. Dimineața ceață și vânt. Părea că va fi lapoviță. După-masă, după o ploaie torențială, cerul s-a limpezit. Un curcubeu frumos, ca un poem, străluci câțva timp cu purități de liniști inefabile. După asfințitul soarelui, zărilor apusului erau galbene- portocalii. Seara, la întoarcerea acasă, auzeam, ample și apropiate zgomotele trenului de pe linia București-Constanța.

Între 20³⁰ și 22 în vizită la Ileana Brătășanu. Are vești bune de la soț. Mi-a spus că Johnny Sturdza s-a îmbolnăvit de tuberculoză ganglionară (scrofula). Ileana pare optimistă sau cel puțin, necopleșită de permanenta-i frică de ziua de mâine. Mi-a spus că toată lumea îl califică drept porc și hazna pe T. Arghezi. Arhitectul Possa e același: obsesia Mme Boureanu e și mai puternică. La plecare Călina îmi spune că lui tanti Marcela îi e dor de mine și ar ține mult să mă poată vedea.

Înainte de culcare citit din versurile lui G. Bacovia. E de-a dreptul inexplicabil cum, prin mijloace atât de naive, poetul acesta reușește să emane atâta sugestie lirică.

14 noiembrie

Toată ziua la cele două școli. La amândouă, problema disciplinei e problemă primordială. Copiii, toți copii de muncitori, nesupravegheați și neîndrumați acasă, nu au nici dragoste de muncă, nici respect pentru școală, nici obișnuința muncii, iară majoritatea elementelor au fost promovate până în clasa a VII-a fără să aibă nici măcar cunoștințele clasei a IV-a. În fiecare oră trebuie să cheltuiască o mulțime de timp și energie numai pentru asigurarea liniștii și atenției. De gândire vie nici vorbă. În afară de cele 1-2 elemente bune, toți ceilalți răspund șablonard și pe dinafară, exprimarea fiindu-le, pe deasupra, lacunară, primitivă din punct de vedere gramatical și ilogică. Va trebui un efort considerabil pentru disciplinarea acestor mici sălbatici.

15 noiembrie

Ieri seara, după ora 20, m-a chemat la telefon I. Antohi, comunicându-mi să vin neapărat, la Sindicatul muncitorilor din Învățământ, la parterul căruia se organizează expoziția comemorativă Jan Amos Komensky. M-am prezentat. Era nevoie de mine pentru a pune la punct unele traduceri de titluri de cărți și definitivarea tematicii expoziției. Profesorul H. Gabrea, convocat și d-sa, a redactat cuvântul pe care îl va rosti tovarășul Nistor. Cuvântarea pentru M. Ralea o scriseseră I. Antohi și Stanciu Stoian. Am lucrat până după ora două noaptea, căci a trebuit să mai ajut la redactarea textelor pentru etichetarea vitrinelor cu exponate. La ora trei am ajuns, frânt de oboseală, acasă și m-am culcat cu gândul să dorm până pe la orele zece. La șapte însă m-a trezit ceasul deșteptător uitat deschis. L-am oprit și am vrut să mă culc iar, însă Stella, care s-a simțit toată noaptea rău, a fost apucată de o dramatică criză de nervi cu amețeli, dureri în regiunea bulbară a capului și vomitare. Puiu Mare, apoi și Vintilică, au diagnosticat: criză de nervi, pe bază biliară, consecutivă surmenajului. Stella avea mydriază, nu putea suporta lumina prea puternică și era de tot speriată de tulburările vestibulare care n-o păraseau. Pe la ora 9 și 1/2, în urma unei injecții cu atropină, s-a mai liniștit. Seara, Puiu Mare i-a dat, per os, fenergan. Sunt foarte necăjit.

16 noiembrie

Astăzi Stella a mai avut o criză. Am plecat îngrijorat la serviciu. Seara însă, pe la orele 19^{30h}, când m-am întors, n-am mai găsit-o în pat. Tulburările vestibulare și grețurile produse de ele au încetat. Seara, am vizionat la televizorul lui Puiu Mare, sfârșitul unui film bulgar și o prezentare a lui *Mitică*, de Nell Cobar. Mi-am dat seama că înțeleg destul de multă bulgară. M-a frapat faptul că bulgarii accentuează pe ultima silabă o seamă de cuvinte care în celelalte limbi slave au accentul pe penultima; de ex. *serdțe* și nu *sèrdțe*.

17 noiembrie

Zi friguroasă. Dimineața, la spectacolul dat de clasele a V-a C și a VI-a A (Șc. 43), la ateneul Vasile Băgu din cartierul Voluntari. Program prea încărcat, public zgomotos, execuție bineînțeleasă la nivelul copiilor de cartier sărac. M-am întors acasă pe la orele 15. (Măișoara a ajuns bine la

Iași. Din scrisoarea primită ieri văd că e fată mult mai matură decât o credeam. Ieri a chemat-o la telefon pe Stella, Tatana, sora dnei Arghezi. A ținut să-i spună că familia Arghezi s-a întors încărcată de lucruri scumpe din Elveția. Baruțu trebuia să capete un cadou special, dară dna Arghezi, Paraschiva cum îi zice Tatana surorii sale, nu i l-a mai dat, deoarece a aflat că soția lui Baruțu a rămas gravidă, ceea ce micșorează enorm probabilitatea de a-l divorța pe Baruțu. Dna Arghezi nu poate concepe ca băiatul ei să aibă o învățătoare de soție. Stella i-a spus Tatanei că noi am fost reîncadrați în urma procesului câștigat și că Măișoara a fost și ea transferată la o facultate de medicină umană. „Știu că n-o să le placă“, a zis Tatana, „dar tocmai de asta am să le-o spun, ca să știe că ați reușit și fără de ajutorul lui Arghezi.“)

18 noiembrie

Toată ziua la cele două școli. Seara pe la orele 19, când am ajuns acasă, Stella mi-a comunicat că transferările, de la alte facultăți, la Facultatea de Medicină Umană din Iași au fost anulate de Ministerul Sănătății, deci și transferarea Măișoarei. Inginerul T. Dimitriu i-a telefonat, că situația e definitivă. Știrea a demoralizat-o complet pe Stella care, pe deasupra, mai e și bolnavă. Zi neagră.

19 noiembrie

Noua situație creată Măișoarei, deși nu m-a surprins, căci am fost, dintr-un ciudat presentiment, contra transferării la Iași, m-a lovit mult. Măcar de am putea-o reînscris la veterinară, căci în actualele împrejurări, orice surpriză este posibilă, ba cu atât mai posibilă, cu cât e mai illogică. Măișoara a fost transferată cu respectarea tuturor formelor legale, înscrisă, la Iași, în anul II, apoi dată în anul I (aceasta în urma hotărârii unei comisii de control venită din București), iară acum a se anulează și dreptul de a urma o facultate de medicină umană. Anularea unei transferări, în mod logic, îl pune, pe cel transferat în situația de până la acea transferare. Am telefonat, ieri, inginerului T. Dimitriu să obțină un act de la Facultatea de Medicină Umană de la Iași din care să rezulte că, anulându-se transferarea, studenta se întoarce la facultatea de la care provine. Vom vedea ce va mai fi. Până acum au fost numai iluzii prăbușite, lacrimi, cheltuieli peste puterile noastre normale de susținut. Azi având ziua mea liberă, directorul D. Demetriad, de la Școala nr. 43, fiind suferind, m-a

trimis să-i țin locul la adunarea directorilor de la școlile din Raionul 1 Mai. M-am prezentat la orele 11 (oră comunicată) în holul Liceului Cantemir Vodă (loc indicat), nu era însă nimeni. Am aflat apoi că adunarea se ține la ora 12, pentru ca, pe la 12 și 1/2 să aflu că de fapt e vorba de ora 19. Punctualitate și claritate balcanică! Așteptând adunarea, m-am uitat la cele două tablouri care îl reprezintă pe Dimitrie Cantemir și m-am întrebat: „Ce oare ar spune voievodul, dacă s-ar găsi, față în față, cu O. Șafran, directorul școlii de acum?” Și n-am putut găsi nici un răspuns. Răspunsul, de tot indirect, mi l-a dat, la ieșirea din liceu, un coleg: „Nici zece la sută dintre elevi nu sunt creștini. Din toate cartierele și-a adunat evreiașii O. Șafran, care e om de mare suprafață. Ce să-i faci?! Partidul nostru comunist nu este al nostru, ci al evreilor.”

21 noiembrie

Zi lungă cât un secol și, totuși, agitată. Seara ne-a vizitat mama studentului Ovidiu Petrescu, scos și el din evidențele facultății ieșene. Am întocmit un memoriu. Măine urmează să-l prezentăm Ministerelor Învățământului și Sănătății.

22 noiembrie

Aseară m-am culcat frânt de obosit. Către dimineață l-am visat pe Eusebiu Camilar. Parcă-mi spunea: „avem nevoie de tine.” Cum visele de felul acestora îmi prevestesc, de obicei, tocmai contrariul, înseamnă că de mult depusul meu memoriu, prin care solicitam reîncadrarea în listele membrilor Uniunii Scriitorilor, a primit sau va primi aviz negativ. Din „Gazeta literară” și din „Contemporanul” aflu despre decorarea lui Mihai Beniuc cu Ordinul Steaua Republicii Populare Române clasa a II-a pentru merite deosebite în domeniul creației literare. Beniuc a împlinit 50 de ani. I-am trimis câteva rânduri cu bune urări. Tot în „Gazeta literară”, continuă să-mi jignească ochii proverbele lui Perahim; de astă dată proverbul „Nu-i frumos ce-i frumos, e frumos ce-mi place mie”. Pe lângă faptul că elucubrația lui Perahim are elementare greșeli de repartiție a negru-albului și greșeli grave în ceea ce privește desenul, proverbele ilustrate de acest impertinent individ, inteligent se zice, manifestă o funciară slujenie sufletească, slujenie a lui Perahim, bineînțeles! și, în ceea ce mă privește, sunt total lipsite de bun gust. Seara am trecut pe la Micoș și pe la Murnu, ca să mă împrumute cu câte două sute de lei, ceea ce au și făcut, iară apoi pe la

Antohi, ca să pun la punct traducerea unui citat latinesc din Comenius. L-am rugat de asemenea pe Antohi să vorbească cu adjunctul lui Nicuță în favoarea Măișoarei.

23 noiembrie

Dimineața m-a chemat la telefon tovarășul Boris, de la Raionul de Partid, comunicându-mi să mă prezint, până la ora 14³⁰, la Raionul de Partid din str. Poenaru Bordea, nr. 2, în dosul Teatrului de Operetă, unde tovarășul Tudor îmi va comunica răspunsul la contestația mea în legătură cu excluderea din P.M.R. De asemenea mi-a telefonat și tovarășa Georgescu, de la Cadrele Întreprinderii Ecarisajul București, întrebându-mă unde trebuie trimis transferul pe care l-am solicitat. La ora 14 m-am prezentat în str. Poenaru Bordea, nr. 2. Tov. Tudor, căruia m-am prezentat, m-a pus să semnez o dovadă și apoi mi-a comunicat că și Comisia controlului de partid a hotărât menținerea excluderii mele din P.M.R. Cu aceasta se încheie unul din capitolele cele mai dureroase ale vieții mele. (Visul cu Eusebiu Camilar s-a împlinit.) Seara, la dna Silaghi, ca să-i restitui dnei Szanto, banii împrumutați: 400 lei, mi-au mai rămas 150 lei.

24 noiembrie

Pregătit planurile de lecție pentru mâine, am trei teze trimestriale, și redactat pentru antologia de texte din pedagogia românească, paginile despre Gheorghe Lazăr. De la 18^h-20^h la cinematograful „Scala”: vizionat filmul *Ulisse* producție italiană cu artiști de naționalități diferite. Colorat și la propriu și la figurat, filmul nu satisface gustul celor formați în școala clasică. Pe Homer l-am citit în original, iară *Odiseea* a fost și a rămas opera mea predilectă. Interpretarea văzută azi nu realizează nici omenescul, nici firescul și, în nici un caz, nu are nimic grandios. Multe figuri sunt antipatice. Textele modernizate până la desfigurare uneori: filmul conține până și secvențe psihanalitice. Totuși e un film pe care publicul mare îl poate gusta cu profit.

1 decembrie

Toată noaptea am visat familia Arghezi. Mă găseam parcă într-o grădină lângă casa lor, nu însă la Mărțișor. Era peste tot dezordine și ostilitate și, parcă la tot pasul, copertate cu carton cenușiu, volumele V și VI din operele complete, de curând apărute, ale dlui Arghezi. De asemenea

foarte multe manuscrise-ciornă. Scrisul însă nu era mărunț, ci mare, parcă așternut cu creioane de tâmplar. Dimineața am citit *Les fourberies de Scapin*. Farsa lui Molière place totuși. Cei care nu admit decât un singur „gust” în materie de piese comice n-au decât să nu o *guste*.

Pe la prânz la I. Antohi. După-masă pregătit planurile de lecție pentru săptămâna de încheiere a trimestrului. Seara, la televizor, văzut *O scrisoare pierdută*. Foarte bine jucată, piesa lui I.L. Caragiale are, totuși, unele lungimi și, în special la adunarea electorală prezidată de Trahanache.

2 decembrie

Toată ziua școală. Încheiat situațiile la matematici cl. a V-a A, Șc. 42 și unele medii la I. franceză, cl. a VI-a, Șc. 43. Încasat prima leafă: 1125 lei. Seara vorbit cu Măișoara. Telefonul l-a dat ea. Herta, cumnata mea, e la Iași și o aduce ea pe Măișoara cu bagaje cu tot. În „Gazeta literară” de joi, 28-XI-1957, Marcel Breslașu publică iar un pogon de porcării intitulat *Dialectica Poeziei*. Cumpărat ediția revizuită de autor și adăugită a poeziilor lui Bacovia.

3 decembrie

Dimineața, acoperit orele de limba română predate, la Șc. 42, de directoare. Între 13^h și 14^h la Ministerul Învățământului: scos aprobarea pentru reînscrierea Măișoarei în anul doi la Facultatea de Medicină Veterinară. Cu acestea se încheie, deocamdată, încercarea de a deschide și copilului nostru drumul către pregătirea profesională pe care și-a dorit-o și o dorește de ani de zile. Ar mai rămâne o singură cale de atac: darea în judecată. Cu cine să te judeci însă? Cu Șloimovici, care barează toate intrările instituțiilor publice din R.P.R.? Cu Șmilovici, portar la Casa Scânteii? Cu tovarășa Sidy Toma?! umana în vorbe văduvă a lui A. Toma, dară instalată, ca un ministru, în confortul Casei Scânteii, palat construit din lacrimile și sângele bietului nostru popor năpăstuit, asuprit și batjocorit, ca rareori, în dureroasa-i trecere prin veacuri. Am fost și mai sunt foarte trist. Am încercat să scriu ceva, dară n-am avut nici o dispoziție. A trebuit, totuși să scriu un articol de gazetă de perete: „Datoria noastră în cadrul *Lunii Culturii*; luna e rezervată trecerii în revistă a realizărilor culturale și artistice, din cei zece ani de existență a R.P.R. Când mă gândesc că Mihai Eminescu, poetul României, e semizeu în comparație cu Mihai Beniuc (care e pitecantrop în comparație cu Eminescu, deși cel mai de seamă poet român comunist!), și când mă gândesc la viața grea, pe care a

duș-o Eminescu, mă revolt împotriva trecutului, dară mi-i greață de premisele prezentului semnate de M. Beniuc, M. Breslașu, M. Banuș și alții.

4 decembrie

Toată ziua la cele două școli. Încheiat situațiile pe trimestrul I. Dimineața, telefonat acasă, am aflat că Măișoara a sosit cu bine acasă. Tot astăzi a fost reînscrisă în anul al II-lea al Facultății de Medicină Veterinară. Seară văzut splendidul documentar *În lumea tăcerii*, film francez.

6 decembrie

Dormit prost. Dimineața am umblat pe la mai multe magazine să cumpăr galoși. Nu se mai găsesc. Achitat telefonul. Cu diferitele convorbiri interurbane, suma s-a ridicat la 299 lei și 80 de bani.

8 decembrie

Toată ziua am lucrat la planificarea materiilor pe trimestrul al doilea. Am terminat-o. Va trebui să-mi fac în zilele de școală tot ce e în legătură cu școala, altfel pierd prea mult timp. Or, bătălia pe care trebuie s-o dau și s-o câștig acum este bătălia pentru cât mai mult timp disponibil pentru lucrările mele. Nu voi mai primi, decât numai în extremis, lucrări minore și prost plătite pe deasupra, care să-mi ia din orele libere și să mă enerveze în halul în care au reușit să mă enerveze lucrările din partea Institutului de Cercetări Pedagogice. Citit *Michelangelo* de Al. Kirițescu. Afară de câteva pasagii frumoase, lucrarea e enervant de artificială. De vină nu este numai politizarea, ci și lipsa de putere creatoare a autorului.

10 decembrie

Zi liberă. Dimineața citit comedia *Dr* de Branislav Nușić, în traducerea Mirco Jivcovic și Dorin Gămulescu (ESPLA, 1957). La început m-a atras, apoi m-a plictisit. Între 12^h-13^h la Academia R.P.R., ca să-mi scot certificatul de traducător. Iar n-am găsit-o pe tovarășa Galbinu care mă poartă de trei luni pe drumuri. Îmi vine să-l dau naibii de certificat.

13 decembrie

Făcut ordine în hârtiile mele. Seara la Școala nr. 26: prelucrat tezele despre materialism, textul canonic fiind *Micul Dicționar Filozofic* redactat

de M. Rozental și P. Iudin (traducere după ediția a IV-a a celui apărut, în 1954, la Moscova; ESPLA, 1954). E o lucrare într-adevăr materialist-dialectică, – atâtea contradicții abundă în ea!

14 decembrie

După-masă citit, cu pasiunea omului care vrea să vadă până unde pot merge unele lucruri, *Micul Dicționar Filozofic*.

15 decembrie

Dimineața lenevit. Masa, la părinții lui Radu Bujor, fost elev al Stellei. Seara, la Puiu Mare, emisiunea de televiziune: printre altele și interviul cu M. Beniuc, urmat de recitări din poezia lui.

16 decembrie

Ziua splendidă de ieri, zi cu adevărat primăvărată! a adus iar crivățul. Până s-a lăsat seara, zăpada acoperise totul. Când așteptam, în ghereta de la Leu, autobuzul 11, viscoala ca în toiul lui ianuarie. Seara televizor la Puiu Mare: cântece și dansuri populare ale naționalităților conlocuitoare (sârbi, secui, sași), în cadrul decadelor 14-XII – 23-XII, dedicate lor, în programul lunii culturii. Sârbii sunt cei mai apropiați nouă. Dansurile săsești sunt pe de o parte prea rigide, statice, și pe de altă parte, prea nuanțate, iară cele secuiești, la fel de culturalizate (artificializate) exagerează printr-un grotesc pe care noi, românii, nu-l înțelegem. Dansurile sârbești, ceva mai lente decât ale noastre, (echipa sârbească a executat, în sala teatrului CSP și dansuri românești, însoțindu-le cu chiuiturile românești!) sunt, ca și dansurile noastre, spontane, vii, zburdalnice aproape, sincere, comunicative.

20 decembrie

Dimineața vizitat Expoziția cărții de la Sala Dalles, cumpărat *Hanul de la Râscruce* de Horia Lovinescu.

21 decembrie

Zi feerică de cețuri albastre și chiciuri albe.

Seara, la Sala Studio I.L. Caragiale, văzut *Institutorii (Flachsmann als Erzieher)* de Otto Ernst. Joc greșit șarjat.

22 decembrie

Dimineață în vizită la George Serafim. Am văzut la el două frumoase fascicule din revista „Jugoslavija” (Beograd; Kuez Mihailova, 21),

fasciculele 13 și 14. Fasciculul 14, – la peinture jougoslave contemporaine, – m-a interesat îndeosebi. De la coperta interioară, care reproduce *La clairière* (ulei, 1956) de Lazar Vujaklia, lumini în genul lucrărilor lui Ion Mirea al nostru, și până la ultima pagină, „Jugoslavija” te copleșește cu surprize.

Pe la prânz l-am vizitat pe Ion Mirea. A realizat câteva vederi, format mic, și o natură moartă: două perechi de mere și o pereche de pere pe o masă de lemn, culoarea tête de nègre, și pe un fond de verticale nuanțate de la gris-violet-ultramarin până la albastru-aviație. Perechile de fructe (merele: culori calde (1), pământiu-pământiu roșcat (2), liliachiu-mov, perele: galben lămâie un fel de turquoise) desen simplu și straniu, compoziție și mai stranie prin distanțarea în spațiu a petelor colorate omogen. Bara, de culoarea cărbunelui, care limitează masa înclinată înspre planul întâi, dă gravitate și liniște totului. Pe Ion Mirea îl preocupă însă probleme cinematografice: e pe cale, zice el, să realizeze un film, de la scenariu la fotografie + sunet, numai al dânsului. Seara văzut, la Scala, filmul japonez *Godzilla*.

23 decembrie

Dimineața și după-masă școală. Seara, la televizor, văzut *Malva*, film rusc, bine jucat și bine realizat din punct de vedere tehnic. Numai că lumea gorkiană nu-mi mai place. E, în fond, mai mult sau mai puțin, moralmente arierat sufletul slav, recte rusc, pe care-l literaturizează Gorki. Dor de ducă dromoman, dor de libertate anarhică, beții dipsomane, dansuri și cântece care îl stăpânesc pe om, fugă de gândire și totuși, gândire-chin, evaziuni în frumuseți neînțelese și frumuseți numai fiindcă sunt neînțelese, frumuseți miracol. Noi avem un mit, mitul păsării care caută să se facă om: personajele lui Gorki, într-un sens, cad sub zodia mitului porcului căruia i se pare că se poate face înger.

24 decembrie

Zi liberă. Comitetul Central al Sindicatului Muncitorilor din Învățământ și Cultură îmi răspunde, cu Nr. 10417/CA/c din 13 decembrie 1957, la memoriul făcut în chestiunea anulării transferului Măișoarei. Iată textul (îl rețin pentru felul bizar în care e justificată anularea transferului pe care-l obținusem respectând toate formele legale): „Ca răspuns la

memoriul dvs. vă comunicăm următoarele: În urma cercetărilor făcute de noi la Ministerul Învățământului și Culturii a reieșit că transferarea studentei Chelaru Maria la Facultatea de Medicină Umană Iași, anul I, s-a făcut contrar instrucțiunilor ministerului. Deoarece de încălcarea acestor instrucțiuni se face vinovată numai conducerea Facultății de Medicină, Ministerul Învățământului și Culturii a hotărât să dea posibilitatea fiicei dvs. să se reînscrisă la Facultatea de Medicină Veterinară București în anul imediat următor, hotărâre comunicată dvs. direct de către tov. dr. Vâlcu de la minister. Tovarășii de la Facultatea de Medicină din Iași, care s-au făcut vinovați de încălcarea instrucțiunilor ministerului, au fost sancționați. L.S. Vicepreședinte (ss) indescifrabil. Secretar (ss) I. Munteanu“. Documentul este interesant pentru că pune în lumină legalitatea din R.P.R.. Transferarea Măișoarei fusese făcută în conformitate absolută cu H.C.M.-ul respectiv, iară facultatea de la Iași a perfectat-o în baza autonomiei pe care, conform legii, o au rectoratele în această privință. Totuși instituțiile ministerului au fost mai tari decât H.C.M.-ul și autonomia universitară. Cifra de plan, pe care n-au vrut s-o suplimenteze cei de la minister, nu spune iarăși nimic. Mai curând se pare că există o teamă în ceea ce privește migrarea studenților de la o regiune la alta.

25 decembrie

Sărbătoare legală! La masă invitați la Mihăilești. Seara în vizită la Silvia. Stat mai mult de vorbă cu tata.

26 decembrie

Toată ziua școală. Seara, 19^{30h}-22^{20h}, la Operă: *Tosca*. Distribuție de zile mici. *Tosca* – Maria Voloșescu, soprană cu stridențe uneori; Cavaradossi-Garbis Zobian (joc bun, aria „O, dolci baci...” foarte bine cântată!); Scarpia – Alexandru Enăchescu, șters; Sacristanul – Silviu Gurău, nimic deosebit. Mi-a plăcut mult sculptura *Lui Enescu* de Han. E foarte frumoasă și aduce, în afară de o înaltă știință artistică, ceva din seninătatea nobilă a Victoriei din Samothrace. (Teatrul de Operă și Balet al R.P.R. l-am văzut pentru prima dată pe dinăuntru.)

30 decembrie

Revăzut unele manuscrise. La ora 13 trebuia să avem ședința de marxism, nu s-a ținut însă. După-masă recitit, din Xenopol, cele scrise

despre domnia lui Despot Vodă. Eraclidul este, totuși, o figură simpatică, sunt de părerea lui Xenopol, și ar da un interesant personaj de piesă istorică. Seara văzut, la cinematograful „Magheru” admirabilul film *Taifun la Nagasaki* cu Jean Marais, Danielle Darieux.

31 decembrie

Iată și ultima zi a lui 1957. Către dimineață am visat că se stabilizase moneda țării, în așa fel că trebuia să primesc numai un leu ca echivalent al salariului meu actual, și că, deasupra noastră explodase o bombă atomică, dară în așa fel că nu se vedea nici un fel de nour în formă de ciupercă, ci o uriașă sferă senină sau, mai precis, o uriașă sferă sticloasă, sugerată mai mult prin cercul Ecuatorului și cel al meridianului ei. Dimineața, când m-am uitat pe fereastră, cerul era acoperit cu nouri parcă pictați, iar în atmosferă sau, poate, numai în sufletul meu era o mare liniște. Stând încă în pat, mi-a venit gândul să fac un bilanț al activității mele literare din ultimii zece ani. Ce am scris? Cum am scris? De ce am scris? Pentru cine? Câtă ambiție și câtă râvnă dezbrăcată de orice orgoliu sălășluiește în mult-puținele mele scrieri? *Vor vedea ele vreodată lumina tiparului?* Toate acestea mi-au dat o stare de vagă melancolie. A fost părerea de rău pentru rămânerea mea în urmă în ceea ce privește publicarea? A fost sentimentul inutilității eforturilor mele? La ceai, mi-am aruncat ochii în „Gazeta literară” (Nr. 1 (199) cu data de joi 2 ianuarie 1958) în care M. Beniuc face bilanțul celor zece ani de literatură în R.P.R., iară o seamă de scriitori își anunță cărțile care ar apărea în 1958, și m-a ispitit nu știu ce să-mi fac și eu bilanțul meu. Iată-l:

(A) Teatru: (1) *Acolo în Deltă* (un act, integralmente irecuperabil în ceea ce privește valoarea dramatică); (2) *Pe un ostrov departe* (o fantezie dramatică, circa 1450 de versuri endecasilabice, pe care, după repetate lecturi, iară ultima zilele trecute, o consider lucrare bună); (3) *În ceasul acela* (un act iarăși valoros sub aspect literar); (4) *Aici e totul farsă* (trei acte); (5) *Măști inutile* (un act de valoarea sau lipsa de valoare a căruia nu-mi dau seama, căci nu l-am recitat de multă vreme); (6) *Înainte de căderea Ierihonului* (un act, – acceptabil); (7) *Baladă Carpatină* (basm în șase tablouri; îl situez printre lucrările mele cele mai bune); (8) *A fost un om în țara Uț* (un act, – în genul misterelor; subiectul: Iov); (9) *La revedere Nausica* (un act; ultima zi a lui Ulise în insula Faiacilor); (10) *Cum a intrat cârciumăreasa în rai* (farsă într-un act); (11) *La Curtea de Argeș* (fantezie dramatică în opt

tablouri); (12) *Sfârșitul lui Moțoc* (un act); (13) *Ultima zi în arca lui Noe* (un act); (14) *Magda* (două acte); (15) *Domnișoara Daria* (deocamdată două acte); (16) *Don Juan* (deocamdată trei tablouri); (17) *Femeia de la celălalt capăt al pământului* (șapte mici tablouri); (18) *Cântecul lui Corbea* (două acte în vers popular; piesa n-a rezistat la o lectură mai recentă); (19) *Comoara, Fluierașul lui Păcală, Moara Dracilor și Leacul* (patru scenarii din năzdrăvăniile lui Păcală; *Comoara* a fost radiodifuzată); (20) *La locul numit Dreptate* (cinci acte); (21) *Acolo ți-i Patria* (un act); (22) *Premiul Strong et Comp.* (farsă într-un act); (23) *Nepotul din U.R.S.S* (farsă într-un act); (24) *Șerbănuț e bun băiat* (trei tablouri, în versuri, pentru teatrul de păpuși); (25) *Pici, Pitici și Picipitici* (câteva tablouri, în proză și versuri, pentru teatrul de păpuși). [Numerele: 18 și 21-25 au fost scrise la comandă].

(B) Proză: (1) Trei bucăți scurte intitulate: *E ca și cum*; (2) *Împăratul nu știe nimic* (5 pag.); (3) *Îngerul* (2 pag.); (4) *Roata* (7 pag.); (5) *Pajura* (3 pag.); (6) *Zidul* (3 pag.); (7) *Subterana* (17 pag.); (8) *Tatăl* (7 pag.).

(C) Versuri (material vechi, nepublicat sau revăzut și material databil cu 1947-1957): (1) *Poeme fără podoabă* (peste 50 de poeme, poate chiar peste 60, în versuri albe) (o notă în josul paginii, datată 17-VI-1958 specifică: *au rămas 52; celelalte fiind încorporate unei culegeri în pregătire – n. red.*); (2) *Sonete pentru tine* (101 sonete de dragoste); (3) *Turnul* (28 de sonete mai mult sau mai puțin filozofice); (4) *Umbra și lumină* (peste 150 de bucăți lirice cu conținut diferit); (5) *Un cântec al tinereții* (poem, 11 cânturi deocamdată neterminat).

(D) Fragmente cu conținut filozofic, material mai vechi și material databil cu 1947-1957, adunat sub titlul *În căutarea Atlantidei*, peste 1000 de fișe, totalizând circa 300 de pagini de tipar.

(E) Lucrări științifice: (1) *Psihopedagogia inspecției școlare*; (2) *Dorința și orientarea profesională*; (3) „*Gheorghe Lazăr – viața și opera* (aceasta din urmă publicată).

În total, deci, dacă aș fi publicat, cel puțin vreo zece volume; cantitativ suficient pentru a justifica, față de propria mea conștiință, o oarecare strădanie. Câtă însă este valoarea?! Și ce valoare pot avea lucrările care nu au apărut la timpul lor și, poate, că nici nu vor apărea vreodată? *Mai am, dacă va vrea Dumnezeu, un deceniu de activitate. Cât voi mai scrie? Ce? Cât de valoros? În ce condiții morale și materiale? Nu știu.*

Încasat salariul pe decembrie curent: 365 lei (= 5+1 ore/săpt. matematică Șc. 42), 705 lei (= 4+1 ore/săpt. franceză și 6+1 ore/ săpt.

fizică, Șc. 43) total 1070 lei, la care s-au mai adăugat 265 lei pentru 15 ore de suplinire la l. rusă + 3 ore la educație fizică. Cumpărat 1000 jumătăți de coală hârtie velină satinată, 33 lei. Trimis dlui ing. T. Dimitriu (Iași) 500 lei și restituit dnei Cantuniari 500 lei plus 200 lei dobânda pe două luni. Seara avem invitați pentru revelion: pe Relu cu Lenuța și pe Vali. Tata a plecat, probabil, la Burdujeni sau Vatra Dornei. Anul se încheie cu burniță și noroi și cu multe, multe proiecte nerezolvate. Sunt trist. Dar asta mi se întâmplă deseori în ultimul timp.

1958

1 ianuarie

Anul Nou l-am întâmpinat cu muzică, dans și pahare ciocnite. Ne-am culcat pe la orele trei. Ne-am sculat pe la unsprezece. După-masă lenevire și telefoane și, la cinematograful de cartier („Marna”) vizionat filmul italian *Povestiri romane* (ecran lat și în culori). Mi-am adus aminte de Roma. Seara am încercat să schițez acțiunea pentru *Frumoasa fără de corp*, dară nu m-am ales cu nimic. Am recitat câteva din liricele lui Giuseppe Ungaretti. (Mi-am întocmit, în 1955 sau 1956, o mică antologie din ciclurile *Sentimento del Tempo* și *L'Allegria*). Scris:

„Iară începe
Anul; vor trece
Mulți, dară-n urmă
Nu se mai uită
Nimeni și nu e
Drum pentru noi decât drumul
Unic spre anii
Care-naînte
Duc, fără preget,

Viața și fapta și visul
Până vom spune:
Piatră albă
Din albia râului, câte
Ape te-au rotunjit
Până ajuns-ai
Ghindă prin care
Trece lumina?!

2 ianuarie

Die Sonne holt wieder für einen neuen Frühling auf/ Die Nacht ringt für ihren ureigenen Sturm/ Unbelkümmert ruft mich die Zeit un Morgen/ Wir gehen alle in ein neues Hans/ Wir verlassen Überdruß und Weh/ Und träumen immer nur güldene Dinge.

Toată ziua am triat hârtii mai vechi. Versurile de mai sus, ca și strofele care urmează, scrise în 1955 și 1956, le rețin aici deoarece nu vor putea

face parte din nici o culegere. (I) „Hier ist die Heimat. Hier gilt das Verlangen/
 Nach kühnen Taten und nach kühnem Geiste/ Nur der vermag das Beste und das
 Meiste,/ Der hier dem Volke treu bleibt ohne Bangen.// Darum zu frischer Arbeit
 dich erdreiste/ Und, ohne je ein Vorrecht zu erlangen,/ Die Schelme lass ins Leere
 sich verfangen/ Das immer nur mit falschem Prunke gleisste.// Was Lug und
 Trug ist mag dich nie ergreifen./ Die Mühe nur gedeihe dir zur Ehre/ Durch
 welche gute Sprüche sich vermehren // Und wisse: Wem die reinen Früchte reifen/
 Der hat das Recht, das heilige und hehre,/ Dem Unbold jeden Eintritt zu
 verwehren.“ (II) „Entschlossen stehst du auf zu neuem Wege,/ Der Morgen glänzt
 ganz golden durch die Weiten,/ Des jungen Jahres Blütenherrlichkeiten/ Ermahnen
 alle: Fort aus dem Gehege!// Zu lange wohntest du in fremden Zeiten/ Dem Heute
 trotzend, aber nun sei rege:/ Es schlägt die hohe Stunde. Widerlege/ Des alten
 Brauches breite Eitelkeiten!// Du sprichst den Spruch, erklimmst die Felsenzinnen/
 In Höhenluft gebadet, klar umgeben/ Von niegeschauten, weiten Perspektiven.//
 „Wo kam ich hin?!“ Es glüht in deinen Sinnen/ Das wunderbarste Dasein: Welt
 und Leben!/ Und du bist heim in ihren klaren Tiefen.“ Amândouă bucățile le
 intitulasem Sprüche. Și acest Märchenende, scris în ziua de 8 oct. 1953, pe
 când eram salariat la ISPROR: „Du warst der Prinz aus lichtem Lande/ Wo
 bist du nun, Herzallerliebster mein?/ Hin sind die Märchen im blauen Gewande,/
 Streck dich du graues, Geldeselein...// Das Tischlein-deck-dich aus hellem Holze/
 Liegt tiefbestaubt und wimmert allein,/ Du kamst gekleidet in edlem Stolze,/
 Streck dich du armes Geldeselein...// Nur Knüppel-aus-dem Sack hat keine Ruhe,/
 Ist immer einher mit neuer Pein./ Hin ist der Sammet, zerissen die Schuhe,/ Streck
 dich du trauriges Geldeselein...”

3 ianuarie

Toată ziua triat hârtii vechi. Am mai descoperit o piesă în patru tablouri, *Dezmeticirea*, scrisă, probabil, și tot la comandă, în 1955. Și am mai descoperit un lied. Iată-l: *Es blühte eine Blume, du Holde,/ Auf deiner stillsten Au,/ Gebaut war ihre Dolde/ Aus Sehnsucht und Himmelblau.// Bei Riedgras und Ranunkel/ Steht nun die Staude allein,/ Es blüht, im Sommernachtsdunkel,/ Auf ihr nur der Neumondschein*“. Să-l botezăm *Lied* liedul acesta.

Seara, cu Stella, de la 20^{30h}-1^{30h}, la Murni. Discutat artă. Mariana ne-a citit, în copia dactilografiată de Maricica Muzicescu, recenta *Lettre à un ami lointain* a lui Cioran. Această, plictisitor de lungă și plină de elucubrații și paradoxe șarlatanești, scrisoare a teribilistului Cioran nu dovedește

nimic în afară de faptul că-l demască pe fostul legionar (cumințit, posibil, cu altfel de argumente decât cele filozofice) drept vândut și renegat.

7 ianuarie

Dimineața plătit abonamentul la telefoane (171 lei), restituit o datorie Naumeștilor (50 lei) și scos certificatul de traducător de la comisia de pe lângă Academia R.P.R. Dădusem trei examene: la germană, engleză și italiană (din limbile respective în l. română); am fost respins la italiană (!!!) și am reușit, cu „bine”, la probele de germană și engleză. Eram convins, că, la germană și italiană, am dat traduceri din cele mai bune. La Academie am aflat că, azi dimineață, a decedat Petru Groza, președintele R.P.R.

8 ianuarie

Ieri seara am trecut, cu Stella și Măișoara, pe la profesorul Ion I. Nistor, iară de acolo la Ion Cantuniari, tatăl Ioanei Cantuniari. Ne-am întors acasă după ora 4 dim[ineața]. Dormit până pe la orele 12. După-masă triat deșeurile metalice, ca să pot pune la dispoziția lui Ion Murnu bronz, aramă și alamă în vederea turnării portretului meu și, eventual, al Măișoarei. Am strâns 34 kg aramă, alamă și bronz, 7 kg plumb și peste 20 kg de aluminiu. Seara, lenevit.

9 ianuarie

Aproape toată ziua la Cernica; m-am întors cu trenul de 17^h.

10 ianuarie

Mi-a răspuns profesorul Al. Ieșan. Abia azi am aflat de moartea soției dumnealui, decedată, anul trecut, în ziua de 29 iunie.

11 ianuarie

Dim[ineața] făcut piața și cumpărat *Călător prin constelații*, ultima carte de versuri a lui Mihai Beniuc. E o jale din punct de vedere artistic. Să fie oare atât de surdă urechea lui Beniuc și atât de obnubilat creierul dânsului? Cel mai mult m-a impresionat versul 4, strofa a 3-a, din poezia intitulată 1907. Într-adevăr: „Din cei căzuți nici unul n-a spus au!” *De tanta poesis arte nil nisi Beniuc!*

După-masă credeam că voi scrie câte ceva, dar am citit *Le Bourgeois gentilhomme*, iară seara am văzut, la televizorul lui Puiu, filmul sovietic *Un om adevărat*. Adunarea Națională l-a ales pe Gheorghe Maurer

președinte al R.P.R.. Seara a fost deasupra Bucureștilor un avion turboreactor străin. A aruncat o parașută luminoasă și a dispărut. Antiaeriana a deschis un scurt foc.

12 ianuarie

Lenevit toată ziua.

13 ianuarie

Școală.

14 ianuarie

Zi liberă. Revăzut manuscrise mai vechi. Seara, la televizor, *Romeo și Julieta la Mizil*, de ?? și *Chirița în provincie*, amândouă date la Teatrul Giulești. Jocul bun. Decorurile mai bune la *Romeo și Julieta* și, (din cauza realismului?) mai slab la *Chirița*. Trebuie să constat că „ghiveciul” lui Vasile Alecsandri antrenează totuși și poate distra publicul de pe stradă.

16 ianuarie

Toată ziua la școală, seara, dimpreună cu Măișoara, în vizită la Marioara Serafim unde mă aștepta Titu Pârvulescu și fiul său Florin, student în anul trei la Belle Arte. Florin Pârvulescu mi-a arătat o serie de lucrări personale, desene, acuarele și uleiuri. Are simțul culorii, linie original simțită, darul bunei compoziții și mult soare.

17 ianuarie

Dimineața început lectura romanului *Defăimarea lui Paganini*, de A. Vinogradov (traducători Vasile Teodorescu și Ecaterina Brandabur; Editura Cartea Rusă, 1956). Între 11^h-13^h consiliu pedagogic, la Școala 43: instrucțiuni privind recensământul copiilor născuți între 1-I-1944 și 31-XII-1957.

După-masă citit *Defăimarea lui Paganini*, iară între 19^h-21^h, la Școala nr. 26, cerc de studii marxiste. Răspuns profesorului Ieșan.

18 ianuarie

Terminat de citit *Defăimarea lui Paganini*. Ciudată viață, ciudat destin. Către seară: trist. Recitit *Gabriel Schillings Flucht* de Gerhart Hauptmann. La televizor văzut filmul *Erupția*. Tata a împlinit azi 76 de ani. Am vorbit și cu fratele meu Eugen, care e în trecere prin București.

19 ianuarie

Dimineața citit *Griselda* de Gerhart Hauptmann. După-masă tradus, din Pestalozzi, două-trei pagini pentru I. Antohi. M-a enervat enorm. Pestalozzi nu are logică, iară stilul lui, completamente neștiințific, îmbracă așa de nebulos cele exprimate încât, vrând-nevrând, te gândești la versurile geniale, dară umbrite de semidemență, ale lui Hölderlin. Paginile traduse sunt „*Meine Erziehungsversuche*” din „*Heinrich Pestalozzis lebendiges Werk*” - 3 – *Schriften zur Menschenbildung*” herausgegeben von Adolf Haller, 1946 Verlag Birkhäuser, pg. 152-154. Mă refer însă și la *Herz, Geist und Hand* (Aus dem „*Schwanengesang*”) din același volum.

Seara la televizor, revăzut și ascultat opereta *Lăsați-mă să cânt* de Gherase Dendrino. În rolul lui Ciprian Porumbescu, Ion Dacian. Muzicii îi lipsește parcă ceva, poate unitatea de stil, deși are părți frumoase, foarte frumoase chiar. Libretul, banal și când dezlânat, când arbitrar, nu-l prezintă pe Ciprian Porumbescu, ci pe un oarecare Ciprian Porumbescu; în nici un caz pe un Ciprian Porumbescu transfigurat, așa cum îl cunoaștem și ni-l imaginăm noi, bucovinenii. Ion Dacian, la înălțime.

21 ianuarie

Zi liberă. Scris câteva scene din *Dictatorul, prostul, iubita și dracul*, monoact care figurează de mult pe lista proiectelor nerealizate. Către seară m-a vizitat poetul N. Coban. Nu l-am mai văzut de un car de săptămâni. Mi-a citit câteva poezii, toate frumoase. I-am citit și eu din ale mele. I-a plăcut mai ales *Fata din cântec*. De la N. Coban am aflat că a murit Dan Botta. De cord. A fost înmormântat acum trei zile.

23 ianuarie

Toată ziua școală. Seara, la televizor, *Nota zero la purtare* de V. Stoenescu și I. Sava. Piesa e luminoasă, cu toate că e tendențioasă; a fost foarte bine jucată.

24 ianuarie

Dimineața făcut recensământul copiilor născuți între 1944-1957, revenit mie în cartierul Voluntari, eu ducându-mi muncile la Șc. 43. După-masă citit din Bacovia și Baudelaire (versuri). Seara tradus, pentru Relu, *A Cytological Study of Costal Marrow. I. The Adult horse* de M. Lois Calhoun, D.V.M., Ph. D., East Lansing, Michigan, din „*American Journal of Veterinary Research*” Vol. XV, April, 1954, NES.

25 ianuarie

Recitit versuri din Baudelaire și Bacovia. Descoperit un mic secret al versificației pregnante: schemele ritmice care impresionează în mod deosebit, nu sunt uniforme, chiar dacă, în aparență, se prezintă ca atare. Astfel, în *Toamnă*, poezia lui Bacovia, strofa „*Răsună din margini de târg/ Un bangăt puternic de armă;/ E toamnă ... metalic s-aud / Gorniștii, în fund, la cazarmă.*”, ritmurile nu sunt „[— „ — „ — / — „ — „ — / — „ — „ — / — „ — „ —] „, ci „{(—) (—) (—) / (—) (—) (—) / (—) (—) (—) / (—) (—) (—) }“, cuvintele din versurile respective având, fiecare, propria lor unitate metrică, putând fi transcrise și ca strofă construită din acest fel de unități. Iată cum s-ar prezenta, grafic, imaginea aceasta în comparație cu dispoziția tipografică din volum a versurilor:

I.	Răsună din margini de târg Un bangăt puternic de armă;	E toamnă ... metalic s-aud – Gorniștii, în fund, la cazarmă.	II.	Răsună din margini de târg Un bangăt puternic de armă; E toamnă ... metalic s-aud – Gorniștii, în fund, la cazarmă.
----	---	---	-----	--

Este, deci realmente vorba de versuri, majoritatea trisilabice, purtate de amfibrahi bine individualizați, și nu de versuri octosilabice. Dar tocmai din sudarea acestor unități trisilabice într-un alt tot, rezultă straniul și sunetul nou în care vibrează cuvintele. Trebuie să văd, dacă frumusețea versurilor lui Eminescu nu rezidă și în această folosire a ritmurilor. În orice caz, în strofa bacoviană de care m-am ocupat, tocmai acest fapt dă mișcare și frână întregului. Acest procedeu este similar cu punerea pedalei la executarea textelor muzicale. Și mi-a mai venit o idee: nu trebuie să te depărtezi niciodată prea mult de ritmica limbii în care scrii, mă gândesc la aspectul pur prozaic al respectivei limbi, dacă ții să scrii lirică valabilă în câmpul liric al respectivei limbi. Va trebui, imediat ce voi avea nițel răgaz, să sondez terenurile în această direcție. Sunt sigur că voi da de lucruri interesante.

27 ianuarie

Toată ziua școală. Zăpada abundent căzută a întrerupt circulația autobuzelor. Și mai ninge, ca în iernile lui Bacovia!

29 ianuarie

Toată ziua școală. Dimineața, când mergeam pe jos, la Școala nr. 42, iară de acolo la Școala nr. 43, zăpezile înalte de 1/2 m se întindeau orizontal de-a dreapta și de-a stânga șoselei Afumați, pierzându-se într-o abia perceptibilă ceață ușor violetă, pe la ora 7^{30h}, și lăptos-argintie după ora 11^h. De mult n-am mai văzut peisagii atât de pure și de odihnitoare. Când ți se oglindesc în suflet astfel de priveliști îți dai seama că toate artificiile, prin care unii poeți încearcă să ilustreze albul iernii, sunt jignitoare. Și am întâlnit versuri în care zăpada era comparată cu produse ca varul, creta, vata și altele!

30 ianuarie

Toată ziua școală. Seara, pe la orele 19^{30h}, după ce venisem acasă, Stella, lunecînd pe scara de la intrare, și-a rupt mîna, fracturându-și extremitatea distală a radiusului drept cu deplasarea osului.

31 ianuarie

Seara, tot la Școala nr. 26 „învățământ de partid”. Tezele: materialismul filozofic, materia, mișcarea, spațiul, timpul. Mie mi-a revenit lămurirea „categoriilor” spațiu și timp, forme ale materiei. În ședința viitoare se va prelucra „Declarația consfăturii reprezentanților partidelor comuniste și muncitorești din țările socialiste, care a avut loc la Moscova, între 14 și 16 noiembrie 1957”. Ședința s-a fixat pentru miercuri, 5 februarie crt., orele 19.

1 februarie

Dimineața la Școlile 42 și 43, ca să-mi ridic salariul. Splendidă zi de iarnă însoțită! De fiecare dată descopăr alte frumuseți în alba tăcere a zăpezii. După-masă suplinim pe Stella la Școala nr. 40 (Andronache), cl. a V-a E. Copiii m-au primit cu un entuziasm de tătari în iureș. Când le-am spus că țin numai 2-3 zile locul profesoarei lor, care și-a fracturat brațul, le-a părut rău de accidentarea Stellei, dară și mai rău că nu rămân definitiv sau măcar până la sfârșitul anului școlar la Școala nr. 40.

În general toți copiii mă iubesc, deși sunt profesor destul de zgârcit la note și destul de sever în ceea ce privește disciplina. În 1951-1952, când am predat, la școala elementară de fete din „Grivița Roșie”, dragostea aceasta lua uneori forme de-a dreptul moleste: elevele mi se atârnavu ciorchine de brațe și trebuia să mă răstesc la ele ca să pot ieși din clasă. Același lucru mi s-a întâmplat și acum, la școala de la Andronache; dară același lucru mi se întâmplă, dacă nu-mi compun o mască de tot serioasă, și la școlile 42 și 43. Seara am aflat că mi-a telefonat poetul N. Coban: a murit George A. Petre; mâine, orele 14, la cimitirul Bellu e înmormântarea. Bietul George A. Petre cât a nădădui! și cât n-a vrut să se descurajeze! Ciudate sunt însă căile vieții și pline de taină tăcerile morții. Nu i-a fost dat să vadă ziua visată. Câți o vom vedea? Tot seara am scris versuri pline de primăvară! Iar la ora 23 am petrecut-o pe Măișoara, care a plecat, cu un grup de prietene și prieteni, la Cabana „Piatra Mare”, ca să schieze.

2 februarie

Dimineața am aflat că SUA și-a lansat primul satelit. Mai mic decât cel sovietic, fără vietăți în el, dară înzestrat, pe lângă altele, cu două aparate de radio-emisiune, dintre care unul va funcționa șase luni. Sovieticii minimizează evenimentul și au ținut să sublinieze că constructorul rachetei purtătoare este neamț. La orele 14 am participat la înmormântarea poetului George A. Petre, iară de la cimitir, am luat parte și la praznicul, dat de familie, la domiciliu.

3 februarie

Toată ziua școală. Seara citit, în „Analele Institutului de Istorie a Partidului de pe lângă C.C. al P.M.R.” (Nr. 6, Noiembrie-Decembrie, 1957) „Declarația consfăturii reprezentanților partidelor comuniste și muncitorești din țările socialiste, care a avut loc la Moscova, între 14 și 16 noiembrie 1957”.

6 februarie

Toată ziua școală; teze trimestriale la matematică cl. a V-a A (Șc. 42) și teze trimestriale la clasele a VII-a (fizică) și a VI-a (franceză) (Șc. 43). Seara lectură. Printre altele și *Oameni și dragoste* pagină cu versuri de Cicerone Theodorescu („Gazeta literară”, Nr. 6 (204), joi, 6 februarie 1958; pg. 3). Bâlbâit ca formă, fonf ca fond, sec și opac în ceea ce privește imaginea,

Cicerone Theodorescu, din aceste versuri, se găsește la nivelul unei producții lirice care, cu excepții rarissime, te face să te simți fericit că nu ești obligat să fii scriitor reperist.

7 februarie

Zi liberă. Preocupat de *Dictatorul, iubita, diavolul și prostul*. (la însemnarea din 21 ianuarie titlul era *Dictatorul, prostul, iubita și dracul* – n. red.) Citit, în „Contemporanul” (Nr. 5/59: vineri, 7 februarie, 1958) *Răscruce și drum*, continuarea mărturisirilor lui Petru Dumitriu începute în numărul trecut. Ciudat! Ce se urmărește prin publicarea acestui bizar amestec de adevăr și elucubrație. Deși inteligent, Petru Dumitriu nu e tocmai tare în filozofie și, mai ales, în filozofia culturii. Tocmai de aceea: ce se urmărește prin aceste fragmente? Tot în acest „Contemporan[ul]”, Tudor Arghezi răspunde unor întrebări puse de Maiorescu (Toma George!). Atitudinea față de versul alb arată că Arghezi nu și-a pus niciodată problema tehnică în ceea ce privește poezia, iară versul alb îl transcende cu desăvârșire. Încolo, interviul e sirop diluat.

8 februarie

Zi liberă. Revăzut hârtii vechi. Descoperit brouilloanele câtorva poezii datate. Rețin: *Violete vânturi sună*, poartă data de 26-XII-1943; *Ții mințe, Magdalenă?*, 25-V-1950; *Nu-nțeleg de ce te mai ferești*, 6-II-1954; *Acesta fu semnul*, 11 sept. 1950; *Anemonele-n spre seară*, 15 sept. 1950; *Când toamna ne va-nvinge cu zări catifelată*, duminică, 17 mai 1953; *Nu mai fi tristă*, 2-III-1954; *Maci de sânge dorm în lan*, 24 febr. 1953; *Suavă, seara de Martie*, 8-III-1953; *Câte flori și iarbă nouă*, 21 martie 1953; *Urcuș, Ieși din codru...*, 14 sept. 1950; *Ies din stâncă, întră-n stâncă*, 2 oct. 1950; *Există ființe...*, 8-III-52; *N-am vrut nicicând să-ți fac o supărare*, 20-X-1953; *Soliloc în fața unei vrăbii*, 26 mai 1954, orele 8-10 dim. Data poartă următorul post-script: „La ora 11³⁰ a decedat, în comuna Cernica-Tânganu, Jud. Ilfov, în casa ei părintească, mama soției mele, Victoria Rădulescu”.

9 februarie

Toată ziua lucrat la trierea unor materiale lirice mai vechi. Recuperat trei bucăți. Găsit aceste două încercări în limba latină: *I „Sub autumnno velut vere/ Cordi meo miserere./ Hiems quando erit, veta/ Omne malum meum, Geta./ Neque sitim numquam stagna/ Meam, Domina permagna./ Velim, dulce tuo ore,/ Mittas eam et amore./ Semper sit sine peccatum/ Gaudium in affectatum/*

Quo me agis ut aeternum/ Diem credam hodiernum.// [KAL. IUL. ANNO AB URBE CONDITA MMDCVIII]. – II „*Fragiles semper, eheu,/ Getula Getula,/ Tibi amores erunt/ Omnes et immemor/ Basii numquam, tuo/ Animo moriar.// Spretus, unde emam/ Incomparabilem/ Lucem risus tui,/ Cor tuum fervidum,/ Quando hiems erit/ Ultima, gelida?!// Candidae sepelient/ Horae nos sub umbris/ Aquilonis, dies/ Neque nec Dacicum/ Carmen olim sciet/ Lacrimam hanc meam.*” [20-XI-1956].

Recitit, din Brecht, perfidele *Studien* (cu atât mai perfide cu cât poartă recomandăția: „*Diese sozialkritischen Sonette sollen natürlich <bineînțeles: natürlich!> den Genuss an den klassischen Werken nicht vereiteln, sondern <culme!> reiner machen*” și cu cât pornografia e prezentată drept critică socială) și recitit, cu sincer interes *Das Verhör des Lukullus*. Voi folosi probabil, această formă, sau una asemănătoare, pentru *Dictatorul, iubita, diavolul și prostul* care, începuse în proză, s-a împotmolit de-a binelea.

10 februarie

Toată ziua școală. Teze trimestriale. Zi de adevărată primăvară. Numai pe lângă garduri au mai rămas lungi fășii de zăpadă. Între 11^h și 13^h, când mă duceam, de la Șc. nr. 42 la Școala nr. 43, nu-mi ieșeau din cap sonetele social-critice ale lui Bert Brecht și, alcătuite în mod ca și automat, îmi sunară, aproape halucinant următoarele versuri invective la adresa acestui golan al literaturii germane: *Bert Brecht, das Judenschweinevieh/ Auf alle Geisterwerte spie/ Und als er gar zur Feder griff,/ Verliessen Wort ihn und Begriff./ Der Teufel seine Seele rief,/ Gab ihr den Höllenabschiedsbrief./ Seit dem klagt Brecht: Ich kam zu kurz!/ Wollt Führer sein und ward zum Furz!*.

Seara am așteptat-o pe Măișoara. Am aflat că vine abia mâine.

Citind, în „Contemporanul” de vineri, 7 februarie 1958, *Pe malurile Guadalquivirului* de Geo Bogza, constat că tot ce este esențial în aceste versuri este luat din *Baladilla de los tres rios*, de Federico Garcia Lorca: *Pe malurile Guadalquivirului – fluviu roșu ce părea de sânge corespunde ideilor lirice garciane: El rio Guadalquivir, (rio) sangre..., iară motivul mi-e teamă c-am să mor, imaginii: torrecillas muertas sobre los estanques*. Restul sună și biblic („la apele Babilonului...””) și pueril.

12 februarie

Toată ziua școală. Seara citit din Bacovia și Trakl. Interesant cum, între acești doi lirici, care sunt atât de deosebiți și, desigur, nici nu puteau ști unul de altul, există atâtea asemănări!

13 februarie

Toată ziua școală. Corectat tezele de franceză ale elevilor clasei a VI-a (Șc. nr. 43). Fără 4-5 excepții, rezultatul e întristător. Elevii nu scriu corect nici măcar românește, iară a vorbi de ortografia lor franceză e de-a dreptul înveselitor! Directorul mi-a comunicat că mâine, între 12^h-13^h, trebuie să mă prezint la tov. Șerban, la Secțiunea de Învățământ a Capitalei, pentru completarea dosarului.

14 februarie

Zi liberă.

Totuși: 12^h-13^h la Secțiunea de Învățământ, completat dosarul, iară 18^h-20^h consiliu pedagogic. Eu am ținut referatul despre puterea exemplului dat de profesori în procesul educativ-instructiv. Între 10^h-11^h văzut expoziția retrospectivă Lascăr Vorel (mort în 1918). Grisailles-urile nu mi-au plăcut. În schimb mi-a făcut o stranie impresie de liniște pictura *Gara*. Trecut și pe la pictorul I. Mirea. E plecat la Sinaia. Se întoarce abia peste trei săptămâni.

15 februarie

Către ora trei l-am visat, de tot straniu, pe Arghezi. M-am trezit. Afară era noapte ca de primăvară și liniște ca niciodată. Dimineața lucrat la trierea și recuperarea materialului liric mai vechi. Sentimentul de amăruie neîncredere în cele scrise stăruie. Numai câteodată, ca un luminiiș, mă mângâie câte o puerilă bucurie. După-masă cumpărat și citit Tudor Vianu: *Versuri* și *Odă pământului meu*, poemul lui Miha Dragomir. Vianu, corect, nu se reliefează mai prin nimic. Poezia *În vie* pillatiană, place nu numai ca o mărturisire autobiografică; *Testament* îți lasă un gust de alcool rar; mai puțin *Hombre secreto*; *Aliende* putea să fie un foarte frumos poem. Miha Dragomir, în poemu-i de largă respirație, „simfonic” aproape dă un lucru foarte frumos la prima lectură. Trebuie să-l mai citesc de 2-3 ori, ca să-mi dau seama de calitatea vrajei pe care o emană. În orice caz, frumusețile nu rezultă numai din amplitudinea versului bine legănat și bine ținut în frâu, și nici numai din imaginile și rimele surprinzătoare. Seara, la Murni, am citit o parte din materialul meu liric recuperat. Ascultători: Stella; Mariana și Ion Murnu; soții Duvăs. Critica slabă, benignă chiar; observațiile privind predilecția mea pentru anumite cuvinte sau lipsa de sfială pentru folosirea cuvintelor pe care Mariana Murnu le radiază din vocabularul ei (ca de pildă: țâțe, ațâțe; platinat;

funigiei; sau folosirea cuvintelor cu ă-uri și î-uri și folosirea fondului lexical de origine slavă) nu le consider întemeiate. Toate cuvintele pot fi folosite în poezie. Bineînțeles la locul lor. Iar în ceea ce privește ă-urile și î-urile, ca și fondul nostru slav Murnii nu au dreptate. Limbii române îi sunt proprii tocmai ă-urile și î-urile, chiar și cuvântul „romînă” arată acest lucru, iară „dragoste” nu va putea fi niciodată înlocuit prin „amor”. Ion Murnu ne-a arătat un bust de țarancă (olteancă) și un basorelief interesant („Geniu încununând cu lauri un muribund”). În tehnica folosită pentru plăsmuirea țărâncii remarc o apropiere de maniera lui Vlasiu. A pozat Romalo. Basorelieful, cu toată cerebralitatea artistului, emană, aproape fizic, senzația de levitație. Ne-am întors acasă după ora unu noaptea.

16 februarie

Dimineața lucrat la trierea materialului liric vechi. 12^h-14^h, parastas, la cimitirul Sfânta Vineri, pentru odihna sufletului Florichii Odorichii Mihăilescu, soția profesorului Vintilă Mihăilescu și mama cumnatului meu dr. Vintilă Mihăilescu. După-masă lectură din L. Blaga: *Poezii* (Edit. Fundația Regală pentru Literatură și Artă, București, 1942). Seara în vizită la Silvia și Tilică.

17 februarie

Școală. Zi frumoasă, dară cu vânt de sud. Copiii de la Școala 43 mi-au adus un mare buchet de ghiocei. Câteva exemplare cu bulbul lor. Seara continuat lectura din L. Blaga.

18 februarie

Toată ziua lucrat la recuperarea bucăților lirice mai vechi. După-masă în vizită la Melania Hayek; restituit volumul L. Blaga: *Versuri*. Interesant cum Blaga, de la *Poemele luminii* chiar, s-a menținut la același nivel, afișându-și numai mijloacele de comunicare cu cititorul. Dar pe Lucian Blaga îl servesc până și stângăciile. *Pașii profetului* este volum oarecum dens din punct de vedere filozofic. *Lauda somnului* constituie un serios salt, dară numai în direcția restrângerii tematiche. Celelalte culegeri din volum, abordând moduri folclorice și teme folclorice, merg în straniu și în profunzime. Interesant *Lucrătorul*, care sună ca o abdicare în fața ideologiei marxiste. Lucian Blaga e poet al mirării și al suferinței împrumutate de la alții. Existențialist? Da și nu. În orice caz nu om al faptei. Versurile sale plac chiar și atunci când nu au nimic deosebit. Și, în orice caz, Lucian Blaga este, de la Eminescu, primul

poet cu rezonanțe filozofice de valoare și prestigiu – să-i zicem – european. Chiar și acolo unde psihologul ar putea vedea schizoidism și, uneori, schizofrenie. Arghezi, în comparație cu Blaga, nu are habar de filozofie! Seara, la televizor, recital de balet, selecțiuni din repertoriul ansamblului Teatrului de Operă și Balet „Kirov” din Leningrad. Foarte frumos!!!

20 februarie

Toată ziua școală; seara, la televizor, *Floarea de piatră* de Prokofiev, balet dat de Teatrul de Operă și Balet „Kirov” din Leningrad cu Aleksandr Gribov și Alla Osipenko în rolurile principale. Muzica nu mi-a plăcut. Baletul, în schimb, foarte! În afară de actul cu bâlciul, (care mi s-a părut prea lung, cu tot pitorescul lui și act căzând în afara stilului acțiunii baletului, deși ca tot, coregrafia e o remarcabilă prelucrare artistică a dansului popular rus), baletul m-a impresionat ca un lucru cu adevărat frumos. Nici o mișcare greșită și toate la un loc privind în relief armonia, noblețea corpului uman! După muzică, dansul este arta cea mai pură, dară și tot așa de grea la nivelul creațiilor superioare.

21 februarie

Zi liberă. Baletul de ieri mă obsedează. Ce admirabil e dansul! Rușii sunt, într-adevăr, maeștri în materie de balet. Alla Osipenko trecea prin metamorfoze inefabile. L-am deschis pe *Evgheni Oneghin*, să-mi dau seama dacă descrierea dansului, totuși atât de sugestivă!, rezistă în fața visului realizat de Alla Osipenko.

23 februarie

Foarte prost dispus. Recuperat, totuși, încă cinci sonete pentru culegerea *Sonete pentru tine*, care totaliza 101 de bucăți. Deși materialul de rateuri mi-ar permite acest lucru nu voi trece de 11x11 sonete în ceea ce privește această culegere.

25 februarie

Versurile pestalozziene, dictate de Antohi, sună astfel: „*Wie schön, wie herrlich strahlet sie/ Die Sonne dort, wie sanft! Und wie/ Erquickt, erfreut ihr milder Glanz/ Das Aug, die Stirn, die Seele ganz!// Versunken ist sie. So versinkt./ Wenn Er, der Herr der Sonne, sinkt,? Des Menschen Herrlichkeit und Pracht/ Und aller Glanz wird Staub und Nacht!*” Le-am dat forma următoare: „*Cât de*

*frumos, splendid și blând/ Lucește soarele punând/ Pe frunți și suflet aurii/ Și-ntremătoare bucurii!// Dar, iată-l, nu-i! Pustii rămân./ Când pleacă-al soarelui stăpân,/ Splendorile omenеști și jaf/ Iar slava noastră zace praf!“. Traducerea i-am dictat-o, la telefon, la ora 8 și jum[ătate] dimineața, iară Antohi a remarcat, din versurile traduse, numai lipsa cuvântului „das Aug“. Lucrat toată ziua la recuperarea materialului de sonete pentru culegerea *Sonete pentru tine*. Am reușit s-o măresc cu cele douăzeci de bucăți, atingând, astfel, numărul de 121 de sonete. Deși am material brut considerabil și pentru îmbogățirea culegerii *Turnul*, care totalizează douăzeci și opt de bucăți oarecum filozofice (materialul brut mi-ar permite să adaug *Turnului* alte douăzeci și opt de sonete sau chiar și mai multe) va trebui să trec, cel puțin timp de o lună, la altă muncă literară, căci sonetele amenință să se transforme, sub penița tocului meu, într-un fel de „minaret“ și, în afară de aceasta, mă și plictisesc.*

26 februarie

Toată ziua școală. Seara citit din volumul *Cântare omului* de T. Arghezi: *Parada, Două capre, Creion* (pag. 75), *Noaptea, Adormita, Creion* (pag. 78), *Coșarul alb*. Extraordinar meșter al cuvântului!... Și citit, din Sonetele lui Shakespeare: *When forty winters shall besiege thy brow* (2); *Devouring Time, blunt thou the lion's paws* (19); *A woman's face, with nature's own hand painted* (20); *My glass shall not persuade me I am old* (22); *Lord of my love, to whom in vassalage* (26); *Not marble, nor the gilded monuments* (55); *Tir'd with all these, for restful death I cry*, (66); *Why is my verse so barren of new pride*, (76) și *Love is too young to know what conscience is*; (151). Câtă nepăsare pentru efectele artistice și totuși, câtă forță de pătrundere în conștiința cititorului!

28 februarie

Orele 11^h -15^h consiliu pedagogic (Șc. 43) pentru încheierea situațiilor pe trimestrul II. După-masă continuat și terminat recuperarea poemului *La nord de alfa speranței* cu subtitlul „Scrisoare unor poeți contemporani“, în total exact 388 de versuri.

1 martie

Dim[ineață] la Șc. 42 și 43, întocmit raportul de activitate și ridicat salariul: 705 + 309 lei, total 1014 lei. După-masă transcris, din „Revista Bucovinei“ (Anul II, No. 8; Cernăuți, August 1943), cu unele modificări, prozodice *Scrisoare poeților bucovineni*, în total 341 de endecasilabi nu

întotdeauna riguros iambici. Mi-aduc aminte că această bucată o scrisesem direct la mașina mea de scris „Remington” (vândută în timpul zilelor grele) și o oferisem lui I.E. Torouțiu, pentru „Convorbiri Literare”, Torouțiu însă mi-a refuzat-o ca nefiind destul de poetică. Trimițându-o bucovinenilor, nu mică mi-a fost mirarea când am văzut-o publicată. Și, totuși, scrisoarea a produs chiar o oarecare furtună. Apărută cu câteva greșeli de tipar și cu multe greșeli de limbă, „Scrisoarea”, ca „document bucovinean”, mi s-a părut, totuși, destul de interesantă la cele câteva lecturi reluate în decursul anilor, mai ales că situațiile și persoanele vizate au existat și mai există realmente. Seara am făcut pe medicul și am scos gipsul de pe mâna fracturată a Stellei. Fractura pare a fi bine vindecată. Vom vedea ce spune radiosopia.

2 martie

Zi friguroasă, cu fulguiri de zăpadă mănioasă. Dimineța triat hârtii vechi. Descopăr: *Plimbare* poartă data de 4-IX-47 (*Plimbare: Mă uit la tine: câtă modestie...!*); *Formele urii*: oct. 1941 — 13 oct. 1952, în paranteză: motiv reluat; *Cântecul nostru*, 3 ian. 1954; *Pasărea Phoenix*, 21 iulie 1953; *Aspru arde gerul*, vineri 6 febr. 1953; 26-XII-1953, versurile: „Tu pâinea mea și vinul meu,/ Balsamul și veninul meu,/ Lumina și seninul meu,/ Nădejdea și suspinul meu,/ Și visul scump și chinul meu,/ Iubire, tu, destinul meu!”; poemul *Cunoști!* Și ziua crește lîmpede, intitulat *Remember*, apoi *Saeculum*, apoi *În ora lașității* acest memento, iară, în cele din urmă *Patmos*, poartă data de 20-IX-1947 și duminică, 21 sept. 1947; *Emblema*: 6-XI-1947; *De aur e orizontul....*: 8 nov. 1947; *Caisul*: 16-I-1948; *Voi ape bune*: 13-I-1948; *Femeia de sticlă*: 25 ianuarie 1948; *Prințesa tătară*: 28 oct. 1948; *În pragul înaltelor veri*: 23-VII-1949; 22-VIII-1949 versurile: „O, Românie, nu toți te-am uitat,/ Mai ai fii, mai ai fii./ Pentru gloria ta nepătată/ Până și mormintele noastre sunt vii./ Înainte fără-ntrerupere/ Biruim cu ceasul dreptății la pas/ Nemuritoare țară a dorului/ Tu ne ești prima nădejde, tu ne ești ultimul mas./ Cătră zorile tot mai aprinse ale libertății/ Mergem. Nimic nu ni-i greu./ Cătră steaua ta cea mai târzie/ Vom merge mereu”//; *Unui poet filozof*: 31 dec. 1949; *Orașul din stampă*: 12 ian. 1950; *Unei Magdalene*: 25-V-1950; 1 iunie 1950, *Cântecul*: „Pe culme, fără grai,/ Tânjește bradul drept,/ Ca pe un magic plai/ Te simt și te aștept./ Îl plînge vântul blând,/ L-adoarme vânt cu nor,/ Sunt mii de ani de când/ Dorim același dor.”//; XVII-IV-MCMLII: versurile cu inscripția *Dominae quae Latinis verbis*

animam nostram delectavit: „Tu ex tenebris/ Lux sine umbra,/ Tu quae advolas/ Sicut columba,/ Fac nunc ut desinet/ Tempus lugubrum,/ Da nobis cor tuum/ Vivum et rubrum.”/; 12-IV-1952: Toboșarul;/ Ieși din somn și vis, Domniță: 23 martie 1952; joi, 20 februarie 1952, versurile: „Te primim. Intră. Ești demn/ De ziua care lucrează./ Numele nostru e semn./ Neumbră ți-l păstrează./ Piezișele fețe, masca rigidă,/ Nimic să nu-ți strice./ Spre treapta cea mai limpidă/ Zilele ni te ridice.”/; 5/4 1952, versurile: „Frunza verde, firul ierbii/ L-am trezit din somnul iernii:// E departe primăvara?/ Mai vedem în floare țara?// Mi-a răspuns: Aici, aproape,/ Între pietre și-ntr-ape,/ Jos de tot, la rădăcină,/ Între noapte și lumină,// La hotarul dimineții/ Toarce caierele ceții./ De aștepți cinci ani și-o vară,/ Tunetele cerul ară,/ Trec cocorii,/ Cruğu-nseamnă,/ Culcă codrii-n altă toamnă,// Fără număr culcă stele,/ Spală obrajii țării mele...”//; Minutul de uitare: 17-IV-1952; Amărât și tristu-s, Doamnă: 24/XII/1953; 18 aprilie 1952: Hora din luncă; 1 august 1952: „Sint ușoară, suflet cătră suflet,/ Dragostea m-adié din vecii, / Dară tu, lumină trecătoare,/ Niciodată nu mă vei iubi./ De aceea lasă numai glumă/ Vorba dragă, gestul, dorului/ Să ne-mbrace, neatinsă brumă,/ Cu-al iluziei eterne strai.”/; 11 oct. 1952, F.C. în memoriam, 8 octombrie 1952: „În curtea îngustă a blocului cu șase etaje/ Femeia zdrobită de viață.../ Și cât de frumoase i-au fost fruntea, obrajii, / Cât de vii ochii și-argintul tâmpelor albe!// Acuma zace, ca-n vis, în imensul ei doliu,/ La marginea spaimei care o cuprinse/ Dincolo de bulevardele nepăsătoare ale orașului./ Sângele singura-i umbră,/ Îi ocrotește vecia și trupul./ Doamne al milei, îngăduie să nu se stingă-n/ Negura surdă a uitării/ Numele bun cu grădini de flori/ Înflorite-n cătune:// Ca pe-o columbă/ Mult obosită de relele anilor/ Sufletul ei prețmuiește-l/ Cu marile tainele Tale.”// (F.C. = Floria Cătuneanu, s-a sinucis în ziua de 8 oct. 1952). 17 februarie 1953, versurile intitulate Pe o carte: „Mânați de frică sau de lăcomie,/ De răutatea lor sau de prostie./ Toți cei din cartea asta-s trădători/ De neam, de omenire, de valori,/ Și toți din cartea asta sunt lichele,/ Chiar dacă fruntea le scânteie stele...”//; 20 august 1952, dialogul Dans le vieux parc, în paranteză „după Verlaine”; 11 ianuarie 1953, versurile: Drum nesfârșit... Ninsoare; 31 ianuarie 1953: Muls-au oare lapte norii peste noi?; 16-IV-1946: Variații pe o temă din Serghei Esenin; 15-18 mai 1951: Elegie: Vorbești, și vocea, limpede marea; 26-X-1952: Pune-ți haina de culoarea gutuilor; 11 noiembrie 1941, 23 oct. 1952 (motiv reluat) versurile Orizonturi de dincolo; miercuri, 4 februarie 1953, experimentul Patru strofe românești cu cuvinte chinezești potrivite, ca s-o știi, pe-ntâmplări de tot hazlii:

„Cai	O,	Hei	Căi
vii	han,	cum	vin,
vin	Ce-i	Ce-i?!	vai,
lin,	Ce-ai?!	Ce-au?!	lungi!
Pe	În	Am	Căi
han	șa	tot	ce
ți-l	nu	Ce-au	cing
țin,	stai	Ce-au	dungi
Nu-n	ci-n	Toți	De
șa	dinți	cei	foc
ți-l	de	ce-n	prea
țin,	cai	cin	lungi!
Ci-n	gemi	gem	Și-ți
dinți	șui	ghem	duc,
și-i	O,	că-n	cu
plin	vai!	spini	munci
de		De-un	Și
scai		an	vechi
și		joi	vin
chin.		stau!	zel,
			Ist
			cânt
			la
			țel!“

La 10-VI-1954 văd însemnarea *Își coboară merii, cântec trimis „Gazetei literare“ dimpreună cu Nălucă ești? Făptură?, Fața iubitei, Într-un codru: mii coloane, Leși din somn și vis, Domniță, Hora din luncă și altele. Pe marginea versurilor intitulate 1 Decembrie 1948 = Într-o seară oarbă și rece ca asta însemnasem: „În ziua de 1 decembrie 1948 a murit, călcat de tren, Mihail Chirnoagă.“; Zilele verii: Păsări spre-apusuri de zguri poartă adnotarea: „Sâmbătă, 9 August 1952, în ora de Limba Rusă, la I.P.C.D. (Între 24/VII-24/VIII/1952 am urmat I.P.C.D-ul special pentru a mă califica pentru predarea limbii ruse. Am obținut calificarea și am fost încadrat la școlile elementare de băieți și fete de lângă Atelierele CFR Grivița, însă după nici cinci zile de funcționare, am fost transferat, cu totul neclar, în regiunea Cluj.); data de 25 oct. 1952 poartă aceste naive versuri: „Până târziu/ Scrie poetul/ Versuri atât de frumoase/ Despre iubită, că-aproape/ N-ar vrea să fie-nterupt/ Nici chiar de dansa!“; iar în ziua de 19 Sept. 1952, probabil sub impresia scoaterii de la facultate, însemnasem: „La patruzeci și șase de ani/ Bucuria galbenă a vicleanului/ care-ți ia dreptul la pâine...// Intrî ca-n noapte și*

neguri.../ Tot mai reci hotarele zilei de mâine.../ La patruzeci și șase de ani,/ Asemenea plantelor neștiutoare./ Ca în climate streine.../ Nici o nădejde apropiată.../ Nici o lumină.../ Numai vina de a fi om. Iarăși și iară/ Vina de-a nu fi vrut să fii unealtă sau fiară.../ Suflete fără de moarte/ Spășește rătăcirile altora./ Destinul pe umeri ți-așază mari aripi, splendidă povară."

Tot între versuri, găsesc și acest tabel:

Șerban:, 23-VII-48: înălțimea 97,50 cm; greutatea 15,300 kg.

(6 ani), 9-VII-49: înălțimea 104,00 cm; greutatea 17,300 kg.

3-IX-49: înălțimea 107,00 cm; greutatea 18,000 kg.

10-VII-51: înălțimea 116,50 cm; greutatea –

Maria: 10-VII-51: înălțimea 160,00 cm; greutatea –

(13 ani)

Șerban: prea mic și prea ușor; Maria: prea înaltă și prea ușoară.

Fără dată, însemnarea: „Schumann, Concert pentru pian, solist Dinu Lipatti. Beethoven, Trio de l'Archiduc, Cortot la pian, Thibaud – vioară, Casals – violoncel”. Mi-aduc aminte: le-am ascultat, într-o seară literară precedată de muzică pe discuri, la Dinu Ianculescu acasă. Fără dată Cucuta: „Prigonitorul întinse cucuta:/ Bea-o! De ea, vād, ți-i sete!”/ „Nu-ți voi bea niciodată cucuta!/ Mi-arunc ironiile-n Lethe.”// De ce vă-ntristați, prieteni, prieteni?/ Mă vreți de pe-acum cu Socrate?!/ Doar nu mă așez lângă voi la ospățul/ Democrației ingrâte!”; Tot fără dată și Gaudeamus: „Oamenii rād. Merg înainte./ Lumea se-mparte-n deștepți și golani./ Cine-i zālud să jelească oseminte/ Uitate de-o sută de ani?!/ Oamenii rād. Merge-nainte/ Lumea-ncurcată-n contemporani./ Cine-i zālud să jelească oseminte/ Uitate de-o sută de ani?!/ Gaudeamus! Viii-nainte!/ Nu ne pasă de moarte și mani?/ Cine-i zālud să jelească oseminte/ uitate de-o mie de ani!”.

Găsesc, de-aseenea, o altă versiune a strofelor II și III din bucata Unui șobolan reținută tot în acest jurnal. Iată-le: „Greșit, așa e, m-au școlit burghezii./ Nu-s genial. Mereu am fost uituc./ Și, uite, alții-n mijlocul cirezii/ Se lăfaiesc în balegi și usuc./ Hai, vino, roade, n-avea nici o teamă./ Ce-ți dau acum, rup din mezelic./ Fiindcă pari a fi ceva de seamă,/ Otrava pusă, uite, o ridic.” (De asemenea e modificat și începutul versului 4 din strofa I (Piezișă viața și-am ajuns hingher...). Data de 23 oct. 1952 o poartă fragmentul Strigătul: „Strigătul junglei... prin noapte... al cocorilor/ Și tîmbrul vocii tale, desperat, clar, precis/ Tot mai nostalgic mă cheamă/ Femee din vis!” Data de 17 ianuarie 1945 o poartă Roata: „Sus! jos! / Trece roata!/ Ce-au fost sus/ Ni s-a dus!/ Ce-a fost pleavă,/ Noroi/ E sămânță de soi!/ Ce-a fost mari avuții/ Se așterne

pustii! / Faime mari și puteri / Numai umbră de ieri! / Sus! jos! / Trece roata! / Sus! jos! / Trece roata! / Astăzi lege și crez, / Mâine crimă, eres! / Ce-a fost pâine și vin / Azi e verde venin! / Astăzi laș trădător / Mâine steag și popor! / Împărați, voievozi, / Inspirați și nerozi, / Vagabonzi, cerșetori / Vine roata! / Peste glorie și jaf / Numai pulberi și praf / Trece roata! / Sus! jos! / Trece roata!” Le rețin, fiindcă în catalogul accesibil publicului (la Academia R.P.R.) nu le-am găsit, și aceste fișe de catalog: (1) – II. 131.439, Ch.[elariu] Tr.[aian], *Proze pentru anul inimii* [Cernăuți, 1934] 31 pg...; (2) – II. 140.775, Ch.[elariu] Tr.[aian], *Zaruri*, Cernăuți, 1936, 148 p. (Colecția revistei „Junimea Literară”, Cernăuți, August 1936); (3) – II. 147.655, Ch.[elariu] Tr.[aian], *Pietre la cari mă-nchinai*, Cernăuți, 1937, 32 p. (Colecția revistei „Junimea Literară”); (4) – II. 157.044, Ch.[elariu] Tr.[aian], *Lucian Blaga și „Glasul Bucovinei”*, Cernăuți, 1938, 11 pg. (Colecția revistei „Junimea Literară”, Cernăuți, 1938); (5) – II. 163.780, Ch.[elariu] Tr.[aian], *Dulcile cuvinte [ale prea blândeii Catrina Ursu din Fundul Moldovei]*, Cernăuți, 1940, 20 pg. [Extras din Calendarul „Glasul Bucovinei” pe A.D. 1940], (Colecția revistei „Junimea Literară”); (6) – II. 163.643, Ch.[elariu] Tr.[aian], *Trei comunicări*, Cernăuți, 1940, 29 (-31) p. (Extras din „Codrul Cosminului”); (7) – II. 163.857, Ch.[elariu] Tr.[aian], *Versuri de după amiază*, Ciclu pentru prieteni, Cernăuți, 1940, 31 p. (Colecția Societ. Scriitorilor Bucovineni). – Consider, de asemenea, interesantă nota cu salarizarea mea ca asistent universitar în anul 1946:

	Salar net	Indemniz scumpete	Prima de activitate 70%	Prima excepțională de activitate științifică
Ian.	19.360 lei	+ 97.700 lei	–	150.000 lei
Febr.	19.360 lei	+ 97.700 lei	–	50.000 lei
Martie	19.360 lei	+ 128.360 lei	–	50.000 lei
Aprilie	241.600 lei	+ 97.000 lei	–	50.000 lei
Mai	262.387 lei	–		50.000 lei
Iunie	262.387 lei	–		50.000 lei
Iulie	262.387 lei	–		50.000 lei
August	262.387 lei	–		50.000 lei
Sept.	262.387 lei	–	187.600 lei	50.000 lei
Oct.	262.387 lei	–	187.600 lei	50.000 lei
Nov.	262.387 lei	–	187.600 lei	50.000 lei
Dec.	262.387 lei	–	187.600 lei	50.000 lei
	<u>2.398.776 lei</u>	<u>420.760 lei</u>	<u>750.400 lei</u>	<u>700.000 lei</u>

Total lei: 4.269.936

Nedatată, dară, după cât îmi aduc aminte, din 1942-1943, este și bucata *Marionetele*: „*Sus mâinile, marionetelor! / Jos armele, lanscheneți! / E dusă vremea vedetelor / Cu stele și mari epoleți!*” // „*O, lasă-ne numai puținele / Clipe ce ne-au rămas!*” / Răspund păpușile, finele / Și prinții nocturni, într-un glas // „*Să ne mai pălpâie stemele / Și, la sfârșit de bal, / Frumoasele mult, diademele / În vals imperial!*”. Tot din acea vreme pare a fi și Horoscop: „*Alta-i măsura durerii. / Altul ascunsul ei sens. / Patima mută a puterii / Arde în tine intens.*” // *Nu din ceruri acerbe / Cade blestemul lucid, / Zodia celor superbe / Trece prin tine bolid.*”

După-masă citit poeme de Ungaretti. Seara prezentat la vot.

4 martie

7^h-11^h adus primele două tranșe de lemne pe tichet: 2100 de kg. De esență amestecată, udă și pe a patra parte putredă (=228,90 lei) și 420 kg cărbune ne-„ameliorat” (=109,20 lei).

După-masă lucrat la planificările pentru trimestrul III; revizuit hârtii vechi (din care m-am ales cu învățătura, că viața personală a omului e mai bogată în prostii decât în lucruri serioase și că, prea adesea, viața noastră așa-zisă personală este o neînțelegere, un malentendu, ca în general orice viață văzută din punctul de vedere al ambițiilor și deșertăciunilor omenești. Seara m-a întristat și indignat profund crima pe care soții Lupescu (el, locotenent-colonelul Alexandru Lupescu, ea evreică unguroaică) au comis-o persecutând-o cu atâta răutate pe croitoreasa Vișinescu (Bd. N. Titulescu, fost Basarab), la care soții Lupescu stăteau cu chirie, încât biata femeie s-a spânzurat. Astăzi a fost înmormântarea nenorocitei. Soții Lupescu au locuit mai mult de doi ani la noi, și anume în demisolul de sub apartamentul nostru și ne-au terorizat cu fel de fel de amenințări și injurii. Ne-am păstrat însă nervii până toată strada și-a dat seama de caracterul chiriașilor noștri și, când Lupescu, pe atunci maior, nu-și mai putea sprijini acuzațiile pe nici un fel de mărturii favorabile dânsului, l-am dat în judecata garnizoanei, care l-a obligat să se mute de la noi. Cu ajutorul altui ins, unul Fântână, care a stat prin închisoare pentru o crimă, iară acumă ispășește iar o pedeapsă de patru ani pentru bătai și matrapazlăcuri, soții Lupescu au forțat ușa bieteii Vișinescu, ocupându-i una dintre camere. De atunci viața nenorocitei care își ducea, dimpreună cu bătrâna-i mamă, o existență și așa destul de amărâtă, a devenit iad. Soții Lupescu o terorizau cu bătai, cu reclamații, cu denunțuri și cu vorbele:

„am să te bag în mormânt!“ Nefericita a încercat s-o convingă pe maică-sa că e bine să se sinucidă amândouă; apoi s-a hotărât să moară singură. La prima încercare n-a murit, căci se rupsese cuiul de care legase frânghia pentru a se spânzura. La a doua încercare a murit. Văzându-și isprava, soția lt.-colonelului Lupescu a plecat, în aceeași zi, la soțul ei, care-și face serviciul în provincie. Numai dacă nu există Dumnezeu și nici un fel de dreptate imanentă, acești monștri, autori morali ai disperării bieteii Vișinescu, vor ajunge nepedepsiți la sfârșitul zilelor lor!

5 martie

Toată ziua școală. Dimineța, la urcarea în autobuzul de Afumați, mă împiedic de un om care părea beat și fuma. Zâmbindu-i, îi atrag atenția că fumând în autobuz, se expune unei amenzi. Omul nici nu m-a auzit. Nu i-am mai dat nici o atenție. Am luat loc pe unul din scaunele din față libere, așteptând plecarea autobuzului. Deodată, în spatele meu, aud plânset. Mă întorc și-l văd, omul meu. Plânge ușor. Din frânturile de cuvinte rostite, înțeleg că a pierdut ceva. Lumea îi atrage atenția că i s-au vărsat niște biscuiți. Omul nu dă nimănui nici o atenție, ci plânge atât de ciudat că nimeni nu se poate dumiri despre ce este vorba. Îl socoate beat. Într-adevăr, întreg comportamentul lui este de om băut care-și plânge o durere oarecare. Unii râd. Alții zâmbesc cu superioritate. În cele din urmă însă aflăm că omul și-a pierdut soția. A murit, în București, de inimă. Probabil chiar acuma dimineța. Și omul merge acasă unde are cinci copii. Toți am tăcut. Numai plânsul necunoscutului se aude. Și, din când în când lovitura pe care și-o dă cu amândouă mâinile peste genunchi și cuvintele: „Ce-am să mă fac?! Ce-am să mă fac?!“

Îmi pare așa de rău că mi-am permis, oricât de binevoitor am făcut-o, să-i atrag atenția să nu fumeze în autobuz. La școală, (Nr. 42), profitând de o fereastră am citit trei bucăți din volumul *Povestiri din Roma* de A. Moravia, apărut în traducere românească în colecția Meridiane: *Paiața*, *Pruncul* și *Bancnota falsă*. Seara încercat să scriu versuri. Nu am avut însă dispoziția lirică necesară.

6 martie

Toată ziua școală. Seara, obosit. În drum spre acasă am putut admira un uriaș și neverosimil soare liliachiu, apunând undeva dincolo de orizontul Bucureștilor. (Dimineța, în drum spre școală am văzut, în

aceleași dimensiuni și mai palidă, însă având aceeași ciudată culoare liliachie, luna gata să apună.) Mă uitam, din autobuz, în direcția pădurii Andronache, cufundată și ea într-un violet mai închis și prelung taciturn. Numai plopii zvelți, neînfrunziți încă, purtau o abia vizibilă lumină în caierele rămurișului lor. Deodată o macara. Ca un cocor uriaș. Totuși, oricât m-am străduit să-i atribui frumusețe, degeaba! Până și arătura prejmuită cu „inestetice” porțiuni de gard vibra mai frumos! Până și carele cu coviltire, staționate lângă postul milițienesc de lângă linia c.f. București – Constanța purtau mai multă frumusețe.

7 martie

Dimineața făcut câteva cumpărături, printre ele și o cărțuție: John Steinbeck, *Căluțul roib*, tradus de D. Mazilu (Colecția Meridiane, ESPLA). După-masă triat hârtii vechi. Descoperit alte datări: *Sufletu-mi-s-a bolnăvit* – 25-X-1955; *Marginea imaterială a luni*, 5-7 Oct. 1956; *Când toamna ne va-nvinge cu zări catifelată*; duminică, 17 mai 1953; 1944, fără altă precizare, versurile: *Cel viclean îmi zice: „Scrie!/Ți-oiu da, câte vrei și ție.”* // Îi răspund: „Nu sunt în stare./ Nu am stihuri de vânzare./ Lumea cere vorbă bună,/ Cum să-i pun în vers minciună?/ Cum să-i umplu cu otravă/ Cântecel de zăbavă?” // *Cel viclean mă mustră: „Bine!/ Va fi mult mai rău de tine!”* // Îi răspund: „Te știu. Ești gâde./ Gândurile tale-s hâde./ Cazne-mi dai. Mă poți ucide.../ Dară viersu-mi te desfide.” Cu „mai sau iunie 1953” sunt datate versurile: „*Stinsă-i lumina. Ars untdelemnul. Tristețea/ cade pe lucruri și amintirea/ Doarme-n unghere: Degeaba'n/ Vatră învie spuza; degeaba'n/ Horn se ridică fumul/ Departe-i vremea: Nu este/ Nici un azi, nici un mâine, trecutul/ Tot mai profunde/ Goluri deschide-n/ Inimi, tot mai înalte/ Ceasuri ale uitării. Cântec trist*”; Să nu ai nici un destin și viața-nspre sevă... are ca dată ziua de 21 iulie 1946, când am împlinit patruzeci de ani. 17/III 1956 e data acestui fragment de descântec: „*Din neguri, din vânturi/ Iau inima iară,/ Din cânturi,/ Ușoară/ Pasăre ucisă de tine;/ Să nu o mai vânturi? Iau inima iară./ Senine/ Fostu-i-au zările/ Fără de tine.../ Din depărtările/ Morții și ceței/ Iau inima iară.../ Ai amărât-o cu umbra tristeții.../ Și-a fost ciocârlie!/ N-ai fost femeia/ Care să-i legeni/ Visele, febrele./ Ai rătăcit-o cu paradisele/ Tale mințite/ Și cu tenebrele/ Toate cuțite/ Muiate-n otravă/ Și-ai junghiat-o/ Ca din zăbavă./ ... Din neguri și vânturi/ Să nu o mai vânturi/ Iau inima iară...*” 9-VIII-1947 e data fragmentului: „*Voi ați vrea oarbă privighetoarea: să cânte întruna./ Inimii mari i-ați făuri colivie de aur./ Dară poetul visează tot stelele vechi și tot luna./ Nu-i veți pune pe frunte cununa de laur./ În*

marile uzine curge fonta, se coace oțelul./ În marile uzine bubuie zeci de ciocane,/ V-ați întrebat vreodată unde locuiește fericirea/ Pasărea Phoenix cu aripi diafane?!“ Fragmentul: „*Două lumini, ca două suflute la marginea lacului/ Cât de spectrale-n albastrul prea străveziiu al amurgului!/ Și noi, printre ramurile încă vii ale arinilor,/ Vorbind despre o lume care nu va fi niciodată!// Aceasta e țara născând străbătută a visului./ Acesta e timpul ne-mai-umblat și ciudată/ Ni se ridică din ceața tot mai stranie zărilor/ Umbra uitării.*“ Versurile albe intitulate *Graiul nostru* datează din ziua de 20-VI-1946. *Sara pe deal*, din 1955 și neterminată atunci, e o încercare conștientă de a realiza, pe ritmurile lui Eminescu, o melodie măcar în parte asemănătoare. Experimentul l-am făcut, de altfel, și cu alte cadențe eminesciene. Sit mihi venia, cred însă că marii poeți nu trebuie considerați ca creatori de tabu-uri. Reușitele epigonilor nu pot umbri niciodată luminile lor, iară cât privește nereușitele, acestea îi blamează pe epigoni.

Seara, 18^h-20^{30h} consiliu pedagogic la Școala Nr. 43.

8 martie

[Ieri în drum spre școală, am citit povestirea *Căluțul roib*. Descriere interesantă, uneori naivă în micropsia ei, dară, încolo nimic extraordinar. Să fie de vină versiunea românească a lui D. Mazilu? Tot în drum spre școală m-am abătut pe la librăria din Obor și am cumpărat volumul *Poezii-Poeme* de Esenin, în traducerea lui George Lesnea (Edit. „Cartea Rusă”), ocazie fericită, căci cartea a dispărut în ziua în care fusese difuzată, ca de altfel și cartea de versuri a lui Labiș; și am mai cumpărat *Victorie* de William Faulkner (Meridiane, ESPLA) și A.E. Baconsky, *Fluxul memoriei*, poezii (ESPLA). Am obiceiul să iscălesc și să datez toate cărțile mele în ziua achiziției. Pe acestea, din greșală, le-am datat cu 6-III-1958]. Zi liberă. Dimineața citit *Pugaciov* din volumul lui Esenin. Valoarea mare a acestui poem dramatic rezidă în neașteptat de surprinzătoarele și plasticele imagini ale incomparabilului, în această privință, Serghei Alexandrovici. Tot printre hârtiile vechi, cu data „vara 1948”, descopăr și acest *Răspuns*: „*Nu lovesc în nimeni. Nici unuia/ Nu-i știrbesc din doruri și din zăre, / Mutra mea nu-i place nimănui.*” / *Nu mă crezi. Mă judeci. Rău îmi pare.*” / *De răvonesc înaltul fără teamă, / Dreptul meu e! Țara-i înstelată/ N-o-ntărești cu nebăgări în seamă, / N-o atingi cu-aripea rețezată!// Pază pun și mâinilor și gurii/ Când spre mine urile se-ndreaptă, / Ci-apăra-voi, pururi, de injurii/ Libertatea și-orice cauză dreaptă!”*

Citit Postfața (de Tamara Gane), la volumul Esenin. Singurul lucru nou cu care m-am ales e informația cu privire la sinuciderea poetului. Esenin nu s-a spânzurat, ci și-a deschis venele și a scris, cu propriul său sânge: „Nu e nou să mori în viața asta,/ Dar nici să trăiești nu-i lucru nou.” Restul e pledoarie.

Seara la Murni. Ion și-a turnat *Țaranca* și *Basorelieful pentru osuarul eroilor*. În gips, lucrările se prezintă și mai valoroase. Mariana nu-l gustă pe Blaga, care nu e liric pentru dânsa. În ceea ce o privește, are dreptate: Blaga e poet de circulație limitată la o anumită categorie de cititori. A-i nega însă calitatea de liric este eroare. Mariana îmi arată volumul de traduceri făcute de Blaga din poezia popoarelor. Îl foiletez și citesc câteva bucăți: sonetele din Shakespeare, versurile traduse din Blake, Keats, Hölderlin, cântecul Margaretei din *Faust*, *Lorelei* de Heine, *Lauda femeilor* de Stefan George. Blaga și le-a asimilat traducându-le în așa fel încât, plasate între poeziile sale originale, aceste traduceri nu ar distona nici prin formă, nici prin fond în mod prea frapant. Mă întreb dacă mai e traducere o astfel de operă. Deschidem pe *Faust* I și comparăm originalul cântecului Margaretei cu traducerea. Blaga e traduttore. Stângăciile, făcute sau involuntare, care dau timbru poeziei sale, nu-l mai servesc în cazul traducerii unui cântec de calitatea celui al Margaretei. Sonetele din Shakespeare sunt și ele blagizate. Totuși lucrările acestea rămân interesante.

Când mă întorceam acasă am auzit strigăt de găște sălbatice. *Unsäglich wie geisterhaft mich solche Urlaute immer ergreifen!*

9 martie

Lenevit toată ziua.

10 martie

Toată ziua școală. Seara, când am ajuns acasă am primit un telefon de la Tiliță. Mă anunța că tatii îi e rău. Nici unul din medicii noștri nu era acasă. Abia pe la orele 21 am putut da de Tili, care nu a putut diagnostica mare lucru. Tata simțea dureri penibile de-a dreapta și de-a stânga sternului; a avut de câteva ori tendința să vomiteze; pulsul îi e crescut; corpul transpirat. Tiliță crede că e un șoc de tensiune. Spune că de infarct cardiac nu poate fi vorba. I-a administrat o lingură de Passiflora, pentru a-l calma. Pe la 23^{30h}, când va veni de la Operă, va fi chemat și Vintilică. Sunt foarte îngrijat.

11 martie

La 7^h mi-a telefonat Silvia. Astă-noapte l-a consultat și Vintilică pe tata. Are infarct miocardic, așa cum diagnosticasem eu. Tata are 76 de ani. Interesant e că acest accident al inimii lui coincide cu brusca schimbare meteorologică: de ieri, de pe la orele 7 dim[ineăta] începuse să ningă așa de abundent încât până pe la orele 14 zăpada atinsese grosimea de 15-20 cm. Am trecut și eu printr-o ciudată surescitare nervoasă.

Am trecut pe la tata. Subiectiv, cu toată durerea retrosternală, nu crede în gravitatea bolii sale. Nu știe că are infarct miocardic. Infarctul i s-a declarat în urma unui efort: tata, destul de robust pentru vârsta dânsului, a dus, de la subsol la etajul I două coșuri cu cărbune. Înainte de boală s-a simțit foarte bine dispus. Durerile l-au apucat cam la jumătate de oră după efort. Vintilică l-a văzut și azi după-masă. I-a prescris, somnifere și calmante. E îngrijorat cu privire la pronostic. Spune, evaziv, că, în acest fel de cazuri și la astfel de vârstă, se putea aștepta la orice. Tata, trezindu-se din somn, a povestit că a visat următoarele: parcă se dusesse la biserica Mavrogheni ca să aducă o cruce. Preotul, după o ezitare, i-a dat o cruce de mormânt. Tata l-a întrebat: „unde s-o duc?”. Preotul a răspuns răstit: „ține-o! E a dumitale!” Tata a plâns după ce și-a povestit visul și a cerut ca, la caz de moarte, să fie înmormântat „lângă bătrâni, la Cernica pentru a nu fi singur.” – Seara am trecut iar pe la tata. Durerile continuă. Au fost cumpărate toate medicamentele. Tata nu prea e ascultător în ceea ce privește respectarea repaosului total. Vintilică a spus că trebuie să-l ținem cu somnifere.

Trec parcă prin noapte și pustiu, acesta-i sentimentul care mă stăpânește.

12 martie

Toată ziua școală.

Tata se simte bine.

13 martie

Toată ziua școală. Clasele a VI-a și a VII-a de la Școala Nr. 43 extrem de slabe la fizică. Am elevi care, scoși la tablă, refuză să răspundă cu „da” sau „nu” la întrebările puse.

Seara la tata. Subiectiv se simte bine, obiectiv însă e grav bolnav. Vintilică l-a lămurit cu privire la seriozitatea situației. Tata i-a promis că

va executa întocmai prescripțiile. E schimbat la față. De la Vatra Dornei a telefonat Victor, neliniștit. Văzut pe Horia, nepotul meu, care e în trecere spre Craiova, unde își va face la „Electroputere”, stagiul de o lună pentru adunarea de material în vederea proiectului de diplomă. Examenele și le-a dat, toate cu media maximă. Are bursă republicană.

De dimineață s-a așternut iar un strat gros de zăpadă. Seara: ger.

14 martie

Indispus; chinuit parcă de goluri abrașe, ispitit să mă las purtat nepăsător la voia întâmplării sau a unei puteri ca somnul și moartea; – în acest fel de pase toate par fără sens. Și, totuși e o rădăcină a dorului în vidul acesta psihic. Afară e frig. Fulguie. Citesc, în numărul 1 (ianuarie 1958, Anul XI) al revistei „Viața Românească” paginile de *Jurnal* ale lui Camil Petrescu; citesc *Vechi memorii* de Tudor Arghezi; răsfoiesc „Revista Revistelor”; mă gândesc la rostul acestui jurnal al meu, la cele peste una mie de pagini de jurnal scrise între 1931-1937, – la alte „hârtii vechi” și un demon lucid râde de pe stânca însořită, de deasupra creștetului meu. Mi-am adus aminte de o parabolă germană versificată, – mediocră de altfel, – în care un individ suspendat între pericolul zilnic prezent și moartea categoric prezentă undeva pe traiectoria *timp*, uită o clipă de tragicomica lui situație și culege, cu puerilă lăcomie, boabele suculente ale unei plante suspendate, ca și dânsul, deasupra neantului.

Seara l-am vizitat pe tata. Venise și Vintilică să-l consulte. În seara aceasta fluterul s-a mai domolit. Totuși nu se poate vorbi de o ameliorare, căci evoluția infarctului este extrem de labilă. Moralul tatii este bun, de asemenea și încrederea în medic. Situația rămâne critică până pe luni, apoi, timp de o săptămână, lucrurile se vor limpezi, pentru ca în săptămâna a treia, când din cauza delimitării zonelor necrozate de cele vii se vor declara iar excitații cardiace critice, să avem iar zile grele. Abia în săptămâna a patra se poate risca un pronostic oarecare.

15 martie

Tata a avut iar dureri atroce retrosternale și în omoplați. Vintilică i-a administrat morfină. Seara, când am trecut să-l văd, tata dormea. Am încercat să lucrez, dară, în afară de recitirea ciclului *Transcendentalia* din volumul de versuri ale lui Camil Petrescu, nu am putut face nimic. Din *Transcendentalia* mi-a plăcut, de această dată, numai *Cocorul*, nu atât prin

conținut, cât prin formă, restul poeziilor părăndu-mi-se a fi elaborate obișnuit și orgolios de autosuficient. Totuși lectura tentează.

16 martie

Dimineața mi-a telefonat poetul N. Coban, comunicându-mi că azi, orele 10^{30h}, la biserica Sfântul Elefterie, se va oficia un parastas pentru odihna poetului George A. Petre.

M-a chemat Silvia la telefon spunându-mi să vin la tata, ca să-l tund.

Tata nu-și dă seama cât e de bolnav. Astă-noapte s-a sculat de trei ori din pat și era să cadă. Spune că nu e bolnav de inimă. Nu are deloc răbdare. Am încercat să scriu, dar nu am reușit. Am corectat numai extemporalele (clasele a V-a, matematică și franceză). După-masă răsfoit niște caiete de „Vogue” (American Vogue August 1, 1956; plus unul fără copertă, tot american, și hebdomadarul „Elle” (16 dec. 1957, Nr. 625). Nimicuri, vanități, confort, dară toată îți strigă în față: ați rămas cu un secol în urmă! Și toate îți arată ce viață personală stupidă ești obligat să duci aici unde se construiește societatea fericirii omenești. „Beniuc”, îmi zice Stella, „are un apartament foarte luxos, mi s-a spus.” „Beniuc”, răspund, „mi-a spus, înainte de 23 august 1944, că «a avea înseamnă a fura» și, combătându-mi părerea că viața de toate zilele a omului obișnuit, – a omului, tocmai, care vine în vedere când admitem transformările sociale forțate, – nu poate fi viață plăcută fără de asigurarea unui confort material, Beniuc repeta: «a avea!... să ai!... ce să ai?! ce-i aia a avea?! Nimeni nu trebuie să aibă nimic!!»”. „Emma însă l-a convins de contrariu”, crede Stella. „Emma îl ține sub papuc. Îi numără până și banii de buzunar, afirmă gurile rele”, răspund eu. „Emma e practică: până una alta, tot mai bine e să ai.”. „Crezi oare că soții Beniuc sunt fericiți?” „Le merge, totuși, mai bine decât nouă”. – „N-are decât să le meargă. Eu nu trăiesc pentru realizarea cu orice preț a verbului a avea, și, ca să închei discuția cu o butadă, ia-o cum vrei, socot că locuiesc în sufletul meu, sufletul îmi locuiește în corp și abia corpul în lumea celor pentru care «a avea» e idealul vieții”

Citit, în traducerea lui Philippide, poeme de Baudelaire, Philippide e un foarte bun și de tot conștiințios traducător, mult mai bun ca traducător decât ca făuritor de versuri originale. E posibil să greșesc, dară lirica lui Philippide are ceva rebarbativ pentru urechea mea. Seara l-am vizitat pe

tata. E nervos. Nu se supune prescripțiilor medicale. Se scoală din pat: simte că are nevoie de mișcare. A insistat să-l tund. L-am tuns. Mi-a fost milă de el. Sunt laș când mă găsesc în fața suferinței celor care-mi sunt dragi.

18 martie

Toată dimineața de gardă la patul tatei. E foarte slăbit. Doarme, respiră greu, tușește și tusea îl topește. Zece, cincisprezece minute are poftă să vorbească, să întrebe cum e vremea pe afară, ce mai e nou, se plânge împotriva pijamalelor confecționate după „Stoss” și, deci, incomode, apoi, obosit, adoarme iar. M-a întrebat, de trei ori, ce zi e azi. Când îi spuneam că suntem în 18 martie, răspundea contrariat: „nu mai ieșim din 18 martie acesta odată!” Ieri dictase Silviei o scrisoare pentru niște țărani din Dărmănești, amatori să-i cumpere grădina. Trebuia să fie la Dărmănești, pe data de 1-2 aprilie, ca să perfecteze vânzarea, dară acuma, fiind bolnav, le scria oamenilor să mai aștepte și să nu-și vândă cumva vitele pentru a-și face rost de bani. Silvia îmi spune, că astă-noapte, tata era gata să se sufoce din cauza unui acces de tuse. Trebuie supravegheat în permanență.

Astă-noapte am visat, că, parcă mult mai tânăr și îmbrăcat în uniforma de feroviar austriac de pe vremuri, trecuse pe la mine, oarecum mânios, și m-a anunțat că merge să-i facă o vizită bunicii (mamei sale). După asta a și plecat. M-am trezit. Era ora 2-3 noaptea după aprecierea mea. Stând de pază la patul de suferință, am recitat, din ediția a III-a de *Versuri* (Fundațiile Regale) câteva poezii și, în întregime, *Cărticica de seară* a lui Tudor Arghezi. Mi-am adus aminte că am visat-o, destul de ciudat, și pe dna Arghezi. *Cărticica de seară* nu a mai făcut nici un fel de impresie specială asupra mea. În afară de *Stai călăreț* (și poate numai din cauza acestor două cuvinte de început) nici una dintre poezii nu m-a putut prinde. Nu știu dacă dispoziția psihică prin care trec nu contribuie la deprecierea acestei culegeri de stihuri argheziene. Multe, prea multe versuri însă mi s-au părut a fi artificiale și garnisite cu durități și moliciuni artificiale. De asemenea există și destule defecte de ordin poetic: repetări, ton ieftin, autosuficiența poetului convins că spune lucruri nemaizise și altele. *Cântece cu gura-nchisă*, pe care le-am citit tot în întregime sunt și mai slabe, iară bucățile din *Hore*, dacă exceptez hora despre „Dumnezeu care n-are nici patru clase primare” și hora cu „Moș Pârțag”, sună și ele contrariant. Nu mă gândesc la conținut, ci la formă.

După-masă Vintilică l-a văzut pe tata. Boala s-a agravat. Pulsul a ajuns la 200 bătăi pe minut. Va trebui încercat tratamentul cu digitalină, altfel e și mai rău. Nu m-am mai dus să-l văd pe tata. Mi-i milă de el și mi-i frică să-l văd prăpădindu-se. Acesta e adevărul. Tot așa mi-a fost și când, acum aproape treisprezece ani am văzut-o, îmbătrânită ca peste noapte, pe biata mea mamă pe patul de suferință din spitalul de la Bacău. Și tata a îmbătrânit ca peste noapte. Și în ziua în care s-a declarat infarctul miocardic s-a simțit atât de bine și a fost așa de vesel!

21 martie

7^{15h}- 21^h de gardă la patul de suferință al tatii.

I-am ridicat nițeluș moralul. L-am convins să ia medicamentele și le-a luat. Expectorează totuși, din (sfert în sfert) de oră sânge. În timpul dintre accesele-i de tuse am citit din Shaw, *Teatru* (ESPLA 1956): *Profesiunea doamnei Warren și Căruța cu mere*.

22 martie

7^{15h}- 14^h de gardă la tata. E de tot slăbit. Când îl întorc în pat, se plânge că-l dor toți mușchii și, în special, pulpele. Spune că am mână vârtoasă. Picioarele îi sunt reci și cianozate, fața tumefiată, urechile cianozate. Nu simte de altfel nici un fel de durere specială. Numai tusea îl chinuiește. Trebuie să tușească, altfel simte că se sufocă. Expectorează cheaguri de sânge și flegmă. De câteva ori s-a văitat. Când l-am întrebat dacă-l doare ceva, mi-a răspuns că nu. Pleoapele-i sunt și ele tumefiate. Fața nerasă și lipsa protezei dentare completează portretul jalnic de bătrân și de suferind al acestui om, de rezistența fizică a căruia eram mulțumit până în ziua de 10 martie 1958. (În paranteză: seria lui 13 mi-a adus, de când țin minte, supărări sau, cel puțin, necazuri; 10 martie = 10 + III = 13, – 1958, adică 58 = 5+8 = 13.) De abia l-am putut convinge să ia medicamentele prescrise. Zice că-i fac rău și că sunt ultimele pe care le ia, căci de mâine încetează cura. Ceea ce e de tot grav; dară tata nici un vrea să audă de interdicție a mișcării; de câte ori vrea să expectoreze cheagul de sânge cere să fie ridicat. De asemenea și când i se usucă gura și vrea să facă gargară. Vintilică vede înrăutățită situația.

Silvia a visat-o astă-noapte pe mama. Venise parcă la ea și luând o portocală, rezervată pentru tata, ne-a împărțit-o nouă, copiilor. Victor parcă lipsea. Portocala era putredă. Tot Silvia mi-a mai povestit întâmplarea cu

câinele din gara Moinești care, pe când pe peron era lume adunată în așteptarea trenului, a venit de dincolo de linii, și-a ridicat botul între ferestrele locuinței în care mama zăcea muribundă și a urlat lugubru. Un pasager l-a lovit cu bastonul, dară câinele, privind mereu spre fereastra locuinței C.F.R. (fratele meu Eugen era, pe atunci, șef de gară la Moinești, iară părinții locuiau la el) nu s-a mișcat din loc până nu și-a terminat urletul. Ochii câinelui erau verzi-albăstrui. Spre ieri am visat și eu un vis ciudat: părea că mă găseam într-o biserică spațioasă. Preoții slujeau slujba iară eu și încă alții, sau numai un singur băiat în dreapta mea, aveam hârlețe în mână și strângeam niște țărână cu ele. Purtam hârlețul ca pe un fel de toc de scris și mă miram că este atât de ușor.

23 martie

De ieri spre azi am făcut noaptea de gardă la tata. A fost foarte nelineștit și demoralizat. Medicamentele pe care trebuia să le ia pe la 4^h s-a decis să le accepte abia o dată cu ceaiul, la ora 7. De la 8-10³⁰ am dormit, apoi am triat materialul liric din culegerea *Umbră și lumină*: scos cântecele de dragoste. Mi se pare mult mai potrivit să le adun într-un volum aparte. Sunt peste o sută de bucăți. Dacă voi mai recupera și din materialul de bucăți brute sau neterminate, sper să alcătuiesc o culegere destul de interesantă. Mi-ar plăcea să îngheb un volum de 121 de bucăți, căci 366, cât m-am gândit inițial, nu cred să pot recupera.

25 martie

De dimineață (7^{30h}) până după-masă la orele 16 de gardă la tata. Îl dor toți mușchii de atâta zacere. Tot mai expectorează. A fost nervos, dar, în cele din urmă, a luat medicamentele prescrise și a adormit. Noaptea trecută a dormit zece ore. Dimineața, când am plecat de acasă, ningeabundent; când m-am întors acasă stratul, gros de o palmă pe alocurea, al zăpezii se topise. Stând de gardă am recitat *Florile de mucigai* ale lui T. Arghezi. Întors acasă am citit poeziile lui Esenin în traducerea lui G. Lesnea (*volumul de Poezii. Poeme*, Cartea Rusă, 1957). Lesnea l-a leznizat pe Esenin, totuși poeziile acestui rus le citești, chiar și în traducere, din scoarță-n scoarță o dată ce-i deschizi cartea.

27 martie

Toată ziua școală, seara enervat, obosit și bolnav. Încercând să fac o „comparație” între Arghezi și Esenin, mi-au trecut prin minte următoarele:

„Esenin, – în măsura în care se consideră și poate fi considerat derbedeu, – e un derbedeu sentimental; Arghezi, – în măsura în care comite huliganisme literare, – e un derbedeu lucid“.

28 martie

Toată ziua de gardă la tata. Pe la ora 16 a trecut Vintilică și examinându-l, l-a găsit bine: inima e aranjată peste așteptări de bine. Ceea ce-l îngrijorează e numai cheagul de sânge din pulmoni, cheag care trebuia să fie expectorat până acuma. Tata e un bolnav foarte dificil. Astăzi a trebuit, timp de aproape 12 ore, să-l ridic din cinci în cinci minute. Perna i se pare sac de plumb, orice cută a așternutului îl apasă până la durere intolerabilă. În afară de acestea e nemaipomenit de capricios când e vorba de pofte, mâncare sau luarea medicamentelor. Citit „Gazeta literară“ și „Contemporanul“: în jurul criteriilor de cercetare a moștenirii literare, văd că se aduc serioase critici volumelor recent apărute (1957-1958) din lirica lui Camil Petrescu, Minulescu, Otilia Cazimir, Victor Eftimiu și alții. Se subliniază obligația punctului de vedere marxist-leninist. În presa de azi s-a comunicat alegerea tov. Hrușciiov ca președinte al guvernului Uniunii Sovietice, comunicându-se totodată că d-sa va rămâne și prim-secretar al P.C.U.S. Tov. Voroșilov, președintele U.R.S.S.-ului l-a elogiat în mod deosebit pe tov. Hrușciiov.

31 martie

Dimineața de serviciu la școală; în drum spre școală, cât pe ce să sufăr un accident: autobuzul liniei 55, desprins, a alunecat în șanț. Întors acasă pe la orele 17 am aflat de moartea tatălui meu: s-a stins. Dumnezeu deie-i raiul Său ceresc! Silvia, Tilică, Herta și Tili mi-au relatat cum s-a stins tata: pe la orele 14 a mai putut fi hrănit, dară abia de mai putea vorbi. Respira greu, ca de obicei. Pe la ora 15 a dat primele semne de intrare în stare ca și comatică. Pe la 16^{15h} a început agonia. Tili i-a luat pulsul. Avea 120 de bătăi pe minut, dară foarte slab. La 16^{15h} a început să moară. A respirat de două ori, scurt și scâncit, apoi încă de trei ori și ochii i-au rămas deschiși. Silvia a aprins lumânarea. Tili i-a închis ochii. Când am sosit eu, tata era, gata îmbrăcat, pe catafalcul improvizat dintr-o masă. Herta, apoi Tili, l-au legat pe sub bărbie și la picioare. Sărutându-i mâna, am simțit-o caldă încă, la fel și fața. Numai fruntea-i mare era rece. M-a cuprins o nespusă tristețe și durere și, în același timp, ciudată ambivalență,

o senină resemnare amestecată cu fulgerări de gânduri ironice. Mă uitam la fața lui, nerasă încă, și viața mi s-a părut atât de fără sens. Totuși îl fereceam pe tata. A crescut patru copii. Și nu i-a crescut deloc rău. A văzut copiii copiilor săi, mândrindu-se cu ei. Mă uitam la mâinile lui aspre cu care ne-a asigurat existența, m-am uitat la mâinile mele, atât de asemănătoare ca formă cu mâinile lui, și mi-am dorit moarte asemănătoare, după ce îmi voi vedea pregătiți pentru viață copiii și după ce îmi voi fi făcut datoria față de așteptările pe care și le-a pus tata în mine. Ultimele-i cuvinte care îmi stăruie acum în memorie sunt: „Hai, hoplitule, vino și mă ridică”... Cred că și vremea a contribuit mult la grăbirea morții dănsului. De dimineață plouă des, mărunț, pătrunzător și fără întrerupere.

2 aprilie

Astăzi l-am dus pe tata la locul de veci. L-am înhumat lângă socrii mei, în cimitirul din comuna Cernica. La plecarea din locuința-i din București a slujit respectiva slujbă părintele Tacu, de la Biserica Mavrogheni, iară la înmormântare părintele Bădia. Biserica era plină de copii. Afară ploaia stătuse. Rude și prieteni au luat parte la doliul nostru. În mod deosebit m-a impresionat telegrama colectivului școlii Proletarul (Șc. Nr. 43): „Luăm parte la adâncă dvs. durere”. De mult n-am mai avut parte de un asemenea gest de simpatie din partea colegilor. Le mulțumesc tuturor.

3 aprilie

Foarte obosit și trist. Va trebui să mă apuc iar de vreo muncă de mai mare durată pentru a mă reechilibra. Deocamdată nu-s bun de nimic.

4 aprilie

14 ani de la bombardarea Bucureștilor de către americani. Mă găseam în adăpostul tranșeu de lângă clădirea Fundațiilor Regale pentru Literatură și Artă, între strada Orlando și piațeta formată de actualele artere Bd. Ana Ipătescu, Ion Frimu și str. Lt. Dumitru Lemnea, când s-a dat alarma și toată lumea a trebuit să-și dea seama că nu e vorba de exercițiul anunțat, ci de o alarmă aeriană reală. Sergenții de stradă abia de au reușit să-i oblige pe trecători să intre în adăposturi. Când au răsunat primele salve ale bateriilor antiaeriene, lumea a rămas ca paralizată. Numai sutele de autoturisme, în goană spre Bd. Iancu Jianu, mai asurziră, un timp, urechile noastre ultraatente la ceea ce se petrecea în aer, dară și zbârnâitul

lor de viespi mânioase încetă o dată cu cotirea înspre șoseaua Bonaparte – Ștefan cel Mare a acestui iureș. Urmă o tăcere grea, fizicește grea, de parcă tot cerul de deasupra noastră se transformase în plumb transparent. Auzirăm motoare de avioane și, în același timp, bubuitul bateriilor instalate deasupra palatului Ministerului de Externe. Lângă mine se afla Leon Țopa, venit de pe front. Îmi păstram sângele rece. Ba eram chiar vesel, încurajând niște femei care, de frica bombelor, își puseseră poșetele în cap. Un bărbat între 45-50 de ani își puse în cap pachetul cu prăjituri, a ieșit din tranșee și, rătăcit, a început să se învârtă în jurul unuia dintre copacii vecini. Ne uitam la cer. Deodată cineva, arătând cu mâna, zise înspăimântat: „Iată-le!“ Deasupra noastră, la o înălțime atât de mare încât bombardierele păreau jucării de carton alb, treceau americanii. Avion lângă avion. Păreau sute și sute. Bateriile antiaeriene începură să bubueie iar. De astă dată parcă de pretutindeni. Urmăream nourașii albi ai exploziilor. Totul era așa de straniu, de ireal. Am văzut, înclinându-se, în direcția răsărit, ca o cruce, un avion, apoi altul. Când bubuitul antiaerienelor încetă, auzirăm zgomot ca de fâlfâit de aripi sau ca de locomotivă grea care vrea să urnească din loc, undeva departe, un tren de marfă și, în același timp, ne-a asurzit, ca un tunet, explozia bombei pe care am văzut-o dispărând în blocul „Dealul Zorilor“. Din bloc sări în sus o uriașă parte de beton și cărămidă. Trolitul liniei de tramvaie 15 și 20 se rupse și se încolăci zgomotos ca un șarpe. Mi-am adus aminte că fetița mea, Măișoara, se găsește la socrii mei, în strada Cernăuți nr. 8 (actual Lebedei). M-am uitat în direcția Șoselei Iancului, unde locuiam în str. Lt. Ionescu Baican, nr. 7, și am văzut cerul senin. Mi-a căzut o piatră de pe inimă. Stella și Șerban erau în siguranță. M-am uitat în direcția Pieței Victoria și în direcția Gării de Nord: tot cerul era întunecat ca de nouri grei de grindină. Am sărit din adăpost și am pornit-o înspre str. Cernăuți. În Piața Victoriei sergenții fluierau în urma mea, ca să mă oblighe să intru în adăpost. Nu era nici unul în apropiere. Mi-am continuat drumul. A mai venit un val de bombardiere. Am sărit într-un șanț sau m-am adăpostit după niște pereți. Nu mai țin minte. După ce bubuiturile bateriilor antiaeriene au încetat iar, am pornit-o spre str. Cernăuți. Se sunase, probabil și încetarea alarmei între timp. Întreaga parte dinspre nord-vest a orașului era invadată de praf. Printre dărâmături, gropi și cioburi am ajuns în strada Cernăuți. Nu-mi aduc aminte pe unde. Am văzut că strada

nu a fost atinsă de bombe. Am intrat în curte. Geamurile erau toate sparte. Am pătruns în subsol, prin fereastra smulsă. Toți ai noștri erau acolo. Speriați, dară nevătămați. Era și Silvia cu cele două fete ale ei. Mi-a spus că a fost scoasă de sub dărâmături, căci blocul din str. Gh. Duca nr. 8, unde locuia, fusese lovit. Silvia era șocată. Nu știa ce e cu Tilică, soțul ei, și voia să meargă la Atelierele Grivița, să-l caute. Am rugat pe ceilalți s-o rețină cu forța dacă cumva ar încerca să meargă la Atelierele Grivița și am pornit în căutarea cumnatului meu. Am trecut prin str. Gh. Duca. Blocul de la nr. 8 era prăbușit. Partea de etaj unde se găsea locuința surorii mele era complet smulsă. Numai peretele fațadei și un rest de acoperiș mai rămăseseră. În fața blocului erau două mari cratere formate de bombele explodate. Barăcile nemțești de peste drum fuseseră și ele atinse. Gara de Nord părea intactă. Am cotit la dreapta pe calea Griviței, ca s-o iau înspre Ateliere, dară nu am putut merge prea departe. Bombe neexplodate barau orice trecere. Am deviat spre dreapta, printre case în completă ruină, case transformate în gropi și case arzânde. Sute de bărbați și femei se îndreptau, ca și mine, în direcția Atelierele Grivița. Nimeni nu vorbea. Nimeni nu se uita la dreapta sau la stânga. Toți înaintau, ferind gropile și dărâmăturile, ca o coloană fantomatică de condamnați. În curtea unei clădiri prăbușite și în flăcări, niște femei țipau disperate: „Săriți oameni buni! Ard de vii! Salvați-i!” Nimeni însă nu le auzea. M-am oprit. Nu mai era nimic de făcut. Bomba sau bombele explodaseră chiar în pivnița în care se adăpostiseră cei îngropați sub dărâmături și flăcări. Și apoi ce ajutor puteam da eu unul singur? Am simțit ceva ca un junghi în inimă, am închis ochii și am pornit mai departe. O clipă m-am acuzat de lășitate și lipsă totală de omenie, dară numai o clipă. Mi-am văzut de drum. Am ajuns târziu de tot la Ateliere. Nu era chip de pătruns. Cordoane masive de jandarmi închideau orice acces. Am recurs la un truc: pe legitimația mea CFR figuram ca Dr. înaintea numelui. Ofițerul mi-a dat imediat drumul. Cunoșteam bine atelierele, căci fusesem deseori în vizită la cumnatul meu, care era inginer acolo. De astă dată eram cu desăvârșire dezorientat. Rătăceam printre halele sparte. Cineva m-a îndreptat înspre tranșeele-adăpost. Toate erau prăbușite. Muncitori tăcuți săpau și, dând de mâini sau picioare omenești, trăgeau de sub țărână cadavrele tovarășilor lor uciși. Fețele morților erau, toate murdare și groaznic crispate. Ochii holbați, guri spăimântător căscate... încolo nimic sângeros. Sub

îngrădirea de la intrare se găseau depuse, unul lângă altul, sute de astfel de cadavre. Era îngrozitor, îngrozitor, îngrozitor!!! Nu mai îndrăzneam să întreb pe nimeni de soarta cumnatului meu. Am încercat să ajut la dezgroparea nenorociților. Am văzut o mână ieșind din pământ. Apoi, cu alți doi muncitori, am scos un fel de chip de om. Era turtit ca de tampoanele vagoanelor. Simțeam cum mi se încuibă în suflet groaza. Unul dintre muncitorii sosiți între timp m-a recunoscut și mi-a spus: „Căutați pe domnul inginer Rădulescu? Nu-l mai căutați. E viu.“ „Unde-i?!“ am întrebat. „A plecat acasă.“ Cineva lansase zvonul că americanii vor mai bombarda în aceeași zi Bucureștii. Muncitorii începuseră să se împrăstie. Am plecat și eu. Eram hotărât să-mi evacuez familia din București la Cernica. În drum spre casă m-am întâlnit cu Mișu Antonescu. Ne cunoșteam. L-am salutat. Mi-a răspuns. În acest moment, am văzut un vlăjgan ducându-și mâna la pistolul prost camuflat, în teaca de piele cafenie, vizibilă sub scurtă. Vlăjganul mi s-a adresat sever: „Circulați, vă rog!“ Îl însoțea, deci, pe Mișu Antonescu și avea, probabil, consemnul să păstreze cu strictețe incognito-ul ministrului său. Mi-am văzut de drum. Am ajuns în str. Cernăuți, mi-am luat fetița și ne-am îndreptat, pe jos, spre acasă. Obosit, m-am abătut din drum oprindu-mă o jumătate de oră, în str. Badea Cârțan, la doctorița Lica Zagora, prietena soției mele. Lica era îngrozită. Fusesse la postul ei din Gara de Nord în tot timpul bombardamentului. Vorbea ca bolnavă și plângea. Ajuns acasă, am împachetat ce era de primă necesitate și am pornit-o, cu soție și copii, spre Cernica. Ne-am oprit la vie unde, aduși de camioane, sosiseră și ceilalți membri ai familiei. Am dormit prost. Pe la cinci dimineața am plecat, iar la București. Eram de serviciu la cenzura militară externă. La serviciu am aflat că „bucureștenii au suportat cu calm și bravură primul bombardament american.“

Cumpărat Tudor Mușatescu *Teatru* (ESPLA), apărut zilele acestea în librării. Seara în vizită la Murni. Ion și-a terminat lucrarea care reprezintă un țăran încătușat. Lucrarea e monumentală. Ion a botezat-o *La giudeț*. Șerban a plecat azi la 14^h la Pucioasa unde va sta până la duminica, Paștelor. Și-a luat tot ce-i trebuie pentru pictură și desen.

5 aprilie

Dimineața de serviciu la Șc. nr. 43. După-masă citit *Sosesc deseară* de T. Mușatescu. Farsă spumoasă dară tot pe atâta de facilă. Seara, cu Stella,

în vizită la Melania Hayek. Ne-a povestit scene impresionante de la înmormântarea doctorului Nicolicescu: foști pacienți, luându-și rămas bun de la binefăcătorul lor, îi mulțumeau cu lacrimi pentru vindecările miraculoase. La plecare Melania mi-a împrumutat *Din lirica universală* tălmăciri de Lucian Blaga (ESPLA, 1957).

Astăzi, zi senină și caldă. Toți zarzării au înflorit. Bietul tata n-a mai văzut primăvara acestui an.

6 aprilie

Dimineața foiletat jurnalele mele din Paris și Roma. Surprins de materialul de observații și însemnări. Epurate de zgurile stilistice, caietele acestea care totalizează peste o mie de pagini, ar putea da un interesant material publicabil. După-masă citit din tălmăcirile lui Lucian Blaga. Seara, cu Stella, în vizită la Florica Hociung. Fiind ziua ei onomastică, Florica primise multe vizite. Ne-a arătat noua ei lucrare: *Noaptea*, un chip femeiesc cu stranii ritmuri și linii africane. Ne-am întors acasă după ora 24. Ne-au adus Murnii cu mașina lor.

7 aprilie

Dimineața la cele două școli (numerele 42 și 43). După-masă citit actele 1 și 2 din *Titanic Vals* de T. Mușatescu. Seara, revăzut, după mulți ani, pe fosta mea colegă de liceu Olțița Slușanschi-Cudalhu. Înainte de culcare citit actul 3 al piesei lui Tudor Mușatescu. M-a interesat, nu m-a entuziasmat. În orice caz, în comparație cu *Sosesc deseară*, farsă țesută din hilariante artificiale (verbale și de situație), *Titanic Vals*, fără a pune vreo problemă și, mai ales, fără a rezolva ceva, aduce înaintea ochilor spectatorului o suită de evenimente și situații care pot fi caracteristice pentru anumite familii. În *Titanic Vals* personajele nu scapă nici de caragialisme, nici de climatul social caragialesc. Scrisă după 1930, piesa lui Tudor Mușatescu, orientându-ne după situarea în timp a personajelor din *Escu* (pe care nu am citit-o încă), își desfășoară acțiunea înainte de 1900, deci în plină epocă i.l. caragialescă în ceea ce privește epigonismul lui T. Mușatescu.

8 aprilie

Dimineața de serviciu la Șc. nr. 43. După-masă citit (Biblioteca pentru toți, ESPLA, 1955) *Momente și Schițe* de I.L. Caragiale. Caragiale satirizează oamenii și nu societatea. Guvidi, Leanca, Iancu Zugravu, Marius Chicoș

Rostogan, Stan Popescu, Guță, D-șoara Popescu, Costăchel Gudurău et comp., comisarul Mitică Pișculescu, Aglae Poppesco, Lazăr Ionescu Lion, Athanasie Eleutherescu, Edgar Bostandaki, Gregoraschko, Buzdrugovici, Mândica și Tincuța, studenții din schița *Atmosferă încărcată*, Coriolan Drăgănescu, C. Petrărescu, Leonida Condeescu, Goe și mama lui, Lucșița moașa, amicul X, madam Georgescu, Verigopolu, Tarsița Popeasca, Avocatul, popa și tânăra Acrivița Popescu etc. etc. sunt indivizi care, prin deficiențele lor personale, nu reușesc să fie la înălțimea unui nivel social-moral dat sau presupus, și nicidecum indivizi reprezentativi pentru acel nivel moral și social. Ridicolul rezultă tocmai din contrastul dintre comportamentele lor și acel nivel. Lumea lui I. L. Caragiale, oricât s-ar strădui anumiți critici să tălmăcească altfel lucrurile, e lumea moravurilor periferice și de periferie. Departe de a face critica burgheziei, I. L. Caragiale satirizează pe toți cei care, imitând formele vieții burgheze, sunt totalmente lipsiți de fond moral burghez. Acestui fond moral I. L. Caragiale îi acordă, categoric, fiindcă în mod aprioric, valoarea de model. Față de modelul acesta, eroii lui I. L. Caragiale sunt Lumpenbürgertum. Seara, la televizor, *Apus de soare*. Piesa lui B. Delavrancea e îndeajuns de retorică, – zbieretele, urletele și țipetele din acest joc au adus-o însă la marginea insuportabilului. Și, totuși, distribuția a fost o distribuție bună! Oare țipătul, urletul și zbieratul să fie modurile majore ale noului stil al artei actricești actuale?

10 aprilie

Dimineața vizită la Sperber. Mi-a dat recomandatie pentru reprimirea mea în Uniunea Scriitorilor din R.P.R. În drum spre Sperber, l-am întâlnit pe Halunga, care mi-a spus că ar fi auzit că anul trecut, cineva din Apus s-ar fi interesat, pe linie de UNESCO, de mine. Fantezii!

Citit *...Escu* de T. Mușatescu. Tehnicește-superioară piesei *Titanic Vals*. După-masă la Gallia Henegariu, ca să-mi facă două fotografii pentru Buletinul de identitate. Seria DC Nr. 895843, eliberat de Secția a 3-a miliție, cu Nr. 733, în ziua de 9 aprilie 1953, și expirat azi. La 19^h la Tudor Vianu, pentru referințe în vederea reprimirii în Uniunea Scriitorilor din R.P.R. Citit și *Visul unei nopți de iarnă*, cea mai luminoasă, mai frumoasă și, după părerea mea, mai bună lucrare a lui Tudor Mușatescu din volumul de *Teatru* editat de ESPLA. După ora 21 la Denii.

11 aprilie

Dimineața ședința la Liceul Gh. Lazăr. Ședința a fost convocată de Secția de Învățământ a Capitalei. Convocați directorii școlilor din București (eu am ținut locul directorului meu de la Șc. nr. 43 „Proletarul”). Problema dezbătută: „Educația comunistă și patriotică a elevilor, cadrelor didactice și părinților elevilor”. – La ora 13 la Secția a 2-a miliție: depus actele pentru obținerea unui nou Buletin de identitate. După-masă la Șc. nr. 43. Seara recitit capitole din Rudolf Kayser: *Stendhal* (S.F.V., *Rosebergische Buchdruckerei* în Leipzig). Telefonat și astăzi lui Zaharia Stancu și Perpessicius. Nimeni din cei ai casei nu știu cum, când și unde ar putea fi găsiți tovarășii academicieni. Toată ziua m-am simțit bolnav: durere în toți mușchii și, mai ales, oboseală.

12 aprilie

Dimineața, la **prof. Perpessicius** la Academie. Mi-a scris următoarele în *Referința* dată: „Tov. Traian Chelaru, a cărui activitate literară am urmărit-o, din timp, este unul dintre cei mai valoroși exponenți ai lirismului bucovinean din epoca celor două războaie. Originalitatea poeziei sale, pe de o parte și lucrările sale filosofice pe de alta, lunga sa activitate didactică și publicistică, dimpreună cu alesele sentimente patriotice, precum și atitudinea sa profund democratică și progresistă îl recomandă îndeajuns să fie reîncorporat în Uniunea Scriitorilor din R.P.R., căreia are încă multe servicii de prestat. Acad. D. Panaitescu – Perpessicius”

Cu data de ieri, **Tudor Vianu** îmi scrisese următoarea *Referință*: „Cunosc, de la începuturile activității sale, pe tov. Traian Chelaru, doctor în litere și filozofie, distins scriitor, fost membru al Uniunii Scriitorilor. Traian Chelaru a publicat numeroase opere în versuri și proză, prin care a introdus în literatura noastră teme, particularități de limbă, o viziune provenind din Moldova nordică, locul său de naștere. Este un scriitor care s-a inspirat totdeauna din viața populară și a adus la o expresie literară, plină de armonie, tendințele oamenilor din mijlocul cărora a pornit. Cunosc de asemeni pe Traian Chelaru ca pe un om excelent în viața socială și cu tendințe democratice, manifestate în multe împrejurări. Actualmente Traian Chelaru este profesor în învățământul mediu. Cred că este necesară reprimirea sa în Uniunea Scriitorilor din R.P.R. și, în acest sens, îmi permit să susțin cererea sa. Acad. Tudor Vianu”.

În ziua de 9 aprilie 1958, **Eusebiu Camilar** s-a achitat, mai expeditiv, cu această *Referință*: Îl cunosc pe scriitorul Traian Chelaru și ca om și ca scriitor, dacă aceste calități se pot deosebi. Opinez pentru reprimirea domniei sale în obștea noastră. – E. Camilar.

Alfred Margul-Sperber a scris, în ziua de 10 aprilie, 1958 *Referința* următoare: „Susțin călduros reprimirea tov. Traian Chelaru în Uniunea Scriitorilor R.P.R. Îl cunosc de 25 de ani. Tov. Chelaru este un poet de mare valoare, și un om cinstit, curat, loial și devotat regimului nostru de democrație populară. Dar mai presus de toate: este un om de o omenie adevărată, și în anii de prigoană mulți cunoscuți ai mei s-au bucurat de îndemnul și sprijinul său moral și material, ca de pildă unchiul tov. Eugen Frunză, M. Rosenkranz. Alfred Margul-Sperber.”

Mi-au mai promis referințe favorabile reprimirii în Uniunea Scriitorilor din R.P.R. prietenii M. Șerban, L. Fulga, N. Tăutu și P. Martinescu. – Ov. S. Crohmălniceanu, pe la care am trecut, tot în cursul dimineții de azi, mi-a răspuns că, fiind în conducere, nu are dreptul să dea referințe, dară, în schimb, îmi va susține memoriul. Până una alta mi-a dat „de lucru”: ceva concis și cât mai urgent despre *Revista Literaria de la Sociedad de Escritores de Chile* (Ano I, Nr. 1; Nueva Epoca-Septiembre de 1957) și „Nový Život měsíčník pro litteratura a umění” Nr. 2, 1958, ca să poată apărea în numărul pe mai 1958 al „Vieții Românești” la rubrica „Revista Revistelor –De peste hotare.” – Noul Buletin de identitate pe care l-am scos tot astăzi e valabil până la 12 aprilie 1968, poartă Seria D.O. Nr. 376929, fiind eliberat de Secția 2 miliție 15113.

13 aprilie

Aseară la Înviere. Curtea bisericii de la capătul străzii Dr. Sergiu – arhiplină. Oameni de toate vârstele. Mulți tineri și copii. La intonarea de către cor, a tradiționalului „Hristos a înviat!” lumea a început să cânte. Simțea cu adevărat sfinte momentele acestea ale Învierii luminii.

Dacă are ceva într-adevăr deosebit de semnificativ mitul creștin, acest lucru deosebit de semnificativ e, pe lângă îndemnul la dragoste, credința în lumina Învierii. Istoricitatea persoanei lui Iisus și veracitatea Evangheliilor, orice atitudine ai lua față de ele, sunt chestiuni pământești, – importantă și primordială, deci dătătoare de eternitate, este credința în Învierea luminii și plinirea dragostei. Creștinismul (ca religie), în această privință, nu este numai un elaborat al sinoadelor și al marilor teologi, ci,

în mult mai mare măsură decât credem, rezultat al trebuinței lumii mirene de a se pătrunde, în ceasurile-i de restriște și durere, de mesajul unui mântuitor. Și Iisus, ca divină personalitate morală, este cu adevărat Mântuitorul. Ca să-ți dai pe deplin seama de acest adevăr, trebuie să-L desparți pe Iisus de popi și biserici, deși, fără Biserică, lumina Iisus s-ar fi pierdut în pâclele rătăcirilor sectariste. Biserica însă nu este Iisus, ci numai, mai mult sau mai puțin, frumoasa și curata matcă, prin care curge acest luminos fluviu al vieții, călcând orice moarte și dăruind viață tuturor celor din „mormânturi”. Dar orice moralizare e inutilă când e vorba de fenomene atât de mari cum sunt Iisus și Biserica. Lucrurile trebuie luate așa cum vibrează în sufletele credincioșilor, toate sistematizările raționaliste fiind, cel puțin, ridicole. În orice caz trebuința sufletului omenesc de a crede în Divinitate e trebuința care depășește infinit filozofemele și, mai ales, pe cele materialiste! Orice om fără Dumnezeu e mort. Dumnezeu nu e superstiție, cum se străduiesc să argumenteze ideologii marxiști sau alții, ci existența vie, existența însăși. Existența cu majusculă. Atei adevărați nu există, ci numai proști care se cred atei. Marii „atei” însă sunt „atei” numai dintr-un uriaș respect față de Divinitate, pe care, din cauza opticii lor personale, refuză s-o vadă oriunde. Or toate reprezentările noastre despre Dumnezeu sunt simbol mai mult sau mai puțin precar.

După Înviere am luat masa cu ai mei. Ne-am dus la culcare după ora 2. – M-am sculat la 8^{30h}. Dimineața am terminat lectura lui G. Koysy, *Stendhal*. Sunt treizeci de ani de când am citit pentru prima dată această carte. Am recitit-o cu interes. Nu m-au mulțumit însă judecățile autorului. În cursul dimineții m-au chemat la telefon, pentru a-mi spune tradiționalul „Hristos a înviat!”, George Löwendal, Virgil Naumescu și Horga. La masă invitați la Vintilă Mihăilești. Seara diverse telefoane. Întocmit planurile de lecție pentru mâine.

La Mihăilești văzut ultima carte a lui Tudor Arghezi: *Cartea mea frumoasă*. Ilustrațiile Mitzurei sunt lamentabile. C'est une piété de n'en parler pas!

18 aprilie

La M. Șerban și Pericle Martinescu după referințe. **M. Șerban**, pe care l-am găsit la Biblioteca Academiei mi-a scris următoarele: „Traian Chelaru s-a afirmat în literatura noastră, ca poet și eseist, între anii 1930-1944.

A colaborat la multe din revistele vremii și de după 23 august. A tipărit volumele: *Casă pe nisip*, *Zaruri*, *Exod*, *Aur vechiu*, *Versuri de după-amiază*, și *Balade și strofe răzlețe*. Activitatea literară i-a adus lui Traian Chelaru aprecierea criticii și notorietate în rândurile cititorilor. Activitatea literară a lui Traian Chelaru și valoarea ei îl recomandă pentru a fi primit membru al Uniunii Scriitorilor din R.P.R. Îmi însușesc cu căldură această recomandare și o contrasemnez. București 15-IV-1958 – Mihail Șerban“.

Pericle Martinescu, la care am fost (locuiește în Bucureștii Noi, str. Mitrop. Varlaam, nr. 128), avea mort în casă, pe socru-său, îmi scrisese și el de tot calde rânduri de recomandare: „Poetul Traian Chelariu. În generația scriitorilor care au debutat și s-au afirmat în al patrulea deceniu al veacului (după 1930), Traian Chelariu s-a remarcat ca un poet de talent a cărui lirică nu era o manifestare spontană a unei dispoziții întâmplătoare, ci rezultatul unei frecvențări asidue a meșteșugului scriitoricesc și expresia unei vocații autentice. Primele lui volume, *Exod* și *Cântec de leagăn*, l-au impus ca pe un poet veritabil, iar activitatea de mai târziu, atestată în revistele literare ale vremii, i-a conturat personalitatea artistică și i-a adus notorietatea. (Figurează în antologia *Poezii tineri bucovineni* din 1938 și în *Istoria literaturii române* de G. Călinescu din 1941). Cu serioasă pregătire științifică (în domeniul cercetărilor de psihologie), Traian Chelariu a cultivat cu o neîntreruptă devoțiune poezia, aceasta rămânând în centrul preocupărilor lui dintotdeauna. În ciuda greutăților materiale prin care a trecut în ultimul timp, fiind obligat să îndeplinească tot felul de profesii fără contingențe cu arta, el n-a părăsit totuși literatura, îmbogățindu-și opera personală cu un mare număr de creații (poezii, teatru etc.) ce așteaptă să vadă lumina tiparului. – Traian Chelariu e un scriitor. Faptul că nu figurează printre membrii Uniunii Scriitorilor din R.P.R. nu poate fi socotit decât ca o eroare ce trebuie neapărat reparată. Susțin cu căldură cererea lui de a fi admis în Uniune și sunt convins că ea va fi rezolvată pozitiv. – 15-IV-1958. Pericle Martinescu.“

Seara lucrat la definitivarea materialului pentru rubrica de peste hotare a revistei „Viața Românească“

21 aprilie

Toată ziua școală. Seara lectura actelor II-V din *The Tempest*. Prospero nu e chiar așa de bun: „If thou more murmur'st, I will send an oak / And peg thee; his knotty entrails, till / Thou hast howl'd away twelve winters.“ (I, 2).

Caliban, „*who never/Yields kind answer*“, nu răspunde prea nepotrivit la apelativele pe care le aude (*Thou earth, thou! speak... thou tortoise etc.*) și la chinurile și amenințările pe care le suportă. Dovada: „*You taught me language; and my profit ou't / Is, I know how to curse.*“ ... „*And yet I needs must curse.*“ etc. (II, 2) și, tot II, 2, „*Do not torment me, pr'ythee; / I'll bring my wood home faster.*“ Cât de chinuit trebuie să fie un Caliban, ca să spună, primului său binefăcător: „*I'll kiss thy foot...*“ „*Freedom high-day! High-day, freedom! Freedom, high-day, freedom!*“ Desigur, frumusețea adevărată e mai ușor realizabilă între două inimi alese. („*Fair two most rare affections!*“). Epoca lui Shakespeare, epocă de totdeauna a luptei între obligația omului de a fi dur și darul lui de a fi bun, l-a făcut pe marele Will-Prospero să-l înfrunte pe Caliban: „*We must prepare to meet with Caliban*“ (IV, 1). Totuși: „*We are such stuff / As dreams are made of*“; și în scurta-i viață Will-Prospero lasă în voia întâmplării rezolvarea conflictului dintre bine și rău. Caliban suferă din cauza sluteniei sale și din pricina prejudecăților celor din jurul său. El, care a făcut mult mai puțin rău lui Prospero decât cei care l-au deposedat de drepturi pe ducele de Milano și i-au pregătit o moarte mult mai groaznică decât Caliban, care vrea să scape de persecutor printr-un „*good mischief*“, nu s-a bucurat de nici un fel de „*tender affection*“ din partea lui Prospero, deși „*the rarer action is / In virtue than in vengeance!*“ Căci Prospero-Shakespeare e convins că „*there is a disproportion'd in his manners / As in his shape.*“ Numai condiționat e concepută o iertare: „*to my cell;/ Take with you your companions; as you look / To have my pardon, trim it handsomely.*“ Iară această indicație prevestește parcă: după ce părăsesc eu insula aceasta, te las cu ei în pustietate să vă războiți cu „*Ariel my good slave*“.

22 aprilie

Dimineața la **Laurențiu Fulga** și la **Nicolae Tăutu** după referințe. Mi-au dat următoarele texte:

„Recomandare

Recomand călduros înscrierea tov. Traian Chelariu ca membru în Uniunea Scriitorilor. Poetul Traian Chelariu este cunoscut din paginile revistelor din trecut printre care amintim *Bilete de papagal*, *Pagini literare*, etc. De asemeni scriitorul Traian Chelariu este autorul al multor volume de proză și de poezie, dintre care amintesc *Exod*, *Aur vechiu*, *Cântec de leagăn* (versuri) și *Zaruri*, *Pietre la care mă-nchinai*, *Proze pentru anul inimii*

(proză). Aceste opere s-au bucurat de un deosebit succes de lectori și de presă. Nicolae Tăutu. București, 21 aprilie 1958.”

– „Referință. – Cunosc activitatea literară a tov. Traian Chelariu, desfășurată îndeosebi înainte de război prin felurite periodice și reviste literare. Apreciind pozitiv capacitatea sa creatoare și înțelegând că este timpul în sfârșit, ca vastele sale posibilități să fie puse în slujba literaturii realist-socialiste, sunt de părere a i se reda calitatea de membru al Uniunii Scriitorilor în R.P.R., pentru care pledez din toată inima. Laurențiu Fulga. București, 22 aprilie 1958.”

După-masă la **Liviu Bratoloveanu**. Mi-a scris următoarea referință: „Evident, asupra calității de scriitor a tov. Traian Chelariu nu prea văd ce aş putea referi, din două motive: în primul rând că scriitorul se recomandă singur, prin însăși activitatea sa (și tov. Traian Chelariu are o asemenea activitate) și în al doilea rând că tov. Chelariu este un scriitor cunoscut, cu un trecut literar, apreciat de oamenii de gust, un condei înzestrat care folosește o aleasă limbă literară, neaș românească. – De asemenea, tov. Traian Chelariu este poet. Un poet al armoniilor, dar al armoniilor pline de sevă și prospețime, contingente cu viața și adesea nu lipsite de tendințe democratice. Activitatea sa politică, înainte și după 23 august 1944, mi-e necunoscută. Dar dacă a fi om de omenie, a te purta omeneste cu oamenii (dar nu de circumstanță, ci ca un reflex al naturii tale nobile) sunt, ca să zic așa, reflexe ale unei atitudini de viață, deci direct sau indirect ale unei tendințe politice, apoi din acest punct de vedere tovarășul Traian Chelariu – scriitorul Traian Chelariu – se recomandă a fi luat în seamă. Dacă din pricini aparținând trecutului tov. Chelariu a fost radiat din listele de membru al Uniunii Scriitorilor din R.P.R., cred că astăzi poate fi reprimut cu deplina convingere că nu i se face un favor, ci i se recunoaște o calitate de scriitor autentic. – Recomand și susțin reprimirea tov. Traian Chelariu în forul nostru, al scriitorilor, iar tovarășului Traian Chelariu îi recomand să scrie, să scrie, să scrie, pentru a dovedi că talentul său e prezent în regimul nostru de democrație populară și știe să se reafirme. – Buc., 22 aprilie 1958. – Liviu Bratoloveanu.” – Nr. de telefon al lui Cicerone Theodorescu: 7.32.26.

23 aprilie

8^h-10^h școală; 12^h-14^h vizită la domnul Tudor Arghezi, în Mărțișor. (Ca să nu poată exploata nimeni din cei de la Uniunea Scriitorilor

incidentul meu cu T. Arghezi, mai ales, că un timp circulase o versiune inventată și periculoasă mie în legătură cu acest incident și, în afară de acestea fiind, de unii membri ai Uniunii Scriitorilor, provocat să prezint și recomandarea maestrului Arghezi, recomandare care cântărește greu, am rugat-o pe Stella să tatoneze, prin telefon, terenul. Dl Arghezi s-a arătat a fi foarte binevoitor și m-a convocat, pentru astăzi, la o întrevedere și anume la domiciliul d-sale din str. Mărțișor. La ora 12, când am ajuns, pornind de la școala „N. Bălcescu” (Nr. 42), în str. Mărțișor, domnul Arghezi se găsea la dispoziția operatorilor care-l filmau. M-a primit dna Arghezi. Afabilă ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Până a putut veni domnul Arghezi, d-sa mi-a povestit câteva pățanii elvețiene și și-a exprimat, la superlativ, admirația pentru civilizația din Elveția. Când a coborât, dl Arghezi m-a întâmpinat cu vechea-i prietenie. M-a întrebat de toți ai mei, și-a exprimat condoleanțele pentru pierderea pe care am suferit-o, căci l-a cunoscut pe tata și apoi a pus, direct, problema care mă interesa. „De ce ai fost radiat din Uniunea Scriitorilor?” „Pentru lipsă de activitate”, i-am răspuns eu. După ce i-am spus că, pentru a fi luat în discuție, memoriul meu are nevoie de susținere din partea câtorva membri mai de suprafață ai Uniunii, iară eu m-am gândit la Tudor Arghezi, fiindcă recomandarea d-sale are greutate deosebită, d-sa mi-a răspuns: „Nimic mai simplu. Țiți voi da o astfel de recomandare. Dar lasă-mă să o scriu în liniște. Lasă-mi nr. d-tale de telefon, ca să te înștiințez când și de unde poți ridica plicul.” Dna Arghezi a servit apoi bere, ciocnind cu „Hristos a înviat!” Am discutat apoi diferite lucruri privind trecutul literar al domnului Arghezi. Pomenind de cartea de amintiri a dlui M. Sevastos, domnul Arghezi mi-a spus, că întâmplarea cu poezia ascunsă în căptușeala pălăriei este o invenție a lui Gala Galaction, telegrama cu virgulele e însă fapt real. Venind vorba despre Beniuc și soția sa Emma, domnul Arghezi a răs pe socoteala „încuscrii lui Beniuc cu Breslașu.” Mângâind vol. 4 (?) din suita *Oameni cari au fost* de N. Iorga, domnul Arghezi a spus: „Mi-i dor de Iorga. Între noi doi exista ceva ce ne făcea trebuincioși unul altuia, ceva ce ne atrăgea reciproc. Iorga a fost un mare om, nu recunoștea însă întotdeauna valoarea altora.” După ora 14 dna Arghezi a chemat șoferul ca să pregătească mașina căci se apropiase ora mesei. Am vrut să-mi iau rămas bun, dar domnul Arghezi mi-a răspuns să plec o dată cu ei, cu mașina. I-am explicat că nu mă duc acasă, ci la școală. A insistat, totuși, să mă ducă până la

punctul unde iau tramvaiul. Acest punct a fost capătul străzii Mântuleasa colț cu str. Moșilor. Domnul Arghezi arată slăbit, totuși sănătos.) 16³⁰-18³⁰ școală (Nr. 43). La 19³⁰ ridicat, din str. Il. Chendi, nr. 9, plicul cu referința lui **Al. Philippide**: „Cunosc de multă vreme pe Traian Chelariu și îl prețuiesc ca poet. E foarte talentat, are o frumoasă cultură literară și e autorul mai multor volume de poezii și de proză. Pe temeiul acestor considerații, recomand Comitetului Uniunii Scriitorilor din R.P.R. pe Traian Chelariu pentru a fi ales membru al Uniunii. – 23 aprilie 1958. Al. Philippide.”

25 aprilie

Dimineața făcut ordine în bibliotecă. Regăsit multe cărți de care uitasem cu desăvârșire. Printre ele: Benjamin Constant, *Journal intime* 1804-1816. Citit, tot din numărul cărților regăsite, *Le furie alle stelle*, artificiala și incoerenta tragedie a lui Mario Montesi. Cartea poartă, scrisă de mâna autorului, această dedicație: „Dl. Prof. Chelaru Traian în memoria della fiera del Libro 1934, Mario Montesi”. Am cumpărat-o la acel Târg al cărții, numai fiindcă Mario Montesi îmi făcuse impresia unui șarlatan.

Seara (19^h-21^h) învățământ de partid. Apoi citit Prefața lui Paul Rival la *Journal intime* de Constant.

26 aprilie

Dimineața, o oră la domnul **Tudor Arghezi** (70, Bd. Stalin). Mi-a dat următoarea recomandare: „Pentru Traian Chelariu. Solicitând înregistrarea în Uniunea Scriitorilor, din care a fost înlăturat în urma, socot, a uneia sau mai multor erori, de opinie și de interpretare, colegul Traian Chelariu are calificări superioare pentru a face parte din confrăția scriitorilor pe care o cinstește sub variate aspecte.

Mare cărturar, de o erudiție remarcabilă și cunoscător intim al mai multor limbi, atât istorice cât și actuale, dimpreună cu literaturile lor, fostul și probabil viitorul profesor universitar și-a făcut din catedră un pedestal înalt. Cât privește pana lui de scriitor, ea s-a dovedit a fi a unui talent adevărat.

Traian Chelariu are toate aptitudinile să reprezinte intelectul, calitatea artistică și cultura în orice parte a lumii civilizate și cu atât mai vârtos la noi acasă. A mai lipsi dintre confrăți ar fi pentru el o nedreptate concretă.

25 Aprilie 1958. Tudor Arghezi. 70, Bd. Stalin, București.”

Domnul Arghezi mi-a povestit cum l-a vizitat Mihail Ralea, în trecere spre Paris, ca să se convingă dacă familia Arghezi a fugit sau nu. Tot d-sa m-a informat că nu Finți, cum îmi spusese dna Arghezi, ci Siegfried a rămas dincolo cu toți banii care i-au fost încredințați, iară „licheaua de Petru Dumitriu, trimisă cu scopul să-l readucă la sentimente mai bune pe transfug, n-a putut face nici o ispravă. Ciudat că oamenii care fug sunt comuniști.” În timp ce discutam, s-a anunțat un comisionar din partea lui M. Beniuc. Dl Arghezi l-a făcut să aștepte un timp în hol. Comisionarul i-a adus un exemplar din *Inima bătrânului Vezuv*. Dl Arghezi mi-a citit dedicația în care Beniuc se declară smerit ucenic al maestrului admirat și se străduiește pe calea grea a căutării artei. Mihai Beniuc este, într-adevăr, un smerit ucenic al lui Arghezi, dar și al lui Ady și al lui Esenin. Dl Arghezi are o părere proastă despre lirica lui Beniuc. Am căutat să scot în evidență partea bună a scrisului acestui poet, prea încrezut în propriile sale puteri și am afirmat, că Beniuc are pagini slabe, deoarece publică, fără control, tot ce scrie, dară dl Arghezi și-a menținut afirmația.

Aflu, din „Scânteia”, de moartea pictorului Iosif Iser (născut în București, mai 1881, mort, în București, 25 aprilie 1958).

Am completat, cu referințele date de domnul Arghezi, memoriul meu și l-am înregistrat la Uniunea Scriitorilor din R.P.R. [Intrare Nr. 1.618 din 1958 luna aprilie, ziua 26.] De la Uniune l-am vizitat pe Ion Vlasiu, în atelier. Lucrează la un monument Horia-Cloșca-Crișan. Mi-a arătat macheta și diversele schițe reprezentând pe cei trei eroi ardeleni. Horia, pe care I. Vlasiu, îl are în lucru și ca bust, e un gânditor (în bust impresionează noblețea feței și, în special, a frunții); Cloșca e dezlănțuire instinctivă a energiilor revoluționare; Crișan e energia simplă, hotărâtă, dreaptă. Vlasiu e, totuși, un remarcabil gânditor în ale artei sale. Cunoaște, ca puținii alții, unitatea dintre materialul plastic în care lucrează și stil. Știe și simte că una e patosul care rămâne într-o marmură tăiată direct, alta modelarea bronzului în vederea turnării în bronz, altceva, sculptarea în lemn și cu desăvârșire altceva, cu toate consecințele negative, transferarea de către meșteri, deci la rece, a valorilor plastice ale unui gips asupra unei pietre. Mi-a părut bine să aflu din chiar gura lui Vlasiu, că marmorele (capete și reliefuri) șlefuite pe care le-am apreciat cu vorbe puțin măgulitoare la ultima-i expoziție, sunt „încercări și jocuri de mai de mult”, lucrări pe care le-a depășit. Aceleași cuvinte le-a folosit și pentru

categorisirea câtorva terracotte. În orice caz monumentul Horia-Cloșca-Crișan, dimpreună cu originala coloană triuniparalelipipedică decorată cu sugestive roți, poate fi o operă mare. Viziunea lui Vlasiu e de un autohtonism grandios. La plecare Ion Vlasiu mi-a dat (cu următoarea dedicație: „Lui Traian Chelariu, poet de mare sensibilitate și inspirație, prietenia și admirația lui Ion Vlasiu, Buc. 24-IV-1958”) un exemplar din volumul său, *Am plecat din sat* (ESPLA, 1957).

Vorbit, la telefon, cu M. Beniuc. L-am informat despre înregistrarea cererii mele de azi. Mi-a spus, că ședința comitetului Uniunii Scriitorilor va avea loc peste două săptămâni. Mi-a promis, că-mi va pune în discuție cererea. (Nr. telefonic al Secretariatului Uniunii = 7.78.88, iar al cabinetului lui Beniuc = 7.25.47). Sperber m-a sfătuit să vorbesc și cu tovarășii Breslașu, Jebeleanu și Boureanu. Îi voi chema la telefon. Citit 90 de pagini din *Journal intime* de Benj. Constant.

Seara în vizită la M. Serafim. George Serafim e presat, din partea unui fost prieten, cu un șantaj. Șantajistul nu are deloc dreptate, totuși situația e extrem de delicată, căci George Serafim e în culmea carierei sale de ziarist, mai ales acum când s-a întors din lunga-i călătorie, cu delegația guvernamentală, din China și India. Fostul prieten îl amenință pe George cu darea în vileag a faptului că tatăl său a avut, înainte de 23 august 1944, firmă comercială, de export, înscrisă.

Văzut un album de artă mongolă. Măștile și podoabele, precum și unele obiecte de uz gospodăresc, de asemenea și o zeitate, foarte frumoase. Toate obiectele acestea sunt de metal și, în afară de respectiva zeitate, opere ale unor artiști necunoscuți. Lucrările semnate în schimb sunt slabe, lipsite de gust, precare ca artă mongolă. Explicația: sunt realist-socialiste în sensul artelor plastice sovietice rusești.

27 aprilie

În „Scânteia” de ieri și astăzi a apărut, semnat de Nestor Ignat, articolul „False modele”. După o repudiare, justă din punct de vedere politic marxist a conținutului romanului *Craii de Curtea-veche* și, mai ales, a poziției pe care se situează Mateiu Caragiale, se dă un avertisment destul de drastic lui A.E. Baconsky, redactorul-șef al revistei „Steaua”, care a prezentat *Craii de Curtea-veche* drept carte investită cu atribuțiile marii literaturi, drept una din cărțile de căpătâi și drept carte aparținând sufletului românesc.

28 aprilie

Toată ziua școală. Aflat, de la inspectorul Ion Vasile, că sunt încadrat dimpreună cu Stella, la Liceul Spiru Haret. – Seara, cu Stella, la Murni. Pregătesc cu zor expoziția care se va deschide la 1 iunie 1958.

29 aprilie

Dimineața făcut ordine în unele hârtii, citit din *Jurnalul intim* al lui B. Constant și dus, la Murnu, portretul Măișoarei, în vederea expoziției.

După-masă supliniți pe Stella la Școala Andronache, apoi în vizită la I. Antohi și, în trecere, Sala Dalles, prin expoziția retrospectivă Jalea. L-am cunoscut pe sculptor. M-a surprins mult faptul că-i lipsește brațul stâng. N-am putut vedea cine știe ce. Expozițiile de sculptură au, toate, o tristețe a lor, mai ales când lucrările expuse sunt gipsuri, căci, oricât l-ai spăla și împrăști, gipsul îmbătrânește și moare. Mi-a plăcut, de astă dată, bronzul *Arcaș odihnind*. Jalea a plecat, probabil, de la arcașul lui Bourdelle (felul de tratare a musculaturii ar putea justifica această bănuială a mea) numai că Jalea a făcut un „arcaș odihnindu-se”. (Aceași temă, în mare, gips, m-a impresionat mai puțin, deși formatul Goliat al sculpturilor impresionează, de obicei, prin cantitate.) Dară, după 1 mai, voi mai trece prin expoziție. Până atunci rețin impresia generală: lucrări foarte inegale ca valoare; – iar cele executate „la comandă”, sunt de-a dreptul slabe: *Sfârâmați orânduirea...*, *Eminescu*, *Minerul* etc. Jalea e, totuși, remarcabil portretist uneori.

30 aprilie

Dimineața și d.m. școală. Încasat salariul pe aprilie. Seara, la Teatrul Tineretului, văzut, pentru prima dată, *Suflete tari* de Camil Petrescu. Distribuția: Mircea Anghelescu (= Andrei Pietraru), Valeriu Valentineanu (= Matei Boiu-Dorcani), Gh. Oprina (= Culai Darie), Al. Pop Marțian (= Șerban Saru-Sinești), Al. Critico (= Prințul Bazil Șerban), Cicerone Ionescu (= Deciu), Olga Tudorache (= Ioana), Eugenia Marian (= Maria Saru-Sinești), Doina Tuțescu Pușcariu (= Elena), Gh. Nisipeanu (= Doctorul), Pompilia Vasiu (= Safta)... Rolul lui Andrei Pietraru e jucat oribil; frizer sau conțopist, în nici un caz suflet tare! Poate și regia e vinovată. Văzându-le însă jucate, îți dai seama de sufletele pieselor lui Camil Petrescu.

1 mai

Dimineața la manifestație. În aripa dreaptă a tribunei guvernului și a partidului, al doilea de la coadă, stătea, plictisit, Mihail Ralea: fizionomie de pavian bătrân și de lichea din ce în ce mai neagră la suflet: hoit moralmente! După-masă terminat lectura *Jurnalului intim* al lui B. Constant. M-a atras la început, m-a deziluzionat în cele din urmă. Benjamin Constant, un fel de Ralea?! Seara la poetul Crevedia. M-a primit în casa unor prieteni de ai lui (str. G. Alexandrescu, 102), căci acasă la dânsul îi e „peste puțină să primească vizite din cauza locuinței mizere” I-am citit, între 19^h-22^h, cele 121 de sonete primind observațiile critice formulate. Multe sunt foarte juste, unele izvorăsc din idiosincraziile lexicale ale lui Crevedia. Și dânsului, ca și mie, i se pare că 121 de sonete, adunate în unul și același volum, încep să sune monoton de la o vreme, deși, considerate izolat, toate sunt luminoase, iar multe chiar remarcabile. Lui Crevedia nu-i place conjuncția „și”, pe care o purecă fără milă. La fel nu-i plac, deloc, versurile care se repetă. Rezultatul pozitiv al lecturii făcute: Crevedia m-a făcut să fiu mai atent cu unele cuvinte care mă obsedează și, deci, fără a crea o atmosferă lirică – păgubesc, prin prea marea lor frecvență, frumusețea sonetelor. Ceea ce m-a surprins, căci aveam multe îndoieli în această privință, a fost aprobarea, fără rezerve, a vocabularului meu neologistic din unele sonete. Titlul *Sonete pentru tine* i se pare și lui palid. Voi revedea întreaga lucrare.

Crevedia mi-a adus la cunoștință moartea lui George Fonea, decedat în ziua de 1 noiembrie 1957. Și eu care tot așteptam o vizită sau măcar un telefon din partea acestui suflet frumos! Tot de la Crevedia am aflat că rușii au renunțat, în mod unilateral, la folosirea armei atomice, deoarece, în Urali, le-au sărit în aer, pricinuind moartea a peste 100.000 de oameni, uzinele atomice.

3 mai

Dimineața și după-masă, până la ora 16, retușat, din punct de vedere stilistic, 295 de pagini din seria Caietelor mele de însemnări pariziene (*Zilele și umbra mea*) care, așa cum se prezintă acuma și, bineînțeles, acolo unde va trebui să fie respectată discreția în ceea ce privește unele nume, sunt publicabile. Au fost, în total, șase caiete, cu peste 1300 (una mie trei sute) de pagini scrise. Caietul III (paginile 296-464) s-a pierdut în Cernăuți

(1940-1941). Seria cu însemnările din Roma (caiete VII, VIII și, în parte, IX, paginile 1-663, căci de la 663 încep însemnările cernăuțene) este intactă. Eliminând din aceste caiete tot ce a fost publicat în *Zaruri* și în *Casă pe nisip* și adunând, în volum aparte, tot ce fusese promis, în postfața volumului *Casă pe nisip*, ca material rezervat culegerii *Zori și apusuri*, titlu pe care-l mențin, Caietele acestea ar putea apărea, cu titlul *Pagini de jurnal*, nefiind, *proportion gardée*, întru nimic mai puțin valoroase decât *Jurnalul intim* al lui Benjamin Constant, de pildă. Le voi retușa. Voi scoate materialul destinat *Zorilor și apusurilor*, voi tăia, cu roșu, totul ce nu trebuie să se repete și le voi da forma definitivă. Seara în vizită la Murnu.

7 mai

Toată ziua școală. Între 11^h și 14^h: în pădurea de dincolo de linia de centură, printre bogate ierburi și liniști, am ascultat privighetorile. Seara citit versuri de Eugenio Montale și Salvatore Quasimodo, în originalele prezentate de Rosetta del Conte (*Poeți italieni de azi*, 1945, Tip. „Bucovina” I.E. Torouțiu-București).

8 mai

Toată ziua școală. Încărcat cu buchetele de liliac primite de la elevi, abia m-am putut strecura prin revărsarea spectatorilor de la meciul disputat pe Stadionul 23 august. (E simptomatică isteria care împinge sute de mii de oameni să participe, înfruntând deseori intemperiiile, la jocurile de fotbal. De sport nu poate fi vorba. Sportul îl practici! Dar, „sportivii” noștri caută numai emoția. Dacă le-ai spune, că sunt viciați, te-ar desconsidera.)

9 mai

Zi liberă. Dimineața, cu Iosif Antohi, la Editura Didactică pentru încheierea unui contract: e vorba ca, dimpreună cu soția lui Antohi, să redactez un manual de limba română pentru școlile cu limbile de predare ale naționalităților conlocuitoare (conform cu Programă aprobată de M.I.C. cu nr. 23536/1957). Contractul nu l-am încheiat încă.

După-masă citit *Victorie, Frunze însângerate* și *Un cârmuitor* de William Faulkner (în românește de Margareta Sterian, colecția Meridiane, ESPLA, 1957). Extraordinar de interesant! Mai ales în povestirile despre negri și indieni.

Seara, 18^{30h}-21^h consiliu pedagogic: planificarea încheierii anului școlar. – Scris *Numai o umbră*, versuri albe, și definitivat *Tristeți*, tot versuri albe (Langzeilen), care, pe ciorna respectivă, purtau data de 3-II-1953.

10 mai

Zi liberă. I. Antohi m-a chemat la telefon, comunicându-mi că în calea încheierii contractului cu Editura Didactică s-au ivit unele dificultăți pe care însă le va înlătura. Pe lucrare s-ar putea câștiga circa 3000 lei de colaborator, cartea nefiind voluminoasă. Făcut registrul de idei pentru volumul *Casă pe nisip*, volum care conține 283 de fragmente. După ce termin și registrul pentru volumul *Zaruri*, voi începe scoaterea materialului pentru *Zori și apusuri* și pentru *Paginile de jurnal*. **Caietele vor rămâne numai document.**

Se discută mult noua atitudine a lui Tito. La București vine Gomulka în vizită. (În Polonia ar fi fost greve întinse și serioase.)

11 mai

Dimineața la Cernica, parastasul de 40 zile de la moartea tatii.

După-masă lucrat la registrul de idei din volumul *Zaruri*, care are 280 de fragmente. Seara la televizor, filmul sovietic *Al 41-lea*.

12 mai

Toată ziua școală. Dat tezele de franceză cu clasele a V-a și a VI-a (Șc. 43). Ascultat la radio, cuvântările tov. Gh. Gheorghiu-Dej și Gomulka. Scopul vizitei e clar: „întărirea poziției țărilor socialiste amenințate de imperialismul apusean, dușman al păcii și progresului.”

Zi ca de iulie: peste 40°C la soare.

Seara lucrat la marcarea materialului care poate veni în vedere pentru *Zori și apusuri* și văzut, la televizor, *A 12-a noapte* de W. Shakespeare.

13 mai

Continuat cu spicuirea materialului pentru *Zori și apusuri*. Voi renunța la acest titlu, rezervându-l pentru partea de *Jurnal* a textului din caietele mele. Recitindu-mi caietele, îmi dau seama ce sentimental naiv am fost și cât de multe greșeli regretabile am comis certându-mă cu oamenii care nu puteau contribui cu nimic la ameliorarea mea și pe care nici eu nu-i puteam schimba. Caracterizările și portretele psihologice făcute atunci tuturor

acelor oameni s-au dovedit a fi juste. Câtă liniște sufletească și cât răgaz pentru alte preocupări, cu adevărat promotoare, am câștiga dacă n-am da niciodată importanță certurilor mărunte și intrigilor meschine ale zilei! Suntem însă, nu o dată, fantezele temperamentului nostru, iar viața noastră autentică se țese, din păcate, și din acest fel de bătătură.

Seara, la Murni. Ion e foarte supărat: n-a obținut sala pentru expoziția de la 1 Iunie.

16 mai

Dimineața vizitat expoziția Jalea. Bronzul *Arcaș odihnind* rezistă. Portretul *Enescu* se revelează printr-un fel de luminoasă transfigurare. Portretele (*Caragiale*, *Rebreanu*, *Duiliu Zamfirescu*, *Tatăl meu*, *Mioara*, *fiica mea*, chiar și *Gala Galaction*, care are ceva meschin în el) sunt lucruri bune. Mi-a plăcut, de asemenea, o teracotă reprezentând, în mărime aproape naturală, un nud feminin. Dintre bronzurile mici, ca dimensiune, m-a impresionat *Bivolarul*, prin vigoarea și stilul tratării. *Hercule ucigând centaurul* îl cunosc de mult. Jalea nu e mare artist în *Armata rusească trecând în 1877*, *prin țară*, în *Împărat și proletar*, în *Eminescu* și în destule alte lucrări.

Trecut și prin expoziția de pictură Paul Miracovici. Deși se scuză, în prefața Catalogului său de lucrări expuse, Miracovici și-a macerat paleta până la un nivel nemaiadmisibil, devenind dulceag. Numai *Peisajul din Gura Humorului* reprezentând trei construcții, simplificate la maximum, spre a oferi ochiului suprafețe geometrice cât mai rafinat acoperite cu alburii calme, impresionează sincer. Restul „schitelor” de peisaje și portrete sunt manieriste. Miracovici, pe care-l cunosc încă de la Paris, nu vrea să vadă mai multă culoare decât crede că este estetic să fie văzută, iar estetica dânsului, cerebralizată în general, încorsetează emoția. Nu e un pictor oarecare, dar cu greu s-ar mai putea smulge din gama de tonuri și semitonuri pe care și-a impus-o în urma nu înțeleg cărui raționament personal. Comparate cu lucrările expuse de pictorița Vilma B..., în sala de la intrare, lucrări mult prea puțin meșteșugite și, deseori, dizarmonice atât ca linie și culoare, totuși dătătoare de emoție autentică; *Vederea din Pelișor* (breugeliană, e tipică în această privință) lucrările lui Miracovici cad pe planul al doilea ca vibrație artistică vie. Cel puțin aceasta a fost prima mea impresie. În afară de acestea, naturile moarte, și, în special naturile moarte cu găștele sau găinile tăiate și jumulite, hidoase de-a dreptul!, și cele cu fazani (?) și cea cu iepurele, sunt afiș colorat. Desigur

că simți măiestria pictorului, dară această măiestrie, situată la antipodul naivității pe care, totuși, o caută Miracovici, nu satisface decât numai ca tehnicitate.

Vorbit cu poetul Camil Baltazar. Printr-însul am făcut cunoștință cu dna Pușa Labiș, poetă (?).

Trecut pe la I. Antohi, ca să iau materialul pentru întocmirea prospectului pentru manualul de limba română, clasa a VI-a, școlile cu limbile de predare minoritare în afară de germană și maghiară. Cumpărat *Lupta cu inerția* de Nicolae Labiș (Editura Tineretului, 1958), și citit ciclurile: *Confesiuni*, *Destinderi*, *Pantheon* și *Intîm comedie*. Este, desigur, o prestație lirică remarcabilă să ai scris, la 21 de ani neîncheiați, două volume de versuri în numărul cărora foarte mult sunt sunet și lumină nouă. Nu cunosc *Primele iubiri* ale poetului răpus de o moarte atât de groaznică și atât de timpuriu. Judecându-i însă talentul după vocile de ghioc deslușite în materialul poetic din *Lupta cu inerția*, pot spune, fără a greși, că Nicolae Labiș, cu tot galopul cu care-l purta limba românească mlădiată de marii maestri ai stilului nostru (Eminescu și Arghezi îndeosebi), era un frenetic. Or, semnul freneziei este semn suficient pentru recunoașterea poetului autentic. Stângăciile și grozăviile acestui poet nu au importanță. Chipul terestru al lui Nicolae Labiș mi-i antipatic. (Îl cunosc numai din două imagini: fotografia publicată în acest volum și o fotografie sau creion văzut, nu-mi mai aduc aminte unde și când. Deși am fost la catafalcul poetului nu i-am putut vedea fața.) Așa cum îl înfățișează fotografia reprodușă în *Lupta cu inerția*, Nicolae Labiș are o fizionomie rasialmente romă, adică țigănească. Ce-ar fi fost Labiș dacă mai trăia cincizeci de ani e o întrebare pe cât de îndurerată, pe atîta de gratuită. Necrologul rostit de Geo Bogza, „La moartea Poetului”, une blague de mauvais goût.

Scris lui Ion Vlasiu felicitări cu ocazia celor 50 de ani ai săi.

17 mai

Dimineața vizitat pe Claudia la Spitalul Brîncovenesc. Pleacă azi la Vatra Dornei. Mă obsedează tot mai mult piesele *Frumoasa fără de trup*, planificată de câteva ori și mereu amînată, și *Prometeu 2000*, schițat, de asemenea, sunt 18-20 de ani de atunci, sub titlul *Prometeu printre noi*. Voi relua proiectele. Poate că, în acest an, le voi da un chip oarecare mai concret. Paralel, aș dori să revăd și piesele scrise până acum. – (Ieri seara

am vizitat-o pe Florica Hociung. Lucra la *Noaptea* ei. Femeie neagră, îmbrăcată, de la brâu în jos, într-o foarte ingenios mulată fustă egipteană. Mâinile, capul, gâtul dau, prin hieratismul atitudinii pe care o exprimă, ceva exotic întregului, iar acest întreg – deși static, cum numai vechea artă egipteană putea crea monumentalitatea staticului – pășește parcă în noapte și vis. Florica vrea să mai modeleze *Zi*, o *Dimineață* și o *Seară*, iar în mijlocul lor, căci aceste figuri vor fi numai decorative, un monument central. Ce anume, nici ea nu știe încă. Mult remontată, moralmente, Florica mai suferă, totuși, de marea-i neîncredere în propriile-i puteri artistice. E un complex de care suferă și sora dânssei, Magdalena, care mi-a fost studentă prin 1942-1943, când eram asistent la catedra de psihologie din București.)

La ora 15 petrecut pe Claudia la gară.

17^{30h}-18^{30h} supliniit pe Stella la școala nr. 40, apoi, până la ora 22 plimbare pe la lacuri.

20 mai

Scriu versurile libere *Proză*. În tramvai am văzut, pentru prima dată în viață, o femeie cu antebrățele tatuată ca la marinari. Pe antebrățul drept avea trei trandafiri și, cu majuscule, cuvântul *Souvenir*, iar pe stângul o inimă străpunsă de săgeți, numele Constantin și data de 17 iunie 1933. Seara ascultat, la radio, orchestra de la Philadelphia.

21 mai

Toată ziua școală. Am aflat că azi sunt Sfinții Constantin și Elena. Toată ziua, mai puțin ca ieri, totuși intens, a continuat să bată vântul uscat de răsărit. Situația politică pare a se precipita vertiginos. În mod normal, Sovietele nu ar trebui să tolereze nici un fel de reviriment de dreapta în Franța și nici o imixtiune americană în Liban. În amândouă cazurile Uniunea Sovietică ar trebui să-și ia toate măsurile atât față de Apus, cât și față de Orientul Apropiat. Momentul pare a fi moment de dare pe față a cărților. Cât de tari sunt oare atuurile? În orice caz, convocarea consfăturii Comitetului Politic Consultativ al țărilor participante la Tratatul de la Varșovia este extrem de semnificativă.

22 mai

Toată ziua școală. Am început să închei unele situații. În cl. a V-a A, de la Școala nr. 42; numai a treia parte din cei 24 de elevi ar merita să

treacă, atât de puține, și, poate, și mai puține sunt elementele care gândesc sau își dau silința să gândească, restul încurcându-se în reguli învățate pe dinafară, în semne quasi magice, în răspunsuri date la întâmplare. Nu a fost lecție în care să nu pun clasa în situații de a trebui să gândească și totuși rezultatul e lamentabil. La alte clase și la alte școli situația este asemănătoare. Și nu numai la matematici. Elevii claselor V-VIII nu știu să gândească, fug de gândire, o refuză când îi obligă la acest așa de simplu efort. De ce? Sunt de vină învățătorii, care își promovează în bloc clasele fiindcă nu vor să se expună la măsuri din partea organelor de control? E programa de vină? În orice caz elevii nu cred în carte, nu au respectul ei, nu mai vorbesc de alarmantul fapt că nu sunt tocmai rare cazurile când elevii, și nu numai cei mai buni!, pun la îndoială adevărurile relatate în manualele lor, iar aceasta pe bună dreptate! Și, totuși, toți trebuie ajutați să aprobe cele șapte clase elementare, căci, fără de ele, nu pot intra în munci calificate. Noroc că, judecând global lucrurile, ajungi la concluzia că e suficient ca masa mare a absolvenților ciclului II al școlilor noastre actuale să stăpânească scris-cititul, să se descurce cu cele patru operații aritmetice, să aibă câteva noțiuni de fizică și chimie și să știe cam despre ce este vorba în geografie, istorie, științe naturale etc. Dacă nu ai putea ajunge la această concluzie munca de dascăl ar fi chin al lui Sisif și al Danaidelor.

Tudor Arghezi a împlinit ieri 78 de ani. Nu știu de ce mi se fixase în minte data de 28 mai. Va trebui să-i scriu, totuși, câteva rânduri de omagiale urări.

23 mai

Zi liberă. Citit, în „Gazeta literară” de ieri, *Depanarea*, schița de Grigore Ion. Rubrica redacțională, „Tineri debutanți” îl așază pe autor în rândul începătorilor. Schița însă, în afară de două, trei stângăcii, e foarte bine scrisă.

Scris lui Arghezi felicitându-l cu ocazia zilei de 21 mai 1958.

În „Contemporanul” de azi e publicată „una din cele mai recente imagini ale Maestrului văzut de Camil Ressu”. Expresia dură. Interesant: nici un artist n-a reușit până în prezent să-i întrecă pe bunii fotografi, și în special pe Bauch, în redarea veridică (și psihologicește!) a fizionomiei poetului. Autoportretul lui Arghezi e mai aproape de realitate decât viziunile tuturor acelor care au încercat să-l eternizeze în desen, tablou sau sculptură.

După-masă am început să citesc *La porte étroite* de André Gide.

Seara: învățământ de Partid și în vizită la fosta colegă de la Ecarisaj dna Etelca Silaghi, de la care aflu că ardelenii sunt foarte impresionați de moartea suspectă a doctorului Hațiegan, găsit, în Gara Băneasa, tăiat de tren. Circulă următoarele versiuni: (1) doctorul Hațiegan a fost gătit, apoi aruncat înaintea unui tren; (2) a fost tăiat în bucăți și apoi aruncat pe linia ferată; (3) s-a împușcat sau a fost împușcat și aruncat înaintea unui tren care trecea prin Gara Băneasa. Lumea vede o crimă politică în această moarte și pune în legătură cu ea și niște arestări de preoți ardeleni.

25 mai

11^h-13^h la Murni, la dezvelirea plăcii memoriale de la locuința poetului George Bacovia. Au vorbit M. Beniuc în numele Uniunii Scriitorilor; D. Perpessicius în numele Academiei R.P.R.; dna Agatha Grigorescu Bacovia arătând cu câte suferințe și jertfe a fost construită casa din str. Frăsinetului nr. 63, actualmente str. George Bacovia, și a citit versuri, în memoria tatălui său, fiul poetului. De la casa memorială ne-am dus cu toții la mormântul lui Bacovia. Am văzut crucea executată după desenul lui Ion Murnu. Deși are defecte comise de pietrari, monumentul e frumos. Am profitat de prilej și am vorbit cu Beniuc, Jebeleanu, Camilar, Cicerone Theodorescu și Victor Tulbure în chestiunea reprimirii mele în Uniune. Toți m-au asigurat că vor fi pentru această reprimire. Joia viitoare se va ține ședința comitetului. (La cimitir am cunoscut-o și pe Veronica Porumbacu. Puțină la trup, aer de școlăriță tocalară premiantă, fără vino-încoace ca femeie.)

De la Bellu am trecut pe la expoziția lui Jalea, care se încheie astăzi. Am mai descoperit, în vitrina cu fata așezată pe blocul de piatră, un tors femeiesc, de circa 20-25 cm înălțime, splendid patinat și frumos modelat. Întors acasă am găsit o scrisoare de la profesorul Al. Ieșan.

După-masă scris versurile albe *Nocturnă*.

27 mai

Mi-a făcut deosebită plăcere vizita lui Pericle Martinescu. I-am arătat diferite lucrări, versuri și teatru, rod al muncii mele din ultimii zece ani. I-am citit și cele scrise despre mine de toți cei care mi-au dat referințe pentru reprimirea în Uniunea Scriitorilor.

Început traducerea din Pestalozzi, pentru Iosif Antohi. Azi trebuia să fie gata. N-am avut nici timp, nici dispoziția să execut această lucrare. Voi vedea cum mă descurc.

Seara m-a vizitat poetul N. Coban. Mi-a adus un sac de noutăți: pleacă în Basarabia unde va sta două luni și va aduna material pentru o carte-reportaj; speră să fie reprimat în Uniunea Scriitorilor din R.P.R., deși M. Beniuc nu s-a arătat prea binevoitor; a reușit să se califice strungar, categoria a-V-a; știe, de la Vesper, că revista „Iașul literar” mi-a luat o strașnică apărare împotriva atacului revistei „Tribuna” în legătură cu *Gheorghe Lazăr*; Zaharia Stancu și M. Beniuc nu sunt prieteni, aproape că nici nu-și vorbesc; Zaharia Stancu a fost recompensat pentru *Rădăcinile sunt amare*, s-a întors, schimbându-l pe I. Marin Sadoveanu, la postul de director al Teatrului Național; revista „Luceafărul” nu apare, deoarece Mihai Dragomir nu ar fi agreeat; se vorbește insistent despre primenirea echipelor și la celelalte reviste; crede că Victor Tulbure a fost împotriva primirii sale în Uniunea Scriitorilor, căci, întâlnindu-se cu Perpessicius, acesta l-a întrebat, surprins, „ce au împotriva d-tale cei din generația d-tale?” etc. etc. Transcriind versurile *Luminile paradisiace* le-am intitulat în mai simplul și mai sugestivul *Luminile*.

Telefon lui Antohi, ca să-l informez despre stadiul în care se găsește traducerea. Nu l-am găsit acasă.

28 mai

Toată ziua școală, încheiat restul de medii.

Retragerea trupelor sovietice din țara noastră și celelalte republici democratice din Pactul de la Varșovia mi se pare act diplomatic care, pe de o parte, se poate specula foarte bine în arena diplomatică și, mai ales, în cea propagandistică, iar, pe de altă parte, act de foarte sănătoasă prudență pentru viitor: la caz de atac venit din Apusul german sau altul, Uniunea Sovietică nu va fi prezentă în țările respective și, deci, păstrându-și mâna liberă, va putea interveni sau nu, după cum îi vor dicta interesele și puterile. Această retragere de trupe ar mai putea fi așadar, în cazul mai sus imaginat, și o retragere onorabilă din inoportunitatea unei situații imposibile de susținut. Admițând această ipoteză, s-ar putea admite ca existentă, înainte de data de 24 mai 1958, și o înțelegere secretă între Răsărit și Apus în această privință. Am notat: „atac venit din Apusul german sau altul”, deoarece, în sud-estul european, Iugoslaviei i-ar putea reveni rolul de țară șoc împotriva ordinii actuale.

În Franța partida comunistă pare a fi definitiv pierdută, căci ceea ce mai urmărește guvernul Pompidou și cercurile republicane este numai luarea de garanții suficiente împotriva unei drepte prea puternice și, deci, periculoase actualei republici; bineînțeles că americanii nu pot decât aplauda evenimentele franceze.

6 iunie

Toată dimineața și seara lucrat la traducerea textului din *Schwanengesang* al lui Pestalozzi, cu care am mai rămas dator lui Iosif Antohi. Sunt, în total, 27 de pagini de lucruri foarte înduioșătoare și interesante, dar imposibile sub raportul vreunui stil literar. Lucrez 45-60 de minute la fiecare pagină și nu mă mir că bietul Pestalozzi a avut de suferit de pe urma strădaniilor și ideilor sale atât de bune și frumoase, dar atât de încâlcit practicate și expuse. Antohi însă nu are să mai pupe de la mine nici o „lucrare” de acest fel!

Între orele 15 și 19 am fost la Școala nr. 43, pe o foarte verde ploaie torențială. Trebuia să țin și un curs A.V.S.A.P. Nu s-au prezentat însă decât o mamă cu copilul în brațe și o băbușcă edentată care, respectuos de vanitoasă, s-a prezentat ca „domnișoara Dumitrescu, fostă proprietară de parfumerie de pe Calea Griviței, vis-à-vis de biserica Sfinții Voievozi și aproape de Comandamentul miliției.”

7 iunie

Lucrat, toată ziua, la traducerea din Pestalozzi.

Sub titlul „Pentru cine sunt scrise”, „Scânteia” de azi (Anul XXVIII, nr. 4235, pg. 3) publică, la rubrica „Însemnări” și fără numele autorului, un articol în care sunt atacate revistele „Steaua”, „Tribuna”, „Viața Românească”, „Gazeta literară” și „Contemporanul” pentru că publică versuri „fără mesaj, apolitice, rupte total de preocupările, de sentimentele și năzuințele oamenilor din țara noastră”. Sunt citați Victor Felea („Steaua”), Ion Manițiu („Tribuna”), Petre Stoica („Steaua”) și Geo Bogza. („Contemporanul”, „Gazeta literară” și „Viața Românească”) ca având preocupări minore atemporale, nestimulente pentru poezii noștri tineri în ceea ce privește preocupările esențiale ale timpului nostru.

Seara, fiind în vizită la Ion Mirea, am aflat că faza NEP-ului cultural s-a încheiat, factorii politici în R.P.R. punând iarăși pe propaganda politică accentul grav al atenției lor.

8 iunie

Dimineața am lucrat, încheind-o, la traducerea din Pestalozzi. Acest mare iubitor de oameni e un fel de Sfânt Francisc de Assisi în ceea ce privește predica și practica pedagogică. „Ideea învățământului elementar” în conformitate cu natura și începând chiar de la leagănul copilului educat e, totuși, o adevărată idee idealistă iară, în ceea ce-l privește pe Pestalozzi, mai mult o revelație a inimii și sufletului acestui mare visător, decât o concluzie întemeiată pe premise luate din viața reală a societății umane, iar, în ceea ce privește originea doctrinei pedagogice a lui Pestalozzi, această doctrină este jean-jacques rousseeau-istă: „conformitatea cu natura”, preconizată de Pestalozzi, e, în fond, echivalentă cu părerea lui Rousseau că ființa umană iese neviciată din mâinile naturii și că numai societatea o strică. Din păcate însă realitatea este mai brutală și mult mai complexă decât o văd apostolii nevinovăției și ai dragostei în ale normelor și mijloacelor educative.

După-masă am fost la înmormântarea arhipresbiterului stavrofor Ștefan Ștefanovici, tatăl prietenului și fostului meu coleg de liceu Octavian Ștefănescu-Ioniță. Preotul Ștefan Ștefanovici, care a fost o figură reprezentativă în rândul clerului românesc ortodox bucovinean și un om iubit și stimat pentru multele-i calități familiale și cetățenești, a decedat la vârsta de 83 de ani și câteva luni. A murit, ca și tatăl meu, de infarct miocardic fiind, până în ultima clipă, robust sufletește. Pe medicii, care îl întrebau de vârstă îi întreba, la rândul său, cu mult humor, „de ce mă întrebați câți ani am și nu mă întrebați câți ani aș vrea să mai trăiesc?!”. Înmormântarea s-a oficiat, ca pentru preoții de rangul regretatului, după un ritual mai complex, de către mai mulți preoți, printre care a fost și mitropolitul Tit Simeonia. Au luat parte foarte mulți bucovineni. Soția decedatului nu a fost. Am aflat că e la Suceava, bolnavă.

Seara am schițat câteva fragmente pentru poemul *Tovarășa Maria*. Mi se pare că am nimerit un ton care poate satisface și interesul estetic și cel al „comandei sociale” actuale. M-am gândit, că în afară de cele două-trei poezii pro pace, pe care le scrisesem, sunt trei, patru ani de atunci, la cererea Uniunii Scriitorilor din R.P.R. și le dădusem lui Christian Sârbu, să le publice în „Viața Românească”, aș mai putea scrie un poem despre școală. Ar putea fi și politic și realmente sincer, căci aș arăta obiectivele

permanente ale școlii de pretutindeni. „Angajat” aș mai putea scrie și o serie de schițe despre oameni și cârpe.

9 iunie

Citit „Introducere” și o parte din capitolul I (*Sistemul bivalent al lui Whitehead și Russell*) din *Logica polivalentă* a lui Anton Dumitriu. Cartea a apărut încă în 1943, la Editura „Viața Literară” din București și mi-a fost dată de autor.

Seara la cinematograful „Vasile Roaită” de lângă Piața Filantropia. Am văzut filmul sovietic: *Zboară cocorii*, premiul Cannes, 1958 (Mosfilm, 1957). Nu m-a satisfăcut. E prea încărcat, are secvențe cu situații forțate, are multe greșeli de ordin psihologic și are naivități pe gustul celor care nu au gust.

10 iunie

Dimineața la I. Antohi. Revizuit traducerea dânsului din lucrarea *Epochen* de Pestalozzi. Nu cunoșteam această lucrare pestalozziană. Deși foarte încărcată ca stil, are ceva de text evanghelic. Și mai are ceva: actualitate! De la Antohi am trecut pe la Sala Dalles, ca să văd retrospectiva lui R. Ladea. Izbitor de diferit și de inegal, dulceag și brutal de viguros, înzorzonat și straniu de simplicitist. M-au impresionat medalionul de bronz reprezentându-l pe Cloșca (prin primitivitatea execuției), câteva, puține, alte basoreliefuri-disc (figuri din familia sculptorului) și, prin senzualitatea lor vecină cu o viziune aproape libidinoasă, cele câteva terracotte reprezentând nuduri feminine tinere. Ladea mai are în expoziție și un Lucian Blaga, o Lia Pop, un Eminescu (cu față dizgrațios turtită, de parcă i-ar fi fost prinsă de un teasc), un cronicar, tot cu față îngustată și cu un moț de păr în vârful frunții, contribuind, în acel fel și mai mult la lungirea feței, – îl are pe tatăl său (bust de țăran cu față și pieptănătură de Hristos), și mai are două grotești capete de țărani ardeleni tăiate în lemn, – atât de straniu grotești încât repugnă. Sculptorul, pe care l-am cunoscut prin intermediul profesorului Feneșan, întâlnit în sală, e om ciudat ca și arta sa. Mi-a explicat că retrospectiva dânsului prezintă material diferit ca viziune și stil, din cauza etapelor prin care a trecut dânsul. Grăbit să stea de vorbă cu niște cunoscuți, sau și puțin amabil, nu și-a putut stăpâni nervozitatea când i-am pus o întrebare referitoare la sursele sale de inspirație. Ne-a părăsit în mijlocul sălii în mod aproape ostentativ de superior.

În drum spre casă m-am întâlnit cu poetul N. Coban. M-a informat că a primit, sub semnătura lui Mihale, un răspuns negativ la memoriul său de a fi înscris pe lista membrilor Uniunii Scriitorilor din R.P.R. Tot de la el am aflat că tânăra Puşa Labiş nu e soţia poetului N. Labiş, ci sora dânsului, studentă în filologie şi poetă. Părinţii lui N. Labiş sunt români moldoveni intelectuali. Tatăl poetului e profesor. Poetul îi semăna mamei sale, femeie dotată cu un mare dar al intuiţiei. Am cumpărat şi citit Dr. George Ulieru, *Din carnetul unui medic de plasă* (ESPLA, ediţia a treia, neschimbată. Ed. I, cu prefaţa lui Al. Rosetti, a apărut în 1948). Interesant, dar doctorul Ulieru, pe lângă însemnarea situaţiilor reale, a strecurat în textul carnetului său şi o bună doză de ranchiună, lucru inevitabil de altfel. Tocmai de ranchiuna aceasta se servesc admiratorii şi popularizatorii însemnărilor sale care, scrise pur obiectiv, puteau fi mult mai valoroase.

Seara am scris versurile albe *lazul secat*.

11 iunie

Dimineaţa la Şcoala nr. 43, asistat la examenele clasei a VII-a. Profesorul Vasilescu, dirigintele acestei clase, şi-a examinat elevii la geografie. Cunoştinţele acestora erau bune. Elevii se descurcau destul de uşor pe harta oarbă şi ştiau să vorbească despre bogăţiile solului şi ale subsolului, de asemenea şi despre diferitele forme ale reliefului României. Au dat dovadă şi de cunoştinţe geologice. Ca pedeapsă pentru o exprimare puţin respectuoasă la adresa sa, directorul l-a amânat până la toamnă pe elevul Elie, bun la învăţătură, dar cu purtări rele. Elevul Elie, păzind venirea directorului, ar fi strigat: „I se vede pălăria, fi i-ar pălăria a dracului!” Directorul a auzit cuvintele şi l-a întrebat pe Elie ce înseamnă purtările acestea. Cum însă elevul a negat cu încăpăţănare că ar fi proferat asemenea vorbe, directorul s-a supărat rău şi a recurs la interogarea colegilor lui Elie. Aceştia au mărturisit adevărul. Hotărât să-l pedepsească şi pentru unele atitudini din timpul celui de al treilea trimestru, directorul l-a scos pe Elie din examen, comunicându-i că e amânat până în toamnă. Ca să dea formă legală acestei hotărâri, directorul a adresat, în condica de consilii pedagogice, de unul singur, un proces-verbal, arătând că întreg corpul didactic a luat la cunoştinţă abaterea elevului Elie, a discutat şi a propus această pedeapsă. Lucrurile s-au petrecut ieri. O parte dintre profesori însă, şi în special dirigintele clasei a VII-a, nu s-au prea grăbit să-şi pună iscăliturile dedesubtul unui astfel de proces-verbal, căci măsura

pripită a directorului a produs destulă enervare în cartier. (Profesorul Feneșan îmi spunea, ieri: „Mihai Beniuc suferă enorm din cauza nanismului său în care lovesc, deseori, aproape toți adversarii dânsului. Știu de o altercație între Beniuc și Petru Dumitriu. Nemaivând suficiente replici pentru punerea vârfului în cearta dură care se desfășura în prezența altor scriitori, Dumitriu i-a strigat lui Beniuc: «Scoală-te în picioare, ca să-ți dau patru perechi de palme!» – Bineînțeles, amândoi stăteau în picioare. Și Beniuc a suferit și suferă enorm de mult, că nu a fost și nu este iubit de nici o femeie. Emma e o curvă și jumătate. Beniuc se laudă cu un strămoș al dânsului, care ar fi fost hoț de cai.” Știu, că până și în partid, lui Mihai Beniuc i se spune „omul de un metru”, dar toate injuriile acestea sunt murdare, iar ieșirea lui Petru Dumitriu o găsesc incalificabilă.)

12 iunie

Dimineața am recitit „*Chinesische Dichtungen – Nachdichtungen von Klabund*” (Gesamt-Ausgabe Phaidon-Verlag Wien, 17-21, Tausend). Antologiile sunt totdeauna sau niciodată criticabile. Antologiile, chiar și cele pe teme unice (*Antologia toamnei*, a *Cântecului de dragoste* etc.) sunt, de obicei, alcătuite pe gustul alcătuitorului, – iară de gustibus... Și mai grea este situația în cazul traducerilor din limbi străine. Presupun însă că tot ce ne solicită curiozitatea când e vorba de lirica unor popoare atât de puțin cunoscute, cum sunt cel chinez și japonez, e în prealabil, selectat de criticul cel mai sigur: timpul; și timpul selectează, cu neîndurare, numai ceea ce are conținut uman cât mai universal valoros și mai universal comunicabil, mulțumită formei acestui conținut. Klabund nu respectă – de altfel acest lucru nu este posibil în cazul liricii chineze – formele originale; însă metrica și muzicalitatea *Nachdichtungen*-urilor sale par a se fi impus cu atâta putere sugestivă încât ne-am obișnuit a crede că auzim sunetul originalelor chineze în aceste „traduceri” ale sale. Și, de fapt, îl și auzim. Dar acest lucru se datorează temelor lirice, iar temele acestea, universal umane, sunt chinezești numai întru atâta întrucât sunt situate în medii (peisaje, expresii, obiceiuri, costume etc.) chinezești.

După-masă continuat lectura *Logicii polivalente* de Anton Dumitriu.

13 iunie

Dimineața terminat lectura *Logicii polivalente* și recitit pasajii din vol. II al *Logicii* lui Sigwart (ed. a IV-a, Tübingen, 1921) și *Logica come*

scienza del concetto puro de Benedetto Croce (ed. a V-a, Bari, 1928). Logicele polivalente, ca logici ale unor cazuri particulare ale logicii aristotelice-chrysippiene elaborează o serie de teoreme utile descurcării dubiului în cutare sau cutare caz particular, nu descoperă însă nimic nou în structura logicii clasice, bivalente. Logica „T”, logică a terțiului dat nu afirmă și nu neagă în fond (iar, A. Dumitriu, precaut, remarcă această situație subliniind: „Toate propozițiile adevărate au un caracter existențial”) nimic. Or spiritul nostru ar fi realmente câștigat dacă s-ar descoperi o terță, quartă, quintă etc. inserție rațională în realitatea ambientă dată sau posibilă. Jocurile cu triple, quadruple, quintuple etc. negații mi se par jocuri și atât, iar functorul γ (= contingentă) din logica modală a lui Gr. Moisil din folosirea căruia se obține definiția $vx = \gamma\gamma x$ (ni $ix = \text{gamma gamma } ix$), adică: „e contingent că propoziția x e contingentă” înseamnă a spune că „x e necesar”, – mi se pare prea formal folosit dacă nu cumva își are rădăcina într-o definiție sau nuanță specială a conceptului „contingent”. Formal este adevărat că totul ce e numai în mod contingent, contingent trebuie să fie „în mod necesar”, adevărat; numai că „adevărat”-ul acesta se poate referi atât la indefinit de marea probabilitate care elimină contingentul și deci, îl face în mod necesar, mai bine zis: în mod ca și necesar contingent, – cât și la cazul particular în care este adevărat că, fiind joc al contingentei, contingentul rezultă, în mod necesar, ca necesarmente adevărat. Contingentificarea contingentului are funcția, pur formală!, a dublei negații, a dublei imposibilități.

Seara mi-a telefonat Pericle Martinescu, dorind să știe cum s-a rezolvat cererea mea la Uniunea Scriitorilor din R.P.R. I-am spus că nu am încă nici un fel de răspuns și că mai știu, de la Sperber, cu care am vorbit între timp, că situația mea nu a fost încă luată în discuție. I-am mai comunicat că N. Coban a primit o înștiințare de refuz. Martinescu m-a informat că, pe cât știe el, s-au operat noi dări afară din Uniune. I-am spus că știam de acest „program”, dar nu știam că s-a și efectuat.

O puternică furtună cu ploaie torențială și descărcări electrice la mare înălțime s-a abătut între orele 18-20 asupra Bucureștiului, venind din nord-vest și întorcându-se apoi, după un interval de vreo oră, cu aproape aceeași intensitate, din sud-est.

15 iunie

Aflu, din „Contemporanul” de alaltăieri, că Eusebiu Camilar a scris o piesă de teatru în versuri inspirată din *Miorița*. Piesa se numește *Năluca*.

Eusebiu Camilar, fără a-mi cunoaște *Balada Carpatină* a auzit, de la mine, de existența și tema ei. În interviul publicat în „Contemporanul”, Camilar pomenește de lăcomie ca mobil principal al noii sale piese. De lăcomie, sugerată prin invidie, este vorba și în balada *Miorîța*. De lăcomie am pomenit și eu. Sunt curios să văd cât de aproape de *Baltagul* lui M. Sadoveanu se situează conținutul *Nălucii* lui E. Camilar.

Scris versurile *Simple cuvinte* și *Asonanțe*.

Seara, de la orele 20-24, la reuniunea, organizată de părinții absolvenților clasei a VII-a de la Școala nr. 26.

24 iunie

Dimineața diverse treburi. După-masă scris *Versetele părerii de rău prea târzii*. (Abia astăzi am citit, în „Scânteia”, despre funeraliile lui M. Roller.)

25 iunie

Astăzi dimineața Stella s-a trezit foarte speriată. Visase că amândoi am primit o înștiințare prin care ni se făcea cunoscut, că încadrarea noastră în învățământ a fost o eroare și că amândoi suntem scoși de pe schemă. Și, culmea, visul Stellei m-a preocupat și pe mine toată ziua.

Am trecut pe la Ion Mirea. L-am găsit, în fine, întors de la Mogoșoaia, unde fusese la Casa de creație. N-a făcut mai nimic deosebit. La Mirea, l-am întâlnit pe poetul Stelaru. Seamănă, chel cum a ajuns, cu Nichifor Crainic. De la Stelaru am aflat că, în urma unei scuturări din partea lui Leonte Răutu, scriitorii s-au dat iar pe brazdă. Din Uniune au fost radiați intrații și reîntrații de anul trecut. Printre aceștia Barbu Arghezi și fiul lui Zaharia Stancu. E vorba ca Uniunea să-și reducă și mai mult numărul membrilor, limitându-l la numărul posturilor de conducere efective în cele ale scrisului actual. Beniuc n-ar fi decât omul condus de M. Breslașu, N. Cassian și alții de acest neam. De altfel nimeni nu se atinge de evrei. Editura de Stat e la marginea falimentului. Invitațiile, câte se fac vechilor scriitori, sunt de pură fațadă. Nici unuia nu i se încredințează vreo muncă mai de răspundere sau, mai ales, bănească. În schimb un Petru Dumitriu încasează sume fabuloase și e vârat în afaceri pe cât de lucrative, pe atâta de murdare. Etc. etc. Precum văd, reprimirea mea în Uniune devine din ce în ce mai problematică.

Trecut pe la Galeriile de Artă din Bd. Magheru. Expun N. Crișan (sculptură și desen) și Eugen Crăciun (pictură și desen colorat). Dacă

sunt tineri, amândoi artiștii promit foarte mult. Scris profesorului Al. Ieșan. Văzut filmul francez *Un minut de adevăr*, cu Jean Gabin și Michele Morgan. Foarte bun în comparație cu cele câte rulează la noi.

30 iunie

Dim[ineața] la festivitatea închinată Zilei Învățătorului. Am aflat că pentru 1958-1959, am fost încadrat la Liceul „Spiru Haret”, dară că am, 6+1 ore completare, probabil limba română, la Șc. nr. 40 (Andronache). După-masă am terminat lectura *Măgarul de aur* de Lucius Apuleius. E, într-adevăr, o carte pe cât de interesantă, pe atât de modernă ca stil, ironie, document etc. Câți nu suntem, mai ales, în vremurile de azi, numai niște Luciuși care, în locul zborului dorit, ne-am pomenit măgari suferitori. Pentru diseară am luat 2 bilete la masa tovărășească a cadrelor didactice din Raionul 1 Mai, orele 21. Restaurantul din Parcul 8 Mai (Tramvai 17, stația terminus).

Am primit un telefon de la „Viața Românească” să trec pe la Uniunea Scriitorilor ca să-mi ridic onorariul pentru colaborarea la nr. 5 al revistei.

1 iulie

Dimineața am trecut pe la atelierul lui Ion Vlasiu. Femeia de serviciu făcea tocmai curățenie. Am stat, deci, mai întâi de vorbă. Pe Vlasiu îl interesa accepția filozofică a conceptului „realitate”. Dându-i lămuririle necesare am constatat că acest sculptor, pictor și scriitor este și un cugetător de rasă. Filozofia și cele filozofice nu-l preocupă însă decât numai în măsura în care îi folosesc la o cât mai precisă și mai riguroasă mișcare în câmpul ideologiei care impune, astăzi, anumite comportamente artistului plastic. Vlasiu e un luptător și nicidecum un meditativ. După ce curățenia din atelier a fost făcută, sculptorul mi-a arătat macheta monumentului *Horia-Cloșca-Crișan*. E formidabilă! Coloana românească, proporțiile, viziunea, toate dau lucrării acea factură de unic și monumental prin care se disting operele de artă mari. Dacă va fi achiziționată de Stat și ridicată în locul monumentului sovietic de lângă Catedrala ortodoxă din Cluj, lucrarea aceasta va fi una din cele mai autentice podoabe ale țării noastre. În afară de acestea și conținutul simbolic al acestei opere e bogat în semnificații, care fiind profund românești, se ridică până la altitudinile cele mai pure ale universalului uman. Dramatic de dinamică și, în același timp, maiestuos liniștită, lucrarea lui Ion Vlasiu este, chiar și în această

„schiță“, cum o numește sculptorul, o operă valoroasă. Plecând de la Vlasie, m-am abătut pe la Uniunea Scriitorilor și am încasat 147 (una sută patruzeci și șapte) lei onorar pentru colaborarea la nr.-ul pe mai 1958 al revistei „Viața Românească“. E primul onorar literar pe care-l încasez, în R.P.R., pentru o colaborare tipărită într-un periodic beletristic. Între orele 14 și 15 am fost la cele două școli ale mele și mi-am încasat salariile pe iunie și iulie, în total 2.088 lei. Și fiindcă la masa tovărășească de ieri a cadrelor didactice din Raionul 1 Mai, colegii de la Școala nr. 43, petrecând foarte plăcut, au dorit să mai dea o agapă, ne-am întâlnit 14 persoane, la restaurantul „Zori de zi“ de pe Bd. Republicii, colț cu Bd. N. Bălcescu, și am mai înscris pe răbojul amintirilor trei ore frumoase. La masa tovărășească de la restaurantul din Parcul 8 Mai am stat de la 20^{30h} la 2^h; iară la cea de la restaurantul „Zori de zi“, de la orele 21^h la orele 24^h.

2 iulie

După statistica Secțiunii de Învățământ a Raionului 1 Mai, București, procentajul de elevi promovați în acest an școlar se prezintă astfel: 90,4% clasele I-IV; 65,5% clasele V-VII; 72,5% clasele VIII-X și 45% liceele serale. E semnificativ. 34,5% nepromovați la cl. V-VII arată că materiile ciclului doi sunt mult prea grele pentru o masă de elevi neselectată; dovadă sunt cele 27,5%, deci cu 7% mai puțin, de elevi nepromovați la cursul mediu, curs care-și recrutează destul de sever elevii. (27,5% e totuși, un procent prea mare, iară acest lucru se datorează, cred, faptului că peste 50% din candidații la cl. a VIII-a reușesc grație originii sociale și protecției.) Dară numai 45% de promovați la liceele serale arată că aceste licee nu-și îndeplinesc rostul. Cauzele? Dacă nu ar fi decât numai faptul că acești elevi vin la curs după opt ore de muncă normată și tot ar fi de-ajuns! Seara în vizită la Dorina Florian.

3 iulie

Dimineața am vizitat dimpreună cu Șerban, Expoziția afișului de la Sala Dalles. Câteva lucrări într-adevăr captivante. Printre cele expuse se găsesc și caricaturi. Rețin cele semnate de Silvan (Ionescu). Desen spiritualizat, aproape ne-mai-caricatură (maestrul dirijor Georgescu, acad. Perpessicius). Silvan e totuși, un liric. Au fost expuse și sculpturi-caricatură. Fac un efect oribil, grețos. Desenul, mai abstract, rămâne în coordonatele esteticului în cazul caricaturii. Tridimensiunile sculpturii se refuză șarjării.

Ființa umană caricată cade în domeniul teratologiei monstruoase și, ca atare, repugnă. Ca să poată, totuși, plăcea, genul acesta de plastică nu trebuie să depășească limitele severe ale grotescului simbolizant.

În „Viața Românească” mi-a apărut semnat cu inițialele T.G.C., numai materialul despre revista Societății Scriitorilor din Chile. În „Gazeta literară” de astăzi se dă semnalul atacului împotriva tuturor concesiilor făcute în cei aproape trei ani de „N.E.P.” cultural. Seara în vizită la Marioara Serafim. Mi-a scris prof. Al. Ieșan.

4 iulie

Dimineața am scris versurile *Solia* și am citit nr. 5 al revistei „Viața Românească”. Camil Petrescu e prezentat foarte bizar, iară Lovinescu, întins pe patul procustian al marxism-leninismului, amputat fără milă. După-masă am trecut pe la O. Crohmălniceanu. Mi-a mai dat niște numere din revista cehă „Novy Zivot” (nr.-ele 5 și 6), un exemplar din „Belfegor” (Rassegna di varia umanità diretto da Luigi Russo. Messina. Firenze, Anno XIII, N. 2, 31 marzo 1958) și un exemplar din „Zeitschrift für deutsche Literaturgeschichte” 1958-I Arion Verlag-Weimar. La revistele care nu pot fi difuzate voi lucra mâine în redacția „Vieții Românești”. M-am întâlnit cu Dimitrie Stelaru. E foarte neliniștit din cauza notei polemice apărute, ieri, în „Gazeta literară”. Preopinentul său îl face de-a dreptul antonescian. Stelaru vrea să-i ceară socoteală lui M. Beniuc. I-am spus să-și vadă de treabă și să scrie pe linie.

7 iulie

Aseară m-am culcat la 24^h și 30'. Am adormit pe la 3. Dimineața, la 7^h și ceva ni s-a telefonat din Mănăstirea, unde Măișoara își face stagiul de practică și ni s-a comunicat că Măișoara e bolnavă de enterită și trebuie luată la București. Scăpând trenul de 8^{30h} spre Oltenița, am luat bilet pentru cursa de la ora 15 a autobuzului.

8 iulie

Ieri, la ora 18³⁰ am ajuns la Mănăstirea, satul lui Alexandru Sahia. Pe Măișoara am găsit-o spitalizată. După criza din noaptea de duminică 6-VII spre luni 7-VII, când, între 24^h și 3^h, a avut temperatură înaltă și a delirat, ceea ce a determinat-o pe colega ei să ne dea telefonul alarmant de luni dimineața, a intervenit, în urma tratamentului cu streptomycină, o sensibilă ameliorare a gastro-enteritei cauzate de alimentele indigeste

pentru Măișoara, care suferise, anul trecut, de o hepatită contagioasă. Medicul m-a asigurat, că în 3-4 zile, pacienta va fi restabilită, dară că va trebui să țină regim și să fie scutită, cel puțin parțial, de muncă. Moralmente, Măișoara e complet restabilită, iar venirea mea a bucurat-o vizibil. Nici bucuria mea nu a fost mică văzându-i moralul bun. Ferma la care își fac, în această vară, circa 200 de studenți practica, e un fost domeniu al Coroanei și totalizează 18.000 de hectare, inclusiv luncă. Am dormit cu studenții de la medicină veterinară. Cazarea lor e confortabilă și igienică: paturi odihnitoare, spațiu, apă curentă, lumină electrică, liniște. Regimul de muncă: șase ore la muncile de câmp (prășit, secerat) sau zootehnice. Mâncarea însă e nepotrivită, iară aceasta nu din cauza lipsei de alimente, ci din cauza sistemului de viramente care nu permite administrației fermei să fie aprovizionată cum trebuie, când trebuie și cât trebuie. Astfel fasolea veche și carnea de berbece sunt baza hranei. Pâinea e făcută bună. Apa, sălcie și sărată, nu le place nici localnicilor. Programul de muncă începe la ora cinci și se termină la 12^h, căci, pe la 7^h se servește ceaiul (1/4 de pâine, 2 felioare de marmeladă și 1/4 l ceai dulceag). Administratorul fermei este Bodnăraș, fratele lui Emil Bodnăraș. Localnicii spun că ferma este a C.C. al P.M.R., probabil din cauza faptului, că fusese moșie a lui Carol al II-lea. Astăzi am mai stat cu Măișoara, în două rânduri. N-a mai avut temperatură și a dormit liniștită. Așteptând apoi autobuzul de București care nu mai venea, am intrat în vorbă cu câțiva bătrâni întrebându-i de familia lui Al. Sahia. Tatăl dânsului, Stănescu, mai trăiește. A fost om cumsecade, a avut cincizeci de pogoane pământ și a fost primar permanent al comunei. Bineînțeles și mâna dreaptă a stăpânirii. Fratele lui Sahia a fost comerciant înstărit. Îi merge și acuma bine. Casa părintească a scriitorului e muzeu, dară locuit și de familie. Sahia e înmormântat în cimitirul comunei și are cavou frumos. Numele satului se trage de la mănăstirea făcută de Matei Basarab, cea mai veche mănăstire, precizează sătenii. Biserica se scufundă încetul cu încetul. Autobuzul nemaivenind din Călărași, am profitat de o ocazie: un tractor care se ducea la Oltenița. Nu mi-aș fi putut imagina zdruncinarea și prăfăria prin care am trecut. La Oltenița am prins trenul de 12^{03h} și, pe la 15^h am fost acasă, bucurându-mă ca un copil de deliciale dușului rece. M-am simțit totuși, obosit, ca după un marș călare. Seara, de la 21^h-23^h, la cinematograful „Magheru”: un foarte frumos documentar german despre insula Rhodos și filmul desen

animat ceh *Crearea lumii* după desenele francezului Jean Effel. Interesant ca umor, totuși, nu pe deplin satisfăcător.

9 iulie

Am citit „Luceafărul”, revistă a Uniunii Scriitorilor din R.P.R. Director: acad. Mihai Beniuc. M-am așteptat la un luceafăr și, când colo, a trebuit să constat că e un magazin literar oarecare prost scris, prost paginat, cârpit din punctul de vedere al materialului ilustrativ, mort ca ritm, neinspirat ca mesaj, de prost gust ca paginație. Cea mai bună „colaborare” este a lui Barbu Delavrancea (Sadi-el-Mahib).

11 iulie

Toată ziua m-am simțit ca îmbătat. M-am ținut mai mult cu cafeaua turcească. Seara, pentru a forța răul, am trecut pe la Murni. Le-am prezentat, pentru a-mi vedea oglindită și în sensibilitatea altcuiva noile încercări lirice, poemele în vers liber scrise de la 15 mai crt. încoace. În general plac. Mai sunt însă multe zguri. (Când citesc în fața unui auditoriu cât de mic sunt mult mai autocritic.) Există și unele semne de oboseală. (Poemele le-am prezentat în ordinea cronologică a compunerii lor.) Totuși filonul mi se pare a mai fi exploatabil. Ion mi-a citit din jurnalul dânsului. Nu înțeleg de ce se forțează să și-l scrie în franțuzește. Tot din jurnal (iară acest jurnal al lui e, până în prezent, o carte considerabilă, scrisă parte în românește, parte în limba franceză) mi-a citit și Mariana. Amândoi au pagini bine gândite și originale. Mariana mi-a mai citit trei poeme de ale ei. Foarte valoroase ca temă, deficiente ca formă. Marianei îi trebuie încă mult rodaj în ceea ce privește forma. Murnii îmi plac fiindcă fac parte din categoria oamenilor care știu că gândirea e o demnitate a omului și, deci, gândesc.

12 iulie

M-am simțit considerabil mai bine. Dimineața am refăcut un material verificat mai vechi, din 1952, (*Nu-mi ies din minte, Un singur gând și Mai presupus de orice*) și, dimpreună cu câteva rânduri de categoric angajament în privința comandai sociale, le-am trimis revistei „Luceafărul”. Lucrurile nu sunt chiar nepublicabile. Sunt curios să văd ce soartă vor avea. Dacă cei de la „Luceafărul” mă vor publica, le voi trimite și alt material. La ora 15 am dus la cursa de autobuze București-Mănăstirea,

niște coșnițe cu alimente pentru Măișoara. Le duce dna Becherschi, mama unei colege a Măișoarei. Ieri, la Murni, locatara lor de la demisol mi-a dat în cărți. Mi-a prezis împlinirea unor așteptări bune, dară a insistat cu toată seriozitatea să nu plec zilele acestea la vreun drum căci îmi cade pericol de moarte).

13 iulie

Citit *Castelul* lui Franz Kafka, în trad. franceză a lui Al. [...] (ed. N.R.F.). Romanul acesta, nu e romanul unui K. neinteresant, care caută grația divină, după cum se insinuează în postfață („*K cherche la liaison avec la grâce divine en essayant de s'enraciner dans le village au pied du Château;...*”) ci romanul unui evreu care vrea să fie primit, cu egale drepturi, în comunitatea lumii neevreiești, în cazul dat, lumea germană, pe care o descrie în mod destul de meschin. Pretenția unora de a vedea în *Castelul* lui Kafka un roman existențialist în sens kierkegaardian e pură pretenție, *Castelul* fiind, în cazul cel mai bun, o încercare de roman al unei condiții umane. Acțiunea plictisește. Nu mă mir că însuși Kafka, autor remarcabil în bucățile lui scurte, nu și-a terminat *Castelul*. E tragică și situația cuiva care se vede, în mod permanent și fără justificare logică evidentă, refuzat. Greșeala însă nu e de partea celor care refuză, ci de partea solicitatorului refuzat, căci acest solicitator vrea să-și forțeze destinul. În acest sens *Castelul* poate fi numit roman existențialist. În acest sens însă toate operele de artă bune sunt existențialiste. *Castelul* l-am citit numai fiindcă, în anumite cercuri snoabe, i se atribuie o importanță suspect de mare ca să nu fie trucață.

Răul de care sufăr nu m-a părăsit încă. Azi am mai avut puls mic și amețeli.

14 iulie

Dimineața am lenevit, După-masă l-am asistat pe Șerban care și-a turnat autoportretul (mască). Lucrarea e, pentru un băiat de 15 ani și cu desăvârșire neîndrumat, lucrare surprinzător de bună. Are, e adevărat, greșeli în ceea ce privește proporționarea, viziunea în volum, redarea detaliilor, dară, ca primă lucrare și încă autoportret, nu i se poate reproșa mare lucru. Seara am trecut pe la Murni, cu Șerban și Stella. Am dus și masca lui Șerban. Ion i-a dat îndrumări și l-a sfătuit să încerce un portret al cuiva, iară, după ce îl va avea gata, să-l cheme pe dânsul, căci în calitate

de profesor de sculptură o să-i poată fi util. Am vorbit cu Florica Hociung (la telefon). Pleacă mâine dimineață la mare ca să se caute de un reumatism. Bomba politică a zilei: lovitura de stat din Irak. Foarte putredă trebuie să fie situația anglo-americanilor în Orientul Mijlociu, dacă toate urzelile lor se fac praf înainte chiar de a fi terminată munca țesutului. Prima zi în care m-am simțit aproape complet restabilit. ([Ion Murnu mi-a citit o traducere, aproape fotografică, iară încolo corectă a sonetului LXV („Giunto è già'l corso della vita mia...”) de Michelangelo. I-am făcut două-trei observații. L-au enervat. Dară pe Michelangelo nu trebuie să-l traducem oricum.]

16 iulie

Abia azi am aflat de intervenția americană în Liban. Se pare că vor interveni și Anglia și Franța și se pare că acțiunea e dirijată împotriva întregii lumi arabe, nu numai împotriva Libanului. Primul vizat este Irakul. În orice caz intervenția americană arată că situația este serioasă: America nu-și poate permite eșecul suferit de Anglia și Franța la Suez, iară debarcarea în Liban angrenează fie alte acțiuni, foarte grave, fie, ceea ce e imposibil, depunerea armelor politice ale lumii arabe și, implicit, pasivitatea popoarelor și statelor pe care intervenția armată a S.U.A. în Asia Mică le pune în pericol. Cât poate dura războiul în Orientul Apropiat? Câteva zile sau câțiva ani. Vom trăi și vom vedea.

17^h-19^h văzut la „Patria” (fostul „Aro”) filmul sovietic *Balada voinicului* (*Ilia Murmeț*), Mosfilm, 1956. Foarte spectaculos. Totuși, prea realist pentru a face parte din lumea basmelor și prea puțin fantastic în ceea ce privește trucajele („balaurul cu cele trei capete în special”) ca să fie viguros realist și, deci, să copleșească prin format. Basmele trebuie să poată plăcea și oamenilor mari, nu numai copiilor.

Conform comunicării din „Informația Bucureștiului” de astăzi, racheta celui de al III-lea satelit sovietic trebuia să fie vizibilă, în condițiuni foarte bune, la ora 20³⁶, aproape de zenitul Capitalei. M-am urcat pe acoperișul casei. Cerul era limpede. N-am putut vedea nimic.

17 iulie

Lucrat, aproape toată ziua, la alcătuirea manualelor de limba română pentru clasa a VI-a pentru minorități (minus maghiare și germane)

comandat de dna Slanca I. Antohi. Seara citit din Catullus și scris niște versuri pe care le-am botezat *Oda*.

Englezii au intrat în Iordania.

18 iulie

În drum spre acasă am cumpărat un exemplar de *Nuvele* de Ernest Hemingway. E născut la 21 iulie ca și mine. Numai cu opt ani mai devreme. Din „Scânteia” de azi aflu că U.R.S.S. va face aplicații ale trupelor de uscat și forțelor aeriene militare în regiunea Transcaucazia și în Turkestan. În Transcaucazia vor participa și forțele din Flota Mării Negre. E o primă reacție militară a Uniunii Sovietice. Nici nu se putea altfel câtă vreme se găsesc trupe engleze în Iordania și trupe americane în Liban și în Adana. Am citit, din Hemingway, *Zăpezile de pe Kilimanjaro*, *Neînvinșul* și *Che ti dice la patria?* Nu-l găsesc deloc tip neinteresant.

19 iulie

Toată ziua lucrat la manualele comandate de Slanca Antohi. Citit și *Fifty Grand* (Cincizeci de bătrâne) de Hemingway.

Din „Scânteia” de azi aflu că și bulgarii fac manevre în regiunea Mării Negre. Conduce și mareșalul de aviație rus Skripko. „Scânteia” de azi continuă, sub semnătura *Cronicar*, publicarea foiletonului „Pentru întărirea principalității marxist-leniniste în critica literară”. Amân pentru mai târziu lectura acestui foileton. Hemingway are o particularitate: te prinde și te urmărește abia a doua zi după lectură.

20 iulie

Recitit jurnalul meu din 1935-1936 (Caietul Nr. 10, pe care nu-l regăsisem la ultima recitare a jurnalelor mele). E un caiet doldora de date în legătură cu certurile noastre literare bucovinene. Occidentalii continuă să debarce trupe în Orientul Apropiat, ceea ce înseamnă că acțiunea lor e premeditată și vizează obiective mai importante. În „Scânteia” de azi a apărut mesajul adresat de N. Hrușciiov, lui Eisenhower, MacMillan, De Gaulle și Nehru. Tonul e grav și chiar reprobant („Ne adresăm dv., nu de pe poziții de intimidare, ci de pe pozițiile rațiunii. Dacă e vorba de intimidare, astăzi cu aceasta se îndeletnicesc cu mult zel comandanții militari americani lipsiți de răspundere, de pildă comandantul flotei a 6-a americane”). În felul său lipsit de rațiune, el ține discursuri atât de provocatoare, încât dacă ar fi fost cetățean al unei țări care a interzis

propaganda în favoarea războiului ar fi fost judecat după lege sau, după un examen medical, ar fi fost închis într-o casă de nebuni, căci asemenea declarații poate face fie un criminal, fie un om care și-a pierdut mințile. Laurii comandantului flotei nu lasă să doarmă liniștit nici pe ministrul Apărării.

„Știm că S.U.A. dispun de bombe atomice și cu hidrogen, știm că dispuneți de aviație și de flotă maritimă militară. Dar dv. știți foarte bine că și Uniunea Sovietică dispune de bombe atomice și cu hidrogen, de aviație și flotă maritimă militară și în plus de rachete balistice de toate tipurile, inclusiv cele intercontinentale... În această clipă gravă a istoriei, când nu mai este nici un minut de pierdut, Uniunea Sovietică, care se pronunță neabătut pentru pace în întreaga lume, împotriva războiului, pentru coexistență pașnică, nu poate rămâne indiferentă față de ceea ce se petrece în Orientul Apropiat și Mijlociu, în imediata apropiere a frontierelor sale, Uniunea Sovietică nu poate rămâne la o parte când se hotărăște problema dacă va fi război sau va fi pace.” Dară și ton de om grăbit. „De aceea guvernul Uniunii Sovietice propune convocarea imediată a unei conferințe a șefilor Guvernelor U.R.S.S., S.U.A., Angliei, Franței și Indiei, cu participarea secretarului general al O.N.U., pentru a se adopta fără amânare măsuri în vederea încetării conflictului militar care a început”. Dacă America respinge invitația U.R.S.S.-ului, N. Hrușciov va fi obligat să-și precizeze și mai mult atitudinea. Deși Uniunea Sovietică dorește în mod sincer pacea, această pace o avantajează din toate punctele de vedere, Hrușciov va trebui să accepte războiul sau, recurgând la o nouă propunere, să abandoneze terenul executând, cel puțin pentru un timp oarecare, o retragere generală. În acest din urmă caz, multe se vor schimba în viitoarele două, trei luni. Războiul însă ar fi pură demență. De această dată inițiativa o au apusenii în ceea ce privește forțarea pozițiilor diplomatice și darea pe față a cărților. Și nu mai este vorba de nevoi tari, ci de tăria însăși, de forța militară și economică pe care se poate bizui un guvern. Dat fiind că politica nu se face de pe poziții isterice de obnubilare a rațiunii, ci de pe cele ale calmului logic infinitesimal detaliat în ceea ce privește posibilitatea și prețul victoriei finale, cel intimidat nu poate fi decât numai adversarul mai slab. Deși există, mai întotdeauna, și drumuri neprevăzute de ieșire din dilemă, socot că, de această dată, cel puțin în limita unei prime etape în ceea ce privește calea către biruință prin război

sau pace, ne găsim într-o dilemă clasică, din care nu poți „ieși” decât acceptând un statu-quo (mă gândesc la americani) de scurtă durată. (Boxerii, de categorie ultragrea, se găsesc pe ring și se studiază. Va trebui să cadă însă, din „neatenția” unuia sau altuia, lovitura declanșatoare a luptei. Cine știe ce avion „sovietic” poate scăpa, unde nu trebuie, o bombă, și cine știe ce submarin „egiptean” poate lansa, împotriva cui nu trebuia, o torpilă. Nu mai vorbesc de exploatarea nervozității irakiene.) Desigur că izbucnirea unui război adevărat în Irak și Egipt schimbă radical lucrurile, iară intervenția statelor progresiste pune țările apusene în situația luptei pe viață și moarte. Totuși, la ora actuală, nu cred într-un război mondial, afară, bineînțeles, de cazul înnebunirii subite a cuiva. Am citit și foiletonul „Pentru întărirea principialității marxist-leniniste în critica literară”. Ce să mai vorbim. Ceea ce ieri era apărat în „Scânteia”, azi este arătat cu degetul, ca de exemplu *Groapa* lui Eugen Barbu. Principialiștii cer lucruri despre care nici ei nu au habar. Realismul socialist e, în fond, propagandism socialist și, ca atare, poate duce la izbânzi de ordin propagandistic, nu însă la opere artistice valabile sau chiar capodopere. Tot ce e operă vie și viabilă în literatura lagărului socialist nu are decât contingente de conținut, contingente tematice cu eticheta „realism-socialist”, încolo e artă. Dacă ar fi să te iei după confuziile sau prostiile unor critici puritani realist-socialiști, n-ai mai pune mâna pe toc sau penel sau argilă plastică. „Realismul socialist” a fost poate la vremea sa, un *nu!* zis curenților artistice teribiliste, astăzi însă e un plutonier-majorism, un tambur-majorism care cere artistului să scoată artă prin procedee care nu duc la artă. Dacă mai adaugi, la toate acestea, schimbările de linie practicate, în ultimii ani, în Uniunea Sovietică și în țările cu democrație populară, ai toate motivele să fii neîncredător. Exponenții fanatici ai realismului socialist se pricep în ale artei cam tot atâta cât se pricepe surdul din naștere la muzică. Dovada Mihai Novicov. Noroc că arta adevărată are timp și, asemenea Pegasului, nu poate fi înjugată nici la plug și nici la carul de triumf al vreunui despot. Realist-socialiștii și realismul socialist vor ca opera de artă să fie operă de artă, articol de fond politic, armă de luptă și câte și mai câte. Or, ei uită că utilitatea operei de artă e utilitate de tot specială. Și frumos și util nu prea merge în toate cazurile. Cămila este foarte utilă. Toți cei care se tem de arta pură, liberă, lăsată în seama propriilor ei legi constitutive au întotdeauna de ascuns

ceva, iară acest ceva e fie hidoșenia lor morală, fie prostia și, deci, teama de tot ce nu încapă în prea simplele, dară cu atât mai bănuitoarele și, ca urmare, nesigurele lor creiere. Nu mai pomenesc de oportuniștii conjuncturilor, căci acestora nu le pasă de artă, ci de aranjarea personală. (În paranteză fie zis: dintre artiștii noștri, și anume din toate sectoarele artei publicitare, actualmente 99% sunt astfel de oportuniști.)

Seara, cu Stella, în vizită la Melania Hayek. Melania mi-a cerut unele păreri cu privire la redactarea unui scenariu de film, căci, dimpreună cu alte două colaboratoare, care, la rândul lor, par a lucra mână-n mână cu cineva dintre oamenii influenți de la Oficiul de Cinematografie, vrea să elaboreze o temă cu subiectul sabotării forestiere. Titlul filmului, după cât am înțeles de lung metraj, este *Ard pădurile*. I-am dat unele indicații, dar am prevenit-o că șansele plasării unui scenariu sunt infime. Melania nu știa precis nici ce este o secvență, iară de tehnica redactării unui text de turnare nu are habar. În timp ce discutăm i-a venit poșta: două plicuri, unul de la profesoara Nicolicescu, prietena ei, care e plecată la Techirghiol-Sat, și unul de la Secția de Învățământ a Sfatului Popular al Capitalei. În adresa de la Secție i se comunică să se prezinte la Cadre pentru lămuriri. Cum invitația a alarmat-o, i-am pus diferite întrebări în legătură cu manifestările dânzei de profesoară din ultima vreme. Profesional, Melania nu-și aducea aminte să fi comis vreo abatere. Acum două săptămâni a luat însă parte la o reuniune colegială, pentru a comemora 30 de ani de la absolvirea Liceului (Școala Centrală). Au fost aproape 30 de colege, aproape toate profesoarele, s-a spus „Tatăl Nostru”, s-au ținut discursuri care au făcut pe toți cei prezenți să plângă și să se considere o generație nenorocită etc. Am pus în legătură cu acest din urmă eveniment invitația Secției de Învățământ. Melaniei nu-i venea să creadă. „Cum? să fi fost între noi cineva care a trădat?!” Melania se dovedește a fi aceeași naivă. Ea era singura profesoară în funcție dintre fostele ei colege de clasă și, totuși a uitat, că în această calitate, era obligată să reprezinte principiile școlii actuale și nicidecum să se lase furată de înduioșări imprudente. Parcă o aud pe tovarășa Turcu reproșându-i: „Cum?! d-ta, tovarășe, în calitate de profesoară a școlii noastre democratice, ai tolerat să se spună «Tatăl Nostru» într-o sală de clasă în care combatem misticismul?!” I-am dat câteva sfaturi Melaniei: cum să-și redacteze declarația, dacă i se va cere una; cum să caute un alibi în chestiunea rugăciunii; cum să-și prezinte

cele câteva cuvinte spuse la această festivitate etc. Biata Melania, nici nu-și dă seama cât de gravă e greșeala ei. (Fiind Sf. Ilie, l-am felicitat, prin telefon, pe Ilie Corfus, urându-i sănătate și noroc. A insistat să trec cu Stella pe la dâșșii, să ciocnim un pahar de vin. Dat fiind că promisesem Melaniei Hayek vizita din seara aceasta, m-am scuzat. Nu m-aș fi dus însă nici dacă eram liber: nu am nici un interes să mă întâlnesc cu o serie de liberali și cu atât mai puțin cu I.I. Nistor, Gh. Vîntu, Giurescu și alții.) Înainte de culcare am citit câteva poezii din Umberto Saba (traducerea lui P. Sfetca).

21 iulie

Astăzi am împlinit cincizeci și doi de ani. După-masă am scris bucățile lirice *Bucură-te și Strigătul*.

Seara, după ce am revăzut ziua a cincea și a șasea din filmul ceh *Facerea Lumii*, am ascultat la televizor, și buletinul de știri. Ca răspuns la mesajul lui Hrușciiov, S.U.A. au declarat că propunerea sovietică trebuie studiată minuțios și cu toată atenția, pentru a se da un răspuns constructiv. Între timp debarcările de trupe americane și engleze continuă în Liban și Cipru. De asemenea vor fi înlocuite rezervele luate din Germania Occidentală. Deci răspunsul american e tergiversat. Deoarece nu am reținut integral textul răspunsului Statelor Unite, îmi voi putea da seama abia mâine, după citirea știrilor din presa noastră, de sensul acestui răspuns. Înainte de culcare am recitat poezii (*Dai primi poemetti*) de G. Pascoli și fragmentul *Il fanciullino*.

23 iulie

Profesorul Al. Ieșan, îmi scrie o carte poștală. Își exprimă îngrijorarea ca revistele „La Pensée” și „La nouvelle critique”, pentru achiziționarea cărora mi-a trimis 20 lei, să nu se epuizeze. Mă interesez la librării: revistele nu au sosit încă. Trec și pe la Ion Mirea. Îl găsesc indispus. Îl supără iar inima. Insuficiență coronariană. Și, totuși, fumează țigară după țigară. E informat că în Uniunea Artiștilor Plastici vor rămâne 300 de membri din cei aproape 1500 câți sunt actualmente. Probabil aceeași reducere se va face și la Uniunea Scriitorilor. Știam că are opera lirică a lui Ungaretti, Saba, Montale. L-am rugat să mi le împrumute pentru câteva zile. Le are, însă nu știe unde. Mi-a promis că le va căuta. Vizitat expoziția Nagy Emeric (artist emerit al R.P.R.). Bun desenator, infect colorist. Mai reușite

tablourile: *Dejun, La adăpost*. Peisajele industriale sunt însă de-a dreptul fotografie colorată – și prost colorată. Numai când vezi astfel de expoziții îți dai seama cât gust au francezii (și românii noștri!) când e vorba de culoare. Pe bulevard m-am întâlnit cu Vlad Bănățeanu. Lucrează într-un colectiv la Academie. E sănătos. Mi-a arătat un exemplar din periodicul de studii orientale pe care l-a scos mai zilele trecute. Spune că a fost foarte bine primit în străinătate, deși fusese foarte criticat la noi. Mă întâlnesc și cu George Ionașcu, poetul Focului. O duce greu. Aproape de Piața Victoriei o zăresc pe Coca Farago. Sunt laș. Mi-i frică s-o revăd. E într-un hal de părăsire cum numai boala mintală ți-l poate da. Mă revolt împotriva lașității mele nuanțate și de caracteristica senzație de greață pe care mi-o provoacă acest fel de tragedii umane. Și, totuși, grăbesc pasul. În gând mă apăr: „cu ce o poți ajuta?! Poate că-i faci și mai mult rău promițându-i, cum ți-i obiceiul în astfel de situații, lucruri pe care nu le poți îndeplini! Data trecută biata Coca te invitase să colaborezi cu ea la un dicționar enciclopedic în mai multe limbi în care să fie proslăvit Iisus și Stalin și înjurat Petru Groza...” Totuși mi-i scârbă cât de laș sunt. Și, pe deasupra îl îndemn și pe Șerban (băiatul meu), care fusese cu mine, să grăbim pasul. De ce să-i mai acuzăm pe cei care se feresc din calea lui Artur Enășescu și pe cei care nu au avut destulă grijă de marele nostru Eminescu?!

24 iulie

Sonetele mele din culegerea *Sonete pentru tine* citite, ieri seara parțial, într-un cerc de prieteni, reunit la Norica Roman (Bd. Dacia, nr. 1), nu mă mai satisfac deloc, deși plac, și chiar vizibil de mult, ascultătorilor și, în special, ascultătoarelor. Mai întâi îmi fac impresia unor lucruri prea rigide, prea încărcate, prea colțuroase, prea de gips. În afară de acestea mai conțin mult prea mult ton minor și excesiv de multe cuvinte și chiar și imagini care se repetă. Defectuoasă mi s-a arătat a fi și înșirarea lor într-un tot care vrea să fie unitar, când mult mai bună ar fi fost organizarea lor pe subunități mai coerente, ca de exemplu sonete mărturisitoare de dragoste, sonete descriptive ale peisajului, sonete cu conținut filozofic despre dragoste etc. Va trebui, deci, să le mai refac o dată, curățându-le de zguri și carii (căci unele lucruri sună ca de vremea lui 1848), redându-le vibrația interioară de care au nevoie, lăsându-le un minimum de vag și atmosferă minoră și dându-le, în schimb, un maximum de atmosferă melodică pură din care

cititorul și, în primul rând, cititoarea, să se aleagă nu numai cu respectivul conținut, ci și cu bucuria de a fi citit o bucată literară dătătoare de cât mai multă noblețe și profunzime a sunetului. Voi renunța, deci, la ciclul de sonete *Turnul*, contopindu-l cu materialul din *Sonete pentru tine*, voi elimina tot ce e stridentă, voi mai recupera tot ce e recuperabil din materialul brut inițial al celor peste 200 de bucăți scrise între 1943 și 1945, îi voi adăuga cele câteva sonete scrise după 1950 și voi înjgheba un singur volum. Dacă voi reuși să fac toate acestea, sonetele mele vor fi, poate, publicabile și vor constitui o lucrare poetică și artistică suficient de valoroasă pentru a mă mulțumi și pe mine. Cu prilejul lecturii de ieri, mi-am dat seama, că multe din observațiile și sugestiile lui N. Crevedia, care-mi cunoaște *Sonetele pentru tine* sunt juste; o bună parte însă sunt reflexe ale gustului dânsului și deci, nu trebuie ascultate. Între filele manuscrisului brut al sonetelor mele, 208 la număr, găsesc și aceste versuri: „*Mă cheamă strune vechi, ca în surdină,/ De amintire vagă și viori./ Hei, viață, tu, femeia mea divină/ Culcată-n smâncuri și celeste flori// Te-am îndrăgit, ca pe o curtezană/ Și-n toate vânturile te-am purtat/ Să-mi sângerezi, nicicând închisă rană,/ În fiecare anotimp ciudat.// De-aceia lasă-n alcool și vise/ Și-n ceasuri stranii să te simt că pieri, / Ziua de mâine-i farduri și culise/ Și platitudini ziua cea de ieri!*”

În „Scânteia” de azi, deși Eisenhower n-a adresat nici un răspuns propriu-zis mesajului lui Hrușciiov (sau, cel puțin, acest răspuns n-a apărut în presa noastră), a apărut, sub titlul „În interesul salvării păcii Guvernul sovietic este de acord cu convocarea Conferinței șefilor guvernelor în cadrul Consiliului de Securitate” un nou mesaj al lui N. S. Hrușciiov adresat lui D. Eisenhower. Textul mesajului lui N. S. Hrușciiov începe în acest fel: „Domnule președinte. Am primit răspunsul dvs. la mesajul meu din 19 iulie. Am primit de asemenea răspunsurile dlui Nehru, dlui MacMillan și dlui De Gaulle la mesajele mele, adresate lor la 19 iulie. În prezent nu am vrea să facem polemică asupra cauzelor care au provocat încordarea și au creat o primejdie pentru pace în regiunea Orientului Apropiat și Mijlociu. Punctul de vedere al guvernului sovietic asupra tuturor acestor chestiuni a fost expus în mesajul meu din 19 iulie. Vreau numai să resping în modul cel mai hotărât afirmația cuprinsă în mesajul Dvs. că Uniunea Sovietică ar sprijini forțele expansioniste și agresive din lume. Acum, îndeosebi după intervenția armată a S.U.A. în Liban și a Marii

Britanii în Iordania, nimeni nu mai poate avea îndoieli, dacă le-a avut, cu privire la cine duce în realitate o politică expansionistă și agresivă, care amenință pacea și securitatea popoarelor.” În continuare N. S. Hrușciov arată că primejdia războiului e atât de mare „încât este necesar, fără a pierde timp cu o polemică care poate doar să îndepărteze realizarea unui acord, să se ia toate măsurile posibile și cele mai urgente pentru a preîntâmpina izbucnirea unui conflict mondial. Nu putem minimaliza pericolul unui astfel de conflict, deoarece există forțe care sunt pentru lărgirea zonei de agresiune și care în primul rând nutresc planurile unei agresiuni militare împotriva Irakului.” Am trecut pe la Melania Hayek. A fost, din fericire, chemată pentru altceva la cadrele Secției de Învățământ: unul dintre colocatarii imobilului, în care locuiește Melania, a reclamat-o pentru faptul, că Întreprinderea de Electricitate București i-a tăiat, respectivului colocatar, curentul electric, consumul acestui curent nefiind prevăzut în planul instalației. În loc să ceară la I.D.E.B. perfectarea formelor, omul, ca să-i facă un bine Melaniei, s-a adresat cadrelor Secțiunii de Învățământ a Capitalei, prevalându-se de faptul că e muncitor. Se înțelege, că a mai pus și alte învinuiri în căra Melaniei. Citit, în „Ecrits de France” nr. 3 (1946) „Paul Valery” de André Gide; „Lettres à André Gide” de P. Valéry; „Mérimeé à Stendhal, une correspondance inédite” și textele referitoare la existențialism: „Une entrevue avec Jean Paul Sartre” de Dominique Aury; „La Querelle de l’existentialisme” de Maurice Merleau-Ponty și „L’existentialisme et la sagesse des nations” de Simone de Beauvoir. La ora 14⁵⁰ a sosit Măișoara de la practica ei. E sănătoasă, bronzată și bine dispusă. După-masă la „Viața Românească”, la convocare telefonică, invitat să scriu 2-5 strofe contra agresiunii din Liban.

25 iulie

Dimineața executat comanda „Vieții Românești”: „Sătui de-omor și suferință/ Stârpim războiul an cu an,/ Suntem a lumii conștiință, / Jos mâinile de pe Liban!// Chiar dacă se mai lasă unii/ Orbiți de-al dușmanilor plan,/ Răspundem NU! agresiunii,/ Jos mâinile de pe Liban!// Sunteți doi-trei, suntem popoare/ Și nu se-mpiedică de-un clan/ Mileniile viitoare!/ Jos mâinile de pe Liban!// Răsună liber și puternic/ Al glasurilor greu ocean:/ «Nu e cu noi doar cel nemernic!/ Jos mâinile de pe Liban!»// Vă place, fie nu vă place,/ Dăm omului destin uman,/ Căci lupta noastră-i pentru pace!/ Jos mâinile de pe Liban!”.

După-masă scris două bucăți lirice, fără titlu deocamdată. Seara, 20^h-24^h, dimpreună cu Stella, în vizită la fosta mea colegă de facultate Coralia Călin. E scriitor de inteligentă și de bine pregătită. I-am citit vreo 30 de poezii din diferitele mele culegeri aflate în manuscris și am discutat literatură. Am aflat că la „Viața Românească” s-au făcut remanieri.

27 iulie

Ieri am scris versurile *Ce ființă e omul!* Astăzi am lucrat, toată ziua la traducerea articolului despre Georg Lukács. Abia între orele 19 și 21 am făcut, dimpreună cu Stella și sora ei Lenuța, o plimbare la Șosea, iar de acolo trecând pe la Silvia, am împrumutat vol. 5 din *Operele* lui M. Sadoveanu (ESPLA, 1956), pentru a scoate bucata *Într-o poiană*, necesară pentru manualul de limba română cl. a VI-a minorității conlocuitoare. În presa de azi („Scânteia tineretului”) au apărut aluzii la pretențiile americane.

28 iulie

Dimineața am terminat traducerea comandată de revista „Viața Românească” predând-o apoi lui Tertulian (?), unul dintre caimacanii redacției (nu prea părea a fi român), căci la secretariat nu era nimeni. După-masă continuat cu completarea materialului încă lipsă la manualul de limba română cl. a VI-a destinat minorităților conlocuitoare minus cea maghiară și germană. I. Vesper (= Teodor Grossu) mi-a telefonat că joi, 31 iulie crt. orele 20, își mărită fata. Ne invită la cununia religioasă, care va avea loc în biserica Sft. Ioan Nou Bălăneanu de pe bulevardul Pache. *Eheu, fugaces labuntur, Postume, Postume!* anii noștri. Ca ieri am fost la nunta lui Iulian Vesper, și acuma trebuie să iau act de plecarea rândunelelor!

Seara, finisat bucățile lirice scrise în zilele de 25 și 26 iulie. Le-am intitulat *Tunetul*, *Rugămintea* și *Ce ființă e omul!*. De la orele 21-24, la Murni, ascultat, pe plăci microsillon rusești, muzică de Bach, Respighi și Vivaldi (*Concert în sol major*).

29 iulie

În „Scânteia” de azi e publicat un nou mesaj al lui N.S. Hrușciov către D. Eisenhower. Mesajul, datat cu 28 iulie, începe astfel: „Dle președinte, am primit mesajul dv. din 25 iulie, care constituie un răspuns la mesajul meu din 23 iulie cu privire la convocarea conferinței șefilor de guverne. Din păcate, sunt nevoit să constat că în acest răspuns guvernul

S.U.A. se abate de la poziția adoptată la 22 iulie în ce privește convocarea urgentă a ședinței speciale a Consiliului de Securitate cu participarea șefilor de guverne pentru a examina situația din regiunea Orientul Apropiat și Mijlociu.” În continuare, N.S. Hrușciov arată că guvernul S.U.A. urmărește să tergiverseze această conferință. „Actualul dv. răspuns, i se arată lui Dwight Eisenhower, reprezintă un pas înapoi de la înțelegerea la care s-a ajuns și firește, nu poate să nu provoace o serioasă îngrijorare în rândurile popoarelor.” După ce atrage atenția că în regiunea Orientului Apropiat și Mijlociu se concentrează neîncetat forțe armate, N.S. Hrușciov constată că „în felul acesta se merge pe linia de a înmormânta înțelegerea realizată cu privire la întâlnirea cât se poate de grabnică a șefilor guvernelor U.R.S.S., S.U.A., Marii Britanii, Franței și Indiei. Noi nu vom accepta aceasta.” Referindu-se la neînțelegerea despre care vorbește Eisenhower, Hrușciov continuă: „Pentru a amâna mai departe conferința șefilor de guverne, mesajul dv. se referă la faptul că ar fi avut loc o neînțelegere a formulării făcute de guvernul S.U.A. cu privire la întâlnirea șefilor de guverne. În acest caz nu se poate să nu se pună întrebarea: n-a fost oare această formulare propusă în mod special într-o formă care să permită interpretări diferite și să ducă la pierderea de timp pentru a se preciza prin corespondență sensul ei? Întrucât în mesajul dv. din 22 iulie v-ați declarat de acord să participați la ședința specială a Consiliului de Securitate cu participarea șefilor de guvern, în condițiile create n-am putut să nu înțelegem acest lucru ca un consimțământ din partea dv. pentru convocarea cât mai grabnică a unei astfel de ședințe. Acum dv. eschivându-vă de la convocarea cât mai grabnică a acestei ședințe, ne recomandați să ne ocupăm din nou de citirea scrisorii dv. din 22 iulie. Oare aceste cuvinte pe care le-ați folosit pot fi înțelese altfel decât ca o dovadă a faptului că guvernul S.U.A., în mod evident, nu dorește să fie luate cu cea mai mare urgență măsuri pentru curmarea intervenției armate în Liban și Iordania?”... Și, mai departe: „Prin urmare dv. mergeți nu pe calea soluționării, în interesul menținerii și consolidării păcii, a conflictului militar început în Orientul Apropiat și Mijlociu, ci îndreptați lucrurile spre extinderea zonei conflictului militar și puneți omenirea în fața primejdiei unei catastrofe mondiale. Prin aceasta în primul rând vă asumați o grea răspundere în fața omenirii și istoriei pentru urmările acestei politici a guvernului S.U.A. O grea răspundere revine și primului

ministru al Marii Britanii dl MacMillan ...” ... În încheiere, N.S. Hrușciov, referindu-se la stabilirea datei conferinței spune: „Suntem gata pentru o altă dată cât mai apropiată și am dori un răspuns clar la întrebarea când vor fi gata S.U.A. să participe la conferința șefilor guvernelor celor cinci puteri. Aș dori să primesc de la dv., dle președinte, un răspuns cât mai grabnic la acest mesaj al meu. Cu stimă N.S. Hrușciov, Moscova, 28 iulie 1958.” Înainte de a-mi spune părerea, trebuie să mai rețin o notă din presa indiană (pag. a 4-a a ziarului „Scânțea” de azi): „«Bombay Chronicle» scrie că răspunsul lui Eisenhower dă impresia că «litera legii a înăbușit spiritul. Este limpede acum... că problema Orientului Mijlociu este pusă înapoi în raft de către marile puteri occidentale. Poate că ele urmăresc să obțină ceva cu ajutorul amânărilor»”.

Și iată părerea mea: America face, de astă dată, uz de politica împingerii lucrurilor până la marginea prăpastiei, dară a prevăzut și intrarea în prăpastie. Uniunii Sovietice nu-i poate conveni în nici un caz vreun război și, cu atât mai mult, unul mondial. Intervenind în Liban și Iordania, americanii și englezii vor ataca, foarte probabil și Irakul, iară aceasta în cursul apropiatelor două-trei săptămâni. Numai o prezentare sovietică necondiționată la Conferința propusă de sovietici ar putea amâna această acțiune în Irak. Înainte sau după schimbarea regimului în Irak, deci înainte sau după ocuparea Irakului, anglo-americanii, masându-și trupele și armamentul în Asia Mică și antrenându-și și aliații, vor să vorbească de pe poziții concrete de forță cu Uniunea Sovietică. În cazul prezentării Uniunii Sovietice la Conferință, aceste poziții de forță trebuie să fie, aceasta mi se pare a fi politica americană – extrem de puternice și gata a funcționa imediat. Pentru a le aduce la acest potențial, anglo-americanii au nevoie de cel puțin cincizeci de mii de oameni în Orientul Apropiat și Mijlociu (fără a pune la socoteală trupele turcești și altele) și nevoie de armament pentru un efectiv de câteva ori mai mare la caz de nevoie urgentă. Vom asista, deci, la o de tot puternică presiune americană. Izbucnirea unui război mondial însă o pot determina numai Sovietele. Aceasta prin vreo atitudine insuficient de elastică în față presiunii americane. Or, americanii nu vor să discute numai situația libano-iordaniană-irakiană, ci și cea europeană, inclusiv sud-est europeană. Încordarea e, deci de tot mare, cu atât mai mare cu cât anglo-americanii nu mai pot ceda de această dată fără a ieși definitiv înfrânți și

pe durată neprevizibil de lungă diplomatică. După cum însă se prezintă jocul politic al lui Hrușciiov, cred că Uniunea Sovietică va mai veni cu un mesaj. Am revăzut textul dat la mașină al articolului tradus din revista [...], va fi publicat, după câte am înțeles, în „Viața Românească”. Lucrat la manualul comandat de dna Slanca Antohi. Scris bucata lirică intitulată *Locurile mai mult decât mărginașe*. Seara, în „Informația Bucureștiului”, citit declarația lui Dulles, la ședința Consiliului Pactului de la Bagdad – consiliu ținut la Londra -, din care rezultă că S.U.A. și membrii acestui pact intenționează „să mențină securitatea lor colectivă și să opună rezistență atât agresiunii directe, cât și celei indirecte” și că S.U.A. intenționează „să colaboreze cu țările care au semnat această declarație” în domeniul militar și „să adere, cât de curând, la acordurile menite să traducă în viață această colaborare”.

30 iulie

Am suferit de o insomnie de tot rebelă. Început să citesc *Patul lui Procust* de Camil Petrescu.

31 iulie

Trecut pe la Secția de Învățământ a Raionului 1 Mai, ca să văd ce este cu ordinul de plecare la tabăra de pionieri de la Mamaia. Abia pe sâmbătă, luni vor fi gata aceste ordine. Lucrat la manualul de l. română (Antohi). În presă continuă campania pentru conferința la nivel înalt a șefilor de guverne. Jacques Soustelle, ministrul Informațiilor francez, a declarat că „guvernul francez continuă să fie de părere, că nu trebuia confundată ședința Consiliului de Securitate cu conferința șefilor de guverne, acestea fiind două lucruri cu totul diferite”. Guvernul francez e de părere că șefii de guverne se pot întâlni înainte de ședința Consiliului de Securitate, concomitent cu această ședință sau după ea. Totuși, guvernul francez nu are încă gata răspunsul la ultimul mesaj al Uniunii Sovietice. R.A.U. a declarat că e gata să apere republica Irak. Din „Informația Bucureștiului” aflu, că a murit Teodor Iordăchescu, membru al C.C. al P.M.R. Teodor Iordăchescu este tatăl „geografei” Vera Iordăchescu, „geografă” care a jucat un rol activ în persecutarea cadrelor de la învățământul superior din București. „Gazeta literară” luptă pentru pace. [Seara am asistat la cununia religioasă a fiicei lui Iulian Vesper: la biserică veniseră mulți prieteni scriitori și intelectuali. În grup am trecut apoi la locuința lui Vesper (strada Agricultori, nr. 45) unde am petrecut până la ora 2].

1 august

A apărut numărul 2 al revistei „Luceafărul”. Mă așteptam să-mi apară și versurile încredințate redacției acestei reviste. E însă ceva putred în Danemarca mea.

Aspectul grafic al revistei s-a îmbunătățit. La fel și calitatea colaborărilor. Totuși, *Poema* lui Tudor Arghezi e colaborarea cea mai tinerească și mai valoroasă în acest număr. Perpessicius încearcă să-l situeze pe un pedestal pe Mihai Beniuc. Nu convinge însă, căci heraldul și rapsodul vremii sale nu se pretează pentru situări sinceramente înalte. Interesantă contribuția „Eminescu la București” de Augustin Z. N. Pop. Clișeul, reprezentând statuia Eminescu făcută de Baraschi pentru a fi așezată în Piața Republicii, nu mă poate lămuri în ceea ce privește valoarea lucrării. E, totuși, un Eminescu neeminescian. Lucrat la manualul de limba română. Seara, la croitor, pentru proba întâi. Costumul bleumarin promite să iasă frumos.

2 august

„Scânteia” de azi anunță, că Anglia a recunoscut guvernul Republicii Irak și că nu mai consideră existentă Federația irako-iordaniană. La Beirut a sosit un nou transport de trupe americane. Am trecut pe la Secția de Învățământ raională și am ridicat Delegația pentru funcția de responsabil de cerc la tabăra de pionieri și școlari organizată de C.C.S. la Mamaia I. Plecarea s-a amânat până pe data de 12 august. Continuat lectura romanului *Patul lui Procust* de Camil Petrescu.

3 august

S.U.A. au recunoscut guvernul irakian. Ipoteza mea de intervenție în Irak cade. Sau nu mai înțeleg nimic sau toată acțiunea a fost făcută pentru a prinde mingea adversarului și pentru a o întoarce împotriva acestui adversar. (Ar fi o lovitură de mare maestru captarea și dirijarea naționalismului arab. În locul lui Eisenhower și Dulles aș face orice ca S.U.A. să contribuie la realizarea unei uniuni arabe.) Dară S.U.A. continuă cu debarcarea trupelor și a materialelor de război. Vor să vorbească de pe poziții ocupate cu U.R.S.S.? S-ar putea. În acest caz, scopul nu s-ar limita numai la problemele unic-asiatice. Dar vom mai vedea. Deocamdată jocul este mult prea complicat, iară atuurile diplomatice ale părților sunt secrete. Terminat lectura romanului *Patul lui Procust*. Este un roman extrem

de interesant. Camil Petrescu stăpânește ca puțini alții, la noi, tehnica romanului modern burhez. Totuși multe motivări sunt gratuite, dacă nu chiar artificiale. Nu toate roțițele dințate se angrenează. Acest fapt îi ia considerabil din profunzimea psihologică. (Se pare că romanul acesta a vrut să fie roman psihologic!) De asemenea și concesia, pe care autorul a făcut-o, deși măiestrit!, descrierilor pur trupești, frizează, deseori, libidinosul. Nu are importanță dacă ești libidinos în mod genial sau bulevardier. Din cauza contrastelor de lumină existente în *Patul lui Procust* autorul se situează, nu o dată, în vulgar. Camil Petrescu a descris până la realizarea palpitului genezic corpul feminin. Dovada se poate da punând pe două coloane descrierea nudurilor celor două eroine ale romanului. În afară de acestea tot ce o privește pe dna T., – și, în bună parte, pe Fred Vasilescu, impresionează ca un quelque chose du plaqué. E, poate, o abilitate tehnică, dară romanul se configura mult mai viguros și mult mai convingător, dacă toată tragedia era numai a lui Ladima (care Ladima seamănă, atât ca personaj moral, cât și ca biografie, foarte mult cu Eminescu). Justă remarca privind femeile vulgare – cauză a sinuciderii (fizice sau morale) a bărbaților de valoare. Remarcabile cunoștințele lui Camil Petrescu în domeniile modelor vestimentare și ale mobilierului; de asemenea și cunoștințele automobilistice, aviatice etc. Se vede că omul n-a definitivat nici un rând fără a se documenta. Mai slabă e armătura din domeniul biologiei și cel al fizicii. Filozofia lui Camil Petrescu e și mai lacunară. Și mă surprinde. În orice caz, Camil Petrescu, – nu numai mânat de orgoliu!, ci, mai ales, dintr-o intransigentă cinste profesională – și-a scris și această carte, cu toată seriozitatea de care a dat, de atâtea ori, dovadă. Ceea ce pare ridicol în cărțile acestui mare autor român, nu e decât ridicolul din sufletele cititorilor pe care îl ridiculizează. Și, o nedumerire, care mă privește personal: de ce oare m-am simțit Ladima în tot decursul lecturii?

Seara ne-a vizitat Coralia Călin. I-am citit părți din *Balada Carpatină* (se pare că i-au plăcut), *Fata din cântec* și alte câteva poezii. I-am dat, pentru a o citi acasă, drama *La locul numit Direptate*, cât și monoactele *Premiul Strong and Comp.*, *Pici*, *Pitici* și *Pici-pitici*, *Șerbănuț* e bun băiat și *Cazul profesorului Urmă* (Dezmeticirea).

4 august

Scris versurile libere (Langzeilen) *Liniștea*. M-a vizitat Matto (Ion Stănculescu), ca să ridice caracterizarea grafologică pe care i-am întocmit-o

în baza unui text scris de logodnica dânsului. În vizită la Silvia și Tilică. Măine pleacă din București; Silvia la Vatra Dornei cu Lilica, Tilică cu Ileana și Maria, la mare. De la Silvia am aflat că Maura Cărăuș (căsătorită Protopopescu) a fost condamnată la doi ani închisoare. Pentru practicare de spiritism. Ce ciudați sunt oamenii! Maura Protopopescu, profesoară de matematici, practică, iară aceasta, deși e profesoară și matematiciană, spiritismul într-o țară în care lupta împotriva superstițiilor e preocupare educativă permanentă! Din „Informația Bucureștiului” rețin: Robert Murphy, trimisul special al președintelui Eisenhower în Liban a făcut o vizită la Bagdad, unde a avut întrevedere cu președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Irak, Abdul Kerim Kassem, și cu alți membri ai guvernului irakian. ... Într-o declarație făcută presei, în seara de duminică, Murphy a anunțat că a discutat cu reprezentanții guvernului irakian probleme legate de „evoluția situației în Orientul Mijlociu” și „în special problema pactului de la Bagdad și a debarcării trupelor anglo-americane în Orientul Mijlociu”. Agențiile occidentale de presă anunță că „trimisul special” american și-a exprimat intenția de a face o vizită oficială la Cairo, la 5 august, pentru întrevederi cu președintele Republicii Arabe Unite, Nasser. (E, deci, încercarea de captare a curentului naționalist arab?! Ar fi formidabil ca fructul pregătit de U.R.S.S. să cadă în poala S.U.A.!). Și mai rețin: În Liban continuă să sosească noi trupe americane. Agenția United Press International relatează că la 3 august, nave de transport ale S.U.A. au adus în portul Beirut noi contingente de trupe americane cu un efectiv de peste 2.000 de oameni, precum și armament, printre care 72 de tancuri. Foarte importantă este și declarația din comunicatul cu privire la întâlnirea dintre N.S. Hrușciov și Mao Tzedun, declarație prin care se precizează poziția sovieto-chineză față de politica americană în Orientul Mijlociu: „Problema dacă războiul poate fi evitat nu depinde însă numai de bunăvoința și eforturile unilaterale ale popoarelor iubitoare de pace. Cercurile agresive ale puterilor occidentale refuză până și acum să ia măsuri reale pentru menținerea păcii și, dimpotrivă, agravează în mod nehibzuit încordarea internațională, împingând omenirea la marginea prăpastiei unor catastrofe militare”.

6 august

Scriu bucățile lirice *Nărăvașii* și *Circul*; trecut pe la telefoane, ca să achit abonamentul pe 21 august – 20 sept. crt., apoi pe la Biblioteca Centrală

Universitară, unde mi-am transcris *Căprioara* (E. Gârleanu) și *Șoimul* (Jean Bart), texte care-mi mai lipseau din manualul de l. română, și am vizitat expoziția de acuarele Medi Dinu de la Galeria de Artă din Calea Victoriei. Pictorița pare a fi evreică. Totuși nu caută efectele tipice pentru pictorii evrei. Tente clare în general. Peisagistă dulceagă. Totuși plac vederile *La Câmpeni*, *Crișana*, *Sofia*, *Spre gară*. În *La Câmpeni* impresionează felul tratării răchitelor și apei lin căzătoare; în *Crișana* verticalitatea vegetației și armonia tonalităților de verde și alb-albastru. Pictorița are și portrete. Cel mai bun mi se pare a fi cel numit *Fetița*. Portretele în creion sunt școlărești. „Scânteia” de azi publică textul integral al mesajului din 5 august al lui N.S. Hrușciiov către președintele Eisenhower. N.S. Hrușciiov răspunde la mesajul lui Eisenhower din 1 august. (Textul acestui mesaj al președintelui U.S.A. nu e publicat.) N. S. Hrușciiov cere, în fond, ca U.S.A. să sprijine propunerea sovietică cu privire la convocarea unei sesiuni extraordinare a Adunării Generale a O.N.U. „ceea ce ar putea constitui un pas favorabil slăbirii încordării și ar pregăti terenul pentru grăbirea unei întâlniri la nivel înalt.” N. S. Hrușciiov arată că U.R.S.S. nu se poate supune unei hotărâri luate în cadrul Consiliului de Securitate al O.N.U.-ului, deoarece, grație componenței sale, acest Consiliu „s-a transformat de fapt într-un fel de comitet alcătuit în cea mai mare parte din țări făcând parte din N.A.T.O., Pactul de la Bagdad, S.E.A.T.O. și în care locul reprezentantului legal al mării Republici Chineze este ocupat de reprezentantul cadavrului politic Cian Kai-Și” ... „În felul acesta s-a creat o situație în care Consiliul de Securitate este de fapt paralizat și nu este în stare să adopte nici o hotărâre care să nu depindă de voința Statelor Unite ale Americii și care să contribuie într-adevăr la consolidarea păcii în lumea întreagă.” Din mesajul lui N.S. Hrușciiov rezultă că Eisenhower a vorbit, în scrisoarea din 1 august, de țările europene cu democrație populară. N. S. Hrușciiov spune că Eisenhower denaturează politica externă a Uniunii Sovietice și țelurile ei: „Dv. declarați, de pildă, că Uniunea Sovietică și-ar fi impus dominația politică țărilor Europei Răsăritene. Nu ne miră firește această declarație care nu are însă nici un temei. Am auzit nu o dată toate acestea de la secretarul de stat al S.U.A., Dulles. Dar asemenea afirmații nu devin cât de cât convingătoare ca urmare a faptului că sunt des repetate. Popoarele Europei Răsăritene au ales în mod liber actualul lor mod de viață și nu vor permite nimănui să-l schimbe.” N. S. Hrușciiov care fusese

între timp la Pekin, aduce Americii și lui Eisenhower o serie de aspre acuzații. Toate sunt foarte abile din punct de vedere propagandistic. Dacă U.S.A. va fi pentru convocarea sesiunii extraordinare a Adunării Generale a O.N.U.-ului, N. S. Hrușciov va înregistra, desigur, o victorie care va putea fi exploatată în mod considerabil. Nu cred însă ca Eisenhower să marșeze cât timp va fi previzibil un eșec politic pentru S.U.A. Uniunea Sovietică luptă, precum se vede, din răsputeri, pentru o întâlnire care să-i convină. Întâlnirea la nivel înalt sau chiar foarte înalt i-ar folosi enorm în cazul unei cât de mici concesi americane în ceea ce privește contradicția dintre fronturile apusean și răsăritean. Referirea la puterea Chinei e intimidare. Cred însă că U.S.A. a inclus și China în socotelile sale, altfel nu l-ar sprijini pe Cian Kai-Și.

7 august

Suferit iar de o insomnie extrem de penibilă. Dimineața am citit „Scânteia” și „Gazeta literară”. Din „Scânteia” rețin:

(1) „La New York s-a anunțat că la 7 august ora 15 (ora New Yorkului) va avea loc o ședință a Consiliului de Securitate pentru discutarea problemelor convocării sesiunii extraordinare a Adunării Generale a O.N.U.”

(2) Răspunzând la întrebările corespondenților, reprezentantul Ministerului Afacerilor Externe al Angliei a lăsat să se înțeleagă că acceptarea de către guvernul englez a propunerii cu privire la convocarea sesiunii extraordinare a Adunării Generale a O.N.U. nu înseamnă că este de acord în vreo măsură oarecare cu examinarea problemelor formulate în mesajul lui N. S. Hrușciov din 5 august.

(3) Aplicațiile trupelor de uscat și forțelor aeriene și maritime militare ale Armatei Populare Bulgare s-au terminat cu succes. Mareșalul Skrizko a plecat la Moscova.

(4) Gauleiterul nazist Erich Koch, gauleiter al Prusiei Răsăritene, va fi judecat la sfârșitul lui septembrie a.c., de Tribunalul Voievodatului Varșovia. E. Koch s-a făcut vinovat de crime împotriva umanității. El a ucis 72.000 de polonezi, între care 13.000 femei și 10.000 de copii. În timpul ocupației hitleriste a Poloniei și Ucrainei, în regiunile de sub conducerea lui Koch au fost deținuți în lagărele de concentrare 100.000 de polonezi. Din ordinele călăului în Ucraina au fost uciși peste 4.000.000 de oameni.

(5) După cum relatează agenția Reuter, ambasada Statelor Unite la Cairo a anunțat că Murphy sosește în Egipt la invitația guvernului

Republicii Arabe Unite. Această declarație, subliniază agenția, nu a fost confirmată de autoritățile egiptene. La aerodrom Murphy nu a fost întâmpinat de nici o personalitate oficială a R.A.U.

În „Gazeta literară” *Rădăcinile amare* ale lui Z. Stancu au atins al XXX-lea capitol de logoree, iară scrisul lui Eugen Jebeleanu distruge, noroc că numai fragmentar, pentru a doua oară Hiroșima.

Citit *Nepoata lui Moș Ursachi* nuvela lui Cezar Petrescu din volumul *Vino și vezi* (Edit. Tineretului, 1954). E atât de prost scrisă încât mă gândesc cu groază la faptul că trebuia să figureze, fie și fragmentar, în cartea de limba română, cl. a VI-a pe care trebuie să o am încheiată cel târziu sâmbătă.

8 august

Suferit iar de insomnie. Va trebui să iau somnifere. Dimineața lucrat la manualul de cl. a VI-a comandat, apoi am trecut la croitor, la proba a II-a. După-masă continuat lucrul la manual. Între 17^h și 21^h meditații la limba latină cu dna Ana Ionescu. Mi-a avansat 100 lei în contul celor 150 lei. După meditații am lucrat până la 24^h încheind manualul comandat de dna Slanca Antohi. În „Scânteia” de azi nimic deosebit. „Informația Bucureștiului” n-am văzut-o. În „Contemporanul” de azi Cicerone Theodorescu și George Demetru-Pan publică versuri interesante. Malițios e: *Turnul de fildeș* semnat de G. Călinescu. La „Correspondență” e semnalat numele lui Ady! (nu Ada!) Cusin, tânărul (și nu tânăra) poet ieșan care m-a vizitat acum câteva săptămâni.

9 august

Dimineața: predat dnei Slanca Antohi manualul comandat și am încasat 700 lei, dintre care 350 am plătit croitorul, 300 am rezervat pentru eventuala plecare la mare, iară pentru rest am cumpărat cartea Julius Lips, *Obârșia lucrurilor*, Edit. Științifică, 1958 și diverse mărunțișuri. Am trecut și pe la C.C. al Sind. din str. Negustori, nr. 1, secția asigurări sociale, ca să ridic biletele de tren pentru Constanța. Am amânat totul pentru luni, căci Șerban nu avea fișa medicală completată. Dat fiind că plecarea la Mamaia se face luni-marti, s-ar putea să renunț la ea dacă nu vor fi gata formele pentru Șerban.

Pe plan politic internațional: sesiunea extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. a fost convocată ieri. Reprezentantul U.R.S.S. a arătat că U.S.A. și Marea Britanie au 70.000 de oameni, 1000 de avioane și peste 100 de vase de război concentrate în sau aproape de Orientul Apropiat și

Mijlociu. Murphy a fost primit cu răceală de Nasser. Americanii continuă să debarce trupe și armament în Liban. De asemenea și în Taiwan.

18^h-20^h: meditații la limba latină cu dna Ana Ionescu. Seara citit din *Obârșia lucrurilor* de J. Lips.

10 august

S-a anunțat oficial că primul submarin american cu motor atomic „Nautillus” a traversat sub straturi de gheață Polul Nord geografic, parcurgând distanța dintre Marea Bering și Marea Groenlandei. Anderson, comandantul submarinului „Nautillus”, luând cuvântul la Casa Albă în fața reprezentanților presei, a declarat că submarinul a străbătut aproape întreaga distanță de la Honolulu până la Marea Groenlandei, mergând la o adâncime de peste 120 metri cu o viteză de peste 20 de noduri. Submarinul a ieșit la suprafață o singură dată pentru scurt timp în regiunea de limită a ghețurilor, la nord de strâmtoarea Bering. Cursa submarinului „Nautillus” s-a desfășurat între 22 iulie și 5 august.

După-masă citit capitolul *Din salonul de înfrumusețare al sălbaticilor* din cartea lui J. Lips. Schițat patru bucăți lirice.

11 august

Seara, de la 21^h-23^h, văzut, la cinematograful „Magheru”, filmul cu bravul soldat Švejk, – tehnicolor. Tema are ceva de donquijottesec răsturnat. Nu cunosc romanul lui Hašek și nu-mi pot da seama dacă exagerările din film sunt ale romancierului sau ale regizorului. Personajul Švejk a fost însă foarte bine interpretat, artistul neavând nimic din „convenționalitatea” tipologică a eroilor din categoria sfintei simplități. Șarjat, în orice caz, a fost rolul feldkuratului și de un comic grotesc secvențele cu medicii alieniști, jandarmii, detectivul... Filmul, pitoresc, place foarte mult și dă rămă pentru a doua oară și definitiv Astro-Ungaria habsburgică. Rețin din „Informația Bucureștiului”: luând cuvântul la mitingul consacrat dării în exploatare a hidrocentralei de la Kuibîșev, N. S. Hrușciiov, referindu-se la problemele situației internaționale, a declarat: „Vom lua toate măsurile pentru a împiedica dezlănțuirea unui nou război”. Hidrocentrala va purta numele lui Lenin și este cea mai mare din lume, având o putere de aproximativ cinci milioane de Kw.

12 august

În presa de dimineață nimic deosebit. Nu știu de ce, dar toată ziua, am avut sentimentul că este duminică. Finisat bucățile lirice schițate

duminica trecută. Le-am intitulat: *Domnul, Nașterea Pruncului, Moartea și Povere*.

13 august

Dimineața (10^h-14^h) la Antohi: completat și refăcut unele părți din textul manualului de l. română cl. a VI-a. Vor mai fi necesare circa 16 ore de lucru pentru a pune la punct acest manual care a suportat prima critică a Editurii Pedagogice. Din „Scânteia” de azi rezultă că U.S.A. își joacă prestigiul la sesiunea extraordinară a Adunării Generale a O.N.U., și că O.N.U.-ul e pus în fața unei încercări istorice. Ceea ce înseamnă: dacă U.S.A. nu va fi obligată să-și retragă trupele din Liban, soarta O.N.U.-ului va fi aceea a fostei Ligi a Națiunilor. Americii îi trebuie 54 de voturi ca să-și treacă proiectul de rezoluție. Sesiunea va fi scurtă. În orice caz, până pe săptămâna viitoare multe lucruri vor fi lămurite în ceea ce privește balanța de forțe a celor două lagăre antagoniste. Citit, în parte, și părăsit lectura cărții I. Ilf și E. Petrov *Douăsprezece scaune*. M-a enervat ieftinătatea cuprinsului, – atât din punctul de vedere al stilului, cât și din cel al umorului.

Revăzut, eliminând cuvintele care se repetă prea frecvent, o parte din sonete.

14 august

Pe plan politic nimic nou. În America de Nord organizarea unei democrații populare cu dictatură a proletariatului e ușor realizabilă după răsturnarea regimului burghez: proletariatul american, plus milioanele de evrei și negri pot da oricând prea suficiente cadre pentru ca puterea să nu mai poată încăpea niciodată pe mâinile altcuiva.

Continuat cu revizuirea sonetelor. De la 10^h-13^h meditația de l. rusă cu elevul Drăguț Ștefan, corigent. După-masă am continuat revizuirea sonetelor. E o muncă penibilă, căci retușările, în acest fel de reluări se fac mai mult la rece. Ca să reduc cu 60% cuvântul „lumină”, care apărea de 37 de ori în cele 121 de sonete pe care, la un moment dat, le „finisasem”, îmi trebuie 25 de termeni care să preia, pe cât posibil integral tensiunea lirică (semnificație+sunet+acel ceva imponderabil și inefabil) a vorbei înlocuite. Deocamdată elimin numai termenii nefixați prin rimă. Cuvintele care abundă în sonetele mele sunt: lumină, stea-stele, cer, vecie-vecii, lună, iubire, clar etc.

Seara m-am plimbat la Șosea și în Parcul de odihnă I.V. Stalin. L-am întâlnit pe domnul Ion I. Nistor, fostul meu mecena. Împlinește sau a împlinit 82 de ani zilele acestea. E încet la pas, dară judecata și memoria îi sunt excelente.

În „Gazeta literară” de astăzi nu figurează nici o poezie. Vreo zece contribuții cu conținut normativ și critic, articolele pro pace, câteva alte coloane informative și cele două pogoane de complicații semnate de Z. Stancu.

15 august

Ieri a încetat din viață, la Paris, și în vârstă de numai 58 de ani, fizicianul francez Frédéric Joliot Curie. Membru al Partidului Comunist Francez, Fr. Joliot Curie a fost președinte al Consiliului Mondial al Păcii, președinte de onoare al Asociației „Franța-U.R.S.S.” și laureat al premiului internațional Lenin „Pentru întărirea păcii între popoare”.

În ședința din 13 august a sesiunii speciale extraordinare a Adunării Generale a O.N.U., A.A. Gromîco, ministrul Afacerilor Externe al U.R.S.S., șeful delegației sovietice, a atacat vehement proiectul de rezoluție prezentat de Eisenhower și a cerut, categoric, retragerea trupelor americane și engleze din Liban și Iordania.

Lucrat toată ziua la retușarea sonetelor.

Presa de seară e de tot zgârcită în vești.

19 august

Nimic clar pe plan internațional. Lucrat toată ziua la sonete, în afară de orele 10-13, când am revizuit cu dna Antohi manualul de l. română. Zilele acestea se vor cunoaște încadrările „definitive”. E umilitor să fii, an de an, neliniștit de problema: „oare voi figura pe schemă?”

21 august

10^h-14^h lucrat cu dna Miroslava Antohi la manualul comandat; mai avem două, trei ședințe și vom fi terminat prima revizuire a materialului.

La O.N.U. anglo-americanii s-au încurcat în propriile lor ițe. Mi-am scos costumul bleumarin de la croitor. Am, în fine, două rânduri de haine. Dacă voi fi încadrat o să-mi pun la punct și rufăria și încălțăminte. Seara în vizită la prof. Vintilă Mihăilescu. Mi-a arătat noua lucrare a lui Vintilă. Pleacă, probabil, la Moscova.

Retușat un singur sonet. Cu cât înaptez în lucrare, cu atâta se înmulțesc și dificultățile.

22 august

În afară de 10^h-12^h, când am avut lecția de limba rusă cu elevul Ștefan Drăguț, am lucrat, toată ziua, la sonete. Pe la ora 15^h, tov. subdirectoare Proca, de la Școala nr. 40 (Andronache) m-a mobilizat pentru defilarea de mâine.

Pe plan politic internațional americanii bat în retragere. La O.N.U. va fi pus la vot proiectul de rezoluție arab, proiect de compromis. Am aflat că, vinovat de complotare împotriva ordinii de Stat, poetul Vasile Voiculescu a fost ridicat dimpreună cu alți câțiva nesocotiți, lipsiți de simțul realității. V. Voiculescu care trebuie să fie octogenar, e mistic de când îl cunosc. Ultima dată l-am văzut acum doi sau trei ani, purta, băcător la ochi de neostentativ, barbă și plete de Iisus. Era foarte zgârcit la vorbă și, deși mă cunoștea destul de bine, de la Ion Pillat, îmi răspundea ca unui străin. Nu mi-am putut da seama în ce măsură suferă sau nu de manie religioasă.

Am mai auzit că un prieten, făcându-i lui Horia Hulubei morală pentru faptul „că mănâncă atâta rahat”, academicianul i-a răspuns: „Și nici nu-ți închipui cât mai pot mânca!” Excelent răspuns. „Foștii” noștri fac pe moraliștii cu prieteni ca Horia Hulubei, dară, – pe lângă faptul că uită „rahatul” pe care l-au mâncat pe vremea hohenzollernilor, a legionarilor și antonescienilor, – li se strepezesc dinții când văd „rahatul” altora, iară aceasta numai fiindcă acest „rahat” e la înălțimea strugurilor din fabula cu vulpea. Eu am ajuns la convingerea că mult mai patriotic este să contribui, indiferent în ce funcție sau loc te găsești, la sporirea bunurilor materiale și morale ale țării tale, decât să-ți otrăvești sufletul cu jinduirea lucrurilor și stărilor care nu se vor întoarce niciodată și care nici nu trebuie să se întoarcă vreodată.

23 august

6^{30h}-13^{30h} la manifestație. Vorbit cu O. Șafran, cu directoarea adjunctă Proca, de la școala nr. 40, de la care am aflat că mă propusese pentru funcția de director adjunct al școlii, dară tovarășa Valentina Georgescu, inspectoare șefă a Secțiunii de Învățământ a Raionului 1 Mai, i-a răspuns că regretă că nu mă poate numi, deoarece am întrerupt ani de zile

învățămintul și nu sunt nici membru de partid; vorbit cu directorul școlii nr. 43 (Proletarul) și cu alți profesori. Încadrările nu vor fi probabil, gata decât pe la 15 septembrie crt., căci, în afară de modificările survenite în urma reducerii numărului de ore la limbile moderne, se vor opera și unele epurări. Epurați vor fi foștii exploataitori (moșieri, chiaburi, bancheri, fabricanți etc.), foști legionari, foști deținuți, ofițerii antonescieni, evreii care au solicitat emigrarea în Erez Israel și, dar acest lucru nu se dă ca sigur, foștii membri de partid.

24 august

10^h-12^{30h} lecție de limba rusă cu elevul Șt. Drăguț.

După-masă lucrat la sonete. Revăzut și cele două manuscrise cu prima și a doua versiune a acestor sonete. Manuscrisul prim cuprinde 32 sonete scrise în septembrie-decembrie 1943, 3 (trei) sonete, datate cu 3/I 1944, 11/I 1944 și 21/I 1944, 172 de sonete, scrise între 1 ianuarie 1945 și sâmbătă, 28 aprilie 1945, și cinci sonete purtând unul, data de 13 ianuarie 1948, două data de 20 ianuarie 1950, unul, cea de 23/I 1950, iară cel de al cincilea – data de 26 ianuarie 1950. În total, manuscrisul prim conține 213 bucăți. Manuscrisul al doilea, mai elaborat, constă din două caiete și conține 125+81=206 de sonete. În cel de al treilea manuscris, în care selectasem 121+28=149 de sonete (culegerile: *Sonete pentru tine* și *Turnul*) sper să reintegrez, pe cât posibil, toate sonetele mele. Plănuisem, cândva, să scriu 365+1 de bucăți, un fel de „sonete pentru un an”. Forma aceasta fixă, pe care mi-am impus-o cu scopul de a face un exercițiu tehnic dur, duce așa de repede la saturație, încât după 28 aprilie 1945, mi-a fost peste putință să înghit vreun endecasilab rimat, dar încă să-l scriu, deși nu-mi lipseau temele lirice. Totuși planul ar putea fi reluat căci nu o dată m-a și ispitit să-l reiau și să-l duc la bun sfârșit. Dacă aș izbuti să-l realizez, cantitativ și calitativ, ar da o carte unică în literatura noastră.

Seara în vizită la Silvia și Tilică, apoi recitit versuri de V. Voiculescu (*Urcuș*).

27 august

10^h-13^h lecția de limba rusă cu elevul Șt. Drăguț. A început să gândească și, deci, să se descurce. Cred că va reuși la examen.

Englezii trimit întăriri în Golful Persic. În R.S.S. Ucraineană vor începe, la 25 sept. crt. zilele culturii românești. „La Kiev, Odessa, Cernăuți vor avea loc festivaluri ale filmelor românești...”.

După-masă am citit versuri de Taras Șevcenko. Enormă e tristețea acestui poet popular. Multe versuri sunt foarte frumoase. În orice caz nu forma artistică a fost preocuparea principală a lui Șevcenko. Limba e, prea deseori primitivă (din cauza abundenței diminutivelor folosite, cred, pentru tonul liric minor pe care-l susține). Uneori pasajele produc nedumerire, iară sunetele compromit seriozitatea textului. Totuși Șevcenko e un foarte mare poet. Bineînțeles trebuie să-l plasezi în veacul și spațiul în care a trăit.

Cumpărat: 1000 de coale de hârtie velină culoare albă satinată format 210x297[=35]lei și *Térence Les Adelphes* (Texte latine; XI-^{ème} tirage revu; Libr. Hachette, 1921) [=2 lei].

28 august

10^h-13^h lecția de limba rusă.

Terminat de citit cartea *Aventură la Matto Grosso* de Raymond Manfrais (trad. Ștefănescu Medeleni și Paul B. Marian; Edit. Tineretului, 1958). Persistă zvonul că vor fi dați afară din servicii și foștii membri ai P.M.R. În acest caz, eu care am fost forțat să mă înscriu în P.S.D. și fără să fiu întreat, am fost vărsat în P.M.R. din care am fost dat afară fără să fi comis vreo abatere, ci numai fiindcă Egon Weigl și alții au ținut să justifice înlăturarea mea din învățământul superior, mă pot pomeni iarăși fără muncă, iară aceasta... dar mai bine să nu mă gândesc la calvarul care m-ar putea aștepta.

29 august

10^h-12^h ultima ședință de limba rusă cu elevul Șt. Drăguț. Măine da corigența.

Recitit *Nebănuitele trepte* de Lucian Blaga. Sunt deprimat. Mă obsedează teama că nu voi fi încadrat și-mi paralizază orice dor de muncă literară. Și aș mai avea o groază de sonete de retușat.

S.U.A. manevrează în Taiwan. O nouă presiune? „Completarea” celei din Liban și Iordania?

30 august

Retușat patru sonete, recuperat unul. Citit, din Taras Șevcenko, aproape total ce e cântec propriu-zis. Cântecul lui Șevcenko sună categoric popular. Aproape că le-ai putea considera folclor. Șevcenko e un cântăreț aproape mistic al dorinței de libertate ucrainene. Convins că

dușmanii poporului său sunt polonezii, evreii și moscalii, întreaga ură a lui Șevcenko se îndreaptă împotriva acestora sunând fanfarele satisfacției în ceea ce privește trecutul glorios și flautele tristeții când e vorba de prezent.

31 august

Lucrat la retușarea sonetelor. Vizită, cu Stella, la Florica Valigorschi și la dna E. Silaghi. La Florica Valigorschi, am văzut un foarte frumos smochin plin de smochine, mici cât nuca, dară de tot gustoase. Arbustul crește în grădinița din curte. Peste iarnă trebuie învelit cu paie și scânduri.

Văzut *Cartea cu jucării* de Tudor Arghezi. Coperta și vignetele de Mitzura Arghezi; desen sec.

Seara la televizor, competițiile sportive europene de la Stockholm.

2 septembrie

Dimineața m-am prezentat la Școala medie mixtă nr. 12 („Spiru Haret”, str. Italiană) ca să aflu la ce materii voi predă. Directoarea, tov. Teodorescu, tip de femeie mai mult decât cochetă și de tot sigură de sine însăși, deși amabilă în răspunsuri, mi-a spus că nu știe nimic de vreo încadrare a mea la școala d-sale și că la școala medie nr.12 nu există ore libere nici la filozofie, nici la română. Nu mai înțelegeam nimic și încep să mă îndoiesc de totul: nu mai departe de vinerea trecută Stella a primit asigurări de la tov. Valentina Georgescu, șefa Secțiunii de Învățământ a Raionului „1 Mai”, că suntem amândoi încadrați la „Spiru Haret”, eu având ore de completare la școala de la Andronache.

Vizitat expoziția „Punctul pe i” de la Sala Dalles. Desen corect, conținutul însă submediocru. Adevărată ziaristică la comandă. Seara, la televizor, printre altele, emisiunea în legătură cu festivalul Enescu.

Lucrat și la sonete.

4 septembrie

După-masă lucrat cu dna Antohi la manualul de limba română. Seara, cu Stella, în vizită la dna Dr. Tanța Adameșteanu.

Zvonurile cu epurarea foștilor membri de partid persistă. Din învățământul mediu din București este vorba să fie scoase 500 de cadre didactice. Măcar dacă unul din noi nu ar fi epurat. Însă atât Stella cât și eu ne putem aștepta la orice.

5 septembrie

Dimineața lucrat la sonete. După-masă în vizită la G. Löwendal unde am cunoscut-o pe prietena Irinei Löwendal, actrița Dorina Done; apoi în vizită la Coralia Călin. Seara, directorul Șc. nr. 43 mi-a comunicat că trebuie să fiu prezent, până la data intrării în vigoare a noilor scheme, la școlile la care am funcționat. Deci mâine trebuie să fiu la Șc. nr. 43, apoi la „N. Bălcescu” (nr. 42).

6 septembrie

Dimineața la Șc. 43, consiliul pedagogic; după-masă la școala Stellei, de serviciu, în locul ei, și consiliu pedagogic. Seara lucrat la sonete. Așteptarea schemelor și teama de a nu rămâne neîncadrat mă torturează ca un coșmar. Nu de mine îmi pasă, dară ce se fac copiii dacă, la un moment dat, nu le voi mai putea asigura continuarea pregătirii pentru munca profesională către care merg.

După ora zece seara, i-am telefonat lui Victor la Vatra Dornei, aducându-i aminte că trebuie să-mi trimită copia după certificatul său de naștere. Voiam să știu, de altfel, și cum îi merge dacă mai e în serviciu și dacă toți ai săi sunt sănătoși. La un moment dat s-a auzit un „clic-clic!” pe fir și a venit și tonul. Am continuat convorbirea având impresia că suntem ascultați. De fapt se defectase numai ceva. Probabil pe firul telefonului meu. Dar toată seara m-a obsedat „convîngerea” că am fost ascultați în timpul convorbirii. Când am pus pe furcă receptorul, așteptând să mi se comunice durata convorbirii, – care n-a trecut în nici un caz, de trei minute, funcționara de la comenzile interurbane nu m-a sunat. Am bătut în furcă. Degeaba. Rămăsesem în legătură cu Vatra Dornei. După un timp sunt sunat și mi-a comunicat că aș fi vorbit douăzeci de minute. Protestele mele au fost zadarnice. Firul a mai rămas blocat mult timp. Nu însă durata constatată de funcționară mă necăjea, ci impresia de a fi fost interceptat. Prof. Al. Ieșan mi-a scris o carte poștală.

7 septembrie

Dimineața, scris bucata lirică *Ascult câteodată clinchetul* (Vers liber). Lucrat la sonete. Citit pastelurile din V. Alecsandri *Opere alese*, ediție îngrijită de G.C. Nicolescu; București, Edit. Lit. și Artă a Uniunii Scriitorilor din R.P.R., 1949.

8 septembrie

12^h-19^h de serviciu la Școala nr. 43. Seara, mi-a comunicat Silvia, că am fost încadrat, la catedră completă, la Școala Nr. 40 (Andronache).

9 septembrie

Dim[ineața] lucrat cu dna Antohi la manualul dânzei de limba română. Pe la prânz m-a vizitat pictorul Traian Sfințescu. Îl rugasem să vină să vadă lucrările lui Șerban. Le-a văzut și i-a dat câteva sfaturi utile. După-masă lucrat la sonete. Presiunea americană în Orientul Extrem mi se pare foarte stranie. Atât China cât și Uniunea Sovietică s-au pronunțat clar în ceea ce privește Taiwanul și pacea mondială. Ce urmăresc Statele Unite ale Americii? Un nou eșec la O.N.U.?

10 septembrie

9^h-14^h de serviciu, la Școala nr. 43 (Proletarul). După-masă bolnav: temperatură, guturai. Informația, venită de la Silvia, în ceea ce privește încadrarea mea la Șc. nr. 40, informație pe care Silvia o deține de la prof. Stan Marin, care funcționează la Școala medie mixtă nr. 12 („Spiru Haret”), pare a fi numai un ecou al convorbirii mele cu directoarea Teodorescu: îi spuseseam că am ore la Șc. nr. 40.

13 septembrie

Aflând că sunt încadrat la catedra de limba română de la Școala de 7 ani mixtă „Ion Creangă” din cartierul Ion Creangă, m-am prezentat la școală. Situată dincoace de linia c.f. București-Constanța, e considerabil mai aproape decât Șc. nr. 43. La caz de întrerupere a circulației autobuzelor, nu am, de la capătul liniei de tramvaie 21, mai mult de jumătate oră mers normal. Luni, 15 septembrie crt. ora 8 se face festivitatea deschiderii noului an școlar. Mi-am cumpărat manualele și gramaticile (cl. V, VI și VII) nou apărute.

14 septembrie

M-a vizitat N. Coban. I-am citit o parte din bucățile lirice scrise între 15 mai și 12 august crt. Se pare că l-au surprins prin noutate. Venise și Lia Șaru-Simulescu. Rămânând la masă la noi, mi-a mărturisit că liricile ascultate au tulburat-o.

După-masă lucrat la sonete, dar nu am reușit să retușez decât unul singur.

15 septembrie

8^h-10^h deschiderea festivă a noului an școlar. 14³⁰-19^h ore de curs și dirigenție (sunt dirigințele clasei a V-a A = 42 elevi). 19^h-21^h consiliu pedagogic. În noaptea spre azi am visat că mi-am scos un dinte incisiv din maxilarul superior; dară incisivul nu era dinte, ci măsea voluminoasă. Nu m-a durut și nu a sângerat când l-am rupt cu degetele. Nu avea rădăcină. Astfel de vise îmi vestesc sau prevestesc moartea cuiva. În cazul de față moartea unei persoane marcante și situate în mod excepțional în locul social pe care-l deținea. Tot în noaptea aceasta l-am visat pe Mihail Sadoveanu.

16 septembrie

10^h-20^h cu școala, 6 ore de predare, una teren, una fereastră, două drumul. Colegii, în frunte cu directorul, par a fi oameni de bunăvoință. Catedra de istorie o deține Vasile Netea. Seara, la televizor, festivitatea de distribuire a premiilor Concursului internațional „George Enescu”. Mă simt, de la o vreme, ciudat bolnav.

19 septembrie

7^h-22^h obligații școlare: teren, întocmirea planurilor, ore de curs, consiliu pedagogic.

Seara citit din Hölderlin și Bacovia. Îmi place, uneori, să ascult melodia cea mai absconsă a poezilor preferați și niciodată nu o aud mai bine decât recurgând la liricii care se mișcă în lumi cu desăvârșire deosebite.

Măișoara a împlinit astăzi douăzeci de ani.

23 septembrie

În drum spre școală, tramvaiul în care mă găseam, a călcat, în dreptul străzii Roma, un nenorocit de muncitor. Vatmanul a fost reținut de miliție. La Obor – bariera pusă. Totuși am ajuns, transpirat ca un cal de curse, la țanc. Orarul e, deocamdată, cum nu se poate mai inacceptabil pentru mine, căci am, de patru ori pe săptămână, orele așezate, cu respectivele ferestre, între 9^{30h} și 19⁰⁵. N-ar fi nimic dacă mi-aș putea valorifica într-un fel sau altfel timpul. În cancelarie (care e și cabinet medical și biroul

directorului nu există însă decât patru scaune) nu poți lucra nimic. Am uitat de secretară, căci și ea își are masa de lucru în această cancelarie 3 m lungime și 2 și 1/2 lățime. În afară de aceasta, lipsind multe cadre didactice, activitatea e haotică. Plec de acasă pe la orele 8 și mă întorc, dacă nu e nici o ședință, pe la 20 și 15 minute. Astfel toată ziua mi se duce prosteste, cheltuit din cauza proastei organizări a activităților didactice. Dacă ar fi să se permanentizeze, situația e parcă anume creată pentru a epuiza până și pe cel mai rezistent dintre bărbați. Nu mai vorbesc de prostul randament școlar pe care-l dă, în acest fel de condiții, orice cadru didactic. Și vrem să facem învățământ în slujba poporului!

Încordarea dintre Statele Unite și U.R.S.S. pare a fi de tot serioasă.

24 septembrie

Toată ziua la școală. Aducem 20.000 de cărămizi provenite dintr-o clădire dărărmată și rămase nefolosite la școala din Colentina. Aducem și lemnăria corespunzătoare, – bineînțeles tot veche, – și vrem să construim, cât mai repede posibil, cel puțin o sală de clasă. Dacă am dispune de 10.000 de lei, lucrurile s-ar aranja imediat. Școala nu dispune însă de nici un ban pentru construcții. Totuși, chiar dacă nu vom putea face fundamente de beton, vom construi. Numai dacă nu obținem aprobarea secției raionale de învățământ, nu vom putea face nimic deocamdată.

25 septembrie

9^h-18^h la școală. Încadrările nu au apărut încă. Ne lipsesc multe cadre. Golurile trebuie acoperite. Copiii sunt rahitici, nedisciplinați, în bună parte complet refractari la învățătură. Totuși acesta e materialul uman cu care trebuie să lucrăm și pe care-l vom forma, oricâte greutateți ar trebui să biruim. Azi am terminat de corectat compunerile-sondaj date săptămâna trecută. Nici o lucrare fără greșeli grave de ortografie! Nu mai vorbesc de gândirea lamentabil de confuză. Tot astăzi am început cu ascultările din lecția zilei și sunt nevoit să constat că elevii nu știu să învețe, nici să se exprime. Mă întreb cum de-au ajuns în ciclul doi.

China a dat al 12-lea avertisment Statelor Unite ale Americii. În Franța, stânga pare a se găsi în totală panică și derută.

28 septembrie

10^h-14^{30h} lucrat cu I. Antohi la manualul de limba română. Aproape încheiat. Mai avem, totuși, nevoie de o ședință pentru a pune la punct tablourile pentru compunerile libere ale elevilor.

Seara în vizită la prof. Vintilă Mihăilescu, întors, joia trecută, de la Moscova. A vizitat și Leningradul și Kievul. Foarte multe lucruri par a-l fi impresionat prin seriozitatea lor. Mausoleul în care se găsesc Lenin și Stalin (nu în sicrie de sticlă etanșate, ci culcați, pur și simplu, ca pe catafalc), e construit de un moldovean din Tiraspol. Lenin și Stalin par a fi decedați ieri-alaltăieri. Sunt amândoi, mici de statură. Lenin e încruntat, Stalin are o expresie mai flască.

În Franța, referendumul a adus peste 75% din voturi lui Charles de Gaulle.

5 octombrie

Cu trenul de 7^{45h} plecat la Cernica, la mormântul tatii. Văzut lucrările de drenare și îndiguire din luncă, plimbat prin pădure, până la Tânganu, adus acasă 145 de gutui. Seara recitit *Firele de tort* de G. Coșbuc. Inegal, lipsit de un simț artistic propriu-zis, încurcat în filozofări pe care nu le poate susține, George Coșbuc va rezista numai prin ceea ce e popular în opera sa. Încolo, lirica acestui cumsecade nășăudean se situează, oricum am vrea s-o interpretăm, sub nivelul pastelurilor lui Vasile Alecsandri.

7 octombrie

Sunt, de vreo două săptămâni, tot mai gripat. Astăzi, mi-a fost mai rău ca oricând. Ajuns acasă, pe la orele 9 seara, (după 12 ore de muncă la școală), am avut vertije și am vomat suc gastric limpede ca apa de izvor. Am băut un ceai foarte dulce, am înghițit o pastilă de Antigermine (oxychinolinsulfadimethylaminochinazin 0,50 g) și un piramidon și m-am mai liniștit. Nu am putut însă scrie, nici citi, căci lumina îmi producea vertije.

8 octombrie

Toată ziua școală.

Chinezii au încetat focul.

Tov. Demetriad, fostul meu director de la Școala nr. 43, mi-a comunicat că i s-au cerut referințe despre mine. D-sa le-a rugat pe profesoarele

V. Popescu și Spânu, să-i dea aceste referințe. Sunt, deci, în discuție la Secția de Învățământ! Ce mai au cu mine răii și boii regimului după ce mi-au făcut nedreptățile suportate de la 1949 încoace?!

9 octombrie

Zi liberă; totuși, între 18^h și 22^h oră de dirigiență, ședință sindicală și ședință a consiliului diriginților.

În „Gazeta literară” de astăzi, B. Elvin îl atacă, destul de pieziș, pe Ion Barbu (vezi „Semnul retrograd al poeticii lui Ion Barbu”). Vizat este, de fapt, profesorul Dan Barbilian și nu poetul *Jocului secund*, căci profesorul D. Barbilian a fost legionarizant. Mă întreb însă: avut-au vreo valoare părerile ideologice ale matematicianului acestuia, totuși de valoare, care, temându-și întotdeauna situația, s-a dat după vânt, ca de altfel, de tot bătător la ochi, după 23 august 1944, când s-a grăbit să înghită o sârmă de calibrul unui Halanay?! Fetidul Halanay a înjurat, pe sălile universității bucureștene, pe cei mai de seamă profesori români și dimpreună cu alți turbați de teapa dânsului, a organizat alungarea din învățământul superior a unor oameni pe care orice regim, și cu atât mai mult regimul democratic popular ar fi trebuit să-i lase să-și vază de știință, căci tocmai acești oameni s-au dovedit a fi mai utili cercetărilor științifice decât geniile de pe strada Lipscani care s-au autopromovat mari universitari, trebuind, în cele din urmă, să fie îndepărtați, ca necorespunzători, de la catedrele pe care le-au considerat moșie personală.

Chinezii au dat Americii, cel de al 25-lea avertisment.

11 octombrie

Dimineața scos de la reparație ceasul tatii. Ceasornicarul m-a asigurat că mai poate merge treizeci de ani. E un Ω vechi, cu cadran marcat cu cifre romane. Pe tata, de pe când eram băiat de 4-5 ani, îl țin minte cu acest ceas. Apoi, când mi-am luat bacalaureatul, mi l-a dat mie. I-l restituisem după ce m-am întors din străinătate. La moartea bietului tată l-am luat iarăși eu. E, de altfel, singurul meu ceas acuma, căci pe al meu, după ce fusese stricat și nepurtat ani de zile, l-am dat, reparat, lui Șerban.

După-masă: ora de curs, dirigiență și careu la școală. Măine, la orele 7, trebuie să fiu pe teren, pentru acțiunea de deratizare a capitalei. O să-mi aduc aminte și de anii de la Ecarisaj.

Seara lucrat la sonete.

A murit Pius al XII-lea, Pastor Angelicus, despre care, în 1939, scrisesem un articol de fond în „Glasul Bucovinei”, de s-au supărat popii cernăuțeni ortodocși pe mine.

14 octombrie

Toată ziua școală. Seara aflu că Secția de Învățământ de pe lângă Sfatul Popular al Capitalei i-a cerut și profesoarei Ionescu Timuș referințe despre mine. Deci, tot sunt în discuție!

15 octombrie

Toată ziua școală. Seara recitit versuri din Baudelaire. Prof. Aram Frenkian mi-a telefonat că i s-au cerut referințe despre mine.

16 octombrie

Zi liberă. Dimineața am încercat să lucrez, dară nu mi-a fost posibil. Starea de rău de mare se declară imediat ce ies de sub acțiunea fener-ganului pe care mi l-a prescris Vintilică. Cumpărat Katherine Mansfield, *Garden Party* și alte povestiri (ESPLA, colecția Meridiane) și, din aceeași colecție *Vechi povești chinezești*.

Dna Marieta Dimitriu, fosta mea directoare de la școala elementară din cartierul Steaua, Grivița Roșie, unde am predat, în 1951-1952, limba rusă, a telefonat Stellei că i s-au cerut, din partea Secției Raionale de Învățământ 1 Mai referințe despre mine.

În „Gazeta literară” de azi B. Elvin continuă să critice lirica lui Ion Barbu, în schimb în această gazetă calitatea versurilor publicate e din ce în ce mai proastă.

După-masă am încasat chenzina: 550 lei, minus 11 lei cotizația sindicală. Plătind alte datorii, am rămas cu 25 lei.

17 octombrie

Toată ziua la școală. Pe la ora 17³⁰ mi-a fost așa de rău încât m-am temut să nu cad. Am trimis un elev la farmacie să-mi cumpere Passifloral. După ce am băut sedativul am început să mă mai limpezesc. E oribil răul acesta. Ai senzația că plutești și că totul e gata, gata să pornească a se roti în jurul tău. Și, pe deasupra, penibila senzație de greață. Săptămâna viitoare ar trebui să consult și un ORL-ist și să-mi fac analizele. Nu știu de ce, dar mi se pare că răul se datorează unei viroze.

18 octombrie

După-masă, la școală. Am luat dozele respective de Passifloral și am ținut în loc răul care se accentuează după ce fumez.

Citit *Vechile povestiri chinezești* traduse de Lucia Nasta. E o traducere bună, iară povestirile și ingenioase și frumoase și pline de filozofie a vieții. Ceea ce e și mai important, trebuind subliniat deși e loc aproape comun, e faptul că omenescul e tot așa de omenesc în China secolului al X-lea, ca și în Euramerica secolului al XX-lea. Iar în ceea ce privește forța captivantă a acestor povestiri chinezești, ele sunt cel puțin tot așa de atrăgătoare și de grațios construite ca și paginile cele mai bune ale *Decameronului* boccaccian. Și încă o remarcă: genul hua-băn („scrieri ale povestitorilor”) dovedește că, în materie de „modern-nemodern” modernă a fost și va rămâne, întotdeauna, numai pagina literară care izvorăște dintr-o inimă umană generoasă și tinde să trezească, în inimile cititorilor, coardele generozității.

China se găsește la al 34-lea avertisment serios dat provocărilor americane.

22 octombrie

Toată ziua școală. Mi-a fost rău, dar mai puțin: luasem, preventiv, pe la ora 7³⁰, doza de Passifloral, pe care am repetat-o pe la orele 14, iar toată ziua n-am băut decât borș.

Problema numărul unu în școala noastră e disciplina. Dacă vom reuși s-o disciplinăm cum trebuie, toate celelalte greutăți se simplifică mult de tot, căci copiii, în absoluta lor majoritate, sunt inteligenți.

26 octombrie

Am încercat să scriu, nu mi-a fost însă posibil. După-masă, vărul meu, Traian Lastovietchi, fiind în București cu mașina trustului, am profitat de ocazie și m-am repezit, cu Stella și Șerban până la Cernica. Mormântul tatii s-a mai lăsat. Morții noștri sunt pietrele noastre de hotar. Unde zac părinții noștri și unde s-au născut!

Seara, la televizorul lui Puiu, am vizionat *Ivan cel Groaznic*, (cu Cerkasov în rolul țarului, și cu Eisenstein ca autor al viziunii).

27 octombrie

Zi liberă. Dimineața am trecut pe la Notariat să văd dacă s-au terminat lucrările în legătură cu succesiunea. Vor fi, probabil, gata pe sâmbătă. M-am întâlnit cu poetul Doru Dumitrescu. Spune că e membru al Uniunii Scriitorilor, deși n-a mai publicat nimic de la război încoace. Spune că eu trebuie să figurez pe vreuna din listele celor privați, temporar sau definitiv, de dreptul de a publica. [Mai știi! Posibil ca vorbele „nici una!”, pe care mi le-a spus Tudor Arghezi, când l-am întrebat, pe vremuri, dacă mai am vreo șansă în ceea ce privește reprimirea în Uniunea Scriitorilor, să se fi referit la una dintre aceste liste]. Dumitrescu mă crede „Iconarist”!, iar „Iconarul” și întreaga activitate a celor din jurul lui Mircea Streinul trec, pe bună dreptate, drept manifestări legionare. Or eu nu numai că n-am fost niciodată legionar, dară m-am bucurat de cel mai sistematic și mai susținut boicot din partea legionarilor, Mircea Streinul creându-mi, oriunde i-a fost posibil, atmosfera cea mai ostilă cu putință. În fond nu eu sunt păgubitul, căci, de bine, de rău, tot mi-am câștigat mult-puțina bucată de pâine în anii de mizerie 1952-1957. Păgubită e literatura reperistă, căci oricât de închipuit aș fi, tot nu sunt atât de orbit de închipuire ca să nu-mi dau seama că nu scriu mai prost decât Mihai Beniuc și ceilalți. Și n-ar fi stricat ca lirica anilor 1944-1958 să fi înregistrat și alte sunete decât cele ale trompetelor propagandistice, sunate, și fals, și nesincer, și grețos de simplist, de cei 15-20 de poeți care mint, se mint și se lasă mințiți numai și numai să-și asigure cât mai bine banul pentru care, la caz de nevoie, sunt în stare să se sfâșie ca lupii.

Scris profesorului Alexandru Ieșan, la Sibiu, și lui Eugen și Victor. Seara ne-au vizitat Fred și Elvira Micoș. Fred nu a fost încadrat anul acesta la Facultate.

29 octombrie

Toată ziua școală. În presa de azi se discută cazul Boris Pasternak, premiul Nobel pe 1958. Uniunea Scriitorilor din U.R.S.S. l-a exclus din rândurile membrilor săi pentru grave calomnii aduse Uniunii Sovietice prin conținutul romanului *Dr. Jivago*. Boris Pasternak, născut în 1890, e evreu și poet simbolist de mare valoare. Bineînțeles realismul socialist și simbolismul nu pot coexista în țările lagărului socialist, iară Boris Pasternak, din motive de ordin subiectiv sau forțat de alte interdicții, nu a

mai putut publica nimic de la Stalin încoace, deși i s-a dat voie să trăiască din câștiguri realizate din traducerea unor clasici ai literaturii universale. Romanul *Dr. Jivago*, încredințat unei edituri italiene (într-un moment de destindere politică), a fost tradus în principalele limbi ale Apusului și, fiindcă acest Apus exploatează orice document potrivit Uniunii Sovietice, s-a montat, de tot abilitate, premiul Nobel al cărții. În acest fel conținutul romanului *Dr. Jivago* atinge, ca o armă teleghidată, centrul interesului cititorilor. Enervarea U.R.S.S.-ului e justificată. Mă întreb numai dacă punerea la index a unui scriitor, oricât de neînsemnat ar fi el, nu se răzbuună odată și odată!

Seara, 21^h-22^h, în vizită la Dorina Florian: îmi propune să scriu cântece de masă sau o cantată pentru muzica lui Teodor Popa.

30 octombrie

Zi liberă. Am trecut pe la Ecarisaj și mi-am scos adeverința pentru timpul servit (9 mai 1955-31 octombrie 1957), de care am nevoie pentru completarea actelor în vederea întocmirii cărții de muncă, am trecut pe la Ileana Brățășanu, lăsându-i o cerere, ca să-mi scoată o adeverință asemănătoare pentru timpul servit la ISPROR-București și am trecut pe la Ion Murnu, ca să-mi împrumute masca mortuară a lui Eminescu pentru lecția mea de mâine despre marele nostru poet. Seara m-am simțit prost. Răul mi-a revenit.

31 octombrie

Toată ziua școală. La lecția despre Eminescu am avut inspecție (inspectorul Vasile Ioan). A fost o reușită peste așteptări de bună.

1 noiembrie

Dimineața la Uniunea Scriitorilor, ca să cer eliberarea unei adeverințe prin care să se constate câți ani am figurat pe lista membrilor acestei Uniuni. Tovarășa Bădilă, de la Evidența cadrelor mi-a promis-o pe marți. După-masă școală. Seara la Murnu.

2 noiembrie

Interesant acest comunicat al Agenției Tass: „În legătură cu scrisoarea adresată de B. L. Pasternak tovarășului N. S. Hrușciiov, agenția Tass a fost înputernicită să declare că organele de stat sovietice nu vor pune nici un fel de piedici lui B. L. Pasternak dacă el își va exprima dorința să plece în

străinătate pentru a primi premiul ce i-a fost decernat. Versiunea răspândită de presa burgheză că lui B. L. Pasternak i s-ar fi refuzat dreptul de a pleca în străinătate este o născocire grosolană. După cum s-a aflat, până acum B. L. Pasternak nu a înaintat nici unui organ de stat sovietic cererea de a i se acorda viza de plecare în străinătate și aceste organe nu au obiectat și nu vor obiecta nici pe viitor împotriva acordării vizei de ieșire lui B. L. Pasternak. În cazul în care B. L. Pasternak va dori să părăsească definitiv Uniunea Sovietică, a cărei orânduire socială și al cărei popor le-a calomniat în lucrarea sa antisovietică *Doctor Jivago*, organele oficiale nu-i vor crea nici un fel de dificultăți. I se va acorda posibilitatea să părăsească Uniunea Sovietică și să încerce personal toate «minunățiile raiului capitalist»“.

Același comunicat publică și scrisoarea adresată, de B. Pasternak, lui Nikita Sergheevici Hrușciov: „Stimate Nikita Sergheevici, Mă adresez dv. personal, Comitetului Central al P.C.U.S. și Guvernului sovietic. Din raportul tovarășului Semiceastrnîi am aflat că Guvernul nu ar pune nici o piedică plecării mele din U.R.S.S. Acest lucru este pentru mine imposibil. Sunt legat de Rusia prin naștere, prin viața și munca mea. Nu concep soarta mea despărțită de ea și în afara ei. Indiferent de greșelile pe care le-am săvârșit și de rătăcirile mele, nu mi-am putut imagina că mă voi afla în centrul unei campanii politice ațâțată în Occident în jurul numelui meu. Dându-mi seama de aceasta, am făcut cunoscut Academiei Suedeze că renunț de bunăvoie la Premiul Nobel. A-mi părăsi patria înseamnă pentru mine moartea și de aceea rog să nu se ia împotriva mea această măsură extremă. Pot spune cu mâna pe inimă că am făcut câte ceva pentru literatura sovietică și pot să-i fiu de folos. B. Pasternak, 31 octombrie 1958“.

„Scrisoarea a fost primită la 31 octombrie 1958, ora 18“, se adaugă în comunicat. Comunicatul mai transmite că scriitorii din Moscova au aprobat hotărârea care prevede excluderea lui Pasternak din Uniunea Scriitorilor din U.R.S.S. și că au adoptat, în unanimitate, o rezoluție prin care se cere guvernului sovietic să-l priveze pe trădătorul B. Pasternak de cetățenia sovietică.

În numărul de azi al ziarului „Scân-teia“, – număr în care sunt publicate comunicatele Tass de mai sus, Mihai Beniuc iscălește articolul „Rușinea de a pierde omenia“, articol contra Pasternak. Aș fi curios să știu ce gândește Tudor Arghezi care, din luna august, petrece dimpreună cu întreaga sa familie, la Zürich, în Elveția.

4 noiembrie

Toată ziua școală.

Scris, la comandă, *Lumina lui Octombrie*.

5 noiembrie

Toată ziua școală. S-au ivit câteva situații grele (în clasa a VI-a A). Trebuie căutate și găsite metode speciale de restabilire a disciplinei.

6 noiembrie

Zi liberă. M-am simțit ceva mai bine. Trecut pe la școală, ca să iau parte la festivitatea în cinstea zilei de 7 noiembrie 1958. Citit, cu acest prilej, versurile *Lumina lui Octombrie* comandate pentru festivitatea SOVROMULUI care ne patronează școala și care festivitate nu a mai avut loc.

9 noiembrie

De la 14^h-21^h, de gardă la școală. Citit volumul de versuri *Se arată lumea* (ESPLA, 1956) de Maria Banuș și *Dialectica poeziei sau cântece despre cântec* de Marcel Breslașu. Cele mai bune bucăți ale volumului Mariei Banuș sunt cele scrise în vers alb liber: *Fiilor mei*, *Ție-ți vorbesc*, *Americă* (cea mai bună!) și *La Porțile raiului* (prea multe motive și accente semite). Dacă nu ar avea atâtea zguri, bună ar fi și poezia *Despre pământ*. Din volumul lui Marcel Breslașu, volum pe cât de interesant, pe atâta de plin de moloz și artificii facile, mi-a plăcut, – citez din memorie, – *Mii de temple*, *Pan*, *Drum*, *Opinii*, *Eclectism*, *Alte întâmplări în livadă*, *Curriculum vitae*, *Epigrafa la volumul „Cântece de lume”*.

13 noiembrie

Dimineața am trecut pe la notariat și pe la cabinetul pedagogic al raionului. La notariat actele succesoriale nu sunt încă gata, iară la cabinetul pedagogic nu am găsit pe nimeni.

M-am întâlnit cu I.M. Nistor. E amărât. Lucrează tot la cooperativă. Nu l-am întrebat dacă mai face psihologie. L-am întâlnit și pe Stelaru. Zice că a fost atacat în „Lupta de clasă”. Pentru evazionism. Autoarea articolului e o evreică. Stelaru m-a informat că Haupt, unul dintre șefii politici ai literaturii din R.P.R., fugit în Apus, ar fi tot evreu.

Vizitat expoziția pictorului P. Codiță (Galeriile Magheru). A fost singura bucurie a zilei de azi. *Un autoportret*, lucrare de tot serioasă, *Peisajul*

cu grădini-Fundeni, Grădinarul Dinu Nicolae fruntaș cultivator, Natură statică cu roșii și sticlă sunt luminoase, aduc bucuria culorii sincer simțite. Peisajul cu grădini e bogat în spații. Pictorul P. Codiță a fost o surpriză pentru ochii mei atât de flămânzi de culoare și lumină frumoasă. Desenele lui nu mi-au plăcut. Nici sculptura.

16 noiembrie

După-masă m-a vizitat, adus de Dorina Florian, compozitorul Tiberiu Popa, ca să discutăm tema textului de care are nevoie pentru cântecul de massă cu care să participe la un concurs. Pe tema pace și prietenie, îi trebuie un text în patru părți: prima, metru larg și grav, a doua, metru dramatic, scurt, a treia, luminoasă, maiestuoasă și a patra, imn. În total maximum 12 strofe. Textul trebuie să fie gata săptămâna aceasta. Voi încerca să-l scriu. Domnul Tiberiu Popa ne-a cântat apoi, la pian, un concert de pian, părți din opera sa *Cocoșul negru* și părțile principale din opera „*Ciuleandra*”. Melodia având suflu mare și resurse psihice viguroase pentru creații majore.

19 noiembrie

Toată ziua școală. Terminat de vizitat elevii clasei mele. *Lumina lui Octombrie* versurile care mi-au fost comandate pentru sebara școlară închinată zilei de 7 noiembrie 1958 sună astfel: „*Rămâne viu Octombrie, pe veci,/ Lumina lui e stea ne-asemuită./ În van visează dușmanii zvezeci/ Tăria să i-o năruie știrbită./ Semnându-și prometeicul decret,/ Nu s-a tocmît, el, Ilici,/ cu limbuții / Și Pacea e spre multul lor regret,/ Și-acum lozincă a Marii Revoluții./ Dar azi suntem un miliard de vrieri/ Și-n lumea toată alte miliarde/ Înscriu porunca bunei lor puteri/ Pe purpurii ca flacăra stindarde./ Iar mersul nostru nu e marș fâlos/ Ci viitor ce-a zămislit milenii-n/ Acel Octombrie-nalt și luminos/ Când răsunau cuvintele lui Lenin./ Priviți, mai tari ca orice oțel și zid/ Stau pavăzele Păcii la hotare./ Nebiruită ca și-al ei partid/ E hotărârea lumii proletare./ Degeaba-și pun nădejdi-le-n atom/ Cei care-și văd mormântul la picioare./ Noi, comuniștii, credem doar în om/ Și-n forțele lui darnic creatoare./ De-aceea viu e Octombrie, pe veci./ Lumina lui e stea nebiruită./ Pieri-vor, pulberi, dușmanii zvezeci/ Și ea-n zenit va sta, ne-asemuită.*”

23 noiembrie

Dimineața am continuat lectura istoriei Rusiei, *Histoire de Russie*, de N. Brian-Chaninov (Les Grandes Études Historiques, Paris, 1929, 12^{-ème}

édition). Cartea captivează ca un roman polițist. Nu e însă o istorie a Rusiei, ci o suită de schițe istorice despre țarii ruși. Și acești țari, afară de două, trei excepții, s-au purtat ca niște porci. Poporul rus aproape că nu figurează în destul de voluminosul op al lui N. Brian-Chaninov. După-masă m-a vizitat compozitorul Tiberiu Popa. I-am dat textul. I-a plăcut, dar a fost de părere să reduc o parte din versurile părții a doua și să modific partea a treia adăugând una sau două strofe în metrul strofei prime. Seara în vizită la Naumești și la Gabi, soția lui Tili, nepotul Stellei.

26 noiembrie

Toată ziua școală. Seara recitit câteva pagini din C. Hogaș, *Pe drumuri de munte. I Amintiri dintr-o călătorie în Munții Neamțului* (cu o introducere de Vladimir Streinu; Ed. Fundația Regală pentru Literatură și Artă, București, 1944). N-aș fi crezut că și la recitare, C. Hogaș îl poate capta așa de mult pe cititor. Am recitit: *Spre Mănăstiri, Pe Șeștina, De la Văratec la Săcu și La Agapia*.

28 noiembrie

Toată ziua școală. Seara continuat cu lectura din C. Hogaș.

29 noiembrie

Dimineața liber. Mi-am revăzut lucrările dramatice. Nu sunt chiar toate de lepădat.

După-masă, școală. Seara lectură din C. Hogaș.

30 noiembrie

Dimineața, cu elevii clasei a VII-a A, în pelerinaj la mormântul lui Mihai Eminescu și, bineînțeles, la cele ale lui I.L. Caragiale și G. Coșbuc. Elevii au depus flori pe mormântul marelui poet. Le-am arătat apoi, trecând prin alea poezilor, mormintele lui P. Cerna, Șt.O Iosif, I. Minulescu, apoi ale lui Bacovia și Ionel Teodoreanu și pe cel al inginerului constructor de avioane Traian Vuia. În „figura” rezervată scriitorilor le-am spus câteva cuvinte despre Neculuță, C. Moldovanu, Victor Ion Popa, Labiș, G.A. Petre, Mircea Streinul, N.D. Cocea, Camil Petrescu și alții. Am văzut apoi mormintele actorilor și, lângă ele, fără de nici un fel de podoabă sculpturală, mormântul lui Paciurea, sculptorul nostru cel mai mare. Ne-am oprit, de asemenea, la mormântul lui Liviu Rebreanu. Deși locuiesc în acest

cartier al Bucureștilor, copiii nu văzuseră încă cimitirul Bellu, care i-a uluit prin diversitatea, mărimea și luxul multora dintre cripte.

După-masă, de la 16^h-19^h am luat parte la festivitatea dată de școală, cu concursul întreprinderii I.A.R.U.C. (fost „Polizorul“?), și al echipei artistice a Întreprinderii Poligrafice Nr. 1. Am asistat numai la programul artistic, de tot reușit.

Seara am citit, la cererea insistentă a dnei Ghinescu, care a întors vizita Stellei, câteva din liricele mele.

1 decembrie

Se împlinesc, astăzi, șapte ani de la moartea lui Mihail Chirnoagă. Cercul literar condus de el s-a risipit de mult. Eugen Barbu, a cărui *Groapă* a fost discutată, pagină cu pagină în acel cerc, a ajuns autor lansat și, din anticomunist feroce, cum se considera și, mai ales, ținea să se manifeste, a devenit articlier de frunte al propagandei antiburgheze. Delicatul Căplescu s-a refugiat în muzică și, la vârsta-i de 30 de ani, cât o fi având, nu-și poate câștiga nici pâinea cea de toate zilele. Horga, atât de interesantul și complexul căutător de echivalențe logice pentru datul liric sau în general artistic, trebuie să facă muncă de hamal la o editură undeva. Larian-Postolache, culegătorul de informații culturale, s-a eclipsat. Gallia Henegariu e fotografă. Ceilalți s-au plasat pe unde s-a nimerit. Și bietul Mihail Chirnoagă, care, convins crocean în ale esteticii, visa să dea impuls nou literaturii românești, a trebuit să-și ispășească atât de năprasnic – și de ciudat totodată, începutul de acțiune. Mă iubea și-l iubeam. Se logodise și dorea să-i fiu nun. Cu o zi înainte de moarte îmi telefonase. Parcă-i aud cuvintele de încheiere a convorbirii: „Mi-i dor de tine. Te sărut.“ Trebuia să ne vedem a treia zi. Și în ziua a treia un alt telefon, din partea logodnicei dânsului, mă înștiință că „Mișu ne-a părăsit“ și mă invita să iau parte la înmormântare. Și l-am văzut pe catafalc. Galben. Frumoasa-i frunte mare – zdrobită. Un braț, tăiat, așezat pieziș. Fața plină de lovituri. Îl călcase, la o trecere de nivel, trenul. L-am dus la mormânt ca pe un frate. Dumnezeu dee-i raiul ceresc, căci mult chinuit a mai fost, din frageda-i copilărie, acest poet fără noroc!

2 decembrie

Toată ziua școală. După o dimineată ca de primăvară, pe la ora 12, cerul s-a întunecat dinspre răsărit și un vânt puternic, gonind nori albi și nouri de culoarea cernelei albastre și a tuciului afumat, a schimbat în

câteva minute clima. Pe la ora 15 a început să fulguie. Seara, pe la ora 18, cădea o ninsoare ca-n toiul iernii. Când am străbătut câmpul dintre școală și capul de linie al tramvaielor 21 și 22, zăpada, așternută de circa cinci centimetri, scârțâia ca în zi de Bobotează.

3 decembrie

Toată ziua școală. Citit „Expunerea făcută de tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej la ședința plenară a C.C. al P.M.R. din 26-28 noiembrie 1958”. Se dă importanță specială transformării socialiste a agriculturii. Acum înțeleg sensul Chemării publicate în „Gazeta literară” de joi, 27 noiembrie crt. Mă întreb numai ce și cât vor putea înțelege orașenii, chiar dacă-s scriitori și chiar dacă stau două, trei luni la țară, din viața sătească.

4 decembrie

Zi liberă. În „Gazeta literară” de azi, scriitorii răspund chemării Biroului Uniunii Scriitorilor din RPR, și încă în ordine alfabetică. Astfel Camil Baltazar crede că această chemare corespunde dorinței sale, Eugen Barbu spune că trăim o epocă de romantism revoluționar, Ury Benador, mai circumspect, arată că una din semnificațiile importante ale chemării constă în faptul că ea era undeva, în conștiința sa, Ion Brad e de părere că politica partidului dă noi aripi cântecului, Vasile Cabulea promite că-și va spori neîncetat cunoștințele, Emilia Căldăraru vrea să meargă pentru un timp mai îndelungat în mijlocul țărănimii muncitoare spre a cunoaște, mai îndeaproape, viața tumultuoasă în plină transformare socialistă a satelor noastre, Vera Calin vrea să se documenteze ca critic literar, Mioara Cremene își vede la țară locul, Mihail Davidoglu își limitează stagiul sătesc la o lună de zile și anume în munca culturală, Suzana Delciu consideră chemarea Biroului Uniunii Scriitorilor din R.P.R. ca un îndemn al dânzei către sine însăși, Nicolae Deleanu găsește în fine fericitul prilej de învățăminte și de cunoaștere adâncă și multilaterală a vieții poporului, Dan Deșliu vrea să învețe de la popor, spre a dobândi noi succese pe drumul realismului socialist, Eugen Frunză răspunde și el: PREZENT!, Al. I. Ghilia mărturisește că, de astă dată, nu va mai fi numai spectatorul care contemplă munca eroilor pe care s-a străduit să-i înfățișeze, Ion Grecea, mai sincer, arată că va trebui să fie și propagandistul realizărilor regimului nostru la sate, Ion Horea pleacă la țară, pe timp mai îndelungat,

cu sentimentul celui care pleacă la învățătură, Mira Iosif e convinsă că munca la țară se va repercuta fericit în creația tinerilor scriitori, Ștefan Iureș se bucură cu deosebire că va avea nespuse de multe de învățat de la oamenii muncii, Gica Iuteș așteaptă cu emoție ziua plecării, Eugen Jebeleanu recunoaște, în fine, că e indispensabil ca artiștii în genere să cunoască și procesul prin care trece bobul de grâu până la prefacerea lui în pâine, Nicolae Jianu e sigur că i se deschid perspectivele unor succese viitoare, Victor Kernbach, considerându-se soldat al literaturii de partid, promite că va lupta pentru oglindirea vieții autentice a mediului în care va trăi, Aurel Lambrino știe, deși nu cunoaște pe nimeni din cei în mijlocul cărora se va afla în curând, că o să aibă multe de scris, Ion Lăncrăjan, retoric, subliniază că e de datoria scriitorilor și a oamenilor de cultură să participe din plin la viața țărănimii muncitoare, Corneliu Leu se și vede personaj în acțiune, Horia Liman, crezând că descoperă cine știe ce Americă, afirmă cu hotărâre că scriitorii au fost până azi, beneficiarii nu numai ai roadei pământului, ci și ai însușirilor de inteligență și simț artistic excepțional cu care sunt înzestrați țăraniii noștri, Remus Luca va merge, în ianuarie 1959, într-un sat și e convins că va avea multe de învățat, Radu Lupan e convins că, participând la munca politică și culturală de la sate, își va înmulți cunoașterea realității în chip nemijlocit, Toma G. Maiorescu va pleca cu entuziasm, Tudor Mihail e bucuros, Florin Mugur va considera ca pe o mare onoare reușita sa la învățătură câștigată în munca dusă de țărani muncitori din satul în care va fi trimis, Pop Simion vrea să fie mai aproape de viață și să-și pună talentul în slujba partidului, Veronica Porumbacu se simte devenind activistă, Cristian Sârbu pleacă bucuros să adauge la zorii satului entuziasmul său pentru lumină și socialism, Nicolae Stoian își vede realizată dorința care e o datorie totodată, Al. Șahighian vede în Chemarea Biroului Uniunii Scriitorilor un îndemn patriotic, Nicolae Tăutu se va revedea cu vechii prieteni de pe când își făceau stagiul sub arme, Ștefan Tita vede un scop înalt în această acțiune, Florin Tornea mulțumește, încă o dată partidului pentru acest prilej care îi va îmbogăți cunoștințele, Petru Vintilă socote că i se dă posibilitatea de a deveni propagandist al liniei partidului în opera grandioasă de transformare socialistă a satului, Violeta Zamfirescu cunoaște și iubește sufletul sătenilor și de aceea e foarte bucuroasă că va putea sta vreme mai îndelungată într-un sat, iară Haralamb Zincă, ultimul

după azbuche, răspunde din toată inima: „cu primul eșalon voi pleca și eu.” Patruzeci și trei de răspunsuri publicate, patruzeci și trei de „n-am avut încotro!”

6 decembrie

Și Comitetul pe țară al Uniunii Artiștilor Plastici lansează, în „Contemporanul” de ieri, sub titlul *În miezul vieții* o chemare către toți artiștii plastici, ca să meargă la țară în lunile acestea de iarnă; iară M. Beniuc se invită, în prima pagină a acestui „Contemporan”, să fie „la cot cu cei de frunte, și s-asude!” Sunt convins că toți intelectualii vor fi cuprinși, într-o formă sau alta, în bătaia care se va da, anul viitor, pentru socializarea agriculturii.

Seara în vizită la Lenuța și Relu, care s-au instalat în noua lor locuință din Blocul 67, str. Barbu Văcărescu.

7 decembrie

Am stat acasă toată ziua. Am recitit și retușat fantezia mea dramatică, i-aș zice tragedie, *Don Juan*, scrisă în săptămâna dintre luni 8 septembrie și duminică 14 septembrie. Ciudat, unele pagini mi se par foarte bune, altele copilărești de naive, deși întregul face impresia unui ceva pitoresc și interesant până la captivarea pe care o exercită asupra ta numai romanele polițiste. După-masă mi-a telefonat domnul Tiberiu Popa, anunțându-mă că a terminat, urmând numai să mai fie transcrisă, compunerea muzicii pe versurile date de mine.

8 decembrie

7^h-11^h la lemne. 600 kg (dintre care, cel puțin 50 de kg, lipsă), lemn de fag și brad calitatea ultimă și 120 kg lignit ameliorat. Și cu acest combustibil va trebui să ieșim până în februarie 1959, dacă nu chiar până în martie. Lemnul m-a costat 65⁴⁰ lei, lignitul 31²⁰ lei, transportul 18²⁰ lei, bacșișurile 14 lei. Total: 128⁸⁰ lei.

După-masă revăzut manuscrisele mai vechi.

11 decembrie

Zi liberă. Retușat piesa *Don Juan*. E, și, probabil, va rămâne o Lesedrama și la propriu și la figurat. Ar putea fi, totuși, text bun pentru teatru. O voi reforma cu primul prilej, iară prilejul acesta înseamnă dispoziție plus o săptămână liberă. Expozițiunea va trebui limpezită, dialogul, mai ales cel filozofic, de lestat, caracterele scoase mai în relief.

13 decembrie

Dimineața și seara, după orele de curs de la școală și după mitingul de la Școala nr. 40 (Andronache) scris, pentru cercul artistic teatral al studenților Facultății de Medicină Veterinară, Măișoara fiindu-i responsabilă, sceneta *Plugușor 1947*, circa 400 de versuri.

14 decembrie

Dimineața transcris *Plugușorul 1947*. Seara am primit vizita dnei Ghinescu, Dorinei Florian și a compozitorului Tiberiu Popa și a nepotului Stellei, medicul Virgil Mircescu, care a venit cu Gabi, soția sa. Le-am citit piesa *Aici e totul farsă*. Actul I a fost găsit greu, din cauza densității prea mari; actele II și III au recoltat, în schimb, aplauzele tuturor. (Piesa ar merita să fie retușată și, mai ales, în ceea ce privește actul I, „afânată”. Din acest prim act s-ar putea face două unități de acțiune, fie tablouri, fie acte propriu-zise.) Compozitorul Tiberiu Popa ne-a cântat, apoi părți din cantata sa *Pace, prietenie*, pe textul literar dat de mine, și muzică de Ravel.

17 decembrie

Toată ziua școală. Și aș avea nevoie de ceva mai mult timp liber. Am atâtea proiecte literare, îmi lipsește însă timpul. Totdeauna intervine ceva. Sunt ca și vegetația polară, în câteva zile trebuie să trec și prin primăvară și prin vară și prin toamnă, căci pe neașteptate se întorc zăpezile obligațiilor cotidiene și țin, și țin la nesfârșit! Și, când mă gândesc, că ar trebui să dispun de cât mai multe ore pentru munca pentru care sunt pregătit și apt, mă cuprinde o mare tristețe. Niciodată nu am fost mai nelalocul meu ca în ultimii paisprezece ani, ba, mai precis, ca în ultimii douăzeci și patru de ani! Întotdeauna am fost pus în situația de a face altceva!

18 decembrie

Zi liberă și, pe deasupra, ca și cea de ieri, zi cu adevărat mediteraneană! Parcă aș fi la Roma! Dimineața am revăzut câteva sonete. Pe la prânz am trecut pe la Secția de Învățământ raională, ca să-mi perfectiez formele necesare întocmirii noului carnet al muncii. De astă dată, a mers fără de nici o piedică. Persoana verificatoare, fiind bărbat, a trecut, după cum era și logic, peste toate „suprapunerile” de care se lovise data trecută funcționara. După-masă l-am consultat pe Vintilică. Sufăr, de câteva săptămâni, de o ușoară asurzire a urechii drepte. La început credeam că

o să treacă. Răul persistă însă. Și destul de îngrijorător. Vintilică spune că trebuie să consult neapărat un medic orelist, nu mi-a indicat însă nici un nume de otorinolaringolog bun. Exodul evreilor ia proporții. Și culmea surprizei, și-au cerut pașapoartele și o seamă de oameni de încredere ai Partidului: directori din ministere, artiști, academicieni (Kreindler de exemplu), activiști de partid, profesori. Printre aceștia din urmă figurează și O. Șafran care, dimpreună cu alți coreligionari de ai lui, a lucrat pentru îndepărtarea elementelor neevreiești din facultăți. Lumea crede că evreii pleacă dintr-unul din aceste două motive: „ori rămânem definitiv sub ruși, și atunci evreii nu au nici un viitor, ori vine războiul, și atunci, temându-se de răzbunare, acești evrei, socotiți a fi vinovați și socotindu-se ei înșiși a fi vinovați de toate nedreptățile suferite de elementul autohton, se salvează, – ca și de teama bombardamentelor, – cu un ceas mai devreme.” Semnificativ e alt fapt: evreii care pleacă manifestă o bucurie vecină cu panica și, în meschina lor obrăznicie, țin să le spună românilor că tot ei, evreii, au avut și au mai multe drepturi.

Evenimentele sunt, într-adevăr, din nou încordate: ONU-ul nu a recunoscut delegația Ungariei, i-a considerat prezența ca lipsită de temei juridic și, deci, neavenită; ONU-ul a cerut U.R.S.S.-ului să-și evacueze trupele din Ungaria; Berlinul continuă să rămână sub lupa diplomaților, iară, recent Mao Tzedun și-a prezentat demisia din funcția de președinte al Republicii Populare Chineze, rămânând numai cu postul de prim-secretar al Partidului Comunist Chinez. În locul de președinte vacant în urma demisiei lui Mao Tzedun ar fi vorba să fie ales sau că a și fost ales, un general transferat din lagărul lui Cian Khai-Și. Nu cred, totuși, în război și, cu atât mai puțin în inevitabilitatea lui. Seara, la televizor, documentarul Beethoven.

19 decembrie

Toată ziua școală.

20 decembrie

Dimineața liber. Făcut ordine în hârtiile mele. Scris câteva filozofisme și așezat, cu mici dezvoltări, propoziția: $\alpha- = \alpha$, $\alpha = \beta$, $\beta- = \beta$, $\beta = \gamma$, $\gamma- = \gamma$, $\gamma = \delta$ etc. (α nu mai este α , α a devenit β ; β nu mai este β , β a devenit γ ; γ nu mai este γ , γ a devenit δ etc.).

Pe la ora 12 ne-a telefonat Tatana, sora dnei Arghezi. Ne-a spus că d-na Arghezi a fost, timp de 2 săptămâni, bolnavă de congestie cerebrală,

trebuind să stea la pat. Domnul Arghezi, care, sfătuit de medici, a trebuit să se lase de fumat, a trecut de asemenea printr-o perioadă de acută nervozitate. E destul de dificil și acum. Și frământat de grijă. Într-o zi, stând de vorbă cu ea între patru ochi, domnul Arghezi i-a spus Tatanei, că e atât de îngrijorat, încât i se pare că se prăbușește pământul peste dânsul.

21 decembrie

Dimineața văzut expoziția de grafică din Sala Dalles. În general – nimic nou. Multe lucrări, de-a dreptul neartistice. Se simte comanda. Nu mai vorbesc de caricatura și de afișul politic. Departe de a marca un început, expoziția arată oboseală, dezorientare, neîncredere și chiar chiul de prost gust!

După-masă am văzut, în sala de spectacole a Palatului Administrativ C.F.R., filmul francez *Vrăjitoarele din Salem*, realizat cu Yves Montand, după piesa lui Nash. Film foarte bun sub aspectul imaginilor și în parte, chiar și sub cel al jocului. Deși realiste, secvențele cu crizele „demonice” ale fetelor enervează și-l aduc pe spectator în situația de a râde pe socoteala regizorului. Filmul este un „j'accuse!”. Numai că, indirect întreaga acuzare cade asupra soției lui P., femeie în care e concretizată priza pe care poate să o aibă o sectă religioasă asupra unui biet suflet omenesc. Tragedia aceasta e o tragedie în care dragostea iese călcată în picioare de dragul mândriei, al dorului de putere și al poftelor de avere, iară toate acestea în mod inevitabil, fatal. Seara corectat cele 38 de teze trimestriale ale clasei a VI-a A.

22 decembrie

Zi liberă. Dimineața, la 9^h, m-am prezentat la Școala medie de fete Nr. 10 (fosta Centrală) pentru a lua parte la Cercul pedagogic, dar am aflat că toate cercurile se țin în ultima lună a fiecărei luni. La această școală m-am întâlnit cu dna Gabrea, care venise la cercul de limba latină. De la dumneai am aflat că Iosif Antohi nu mai este la Institutul de Științe Pedagogice și că nu O. Șafran, ci fratele dânsului, matematicianul, a cerut plecarea în Erez Israel. Osias a rămas la facultate.

Trecut apoi pe la registratura Uniunii Scriitorilor din R.P.R., unde am înregistrat, cu Nr. 14192, o cerere prin care solicit să mi se ia în discuție memoriul înregistrat în ziua de 26 aprilie, anul acesta. Am aflat că de 7 ianuarie 1959 se va ține ședința comitetului, iară, pe la sfârșitul lui ianuarie se vor discuta primiri de membri noi. La Uniune am întâlnit mulți cunoscuți. Toți membri ai fostei Societăți a Scriitorilor Români și

membri, încă, ai Uniunii. Au fost chemați să-și completeze fișele personale. Se tem de noi dări afară. Până acum, din cei peste 1500 de membri, au fost dați afară 700. E vorba ca numărul membrilor Uniunii să fie redus la circa 200. Și în această conjunctură vin eu cu cererea mea de reprimire!

Trecut pe la atelierul sculptorului I. Vlasiu. Am văzut un *Eminescu* de toată frumusețea. Și un *Bacovia* meditativ. Vlasiu își pune probleme foarte mari și foarte interesante și e, după părerea mea, unul din sculptorii noștri care nu sunt mari numai prin ceea ce plăsmuiesc, ci mari și prin gândire originală.

După-masă am pregătit tema marxist-leninistă dată pentru seminarul de astăzi seara. Seminarul s-a ținut de la ora 19³⁰ la 22¹⁰.

De Gaulle a fost ales președinte al Franței.

25 decembrie

Zi liberă, deși trebuia să fiu la școală pentru activități educative cu elevii, oficial fiind, totuși, sărbătoare. Directorul însă mi-a spus că, deoarece am zi liberă, nu trebuie să fiu prezent la aceste activități programate între orele 9-12. Citit versuri din Bacovia. Are acest autentic poet, ceva atât de imponderabil în simplitatea de concepție și execuție a poemelor sale încât, oricât l-ai citi, am vrut să zic: ori de câte ori l-ai citi, tot îți mai rămâne...?

27 decembrie

Dimineața, liber. Citit, în „Scânteia”, „Constituirea comitetului pentru sărbătorirea a 100 de ani de la Unirea Țărilor Române”. Dintre scriitorii propriu-zisi, figurează numai Arghezi, Beniuc, G. Călinescu, Ion Pas, M. Sadoveanu și Z. Stancu. Astă-noapte l-am visat pe Arghezi și, apoi, pe Camilar. Pe amândoi, foarte ciudat. După-masă, până la ora 21, școală și încheierea mediilor etc. 22^h- 1^h terminat de citit, pasionanta și bogată în date necunoscute mie, *Expediția Kon-Tiki* de Thor Heyerdahl (trad. de Șerban Andronescu. Edit. Științifică, București, 1958).

30 decembrie

10^h-18^h la școală, apoi, cu un grup de elevi din clasa V – VII, vizitarea muzeelor „Gr. Antipa”, „P.M.R.” și de „Literatură Română”. Seara, la Teatrul Național „I. L. Caragiale”, am văzut *Un post rentabil* de A. N. Ostrovski. Piesa, pe placul celor nediferențiați. Conținutul moral al piesei, gen Victorien Sardou.

31 decembrie

Către dimineață l-am visat pe Beniuc. Parcă, de tot colegial, venise la mine să mă anunțe că nu m-a putut primi decât numai în „secția de folclor” a Uniunii Scriitorilor. (Visele, în care mi se împlinește câte ceva, îmi anunță regulat, tocmai contrariul.) Mă pot, deci, aștepta la un răspuns negativ din partea biroului Uniunii Scriitorilor din R.P.R. Și aveam, pentru întărirea situației mele profesionale nevoie de calitatea de membru al acestei Uniuni.

Don Juan al meu trebuie refăcut. Recitindu-l, astăzi, am avut intuiția că prin adăugarea câtorva (3-4) tablouri noi și prin repartizarea materialului pe acte, piesa va câștiga tocmai relieful care-i lipsește încă. În orice caz, piesa trebuie să-și păstreze întreagă atmosfera actuală, căci fără de fantastic, nici un fel de *Don Juan* nu e posibil. Recitindu-l pe *Don Juan* mi-am dat seama că și Ion Vreme din *Balada Carpatină* trebuie scos în planul prim al acțiunii. În *Don Juan* lupta se dă între Duce și Frater Josephus, dar *Don Juan*, Prințul, e figura centrală. Antagonismul dintre biserică și puterea lumească e fond de pe care trebuie să se desprindă, maiestuos și totodată tragică, figura lui *Don Juan*. În *Balada Carpatină* lupta aceasta se dă între Vidra și Cornea, dară personajul central tot Ion Vreme trebuie să rămână. Dacă voi avea zile, răgaz și inspirație, voi scrie și *Frumoasa fără corp*, pe care o port, de ani și ani, în suflet. Mai întâi va trebui să limpezesc tot ce mai e neclar în *Don Juan* și în *Balada Carpatină*.

Într-o antologie de poezii germane, editată la Sibiu, (de autor și an nu-mi aduc aminte căci volumul îl foiletasem în mare grabă), am citit trei traduceri admirabile din Eminescu (*Somnoroase păsărele*, *Trecut-au anii...*, *Afară-i toamnă*) Traducător: Lucian Blaga! Toți ceilalți traducători pălesc în fața acestor traduceri. Cazul ilustrează adevărul, că numai poeții mari îi pot traduce pe poeții mari fără a-i trăda, căci numai aceștia traduc și ceea ce vibrează atât dincolo de corpul sonor cât și dincolo de sufletul semantic al cuvântului.

Tradiționalele zvonuri de ajun de An Nou: în Uniunea Sovietică ar fi izbucnit mișcări antiguvernamentale. Teribili mai sunt și românii noștri!

1959

1 ianuarie

1958 s-a săvârșit, iară 1959 a început într-o ceață londoneză: vizibilitatea scăzuse sub zece metri. În schimb dimineața de 1 ianuarie 1959 a răsărit mai frumoasă decât toate zilele mediteraneene, care au respins, parcă pentru totdeauna, primul val al iernii. Revelionul l-am făcut, Stella și cu mine, la Vintilă Mihăilescu, socrul Mariei, sora Stellei. Șerban și Măișoara plecaseră să petreacă, tinerește, la Vladi Ghinescu. La opt dimineața mai dansau și ne-au comunicat, că, după petrecere, întreg grupul merge la un cinematograf și apoi abia se împrăștie. Ce-mi pot dori și ce i-aș dori întregii omeniri decât sănătate și bună voie, pentru ca toate roadele păcii, începând cu libertatea și terminând cu belșugul tuturor bunurilor, atât al celor spirituale, cât și al celor materiale, să se reverse asupra întregii omeniri.

2 ianuarie

Dimineața 9^h-14^h consiliu pedagogic (prelucrarea Raportului de activitate a școlii în trimestrul I). Seara, la „Teatrul Tineretului” (în spatele Palatului Poștei) văzut *Hoții* de Fr. Schiller (în rolul bătrânului Moor – Valentineanu, în cel al lui Franz – Marcovici, în rolul lui Karl Moor – Al. Critico, iar în cel al Amaliei – Șahighian). Joc declamator, uneori grotesc de demonstrativ ca gest. Piesa o suportți, fiindcă e un document literar. Și-ți dai seama cât de mult îi datorează Schiller lui Shakespeare, căci pe lângă patosul romantic al tânărului revoltat împotriva tiraniei de orice fel, Schiller ia din *Regele Lear*, din *Hamlet*, din *Macbeth* și din *Iuliu Cezar* și chiar și din *Othello* întreg registrul efectelor teatrale shakespeariene.

3 ianuarie

9^h-15^h de serviciu la școală.

U.R.S.S. a lansat, ieri, o rachetă cosmică în direcția Lunii. Azi, ora 3,10 (ora Moscovei) racheta trebuie să se găsească la aproximativ 110.000 km de pământ. Măine, pe la ora 7, va ajunge în regiunea satelitului nostru. 384.400 km e distanța de la pământ la lună. Racheta are mai multe trepte. Ultima cântărește 1472 kg, iară greutatea totală a aparaturii științifice și de măsurat, împreună cu sursele de alimentare și containerul este de 361,3 kg. Cifrele cu privire la distanța de la pământ a rachetei cosmice în ziua de 3 ianuarie ora 3¹⁰, mi se par ciudate, deși nu înțeleg mai nimic din calcularea traiectoriilor interplanetare ale proiectilelor cosmice. Înseamnă că sovieticii și-au lansat racheta pe la ora 24 (2 ian. 1959). Dacă racheta va ajunge, în ziua de 4 ian. 1959, orele 7, în regiunea Lunii, adică după alte 28 de ore din momentul când se afla la 110.000 km distanță de pământ, înseamnă că va străbate 100.800'' cu a doua viteză cosmică (= 11,2 km/sec), ceea ce dă 1.128.960 km. Evenimentul are importanță cosmică, așa că știrea pe care prof. univ. Călin Popovici, șeful stației pentru observarea sateliților de la Observatorul Astronomic București, o califică drept *senzațională* depășește cu mult senzaționalul, iară tov. C. Popovici vorbește ca un ziarist și nu ca un om de știință. Sunt de tot nerăbdător să aflu date noi despre racheta sovietică. În ziua de 4 oct. 1957, U.R.S.S. lansase primul satelit artificial al pământului. În ziua de 2 ian. 1959, prima rachetă cosmică. Or, astfel de performanțe tehnice și științifice nu scad din prestigiul politic al unui stat, ci dimpotrivă. Sunt curios să știu care va fi riposta americanilor.

5 ianuarie

Moscova (Agerpres, TASS transmite: La 5 ianuarie, la ora 4 (ora Moscovei), racheta cosmică sovietică și-a continuat zborul, îndepărtându-se de Pământ la o distanță de 550.000 km și de Lună – la o distanță de 235.000 km. La 5 ianuarie, la ora 4 dimineața (ora Moscovei), coordonatele rachetei au fost următoarele: ascensiunea dreaptă de – 14 ore 18 minute și declinația minus 15 grade 11 minute. Ieri, ora 12 (ora Moscovei), coordonatele rachetei cosmice erau: ascensiunea dreaptă 14 ore și 15 minute; declinația – minus 12 grade. La suprafața rachetei temperatura era între + 10°C – + 15°C. la fel și temperatura utilajului și a gazului din interiorul

containerului cu aparatura științifică. În apropierea Lunii valoarea maximă a vitezei rachetei era de 2,45 km pe sec. Harold MacMillan, primul ministru al Marii Britanii, i-a transmis, prin sir Patrick Rally, ambasadorul Marii Britanii în U.R.S.S. următoarea telegramă lui Hrușciov: „Primiți, vă rog felicitările mele cu prilejul acestei realizări remarcabile. Sunt convins că ea va aduce un aport important la cunoștințele științifice ale omului. Oamenii de știință englezi se alătură acestor felicitări ale mele adresate colegilor sovietici și tuturor acelor care au luat parte la realizarea acestui proiect – 4 ianuarie 1959, Harold MacMillan“. Ecoul mondial al reușitei sovietice epocale în ceea ce privește astronautica este cel de uluire, în țările anticomuniste și cel de demnitate științifică perfect conștientă, în Uniunea Sovietică și în țările lagărului socialist. Nicăieri însă nu se trece cu vederea să se sublinieze importanța politică a evenimentului. În orice caz, apusenii au toate motivele să fie nu numai „oarecum îngândurați și melancolici“ („New York Harald Tribune“) ci chiar în panică, deoarece efectul psihologic al acestei victorii sovietice rămâne, deocamdată cel puțin, uriaș. Telegrama lui Harold MacMillan are ceva de zâmbet al oii din gura lupului și, după părerea mea trădează că politica Angliei a resimțit destul de dur noul seism produs de Soviete.

7 ianuarie

Zi de foiletare a manuscriselor mele și zi de odihnă. Șerban, lucrând la portretul verei sale Ninica (Victoria Nicolau), a izbutit să dea o operă cu valori plastice surprinzător de mature. De la autoportretul făcut vara trecută și până la acest portret, fiul meu a realizat un salt calitativ remarcabil. Se pare că talentul este real.

12 ianuarie

Pe la orele 11 a trecut Pichi (Ștefan) Zorzor, ca să-și ia textul pentru *Cantată*. Transformasem, pentru a salva situația o poezie mai veche, *Toboșarul* completându-l cu părți de text nou și vechi pretabil la compunere muzicală. Spre surprinderea mea, conglomeratul acesta a plăcut. Tiberiu Popa în schimb nu mi-a dat nici un fel de semn de viață. Și, după câte am înțeles de la Pichi Zorzor, textul dat lui Tiberiu Popa nu poate fi bun pentru o cantată, ci pentru un cântec.

Toată noaptea am visat urât. Mă găseam, cu Walter Brossmann (tovarăș de joacă din Bautsch-Moravia), undeva în America de Sud.

Mergeam pe un drum nisipos și plin de găuri în care se vedeau cozile șerpilor veninoși retrași pentru odihnă. Ici colo șerpii dormeau, încolăciți, pe drum. Călcam cu atenție, ca să nu-i trezim și să nu ne muște. Regretam că nu aveam cizme în picioare. Apoi ne-am pomenit într-un hambar, în fân. Ne urcaserăm pe niște scări de fier ca să nu ne ajungă șerpii. Deodată au început să vie șerpii. Cu sutele. Curgeau ca un pârâu. Erau numai crotali. Amenințau să se urce până la noi. Am părăsit scările, agățându-ne de niște frânghii, lanțuri sau sârme întinse. Walter își prinsese mâna într-o roată. Îi vorbeam ca unui mort. Îmi părea atât de bine că l-am revăzut. L-am întrebat: „Ții minte când îți spuneam Lämmergeier?“. L-am întrebat dacă știe ceva de Bierent Egon (prietenul meu din Bautsch). L-am întrebat acest lucru fiind convins că morții știu dacă oamenii cunoscuți de ei trăiesc sau nu. Nu țin minte ce mi-a răspuns Walter. Apoi totul s-a transformat. Parcă mă găseam la Iosif Antohi... și se răsturnase un camion tras de un cal... și calul nu mai voia să tragă... căci nu mai era cal, ci soția lui Antohi... și-l prinsese pe el într-o situație delicată. Antohi însă demonstra o piesă anatomică și spunea că e vorba de un hermafrodit. Piesa sângera. Mi-am zis că acest vis înseamnă că e vorba de un păcat. Șerban a modelat, ieri, un cap de Madonă, cca 12 cm înălțime. L-a lăsat să se usuce, căci vrea să-l păstreze în argilă.

13 ianuarie

Toată ziua școală. Început lectura *Impresii asupra literaturii spaniole* de G. Călinescu. (Edit. Fundațiilor Regale, București, 1946). Cartea o cumpărasem, de la Anticariatul general, în ziua de 17 dec. 1950 și o foiletasem, parțial. Proiectul sovietic al tratatului de pace cu Germania, publicat în presă, e inacceptabil.

14 ianuarie

Toată ziua școală. Seara, continuat lectura cărții lui G. Călinescu. Plină de truisme sau nu, cartea captează interesul și-l ține încordat. G. Călinescu are ceva de N. Iorga, atât în sens bun cât și în cel al tendinței de a demonstra cât de informat este.

16 ianuarie

Toată ziua, deși liber, munci mărunte și, din păcate, inutile în legătură cu planificările calendaristice școlarești. Cât de mult ar profita învățământul dacă bieteile cadre didactice n-ar fi atât de divers și de multiplu „îndrumate“, ci lăsate să-și vadă cinstii de munca lor!

Seara citit și ultimele pagini din cartea lui G. Călinescu. M-a distrat mai mult decât m-a instruit. E și aceasta o calitate majoră a cărților inteligent scrise.

17 ianuarie

Toată ziua școală. Prima zi de viscol.

Seara citit din poeziile lui Fr. Nietzsche. *Der Herbst, Über meiner Haustür, Ohne Neid, Ecce Homo, Sternen-Moral, Nach neuen Meeren, Die fröhliche Wissenschaft, Mitleid hin und herv – I. Vereinsamt, Pinie und Blitz, Das trunkene Lied, Die Sonne sinkt* sunt bucăți care-și păstrează, neschimbate, adâncimea și frumusețile. De altfel nici unul din versurile acestui genial poet nu-mi sună banal.

20 ianuarie

Toată ziua școală. Scris, la comandă, versurile Centenar: „Serbează-unirea țara noastră/Și-o clipă cântecele tac:/Își desfășoară-n zare-albastră,/Istoria trecutul veac.//Asemeni marilor puhoai/Se-nvolbură decenii-ntregi/Cu foamete,-nchisori, războaie/Și nedreptăți sub patru regi.//Plecat pe plug, țăranul plânge,/Dând doinei glas, adâncu-i dor:/Își vede înecată-n sânge/Revolta bravul muncitor.//Asemeni unor negre-osânde/Se-aștern numai amenințări/Pe lanurile gliei blânde,/Pe râurile bunei țări.//Dar, dintr-o dată, larg și soare/Se face orizontu-ngust/Și peste tot liberatoare/Sosește-o zi de-nalt August.//E cânt și chiote poporul/Parcă nicicând nu a fost trist./Măreț își poartă viitorul/Înscris pe steagul comunist!”

21 ianuarie

Dimineața școală. După-masă n-am mai putut continua cursurile căci, pe la ora 15 mi-a fost foarte rău: manifestările asteniei nervoase care m-a mai încercat de două ori, anul trecut. Am fost adus cu salvarea acasă.

22 ianuarie

Abia către seară m-am mai limpezit.

23 ianuarie

Mi-a fost mai mult rău decât bine.

24 ianuarie

O sută de ani de existență a României. Zi caldă ca de primăvară, cu toată zăpada care persistă în locurile umbrite. Seara, răsărit de lună plină!

Am scris, furat de multe gânduri, această *Odă* sau acest *Carmen saeculare*, pe care, dacă ar fi să-l public vreodată, l-aș intitula *Nu-i necesar să trăiești* motiv, de altfel, mai vechi în lirica mea: *Nu-i necesar să trăiești./Necesar/E să fii liber!/Aspră-i porunca, dar nu e/Alta/Care s-arate/Calea spre-o viață/Demnă de numele/Vieții./O, Românie,/Iată, plinit-ai/secolul și se întreabă/Fiii tăi: „Viitorul/Ce ne ascunde?” Se-ntreabă:/ „Ce ne învață/Astăzi, trecutul?” Sunt fiii/Tăi cei mai buni,/Necorupții,/Fiii aceia/Care lumina/Ta o sporesc și-ntru lauda/Ta, fără preget/Muncile păcii/Toate le duc și nimic nu/Cer, iară-n ora/Gravă-a restriștei/Uită de orice/Vis al lor și supremul/Gând li-i stindardul/Tău și suprema/Glorie numai/Gloria Ta:/Libertatea/Fără de care/Binele nu e/Bun, iară răul/În minte-și încuibă/Umbrele-n inimi/Tot mai triste și astfel,/Se ofilește/Planta-ncederii, moare/Prietenia, se stinge/Cinstea, tânjește,/Tăinic, iubirea și toate-s/Rânjet; ah, lașitatea-și/Mână, supuse,/Turmele,/Strigă-n/Piețe lozinca/Altor și e sfruntare/Cântecul./ Dară cu mult mai/Rea-i disperarea. De aceea,/Iarăși aceiași,/Fiii tăi fără preget/Vajnică-asupra/Lor iau povara/Timpului și e vestire/Bună cuvântul/Lor, mărturie/Tare credința-n/doborâtul/Tău Destin. Ispitare/Nu-i și nici groază/Să le clintească/Crezul! Înfruntă/Temnița, moartea,/Trec peste orice/Piedici. Curată-i/Inima și oțelită/Vrerea și nu e/Pic de-ndoială/Că vor învinge, căci unu-i/Drumul și-i o dreptate-n/Toate. Se sfarmă/Zidul. Se sfarmă/Lanțul. Cătușa-i/Armă și pulberi./Zace-mpilarea... Se-ntreabă/Însă ciudatu-mi/Suflet: „De unde/Vine atâta/cumpănă? Ce vrea să-nsemne/Răsturnătorul/Curs peste-atâtea/Praguri? Ce noimă/Crește-n această/Crunt repetată/Trecere printre atâtea/Aspre constrângeri?” Și-o voce/Milenară-i răspunde: „Fii liber!”/Nu-i necesar să trăiești/Necesar/E să fii liber!” Acesta-i/Rostul. Greu e, dar urma-i/Urcă și-arată,/Netrecătoare,/Noi firmamente; arată/Noi constelații și-asemeni/Numai luminii răsare/Cerul vieții! (Cu Stella am fost la parastasul familiei Bujor, apoi în vizită la cumnații mei, Nicolau.)*

25 ianuarie

Senzația de pierdere a echilibrului îmi mai revine. Dimineața am recitat sonete, din ciclurile orfice, de R.M. Rilke. De la 14^h-16^{30h} văzut filmul *Melba*. Film antologic de arii splendid cântate și bine sonorizate. Văzut, către seară, Expoziția de artă plastică din URSS (Sala Dalles). Acad. prof. Gheorghe Oprescu, prefațând Catalogul acestei expoziții, subliniază: „Expoziția de pictură, sculptură și grafică sovietică organizată în sala Dalles constituie unul din principalele evenimente artistice, nu numai

din toamna aceasta, dar din întreg anul 1958. Ea este a doua expoziție sovietică, urmând la puțină vreme după cea de acum câțiva ani de care ne aducem aminte cu plăcere toți cei care ne interesăm de mișcarea artistică contemporană. Dacă însă atunci expoziția era organizată pe criteriul prezentării a numeroși artiști, admirând [(sic!), probabil, o greșeală de tipar, căci cuvântul „admițând” e mai la locul lui decât „admirând”] pentru fiecare puține lucrări, acum accentul se pune pe numai câteva personalități din fiecare gen de artă. Este, deci, vorba de personalități. Am văzut și, în parte, m-a interesat sculptura, deși, în toată expoziția, nu figurează, – la sculptură, – nici o operă care să se ridice peste nivelul produselor unei școli obișnuite de arte și meserii. Nimic viguros.

29 ianuarie

După-masă școală. Scris versurile: „Cristalul stâncii dur, îl urcă/Precare mușchiuri, nu știu cum./Abia le-atingi tăcutul aur/Și totul se preface-n scrum.// Dar după ani ce verde-i locul/Puternici jepi vuiesc în vânt./Atârnă-n gol ca o cascadă/Prea lacom prinsă de pământ.//Nebiruită planta crește/Stăpână pe sterilul stei/Și-n seri de taină cerul cheamă/De sus cu miile-i scânteii.”

30 ianuarie

Seara, 19^h-20^{15h}, ședință la Casa sindicală a raionului 1 Mai. Teza: „Religia, formă istorică a conștiinței sociale”. Conferențiarul, un cadru de la Universitatea C. Parhon, a atacat biserica și n-a putut aduce nici un argument cât de cât serios împotriva religiei, iară cele spuse împotriva bisericii au fost lucruri comune.

31 ianuarie

Toată ziua la școală. M-am simțit greu ca de plumb.

În „Gazeta literară” de joi, 29 ianuarie a apărut un comunicat despre ședința Comitetului Uniunii Scriitorilor, ședință care a avut loc în zilele de 26 și 27 ianuarie. S-au rezolvat probleme organizatorice. (Rețin faptul că Eugen Barbu, reacționarul cel mai bătaios al cercului Mihail Chirnoagă, a fost cooptat în Comitetul de conducere al Uniunii Scriitorilor din R.P. Română). Au fost rezolvate și cereri de primire de membri. Am telefonat lui Alfred Sperber, întrebându-l ce știe despre mine. Mi-a răspuns că în această ședință au fost luate în discuție numai contestațiile membrilor recent radiați de pe listele Uniunii și că, de-acum înainte, ședințele se vor

ține mai des, astfel ca până la sfârșitul lui martie crt. toate cererile în curs să fie rezolvate. D-sa a vorbit cu Mihai Beniuc despre mine și Beniuc s-ar fi arătat favorabil reprimirii mele. I-am răspuns că nu-mi rămâne decât să aștept. Chestiunea însă începe să mă plictisească.

1 februarie

Astă-noapte, la ora 3 mi s-a făcut rău. Aveam senzația că totul se învâртеște în jurul meu. Am vomat mult lichid gastric amar. Zi liberă, dar n-am putut lucra nimic.

6 februarie

Zi liberă. Trecut pe la notariat ca să ridic certificatele de succesiune. Notarul m-a amânat cu o săptămână.

Milica, sora Stellei, a dus la o ghicitoare de la Teatrul Municipal, o ceașcă de cafea turcească băută și întoarsă de mine. Respectiva i-a ghicit următoarele: (textul este al Milichii) „Cumnat. O să aibă un proces în legătură cu ceva... Urmărește prin autorități... O mică întârziere, dar reușește... Pleacă undeva... Are de primit din 3 locuri răspuns... Numai din unul va fi favorabil... Litera R va căuta să-l distrugă... G (Gheorghe) îl va ajuta... Traian dobândește o chestie de mare preț cu mare oboseală și disperare... În martie se rezolvă o chestie doar să lupte pentru ea va deține un mare interes. Pentru o hârtie sau act va fi puțin nemulțumit... Toate reușesc... În casă are 2 schimbări mari, una ca o mutare și alta politică. Va avea o internare bruscă... Va face o operație... Are o fată și un băiat. Fata va avea un mare succes în viață. Băiatul va ajunge sculptor.” Seara nu m-am simțit bine. Interesante cuvintele lui Hrușciiov din discursul de încheiere a lucrărilor Congresului al XXI-lea al P.C.U.S.: „Noi vrem un singur lucru, încetarea cât mai grabnică a «războiului rece». Și dacă doriți chiar atât de mult, domnule Dulles, noi suntem gata ca în interesul încetării «războiului rece» să recunoaștem chiar «victoria» dv. în acest război inutil popoarelor. Considerați-vă, domnilor, «învingători» în acest război, dar terminați-l mai repede”. Ce vrea să lase Hrușciiov să se înțeleagă prin această cimilitură? Cuvintele d-sale devin și mai absconse când le recitești în lumina cuvintelor adresate lui Adenauer: „Domnul Adenauer declară că Republica Federală Germană nu va colabora cu Uniunea Sovietică dacă țara noastră nu va plăti pentru această colaborare. În politică, domnule cancelar, nu trebuie să te porți ca un băcan în prăvălia sa. Nu avem pentru ce să vă plătim, nu vă datorăm nimic. Am dori să înțelegeți că

pentru R.F.G. nu poate exista o altă politică rațională decât cea a colaborării pașnice cu vecinii săi atât din Răsărit cât și din Apus, și nici dv. singur, nici cu ajutorul aliaților dv., nu sunteți în stare să lichidați orânduirea socialistă din Germania Răsăriteană”.

7 februarie

Toată ziua școală. Seara bolnav.

8 februarie

Deși bolnav, m-am dus la „Librăria noastră” nr. 17(Bd. Magheru) unde se organizase un matineu de poezie, M. Beniuc, M. Banuș, V. Porumbacu, V. Eftimiu, V. Tulbure, N. Tăutu, P. Solomon, C. Theodorescu și alții dând autografe cumpărătorilor volumelor lor de versuri. Am stat de vorbă cu M. Beniuc. Mi-a spus că voi fi reprimat în Uniunea Scriitorilor din R.P.R., dară să am răbdare. Pe volumul *Azimă*, pe care-l cumpărasem, mi-a scris: „Lui Traian Chelaru în semnul vechii prietenii, cu drag M. Beniuc”.

Seara oaspeți: dna Ghinescu dimpreună cu mama și mătușa dânzei. Le-am citit versuri și *Subterana*, fantezie în proză.

9 februarie

Dimineața la Policlinica din str. Filipescu. Șerban a terminat capul lui Doruleț. E o lucrare aproape matură.

10 februarie

Toată noaptea am avut temperatură înaltă. M-au durut toți mușchii. Aveam impresia că fac o pneumonie. Pe la orele 12, doctorul de circumscripție a constatat o gripă. Mi-a dat concediu. Trei zile.

11 februarie

Zac de două zile. Temperatura a mai scăzut.

12 februarie

Aseară cu trenul de 22^{30h} s-a întors Măișoara de la Piatra Arsă. E bronzată de parcă ar fi făcut plajă. Mă simt ceva mai bine. Totuși sunt foarte slăbit. Citit volumul *Când au plecat cocorii* de Nicolae Tăutu. Astă-noapte l-am visat, foarte ciudat, pe Arghezi.

13 februarie

Toată ziua bolnav. S-au închis școlile până joia viitoare. În București, sunt, zilnic, 5000 de cazuri noi de gripă. Dintre ele, circa 150 mortale. Ar fi murit și actorul și poetul Emil Botta.

14 februarie

Aproape toată ziua în pat. Recitit *Titanic Vals* de T. Mușatescu. Șerban și-a adus, de la înrămat, o parte din picturi. Înramate, se prezintă surprinzător de reușite. Îndeosebi *Autoportretul*, *Natura Statică*, *Măișoara* și *Colț de curte*.

21 februarie

Recitit *Istoria logicii* de Nae Ionescu (Comitetul pentru tipărirea operei lui Nae Ionescu, București, 1941). (Al doilea curs: 1929-1930). Cursul acesta nu m-a învățat nimic nou. Cele câteva date de ordin istoric (nume, opere), nu îndeajuns de bine cunoscute de mine, nu scad nimic din valoarea afirmației mele. Față de cartea aceasta aș putea, comod, adopta atitudinea conținută în paradoxul naeionescian „după care lipsa de respect față de o carte bună e o dovadă de prostie, iar respectul față de orice carte tipărită, o dovadă de analfabetism” (cf. Introducerea, pg. XIX). Totuși omul a fascinat o generație de gânditori pentru care, cunoscându-i fie și parțial, am avut și am stimă. Cel puțin în ceea ce privește pasiunea lor pentru filosofie. Eu nu l-am văzut niciodată pe Nae Ionescu și nu l-am auzit nici vorbind la radio; dacă o fi vorbit vreodată. I-am citit însă, în afară de acest curs de *Istoria logicii*, articolele politice. Nu toate. Pe cele din „Roza Vânturilor” în orice caz. Și altele. Cugetătorul Nae Ionescu mi s-a părut, atunci, demagog. Impresia aceasta mi-o furnizaseră și o serie de discuții în contradictoriu purtate cu Liviu Rusu, muzicianul, care afirmă că este elev al lui Nae Ionescu. Liviu Rusu însă (muzicianul și nu esteticianul) a fost, cel puțin pe atunci, un mare prost în cele ale filosofării. Nu-l poți judeca însă, în toate cazurile după discipol pe profesorul discutat. Nae Ionescu trebuie văzut așa cum l-au văzut elevii săi de valoare, iară aceștia nu sunt nici livii și nici rușii.

22 februarie

Făcând ordine în hârtiile mele, am dat și de aceste pagini, scrise în ziua de 6 martie 1949, despre Mihail Chirnoagă. Le transcriu cu mici modificări. „Mihail Chirnoagă mi-a fost prieten și anume prietenul cel mai iubit. Nu știu dacă și eu m-am situat, în inima lui, la un nivel afectiv tot așa de înalt. Încrederea însă, pe care mi-a acordat-o, mai ales din ziua în care am intrat în cercul literar creat, însuflețit și promovat de dânsul, mi-a fost și-mi va rămâne un izvor de adevărată și nesecată bucurie și

izvor de permanentă reconfortare. Niciodată nu am simțit evoluând altfel decât crescendo această senină, caldă, bărbătește entuziastă și bărbătește mobilizatoare încredere. Este posibil să-i fi pricinuit, acestui neuitat prieten al meu, unele clipe de îndurerare. Din fire sunt uneori neatent sau, mai bine zis, neîndeajuns de grijuliu cu ceea ce poate fi moment sau loc sfânt inimii altuia. Deși profund serios ca atitudine față de lume și viață, deși niciodată sedus de modurile ușoare sau frivole ale existenței, sunt, totuși, omul care poate face impresia de individ ușuratic sau de ins care ironizează acolo unde ceilalți simt trebuința să admire. Mărturisesc însă că acest fel de a fi al meu se datorează unei timidități compensate mai mult decât e, de obicei, necesar. Mihail Chirnoagă a cunoscut această latură slabă a caracterului meu și a căutat să mi-o corecteze; niciodată însă nu am simțit vreo umbră de reproș în cuvintele dânsului. Se înțelege, că o astfel de atitudine n-a putut decât să mă apropie și mai mult de personalitatea acestui om rarism. De altfel dragostea mea pentru Mihail Chirnoagă avea rădăcini mai vechi și, deci, mai adânci: el fusese primul și cel mai drept judecător al debutului meu literar. Faptul că a scris cum a scris despre cea dintâi carte a mea, iară aceasta pe deasupra tuturor intrigilor de culise inițiate și, din ce în ce mai bine țesute, de elementele iconariste în frunte cu bietul Mircea Streinul, mi-a arătat că mă găsesc în fața cuiva care iubește cu adevărat poezia și, pe deasupra, mai este înzestrat și cu rareori întâlnitul dar de a deosebi lucrurile; cu darul de a le putea asculta cu auzul cu care se cer ele ascultate spre a se destăinui, fără reziduuri, sensibilității și judecății. Bineînțeles, critica lui Mihail Chirnoagă a contribuit în mod serios la depășirea autosuficiențelor mele, în domeniul atât de plin de pericole în această privință al nobilei arte de a converti în vers viu și viabil cuvintele noastre cele de toate zilele. În afară de aceasta, Mihail Chirnoagă mai venea cu superioritatea omului de la început și net loial. Mă găseam, pe atunci, departe de localitatea care trebuia să rămână locul întâlnirii, colaborării și despărțirii noastre. Eu activam în capitala Bucovinei, el scria și publica undeva în cealaltă parte a țării. Doream să-l cunosc, știam că-l voi cunoaște, simțeam că-l voi iubi, căci aveam nevoie de un prieten adevărat, totuși evitam, din motive neînțelese, prilejurile de a ne întâlni. În anul de exod 1940 ne-am pomenit prezentați unul altuia în București. La Café de la Paix? În redacția „Universului Literar”? La un colț de stradă? Nu-mi aduc aminte. Ceea ce

mi-a rămas însă, pentru totdeauna, în suflet a fost o prelungă și puternică strângere de mână. Când sunt prezentat, mă uit, mai întâi la gura persoanei cu care fac cunoștință. Mișcarea buzelor care rostesc, de obicei, cele câteva cuvinte ocazionale, îmi dezvăluie fără echivoc, ființa autentică a interlocutorului căci, în mod firesc și deci, explicabil, acesta caută să facă o impresie cât mai bună asupra persoanei cu care vorbește pentru prima dată. Dară buzele lui Mihail Chirnoagă nu jucau teatru. Timbrul vocii sale mărturisea o sinceritate incoruptibilă. Fața lui însoțită radia optimism. Fruntea, impresionantă, era frunte de gânditor. Din acea zi ne-am revăzut ori de câte ori ne-a fost posibil. Ne tutuiam. Discutam probleme de artă literară. Făceam planuri. Apoi Mihail a plecat pe front. Îmi scria. Îmi urmărea activitatea. Se interesa de toți poeții tineri. Cerea să-i trimitem reviste și cărți, să-l informăm despre tot ce se petrece în domeniul scrisului. Am aflat apoi că fusese rănit și că se găsește undeva într-un spital de zonă interioară. Ne-am revăzut. Mergea sprijinit în cârje. Pierduse un picior. Dară optimismul nu-l părăsise. Dimpotrivă. Trăgând cortina peste cariera lui de ofițer activ, vorbea despre proiectele sale literare, se interesa de viața literară, urmărea cu nesaț toate manifestările literare românești. Când s-a constituit Cercul literar găzduit de Ion Larian-Postolache, str. Dobroteasa, nr. 2, Cerc care a grupat mulți tineri de valoare, Mihail Chirnoagă a fost considerat, de la început, șef indiscutabil. Cuvântul „șef” nu spune nimic, sau ca și nimic, în comparație cu ceea ce reprezenta realmente Mihail Chirnoagă. „Șefii” administrează, coordonează, conduc. Mihail Chirnoagă făcea mai mult. Îndeplinea esențialul. *Crea creatori!* La vibrarea cuvântului spus de dânsul cădeau toate zgurile neîncrederii și ale blazării. De sub lovitura vorbeii rostite de dânsul țâșneau izvoare. Pentru prima dată mi-am dat seama cât de necesară este prezența unui critic literar în mijlocul unui sobor de făcători de literatură și mai ales, ziditori de versuri. Mihail Chirnoagă demonstra că fără de critică literară nu poate fi vorba de literatură artistică valoroasă, așa cum, fără de grădinar nu poate fi vorba de varietăți valoroase de flori sau fructe. Sunt convins, că toți membrii Cercului condus de Mihail Chirnoagă și-au dat, de la început, seama de importanța acestui adevăr. De aceea ochii tuturor erau ațintiți la dânsul. Aprobarea lui Mihail Chirnoagă echivala cu consacrarea. Unde spunea *da!* Mihail Chirnoagă, era, indiscutabil, un *da!* definitiv valabil. Dară acest suflet mare al Cercului nostru știa să spună și

nu! Și-l spunea cu fermitatea omului categoric cinstit. Mihail Chirnoagă nu tolera compromisurile. În materie de operă literară, compromisurile îi repugnau. Le considera sacrilegii. Se înțelege că un astfel de om nu putea fi decât iubit de cei care l-au înțeles, iară de adversari stimat. Eu l-am iubit și, fără a-i fi adversar, l-am stimat în același timp. Desigur că, din cauza firii mele mai înclinată a trece fără conflicte serioase peste pozițiile literare critice mai rigide și deseori de nesuștinut ale altora, îl supăram uneori pe prietenul meu. În astfel de momente Cercul asista la un duel spectaculos, căci replicile mele vizau și loveau cu predilecție obiectivele croceene ale esteticii lui Mihail Chirnoagă, arătându-i că e mult mai bun critic literar când îl uită pe Croce. Prietenul meu însă se mulțumea în cele din urmă să încheie discuția spunând că eu îl contrazic numai „pentru a dramatiza” lucrurile. Principialitatea și croceanismul lui Mihail Chirnoagă mă atrăgeau însă. Aveam nevoie de discuții literare duse cu un om atât de sigur pe datele busolei sale. Aveam nevoie de vecinătatea unui Mihail Chirnoagă. Vecinătatea s-a transformat însă într-o prietenie și mai strânsă. Mihail Chirnoagă mi-a devenit prietenul cel mai bun. Prietenul pentru care eram gata oricând să sar și în foc. Sunt convins că și el avea sentimente asemănătoare pentru mine. Nu o dată m-am găsit, în acea vreme, la răscruci grele. Mihail Chirnoagă mi-a dat curaj, mi-a arătat drumul just, m-a ferit de prăbușiri și, în orice caz, mi-a întărit hotărârea de a sluji cât mai dezinteresat arta. Multe planuri de viitor am făurit în plimbările noastre. Toate generoase. Toate clădite pe un optimism sănătos, dăruitor de vlagă, comunicativ, neîngrădit de nici un fel de limite ideologice potrivnice libertății în artă. Pregătirea, siguranța gustului, inepuizabila putere de animare, uriașa putere de muncă a lui Mihail Chirnoagă m-au făcut să nu mă îndoiesc că aceste planuri vor fi, odată și odată, realizări. Destinul a vrut însă altfel. Mihail Chirnoagă mi-a dat o lovitură neașteptată de dureroasă, ne-a dat, tuturor, o lovitură uluitoare, a plecat dintre noi tocmai atunci când începuserăm să avem mai mult ca oricând nevoie de optimismul dânsului, mai mult ca oricând nevoie de nezdrușcinata lui încredere în viitorul țării și al scrisului nostru.

23 februarie

Făcut ordine în bibliotecă. Răsfoit câteva numere de „Junimea Literară”. Câtă zăpăceală în capetele noastre ale tinerilor de atunci! Câte ambiții puerile! Și totuși, dedesubtul stângăciilor și vanităților luminează și frânturi de lucruri înduioșătoare.

24 februarie

Sfătuit să adun într-o broșură câteva poezii pe care să le pot oferi unei edituri cu prilejul campaniei de angajamente în vederea întâmpinării lui 23 august 1959, „cincisprezece ani de la eliberarea țării noastre de sub jugul fascist și burghezo-moșieresc”, m-am gândit să revăd monoactele *Nepotul din U.R.S.S.*, *Acolo ți-i Patria*, *Măști inutile* și să scriu un al patrulea monoact pe o temă actuală. Am și început să lucrez.

25 februarie

Șerban a turnat, ieri, pozitivul portretului Stellei. „Mărțișor pentru mama” cum l-a numit el. Este al patrulea portret în ordinea încercărilor sale plastice. Dar e așa de expresiv și de viu încât pare lucrarea unui sculptor pe deplin format. Autoportretului, făcut în 1958, îi lipseau principalele calități plastice, portretul Stellei însă le are aproape pe toate. De altfel cotitura în perceperea și realizarea plastică a unei fizionomii s-a petrecut la executarea portretului Ninichii, portret pe care Ion Murnu l-a găsit excepțional de bun și surprinzător pentru vârsta lui Șerban. În ziua de 30 sept. anul acesta Șerban va împlini 16 ani. Portretul lui Doru, fratele Ninichii, portret pe care Murnu nu l-a văzut încă, este, după părerea mea, și mai bun. Iară acum, văzând portretul Stellei, arta fiului meu mă pune serios pe gânduri. Și, mai ales, pasiunea cu care văd că lucrează.

Între hârtiile vechi, găsesc aceste strofe, intitulate *Lui Esenin* și date cu 6 octombrie 1942: „*Hei, tu Serghei, cu numele senin/Care ai râs și plâns în Rusiile-nchise/Ca-ntr-un hambar până sub stele plin/De rătăcir, de crime și de vise,/Când mă gândesc la câte nu ai spus/Să fie veste stranie cât nechezul/În versul tău cu beznele nespuse/De-adânci și limpezi, cum e numai crezul,/Îmi vine toate Volgele să chem/Și stepele și lupii, ca, din surle/Suprafirești să auie blestem,/Durerea ta s-o geamă și s-o urle.*”

1 martie

Lucrat la *Nepotul din U.R.S.S.* Actul al 3-lea îmi dă mult mai multă bătaie de cap decât m-aș fi așteptat. Mi-au mai rămas, totuși, numai paginile de încheierea acțiunii. Seara, în vizită, cu Stella, la dna Ghinescu. Am citit *Acolo ți-i Patria!* A plăcut.

2 martie

Dimineața am terminat și actul al treilea al *Nepotului*. Transformând monoactul scris în 1954, l-am aerisit, am îndepărtat multe zguri punând,

pe cât mi-a fost posibil, mai în evidență comicul care rezultă din temă, din situații, din unele pointe ale dialogului, din caracterizarea și din limbajul personajelor. Să vedem cum se vor prezenta lucrurile la recitare și finisare, pe care trebuie s-o fac până pe la 10 martie, ca să am timp să bat la mașină manuscrisul, căci până pe la 25 martie vreau să-l prezint unei edituri, dimpreună cu *Acolo ți-i Patria!* și cu ce voi mai reuși să înjgheb. Aflu abia acum că piesa lui M. Beniuc s-a jucat în premieră montată de Sică Alexandrescu și cu o foarte bună distribuție. Convorbirile din U.R.S.S. ale lui MacMillan și Nichita Hrușciiov par a se solda cu un eșec al stratagemei sovietice.

4 martie

Toată ziua școală. Seara lucrat la *Șerbănuț*. „Scânteia” de astăzi publică, în pag. a 3-a: „O rachetă americană trimisă în direcția Lunii. Racheta a deviat de la traseul fixat. New York 3 (Agerpress). După cum anunță agențiile americane de informații, la 3 martie ora 0,11 (ora New York-ului), la Cape Canaveral s-a întreprins o nouă încercare a S.U.A. de a lansa o rachetă în direcția Lunii. Sistemul de rachete denumit «Juno-II» este format din patru trepte. Ultima dintre trepte poartă un aparat în greutate de 13 funzi (5,89 kg). După cum anunță agenția United Presse International, până la ora 14 G.M.T. acest sistem de rachete se afla la o înălțime de 72.400 mile, deplasându-se cu o viteză de 6518 mile pe oră. După cum a comunicat agenția Reuiter, conducătorul laboratorului de motoare cu reacție de pe lângă direcția națională pentru aeronautică și cercetări ale spațiului cosmic, dr. W. Pickering a declarat că racheta «a deviat de la traseul fixat, dar că el nu cunoaște cât de mare este această deviere».”

10 martie

În presa de azi au apărut articole despre mitingul de la Berlin și despre declarațiile lui Nichita Hrușciiov. Se vede că rezultatele convorbirilor cu MacMillan n-au dat rezultatele scontate și că, mizând pe cele spuse de MacMillan despre tratative pașnice, Hrușciiov încearcă să recurgă, în mod destul de abil din punct de vedere propagandistic, la manevre care pot, într-adevăr, remonta moralul comuniștilor din țările capitaliste și pot induce în oarecare eroare masele cetățenilor nepricepute sau indifferente în ale politicii. Cred, de asemenea, că declarațiile șefului de guvern sovietic, șef care nu e deloc lipsit de inteligență și imaginație,

urmăresc să sondeze dacă Apusul este într-adevăr hotărât să recurgă la arme în chestia Germaniei și, mai ales, a Berlinului, sau se limitează numai la menținerea de pe pozițiile războiului rece a statu-quo-ului. Declarația cu privire la încheierea unui tratat de pace numai cu R.D.G. este, totuși, mărturisire diplomatică interesantă, căci pune în relief un țel nu tocmai neglijabil al jocului politic sovietic: menținerea celor două Germanii câtă vreme nu poate fi asigurată, cel puțin, neutralizarea unei viitoare Germanii reîntregite. În orice caz nu yankeii, ci sovieticii se tem de o Germanie unită și suverană în cadrul frontierelor sale. Că, în parte, și britanicii pot fi îngrijorați de o reînviere militară și industrială a Germaniei, constituie pentru Nikita Hrușciiov, o bază destul de exploatabilă. Hrușciiov își lansează de pe această bază racheta propagandistică al cărei obiectiv imediat poate fi și crearea unei dezorientări a opiniei publice engleze în preajma alegerilor. Sunt curios să știu care va fi ecoul apusean la cele rostite de tovarășul Hrușciiov în capitala Germaniei și tocmai în această capitală(!). Va fi Berlinul un nou Danzig? Vor ceda americanii? Se vor răzgândi sovieticii? Deocamdată nici una din aceste posibilități nu este probabilă. Toată ziua școală. Seara lucrat la *Nepot*.

17 martie

Toată ziua la școală. Seara, obosit și cu durere de cap, am vizionat, totuși, la televizor, filmul *Viața nu iartă*, realizat după *Apostolii(?)* lui Cezar Petrescu(?). Secvențele, disproporționate atât ca durată, cât și ca valoare. Figură realizată, aceea a preotului mare invalid. Psihologicește multe situații sunt greșite.

18 martie

Toată ziua școală. Seara citit din Charles Péguy, *Morceaux choisis* Proses avec une preface de Lucas de Pesloüan (N.R.F. XIVème Ed. Paris Gallimard, 1928). Foarte interesant stilul, deși, cu tot aspectul său de style parlé, are multă poză sau, cel puțin, mult din cele în mod conștient voite, în aceasta, ca la Arghezi al nostru (Arghezi nu se poate să nu-l fi cunoscut pe Charles Péguy autorul!), cu intenția de a ți-l face „țuț” pe cititor. Arghezi însă e și Păcală.

19 martie

Dimineața liber. Corectat textul dactilografiat al monoactului *Acolo ți-i Patria!* După-masă, școală. Seara, învățământ politic. Un Laufer, șef de

catedră la Universitatea Muncitorească(?), a vorbit sec, neclar, încurcat, timp de aproape două ore și sute de profesori au fost nevoiți să ia note despre „Trăsăturile economice ale imperialismului și locul istoric al imperialismului”.

20 martie

Zi liberă. Am predat la registratura Editurii de Stat Didactică și Pedagogică (Intrarea Nr. 3678) manuscrisul *Acolo ți-i Patria!* Deși presimt că, la fel ca și cu Editura Didactică și Pedagogică, nu voi avea nici un rezultat, voi depune un exemplar și la Radio-Teatru pentru tineret. Scris profesorului Al. Ieșan (cu data de mâine) și redactat rapoartele de activitate pe trim. II, ca profesor, diriginte, responsabil cu munca diriginților și cea metodică. La notariat, unde am fost dimineața, nu a sosit încă nici un răspuns de la Suceava. Notarul Costescu expediasse în ziua de 2 martie adresa respectivă. Mi s-a spus să trec pe vinerea viitoare.

21 martie

Toată ziua școală. Seara citit *În valea cucului*, comedia lui M. Beniuc, publicată în nr. 2 al rev. „Viața Românească” (Febr. 1959). Nu știu, n-am înțeles-o eu, sau este chiar așa slabă?! Profitând de cele trei ore libere dintre orele de curs, căci marți, miercuri și sâmbătă sunt la școală și dimineața și după-masă, am depus un exemplar din *Șerbănuș e bun băiat* la Teatrul de Marionete și Păpuși „Țândărică” (Str. Academiei, 18) și am înregistrat, la Radio-emisiune, monoactul *Acolo ți-i Patria!* (Nr. 119433, Registratura Generală).

24 martie

Toată ziua școală. În orele libere dintre obligațiile de dimineață și cele de după-amiază, am depus la registratura Ministerului Învăț. și Cult. (Direcția Teatrelor) manuscrisul *Nepotul*. Motto-ul: „23 August 1944 – 23 August 1959”; titlul schimbat: *Surpriza lui Guță Rotta*. Seara observat eclipsa lunii. Revăzut versuri albe mai vechi.

25 martie

9^h-19^h școală. Seara am recitat *La locul numit Direptate*. Piesa mea e defectuoasă. Va trebui s-o refac. S-o concentrez și să-i scot în prim-plan acțiunea prea înecată de mișcarea celor aproape nouăzeci de scene câte o compun. Vorbit cu Nic. Tăutu, anunțându-l că am depus la Teatrul Armatei textul *Nepotul*. Mi-a promis că se va interesa.

26 martie

Dimineața liber; lenevit. După-masă, școală.

27 martie

Zi liberă. Dimineața, în drum spre Silvia (ca să ridic vesela etc. necesare pentru parastasul de un an de zile de la moartea tatei, parastas care se va sluji duminică la Cernica) m-am întâlnit cu domnul Arghezi. Aștepta, în fața locuinței din Bd. Stalin 70, mașina. Arată considerabil slăbit de când nu l-am mai văzut. Întâlnirea neașteptată l-a emoționat, se vede, destul de puternic, căci a lăcrimat și mi-a strâns mâna prelung și cu amândouă mâinile. S-a interesat de Măișoara, apoi de Stella și de Șerban. L-am informat. Apoi a apărut și dna Arghezi. „Îl cunoști pe domnul?!“ i s-a adresat domnul Arghezi. Dna Arghezi arată bine, deși a fost cinci săptămâni bolnavă de gripă. Faptul că George Călinescu s-a ocupat în două articole de poezia argheziană se pare că l-a măgulit mult, căci i s-au luminat ochii când i-am pomenit de articolul apărut recent în revista „Contemporanul“. I-am spus că mi-au plăcut răspunsurile d-sale date în interviul despre apariția operei d-sale poetice. Pe bună dreptate mândru de faptul că a debutat la vârsta de 47 de ani ca autor de volum, poetul a precizat că „graba îi fleșcăiește“ pe tinerii nerăbdători. Întrebându-mă ce am mai dres și făcut, i-am răspuns că am depus niște piese de teatru în diferite locuri. Am ocolit chestiunea reprimării mele în Uniunea Scriitorilor din R.P.R. știind că târăgănarea nu-i face plăcere, căci referințele pe care mi le-a dat trebuiau să ducă de mult la rezolvarea acestei chestiuni. La despărțire am citit aceeași emoție în privirile poetului și aceeași strângere de mână. Fața lui mi s-a părut și mai uscată. După-masă la Cernica. Mormântul tatii s-a mai așezat. Crucea se frânsese. Cineva a reparat-o fixând-o cu o scândurică și cuie disproporționat de mari, ruginite. În cele câteva minute de tăcere în fața mormântului, mi-am revăzut întreaga copilărie și neobosita trudă a părinților care s-au zbatut ca să ne crească. Seara consiliu pedagogic.

2 aprilie

Dimineața lenevit, apoi am trecut pe la Biblioteca Academiei să-mi scot un premis de intrare în sala de lectură. Adevărul de la școală nu e valabilă. Trebuie să aduc un act de la o editură sau redacție. Întâlnit pe Iulian Vesper. Ieri i-a apărut traducerea din *Kalevala*. A rămas să ne vedem

duminică. Vorbit și cu prof. Perpessicius. Căpătând, pe neașteptate, un bilet, am putut vedea piesa lui M. Beniuc. Rafinat montată (Sică Alexandrescu!) și bine susținută de jocul lui Vasiliu-Birlic, piesa place. Se termină însă într-un punct mort. Rolul Cățiței l-a avut Mitzura Arghezi. S-a achitat foarte onorabil. Rolul însă nu se reliefează mai prin nimic. L-am văzut și pe M. Beniuc. I-am spus că am depus, la Teatrul Armatei, o comedioară cu multe replici asemănătoare cu cele din piesa dânsului. Părea foarte mulțumit de succesul pe care îl are *În Valea Cucului*. Cred însă că în seara aceasta a asistat la reprezentație numai în cinstea Mitzurei. Am vorbit și cu Eugen Barbu. Mi-a prezentat soția. E tânără și, fără a fi frumoasă, interesantă. În tot timpul spectacolului Barbu o ținea cu brațul stâng petrecut pe după gât. L-am văzut și pe Pericle Martinescu. Discret, totdeauna corect, simpatic, bun și inteligent.

3 aprilie

Am lucrat, toată ziua, la transcrierea volumului de versuri *Exod*.

4 aprilie

Am lucrat, toată ziua, la transcrierea versurilor din *Exod*. Fac, bineînțeles, și modificările necesare eliminând greșelile de tipar și cele de limbă și înlocuind cu texte mai clare locurile întunecoase. Seara, la dna Ghinescu, citit *Nepotul din U.R.S.S.*

15 ani de la bombardarea Capitalei!

5 aprilie

Am lucrat, toată ziua, la transcrierea volumului *Exod* și am terminat-o. E interesant să-ți treacă din nou prin vârful peniței o operă la care ai lucrat cu zeci de ani în urmă. Te simți distanțat de aproape tot ce fusese, cândva, în focarul lentilei sufletului tău și, ca atare, aproape total detașat. De aici rezultă o oarecare jenă: nerecunoscându-te, (dar trebuind să te recunoști!) în propriile tale pagini, suferi din cauza puerilităților prezente în ele. Pe unele le înlături, altele sunt prea concrescute cu textul fragil și trebuie să le lași așa cum sunt și acolo unde sunt. Ceea ce m-a surprins în acest *Exod* al meu este saltul destul de brusc și de remarcabil de la o lirică minoră și săracă din punct de vedere lexic, la nivelul unei lirici viguroase, clar conturate și polifonice în ceea ce privește vocabularul. Totuși chiar și poeziile de început au fost, se vede, cu destulă grijă triate, căci deși suferă,

evident, de sentimentalism lacrimogen și de influențele modei (Rilke și Gândirea în primul rând) sunt acceptabile, iară unele chiar interesante. În orice caz, din *Exod* rezistă circa zece bucăți, și e destul. Transcriindu-mi volumul, am făcut modificări și în ceea ce privește ordinea poeziilor. Am schimbat și câteva titluri. Săptămâna viitoare voi trece la transcrierea volumului *Aur vechi*. Ortografia adoptată este cea de azi care, orice s-ar spune, e mai bună decât cea veche. În *Exod* o anticipasem în parte. Dar într-o operă literară nu ortografia e problema principală.

6 aprilie

Dimineața treburi gospodărești pe lângă casă. După-masă am transcris, cu modificări, primele patru bucăți din volumul *Aur vechi*, apoi am lucrat la planificări etc. școlare.

7 aprilie

Toată ziua școală. Seara lucrat la *Aur vechi*.

10 aprilie

Zi liberă. Lucrat peste 12 ore la recuperarea câtorva bucăți din *Aur vechi*. Cel mai greu se lasă refontate cele hermetice. Pe lângă faptul că mișună în ele greșelile de tipar (cele de punctuație mai ales), mai sunt înțesate cu expresii greșite și cuvinte greșit folosite. Nu mai vorbesc de faptul, că așa cum sunt în volum, aceste bucăți frizează pur și simplu prostia. Făcusem prea mari concesii ermetismului care invadase lirica bucovineană și eram și prea încrezut în puterile mele.

13 aprilie

Zi liberă. Lucrat la *Aur vechi*. Seara: corectat caietele cu temele de acasă ale elevilor clasei a VII-a A, schițat planurile lecțiilor, citit câteva bucăți din *Cuvinte potrivite* de T. Arghezi și *Nebănuitele trepte* de L. Blaga. Am avut nevoie de o verificare a sensibilității mele lirice căci, probabil obosit de atâta concentrată aplecare asupra propriilor mele versuri, am avut senzația că totul îmi sună prost și că poezia nu are nici un sens. Va trebui să fac o pauză. Mi-au mai rămas, din *Aur vechi*, bucățile: *Icar*, *Colină scitică (peste milenii)*, *Proză în amintirea poetului mort*, *Prometeu înlănțuit*, *Fragmente pentru discursul etern* și *Versuri(le) de încheiere*. Sper că până la sfârșitul lui aprilie să termin reconsiderarea volumului și să trec la transcrierea *Cântec(ului) de leagăn*, a plachetei *Dulcile cuvinte* și a *Versuri(lor)*

de după-amiază. După ele, voi trece, în ordine cronologică, (nu știu dacă *Prozele pentru anul inimii* trebuie cuprinse sau nu în culegere), la *Poeme fără podoabă*, *Un cântec din tinerețe*, *Sonete* etc.

20 aprilie

Zi liberă. Am încheiat transcrierea volumului *Aur vechi*. Cel mai mult mi-au dat de lucru versurile albe din ciclul *Fragmente pentru discursul etern*. Am transformat mult. Am eliminat prostiile hermetice. Nu-mi dau seama cât de ameliorate au ieșit. Totuși vor fi, cel puțin, lizibile. Volumele *Exod* și *Aur vechi* totalizează, în actualul lor conținut, 108 bucăți.

26 aprilie

Toată ziua lucrat la *Proze*. Le-am încheiat. Din textul inițial am reținut, uneori, numai tema și vreo două-trei idei. Alteori nici atât. Trebuia să elimin obscuritățile și prostiile. Noul titlu: *Proză pentru anul inimii*. Seara la Florica Hociung. I-am întâlnit și pe Micoși și soții Mirea. Murnii nu au fost. Florica a realizat un reușit portret al lui Camil Petrescu (bust stil Han) și lucrează la un *Bucur Ciobanul*. Așa cum e acuma schița mi se pare prea feminină.

27 aprilie

Zi liberă. Transcris, cu mici modificări, și *Versurile de după-amiază*. Ciudat cum această culegere, deși e mai melodică decât *Exodul* și *Aurul vechi* e mult mai puțin plastică decât m-am așteptat. Să fie de vină lipsa de inspirație? Abordarea tehnicii care dă întâietate sunetului simplificat? Seara, 19^{30h}-22^h, consiliu pedagogic.

28 aprilie

Toată ziua școală. Seara am început să transcriu culegerea *Balade și strofe răzlețe*.

1 mai

Programat pentru gardă, am fost scutit de participarea la demonstrația de „1 Mai. Am lucrat, toată ziua, la *Balade și strofe răzlețe*. Am introdus în volumul lor și baladele care, din motive de ordin pur estetic, nu intraseră în culegerea editată de George Drumur la Cernăuți în 1943.

2 mai

De la 7^h la 19^h de gardă la școală. Lucrat, tot timpul la recuperarea ultimelor bucăți din *Balade și strofe răzlețe*. Seara, acasă, le-am transcris în

volumul *Lirice*, încheind astfel cu ameliorarea versurilor mele apărute în broșuri respectiv, volumele *Exod*, *Aur vechi* etc. În total sunt 184 de bucăți, dacă placheta *Proză pentru anul inimii* o consider ca având 16 poezii distincte. Înainte de a trece la transcrierea poeziilor inedite, voi încerca să recuperez câteva bucăți apărute în „Floarea Soarelui” (revistă a lui I. E. Torouțiu, București, unde am debutat în 1926), „Junimea literară” și altele. Apoi voi transcrie culegerile *Emblema*, vreo 40 de bucăți; *Poeme fără podoabă*, 52 de bucăți; *Dragoste*, peste 120 de bucăți; *Un cântec al tinereții*; *Sonete pentru tine*, 172 de bucăți; *Umbră și lumină*, vreo 40 de bucăți; *Fata din cântec* și *Biografie* vreo 60 de bucăți. În trei-patru luni sper să revăd și să transcriu tot ce mai merită să fie reținut din strădaniile mele lirice de până în prezent.

Seara, 22^h-24^h la dna și dl Gh. Panu.

3 mai

Zi de Paște. Simplă. Ca orice zi de duminică. Citit *Leben und Werk des Vincent van Gogh* de Wilhelm Uhde, text introductiv la „Vincent van Gogh” im Phaidon Verlag – Wien VII. Încercat să transcriu *Scrisoare către poezii bucovineni* apărută, pe vremuri, în „Bucovina literară” și pe care vreau s-o rețin în culegerea mea de *Lirice* numai fiindcă fusese publicată, cu destule erori de tipar și nu în forma pe care aş fi dorit-o. Mâine trebuie să fac planificările pentru recapitularea finală a materiei, căci marți trebuie s-o predau. Mi-a scris profesorul Al. Ieșan. Seara vizionat, la televizor *D-ale Carnavalului*. Nu mi-a plăcut. Comic ieftin. Dar e așa de greu să realizezi comicul! Și mai ales când nu te limitezi la situațiile sugerate de autor.

6 mai

Toată ziua școală. Într-o „Scânteie” mai veche citesc că Legația finlandeză a dat un cocktail pentru sărbătorirea evenimentului cultural „traducerea în românește a *Kalevalei*”. Un întreg pomelnic de fețe simandicoase și nule! De Iulian Vesper, traducătorul *Kalevalei*, nu se pomenește nici măcar prin vreo aluzie! Teribilă sarcina de a nu populariza unele nume. Și totuși cele douăzeci de mii de versuri traduse de bucovineanul Teodor Grossu valorează mai mult decât opera majorității absolute a participanților la cocktailul dat de reprezentanții Finlandei.

Horia, băiatul mai mic al lui Eugen, ne trimite o felicitare de Paște semnată „Gabriela și Horia, logodiți”.

Scris profesorului Al. Ieșan.

10 mai

M-am sculat la orele 10 și am lucrat la stabilirea ordinii poeziilor din culegerea *Emblema*. După-masă lucrat la transcrierea bucăților din *Emblema*. Seara ne-au vizitat soții in. Halus.

15 mai

Scriu un proiect de scenariu pentru un film artistic de lungmetraj și l-am depus la Redacția de Scenarii a Centrului de Producție Cinematografică (București, Casa Scânteii, etaj VIII). Titlul provizoriu al filmului: *Pentru ca pacea să fie pace*. Nu-mi fac absolut nici o iluzie în ceea ce privește vreo reușită la concursul publicat la începutul lunii aprilie și închis astăzi. Totuși trebuie să mizez pe orice, mai ales că se aude că foarte multe cadre didactice vor fi lichidate la începutul viitorului an școlar.

După-masă lucrat la transcrierea bucăților din culegerea intitulată *Emblema*. Seara am trecut pe la Murni. Nu l-am găsit decât pe dl Ary Murnu. Mi-a arătat 100 de portrete de personalități românești de până la 1910. Printre ele m-au impresionat capetele lui Caragiale, Coșbuc, Șt. O. Iosif, O. Goga, Al. Macedonski, Tudor Arghezi, Delavrancea, C. Hogaș, N. Iorga, I. Brezeanu, Elvira Popescu (despre care maestrul A. Murnu mi-a spus că era o mare cocotă, ca de altfel și Dina Cocea).

18 mai

Zi liberă; seară, totuși, la consiliul diriginților (19^{30h}-20^{30h}). Cumpărat Federico Garcia Lorca, *4 piese de teatru* (ESPLA, 1958). Cuprinde: *Marianna Pineda*, *Pantofăreasa năzdrăvană* (pe care am citit-o mai anii trecuți), *Nunta însângărată* și *Casa Bernardei Alba*, în respectivele traduceri ale lui Mihnea Gheorghiu, Edgar Papu, C. Dumitru, V. Bercescu și T. Balș, Cicerone Theodorescu. Cuvântul înainte, interesant, e de Mihnea Gheorghiu.

19 mai

Dimineața și după-masă școală. În tramvai: citit *Marianna Pineda* de F.G. Lorca. Scrisă la vârsta de 26 de ani, atât avea autorul în 1925, balada aceasta beneficiază de tot ce-i putea oferi Spania multiseculară în ceea ce privește tradiția teatrală, specific iberică, unui tânăr de talia lui Lorca. La noi o astfel de lucrare ar fi fost mai greu realizabilă. La Geneva părțile își dau toate silințele să nu se ajungă la nici un acord.

20 mai

Toată ziua școală. Seara citit *Nunta însângerață* și *Casa Bernardei Alba* de F.G. Lorca. Traducerile frustrează, fără îndoială foarte mult frumusețile formale ale originalului. *Nunta însângerață* e, cu toată tema sumbră, o lucrare pură ca cristalul. *Casa Bernardei Alba* place tocmai prin ceea ce e sumbru în ea. Orice ar spune prefațatorul volumului, F. Garcia Lorca prezintă instincte.

21 mai

Scris, lui Arghezi, cuvenitele rânduri de urare cu prilejul celei de a 79-a aniversări. Lucrat la transcrierea *Emblemei*. După-masă școală.

22 mai

Zi liberă. Dimineața citit din *Anii de ucenicie* de M. Sadoveanu. Volum mai mult hazos decât sfântos, deci antrenant. O autocaracterizare semnificativă: „Mai bine știuca îndată/Decât Cosânzeana la anul, ori niciodată” (vezi pg. 43; citez din volumul apărut în Biblioteca pentru toți, ESPLA, 1958). După-masă vizitat Expoziția de artă finlandeză (Sala Dalles). Din lucrările expuse nu poți trage vreo concluzie peremptorie despre arta finlandeză: expoziției îi lipsește acel stil, acea unitate lăuntrică prin care artele se deosebesc de la popor la popor.

Seara, la orele de învățământ marxist-leninist. Sion Ion, director al cabinetului orașenesc (P.M.R.) București, a vorbit, neconvingător, despre „Unele probleme ale teoriei marxist-leniniste cu privire la revoluția socialistă”.

23 mai

Dimineața și după-masă școală. În timpul disponibil am terminat lectura *Anilor de ucenicie* ai lui M. Sadoveanu. Autoironiile autorului, blajine, ascund totuși câte ceva. Filosofia cărții este cea a omului care se crede înțelept. Superiorizările-i sunt, totuși, autosuficiente. Din acești *Ani de ucenicie* se vede limpede un lucru: M. Sadoveanu, cu toată măiestria lui de prozator (în această carte mult coborâtă față de nivelul atins în *Hanu Ancuței*, de exemplu) nu gândește deloc pe risc propriu. Pomenirile anecdotice privind diferiți scriitori contemporani autorului sunt lucrurile cele mai de preț ale cărții sale. Ca „ucenicie”, anii lui M. Sadoveanu rămân nepilduitori pentru orice străduitor tânăr în ale scrisului. Maxim Gorki,

Knut Hamsun, Jack London și alții au avut într-adevăr ani de ucenicie. Sadoveanu, dotat bineînțeles cu o puternică forță de muncă și cu o răbdare țărănească, ceea ce l-a și apropiat de lumea țăranilor (dară a țăranilor izolați în propria lor lume individuală), a fost beneficiarul unei conjuncturi literare. Când a început să se afirme ca scriitor, literatura noastră ducea lipsa prozei bune, iară mai târziu, lansat, a început să-și consolideze, prin măiestrie desigur, dară și prin specularea împrejurărilor de ordin social-politic, situația; să nu pierdem din vedere că Mihail Sadoveanu a mizat numai la sigur și, deci, numai la imediat, fiindu-i, pe deasupra, deschise foarte multe uși mari mulțumită situației sale de venerabil frate francmason, și încă în grad suprem! (În francmasonerie a intrat, desigur, din interes material, căci la momentul oportun a trădat-o, fiind, *in effigie nomineque*, ars între coloane după ce s-a dat cu comuniștii.) Singura lui preocupare a fost aceea a avantajului personal căutat, dobândit și apărât cu egoism tenace. Acest avantaj fiind, în primul rând, avantaj de ordin material, marele prozator, odată recunoscut ca atare, nu s-a mai chinuit cu probleme grave de ordin tematic sau formal, ci, desăvârșindu-și mâna, a persistat să-și sporească în suprafață opera. Dimensiunile a treia și a patra, iară aceasta nu numai din punctul de vedere fond-formă, ci și din cel al realității spațiu-timp, sunt slabe oriunde M. Sadoveanu e M. Sadoveanu tipic. Posibil să mă înșel, însă, dacă am dreptate, lirismul sadovenist se reduce considerabil, căci muzica limbajului, armonia limbajului, nu este lucru esențial când e vorba de lirism. (Dară chiar faptul, că majoritatea cititorilor și criticilor s-a simțit obligată să scuze prin lirism anumite deficiențe ale construcției romanelor lui M. Sadoveanu, dovedește că marele nostru prozator este mai just mare decât prozator.) Că pe M. Sadoveanu nu l-au preocupat în prima linie problemele artei sale, ci avantajele personale, ne dovedește frecventa schimbare de macaz în conduita cetățenească a acestui egoist totdeauna grăbit să se situeze în fruntea profitorilor. Girul pe care-l acordase presei din Sărindar (ca de altfel și girul celui alt oportunist civic, Cezar Petrescu) nu are nici măcar scuza apărării unei poziții nemuritoare. Mobilul lui M. Sadoveanu a fost banul. Când își încheia redactarea *Anilor de ucenicie* l-am văzut la Pucioasa. Taciturnul de obicei, M. Sadoveanu era de tot îngrijorat de înaintarea trupelor sovietice. Nu avea nici un motiv să fie precaut cu mine, căci îmi cunoștea sentimentele antihitleriste și, prin Victor Ianculescu, fusese

informat și asupra caracterului meu. Sunt aproape convins că spaima ce pusesse stăpânire pe dânsul nu era spaimă pentru soarta țării, ci groază în fața necunoscutului care îi periclita confortul personal. Știam că muntele de om Mihail Sadoveanu e fricos. Nu știam că este și laș. (Prin frică înțeleg, aici, frica firească care îl poate cuprinde pe oricine în fața unui pericol inevitabil, iară prin lașitate înțeleg părăsirea oricărei poziții, ca să folosim în jargonul zilei, socialmente necesare câtă vreme vrei și trebuie să fii om demn în ochii lumii și în cei ai propriei tale conștiințe). Chiar dacă mă repet, nu pot rezista impulsului să-mi manifest sila care mă cuprinde ori de câte ori îmi aduc aminte de replica pe care a dat-o M. Sadoveanu, la un banchet, unui interlocutor care îi pomenise de mizeria îndurată de un confrate neînregimentat sub steagul scrisului nou: „Dacă mergea de la început cu noi, mânca și el ce mâncăm noi!” Nu cred, că rostind aceste sau asemănătoare cuvinte, marele prozator s-a gândit și la celălalt înțeles al frazei sale.

24 mai

Dimineața, lenevit. De la 16^h-22^{30h} la serbarea școlară dată în cinstea absolvenților de acum zece ani. Am avut rol de regizor, de actor și de autor care citește în public: am condus și prezentat, făcând câte o introducere descreșitoare de frunți, cele 30 de numere de programă, am jucat rolul lui M. Eminescu spunându-și *Sara pe deal* într-un tablou jucat, pantomimic, de o absolventă a Școlii „Ion Creangă” și, la încheierea programei, am citit trei poezii tinerești.

De la ora 20 am luat parte la reuniunea care a urmat.

26 mai

Dimineața și după-masă școală. În timpul liber citit din *Operele alese* vol. I Rebreanu. Seara consiliu pedagogic (19^{15h}-22^h).

27 mai

Toată ziua școală. Seara terminat lectura *Operele alese* din Rebreanu. Jenant de slab! Și nu numai sub raportul limbii literare (care nu e stil uscat, ci exprimare greoaie, obtuză chiar).

28 mai

Dimineața liber. Citit V. Maiakovski, *Poeme alese* (1954, Edit. A.R.L.U.S. „Cartea Rusă”), poeme politice (nu discut nici forma, nici fondul care, așa

cum sunt nu-mi plac deloc!), scrise de un ambițios sec și șarlatan. Seara citit cuvântarea lui Nikita Sergheevici Hrușciiov la cel de al II-lea Congres al Scriitorilor din U.R.S.S. Rețin: „Slujirea poporului este cea mai înaltă menire a scriitorilor”... „sunt întru totul de partea acelor scriitori care zugrăvesc forța dătătoare de viață a noului, triumful acestuia asupra vechiului. Scriitorii, care se sprijină pe fenomenele și procesele reale, concrete ale vieții, vor să-și servească poporul, se străduiesc să creeze opere care să intre în arsenalul partidului nostru sunt ei oare «poleitori»? Nu, sunt luptători pentru triumful noului, pentru cauza partidului nostru, pentru cauza poporului nostru, care pășește cu încredere spre comunism.”... „Chiar și unii dintre acei scriitori, care pe atunci voiau să privească societatea noastră sovietică din «punctul lor de vedere», caută acum să uite cât mai repede că au comis greșeli serioase. Părerea mea este că acestor tovarăși trebuie să li se înlesnească trecerea de la concepțiile greșite la poziții juste, principiale. Nu trebuie să-i vorbim de rău, să subliniem vechile lor greșeli, nu trebuie să-i arătăm mereu cu degetul. Vă fi numai în folosul cauzei noastre comune. (Aplauze). Nu trebuie să se amintească aceasta, dar nu trebuie nici să se uite. (Aplauze). Trebuie, după cum se spune «să-ți faci un nod» pentru orice eventualitate, ca la nevoie să te uiți și să-ți amintești câte noduri sunt și la cine se referă ele... Aș dori să spun că în societatea noastră socialistă unde nu există clase și grupuri ostile, unde întreaga viață se întemeiază pe principiile tovarășiei și prieteniei, trebuie să manifestăm mai multă sollicitudine față de acei oameni care au avut nenorocirea ca «să cadă în mrejele diavolului».” Am reținut aceste pasaje deoarece le voi putea folosi, eventual, ca argument împotriva părerii celor ce-mi vor respinge cererea de reprimire în Uniunea Scriitorilor. Vizitat expoziția industrială chineză. În sectorul pur industrial nimic deosebit. Mi-au dat, în schimb de gândit cizelările în coraliiu, jad, și lapislazuli și fildes. E fantastică răbdarea și îndemânarea acestor oameni de cultură multimilenară! În ceea ce privește artizanatul, popoarele Extremului Orient sunt, mai toate, superioare albilor. Dar aptitudinea lor, și în special a mongolilor chinezi și japonezi, de a birui dificultățile uriașe pentru a atinge scopuri disproporționat de mici ca importanță, denotă că acești mongoli au gusturi uneori diametral opuse celor ale albilor.

31 mai

Întocmit recensământul copiilor de vârstă școlară născuți între 1944 – 1952.

1 iunie

Zi liberă. Cumpărat Bertolt Brecht, *Teatru ESPLA* (1958). Volumul conține: *Mutter Courage und ihre Kinder* („Anna Fierling și copiii ei”, în traducerea lui T. Arghezi); *Das Leben des Galilei* („Viața lui Galilei”, trad. Emma Beniuc); *Der gute Mensch von Sezuan* („Omul cel bun din Siciuan”, trad. M. Bogza și N. Ciupercescu); *Der kaukasische Kreidekreis* („Cercul de cretă caucazian”, trad. Emma Beniuc); și *Herr Puntila und sein Knecht Matti* („Domnul Puntila și sluga sa Matti”, trad. Marius Măgureanu). Pe Puntila l-am citit în original și mă scandalizase. Citindu-l, azi, pe Galilei, m-au captat multe din replicile „protagonistului”. *Immerhin gibt [es] viel schiefes in diesem Buche Brechts*. Seara învățământ marxist-leninist.

2 iunie

Dimineață și după-masă, școală. În timpul disponibil citit *Anna Fierling și copiii ei*. Versiunea argheziană e superioară limbii bertolt brechtiene. Cronica e de tot interesantă. Nu cunosc cât este al lui Brecht și cât a luat din Grimmelshausen. Brecht își însușea, uneori total textele altora. Citit și *Omul cel bun din Siciuan*. Dacă e originală, această bucată e aproape genială ca bogăție și profunzime de idei!

3 iunie

9^h-8^h școală. Seara citit *Cercul de cretă caucazian*. Nu mă îndoiesc că și în această bucată părțile cele mai bune sunt de împrumut. S-ar putea obiecta că autorul de piese de teatru e liber să-și ia de unde dorește subiectele. Desigur. Nu însă în felul în care-și procură Brecht materialul dându-l drept viziune personală.

5 iunie

Zi liberă. Am trecut pe la „Teatrul Armatei”. Secretara literară, tovarășa Dobre, mi-a confirmat că a primit *Nepotul din U.R.S.S.* și că l-a dat la lectură. Ieșind de la teatru, l-am întâlnit pe Nicolae Tăutu. Vorbea cu o tânără blondă. L-am așteptat până și-a terminat efuziunile sentimentale de vreo cinci ori reluate la despărțirea de „ofă”, căci respectiva nu era soția lui N. Tăutu. Întrebându-l de soarta *Nepotului* mi-a spus că l-a citit și că „în linii mari” l-a găsit prea șarjat pe Lefter (sunt de acord cu părerea aceasta!) și că e „ceva prea lungit finalul”. Piesa a fost dată, probabil, și altor lectori. „Totuși”, a precizat N. Tăutu, „piesa e făcută numai din

personaje negative actualmente, cu atât mai puțin actuale cu cât a fost descoperită și condamnată la 20-25 ani închisoare o bandă de complotiști, toți între 50-60 și peste 60 de ani vârstă... Cei cu actorul Dumitrescu în frunte... Cum? Nu știți?!” Deci, dinspre partea *Nepotului* meu, slabă nădejde. Aș fi dorit să mai vorbesc cu Nicolae Tăutu... Dar s-a arătat făsticit și aferat. După-masă am trecut pe la redacția revistei „Viața Românească” și i-am încredințat tov. O. Crohmălniceanu monoactul *Acolo ți-i Patria!* Mi-a spus să mă interesez peste zece zile.

7 iunie

La 12^h, biserica Grădina Icoanei, parastas de un an de la moartea poetului Ștefan Ștefanovici, tatăl lui Octavian. Au luat parte destui „bucovineni” (I.I. Nistor, Savciuc-Săveanu, Eugen Botezat-zoologul, Gh. Vântu, dr. Săveanu, prof. Grigorovici-istoricul, Ilie Corfus, Jenică Popovici, avocat Jemna, prof. Barbu și Silvia Slușanschi, prof. Aram Frenkian cu dna, Iosif Antohi, Iulian Vesper etc.). După slujbă l-am însoțit pe I. Vesper până acasă, discutând diverse probleme de literatură. I. Vesper mi-a dat un exemplar din *Kalevala* pe care a tradus-o. (Mi-a spus că va pleca, probabil, în Finlanda. La invitație finlandeză. La cocktailul dat de însărcinatul finlandez cu Afacerile din București nu a fost deoarece era bolnav. *Kalevala* e un volum impozant prin masivitate. Citind, la întâmplare, câteva pagini, am văzut că introducerea e frumos făcută. Îmi rezerv pentru vacanță plăcerea de a citi întreaga carte. Seara la Micoși.

8 iunie

Zi liberă. Citit Lucian Blaga, *Aspecte antropologice* (probabil curs tras la Gestettner de Uniunea Națională a Studenților din România, Centrul Studențesc Cluj, 1948). Exemplarul e al Melaniei Hayek și poartă dedicația: „Domnișoarei Melania Livadă de la Lucian Blaga”. Criticând teoria ontogenetică de „e” a lui Bolk, Blaga, fără a nega primitivismele pe care își întemeiază anatomul olandez teoria, vine cu ipoteza „evoluției orizontale” și a „evoluției verticale”. „Evoluția orizontală” se petrece în direcția specializării biologice și, deci în direcția unor forme care se închid, iară cea „verticală”, în direcția realizării nivelurilor de organizare tot mai înalte, viața păstrându-se permanent în raporturi doar de „suficientă armonie” cu ambianțe din ce în ce mai dezmarginite. Folosind datele lui Bolk, Umwelt-ul lui Üxküll, legile mutațiilor lui De Vries, Blaga

imaginează o schemă prin care vrea să explice paradoxele lui Bolk. Blaga formulează o regulă a acțiunilor alternante dintre cele două evoluții și e de părere că mutațiile cercetate de De Vries nu aduc modificări în toate direcțiile, nu antrenează toate structurile și organele unei specii, ci se petrec, în mod economic, în câte o direcție. Și omul și antropoidele descind, după Blaga, dintr-un primate originar sau pro-simian, numai că antropoidele s-au specializat depășind organic primitivismele, pe când omul, găsindu-se în evoluție verticală, prin mutațiuni radicale, și-a conservat unele primitivismele. Speculația este interesantă, nu dovedește însă nimic. De altfel și Blaga, precaut, subliniază că e vorba numai de ipoteze. Cât privește „paradoxul” existenței primitivismelor constatate de Bolk și elucidate de Blaga, socot că atât Bolk, pentru a-și construi teoria foetalizării, cât și Blaga, de dragul schemelor sale logice dau prea mare importanță acestor „primitivismele”. Nu sunt biolog, dar înclin a crede că omul nu-și leapădă „primitivismele” fiindcă are nevoie de ele, pe când, pe linia filogenetică, maimuța și le leapădă, deoarece nu are nevoie de ele la încheierea dezvoltării filogenetice. A trage concluzii cu privire la marea vechime a omului decât a maimuței, a-l face pe „orangutan” să descindă din „om” sau invers, e fantezism. Ortognatismul pasager al antropoidelor, pasagera absență a părului în ontogeneza antropoidelor, dispariția pigmentului din piele, păr și ochi, forma de scoică a urechii, cuta mongolică, poziția centrală a găurii occipitale, greutatea relativ mare a creierului, persistența suturii craniene, labia majora la femeie, formația mâinii și a piciorului, forma bazinului, poziția orientată ventral a fantei genitale la femeie și câte particularități „nediferențiate” va mai fi având omul în comparație cu fătul antropoidelor nu demonstrează nici valabilitatea teoriei lui Bolk, dar nici pe aceea a lui Blaga despre acțiunea alternantă. Blaga nu rezolvă nici problema instinctului, iar discuția privind arhetipurile lui C.G. Yung și factorii stilistici blagieni e simplu joc de cuvinte. Există o morfogeneză supusă altor legi.

12 iunie

Zi liberă. Dimineața am fost la Notariatul Raionului I.V. Stalin și am scos, în fine, certificatele de moștenitori (Nr. 224 din 1958 oct. 7). Iată ce „imobile bunuri proprii” au rămas la decedarea bietului tata:

1) „7.800 mp. (șapte mii opt sute mp) teren agricol situat în comuna Dărmănești, tarlăua Solomia și Pamirchi, raionul Suceava, regiunea Suceava, teren aflat în întovărășire, conform adresei Sfatului Popular al Com. Dărmănești, Raion Suceava nr. 1448-1958”.

2) „6.500 mp (șase mii cinci sute mp) teren construibil situat în Comuna Dărmănești, raion Suceava Reg. Suceava, deținut de către defunct prin moștenire de la părinții săi.”

3) „Una casă din paianță situată pe terenul descris mai sus la punctul doi.”

După-masă lucrat la rapoarte școlare. Seara consiliu pedagogic: încheierea situațiilor premergătoare încheierii anului școlar.

16 iunie

70 de ani de la moartea lui Eminescu. M-a impresionat mult, azi pe la ora 13, faptul că, dându-mă jos, la Obor, din tramvaiul 26, pentru a lua tramvaiul 26 în direcția cartierului Andronache, un țigan învârtea manivela unei flașnete care cânta „Mai am un singur dor”. Flașnetarul, etern biograf! Venind de la școală, unde am încasat chenzina (550 lei minus 11 lei cotizația sindicală), am aflat că la simpoziioanele comemorative Eminescu, date în București, a fost un aflus impresionant. „Publicul se bătea ca să apuce rând la casa de bilete!”, preciza colega Dincă Aurelia, profesoară de istorie la școala noastră. Niciând n-a fost mai popular marele nostru poet! Împotriva tuturor școlilor și curentelor literare, poezia bună este eternă, iară frumusețile ei sunt și mai căutate atunci când, prin dirijări rigide, creația lirică a zilei coboară până sub nivelul prozaic al articolelor de fond din ziarele politice.

După-masă am citit *Poezii* de Mihai Eminescu (ediția alcătuită de G. Ibrăileanu, Edit. Națională „S. Ciornei”, București).

19 iunie

Seara am citit (Din Antologia alcătuită de Vladimir Streinu) versuri de Adrian Maniu, care e un mare poet, și din I. Vineu, care ar fi putut fi mare poet. Seara târziu, lecție de limba rusă cu elevul Drăguț.

21 iunie

Conferința de la Geneva și-a întrerupt lucrările până la data de 13 iulie. Am impresia că părțile nu doresc nici un acord, că urmăresc, ceea

ce la caz de conflict ar fi extrem de important!, o ruptură de care să fie vinovat „adversarul celălalt“. Dat fiind că, între cele două sisteme sociale, nu este posibilă pentru totdeauna o conviețuire pașnică și, deci, dat fiind că tot forța va trebui să decidă în cele din urmă, N. S. Hrușciov e interesat ca momentul folosirii forței să fie amânat până după asigurarea invincibilității Uniunii Sovietice, iară reprezentanții Occidentului vor să se producă acest moment al folosirii forței (război propriu-zis sau presiune armată decisivă) înainte ca lagărul socialist să se fi întărit suficient ca să poată determina în favoarea sa înclinarea balanței.

24 iunie

Dimineața, la Ecarisaj și la Liceul „Mihai Viteazul“ pentru certificate. După-masă de vorbă cu vărul Eugen Lastovietchi, care, în trecere spre Sinaia, s-a oprit câteva ore în București. 18^h-21^h ședință la Școala medie nr. 10: primit și discutat, în parte materialul de informație „de pe teren“ pentru raportul pe care trebuie să-l prezint, mâine la ora 19^h, gata redactat.

Din partea Ministerului Învățământului și Culturii, Direcția Teatrelor nr. 71230 din 12 iunie 1959, am primit următoarele: „Către tovarășul Traian Chelariu: Vă facem cunoscut că piesa dumneavoastră prezentată la concursul de dramaturgie închinat celei de a 15-a aniversări a eliberării patriei de sub jugul fascist nu a întrunit calitățile necesare pentru a fi premiată sau reprezentată. Vă restituim textul lucrării. Director Adjunct (ss) Mircea Bărbuță indescifrabil; Șef Serviciu : (ss) O. Mănescu“. E vorba de *Surpriza lui Guță Rotta (Nepotul din U.R.S.S.)*. Plicul recomandat poartă Nr. 3163 din 23.VI.1959, 16. Nr.-ul Direcției Teatrelor este 71230. Sumele cifrelor dau 13. Rețin coincidența deoarece mai toate adresele oficiale prin care mi se notificase până în prezent câte ceva negativ poartă, direct sau camuflat, cifra 13. Pe plic mai figurează 250/1.50, adică: 250 grame = 1,50 lei valoarea mărcilor poștale.

28 iunie

Ieri ne-am dus după ora 24^h la culcare, dimineața ne-am sculat la ora 4, căci Măișoara a plecat, cu trenul de 5^{30h}, la Brașov, pentru a-și face practica de teren. În restul zilei, lecturi din propriile scrieri. Pozat lui Șerban, care îmi modelează un portret.

29 iunie

Recitit versuri proprii, uneori îmi plac, deseori însă întreaga mea muncă mi se pare zadarnică. Încerc să-mi dau seama de valoarea și non-valoarea celor scrise. Nu ajung la nimic. Nu știu nici măcar dacă cele 12% din poeziile mele sunt cât de cât viabile. Și apoi care sunt poeziile care cad în această categorie? Am scris, cel puțin, de două ori mai multe poezii decât am reținut. Distrug definitiv tot ce nu-mi place după o trecere de timp oarecare. E oare un criteriu trecerea de timp? Câteodată îmi sună în minte strofe vechi, nemaexistente și-mi pare rău că le-am distrus. În cele din urmă însă mă obișnuiesc cu gândul că, sub specie aeternitatis, lucrurile nu au nici o importanță. Singurul lucru bun e faptul că, în timpul redactării lirice sufletul vibrează mai îmbogățit.

Pozat lui Șerban, care mi-a terminat portretul. Așa cum se prezintă în lut, lucrarea pare a fi bună. Asemănarea este perfectă.

30 iunie

Aseară, dimpreună cu Stella, am făcut o vizită dnei Ileana Brățășanu. E foarte afectată de arestarea sorei sale, Ica. Avocatul Iacobovici i-a spus că Ica nu scapă fără minimum patru ani închisoare. Azi dimineață, pe la orele 9³⁰, am simțit un cutremur. S-a produs în două reprize succedându-se la interval scurt. Prima, scurtă, a fost verticală, ca provocată de căderea unui corp greu, a doua, orizontală, a făcut să pârâie mobilele și mi-a făcut impresia că mișcarea orizontală a avut o amplitudine de 10-20 cm.

Săptămâna trecută, nu-mi aduc aminte în ce zi anume, am mai simțit un cutremur, ceva mai slab în comparație cu cel de azi care, cred, a fost de gradul 3. Probabil nu voi mai apuca zilele adevăratei libertăți a scrisului. Și nici chiar dacă le voi apuca, nu știu care va putea fi conținutul unei cărți de versuri alcătuit de mine. De aceea aș dori ca altcineva, om înzestrat cu spirit critic și gust, să-mi adune, într-un singur volum, nu prea mare, acele poezii care ar putea produce bucurie cititorilor, iară restul versurilor să rămână accesibil numai celor care, suferind de iremediabila boală a biografiilor și bibliografiilor, vor voi să-și demonstreze iscusințele scoțând în relief sau încadrând între coordonate altfel arbitrar ceea ce, la toți poeții, chiar și la Eminescu, trebuie să rămână ferit de ochii profanatori ai negativiștilor. În nici un caz nu doresc ca poeziile mele apărute în plachete, broșuri, volume sau reviste, – ca și cele care se găsesc difuzate, pe la diverși

amatori, în manuscris, – să fie considerate ca având forma definitivă. Definitive, întrucâtva, sunt numai textele cuprinse în manuscrisul pe care l-am intitulat *Scrieri lirice* și care, deocamdată, par că vor da două volume de circa 1500 pagini. Șerban a turnat pozitivul portretului meu. Măine îl finisează.

1 iulie

Lucrat la transcrierea versurilor mele.

Azi se împlinesc douăzeci și doi de ani de la data căsătoriei mele cu Stella. Cununia religioasă am făcut-o în ziua de 4 iulie 1937, o duminică în toată accepția cuvântului caniculară.

Măișoara ne-a telefonat de la Predeal. Este repartizată la Ferma „Cosmuța”, șase km distanță de oraș.

2 iulie

10^h-16^h consiliu pedagogic pentru încheierea anului școlar și analiza muncii. După-masă lucrat la transcrierea versurilor mele.

Președinte al Germaniei Apusene a fost ales Luebcke. Kozlov, prim-vicepreședintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S. a avut o întrevedere cu Dwight Eisenhower. F. Kozlov a declarat ziariștilor că [el] crede „că va fi asigurată în întreaga lume o pace solidă și trainică.” Mă întreb: cât au cedat rușii și în ce măsură s-au lăsat trași pe sfoară americanii?

3 iulie

Lucrat la transcrierea versurilor mele (*Poeme fără podoabă*). După-masă, la Murnu. Am revăzut portretul pe care mi l-a făcut. Este, totuși, o lucrare puternică, de tot bogată în valori plastice și în câmpuri de tensiune complex distribuite. Portretul e și portret psihic. Seara, la Relu: i-am tradus, din rusește, niște tabele medico-veterinare.

4 iulie

Azi dimineată, fiind după cumpărături, Stella a lunecat și și-a fracturat mâna stângă. Durere, neazuri. Doamne, când se va termina oare și cu ghinioanele noastre?

La ora 13⁵⁰ plec, cu expresul, la Predeal, să-i duc Măișoarei niște îmbrăcăminte și ceva alimente.

5 iulie

De la Predeal m-am întors ieri, la ora 23³⁰. Ferma C.C. al P.M.R. „Cosmuța” unde își face stagiul Măișoara e situată la 2-3 km distanță, în

direcția Râșnovului, de șoseaua București-Brașov și anume de la punctul unde linia CFR, părăsind Predealul, taie această șosea. Față în față, peste drumul spre Râșnov și dincolo de un pârâiaș sau vale, se găsește un sanator[iu] T.B.C. Peisajul e frumos. Măișoara nu era la fermă, ci plecată la Predeal, astfel că a trebuit să las toate cele aduse pentru ea în seama soției directorului fermei. Am întâlnit-o abia la întoarcere, căci pierdeam acceleratul de 20^{42h} dacă mai întârziem la fermă. Am putut sta de vorbă numai câteva minute. Mi-a spus că nu are greutate. Azi dimineată de la 9^h-14^h am luat parte la consfăturile raionale ale cadrelor didactice. După-masă am lucrat la transcrierea (cu modificările necesare) materialului din *Poeme fără podoabă*. Nimic nu-mi mai place. Măine la 8^h continuă consfăturile și anume discuțiile care au început astăzi. Ciudată specie de vorbitori profesorii noștri! Azi au vorbit numai cinci, trei femei și doi bărbați. Unul dintre bărbați, prof. Nic. Rădulescu, și-a citit „discursul”. Îți venea să urli. „Zeloasele surate/Cuvântul au luat/Cercând mereu s-arate.../Dar n-au mai arătat!” Iar a doua epigramă pe care le-am scris-o: „Ganz parteilich tollverwegen /War die Rede, war die Schreibe!/In den Bänken die Kollegen/Fühlten Todesschlaf im Leibe”.

6 iulie

8^h-18^h, seara am terminat de transcris, respectiv de recuperat, *Poemele fără podoabă*. Scrise sub impresia refugiului din Cernăuți și cea a războiului, aceste poeme sunt excesiv de triste. Climatul lor mi-i străin astăzi. Totuși le-am preluat, cu mici modificări, în întregime, iară aceasta și pentru (deși monotonă) strania lor muzică rezultată nu numai din ritm și aliterații, ci și din specularea lungimii vocalelor. Câteva din aceste poeme fără podoabă (=rimă) ar putea fi interesante și pentru conținutul lor de idei.

10 iulie

Toată ziua teren. Seara lucrat la sonete.

11 iulie

Dimineata, lenevit. La ora 14 am asistat, dimpreună cu Stella, la căsătoria civilă a lui Radu Halus, fiul lui Grigore Halus, prieten cu mine din clasa I de liceu. Radu a trecut în anul VI la medicină umană. Soția lui, Ioana Răileanu, e fiica medicului Răileanu, cunoscut fiziolog. Mama Ioanei Răileanu e soră cu Magdalena Rădulescu, pictoriță.

Seara în vizită la dna Ghinescu. Șerban a turnat portretul lui Vintilică Mihăilescu, portret la care lucrează săptămâna aceasta. Fănel Drăguț, pe care l-am meditat la rusă și română și-a dat maturitatea.

12 iulie

Dimineața am lucrat la sonete. Merge foarte greu. Nimic nu-mi mai place. Am sentimentul că toată munca mea literară este ratată. Mulțumit n-am fost nicidecum de lucrările mele; pe zi ce trece însă, distanțându-mă de ele, am senzația vidului, a lipsei de sens și, din când în când, trec prin crize de disperare. Degeaba îmi spun că sub specie aeternitatis, nu putem avea pretenția să cunoaștem sensul existenței și cu atât mai puțin pretenția de a „crea” opere „nemuritoare”.

Seara ne-a vizitat, dimpreună cu soția și fiul său, Octavian Ștefănescu-Ioniță, fostul meu coleg din liceu. Doreau să vadă lucrările lui Șerban, căci și fiul lor sculptează. Octavian a slăbit mult și pare bătrân. Nu și-a depășit adâncă religiozitate pe care, ca intelectual, încearcă s-o întemeieze pe date științifice, lucru care, după umila mea părere, este greșit căci credința trebuie să se poată dispensa de orice demonstrație rațională.

Ne-a vizitat și Lia Șaru, căsătorită Simulescu. Trece printr-o criză conjugală destul de complicată. Cauza? Nepoata pe care soțul Liei a luat-o s-o crească. Or, de la o vreme, întreaga afecțiune a lui Paul, soțul Liei, s-a îndreptat spre această nepoată a dânsului. Din cele relatate de Lia ar rezulta că fata, care are 11 ani, manifestă unele semne de precocitate erotică și că a pus stăpânire pe unchiul dânzei devenit, practic, nu însă oficial, tatăl ei adoptiv. Lia este de o gelozie feroce. La acestea se mai adaugă și diferența de vârstă dintre ea și Paul care e cu 9 ani mai tânăr decât dânsa. Lia îmi cere ajutor. Nu pot trage nici o concluzie până nu vorbesc și cu Paul. Ar trebui să o văd și pe nepoată. Lia a mai comis ceva de tot grav: „ca să-l trezească la realitate” pe Paul, i-a intentat un proces de divorț, deoarece Paul îi spusese, de repetate ori, că la dânsa poate renunța oricând, nu însă la nepoată.

[Masa de prânz am luat-o la părinții lui Fănel Soare-Drăguț. Țineau să ne mulțumească pentru pregătirea pe care am dat-o fiului lor adoptiv care a reușit la examenul de maturitate.]

14 iulie

Dimineața, teren. Fiind în trecere pe Calea Floreasca, am vizitat-o pe Melania Hayek. Mi-a spus, că la consfăturile lor raionale, profesorul

Calotă (filozoful) a fost declarat dușman al poporului deoarece a predat elevilor săi un poem pesimist de Edgar Allan Poe. De la Melania am împrumutat cele două volume de *Opere dramatice* ale lui L. Blaga (Sibiu, Editura „Dacia Traiană” S.A., 1942). După-masă, lucrat la sonete.

15 iulie

Dimineața teren. După-masă citit, prima dată îl citisem prin 1923-1924, *Zamolxe*. Nu este cine știe ce ca fond, rezistă însă ca formă, iară în unele locuri are prospețimi ispititoare. Pe vremuri, prietenul păgân al lui Blaga mă impresionase tot așa de mult ca și Cain al lui Byron.

16 iulie

Dimineața, teren. După-masă, citit pantomima *Învierea* și lucrat la sonete. *Învierea* e interesantă ca o xilogravură de Masereel. De asemenea are și ceva de Maeterlinck plus Claudel. Prea puțin din fondul folcloric românesc.

18 iulie

Dimineața, teren. După-masă, recitit poezii de Al. Macedonski. *Noaptea de mai* este, totuși, poem foarte frumos. *Noapte de decembrie*, cu tot farmecu-i poesc, mi-a plăcut mai puțin de această dată. Versurile *De-asupra-i e aur, și aur e-n zare* sau *Cu porți de topaze, cu turnuri de-argint* și altele sună pur și sugerează mult mai mult decât imaginea pe care o reprezintă în strofele respective. *Rondelul cupei de Murano* e o capodoperă. Considerat însă global, Macedonski e un poet supărător de inegal, iară acolo unde încearcă să fie tare devine vulgar și inexpressiv (cf. *Noaptea de februarie*, *Noaptea de noemvrie*). Interesantă sinceritatea din *Ură*. Macedonski, artificier prin constituția psihică, ar fi trebuit să evite tocmai artificialitatea, livrescul. Ar fi fost tot așa de mare ca Eminescu (cel din ediția T. Maiorescu!) pe care nu l-a putut, din păcate, suferi. De asemenea îi lipsește profunzimea gândirii. *Noaptea de mai* e însă, după cum notam la respectiva pagină, sunt șapte ani de atunci, în volumul I, *Poezii* (al operelor editate la „Fundăția pentru Literatură și Artă, Regele Carol II”, 1939), „poem aproape genial! În orice caz, cu multe versuri geniale.”

21 iulie

Dimineață, teren. După-masă lucrat la sonete. Azi am împlinit 53 de ani.

22 iulie

Dimineața, teren. După-masa, lucrat la sonete. Am transcris, până acuma 111 (una sută unsprezece) bucăți. Am mai recuperat din cele părăsite ca definitiv defectuoase. Seria *Turnul* o integrez în culegerea pe care o transcriu. Titlul de *Sonete pentru tine* mi se pare potrivit. Mă voi opri la 202 de bucăți. – Cumpărat, apărute în colecția „Cele mai frumoase poezii” *Sonetele* lui Petrarca traduse de Lascăr Sebastian. Le-am și citit. E primul mănunchi mai mare de sonete petrarchiene pe care-l cunosc. Până acuma n-am citit decât sporadic câteva originale și traduceri. Lascăr Sebastian e abil: neputând respecta endecasilabul, care e mai greu și mai sobru, folosește versul de 14 silabe (respectiv de 13), și din rochia de mireasă sau din cristalul cu lumini imponderabile al sonetului clasic face lucruri care fură auzul. Nu-mi pot da seama în ce măsură e redat fondul. Din prefață aflu că Petrarca a scris 317 sonete și nu 366 după cum credeam.

24 iulie

Foarte interesantă Declarația comună sovieto-polonă, semnată la Varșovia. Încheierea păcii cu R.D. Germană și reglementarea situației din Berlinul Occidental, pe care o prevede această declarație sunt puncte menite a pune la încercare politica de pe poziții de forță a Occidentului. La poziții de forță, Răsăritul răspunde cu poziții de forță. Din comunicat se mai înțelege că la Geneva se pun și alte probleme, între care și cea a frontierei Oder Neisse. Lucrat la sonete.

27 iulie

Măișoara a plecat la Brașov. Toată ziua am lucrat la sonete. Seara am făcut, dimpreună cu Stella, o vizită familiei van der Veen. Betty mi-a dat în cărți. Mi-a prezis, pe curând, o schimbare bună, cu bani, dară în legătură cu un drum. Lia mi-a dat al treilea telefon rugându-mă să vorbesc cu Paul.

29 iulie

Ieri, la ora 23, s-a întors Șerban de la Târgu-Jiu. Am lucrat, toată ziua, la sonete.

30 iulie

Lucrat toată ziua, la sonete. Seara, la Paul Simulescu, pentru a discuta cazul lor. Din cele povestite de dânsul, Lia este vinovată. Rămâne de

văzut ce va mai răspunde Lia la obiecțiile lui Paul. Din partea lui Paul am obținut mărturisirea că nu ține să divorțeze și că e oricând gata să se împace cu Lia, însă ca Rodica să rămână la ei. La propunerea mea ca Lia să se ocupe de educația fetei adoptate, Paul face un gest negativ. După trei ore și jumătate de discuții, am ajuns la concluzia că nu poate fi vorba decât de încapătănare la amândoi soții.

[11^h-14^h am luat parte la sedința Secției Raionale de Învățământ, pe linie sindicală, convocat pentru discutarea noilor salarizări. Am luat și eu cuvântul.]

2 august

Sonetele m-au plictisit. Am trecut la transcrierea cântecelor.
După-masă, plimbare.

5 august

În presă se face mare caz de vizitele Hrușciiov-Eisenhower. După mine totul nu este deocamdată, decât o ieșire din impasul Genevei și, deci, o amânare a lucrurilor devenite critice. Dimineața și după-masă am lucrat la transcrierea *Cântecelor* și am terminat această culegere care totalizează 118 (una sută optsprezece) texte. N-am mai ținut socoteală de cronologie, ci am combinat material foarte vechi, cum ar fi *Violete vânturi sună*, cu poezii scrise acum doi ani.

Fir călăuzitor în alcătuirea întregului mi-a fost serierea pe anotimpuri a materialului. Cartea începe cu luna martie și se încheie tot în luna martie. Înlauntrul respectivelor „cicluri” am ținut cont de faptul că, în dragoste, căci materialul este poezie de dragoste, există o linie ondulatorie, între limita euforică și cea depresivă. Volumul se prezintă, totuși, mult mai optimist decât m-aș fi așteptat. Pe alocuri e chiar frivol. N-am ocolit această notă. În dragoste există și frivolitate. De asemenea observ că sunt mult mai peisagist decât credeam. Dară nici aceasta nu poate fi greșeală. Dragostea trăiește în peisaj și, nu rareori, prin peisajul pe care-l transfigurează. Am făcut foarte puține concesii provincialismelor sau licențelor lingvistice. Uneori, acolo unde versul mi se părea mai câștigat prin aceasta, am dat întâietate sunetului, fără totuși a o face gratuit sau pe socoteala sensurilor. Dimpotrivă. În general, lirica mea erotică este caligrafiată. Sper să nu fie și plată ca orice caligrafie propriu-zisă. Nu pot scrie urât sau neglijent. Ceea ce este greoi, e greoi din nepriceperea mea de

a realiza negreoiul și nicidecum din calcul. Excepție fac ritmurile și rimele. Aici am cântărit, silabă cu silabă, totul: accentele (propriu-zise, cele care adaugă câte ceva semanticii, cele necesare punerii în relief afectiv al cuvântului etc.), vocalele, consoanele. Am speculat aliterațiile și asonanțele, am opus clarităților clar-obscurul și am încercat să dau versurilor mele cât mai multă și mai variată lumină atât în ceea ce privește înțelesul cât și în privința armoniei muzicale. Nici una din poeziile mele din această culegere nu este făcută. Toate sunt născute. Toate au pornit de la viu către viu, fiind cântece ocazionate de stări sufletești și întâmplări reale și nu imaginate. Bineînțeles, autobiografia a trebuit să fie limpezită, decantată până la acel grad de orice leșt personal, de la care grad fondul textelor să poată fi nu numai însușit de oricine, ci și simțit ca al său propriu. De altfel aceasta e ambiția fiecărui poet, fie el cât de mare sau mic. Climatul *Cântecelor* l-am depășit. Tratându-le, la această transcriere, cu mult mai mult simț critic decât aș fi putut-o face la un an, doi de la redactarea primei lor versiuni, am izbutit, sper, să îndepărtiez toate zgurile neplăcute, lăsând din ele numai atât cât nu am putut scoate și în cazul câtorva foarte puține excepții, atât cât nu trebuie scos. Peste cincizeci de texte au trebuit să fie rezervate ameliorării. Ele vor intra într-o altă culegere sau vor rămâne, ceea ce sunt, adică material brut. Zece-cincisprezece texte rămân inutilizabile, fiind fie prea sentimentale și, deci urâte sau de-a dreptul, prea facile și, de asemenea, urâte. Măine trec la continuarea transcrierii sonetelor. Mai am circa optzeci, dintre care vreo douăzeci vor trebui să fie supuse unor modificări mai serioase. Recitind cele de mai sus, am încercat să fac unele corectări și precizări. Sunt însă așa de plictisit de orice cuvânt scris, încât le las încurcate. Între orele 14-15 am fost la centrul de la școala maghiară (str. Occidentului 52 (?)) pentru microradiografie, strada noastră fiind programată astăzi.

8 august

Am lucrat, toată ziua, la sonete.

9 august

De la 7^h la 13^h am lucrat la sonete; la 13^{30h} am plecat, cu Stella, la Lenuța, care ne-a invitat la masă. Am stat până la ora 18. La Relu am răsfoit ediția Perpessicius (într-un volum pe hârtie subțire) a poeziilor lui Eminescu. Am citit, din materialul necuprins în ediția Maiorescu, vreo

50 de poezii și toate sonetele. Este impresionantă cantitatea încercărilor lui Eminescu de a scrie poeme de largă respirație. Și ceea ce mai impresionează este faptul că acest uriaș mănuiitor al armoniilor limbii românești este, cu desăvârșire stăpânit de tonalitățile liricii germane clasice și romantice, heineiene, mai ales. Astfel, poeziile necuprinse în ediția Maiorescu sună neeminescian. Deși valoroase sub aspectul documentului uman, deși necesare monografistului care se ocupă cu lumea de idei, cu Weltanschauung-ul poetului, aceste poezii, neînglobate de Maiorescu și nici de Ibrăileanu sau alți eminescologi serioși, în vreun volum reprezentativ pentru marele nostru Eminescu, nu contribuie decât la diluarea esențelor atât de pline de magie ale versului pe care-l simțim a fi numai eminescian și specific eminescian. Consider că popularizarea, în afară de foarte puține excepții, a operei sale lirice apărute în „Familia”, cât și a celei rămase în manuscris, nu constituie un act de pietate ci, dimpotrivă, în mod premeditat sau inconștient, este o încercare de a-l diminua în ochii publicului pe unicul nostru Eminescu. În orice caz, Eminescu nu și-ar fi strâns în volum fără a le prelucra de tot serios, aceste poezii care, deși datate cu datele capodoperelor sale, nu sunt sub aspect formal, decât numai niște poezii. Acolo unde-și doarme somnul de veci, marele poet nu se va supăra nici pe Perpessicius și nici pe cei care, ca și mine, pun tot prețul numai pe ediția Maiorescu sau Ibrăileanu a nemuritoarelor sale versuri. Sunt însă convins că, luceafăr cum era, nu s-ar putea mândri cu opera pe care, „lustruindu-se pe sine”, i-o difuzează nejustificat și nejust, cu nerușinare aproape! atâția și atâția dintre gazetarii și belferii cu acces la fondul de manuscrise al Bibliotecii Academiei Române.

10 august

Dimineața am lucrat la sonete. Cu cât mă apropii de sfârșit, cu atât se adună zgurile care mai trebuie eliminate. Dar, ceea ce este curios, trebuie, în multe cazuri să mă întorc la forma precedentă „slefuirilor” de până acum, acea formă, cu toată abundența ei de cuvinte obsesive (lumină, clar, albastru etc. etc.) fiind mai muzicală, or, sonetul este muzică în primul rând și apoi sens sau, mai precis, maximum de muzică în maximum de sens (s-ar mai putea spune: maximum de sens în maximum de muzică), iară aceasta într-o formă și fixă și limitatoare. Pentru mine sonetul este sonatină. Sonetul, pe italianește sonetto = kleiner Tonsatz! A-i altera forma,

înseamnă a nu mai face sonet ci altceva. Nu este alterare însă îmbogățirea de ordin tonal. Seara m-a vizitat Ștefan Ion, fostul meu coleg în redacția ziarului „Glasul Bucovinei”.

11 august

Ieri, pe la ora 21, ne-a fost furat Daș, pudelul gris-maron la care țin așa de mult Șerban. Faptul ne-a produs multă supărare. Dimineața, am lucrat la sonete. De la 14^h la 19^h am făcut muncă voluntară ajutând la transportul a 10.000 de cărămizi, necesare construirii celor trei săli de clasă cu care trebuia mărit localul Școlii nr. 41.

20^{30h}-21^{30h} în vizită la Naumești.

12 august

Aseară am adormit foarte târziu, iară astăzi m-am sculat târziu. O ușoară febră musculară m-a chinuit toată noaptea. Azi mă doare bătătura provocată de mânuirea cărămizilor încărcate. S-au boierit iarăși mâinile. Nu mai sunt cum au fost când eram muncitor la Ecarisajul-București!

Ieri am aflat de la directorul meu că în capitală rămân circa 600 de cadre didactice pe din afara schemei. Se vor face și trimeri în provincie. Leafa majorată pe care aş primi-o, netto, s-ar ridica la 1290 lei lunar.

14 august

Lucrat la sonete, apoi trecând pe la școală, am încasat chenzina: 681 lei (60% din vechea leafă lunară) din care mi s-au reținut 18 lei pentru imprimările necesare statelor de salarii, 2 lei pentru trandafirii de hârtie roșie cu care vom defila la mitingul de la 23 August și 11 lei timbre sindicale. Am cumpărat volumul de *Versuri* de Tudor Arghezi, ESPLA, 1959, pe hârtie velină biblie de 35 gr/m², format 720x880/32. Prefața e de M. Beniuc. Arghezi semnează un „Cuvânt”. Volumul, de 763 de pagini, conține 506 de titluri. Fotografia, făcută, dacă nu mă înșel, de Bauch, e foarte bună și-l înfățișează foarte favorabil pe poet.

Seara am lucrat la sonete. Trec printr-o saturație vecină cu greața. Nimic nu-mi place. Toate sună fad, sec, nul.

19 august

Am lucrat 16 ore la sonete. Încep iar fenomenele de saturație psihică.

20 august

Consiliu pedagogic la școală în vederea zilei de 23 august 1959 – cincisprezece ani de eliberare de sub jugul fascist. Am cumpărat *Pe muchie de cuțit*, proaspătul apărut roman (vol. I) de Mihai Beniuc. Făcut ordine în bibliotecă și în hârtiile care au început să mă încurce. Am descoperit, scrise pe o filă smulsă dintr-un volum din operele lui Schiller, – filă albă care se găsește între textul propriu-zis și între copertă, – aceste patru strofe datate cu 1925/II și intitulate *La O***: „Roiu de stele stau s-adaste/ Focul zorilor aprinse,/ Tremură dorinți nestinse/ Din genunea bolții vaste. // Dară noaptea-ușor se-nclină/ Înspre-apus ca-o nălucire/ Și întreaga lor lucire/ Piere-n zare de lumină. // Însă mreaia vieții Tale/ Pradă sufletu-mi alese, / Tu-mi dai chin cu neînțelese/ Dulci priviri: – cuvinte pale... // M’amenință furtunoasă/ Viața fără de hotare, / Dă-mi privirea-Ți sau uitare, / Sunt nestins și ești frumoasă!” Lăsând la o parte naivitatea versurilor și „dorințele”, rețin faptul că în această poezie, scrisă colegei (de cl. a VII-a de la Liceul „Aron Pumnul” din Cernăuți) Oltea Slușanschi, există în parte, bineînțeles, vocabularul care, din păcate, mă obsedează până în ziua de azi: „stele, să adaste, zorile, boltă, zare, lumină, mreaia, hotare...” În clasa a VII-a de liceu mă îndrăgostisem de Oltea, sora lui Barbu. I-am scris însă o singură poezie, pe cât țin minte, pe aceasta. Seara ședință la Școala Centrală.

21 august

Făcut ordine în hârtii și în camere. Citit din romanul lui M. Beniuc.

22 august

Făcut ordine în camere și în bibliotecă. Continuat lectura romanului lui Beniuc.

23 august

Am luat parte la miting (6^{30h}-13^h). În tribuna oaspeților l-am văzut pe Paul Robson, cunoscutul bas negru. Seara în vizită la Ghinești. Când ne-am întors pe la 22^{30h} acasă, i-am găsit pe Șerban și Măișoara. Neajungându-le banii, au plecat, cu două zile înainte de termen, de la Constanța, unde au fost la plajă.

26 august

Dimineața am terminat cu aranjarea bibliotecii. Îmi lipsesc o serie de cărți. Probabil nemaiexistente de rudele Stellei. După-masă am terminat de citit romanul lui Beniuc. Așa cum se prezintă în volumul I, acțiunea e mozaic de întâmplări. Nu știu dacă m-aș pricepe să scriu mai bine un roman, cred însă că l-aș construi mai unitar. În ceea ce privește stilul, autorul e când poet, când neglijent. Veridicitatea faptelor relatate îl privește. În orice caz textul este împănăt cu frazeologie ideologică, fapt care frustrează cartea de patosul pe care l-ar fi putut comunica. Pe alocurea romancierul cade în puerilitate. Dwight Eisenhower, plecat în Europa pentru tratative cu guvernele țărilor apusene.

27 august

În noaptea spre ieri am visat că era cutremur. Toate cărțile mele, aranjate cu atâta răbdare se prăbușeau. Mă uitam la pereți așteptând să crape, să se dărâme, dară cutremurul parcă ocolea casa, deși, la vecini vedeam cum se năruie zidurile răsturnându-se ca niște cascade furioase de moloz și cărămidă. Toată ziua am fost deprimat iară către seară deprimarea se transformase în adâncă tristețe. Știu care e cauza acestei stări psihice. E nesiguranța încadrărilor, căci, după ce Raioanele le perfectaseră oarecum, Secția de Învățământ a Sfatului Popular al Capitalei le-a răsturnat complet, lăsând foarte mulți profesori fără încadrare, iară pe cei mai mulți încadrându-i numai la ore. Departe de a-ți da vreun elan, lucrurile acestea te dezgustă și te umilesc. Începutul anului școlar e coșmar paralizant. Dimineața am lucrat la sonete. Merge de tot greu. Totuși se pare că voi birui dificultățile și voi încheia în cursul acestei săptămâni munca de finisare pe care mi-am imaginat-o mult mai plăcută și mai spornică. Dwight Eisenhower a sosit la Bonn. Însoțit de ministrul de Externe și de cel de Război. Exact cât trebuie pentru a se orienta sau lua ultimele măsuri. De la Bonn pleacă la Londra. Hrușciiov a adresat lui Adenauer un mesaj în care sunt arătate pe de o parte, avantajele păcii și pe de alta, urmările dezastruoase pentru Germania, ale războiului dacă R.F.G.-ul nu ține seamă de faptul că Uniunea Sovietică este imbatabilă. Liderul sovietic a mai făcut cunoscut că va încheia pace separată cu Germania Răsăriteană la caz de nevoie. În America în schimb, R. Nixon vorbind la Minneapolis, la Congresul Legiunii Americane, organizația

reacționară care se pronunță împotriva schimbului de vizite între conducătorii S.U.A. și U.R.S.S. și împotriva slăbirii încordării internaționale, a declarat că pentru o apreciere a rezultatelor posibile ale schimbului de vizite între D. Eisenhower și N.S. Hrușciiov trebuie să se țină seama atât de factorii negativi cât și de cei pozitivi. Comparând acești factori, a spus Nixon, cred că hotărârea de a invita pe domnul Hrușciiov în Statele Unite a fost justă. Nixon a repetat în discursul său vechile afirmații neîntemeiate despre tendința comuniștilor spre „dominație mondială” și despre pretinsa „activitate subversivă” desfășurată de partidele comuniste. Nu trebuie, a declarat vicepreședintele S.U.A., să ne legănăm în iluzia că pentru rezolvarea divergențelor dintre noi și pentru asigurarea păcii este necesară doar o mai bună înțelegere între liderii sovietici și noi. Există contradicții adânci și esențiale de interese și ideologie care nu pot fi reglementate chiar dacă există cea mai mare bunăvoință și înțelegere. În acest caz ce folos ar putea aduce această vizită? Simplificând cât se poate mai mult această întrebare, se poate spune: numai înțelegerea reciprocă, ea singură, nu poate asigura pacea, însă lipsa înțelegerii reciproce poate duce la un război. „În măsura în care vizita lui (N.S. Hrușciiov; citez din Scânteia de azi, nr. 4612) poate micșora posibilitatea unei asemenea neînțelegeri între părți, această vizită va spori șansele de reglementare a divergențelor noastre fără război și de aceea ea merită să fie aprobată de poporul american”. Argumentările lui Nixon sună ca o dilemă totuși. Sau americanii nu știu ce vor!

31 august

Zi rece cu ploaie și vânt ca de viscol. Dimineața am citit drama *Tulburarea apelor* de Lucian Blaga. Scrisă în 1923, deci la vârsta de 28 de ani ai autorului, poemul acesta, chiar dacă versiunea publicată în 1942 ar fi îmbunătățită, (ceea ce nu știu dacă este sau nu adevărat, căci „drama” am citit-o pentru prima dată) este foarte frumos, iar sub raportul conținutului poetic liric are lucruri situate într-un nimic mai prejos de cele mai frumoase poezii ale lui Blaga.

1 septembrie

Dimineața am citit *Daria* și *Ivanca*. Amândouă slabe. Dacă *Ivanca* mai are câteva scene interesante, *Daria* e de-a dreptul stupidă și plină de situații pur mecanice. Blaga avea 30 de ani când și-a scris piesele acestea cu

desăvârșire nemotivate lăuntric. Lucian Blaga e foarte bun mitograf, dar slab psiholog.

După-masă (15^h-19^h) de serviciu la școală. Seara citit drama *Meșterul Manole*. Deși are multe lungimi claudeliene în dialog, e de o stranie frumusețe atât ca viziune, cât și ca limbă. În afară de *Zamolxe* și *Arca lui Noe* și în afară de un fragment din *Ivanca* citit la apariție, în revista „Gândirea”, în nu-mi mai aduc aminte ce an, nu am cunoscut până în vara aceasta teatrul lui Blaga. E poate mai bine că-l cunosc abia acum, căci *Balada carpatină* ar fi avut și mai multe elemente blagiene. Mă întreb însă: sunt ele blagiene? Sau, lucrând într-un filon asemănător și urmărind minereu asemănător, n-am folosit și eu, în mod firesc, unelte asemănătoare?! Departe de mine ispita de a mă compara cu Lucian Blaga. Totuși multe elemente comune mă impresionează ca o aventură a minții. Astăzi s-au împlinit douăzeci de ani de la atacul dezlănțuit de Hitler împotriva Poloniei. Îmi sună-n auz, isterice, cuvintele iresponsabilului care a nenorocit popoarele Europei: *Ich habe meinen Soldaten befohlen zurück-zuschießen!*” ca și cum polonezii ar fi tras primii. Ascultam emisiunea de radio germană și am avut senzația că o mare nenorocire s-a abătut asupra lumii și asupra mea. Pe Hitler îl uram. Pentru cruzimea cu care condamna la moarte tot ce nu era german, pentru disprețul brutal pe care-l arăta pentru cultura umană în general și cea negermană în special. Ceea ce mă exaspera însă era faptul că poporul german s-a aruncat atât de orbește în prăpastia deschisă de acest dement. Eram la Cernăuți pe atunci. Conduceam ziarul „Glasul Bucovinei” și am luat atitudine împotriva lui Hitler și a hitlerismului. Nu la îndemnul cuiva de stânga sau altfel potrivnic fascismului, ci numai dintr-o imperioasă trebuință morală de a nu admite crima. Sufeream durere aproape fizică ori de câte ori posturile de radio germane sau hitleriste anunțau victoriile *Wehrmachtului*. Apoi a venit prăbușirea Poloniei. Cu toate garanțiile britanice. Cu toată politica Franței. Din miez de noapte până-n zori de zi orașul s-a umplut de autoturisme cu refugiați polonezi, aeroportul de avioane. Și nici peste un an... Dar toate îmi trec pe dinaintea ochilor ca niște priveriști din infern. Moarte, sânge, prigoană, distrugere, ură, hohot batjocoritor, bombe, groază, nici o nădejde în vreun bine mai apropiat. Când a venit armistițiul nostru, de la 23 august 1944, lumea era așa de dezorientată și așa de încărcată de vină încât aproape că nu mai găseai om cu care să poți sta de vorbă omenește.

Iată urmările războiului. Și relele, departe de a fi dispărut, par a se agrava și mai mult. Blestemat cine dorește războiul pentru a stăpâni prin el alte popoare! Greu de ținut însă și ordinea întemeiată pe război! Nici așa nu trebuie, nici astfel nu poate fi! Tot ce pornește din război, oricât de glorios ar crește, e menit pieirii. Omenirea, dacă nu e turmă inertă, condusă de o minoritate de nebuni sau profitori profesioniști ai războaielor, ar trebui să aibă puterea morală să se scuture de orice război. Se vede însă, că această omenire evită, de la generație la generație ororile războiului și, ținând minte numai interesele ei crescute în ogoarele urii, pornește la răzbunări. E un cerc vicios fără de sfârșit. Moralmente războiul nu poate fi desființat decât printr-o definitivă uitare a nedreptății suferite, oricât de mare ar fi ea! și printr-o solidarizare fără rest și reticențe în jurul unui singur steag, cel al iubirii și libertății, înțelese așa cum le înțelege orice om sănătos sufletește. Câtă vreme vor fi învingători și învinși, va fi și război. Oricât de puternici ar fi învingătorii și oricât de slabi învinșii! Căci moartea nu e nimic în comparație cu iadurile umilinței de a trebui să te declari vinovat numai pentru că ai fost învins. Războiul e o boală și crimă în același timp. Demență făptuind crime. A-l lega pe criminal nu înseamnă a desființa crima potențială. Mântuitorul lumii va fi acela care o va vindeca de demență. Și acest lucru nu se face prin opera crimei, ci prin aceea a medicului și învățătorului. Iisus a spus adevărul: „Cine scoate sabia, de sabie pierе”. Războaiele nu vor putea fi desființate nici prin înarmări hiperatomice, nici prin dezarmări totale, ci numai și numai prin crearea încrederii dintre state, prin crearea încrederii în voința sinceră de pace a tuturor statelor. Or, acest lucru nu se va putea realiza decât prin recunoașterea faptului că fiecare popor este deopotrivă de valoros sub specie existentiae și, deci, are dreptul să-și creeze un *modus vivendi* optim. După străvechiul principiu însă al dreptului: *honeste vivere, neminem laedere suum cuique tribuere*, aceasta atât în ceea ce privește treburile interne cât și în ceea ce privește relațiile internaționale. Câtă vreme însă un popor sau stat va tolera încălcarea acestor principii, războiul nu numai că va fi inevitabil, ci necesar, – căci nu-i necesar să trăiești, necesar e să fii liber, adică neumilit în drepturile tale, la buna existență materială și morală. Ultimul război va fi acela în care învingătorii nu-și vor recupera pagubele pe socoteala învinșilor ci, oricât de paradoxal ar părea acest lucru, vor oferi acestor învinși o viață mai liberă și mai bogată decât au avut-o în

momentul în care s-au gândit la război. Va fi oare posibil acest lucru în lumea noastră guvernată de instincte contradictorii? Cine poate oare garanta că popoarele, odată îndrumate pe calea păcii, vor păstra înțelepciunea de care este absolută nevoie ca să-și înfrâneze poftele de trai mai ușor pe socoteala vecinilor? Una din rădăcinile războiului este frica. Cine va putea da oare garanții suficiente că unui popor numeros, puternic și cu superioare posibilități tehnice nu-i va trece niciodată prin gând să-și întindă stăpânirea și asupra spațiilor altor popoare? O singură turmă și un singur păstor? Sună și utopic și simplist. Popoarele sunt atât de deosebite! După părerea mea mult mai just ar fi, ca fiecărui popor să i se delimiteze un spațiu dincolo de care să nu aibă dreptul să se extindă și nici să nu se poată extinde. Astăzi însă trăim sub zodia imperialismului și în plină mistică a extinderii spațiale. Fiecare popor mai numeros se simte chemat să fie hegemon al lumii și, lucid sau inconstient, se încântă cu fel de fel de calități rasiale ca să se convingă că numai el are dreptul să conducă. A-i conduce pe alții este mult mai ușor și mai profitabil, – mârșav de profitabil! – decât a-ți scoate cele de care ai trebuință din propriile tale spații încă pustii. Limitativă spațial și mergând în profunzime, intensivă și nu extensivă însă ar trebui să fie tendința de afirmare geopolitică a fiecărui popor. A promova o politică demografică ducând la suprapopulație exasperată și, în cele din urmă, la căutare cu orice preț a „spațiilor vitale” e crimă împotriva propriului tău popor și crimă împotriva tuturor celorlalte popoare. Nu există petec de pământ pe planiglob care să nu poată fi valorificat, cum nu există vietate care să nu voiască să trăiască. De ce nu-și îndrumază conducătorii pe calea existenței eroice în acest sens pe cei conduși? Fiindcă vor să trăiască înfruptați de lux și putere? Câtă vreme conducătorii politici ai statelor trăiesc mai bine materialmente decât cel mai sărac cetățean al respectivelor state, nu pot crede în sinceritatea patriotică a acestor conducători!

2 septembrie

Ieri m-am culcat foarte târziu. M-am trezit pe la ora 9. Somnoros. Dimineața am citit *Cruciada copiilor*. Nu m-a mai impresionat ca *Tulburarea apelor*. Pe lungă durată, Blaga devine, cu tot farmecul limbii, monoton. *Cruciada...* mai e, pe deasupra și revoltătoare, iar miezul ei mistic rămâne pur gratuit. După-masă (15^h-19^h), de serviciu la școală. Citit M. Gorki, *Despre literatură* (Mica Bibliotecă Critică, 28 ESPLA, 1955).

3 septembrie

Citit *Avram Iancu* de L. Blaga. Nu are acțiune. Blaga, cunoscându-și stilul, trebuia să se ferească de dramatizarea războiului dus de Avram Iancu și să se ocupe de destinul acestui ciudat și tragic erou național. Iar acest destin s-ar fi putut descifra prezentând, – ca să folosesc împărțirea pe faze a dramei lui Blaga, – numai faza a treia, indicată oarecum în epilog, a existenței marelui erou național. Aceasta cu atât mai mult cu cât personajul Avram Iancu, așa cum îl vede Blaga, are mult din ciobanul din *Miorița*. În general, textul lui Blaga, lipsit de dramatism (cu excepția *Tulburării apelor* care, așa cum se prezintă, e un mare subiect totuși ratat), se adresează cititorului, – și încă intelectual!, – și foarte puțin sau aproape deloc spectatorului. Multe motive se repetă. De asemenea și multe metafore etc. *Arca lui Noe*, pe care am citit-o în ziua de 5/II 1945, n-a adus nimic nou în dramaturgia blagiană, dimpotrivă, i-a coborât nivelul. Blaga nu poate transforma verbul în acțiune. Pe deasupra, fixarea într-un singur climat, cel nu pe atât de mistic pe cât de misterios, l-a lipsit de orice alt orizont. Sub aspectul textului literar însă, Lucian Blaga e un scriitor de rasă și multe se pot învăța de la el, atât din cele bune cât și din greșeli.

6 septembrie

Dimineața am vizitat Expoziția de Stat de arte plastice din parcul de cultură și odihnă „I.V. Stalin”. Expoziție înglobată după nu știu ce criterii. Foarte multe lucrări expuse, puține valoroase. În general, pictorii trec printr-un fel de criză în ceea ce privește culoarea. Sau n-o văd. Mai accesibile luminii sunt pictorițele.

9 septembrie

Seara mi-a telefonat tânărul poet ieșean A. Cusin. Și-a adunat în volum circa 60 de bucăți și, înainte a le prezenta unei edituri, ține să mi le arate. Mi le va trimite de la Iași. L-am rugat să transmită salutări lui Lesnea și celorlalți cunoscuți ieșeni.

10 septembrie

Dimineața la școală (tot cărămizile!). Elevii s-au plictisit de tot. N-au venit decât patru. Dar nici încadrările nu vin. Și toată lumea e îngrijorată. Marți 15 încep cursurile. Nu prea e plăcut să te pomenesti „pe liber”. Și circula tot felul de zvonuri. Care de care mai demobilizatoare.

11 septembrie

Dimineața am trecut pe la Școala medie mixtă „Ion Neculce” (fostul „Mare Voievod Mihai”) ca să-l înscriu pe Șerban, deoarece directorul, Almășanu, i-a refuzat ieri înscrierea, Șerban neavând uniformă. Deși i-am explicat că fiul meu nu are uniformă deoarece a dăruit-o unui elev sărac, iară chenzina o încasăm abia pe data de 16 crt., directorul m-a tratat cu o duritate la care nu m-aș fi putut aștepta, iară aceasta cu atât mai mult cu cât prof. Marcel Saraș mă prezentase ca profesor, și, deci ca tovarăș de meserie, acestui director. Întrebându-l pe tov. Almășanu dacă l-aș putea retrage pe fiul meu de la „Ion Neculce” spre a-l înscrie la „Spiru Haret” (școală la care ține Stella să-l transferăm, deoarece este încadrată cu profesori mai bine pregătiți decât majoritatea cadrelor care predau în clasa lui Șerban, transferare pe care Stella a și pregătit-o obținând verbal, promisiunea tov. Valentina Georgescu, inspectoarea șefă a Raionului „1 Mai”), tov. Almășanu mi-a răspuns cu neprefăcută satisfacție: „De acord!”. Totuși nici eu, nici Șerban nu suntem pentru o schimbare a școlii.

12 septembrie

Dimineața Șerban s-a înscris, fără a i se mai face dificultăți, la școala „Ion Neculce”. După-masă, de la 15^h la 19^h, de serviciu la școală (înscrierea elevilor). Seara am terminat transcrierea *Fetei din cântec* (*Fata din cântec, Urcuș și Amurg*). Pe la 22^{30h} directorul Nicolae Popescu mi-a telefonat că am rămas la Școala nr. 41, cu catedra plină, completată cu două ore de franceză. E o veste mare pentru mine! Directorul Nicolae Popescu, care mi-a rămas în suflet ca un om adevărat, nu mai e director. În locul d-sale a fost numită tovarășa profesoară Sovejan.

13 septembrie

Ieri am aflat abia pe la ora 24 de lansarea spre Lună a unei noi rachete cosmice sovietice. Mă așteptam la acest efort. În preajma călătoriei în S.U.A. a lui N. Hrușciov, Uniunea Sovietică nu putea neglija mobilizarea tuturor forțelor sale de impresionare a opiniei publice mondiale. Și, la ora actuală, Uniunea Sovietică a reușit să impresioneze. Și încă zguduitor. Căci a demonstrat că poate să-și plaseze, oriunde pe planiglob, teleghidata și încă de tip Goliat, pe care americanii, din lipsă de combustibil tehnic și moral (!), n-o pot lansa. Dar, în afară de aspectul politic al faptului, lansarea

teleghidatei sovietice constituie o nouă mare biruință a minții omenеști. Dușmanii U.R.S.S.-ului spun că rachetele sovietice sunt creație a nemților captivi. Ce stupiditate! Parcă americanii n-ar avea nemți! Și încă liberi după câte țin să sublinieze cu orice ocazie! Adevărul este că U.R.S.S.-ul știe ce vrea și cunoscându-și foarte bine țelul, mai dispune și de o unitate de voință actualmente unică pe pământ.

14 septembrie

„Azi, la ora 0,02 minute și 24 secunde (ora Moscovei), racheta cosmică sovietică a atins suprafața Lunii”, sună comunicatul Agenției Tass. Este un eveniment uluitor de important, iară data de 14 septembrie 1959 rămâne, în istoria omenirii, dată unică prin consecințele pe care le va avea. Totodată, din punct de vedere juridic internațional, Luna este a U.R.S.S.-ului, începând cu ora 0,02 minute și 24 secunde, 14 septembrie 1959.

Dimineața, de la 9^h la 13^h, la școală, prezentare, teren (chemarea la înscriere a elevilor încă neînscriși), consiliu pedagogic. Eu am două clase a șasea și una a șaptea, total paisprezece ore, cu două ore de limba franceză completare a catedrei. Voi avea, probabil, numai după-masă cursurile. După-masă mi-a telefonat Jenică Popovici. Vrea să mă vadă. Mi-a spus că a murit Eusebiu Hotinceanu, primul soț al nașei mele Silvia Bodnărescu, actualmente Bălan. Și mi-a mai spus că, acum o săptămână, a fost înmormântat Nicu Gheorghian care, suferind de mania persecuției, s-a aruncat de la etajul al cincilea, prin luminator. Această știre m-a impresionat. Nicu Gheorghian, avocat cernăuțean și, în ultima legislatură liberală a României monarhice, deputat național-liberal tătărescian, a fost un om fin, liniștit, bun prieten. Fiu al medicului ginecolog Gheorghian de la „Maternitatea” din Cernăuți (director al acestei instituții și profesor al școlii tehnice de ginecologie de pe lângă ea), Nicu, deși se lansase în politică, nu avea ambiții politice. În politică l-au încurcat, spre nenorocirea dânsului, relațiile cu familia Nistor. Nicu se căsătorise cu Stanca Tarnavski, nepoata dnei Nistor. Căsătoria aceasta i-a adus numai necazuri. Stanca, modestă ca inteligență, frumușică oarecum, foarte capricioasă, l-a înșelat cu Gheorghe Vântu, pe atunci prefect al județului Cernăuți și mare leader liberal după căderea în dizgrație a prof. univ. Romulus Cândea. Nicu a divorțat de Stanca fără să o rupă și cu Ghiță Vântu care, neputând obține divorțul din partea soției sale, a lăsat-o în cele din urmă pe Stanca. După 23 august 1944, Nicu a avut de suferit nu știu cât timp o privațiune

de libertate. Îl vedeam rareori și numai întâmplător. Era același Nicu. Fin, discret, neambițios, mulțumit că trăiește. Se recăsătorise cu o evreică foarte simpatică și inteligentă. Își câștiga existența făcând diferite munci modeste. Într-o vreme era grădinar. O vagă tristețe îl spiritualizase oarecum. Nu aș fi putut bănui că-n sufletul dânsului se petrece acea dezagregare lentă care duce la moarte nefirească. Dintre oamenii politici bucovineni tineri, Nicu Gheorghian a fost cel mai simpatic și mai liberal în sensul larg și bun al cuvântului. Nu l-am văzut niciodată manifestând vreo gomă. Nu l-am auzit niciodată agitând idei șovine. Sunt convins că Nicu a fost un sincer democrat. Sunt însă tot așa de convins că a fost și un mare visător. Nepregătit să țină piept schimbărilor ei brutale, viața l-a ucis prematur. Bună fie-i amintirea!

Seara, la televizor, *Evgheni Oneghin*. Muzica frumoasă. Decorurile inegale și dulcegi deseori.

15 septembrie

7^h-13^h la școală: vizita medicală a elevilor, deschiderea festivă a noului an școlar. De mâine, 14^{30h} încep munca didactică. Diriginte nu mai sunt. Dorința mea a coincis cu linia conducerii: majoritatea diriginților sunt cadre feminine. Făcusem, în raportul de activitate ca diriginte al clasei a V-a A de anul trecut, o asemenea recomandare. Desigur, coincidența e pur întâmplătoare.

N. S. Hrușciov a sosit, ieri dim[ineață] în S.U.A. Aureolat cu marile succese sovietice (atingerea Lunii, spărgătorul de gheață „Lenin“ etc.), primul om politic al lagărului comunist are toate atuurile de care avea nevoie în importanta lui călătorie diplomatică. Este clar că nici un om sănătos nu dorește războiul. Dacă și de această dată nu se va ajunge la „spargerea gheții“ (cuvintele au devenit lozincă în presa progresistă), înseamnă că lumea trece printr-un moment de rătăcire foarte periculoasă. Cât va ceda America? De ce natură sunt condițiile destinderii puse de statele apusene? Câtă este încrederea reciprocă a celor ce tratează pacea? iată întrebările grave ale momentului istoric prin care trecem. În orice caz până în decembrie 1959, luna până în care Eisenhower și-a planificat călătoria în U.R.S.S., se vor preciza multe poziții.

16 septembrie

Dimineața am încercat să lucrez la transcrierea și îmbunătățirea culgerii de versuri *Emblema*. M-am lovit de dificultăți și am amânat iar

lucrarea. Interesantă cuvântarea de salut a lui Eisenhower adresându-se oaspeților sovietici: „Aștept cu interes convorbirile pe care le vom avea. Deși nu vom duce tratative în nici una din problemele care afectează interesele altor țări... Sistemele politice și sociale ale țărilor noastre se deosebesc foarte mult. În sistemul nostru, poporul însuși stabilește și controlează guvernul... Cu toate că poporul nostru a creat și menține forțe puternice pentru asigurarea securității, este limpede că, deoarece poporul nostru vrea pace și întrucât el are o influență hotărâtoare asupra acțiunilor esențiale ale guvernului nostru, o agresiune din partea statului nostru este cu neputință... [Poporul nostru] nu are gânduri rele față de nici un alt popor, nu râvnește la nici un teritoriu sau la o putere mai mare ca acum. De asemenea, poporul nostru nu urmărește să intervină în afacerile interne ale vreunui alt stat...” N. S. Hrușciiov a vorbit despre pace, despre racheta sovietică lansată spre Lună care a devenit cu câteva sute de kg mai grea, despre spărgătorul de gheață „Lenin”.

După-masă de la 14^h-19^{10h}, școală.

17 septembrie

Vizitat expoziția de gravuri ale elvețianului Aldo Patocchi. E un artist visător, completamente nerevoluționar, iubind frumosul neproblematic, frumosul copilărește naiv. Nu se încadrează în nici o școală. Sincer în ceea ce vrea, cinstit în ceea ce spune. Nu e un mare grafician. Nu e însă deloc farsor. Mi-au plăcut, pentru claritatea luminilor, pentru lipsa de vanitate a liniilor, pentru grija artistului de a nu da lucruri neisprăvite – și chiar pentru naiva lor mitologie sau atmosferă odihnitoare.

Am cumpărat și citit *Cu un ceas mai devreme* versuri de M. Beniuc, ESPLA, 1959. Din șaizeci și șase de bucăți, nici șase nu pot fi numite poezie. Sau nu mai înțeleg nimic. În afară de aceasta, pe lângă maculatura obișnuită, volumul aduce aceleași crispări tehnice și aceeași megalomanie a poetului care, dacă n-ar fi aruncat peste bord limitările de totdeauna ale artei, putea fi mare poet.

Cuvântarea rostită de N.S. Hrușciiov la Clubul Național al Presei din Washington nu aduce nimic nou. Mi se pare mai semnificativă, fiind sugestivă, referirea la problema germană. Citez după „Scânteia” de azi: „Se știe că evoluția postbelică a evenimentelor din Europa și Germania a dus la crearea a două state germane. Aceste două state există independent de dorințele și de atitudinea noastră față de ele. Trebuie să ținem

seama de aceasta. Politica cea mai justă este politica realistă. Rămâne o singură ieșire: să se accepte faptul că există două state germane, adică să se recunoască statu-quo-ul care s-a creat în problema germană, dar să nu se târăgăneze lichidarea rămășițelor războiului și să se încheie pacea cu cele două state germane. A admite o singură posibilitate, încheierea unui tratat de pace cu o Germanie unită ceea ce, se înțelege, ar fi cel mai bine – înseamnă de fapt a scoate de pe ordinea de zi problema Tratatului de pace“. Paranteza: „încheierea unui tratat de pace cu o Germanie unită ceea ce, se înțelege, ar fi mai bine“ n-o înțelege, mai ales când o compar cu finalul: „înseamnă de fapt a scoate de pe ordinea de zi problema Tratatului de pace.“ Să fie un lapsus lingual? O greșeală de traducere? o eroare de tipar? Cuvintele lui N. S. Hrușciiov sunt, la ora aceasta, examinate cu ultramicroscopul și cântărite cu inframilimicronul!

De asemenea semnificativă mi se pare a fi și părerea lui Nixon „care“ – citez, tot din „Scânteia“ de azi, „a încercat într-un discurs rostit la Washington să întunece ziua senină care se prevestea. El s-a lansat în diferite considerații confuze al căror sens se reduce la aceea că «rușii nu trebuie crezuți». Oricât de straniu ar părea acest lucru, vicepreședintele a încercat să amestece în incursiunile sale nu prea convingătoare în domeniul științei și o politică cu un iz neplăcut, îngăduindu-și să se dedea la atacuri împotriva Uniunii Sovietice“. Articolul din care citez cele de mai sus se referă la lansarea rachetei spre Lună. „Scânteia“ îl are din „Izvestia“ din 16 sept. care publică o corespondență transmisă la 15 sept. din New York, inspirată din „New York Herald Tribune“, „New York Tribune“ și un discurs rostit de Nixon, vicepreședintele S.U.A.

19 septembrie

Dimineața am trecut pe la redacția „Gazetei literare“ și am lăsat două poezioare *Spre alfa ...* și *Printre nouri*, adaptate, pentru a răspunde la invitația ce mi s-a făcut de a da ceva în legătură cu racheta sovietică. De asemenea și câteva rânduri de scrisoare în care-mi exprim admirația pentru uluitoarea performanță științifică și tehnică a U.R.S.S.-ului. Sunt sigur că nu mi se va publica nimic. Totuși un refuz ar fi fost interpretat rău.

Tot dimineața m-a vizitat poetul Ion Sofia Manolescu. I-am citit câteva din cântecele mele. Dânsul mi-a citit cinci poezii, de tot frumoase și calde pe teme bicaziene.

20 septembrie

Dimineața: la Jenică Popovici. Mi-a citit câteva poeme. Scrie de câțiva ani. Fond interesant. Limba forțată deseori. Unele greșeli de formă. Totuși lirică matură și interesantă.

La 12^h am luat parte la adunarea de doliu de la Institutul de Istorie al Academiei R.P.R., din Bd. Stalin nr. 1 de unde a fost dus la crematoriu Barbu T. Câmpina, mort de cancer. L-am cunoscut în câteva momente grele pentru mine și s-a purtat omeneste cu mine. Sub raportul valorii științifice nu am cum să-l apreciez. De la prof. Candel aflu că Roller l-a sâcâit mult pe bietul B.T. Câmpina.

Citit discursul rostit de N.S. Hrușciiov la Clubul Economic din New York. Tonul glumeț al liderului sovietic dezorientează. Citit și Declarația guvernului sovietic publicată în „Scânteia” de azi. Programul dezarmării propus de U.R.S.S. mi se pare inacceptabil pentru S.U.A. și aliații săi. Ordinea etapelor mai ales. Și apoi nu se pomeneste nicăieri de problema frontierelor statelor europene. N.S. Hrușciiov pledează pentru un statu-quo care să fie garantat pe deasupra și de Statele Unite, ceea ce înseamnă împărțirea lumii între America și U.R.S.S. Nu știu cum ar putea americanii, oricât i-ar tenta propunerile, accepta oferta sovietică fără a-și periclita situația de primă putere capitalistă.

Seara, cu Stella, în vizită la Florica Hociung. Erau și soții Iorda. Dna Hociung, mama Florichii, și-a rupt femurul stâng. Înainte de aceasta zăcuse, hemiplegică, mai bine de șase luni. Florica e extenuată. Mi-a spus că *Ciobanul Bucur* i-a fost refuzat, iară bustul *Camil Petrescu*, lucrare foarte bună, după ce i-a fost recepționat de respectiva comisie, n-a mai fost expus. I s-a răspuns că lucrarea s-a rătăcit sau s-a pierdut undeva. Florica, dar aceasta ne-a spus-o dna Hociung, a aflat că motivul neexpunerii ar fi faptul că, înainte de a muri, Camil Petrescu ar fi scris Vaticanului, că tot ce a publicat în R.P.R. a fost publicat de nevoie și sub presiune morală. Muribundul ar fi implorat iertarea păcatelor. Florica rămâne cu contractul în vânt și cu 6.000 lei datorie la Fondul Plastic, care-i avansase respectivele ajutoare pentru lucrarea comandată, după ce Medrea și O. Han o refuzaseră din cauza fizionomiei extrem de greu de modelat a poetului *Transcendentaliilor*.

21 septembrie

Dimineața o oră de vraja: am ascultat Concertul pentru pian și orchestră în la minor, Op. 54 de R. Schumann. Orchestra „Philarmonica”

Londra. Dirijor Herbert von Karajan. Dinu Lipatti la pian. Înregistrarea Columbia. Pathé Marconi Paris. Electrecord.

După-masă, școală.

Seara am telefonat lui Sperber. Nu mi-a putut da nimic precis în legătură cu memoriul meu depus la Uniunea Scriitorilor. E de acord să scriu câte ceva nemțește. Îmi garantează publicarea.

22 septembrie

N.S. Hrușciiov propune, din punct de vedere politic teritorial, înghețarea frontierelor actuale dintre cele două lumi, statu-quo-ul politic. De fapt problema acestor frontiere este problema nr. 1. Pacea și prosperitatea sunt argumente propagandistice. Aceasta, cel puțin, se vede din întrebările puse lui N.S. Hrușciiov, de către liderii Congresului american și de către membrii Comisiei senatoriale pentru Afacerile Externe. În cuvântarea rostită la Primăria din Los Angeles, tonul glumeț al lui N. S. Hrușciiov manifestă și unele enervări și, în orice caz, trădează scepticism în ceea ce privește reușita tezei sovietice. Deocamdată însă cuvântările și declarațiile liderului sovietic au ceva de campanie electorală. N. S. Hrușciiov știe ce place maselor și știe că lumea are nevoie de pace. Mă mai întreb: „În ce măsură cred americanii că Uniunea Sovietică blufează?” În orice caz discursul și discursurile, pe care nu le cunosc, de la Los Angeles arată că, deocamdată cel puțin, din punct de vedere american, nu poate fi vorba de o înțelegere, iară cuvintele „Dacă până aici am zburat vreo 12 ore, de aici putem, de bună seamă să ajungem acasă în zece ore” sună chiar ultimativ.

Tot din „Scânteia” de azi aflu că a murit actorul Vladimir Maximilian (*1882).

După-masă, școală. Directoarea mi-a fixat, pe lângă cele 14 ore de limbă română (clasele a VI-a A și B și clasa a VII-a A) plus 2 ore de limba germană, cu care mi se completează catedra, și predarea limbii franceze în clasele a VI-a A și B.

23 septembrie

Se pare că la San Francisco liderii mișcării sindicale l-au tratat de tot neospitalier pe N.S. Hrușciiov dacă Serviciul de presă de pe lângă Consiliul de Miniștri al U.R.S.S. a trebuit să dea următorul comunicat: „Cu toate acestea în cadrul unei conferințe de presă convocată imediat după această întâlnire, Walter Reuther a făcut o declarație cu privire la această

întrevedere în care după cum a comunicat Serviciul de presă de pe lângă Consiliul de Miniștri al U.R.S.S., – a denaturat în mod grosolan sensul declarațiilor lui N.S. Hrușciov într-o serie de probleme importante și i-a atribuit cuvinte pe care acesta nu le rostise.”

În „Scânteia” de azi se relatează vizita la San Francisco și e dată cuvântarea rostită de N. S. Hrușciov la Studioul Societății de Filme „20th Century Fox”. N. S. Hrușciov, fără a părăsi câtuși de puțin linia comunistă, pledează, evident sincer, pentru pace. Rămâne de văzut dacă lumea capitalistă va accepta dezarmarea totală propusă de U.R.S.S. Dezarmarea este degrevare bugetară și, ca atare, de un esențial folos planului șeptenal de construire desfășurată a comunismului. Realizarea planului acestuia înseamnă ajungerea din urmă și depășirea americanilor, deci începutul agoniei capitaliștilor americani și, în mod inevitabil, a capitalismului mondial. Cursa înarmărilor însă va greva, desigur considerabil, eforturile de realizare a planului constructiv sovietic. Mă îndoiesc numai de faptul că această grevare i-ar putea împiedica pe sovietici să-și ducă la bun sfârșit munca de construcție. N. S. Hrușciov caută, după părerea mea, să libereze de greutate speciale realizarea planului comunist. Singurul eveniment care ar putea zgudui această realizare, ar putea fi numai războiul. Vor recurge capitaliștii la un război preventiv astăzi când războiul e atât de urât de toată lumea? Vor continua înarmările, ca să-i oblige și pe sovietici să-și „epuizeze” economia prin continuarea, firește necesară, a înarmării? Dat fiind sistemul social și resursele materiale, Uniunea Sovietică este ca și inepuizabilă. Cred, totuși, că americanii ar accepta o limitare a înarmărilor, dară limitare profitabilă numai lor. Asistăm deci, la o cursă diplomatică de tot importantă. Nu văd o înțelegere între cele două mari puteri. Contradicțiile sunt așa de mari și de ascuțite încât tot ce s-ar mai putea obține pentru câțva timp este numai câștigarea războiului util situării pe o poziție superioară pentru unul sau celălalt dintre antagoniști. Nu prea mai văd necesară nici vizita lui Eisenhower în Uniune. Dacă, totuși, această vizită se va produce, ea va fi, cel mult, o ultimă verificare, ad ocular, a pozițiilor și o ultimă demonstrație a voinței de „pace” americane. În orice caz, după vizita liderului sovietic în S.U.A. ne așteaptă evenimente mari.

24 septembrie

În statul Iowa, premierului sovietic i s-a făcut o primire caldă. În orice caz N.S. Hrușciov, spontan în replici și convins că, în actuala sa vizită, e

mai important să câștigi simpatia maselor, este prea inteligent ca să se lase încântat de politețele ocazionale ale mulțimii. Mulțimea e totdeauna stăpânită mai întâi de curiozitate, judecata revenindu-i a doua zi și toate coboară la nivelul lor normal (Curiozitatea fiind un impuls psihic solicitator, individul uman împins de ea devine un solicitant cu atât mai recunoscător, și deci mai politicos, cu cât și-a putut satisface în mod mai plăcut curiozitatea. Până și dușmanii noștri, dacă depășesc formatul celor obișnuite, pot fi primiți cu ovații din partea mulțimii stăpânite de curiozitatea de a-i vedea. Un om abil folosește în avantajul său acest fel de împrejurări. Dar diplomatul știe că nu poți pune temei pe nici un fel de entuziasm ocazional. A transforma acest entuziasm în curent, în mișcare dirijată către țelul dorit, aceasta-i arta.) Nu-mi vine să cred că valul de simpatie cu care l-au întâmpinat masele americane pe N. S. Hrușciov nu va fi repede spart de dirijorii opiniei publice din S.U.A., de ziaristi slujitori ai capitalismului care, cu prilejul vizitei premierului sovietic în țara lor, trebuie să-și fi dat și mai bine seama cât de ireconciliabile sunt pozițiile ideologice și cât de avansată pregătirea scadențelor. N. S. Hrușciov ia pulsul poporului american. Oamenii sunt emoționați și pulsul bate mai viu și mai cald. N. S. Hrușciov e și diplomat și știe că liderii politici ai Statelor Unite, în mâna cărora D. Eisenhower nu este decât un simplu exponent al gândirii politice yankee, nu va putea acționa altfel decât îi vor dicta voturile acelor lideri. Se pare că președintele l-a invitat pe premier cu gândul ca să-i demonstreze puterea Americii și, eventual, cu gândul să-l intimideze pe oaspete. N. S. Hrușciov nu pare a fi om intimidabil și, ca reprezentant al marii sale țări, nici nu trebuie să fie intimidabil. Bilanțul vizitei sovietice va arăta încotro se înclină acul. Eu nu văd chiar un război planetar. Nu văd însă, cu toată părerea de rău și cu toată condamnarea războaielor, considerate ca ultim argument al rațiunii umane, nici vreo pace planeteară. Pace nu poate fi până nu biruie unul sau celălalt dintre sisteme. N.S. Hrușciov propune timpul ca arbitru al întrecerii și, deci, al scorului. Timpul lucrează în favoarea sistemului sovietic și nu în favoarea militariștilor apuseni. E cineva, câtă vreme se bizuie pe o probabilitate în ceea ce privește victoria, atât de orb ca să nu vadă pericolul care-l paște?! În afară de cei lași, care trebuie considerați din capul locului biruiți, nimeni! Tare mă tem că, într-o formă sau alta, Pentagonul și dimpreună cu el toți ceilalți militariști apuseni vor recurge la o acțiune preventivă. Scânteia nu trebuie să pornească numaidecât din Berlin.

25 septembrie

Ziarele noastre publică abia astăzi relatarea discuției dintre N. S. Hrușciov și liderii sindicatelor americane. Din cele relatate, cât și din reticențe, se vede că match-ul a fost destul de dur. Recitit versuri din volumul *Gesammelte Gedichte* de Friedrich Schnack (Insel-Verlag zu Leipzig, 1938). Curios faptul cum acest poet, greoi, în fond, reușește totuși să creeze poeme pline de culoare și atmosferă ca *Frühling auf alten Gräbern*, *Kleine Legende*, *Ohnezeit*, *Vogelrodke*, *Tiere im Nebel*, *Schneehühner in der Stadt*, *Hausgeist*. – *Meeropfer* – este Paul Valéry în ceea ce privește fondul.

După-masă, școală și consiliu pedagogic.

26 septembrie

Citit *Inimi sub săbii* poeme de Eugen Jebeleanu (Operele premiate ale scriitorilor tineri români, București, Fundația pentru Literatură și Artă „Regele Carol II”, 1934). Inimaginabil ce ravagii a făcut Ion Barbu în rândurile poezilor tineri de pe acea vreme! Citez, din *Moarte*, pg. 81: *Toți necunoscuți. Și singuri. / Nu mai e nici plâns. Doar zece / Palide, din soare, linguri / Le mai vin. Încolo, rece.* Curat linguri și rece! Deși influențat de ermetismul barbian, nu am fost niciodată chiar atât de zăpăcit de jocu-i secund.

După-masă, școală. Seara, cu Stella, Măișoara și Șerban de la 21^h la 21^{30h}, la Tilică unde erau Eugen, Herta și Virgil, veniți la cununia lui Horia. Nu vom participa, deoarece Horia n-a avut bunul-simț să ne invite.

27 septembrie

În convorbirile lor, N. S. Hrușciov și D. Eisenhower au atins și problemele germane, inclusiv pe cea a Berlinului. Comunicatele din „Scânteia” de azi sunt laconice. Comentariile strecoară optimism. Totuși nu văd vreun rezultat spectaculos. Astăzi convorbirile se încheie. Liderii se vor întoarce la Washington, apoi, în cursul serii, N. S. Hrușciov și cei ce l-au însoțit vor pleca, la bordul avionului „Tu-114” în U.R.S.S. Tot azi N. S. Hrușciov va ține o conferință de presă de o oră în sala Clubului Național al Presei, iar apoi o cuvântare televizată.

După-masă am recitit, din cele 9 volume de *Critice* ale lui E. Lovinescu. În general, intuiția lui Lovinescu e justă. Protretele morale făcute lui T. Arghezi, G. Galaction, Cezar Petrescu și M. Sadoveanu sunt și astăzi valabile. La fel este bine prins și cel făcut lui N. Iorga. Deși adversar al

pamfletului, E. Lovinescu e, deseori, și mai ales în „figurine” pamfletar, ceea ce confirmă viabilitatea pamfletului. Ca estet, E. Lovinescu îl supra-evaluează pe O. Goga și nu-l înțelege pe Bacovia, îl situează însă just pe Al.A. Philippide și D. Botez. Camil Baltazar i-a căzut cu tronc la inimă. Din celelalte pagini, mai mult foietate decât citite, înțeleg de ce E. Lovinescu este atât de evitat astăzi: a fost antimarxist și naționalist (!). Vizită la dna Ileana Brătășanu.

29 septembrie

Din „Scânteia” de azi („Cuvântarea rostită de N.S. Hrușciiov la posturile de televiziune americane”, în care se face o apologie a statului comunist, și „Declarațiile lui N. S. Hrușciiov la Conferința de presă de la Clubul Național al Presei din Washington”, în care premierul sovietic răspunde la unele întrebări) înțeleg că N. S. Hrușciiov se întoarce *rebus infectis*. Citind convorbirea lui cu participanții la dineul oferit în cinstea sa de redactorul-șef al ziarului american „Journal of Commerce”, convorbire apărută numai în „Informația Bucureștiului” de ieri, desprind că pe ruși îi afectează serios lipsa schimburilor comerciale cu S.U.A. și mai constat că ofensiva pentru pace s-a oprit în gol: „Nu vreți să faceți comerț cu noi, treaba voastră, dar puneți capăt discriminării. (Fraza n-are suport logic.) Atât timp cât va exista discriminare, va exista și un ghimpe în inima noastră. (Foarte just!) Dacă vom găsi însă un limbaj comun în problemele dezarmării, dacă vom avea un tratat de pace cu cele două state germane, vom constata că dv. vreți să trăiți în pace. Dacă nu, înseamnă că vreți război. Totul depinde de acțiunile concrete. Dacă dv., domnilor, credeți că economia noastră nu va rezista cursei înarmărilor pe care ne-o impuneți, vă înșelați profund. Noi am prevăzut în planurile noastre dezvoltarea economiei pașnice și producția armamentului necesar apărării intereselor Uniunii Sovietice. Noi vrem pace, dar suntem gata să ne apărăm de orice agresiune.” N. S. Hrușciiov este, fără îndoială, sincer interesat să mențină pacea. Același lucru îl afirmă și despre poporul american (în cuvântarea rostită, ieri, la mitingul din Palatul Sporturilor din Moscova), deși constată că există și alte forțe care acționează împotriva slăbirii războiului rece. Cuvintele: „Astăzi, pacea este indivizibilă. Pacea nu poate fi asigurată prin eforturile unei țări sau două”, mi se par de tot semnificative. (Deci împărțirea lumii între S.U.A. și U.R.S.S. a căzut.) Nu-l văd pe Eisenhower întorcându-i lui N. S. Hrușciiov vizita amânată pentru

primăvara 1960. (Primăvara începe la 21 martie și se termină la 21 iunie!) decât numai dacă raportul de forțe va determina pe una sau pe cealaltă dintre părți să facă concesii esențiale. Între timp multe se pot schimba. Avem alegeri în Anglia. Avem critică și autocritică în U.R.S.S. Este unitatea de acțiune în cele ale politicii externe americane indiferent de voința personală a vreunui președinte yankeu. Adenauer e bătrân. De Gaulle nu e un om mare decât la propriu. Între China și India relațiile nu sunt optime. Și mai este surpriza. Cum însă războiul ar fi, într-adevăr, o demență criminală, nu-l văd posibil ca război planetar. Deocamdată, judecând situația actuală, nu pot să cred decât că războiul rece continuă, iar aceasta fie și în forma lui de „armistițiu rece”, armistițiu care nu stopează cursa înarmărilor și, deci cheltuirea celor 40 + 25 de miliarde dolari numai de către S.U.A. și U.R.S.S., după cum reiese din declarațiile lui N. S. Hrușciov. Mă întreb: de ce mă preocupă atât de mult politica? Și, ca un biet muritor lipsit de orice mijloace de intervenție, fie și infinitesimală, în favoarea păcii juste, trebuie să repet cuvintele lui Napoleon, corsicanul: fiindcă „politica e destin” pentru fiecare ins uman conștient în secolul nostru, iar pentru toți ceilalți fatalitate.

2 octombrie

Citit, la librăria nr. 3 (Buzești), pagini din jurnalul celebru al Annei Frank. Așa cum se prezintă, cartea este operă literară bine plănuită, în genul, *sit venia verbis*, vestitei *Cuore* a lui E. de Amicis, și nicidecum document uman brut și, deci, autentic. Ar putea fi chiar operă literară apocrifă. Cumpărat manualul de l. română, cl. a VI-a, și cel de l. germană, cl. a VII-a. Manualul de l. română cl. a VII-a n-a apărut încă, iar la ședința cercului literar mi s-a recomandat să nu predăm nici un text literar până la apariția manualului. După-masă două ore la școală. Seara am recitit poezii din Alex. Blok (vol. *Poeme*, traduceri de Radu Boureanu, slabe, dacă mă orientez după *Scîții*, poem pe care-l cunosc în original) și din George Lesnea (*Poemul vieții*). La George Lesnea talentul se diluază în loc să se concentreze. Cele mai bune bucăți sunt cele influențate de Serghei Esenin (*Miezul nopții*, *Prin târgul cu biserici*, *Noapte în Ucraina*). Interesant *Răboj*-ul!

5 octombrie

Zi liberă. Lenevit. Pus la punct câteva lucrări mărunte în legătură cu școala. Afară e considerabil frig. Au căzut primii fulgi de zăpadă. Țin

mente, la Cernăuți cădea, în jurul datei de 5 octombrie, prima ninsoare. Oamenii de știință sovietici au lăsat cu mult în urmă pe yankei în ceea ce privește lansarea rachetelor cosmice purtătoare de sateliți. Noul Sputnik are traiectoria circumlunară și este o stație automată interplanetară care va fotografia pentru noi fața invizibilă a lunii. Sovietele uluiesc lumea! Citit, sau, mai exact, recitit *The Philosophy of Composition* de E. A. Poe. Meritul marelui poet american este acela de a fi pus problema. Demonstrările sale mi se par însă mult prea naive. Creierul nostru lucrează mult mai complex. Multă vreme încă nu vom putea pune în evidență lanțurile de reacții cerebrale care, declanșându-se, fac ca un poem să fie „așa și nu altfel” sau „și așa și altfel”. „Inspirația” nu este, desigur, nimic mistic, totuși a o lichida cu ajutorul unui creier pur logic înseamnă a confunda lucrurile cu programele creierelor electronice din zilele noastre.

6 octombrie

Recitit câteva canzoni de Petrarca (colecția „Capolavori italiani. Collezione diretta da S.E. Ferdinando Martini” Ministro di Stato. Petrarca. *Le Rime*. Con uno studio di Adolfo Bartoli.

7 octombrie

Racheta cosmică sovietică a ocolit ieri luna „După ce a trecut la cea mai mică depărtare de suprafața lunii (7.000 km)”, sună comunicatul Tass dat la Moscova, ieri, la 6 octombrie ora 17 și 16 minute, racheta a continuat să se deplaseze ocolind luna.

După-masă, școală. Seara la inginerul Ioanid, ca să mă întâlnesc cu vărul dânsului, avocatul Ioanid care s-a oferit să-mi vândă o ediție completă a operelor lui Nietzsche. N-am făcut târgul, căci mi-a cerut 250 lei pentru cele 7 volume (pe hârtie subțire). Vorbind cu avocatul Ioanid despre cărțile căutate și, deci, bine plătite, m-a speriat faptul că burghezia noastră muribundă se consideră muribundă și, ca atare, citește „filozofie” care o pregătește pentru moarte. Cărțile „filozofice” căutate sunt: colecția de romane polițiste: *Le Masque*, Rudolf Steiner, orice carte spiritistă și ocultistă și, în fine, *Biblia* în ediția Societății britanice de răspândire a Bibliei.

9 octombrie

Azi dimineață m-am gândit la viața mea de până acuma, la elanurile și la eșecurile mele, la planurile mele științifice și literare, la omenăștile

mele ambiții și la tot așa de omenestile mele greșeli. „Cariera” de profesor universitar și de psiholog, – după ce a trecut prin meandre nedorite și după ce, o dată cu transferarea mea ca asistent la catedra de psihologie din București a ajuns la o fază de la nivelul căreia am început să mă simt pregătit să dau câteva lucrări originale valoroase din domeniul memoriei, cel al psihologiei limbii cât și cel al caracterologiei, – s-a năruit o dată cu trecerea mea obligatorie la catedra de pedagogie, disciplină pentru care nu mă pregătisem. Nici azi nu înțeleg cu ce i-aș fi putut greși lui M. Ralea care, ajuns titularul catedrei vacante în urma profesorului Rădulescu-Motru, s-a încăpățânat cu atâta răutate să mă înlocuiască. De la catedra profesorului Iosif I. Gabrea, după ce mă pusesem la punct cu pedagogia și după ce, pe baza lucrărilor și activității, am fost numit șef de lucrări, am fost îndepărtat, o dată cu aplicarea reformei învățământului din 1948, tocmai în momentul în care eram, după convingerea tuturor celor competenți, cadrul cel mai indicat a ocupa una din conferințele create pentru anul școlar 1949-1950. În locul meu a fost numit conferențiar un preparator care nu avea nici măcar licența. Trecut în învățământul mediu, am fost, practic, scos și din acest învățământ, căci transferarea în gol, cu care m-am pomenit în toamna lui 1952, nu a fost decât o măsură administrativă de a te descotorosi de elemente nedorite. Au urmat apoi cinci ani de plutire la întâmplare. IPCEU, ISPROR, IPRONAV, un an și mai bine de șomaj și, în cele din urmă, etapa Ecarisajului București. Cercetări psihologice științifice nu puteam face în acel timp. Din 1957 am reintrat în învățământ. În cel elementar. Iată deci, că, în loc să parcurg o cale ascendentă, am coborât. Iar aceasta fără să fi putut fi calificat inapt pentru munca științifică și didactică pentru care am simțit, întotdeauna, o adâncă vocație. E adevărat, eram indezirabil politicește. Cu toate că, sub presiunea morală și materială, exercitată, pe atunci de diferite persoane înguste sufletește și nule ca valoare profesională, printre ele fiind V. I. Iordăchescu, am acceptat, după doi ani de rezistență, să mă înscriu într-un partid muncitoresc, cel social democrat, și cu toate că, o dată vărsat în P.M.R., nu m-am abătut niciodată, cel puțin în privința celor ce au fost obligație profesională, de la linia loialității. Se vede însă că stăteam în calea altora.

Cu scrisul nu mi-a mers mai bine. De la sfârșitul lui 1943 nu mi-a mai fost posibil să public nimic, iar după 23 august 1944 nici atât. Și totuși

am oferit, de repetate ori, material care, fără a fi articol de ziar politic rimat sau altfel pretins literar, putea să contribuie la reconstrucția democratică din România. Dat afară din învățământul superior, oprit a activa pe terenul cercetării științifice, pus la index ca scriitor, aruncat pe drumuri ca posibilitate de a-mi asigura nuda existență, terorizat cu improcesurarea ca criminal de război, mereu nesigur de serviciul pe care-l ocupam, mă mir cum de mi-am mai păstrat echilibrul sufletesc pe care, de bine, de rău l-am păstrat. În tot timpul necazurilor am continuat, totuși, să aștern câte ceva pe hârtie; rânduri aforistice, versuri, câteva pagini de proză, câteva încercări dramatice. Care e însă valoarea lor? Trebuie să mă mulțumesc numai cu faptul că aceste preocupări filozofice și literare mi-au servit, în zile grele drept refugiu într-o lume imaginară mai confortabilă decât realitatea ambiantă? Omul de știință fără laborator nu poate fi cu adevărat om de știință. Profesorul fără catedră nu poate fi profesor. Scriitorul care nu are dreptul să publice, rămâne, cel mult, autor de jurnal intim, căci, necunoscându-și ecoul în sufletele cititorilor, rămâne, oricât de mare ar fi, un izolat. De când mă cunosc, și prima amintire de acest fel datează de la vârsta mea de cinci ani, am fost om înclinat să dau și nu să iau, om totdeauna gata să-i ajut pe alții sau să le fac măcar fie și o cât de mică bucurie. (La vârsta de cinci ani împărțisem copiilor desculți din Dărmănești, tot ce fusese încălțăminte superfluă la noi. Era iarnă și îmi era milă că sunt desculți.) Câte lucruri aș fi putut da dacă evenimentele istorice nu mă opreau de la această bucurie atât de firească! Mulți dintre adversarii mei au văzut în mine un ambițios. Se poate să fi avut dreptate. Majoritatea lor nu mi-au văzut decât bărbia voluntară. Foarte puțini însă mi-au cunoscut ambiția adevărată, instinctul de a dărui și de a mă dărui cât mai mult, cât mai necondiționat, cât mai copilărește total. Târziu mi-am dat seama că fac parte din categoria celor ce-și îmbogățesc sufletul cu fiecare dar făcut altora. E, poate, un egoism în toate acestea. E însă și o nedreptățitoare durere căci toți cei ce dăruiesc au nevoie de dragoste din partea semenilor lor, de bunăvoință; iar această dragoste nu este, de cele mai multe ori, decât suspiciune, ostilitate. Iată că, ajuns la 54 de ani, nu am realizat nimic din cele bune și frumoase ale încrederii cu care am pornit la drum. Niciodată nu m-am lăsat convins, indiferent cine a încercat să mă convingă de acest lucru, că am dușmani. Nu cred în dușmănie și în dușmăanii. Cred însă în teamă. În teama cu care, fiecare dintre noi își poate

apăra, la un moment dat, existența fizică și morală. S-au temut oare de mine oamenii de care m-am apropiat, totdeauna, cu dragoste?! S-au temut de dragostea mea? De instinctul meu de a dăru, de a mă dăru, de a mă risipi? Posibil. În acest caz am fost, desigur, lipsit de tact. Și mai ales cu toți aceia care, crezându-mă numai ambițios, și-au luat, în mod reflex, toate măsurile de apărare. Or, eu nu m-am apărat mai niciodată și, mai ales, nu am recurs niciodată la organizarea în colectiv a vreunei apărări. Această formă de apărare a persoanei noastre mi s-a părut, întotdeauna, lașă. Început lectura romanului *Sparkenbroke* de Charles Morgan.

11 octombrie

Făcut ordine în hârtiile mele. Continuat lectura *Sparkenbroke*. Răsfoit câteva cărți. Printre ele și *Poezii tineri bucovineni*, antologie alcătuită de Mircea Streinul și apărută în 1938 la „Fundatia pentru literatură și artă”. De ce mă opresc asupra acestei antologii? Mai întâi, fiindcă îmi aduce aminte de multele frământări literare ale Bucovinei generației mele. În rândul al doilea, deoarece trebuie să restabilesc unele adevăruri. La 3 martie 1921 scrisesem cea dintâi poezie. Câteva versuri. Nu le țin minte. Le arătasem lui Dimitrie Sofroniuc, colegul meu de clasă, care scria poezii în genul lui G. Coșbuc. Până la acea dată scrisesem proză aducând-o într-un caiet sub titlul de *Satire*. Sofroniuc, arătându-mi *Scrisorile* lui Eminescu, care, nu știu în ce ediție, purtau titlul de *Satire*, mi-a spus că satirele se scriu numai în versuri. L-am crezut și am început să scriu versuri. [În caietul meu de „satire” figura însă și o povestire, de vreo 20 de pagini, în care imaginam întoarcerea din morminte a tuturor celor căzuți în primul război mondial. Bucata plăcuse tatii, care a citit-o colegilor săi de la gară, iar aceștia și-au făcut copii la „hectograf” (șapirograf). Fusesse primul meu succes literar.] Fără a „fonda” vreo societate, am hotărât, la inițiativa lui Sofroniuc să ne citim reciproc lucrările. Apoi, pentru o și mai concretă comunicare, ni le scriam într-un „omnibus” comun. O săptămână îl păstra Sofroniuc, una eu. Încetul cu încetul, caietul gros cât o carte, se umpluse considerabil cu produsele noastre. Din când în când le citeam și clasei. Cum imitația este, totuși, o forță creatoare, și alți colegi, de clasă și de liceu (Liceul „Aron Pumnul” din Cernăuți era, pe atunci, o pepinieră de speranțe culturale bucovinene), au început să-și arate „talentele”. Cum nici Dimitrie Sofroniuc nici eu nu eram exclusiviști sau atinși de vreo

boală hegemonistă în ale „literaturii” noastre, în „omnibus” au început să apară și produsele celorlalți. Al treilea a fost Aristide Voloșencu, coleg de clasă, al patrulea Octavian Ștefanovici, tot coleg de clasă. Al cincilea a venit Valerian Cudla, cu o clasă în urma noastră. Barbu Slușanschi a venit ultimul și, probabil îndrumat de Const. Berariu, unchiul său, sau de altcineva, ne-a propus să ținem ședințe literare regulate, dânsul rezervându-și, deocamdată, rolul de critic. Ședințele le-am ținut acasă la Barbu, la gazda lui Octavian și, probabil, și la Voloșencu. La mine acasă și la Sofroniuc nu, căci locuiam prea departe de centru, eu în blocul feroviarilor din gara Grădina Publică, Sofroniuc în suburbia Roșă, amândoi la o distanță de peste 3 km drum pe jos. Mai târziu, înființându-se, pe lângă Liceul „Aron Pumnul” societatea literară pentru elevi „Steluța”, întreaga noastră activitate a început să graviteze în jurul ei. Sofroniuc, Voloșencu, Ștefanovici se lăsaseră păgubași de literatură. Cudla a mai continuat. Alte nume au luat locul celor cumințiți. Nu aș putea preciza în ce an, Radu Stefanelli a scos o „revistă” șapirografiată. Probabil că se numea „Muguri”. Într-unul din numerele acestei reviste mi-au apărut niște strofe lirice care au atras atenția lui Eugen Păunel, directorul Bibliotecii Universității Cernăuțene. Am fost îndemnat să trimit material la „Junimea literară”. Am trimis câteva poezii. Printre ele și una în care era vorba de nourii care spală munții goi. Lecca Morariu, secretar de redacție al „Junimii literare”, mi-a publicat o strofă din acea poezie, cu remarca: „mijește, se pare, un talent”. Era, dacă nu mă înșel, prin 1924. Cu toate că am continuat să trimit material nou „Junimii literare”, Lecca Morariu nu s-a grăbit să mă publice. Și bine a făcut. În 1926, de Paște, am debutat la „Floarea Soarelui”, revista lui I. E. Torouțiu din București. De atunci am început să fiu cunoscut. De ce scriu însă toate acestea? Le scriu fiindcă, în *Antologia* sa, Mircea Streinul falsifică oarecum adevărul, punându-l pe Barbu Slușanschi în locul lui Dimitrie Sofroniuc, inițiatorul mișcării literare cernăuțene.

Trebuie să mai rețin un lucru. Mulți mă consideră „iconarist”. Or „iconarist” nu am fost decât cel mult, prin faptul că, la insistențele lui Mircea Streinul, am acceptat, mă găseam la Paris pe vremea aceea, ca *Exod*, primul meu volum de versuri, să fie cuprins în colecția „Iconar”, pe atunci colecție a Institutului de Arte Grafice și Editură „Glasul Bucovinei” și nicidecum colecție legionară cum a devenit după ce, sub îndemnarea

lui Traian Brăileanu, a luat ființă revista legionară „Iconar” (1935; vezi prefața lui M. Streinuțiu la *Antologie*, pag. 9). Nefiind legionar și neaprobând legionarismul, am fost dușmănit de iconariști. Mircea Streinuțiu nici n-a vrut să mă pună în *Antologie*. A făcut-o la cererea expresă a lui Perpessicius. Cine vrea să se convingă de sentimentele și aprecierile de care m-am bucurat la „iconariști”, nu are decât să citească rândurile cu care mă prezintă Mircea Streinuțiu. Până și faptul, că Ghedeon Coca figurează, în „ordine alfabetică”, înaintea numelui meu, nu a fost o eroare de zaț ci, după mărturisirea binevoitorilor inițiați în chestiune, „țepă la adresa lui Chelariu”, ca, de altfel și țepa în care Rudolf Rybiczka îmi trage muza, cu toate că, în ceea ce privește portretul, nu mă dezavantajase ca fizionomie.

16 octombrie

Consiliul pedagogic de ieri a ținut până la ora 24. M-am întors după ora 1 acasă, m-am culcat pe la 2 și am adormit, probabil pe la 3. Azi m-am sculat după ora 10.

Continuat lectura *Sparkenbroke*. Scris câteva aforisme. La ora 15^h mi-am ridicat chenzina (640 lei). Seara, 19^{30h}-23^h, la Clubul muncitorilor din învățământ (fosta Casă a membrilor corpului didactic) unde am văzut o interesantă expoziție de vederi din București, desene de Ion Cârdei, și am participat la o manifestare publică a cenaclului „Mihail Sadoveanu”, cenaclu literar al membrilor corpului didactic. Ion Cârdei a făcut, de când nu i-am mai văzut vreo lucrare, sunt pe puțin 18 ani de atunci, un salt calitativ neașteptat de frumos. Desenul său, din academic corect ce era, a căpătat vibrație, reușind să comunice multiple emoții artistice. Din cele 101 de bucăți expuse, prea puține impresionează nesatisfăcător. Multe se situează la nivelul artei vii. Punerea în cadru e, la toate, surprinzătoare, iar ochiul artistului selectează, întotdeauna, în mod revelator aspectele și creează atmosferă. Ion Cârdei mi-a dat explicații în legătură cu lucrările sale care înfățișează vederi ale unor clădiri bucureștene dispărute sau pe cale de dispariție. Chiar dacă numai acesta ar fi meritul său, ceea ce nu este cazul, lucrările vor rămâne. Dar ele nu au, cum pretinde autorul lor, numai valoarea documentară, ci și pe cea autentic artistică. Expoziția mi-a plăcut. La cenaclu au citit, inexpressiv, scandalos de inexpressiv(!) poezii politice Victor Tulbure, Nic. Tăutu, Valeria Boiculescu și alții, între care și doi membri ai cenaclului. Cuvântul de deschidere l-a citit profesorul Goga, conducătorul cenaclului.

17 octombrie

L-am visat pe Lucian Blaga. Parcă ținea niște cursuri de filozofie (?). Și făceam parte din auditor. Apoi a început să și le țină în limba germană. O traducătoare repeta, pasaj cu pasaj expunerea, dar cu desăvârșire fals. Am încercat să intervin. L. Blaga plecase însă și toată lumea îl aștepta plictisită. Pun acest vis în legătură cu discuția avută ieri cu prof. Goga pe care-l rugasem să mă primească în cenaclu. „Bucuros“, zise dânsul. „În cazul acesta aș putea veni chiar vinerea viitoare cu material original“, răspunsei. „O, asta nu! D-ta trebuie să te formezi... să asisti 2-3 ședințe... Noi avem critici!“ „Am pretenția“, răspund „că sunt mai format decât prof. Cucu, care a citit, în seara aceasta, poezia *Ce-i Patria?*“ „Nu! Asta nu! Nu cred... Poetul Cucu este un valoros membru al cenaclului nostru. D-ta cine ești?“ „Figurez în vreo trei *Istorii ale literaturii române*, răspund oarecum provocator. Între ele fiind și cea publicată de G. Călinescu... Sper să pot contribui cu câte ceva de valoare la viața cenaclului...“ „Asta se va vedea...“, răspunde prof. Goga. „Pot, deci, să vin la cenaclu?“ întreb. „Da...“, încheie dânsul grav, ardeleneste, convins că a pronunțat un verdict de mare importanță. Mi-am reproșat toată seara ieșirea orgolioasă. În fond, s-ar putea ca poetul Cucu să fie într-adevăr un poet valoros. *Ce-i Patria?*, citită ieri, e însă de nivelul poeziei cu același titlu de M. Beniuc. E scrisă până și-n metrul acelei poezii greoi didactice. Goga, (nu Octavian!, Doamne ferește!), marele poet Cucu, faptul că poezia „*Ce-i Patria?*“ fusese o replică sau, cel puțin, o completare la poezia lui M. Beniuc, alt mare poet, de astă dată ardelean, contrarierea mea și replica orgolioasă regretată apoi m-au făcut să-l visez pe Lucian Blaga. Vinerea viitoare m-oi duce la cenaclu. (De la Victor Tulbure și Nic. Tăutu am aflat, ieri, că M. Beniuc și Zaharia Stancu sunt internați în spital fiind în tratament pentru nu se știe ce boală.)

După-masă, școală. Seara continuat lectura *Sparkenbroke*.

18 octombrie

Scris câteva aforisme. Continuat și terminat lectura *Sparkenbroke*. Romanul e, totuși, mai puțin filozofic decât mă așteptam. Figura centrală este, mai degrabă, Mary decât Piers. Observațiile privind psihologia poetului-juste. Cele privind dragostea, profund poetice. Cât privește moartea, prin care poezia și iubirea se contopesc cu divinitatea, romancierul

nu a reușit, după umila mea părere, să o prezinte cu adevărat platonice. Acest lucru s-ar fi putut dacă dragostea dintre Piers și Mary avea mai mult din Tristan și Isolda. (Capitolul în care Mary încearcă să se sinucidă prin spânzurare nu mi-a plăcut. Nu e nici motivat, nici lipsit de lucruri supărătoare.) În general, romanul, deși are ca temă marile pasiuni, și mă gândesc la sensul moral pe care îl are cuvântul în expresia „patimile sfinților” de exemplu, nu comunică nici incandescența, nici profunzimile pasiunii. Mary acționează ca o hipnotizată, Piers ca un detracat. Celelalte personaje, deși numai schițate, sunt prea monocrom tratate. Ca arhitectură, romanul e disproporționat.

19 octombrie

Dimineața cerc pedagogic. Profesoara Ioan Cecilia a făcut o comunicare despre Programele analitice pentru limba și literatura română, cl. V-VII. Profesorul Borcea, informările din presă privind noile apariții literare. Mă întreb care e profitul, căci și referatul și informările n-au fost decât o înșirare de date, respectiv titluri de cărți. Pentru luna viitoare, orele 16, trebuie să predăm, tovarăsei profesoare Victoria Jacotă, observațiile noastre cu privire la manualele de cl. V-VII (gramatica + literatura). Ni s-au dat următoarele puncte; să găsim dacă (1) sunt suficient subliniate: (a) rolul partidului în construcția socialistă și (b) combaterea formelor de manifestare a ideologiei burgheze; (2) prezentarea dezvoltării patriei, – reliefaarea succesele obținute de P.M.R. (economie, cultură, nivel de trai); (3) dezvoltarea la elevi a dragostei de patrie, de conducătorii clasei muncitoare și de eroii ei; (4) educarea elevilor în spiritul patriotismului socialist și al internaționalismului proletar; (5) dezvoltarea la elevi a încrederii în forțele creatoare ale clasei muncitoare; (6) scoaterea în evidență a superiorității sistemului socialist față de cel capitalist; (7) asigurarea caracterului emoțional atrăgător al conținutului de idei; (8) dacă în prezentarea scriitorilor și a operelor se scoate în evidență caracterul progresist și limitele istorice și de clasă; (9) dacă, pentru a evita alăturările echivoce sau dușmănoase, sunt just așezate cuvintele în dicționare și exerciții; (10) dacă bucățile literare, poeziile și alt material, n-au fost folosite în trecut în scopuri naționalist-șovine; (11) cum este pusă și rezolvată lupta lagărului socialist în frunte cu U.R.S.S. pentru menținerea și apărarea păcii; (12) dacă este bine reprezentat în manuale chipul omului nou, al activistului de partid, al muncitorului fruntaș, cât și industrializarea și socializarea agriculturii.

De asemenea să se mai observe dacă: (a) exemplele sunt bine alese sau dacă dau naștere la echivocuri; (b) datele nu sunt eronate; (c) fonetismul este cel al limbii literare; (d) ortografia e cea stabilită de Academie; (e) se pot da păreri în probleme care sunt încă în dezbatere, nefiind încă soluționate. În sfârșit, să se comunice orice observație care poate duce la îmbunătățirea manualului, ca de exemplu accesibilitatea etc.

24 octombrie

Dimineața am notat câteva aforisme. După-masă cinci ore de clasă. Ieri a ars, fiind în plină construcție, Circul de Stat.

N. S. Hrușciiov va vizita Franța pentru a se întâlni cu De Gaulle, care, pare-se, oferă rezistența cea mai mare în ceea ce privește sistematizarea Europei conform planului sovietic. Deocamdată, pe cât se aude, N. S. Hrușciiov se găsește la noi în R.P.R., pentru convorbiri importante. Războiul rece continuă. De astă dată pe frontul Extremului Orient. În chestiunea tibetană nu este semn de destindere. Dacă ar fi să fie inevitabil vreun conflict armat, socot că momentul cel mai prielnic pentru lagărul păcii este să-l provoace înainte de ce puterile occidentale ar fi în stare să-și aleagă momentul lor.

26 octombrie

Redactat observațiile cu privire la manualele de limba română. „Informația Bucureștiului” de azi comunică oficial vizita în R.P.R. a lui N. S. Hrușciiov, care a stat la noi, între 19 și 25 crt. pentru câteva zile de odihnă și a avut întrevederi și convorbiri cu conducătorii Partidului și Guvernului R.P.R.

N. S. Hrușciiov nu vine niciodată pentru lucruri neimportante în vreo țară.

27 octombrie

Dimineața am văzut fotografia feței invizibile a Lunii, fotografie publicată în „Scânteia tineretului” de azi. Este un eveniment mare! Rețin tăieturile respective din această „Scânteie a tineretului”. Nu! O rețin în întregime! Iată că am apucat să-mi pot face măcar o idee despre fața invizibilă a Lunii.

După-masă, școală.

28 octombrie

Dimineața am reluat munca de ameliorare, completare și transcriere a culegerii lirice *Emblema*. Merg greu, sper, totuși, s-o pot duce la bun sfârșit luna viitoare. După-masă școală.

Fotografia feței invizibile a Lunii, publicată în „Scânteia” de azi, este mai clară. Totuși, numai prea puține detalii sunt fixate cu curaj. Fotografia este o prelucrare? a prelucrării efectuate în mod automat la bordul stației interplanetare. Va mai fi nevoie de multe fotografii până se va putea elabora o hartă definitivă a reliefului lunii. Sunt curios să văd și fotografiile pe care le vor publica revistele științifice, căci, din păcate, presa e presă și, ca atare, urmărește nu atât un scop obiectiv de informare științifică, ci scopuri propagandistice.

29 octombrie

Recuperat câteva „motive” pentru culegerea *Biografie*. La *Emblema* nu am putut lucra nimic. După-masă școală. Seara, cumpărând „Gazeta literară”, am aflat că Salvatore Quasimodo a fost premiat cu premiul Nobel pe 1959. Din Salvatore Quasimodo am cunoscut, până acum, în original (și „traduceri!”), bucățile, 17 în total, publicate de Rosetta del Conte în vol. *Poeți italieni de azi: Eugenio Montale și Salvatore Quasimodo*. 1945, Tipografia „Bucovina”, I.E. Torouțiu – București. La acestea adăugându-se *În ramurile sălciilor și Către noua lună*, publicate, tot în „Gazeta literară” de azi, în traducerea semnată de Matei Călinescu, cunosc 19 poeme ale acestui subtil poet. (Pe care fotografiile apărute în „Gazeta literară” și în „Contemporanul” îl recomandă drept un rafinat jouisseur.)

30 octombrie

Zi liberă. Am încercat să lucrez. N-a mers. Pe la ora 10^{30h} s-a întunecat și s-a dezlănțuit o ploaie cu fulgere și tunete ca vara. După ora 12^h m-am dus la Secția de Învățământ Raională, ca să obțin semnăturile necesare pentru cumpărarea în rate a unui televizor. M-am abătut și pe la pictorul Ion Mirea. Era în pat. Făcuse, cu fratele dânsului, o noapte albă. Mi-a vorbit de greutățile îndurate de o serie de pictori valoroși care mor literalmente de foame, căci, în afară de cei câțiva oficiali, ca Baba, Ciucurencu, Catargi, nimeni nu mai are comenzi sau lucrări reținute la expoziții. Mi-a mai spus, fiind gata să mă felicite, că a auzit că s-a discutat serios și că s-ar fi făcut chiar și o recomandare în sens favorabil ca să fiu numit profesor la... Institutul Teologic! Mirea mi-a spus că știe de la diverși oameni serioși acest lucru. Nu i-am spus că numai eu nu știu nimic despre o atare numire. L-am lăsat să creadă ce vrea. Cred că e o confuzie la mijloc. De nume sau alta. După-masă am lucrat la recuperarea câtorva fragmente pentru culegerea *Biografie*.

Seara, de la 20^h-22^h, am luat parte la ședința cercului literar al cadrelor didactice. Am citit, versuri și proză, toate dedicate prieteniei româno-sovietice, – vreo opt persoane. Lucrări mediocre și submedice.

31 octombrie

Dimineața am corectat compunerea „Ce am de gând să mă fac”, dată în clasa a VII-a A. Ca stil, lucrările sunt bune. Nota cea mai mică = 7, iară 16 din 33 de elevi au obținut chiar nota 10. 12 elevi și eleve vor să aleagă cariere intelectuale (profesori, artiști, medici, ingineri), restul țin să fie muncitori calificați. Afară de 5, care își aleg cariera determinată numai de dragul meseriei respective, și afară de 1 care nu este hotărât, toți ceilalți urmăresc scopuri lucrative motivându-și în unanimitate, prin „fiindcă este bănoasă” dorința profesională. După-masă, școală.

1 noiembrie

9^h-13^h: adunarea generală a părinților pentru descărcarea Comitetului de părinți, care a activat în anul școlar 1958-1959, și alegerea Comitetului pe anul școlar 1959-1960. Am luat cuvântul în problema colaborării părinților cu școala.

După-masă, Murnu mi-a adus portretul modelat și turnat în gips, în 1957. Către seară am vizitat, la Galeriile de Artă, Bd. Magheru 20, expoziția de pictură, acuarelă, desen și sculptură a lui Costin Ioanid. Acuarelist chiar și atunci când lucrează în guașă sau combinație de creion + guașă + ulei, Costin Ioanid e, totuși, mai bun în acuarelă. (Mă refer la această expoziție.) Dovadă sunt *Fruitele* (pepeni verzi) executate în acuarelă și *Fruitele* (tablou identic) pictură. Pictura e ternă în comparație cu luminile verdelui și roșului din acuarelă. Același lucru se vede și în cele două *Construcții în Floreasca*, acuarela fiind mult mai bună decât pictura. Desigur că și conturarea, virtuos nervoasă, a schelăriei (desenului), pe care Costin Ioanid își eșafodează, stăpân pe această tehnică, petele de culoare ce înjgheabă tabloul, se potrivește mai bine cu acuarela decât cu ceea ce, în limbajul lui Costin Ioanid, este „pictură” și, deci, gen aparte, proxim acuarelei, însă a cărui diferență specifică – iar aceasta spre paguba operei de artă – rezidă numai în deosebirea existentă între materialul numit guașă și cel numit acuarelă, respectiv ulei, guașă și acuarelă. „Sculptura” are valoarea gipsurilor colorate și desfăcute, pe vremuri, la târgurile

moșilor. C. Ioanid ține să fie prea rafinat. Or, rafinamentele și arta autentică nu fac întotdeauna carieră.

4 noiembrie

Început lectura *Ciocolii vechi și noi* de N. Filimon. După-masă, școală. Seara, învățământ ideologic. Acasă am ajuns la ora 23. Ud learcă. Întreg cartierul „Ion Creangă” e o baltă. Pe drum m-am gândit la Maxim Gorki. Apoi la lirica lui T. Arghezi. Mi se pare că am dat de caracteristica unei bune părți a poeziei argheziene: lipsa de noblețe.

5 noiembrie

L-am visat pe profesorul Al. Ieșan. Parcă venise să mă vadă. Semăna cu bietul tata. Eram gol și în grabă am îmbrăcat o haină numai zdrențe și mult prea largă. Locuiam, totuși, în apartamentul luxos al unei [...] necunoscut. Nici un semn deosebit de pregătire în vederea zilei de 7 noiembrie. Se pare că N.S. Hrușciiov, întors din S.U.A. și-a luat angajamentul de a nu se amesteca în treburile altor state. Și, totuși, ziua Revoluției din 1917 e zi de mărimea întâi în calendarul comunismului mondial. Pe de altă parte, comuniștii noștri sunt îngândurați. „Se petrec lucruri mari”, zic toți, „și pot surveni schimbări. Sperăm, totuși, ca lucrurile să se aranjeze în cele din urmă”. E o îngrijorare ca atâtea altele cunoscute până acum și care, după trecerea pericolului, s-au transformat în jubilarie și într-o și mai severă atitudine față de tot ce e evident a nu fi sincer comunist. Nervozitatea Moscovei însă, în ceea ce privește amânarea întâlnirii la nivelul cel mai înalt dintre Răsărit și Apus e, totuși, simptomatică. Rușii sunt, deci, puși în situația de a ceda; „rezonabil” după expresia lui N. S. Hrușciiov. Acest „rezonabil” însă sună cam în bemol minor. Adevărul este că rușii trebuie să aleagă între război și între cedarea propriu-zisă. Până unde merge, geograficește, cedarea aceasta? Până unde merge cedarea în ceea ce privește relaxarea dictaturii proletariatului în țările pe care U.S.A. le pune în categoria țărilor captive? În orice caz o aventură gen Ungaria 1956 trebuie evitată cu orice preț. Deocamdată însă nu se poate prevedea nimic bun pentru noi. Este, poate, momentul politic în care vigilența omului om trebuie să fie categorică. Trebuie să fii ca Ulise, trecând printre Scila și Caribda, cu urechile neastupate cu ceară, dar cu trupul legat de catarg, căci orice neatenție duce la pieire.

6 noiembrie

Zi liberă.

7 noiembrie

Ieri am avut o zi ocupată. Între orele 9 și 10 o meditație. Între 10^h și 19^h am perfectat ultimele formalități la Secția Raională de Învățământ și la magazinul „Electrotehnica” I.C.S. MAG.UNIV. „Victoria” Bdul Magheru, 33 și am adus acasă, contractat în rate lunare de câte 400 lei (începând de la 1 ianuarie 1960), un televizor „Record-102”. Cu antenă, cabluri, transport, abonament etc. m-a costat, până acum 1350 lei; din suma aceasta, 1277 lei și 60 de bani a fost avansul cf. contractului 4521 încheiat ieri (chitanța Nr. 61928/6 XI 1959). Mai rămân 2800 lei. Seria aparatului este 66667. Carnetul de abonat Televiziune are Nr. 9928, 1958/1960. Aparatul l-am cumpărat *mai mult pentru Șerban* care, de aproape doi ani, jinduieste după un televizor.

8 noiembrie

Terminat lectura romanului *Ciocoii vechi și noi* de N. Filimon. Cu toate naivitățile de viziune și realizare, naivități fatale în acea fază a scrisului românesc, romanul acesta rămâne interesant nu numai ca document lingvistic sau social, ci și ca operă literară propriu-zisă. Peste o sută de ani va fi și mai valoros. În orice caz lectura *Ciocoilor vechi* nu te plictisește. Și aceasta înseamnă mult. Desigur, N. Filimon n-a avut nici temperamentul, nici intenția să scoată un Sorel din Dinu Păturică. N. Filimon a fost prea generos pentru a vedea lucrurile și altfel. Pe deasupra nu avea nici posibilitatea să-și formeze un stil stendhelian.

9 noiembrie

De ieri, ora 21 și până azi, ora 8, am fost de gardă la școală. Am recitat ciclurile *Ciornă*, *Un luminii pentru Kicsikém*, *Din versurile lui Ladima* și *Transcendentalia* din volumul *Versuri* de Camil Petrescu (ESPLA, 1957). De asemenea și postfața „Început de toamnă pe Cumpătul”. Camil Petrescu e un chinuit și un orgolios. Chinuitul orgoliului și orgoliosul chinului. Nimic nu-i reușește ușor (ceea ce e bine!), dar dificultățile reușitelor se simt (ceea ce e rău!). Camil Petrescu e, pe deasupra, un Sisif care își iubește chinul și, deși nu se amăgește cu iluzia că va fixa, în cele din urmă, în vârful muntelui stâncă rostogolită, se încăpățânează să demonstreze

tuturor că „munca” lui e muncă pe care n-o pot face oamenii de rând. *Luminișul pentru Kicsikém* (ce nume!) e luminos. Camil Petrescu zâmbeste vorbind, în postfață, despre acest luminiș. În schimb apără claritatea *Transcendentalelor*. Ce om antitetic! Postfața însăși, bogată în date caracterologice personale, e o încercare de a se superioriza cu orice preț, de a-și da (și cantitativ, nu numai calitativ!) cât mai multă valoare. Dar argumentele folosite rămân puerile, căci „lăzile de manuscrise” (cel puțin trei lăzi de câte 1/2 tonă fiecare) nu conving. Păcat de omul acesta. Dacă avea mai mult soare în suflet și mai puține complexe de inferioritate, crea, într-adevăr, mai multe și mai bune opere literare, căci a fost unul din scriitorii noștri cei mai preocupați de stil și problemă, unul din marii chinuiți ai fondului și forme. După-masă am instalat, cu Șerban și cu Doru, antenna televizorului. Seara, la televizor, prima emisiune recepționată integral acasă. Aparatul dă imagini frumoase, sunetul e bun.

12 noiembrie

În „Gazeta literară” de azi, poetul grec Iannis Ritsos dă un interviu despre poezia română contemporană din care a tradus. Semnificativ este faptul că, vorbind despre poezia noastră contemporană, a ținut să spună mai întâi câteva cuvinte despre poezia noastră populară care i-a făcut o impresie profundă. „Ceea ce m-a încântat în poezia populară românească, zice Ritsos e o anumită *fluiditate* pe care am regăsit-o apoi și, în poezia cultă. O fluiditate esențială în care am identificat caracteristicile majore ale spiritului modern. Mi-am dat seama că poezia cultă întreține în România relații foarte strânse și fecunde cu cea populară.” Dintre poeții noștri contemporani, Ritsos îl așază pe Arghezi în frunte. Pe Arghezi, Ritsos îl consideră a fi unul dintre cei mai mari poeți contemporani – nu numai ai României, dar și ai lumii. Imediat după Arghezi însă, poetul grec îl așază, deși îi este destul de greu să răspundă la această întrebare, pe Bacovia, din care a tradus, ca și din Arghezi vreo 20 de poeme. Bacovia i se pare un poet de o remarcabilă valoare. „Ca viziune, el se întâlnește, într-o oarecare măsură, cu poetul grec Kariostokis. Ceea ce m-a reținut la Bacovia este o mare intensitate emotivă exprimată simplu, cu acea simplitate a esențelor. Fiecare vers, fiecare imagine a poetului deschide o imensă perspectivă interioară. Poezia lui, așa zice, nu este atât o poezie a lucrurilor, cât a umbrei lucrurilor.” După-masă, școală.

13 noiembrie

Seara am fost la cenaclul „Mihail Sadoveanu” al cadrelor didactice... La cenaclu am întâlnit-o pe dna Bacovia cu care m-am întreținut câteva minute despre poezia lui Bacovia, cea a lui Arghezi... și despre atitudinea lui Ion Pillat față de Bacovia. Comparând tehnica lui Arghezi cu aceea a lui Bacovia, am fost de părere că Arghezi pornește de la cuvinte și ajunge la poezie prin folosirea procedeeelor [...] cuvintelor care, în anumite combinații de sunet și sens, produc anumite tensiuni lirice. Arghezi e un poet al cuvântului sonor și înainte de toate sonor. Bacovia însă procedează invers. Bacovia pornește de la tensiunea lirică launtrică și o materializează cu minimum posibil de cuvinte. Astfel poezia sa e săracă în podoabe exterioare, cu atât însă mai autentic emotivă. Bineînțeles, Bacovia nu poate avea decât puțini cititori. La fel, e inimaginabil ca Bacovia să fi putut scrie mai mult decât a scris... Cât despre Ion Pillat, dna Bacovia mi-a spus că poetul acesta *boier* l-a persecutat pe *săracul* Bacovia și, departe de a-l fi lansat, a pus piedici serioase atât volumului *Plumb* (întârziat, în 1916, cu câteva luni, ceea ce l-a păgubit mult pe Bacovia, căci *Plumb* a apărut în iulie, iară în august a izbucnit războiul cât, mai ales, volumului *Cu voi*, pe care, după ce l-a ținut doi ani, în seiful Editurii „Cartea Românească”, l-a restituit, la cererea dnei Bacovia, în mod jignitor. (Această mărturisire a dnei Bacovia m-a surprins și m-a durut, căci l-am auzit, deseori, pe Ion Pillat vorbind cu respect despre poezia nu numai a lui Bacovia, ci chiar și aceea a lui Arghezi. Totuși pățania lui Bacovia pare verosimilă, căci Ion Pillat, pe cât l-am cunoscut, își avea „ieșirile” și, „zgârceniile” sale surprinzător de materialiste și, deci, lipsite de estetică. Generozitatea lui era bună educație și, dacă nu mă înșel, teamă de a nu-și ridica în cap prea multe ostilități din partea confrăților. Mai ales din partea celor redutabili. În această privință Ion Pillat avea ceva de semit în comportamentele sale, lovind numai acolo unde nu exista pericolul ripostei imediate și brutale. Acest defect al inimii se vede și în poezia sa lipsită de ceea ce, în limbajul vulgului, poartă eticheta de „coraj”. Zgârcenia materialistă, bănească, a poetului Ion Pillat, am simțit-o, pe propria mea piele, într-o singură împrejurare. În 1941, după refugiul meu din Cernăuți, fiind în relații amicale cu Ion Pillat, pe care l-am iubit ca poet, mai ales în prima perioadă a propriilor mele încercări lirice (sărace ca mijloace de exprimare și, nu o dată, greșite ca vocabular), m-am pomenit că poetul *Scutului meu* și al

Scutului Minervei îmi oferă zece mii de lei ca ajutor. Am înțeles că această contribuție i-a fost cerută, din partea Societății Scriitorilor Români, drept contribuția la fondul de ajutorare a scriitorilor refugiați din Ardeal, Basarabia și Bucovina, dar că el, Ion Pillat, care ține atât de mult la „poetul bucovinean Tr. Ch.”, s-a gândit să-mi încredințeze direct această sumă. Am primit-o fără ezitare, căci aveam suficiente lipsuri materiale, iară la ajutorul socrilor nu țineam să apelez. Nu mică mi-a fost însă, peste câteva luni, surpriza când, chemându-mă la telefon (!), autorul volumului *Pe Argeș în sus* mi-a cerut, vădit jenat, să-i restitui suma, deoarece se găsește într-o perioadă de dificultăți financiare. Bineînțeles, m-am împrumutat, de la diverși cunoscuți, de bani și i-am restituit, în aceeași zi, ajutorul acordat cu atâta generozitate. Mi-a rămas însă ceva ca un ghimpe în inimă. Mi-am zis însă că pe om trebuie să-l iei cum este și nu cum l-ai dori. Mi-am reproșat chiar ușurința cu care acceptasem ajutorul oferit, căci, printre refugiații ardeleni, basarabeni și bucovineni existau persoane care aveau mai multă și mai urgentă nevoie de ajutor decât mine. Pillat însă s-a dovedit a fi un abil plasator al banului și un bun psiholog: dacă dădea altcuiva suma, n-o mai vedea niciodată și, în cazul cel mai rău, se pomenea și cu vreun scandal. Mai târziu, când „conduceam” „Universul literar”, mi-am dat seama că poetul *Poemelor într-un vers* ține la bani, căci nu uita niciodată să-și reclame (ceea ce e *gentlemanlike*, de altfel) drepturile de autor. Numai un lucru nu l-am înțeles, adică n-am vrut să-l admit, nu l-am putut admite pentru un poet (!), și anume faptul că autorul *Umbrei Timpului* ținea morțiș să i se plătească suma rotundă de „cinci sute lei” și nu 500 minus respectivul impozit fiscal, cum primeau ceilalți colaboratori pentru contribuțiile lor tarifar-echivalente. Bietul Ion Pillat însă odihnește în lumea dreptăților, ca și chinuitul până în clipa morții, Bacovia. Era poate mai bine dacă nu scriam indiscrețiile de mai sus. Atât Pillat, cât și Bacovia mă vor ierta însă în ziua judecății de apoi, căci, precum n-am vrut să-l ridic pe unul spre a-l coborî pe celălalt, deoarece, în felul lor, amândoi mi-s dragi, tot așa nu aș dori ca malițiozitățile mele să se preteze vreodată la cine știe ce puneri la punct, caracterizări etc. Se prea poate ca eu să fiu cel în eroare. Oamenii, repet, trebuie acceptați așa cum sunt. Și, așa cum era, Ion Pillat, a fost, totuși, cel puțin în planul manifestărilor personale superioare, singurele care contează, un om superior, căci a învins, în opera sa (și numai acest lucru are valoare!), toate piedicile de ordin moral

care, în mod normal, duc la împotmolirea creatorului în mlaștinile vieții cras materialiste. De greșit greșesc până și sfinții.

15 noiembrie

Toată ziua acasă. (Ieri, la televizor, am văzut piesa *Vlaicu Vodă*. Foarte multe situații mi s-au părut a fi nemotivate. Piesa e însă teatrală și forța ei constă în tiradele frecvente și de tot gustate astăzi, căci îndeplinesc funcția de supapă necesară sentimentului naționalist atât de refulat al publicului nostru spectator. Mă întreb ce interes urmărește regimul lăsând liberă această dramă?) Seara, la Murni. Ion își serba ziua. De la Maricica Muzicescu am aflat că Păstorel Teodoreanu, vărul dânsei, nu e încă liber. Ceea ce este mai grav, e faptul că Păstorel suferă de ciroză. Maricica Muzicescu a povestit lucruri foarte frumoase despre Leningrad, care e o metropolă deosebit de impresionantă. Înainte de a pleca, am ascultat *Sonata Lunii*, în fantastic de profunda interpretare a lui Giesecking. (Disc microsillon). De asemenea și *Patetica*.

16 noiembrie

Vremea s-a stricat. Zi tipică de noiembrie ploios și cețos, nu lipsită de poezie. Seara ne-au vizitat Ghineștii. După ce am văzut la televizor, emisiunea montajului comemorativ Schiller, le-am citit, mai mult pentru a-mi da seama de efectul pe care-l pot produce, fragmente din poemul dramatic *Luceafărul nu trebuie să moară* și poeme din culegerea *Biografie*.

17 noiembrie

Astă noapte l-am visat pe Eusebiu Camilar. Dimineața nu m-am simțit bine. După-masă, școală.

19 noiembrie

„Scânteia” de azi publică o declarație a Agenției Tass în care se arată că Adenauer, găsit actualmente în vizită la Londra, denaturează esența problemei Berlinului. În cuvântarea sa rostită la recepția organizată de Uniunea Ziariștilor Sovietici, N.S. Hrușciiov, referindu-se la problema Berlinului, a spus: „Cei de la Bonn intenționează să-și construiască un post de radio în Berlinul Occidental. Noi considerăm această intenție ca o inegalitate, ca un act de provocare. Pe cât se vede revanșarzii de la Bonn caută să ne provoace la o replică brutală. Ei vor să le ajutăm să agraveze din nou «războiul rece». N-aveți decât, domnilor, dar dacă veți merge pe

această cale nu vă așteaptă nimic altceva decât eșecul. Noi n-am recunoscut niciodată, nu recunoaștem și nu vom recunoaște drepturile voastre asupra Berlinului Occidental. Nu uitați acest lucru, domnilor revanșarzi de la Bonn... dacă vom fi loviți în obrazul stâng vom da o asemenea ripostă încât să-i treacă oricui pofta să o mai facă pe viitor... Mai bine să trecem la tratative. După cum se știe, Berlinul Occidental nu aparține R.F.G., ci se găsește pe teritoriul Republicii Democratice Germane.” Am transcris trei bucăți din culegerea *Emblema*. După-masă, școală.

22 noiembrie

Dimineața am lucrat la culegerea *Emblema*. Trebuie să o termin și, o dată cu ea, să închei și cu transcrierea și ameliorarea poeziilor mele vechi. Volumul în care figurează *Emblema* este primul ca volum, însă, în ordinea transcrierii materialului meu liric, al doilea. În acest volum culegerile *Emblema* și *Cabaret* conțin material diferit atât ca tematică, capricioasă!, cât și ca ordine cronologică. La urma urmelor toate bucățile lirice pe care le-am transcris și le voi mai transcrie în vreun al treilea sau al patrulea volum, constituie numai un fond de texte, indiferent sub ce denumire figurează sau vor mai figura bucățile transcrise. Dacă, vreodată, mie sau altcuiva îi va fi îngăduit să editeze materialul acesta, titlurile culegerilor, precum lipsa de titluri la sonete, cântece etc. nu trebuie să-i fixeze nici o limită arbitrară. Limita aceasta e cu atât mai puțin indicată în ceea ce privește ordinea materialului. Soluția optimă ar fi să se alcătuiască un singur volum antologic, căci și așa confrății mei bucovineni m-au etichetat cu numele de „poet antologic”, înțelegând prin aceasta o înfierare. (În ceea ce mă privește, nu cred în nici un fel de categorisire „-ogică” sau „-istă” a celor ce scriu poezie. Dacă reușesc să fie poeți, toate „-ismele” devin ridicole. Desigur strădaniile mele lirice sunt dispartate. Dar și viața mea a fost ruptă, fără de voia mea, în fel de fel de zdrențe. Dacă, totuși, se lasă încheată vreo „fizionomie” a produselor mele considerate global, această fizionomie nu poate fi aceea a unui chip unitar și armonios organizat, ci imaginea a unui suflet oglindit în nenumăratele momente și locuri prin care i-a fost dat să treacă asemenea unui pelerin sau asemenea unui căutător de miraje. Sufletul meu a vibrat numai la modul sincerității, iar arta mea a dat expresie acestei vibrații. Bună, rea, influențată inevitabil de toți aceia pe care i-am putut simți, înțelege, iubi sau admira, arta aceasta este cum este. La mai mult nu m-am priceput. Iar a mima cu orice preț curente zilei, mi-a repugnat.)

25 noiembrie

L-am visat pe Mihail Sadoveanu. Parcă venise la noi și dădea autografe. Căutam volumele lui, dar, biblioteca fiindu-mi deranjată, nu le găseam. Găsisem o carte, însă, când am deschis-o, era a lui Agârbiceanu. Recitit povestirea *Zăpezile de pe Kilimanjaro* de Ernest Hemingway (trad. de I. Bujes. ESPLA, Meridiane, 1955). Am încercat să lucrez câte ceva. N-am avut însă pic de inspirație.

Afară sunt câteva grade sub zero. Copacii sunt îmbrăcați în chiciuri cristaline și, deși nu a nins, peisajul e de toi de iarnă.

După-masă, școală și un consiliu pedagogic fulger în legătură cu indisciplina elevilor.

28 noiembrie

Seara cenaclu. Am citit *Acolo ți-i patria*. E o bucată concepută și scrisă a fi Lesedrama și nicidecum pentru reprezentare. De aceea o depusesem la Editura Didactică și lăsasem un exemplar și la Radiodifuziune. Lectura a durat 1/2 de oră. Sala, foarte atentă. Mi-am putut da seama că, din punct de vedere literar, lucrarea a interesat. Mă temeam numai de criticii teatralizați. Mai ales că în rândul criticilor se găseau câțiva porniți a desființa, în această seară, orice lucrare. Bietul Volcovici, citindu-și poemul *Versuri Omului*, deși lung totuși bogat în imagini plastice și muzical ca vers, iară, în plus, având și un mesaj clar enunțat (mesajul păcii propuse de N. S. Hrușciiov), a fost pur și simplu desființat, negându-i-se orice valoare. Eu am fost singurul care am remarcat aspectele valoroase ale lucrării. Luasem primul cuvântul. Toți ceilalți, în opoziție declarată cu părerile mele, au fost parcă vorbiți să-l anuleze pe poet și lucrarea sa. Cum ostilitatea mă atingea și pe mine, mă așteptam la o scuturare similară. Și furtuna s-a produs, nu însă cum mă temeam eu, ci cum e mai instructiv: critica s-a împărțit în trei tabere. Primul a luat cuvântul tov. *Teianu*: „N-aș vrea să-l indispun pe tov. Ch. pe care nu-l cunosc și al cărui scris nu-l cunosc. Bucata m-a lăsat buimăcit. În lucrarea d-sale nu e conflict dramatic. Nu există nici o justificare a replicilor. Sunt doi oameni care palavragesc. Bucății acesteia îi lipsește totul. Bucata nu are nimic!” Tov. *Sărățeanu Mariana*: „Mie, în schimb, bucata mi-a plăcut enorm! Se întâlnesc două destine, doi oameni! Ideea e o idee artistică. Adevărat teatru! Sugerat. Gradat. Are un mesaj profund uman și mesaj foarte folositor. Limba e

foarte frumoasă. " *Diamantescu* (despre care am aflat ulterior că a fost, ani de zile, regizoare): „Nu e teatru nici o secundă. Are însă atmosferă. Bogdan trăiește. Zoi e dublul său. Trăiește mai puțin. Aproape că nu trăiește. Limbajul e teatral și încă de cea mai bună calitate. Totuși totul e o simplă discuție și nu teatru. Nu e prezentat teatral. Nu are conflict. Dialogul e foarte literar". Tovarășul *Igner* (de la Editura Didactică și, totodată autor de piese de teatru și expert în ale regizurii): „Un poet încearcă să facă dramă. Ideea piesei e foarte bună. Piesei îi lipsește conflictul. Personajele n-au caractere precise. Lipsesc ciocnirile care ar fi trebuit să ducă la deznodământul logic. Unele afirmații sunt vagi. Ce înseamnă «iluziile anilor»? Bogdan e om nehotărât. Ce anume l-a determinat să plece din patrie? S-a creat un paralelism între cele două personaje. În mare parte prima parte a dialogului e inutilă. Maltezul ar fi trebuit să fie elementul de conflict. Ce caută această Zoi pe acest vapor? Nu e lămurit. Omul nu e pus în fața problemei «trădez țara sau urmez țara». Să se concretizeze farul pentru a da un argument în plus piesei. Tov. trebuie să creeze personaje vii. În piesă există o evoluție. Această evoluție trebuie să existe și în ton. Lupta trebuie să aibă baze pe pământ. Lucrarea preluată, poate de la o lucrare dramatică viguroasă. Poate deveni o piesă radiofonică foarte bună." Tovarășul *Oprîș*: „Totuși e o piesă! Și e o dramă modernă psihologică cu lucruri deosebit de interesante și valoroase. E o piesă de idei. Ideile trebuie materializate. În piesă există trei poziții ideologice diferite. Bogdan e admirabil conturat. În partea finală limbajul deviază către lozincărie. Procedul impresionist cu farul e foarte bun. Farul reprezintă conflictul. Ce ar mai fi necesar? Partea întâi să fie revăzută spre a se evita cruditățile. Patetismele trebuie scoase. Ca formă, bucată e un poem dramatizat. Încercare foarte interesantă. Nu e total matură. Totuși îndemânarea dialogului e remarcabilă. Trecerile sunt gradate, cu toate că au stridențe." După ședință, tovarășul *Igner* mi-a propus să facem, în colaborare, o piesă teatrală din acest moment. Am acceptat. Originalul mi-l voi păstra. E, într-adevăr, ca intenție cel puțin, un poem dialogat întru lauda Patriei. A Patriei fără de vreun atribut calificativ special. De aceea l-am și axat pe dorul de țară al lui Ulise. Tov. *Igner* n-are decât să modifice poemul. Să-l îmbrace în pulpă politică. Practic vorbind, n-aș avea decât de profitat: aș putea, în fine, sparge rezistența celor ce se opun reprimirii mele în Uniunea Scriitorilor. După-masă, școală.

4 decembrie

Zi liberă. Dimineața am recitat *Pastelurile* lui V. Alecsandri. Sunt, totuși, frumoase și, cu toți anii care au trecut peste ele, rămân pline de prospețime. V. Alecsandri e artist de mână întâi: versurile sale cântă și luminează. Peisajul prezentat ochiului este larg, generos. Alecsandri știe unde trebuie să-și plaseze amănuntul miniaturist. Mișcare, culoare, sunete, mireasmă, toate senzoriale termice, fantezie, gândire chiar și umor fin. Pastelurile par a face parte din acea categorie de poezie care, prinzând patină pe măsură ce se învechește, devine mai valoroasă. Pe deasupra mai sunt și alecsandriene, adică inalienabile din punctul de vedere al amprenteii personale a poetului. Tot așa de autentic alecsandriene cum sunt eminesciene versurile cele mai bune ale lui Eminescu.

După-masă, am scris câteva bucăți aforistice. Seara, la cenaclu. Au citit tovarășul Opreș, profesor de botanică (?), tovarășa Chiracu și profesorul Goga. Opreș a citit trei poezii: prima, în ton și cadențe argheziene, intitulată *A fost odată un măscărici*, în care trimite, [...]păpușile de cârpă, la teatrul de marionete, *Destinul-măscărici de geniu*, protejat la curtea regelui Prostie; a doua, *Pastel*, în care a cântat tractorul „terestru cargobot”; a treia, *Mic creion bucureștean* în care prinde, în părul unei florărese ambulante, un narcis și, în schimbul darului, e salutat cu urarea: „să-ți trăiască țigăncușa!” Tovarășul Opreș este un abil versificator, nu rezolvă însă, – n-are cum să le rezolve!, – problemele impuse liricii sale care își coboară aproape toate rădăcinile într-o sensibilitate străină declarațiilor de ordin politic. Într-un regim de totală libertate a cuvântului literar, tov. Opreș s-ar impune, fără îndoială, ca poet de indiscutabilă calitate; pe patul procustian al comenzii sociale actuale însă, coardele lirei sale vor trebui să suporte nu puține injurii. După Opreș a citit, un capitol de roman (titlul romanului e *Marina* = numele eroinei), tovarășa Chiracu. Întreg capitolul, un ciorap umplut cu tot felul de ineptii care de care mai plate. De ce oare se încapățânează să scrie femeile acestea?! Cum nu-și dau seama în ce hal se compromit?! Prof. Goga nu și-a terminat fragmentul de roman, interesant scris, căci, survenind o pană de lumină în întreg cartierul, cenaclul și-a suspendat ședința. La plecare, tovarășa Eugenia Brateș mi-a încredințat, pentru lectură și părere, o culegere de versuri, *Puntea viselor*. Versurile au fost scrise între 1932-1938.

5 decembrie

Dimineața am schițat niște motive lirice.

După-masă, școală. Seara am citit versuri de H. Heine. Vremea s-a răcit.

6 decembrie

Afară a căzut zăpadă și mai ninge. Sf. Nicolai și-a scuturat barba – vorbele bieteii mele mame, Dumnezeu s-o odihnească în raiul Său! Copiii mi-au făcut o surpriză: din puținii bani pe care i-au putut economisi, mi-au cumpărat *Cele mai frumoase poezii* de Ronsard (în românește de Barbu Solacolu; Edit. Tineretului, 1959) și de Mickiewicz (în românește de Miron Radu Paraschivescu; Edit. Tineretului, 1959). De asemenea și un pachet de țigări „Favorit-filtru”. Steluței i-au cumpărat o pereche de mănuși și *Viața romanțată a lui Stendhal* de A. Vinogradov (în traducerea lui Aurel Lambrino și a Ecaterinei Antonescu; ESPLA, Cartea Rusă, 1959).

Am citit culegerea de versuri *Puntea viselor* a Eugeniei Brateș și i-am făcut, pe 30 de pagini de caiet, observațiile mele. Sunt curios să știu cum va reacționa.

Seara, la Relu și Lenuța, care și-au sărbătorit 20 de ani de la căsătorie, am revăzut, fragmentar, filmul *Frumusețea Diavolului* cu regretatul și subtil exuberantul Gérard Philipe.

7 decembrie

Zi liberă. Citit *Sonetele* lui Ronsard în traducerea Barbu Solacolu. Traducere siluită și frecvent defectuoasă. Afară, viscol ca în toiul lui ianuarie. După-masă am scris versuri. Seara, la televizor, un film („Mosfilm”) realizat după o povestire de Șolohov. Tragism uman. Filmul câștiga enorm dacă, în final, nu era enunțată direct datoria de a-ți apăra patria.

8 decembrie

Afară a căzut zăpadă multă. Mi-a adus aminte de versurile „Iarnă grea, zăpadă mare, / Semne bune anul are”, dar și de poezia lui Bacovia. Am continuat cu lectura manualului de limba română, ca să pot trece la redactarea referatului pe care trebuie să-l citesc luna viitoare la cercul pedagogic.

14 decembrie

Dimineața, la Școala Centrală, am citit referatul despre manualul de limba română pentru cl. a VII-a. Lectura a durat o oră. Responsabila cercului pedagogic, tovarășa Dana Voinea mi-a spus: „A fost o plăcere!” Alți colegi și colege, felicitându-mă, ca și cum aș fi făcut cine știe ce ispravă mi-au spus: „Nu mai avem nimic de adăugat... Ai spus tot...” Într-adevăr, la discuții nu au mai luat parte decât doi tovarăși, Brezan și Demetrescu, mulțumindu-se să spună că nu au ce adăuga la cele expuse de mine. Tovarășa a tras concluziile în același sens și mi-a cerut referatul pentru a fi bătut la mașină și înaintat ministerului.

După-masă am citit versuri de G. Bacovia. Seara la cursul de învățământ politic. Cursul desființându-se la școala noastră din cauza numărului prea mic de cursanți, a trebuit să cer dreptul de a-l frecventa la o altă școală. Acest drept l-am cerut directorului Călin, de la școala de 7 ani mixtă nr. 31 (Tei).

20 decembrie

Am lucrat toată ziua la trierea și ameliorarea materialului elevilor mei dat pentru lecturile de la cercul lor literar, care va avea ședință săptămâna ce vine. Vorbit, la telefon, cu Argezi.

21 decembrie

Azi se încheia conferința Eisenhower, Mac Millani, De Gaulle. Sunt curios să știu ce s-a hotărât. Nu-mi pot imagina vreo cedare. În acest caz lucrurile se amână, iară situația e, deocamdată, convenabilă tuturor părților. Întâlnirea la nivel înalt s-a hotărât pentru aprilie 1960.

Ceva nou: vacanța de iarnă a elevilor s-a transformat în vacanță de sărbători: începe în seara Ajunului și se termină la 10 ianuarie.

Am refăcut poemul *Un singur gând*, refuzat de diverse redacții („Gazeta literară”, „Luceafărul”) și l-am înglobat în culegerea *Emblema*. Seara: ședință la Școala nr. 10 (Centrală). Tovarășa Chiosea, de la Institutul de Științe și Cercetări Pedagogice, a ținut un referat despre lectura particulară a elevilor de cl. V-VII (11-16 ani vârstă) și ne-a cerut nouă, diriginți și profesori de limbă română, sfaturi. Referatul a fost bun atât ca material, cât și ca interpretare a datelor. Tov. Chiosea făcuse o anchetă în această direcție de preocupări școlare. Am luat cuvântul precizând unele lucruri și permițându-mi să vin cu sugestii. Au mai vorbit alți doi profesori

și o profesoară. Ne-au răspuns, mulțumiți cu cele spuse de noi, tovarășul Hobana, scriitor specializat în literatura pentru tineret și, din partea Institutului de Științe și Cercetări Pedagogice, tovarășul Krämer-Cremer omul care mă îndepărtase din rândul colaboratorilor externi ai acestui Institut. Hobana a vorbit în numele Editurii Tineretului și a ținut să ne reproșeze că nu facem destulă publicitate unor autori ca Pancu-Iași, Breslașu, Iuteș, Colin și alții. Or, elevii noștri refuză să-i guste pe aceștia. Krämer, dezlânat, a bâiguit verzi și uscate timp de vreo 20 de minute fără să vină cu ceva nou în afară de mărturisirea că ar fi bine ca profesorii de limbă română să facă un curs de dicțiune artistică, deoarece, în acest fel, și-ar putea face și mai expresivă „lectura expresivă” și, deci, ar putea populariza cu și mai mult efect practic, cărțile scrise de Breslașu, Colin, Hobana, Pancu-Iași, Iuteș și alții. Eu sugerasem să se pună, cantitativ, mai multe cărți la dispoziția elevilor; să se scrie cărți mai atractive; să se popularizeze prin afișaj sau prin standuri existente la școli aceste cărți; să se dea importanță biografiilor oamenilor celebri; să se scoată, anual, câte un almanah pentru elevi; să se recenzeze, în revistele tineretului, cât mai sugestiv noile apariții; să se trateze și o tematică în stare a-i orienta profesional pe elevii noștri; să se inițieze concursuri gen „cine știe câștigă” pe tema lecturilor educative tinerești; să se facă tot posibilul pentru a elimina, prin carte bună, cartea rea pe care o au, acasă, elevii; să se discute cu profesorii aspectele psihopedagogice ale cărților destinate elevilor; să se stimuleze lectura particulară nu numai la limba română, ci și în cadrul celorlalte obiecte. Tov. Dana Voinea, responsabilă noastră de cerc pedagogic, luând și ea cuvântul, a pledat pentru o tematică în care să fie pusă și problema dragostei, căci elevii de cl. a VI-a – a VII-a au nevoie de lecturi în care este pusă problema aceasta. Seara, la televizor, am văzut ansamblul indian de dansuri Darpana (?) (direcția de scenă N. Patel; directorul ansamblului Susuhecka Kunhikrishnan.) Este atât de stranie arta indiană pentru noi europenii încât pare a fi artă a unei alte lumi! N-am înțeles mai nimic. Ritmurile acestea, ale dansului și ale muzicii, și ea aproape numai ritm, oricât de interesante ar fi, transcend posibilitățile mele de participare emoțională.

27 decembrie

Am lucrat la oda *Cuvânt întru lauda țării* pe care am schițat-o, zilele trecute, pentru a fi citită, la cenaclu, în ziua de 30 decembrie.

După-masă, la Relu și Lenuța unde, seara, am văzut, la televizor, baletul *Călărețul de aramă* (distribuție românească) și am aflat că astăzi a murit, după o lungă boală, Ion Manolescu, artist al poporului. Dumnezeu să-l ierte! Pe Ion Manolescu l-am văzut jucând și l-am simțit, de fiecare dată, ca pe un foarte mare artist.

29 decembrie

Dimineața, serbare la școală. Am organizat întreaga programă. De la directoare și de la tovarășa Angela Ieșan, responsabila politică, am aflat că nu este oportun să mă înscriu la examenul de gradul II. În ședința (cu directorii) în care s-a prelucrat chestiunea modului de înscriere la definitivitate și la grade, tov. directoare a întrebat dacă unele cadre didactice, și m-a citat pe mine ca exemplu, se pot prezenta la examenele de grad. I s-a răspuns, cu „nu!”. Un tovarăș sau o tovarășă Cruceanu, căci directorea nu a precizat, iară eu n-am vrut să mai întreb, a subliniat acest nu cu și mai concludivele vorbe: „Să nu se bage! Să fie mulțumit cu ce i s-a dat.”

30 decembrie

Dim[ineața] de gardă la școală (6^h-16^h). Seara ședință festivă cenaclu. Am citit compunerea *Cuvânt întru lauda țării*. A fost lectura cea mai impresionantă.

31 decembrie

Organizat revelionul pe care Măișoara și Șerban l-au pregătit pentru colegii și prietenii lor tineri.

1960

1 ianuarie

Revelionul l-am făcut la van der Veen. Acasă am venit la ora 6 și jumătate. Copiii mai petreceau. Am continuat cu ei până la ora 8³⁰ când oaspeții s-au împrăștiat. Ne-am culcat și ne-am trezit la ora 14. Seara, la Tilică (Sf. Vasile).

4 ianuarie

Expediat, lui T. Arghezi, felicitările scrise ieri. Pe la ora 15 fără un sfert a fost un cutremur, destul de sensibil perceput, care a durat circa opt secunde. Am aflat că M. Beniuc nu mai este secretar al Uniunii Scriitorilor R.P.R.

5 ianuarie

Ieri seara am fost, cu Stella, în vizită la soții Constantin. Stella a fost colegă cu dna Constantin, care, acum, e profesoară pensionată. Pe Mihai Constantin, soțul profesoarei, îl cunosc din Cernăuți. În 1930-1931, mi-a fost comandant de escadron la regimentul 11 Roșiori. Coincidența a vrut ca să curtăm aceleași fete, pe o domnișoară Ionescu și pe Ortansa Dinculescu, prietene. Mihai Constantin se căsătorise, pe rând, cu amândouă. Și a divorțat de amândouă. El era fiul generalului Constantin. Eu, fiul magazionerului Chelariu din gara Grădina Publică. Viața ne-a distanțat. Mulți ani n-am mai știut nimic de existența fostului meu locotenent, apoi căpitan Constantin Mihai. Anul trecut ne-am revăzut cu prilejul festivității de 8 mai dată la școala nr. 31, unde soția mea și actuala soție a lui Constantin erau profesoare. Apoi soții Constantin ne-au vizitat și le-am citit din lucrările mele, versuri și fragmente de piese de teatru. L-am revăzut, cu aceste ocazii, pe un Constantin mult spiritualizat. Mi-a

mărturisit că scrie versuri. Ieri seară ne-a citit din ele și, fiindcă citea inexpresiv, l-am făcut, în continuare, eu pe lectorul. De ținută clasică, pornind, totdeauna, de la fond către formă, trădând din când în când mici stângăcii, versurile lui M. Constantin sună plăcut și se adresează, pe ton melancolic, inimii. La Constantin i-am revăzut și pe soții Vlădulescu. El, colonel la pensie, mi-a fost coleg de facultate. De ea, o simpatică bucovineancă „cipileagă”, îmi aduc aminte ca de o fată zburdalnică, dar foarte serioasă. Am stat, până la ora 1²⁵, discutând literatură și amintiri. Astăzi m-am sculat după ora 10³⁰ constatând că Goethe a avut dreptate cu ale sale: *Alles, alles kann man ertragen, Nur nicht eine Reihe von guten Tagen*. Poșta de azi dimineață mi-a adus o scrisoare din Canada. De la vărul meu Victor Last și familia. „Dear Traian (!) and Family”, îmi scriu ei, „You probably will be surprised to hear from us, but we think of you often and wonder how you are. We thought that we would write to you at this Christmas season to wish to you a Merry Christmas and a happy New Year. Please write and tell us how the family is and how your brothers and sister are doing. Sylvia is writing this letter and she hopes that you will be able to read it she sends her very best to her cousin who was born on the same day as herself. Please write soon. Love. Victor, Eugenia and Sylvia Last. Victor Last, 126 Cumberland Dr. Port Credit. Ontario. Canada.”

15 ianuarie

Insomnie. M-am sculat târziu. Am înaintat Biroului Uniunii Scriitorilor din R.P.R. o nouă cerere pentru ca să mi se dea un răspuns la memoriul depus în aprilie 1958. (Cererea mi-a fost înregistrată la intrări nr. 312). Ion Vlasiu, pe la atelierul căruia am trecut, e de părere că ar fi mai bine să rămân deocamdată în afară de orizontul de interese ale căștelor de la Uniunea Scriitorilor. Totuși trebuia să depun această cerere. Vreau să văd până unde merge obrazul „prietenilor” mei de la Uniune. Vreau să cunosc mai bine acest obraz.

Deși sunt obosit, mă voi duce, totuși, și la ședința cenaclului literar al cadrelor didactice.

16 ianuarie

Aseară, cerc literar la cenaclul cadrelor didactice. Prof. D. Goga a făcut o frumoasă evocare a lui Ion Creangă. Au urmat apoi discuții pe tema planului de muncă pentru 1960. Am luat și eu cuvântul. Pornind de

la afirmația lui Igner că numai apariția în revistă sau volum îi dă cuiva dreptul să se numească scriitor, am arătat că „apariția” nu este criteriu de valoare pentru scrisul cuiva. Am atins apoi problema specificului cercului nostru literar și cea a îndatoririlor noastre imediate. Am atins problema, ridicată tot de Igner, a întineririi cadrelor și am arătat că fiecare dintre noi e tânăr câtă vreme e plastic, în sensul că se mai poate forma, și câtă vreme scrie. Am atras atenția asupra greșelii pe care am comite-o reeditând lupta dintre generații. Am arătat cum putem crește cadre noi. Am afirmat că atâta vreme cât, nu cunoaștem noul comitet al cenaclului și nici sarcinile ce-i vor fi trasate este prematur să stabilim vreo tematică; tematica acestora va trebui s-o stabilim de comun acord cu viitoarea conducere a cenaclului. Am atins problema „formeii noi” pentru „fond nou” și am atras atenția criticilor cenaclului că nu este bine să ne cantonăm numai pe pozițiile formelor așa-zise clasice. Am propus schimbul de experiență cu alte cenacluri și, mai ales, manifestări publice prin ședințe literare bine pregătite date la școli, începând de la cele din cartierele mărginașe, la uzine și la cluburile altor raioane. Am atras atenția asupra importanței publicității ședințelor noastre fie și numai prin scurte informații apărute în „Informația Bucureștiului”. În final, am combătut părerea tov. Igner, care cerea să practicăm, în critică, metoda spartană a aruncării în taighetă a cenacliștilor fără talent.

21 ianuarie

Aseară m-am culcat după ora 1, căci am venit la 0,35^h acasă, consiliul pedagogic prelungindu-se peste măsură. L-am cunoscut și pe noul director adjunct, care s-a prezentat ieri, la școală. Azi m-am sculat târziu, căci am avut și insomnie.

După-masă, școală. Seara, după ora 21, mi-a telefonat Jenică Popovici informându-mă că „acum două minute, mi-a telefonat conu Gicu, că a murit ginerele lui conu Iancu și că incinerarea va avea loc duminică; trebuie să luăm însă legătura cu Ilie Corfus pentru a afla cum, când și unde”. Conu Gicu este Gheorghe Vântu, conu Iancu, I.I. Nistor, iară ginerele dânsului e Ion Apostolescu, soțul Oltei I. Nistor. Am fost cavaler de onoare la nunta Oltei. Ca ieri a fost acea nuntă. Și acuma moartea. Inginerul Ion Apostolescu, dacă nu mă înșel, frate cu soția judecătorului Căpățână, a fost o figură tipică de funcționar burghez superior, beneficiar al conjuncțiilor dintre cele două războaie mondiale. I se spunea contele. Fusesse om

cu mare trecere la direcția C.F.R. Apoi, după 23 august 1944, au venit zilele grele. Nu știu dacă Oltea, care s-a dovedit a fi și fată curajoasă, căci bună a fost întotdeauna, a fost fericită în căsnicie. Copiii, Lascăr, Nestor și Ileana, sunt copii foarte la locul lor. Trei bărbați au vrut să se căsătorească cu Oltea: Dragoș Protopopescu, Constantin Narly și Grigore Nandriș, toți profesori la Universitatea din Cernăuți. A luat-o de soție inginerul Ion Apostolescu. Dragoș Protopopescu s-a sinucis acum câțiva ani. C. Narly a murit și el, sunt patru ani de atunci, de cancer la ficat. Gr. Nandriș e undeva prin Anglia, Ion Apostolescu a murit ieri, de cord. În ziua de Sf. Ion, transmițând urările tradiționale familiei Ion I. Nistor, vorbisem, la telefon, cu inginerul Ion Apostolescu. Era, ca întotdeauna, bine dispus și extrem de afabil. Cine ar fi putut bănuî că nu vor trece nici două săptămâni și felicitatul se va găsi pe catafalc! Prin moartea lui I. Apostolescu, mizeria familiei Nistor se accentuează, căci el mai câștiga și peste pensie executând diferite lucrări. La incinerare nu mă voi putea duce. Orice manifestare a solidarității bucovinenilor e suspectată și, deci, supra-vegheată. Și încă prin agenți de care ți-i scârbă, ca Barbu Slușanschi de pildă. Nu-l pot învia pe bietul Ion Apostolescu. Voi folosi o altă ocazie pentru a participa la doliul Oltei.

22 ianuarie

Zi liberă. Seara, cenaclu. Profesoara Golopenția a citit, fără pretenția de a fi urmărit realizarea vreunei capodopere, o piesetă-basm pentru copiii claselor d-sale (V – VII). Lucrarea frumos realizată a fost încolțită de toți lipsiții de talent ai cenaclului. Ba m-am pomenit și eu, singurul care luasem apărarea lucrării doamnei Golopenția, probozit de oameni care nu știu să lege două cuvinte ca lumea. În cadrul ședinței s-au împărțit membrilor cenaclului mici atenții din partea clubului. Eu am primit un volum de schițe de Cehov, *Poeziile* lui M. Eminescu (Biblioteca pentru toți) și *Simple povestiri* de Arghezi.

23 ianuarie

Dimineață treburî pe lângă casă. După-masă, școală și ședință sindicală. Seara l-am vizitat pe profesorul Vasile Florescu și i-am citit vreo douăsprezece poezii de ale mele. L-au impresionat cu deosebire: *Femeia de sticlă*, *Mîreasa de ceară*, *Toată copilăria mea*, *Cântare pe înserate* și *Sara pe deal*, aceasta din urmă scrisă în ritmul poemului eminescian cu același titlu.

29 ianuarie

Zi liberă. Seara, cenaclu. Din partea Uniunii Scriitorilor au venit Miha Dragomir, Nina Cassian și, pe la jumătatea ședinței, Maria Banuș. „Poezii” cenaclului nostru au citit, bineînțeles, versuri. Toate scrise la comanda socială. Mi-am citit și eu sonetul. Au urmat apoi discuțiile pe tema „Poezia noastră actuală în școală”. Tema a fost dată de Nina Cassian. Din partea cenaclului au vorbit optsprezece profesori. Și eu. Și încă primul, deoarece profesorul D. Goga îmi dăduse cuvântul înainte de a-l fi cerut. Poezii Uniunii Scriitorilor, așteptându-se, probabil, la niște discuții de la superiori la inferiori, cu niște belferi, au fost fâstâciți când s-au văzut puși în fața unor probleme la care nu se gândiseră. Singurul care, trăgând concluziile, a vorbit cu cap, a fost Miha Dragomir. A rămas „să ne mai vedem și să discutăm” și „Proza noastră actuală în școală”. Din felul însă în care Nina Cassian, invocând nu știu ce obligații, a părăsit ședința imediat după venirea Mariei Banuș, m-am ales cu impresia că poezii nu au prea fost mulțumiți de belferii care și-au permis să le aducă, pe lângă ocazionalele omagii, și câteva substanțiale critici în ceea ce privește nivelul inegal, deseori scăzut al scrisului lor liric. Cel mai „rău” criticat a ieșit M. Beniuc pe care Miha Dragomir, străduindu-se să-l apere, a recurs la tipologie afirmând că există poeți care publică tot ce scriu, cazul lui Macedonski, și poeți care nu publică decât extrem de puțin și numai ceea ce li se pare operă finisată din uriașa lor producție, cazul lui M. Eminescu. Miha Dragomir a mai recunoscut că în revistele noastre apar și poezii sub nivelul oricărei valori literare. Nina Cassian recunoscuse că poezii nu pot trăi și nu trăiesc din veniturile scrisului lor. Nina Cassian voia să combată părerea unuia dintre profesori care puneă pe socoteala intereselor lucrative graba și, deci, și nivelul scăzut al poeziei azi în R.P.R. Eu nu am atacat. Am arătat numai că în manualele noastre școlare poezia nu este reprezentată nici cât trebuie și nici cum ar trebui. Ședința a ținut trei ore și jumătate.

30 ianuarie

Se pare că iarna a uitat de noi. Avem zile de adevărată iarnă mediteraneană. E de-a dreptul contrariant.

După-masă, școală. Seara, de la 19^h-21^h, cerc literar cu elevii.

31 ianuarie

Dimineața am lenevit. După-masă am citit câteva bucăți din volumul de Cehov, primit în dar de la Clubul Muncitorilor din Învățământ. Seara, de la 19^h la 22^{30h}, în vizită la dna Bacovia. M-au impresionat profund cele povestite de dna Bacovia despre ultimii ani de viață ai poetului și, în mod special, brutalitatea bătărilor de la prof.univ.dr. Burghiele, de la spitalul Panduri, care l-a lăsat șapte zile neconsultat pe poetul suferind și a bruscato pe dna Agatha Bacovia când, disperată de starea gravă a soțului său a trebuit să-l ia acasă. Rugat să scriu câteva cuvinte în cartea de impresii a „Casei memoriale Bacovia” am notat cam aceste rânduri: „Cât de mult dă poetul! Și cât de puțin cere... E poate mai bine așa. Fiecare dintre micii sau marii halucinați ai versului trebuie să aibă parte de ceva... Cei mici obțin, de obicei, cam tot ce cer. Cei mari rămân cu nemurirea. G. Bacovia este unul dintre acei poeți al căror mesaj conține și fața veacului și absolutul”. La plecare, dna Bacovia mi-a dat cartea Bacovia, *Bucăți de Noapte (Poeme în proză)*, volum editat de d-sa și tipărit la Tip. „Lupta” N. Stroilă, str. General Budișteanu 8, 1926. E o broșură extrem de rară, iar pentru bibliofili are valoarea aurului, după cum l-am auzit exprimându-se pe Perpessicius. Darul mi-a făcut multă plăcere.

3 februarie

Pictorul Arie Murnu, tatăl lui Ion, mi-a povestit amintiri despre Caragiale și Coșbuc. Într-o noapte, pe la ora 2, Arie Murnu, pe atunci tânăr burlac, e trezit de puternice lovituri de baston în ușa. Deschizând, se pomeniște nas în nas cu I. L. Caragiale. „Ce e coane, Iancule? Ce s-a întâmplat?!” „N-am cu cine bea!” Arie Murnu locuia, la etaj, în Pasajul Român. Coborând la Gambirinus, au băut până dimineața. I. L. Caragiale nu obișnuia să bea în halbe berea, ci numai la țap, ca să nu se trezească. Cu G. Coșbuc, Arie Murnu a locuit într-o vreme dimpreună cu fratele său, viitorul academician. Coșbuc era prost îmbrăcat, murdar... „și-i puțeau picioarele”. „Abia după ce l-a însurat Sfetea, George Coșbuc s-a înțolțit și s-a civilizat.”

După-masă, școală.

7 februarie

M-am sculat târziu. Afară e viscol și ger. Treburi gospodărești pe lângă casă. Luat legătura telefonică cu profesoara Suciu, cu O. Crohmălniceanu,

cu familia responsabilei noastre de cerc pedagogic ,Dana Voinea, cu directoarea școlii mele. Dana Voinea fiind operată și găsindu-se încă, în spital, va trebui să țin o lecție deschisă luni, 15 crt. căci O. Crohmălniceanu nu poate ține nici un referat despre critica literară până după 1 martie. Scris, pe teme actuale, poeziile *Cărțile* și *Ciocanele*. Seara, în vizită la Ghinești. Citit *Balada Carpatină*. A plăcut fără rezerve. Totuși va trebui să refontez câteva tablouri. (Pe la prânz am vizitat Expoziția „Săptămâna Gravurii”, Sălile Galeriilor de Artă ale Fondului Plastic, bd. Magheru nr. 20. Expun 56 de artiști din Cluj, București, Timișoara, Brăila, Sibiu, Petroșani, Orașul Stalin, 43 sunt bucureșteni. Lucrările sunt frumoase, bine prezentate, bine selectate. M-au impresionat plăcut gravurile colorate. Hidos ca stil și execuție, orice mi-ar obiecta cei cu alte gusturi, rămâne Jules Perahim cu albumul său de „Proverbe”. Fred Micoș încearcă lucrări noi, eterice. Elvira Micoș, la începutul carierei sale de gravor, e încă nesigură pe linie și culoare.)

10 februarie

Dimineața treburi gospodărești pe lângă casă. Recitit prefața scrisă de M. Breslașu la *Cele mai frumoase poezii* de T. Arghezi. Multe păreri gratuite. M. Breslașu e, totuși, un infatuat. Lui T. Arghezi i se va conferi, cred, Ordinul de erou al muncii cu prilejul zilei de 21 mai când poetul împlinește 80 de ani. După-masă ședință cu comisiile metodice ale școlii noastre, eu fiind responsabilul cu munca metodică. Apoi cursuri.

11 februarie

Am studiat, pagină cu pagină, volumul *Aspecte din viața și opera lui Mihail Sadoveanu* (ESPLA, Ediția I). Puțini dintre scriitorii lumii, iară dintre români puțini, au avut parte de o viață atât de bogată ca M. Sadoveanu. E chestiune de noroc. Dar și de caracter. Mă întreb: „Cât de egoist a trebuit să fie acest, totuși foarte mare scriitor al nostru, ca să-și creeze confortul în care a prosperat atât ca artist cât și ca personalitate socialmente afirmată?” M. Sadoveanu, pasionat vânător și pescar, a trăit cu indiferența naturii spasmelor victimelor sale cinegetice. Înduioșările gen *Pădurea Petrișorului* sunt literatură. M. Sadoveanu nu a cunoscut cutremurarea metafizică pe care ne-o comunică agonia animalului ucis din pură plăcere de a ucide. Desigur, natura nu cunoaște milă. Din acest punct de vedere, M. Sadoveanu e o bucată de natură. Creator ca natura, însă și ucigător ca ea. Poate că este

mai bine. Transferând însă în plan social uman comportamentul acesta ajungem la legea de fier conform căreia peștele mai mare îl mănâncă pe cel mic. Eu însă am avut revelația cutremurării. S-ar putea să fiu socotit ridicol. Nu are nici un fel de importanță! Prin 1926, când mi-am petrecut, după bacalaureat, vacanța la Iacobenii (meditând bineînțeles un elev corijent) nu am înțeles să trag cu pușca în câprioara care mă privea cu ochi omenеști plini de spaimă; iar prin 1953 am pescuit (cu mâna, căci nu mi-am putut niciodată permite achiziționarea vreunei undițe) ultimul guvid, la Costinești. Când, după multă rezistență, l-am scos din gaura stâncii, desenul de pe cap, ochii și gura căscată cu disperare m-au impresionat așa de hotărâtor încât n-am mai putut pescui nimic, deși pescuiam pentru hrană și nu de plăcere, căci, fiind fără serviciu și trebuind să-mi duc, cu orice preț, la mare copiii, locuiam în camera cea mai oropsită a celui mai sărac țăran de la marginea satului, cameră unsă cu lut și balebă pe jos, și mâncam cartofi, fripți cu coajă cu tot, în focul la care „proprietarul” meu își gătea și el mâncarea sărăcăcioasă. „Gazeta literară” de azi publică, în ultima pagină, un ciclu interesant de poeme traduse din Iannis Ritsos.

După-masă, școală. Seara am scris poezia *Cutiile*.

15 februarie

Am avut iar insomnie. M-am sculat însă după ora 9. De la 9^{30h} la 10^{30h} am meditat un elev. La 14^h am fost la școală, gata pentru lecția deschisă programată. Eram în bună dispoziție și sigur că totul va merge bine. O dată cu intrarea în clasă însă (cl. a VII-a A) am simțit că am trac. Mă temusem de „prea marele calm” care pune câteodată stăpânire pe mine în situații asemănătoare și face ca lecțiile sau expunerile mele publice să fie prea reci, prea seci. De această dată mi s-a întâmplat însă contrariul. Și în grad periclitant. Dacă clasa n-ar fi fost și ea speriată de prezența masivă a profesorilor din raion, m-aș fi putut redresa, iară lecția mea ar fi fost alimentată de acea emoție constructivă care dă căldură și aripi proceselor psihice. Răspunsurile greșite sau greoaie ale elevilor mei date chiar de la prima întrebare au făcut ca tracul meu să fie trac adevărat. Simțeam că timpul fuge vertiginos și stă pe loc în aceeași vreme. Planul lecției mi se dezorganiza, se destrăma. Eșuam în vid. În sfârșit, a fost un dezastru. Degeaba căutam să stăpânesc situația. Știam că totul este pierdut, iar

această „știință” sporea haosul și, pare ciudat, e însă adevărat, mă făcea tot mai indiferent. Lecția, cel puțin dacă e vorba să cred cele arătate de colegi, la partea de discuții, și-ar fi atins scopul, era însă o lecție slabă. Rareori m-a afectat vreo nereușită mai mult ca aceasta. Îmi era ciudă pe mine însumi și-mi părea profund rău. Doream să contribuie la prestigiul școlii. Nu era cine știe ce imposibilitate. În mod obișnuit, jonglez cu situațiile periculoase. De această dată însă...! E, totuși, necesar să avem, măcar din când în când, și eșecuri.

19 februarie

În „Contemporanul” de azi Zaharia Stancu publică trei *Cântece*. Nu faptul că au cutare sau cutare calitate aceste cântece mă impresionează, ci faptul că anumiți oameni au dreptul să și le publice. Acestea ale lui Zaharia Stancu sunt slabe. Ca și sonetele lui M. Beniuc publicate, în cinstea „Griviței Roșii”, în numărul de ieri al „Gazetei literare”. Tot în „Contemporanul”, G. Călinescu iscălește, la „Cronica Optimistului”, *Frumusețea Geniului*. „Aici sălășluiește liniștea!” e o de tot interesantă constatare când este vorba de *imobilitatea* lui Mihail Sadoveanu. (În paranteză fie reținut: olimpianismul sau olimpicismul lui Goethe nu-i poate fi atribuit lui Sadoveanu). G. Călinescu, pe care nu l-am văzut niciodată, trebuie să fie însă un tip constituțional nervos și, deci, foarte impresionabil de aparițiile imobile, ceea ce nu înseamnă în toate cazurile *liniște*. Faptul „că M. Sadoveanu nu vânează și nu pescuiește, ci numai pândește pădurile și apele” e însă o afirmație omagială, o figură poetică gratuită.

În altă ordine de idei, mă întreb: „Oare *Vera*, versurile proaste semnate de G. Călinescu sunt ale autorului *Frumusețea Geniului*?” Interesante, în acest număr al „Contemporanului”, sunt contribuțiile lui Boris Polevoi (despre Corneliu Baba) și ale lui A. Alexeev (despre Ernest Hemingway).

Seara cerc literar.

21 februarie

Făcut ordine în hârtiile mele. Am transcris câteva aforisme și fragmente filosofice. Am vorbit, la telefon, cu Eusebiu Camilar pe care l-am prins, în fine, acasă. Mi-a dat o întâlnire, mâine la ora 8 dimineață. Vreau să discut „cazul” meu.

22 februarie

La ora 8 am fost la Camilar. Am discutat chestiunea mea. Mi-a spus limpede: „Câtă vreme va fi Beniuc la conducerea Uniunii Scriitorilor, n-ai

să fii reprimit. El e împotriva ta. A făcut muștrări celor ce ți-au dat referințele. Ne-a cerut să nu mai dăm referințe de complezență. " Camilar l-a numit *păduche* și *curvă mincinoasă* pe Beniuc și l-a comparat cu A. Toma ca valoare literară: „După moartea lui Beniuc praful se va alege din tot ce a scris acest dictator al scrisului nostru! Beniuc scrie prost și promovează numai ce e prost.” Răspunzându-i că, în cazul acesta, nu mai am nici o șansă să public vreodată ceva, deoarece Beniuc e mai tânăr ca mine și nu prea îl văd părăsind de bună voie conducerea Uniunii, Camilar mi-a spus că Beniuc va cădea, și nu peste mult timp. „Tot ce avem de făcut e să ne vedem de munca literară adevărată. Peste câteva luni Beniuc nu va mai fi ce este. A insistat acum, înseamnă a-l întârâta. Omul e în stare să-ți trimită securitatea acasă, numai ca să te distrugă definitiv dacă persisti a-ți susține dreptatea. Pe Corbea vroia să-l omoare pentru ceea ce i-a făcut.” (Corbea criticase, în niște referințe, apucăturile de dictator ale lui M. Beniuc). M-am lămurit.

După-masă am început transcrierea fragmentelor autobiografice.

Seara, 19^h-21^h, am văzut, pe patinoarul de lângă Stadionul 23 August, programul patinatorilor din Republica Democrată Germană. Nu au fost chiar Polarsterne oaspeții germani, totuși câteva performanțe s-au impus prin frumusețea execuției dansurilor și prin suplețea figurilor clasice, cunoscute. Nu am văzut însă nimic nou sau extraordinar.

23 februarie

Vorbind, ieri, cu Eusebiu Camilar, și despre Arghezi m-a surprins replica tăioasă: „Arghezi s-a prostituat până și cu caporalii Uniunii Scriitorilor! Mă mir de ce ți trebuie atâția bani. Nu mai are ce face cu ei.” Și mi-a mai spus Camilar un lucru: „Beniuc, acest agent al Uniunii Sovietice, nu acționează numai de capul dânsului când barează calea tuturor valorilor. Rușii vor să demonstreze că le suntem inferiori.”

După-masă, școală.

25 februarie

O foarte frumoasă schiță publică Eugen Barbu în „Gazeta literară” de azi. Titlul schiței e *Prânzul de duminică*. Exact cât trebuie. Întocmai cum trebuie. Și în fața condiției umane a celor trei coșaiși pălește până și peisajul splendidului iunie. Tot în acest număr al „Gazetei literare” A.E. Baconsky publică, sub titlul *Liniste nouă* un poem în versuri albe libere. Proza lui Eugen Barbu e incomparabil mai poetică. După-masă, școală.

4 martie

Spre 1 martie cutremur îngrozitor la Agadir. Zeci de mii de victime. E o catastrofă cum n-a mai înregistrat de multă vreme istoria omenirii. Seara ședință la cenaclul literar. S-a citit literatură pentru copii, versuri. Tovarășul Iosif și-a citit prima parte din poemul ornitologic la care lucrează de ani de zile. Versurile sunt corecte. Caracterizarea celor câteva zeci de specii de păsări e precisă din punct de vedere științific. Autorul a consultat bibliografia de specialitate, a studiat păsările din Muzeul Antipa, a consultat specialiști și a observat și personal viața păsărilor din țara noastră. A mai citit patru poezii scrise pentru copii și tovarășul Opriș. Sprintene, luminoase, prea vorbărețe însă și, uneori, chiar îmbătate de lexicul folosit.

17 martie

Corectarea tezelor. După-masa, școală. Nivelul de cunoștințe al elevilor, de tot slab. Confuzie în redactarea textelor, greșeli ortografice etc. În afară de cele 3-4 vârfuri ale clasei, restul elevilor lasă enorm de dorit. Nu au apetituri culturale. Lecțiile până și cele mai atrăgătoare, pe care le ascultă cum ar asculta basme (unii elevi *adorm* (!) de plăcere (!); mărturisirea este a lor), nu lasă în ei dorința de a munci și individual. Nu poate fi vorba de vreo deficiență sub raport intelectual, căci elevii nu sunt proști (cele 2-3 excepții de fiecare clasă nu contează). E altceva. Ce anume? Cred că mediul familial, la care se mai adaugă și mentalitatea cartierului, deviază atenția copiilor în direcții păgubitoare învățăturii predate în școală. Copiii suferă, din punct de vedere „cultural” de o anumită precocitate: ajung, cu alte cuvinte, înainte de terminarea ciclului elementar II, să-și dea seama că știu, dacă nu mai mult, cel puțin tot atâta cât știu părinții lor și, deci, nefiind nici stimulați să-și depășească părinții și neavând personal, nici un dor să și-i depășească, rămân convinși că bagajul (defectuos!) de cunoștințe de care dispun este arhisuficient pentru meseria pe care și-au ales-o sau doresc să și-o aleagă. Degeaba le deschizi orizonturile și degeaba încerci să trasezi unele perspective. Deși atrăgătoare la început, aceste orizonturi și perspective sunt repede părăsite în fața efortului pe care trebuie totuși să-l depui spre a ți le menține prezente în suflet. Elevii noștri resimt drept penibil orice efort intelectual. Nu se angajează cu

spontaneitate sportivă la biruirea obstacolelor. Sunt mulțumiți să continue viața părinților lor. De altfel la această mulțumire contribuie, în considerabilă măsură, și neîncrederea în valorile culturii și neîncrederea în stabilitatea profesiunilor intelectuale promovată, direct și indirect de politica actuală. Elevii mei argumentează cam așa: „De ce să mă fac profesor sau medic sau inginer? Te dă afară! Pe când ca muncitor are totdeauna nevoie de tine!” Iar părinții acestor elevi confirmă: „Este mai sigură meseria. Și apoi, o dată ce te-ai făcut inginer, nu mai ai origine sănătoasă.” E o confuzie totală. Părinții nu vor deci să-și expună copiii la neplăcerile unei cariere politicește suspicionabile și, în nici un caz, mai bine văzute decât cariera de muncitor. (Dacă nu va interveni vreo schimbare în această privință, vom avea, la sfârșitul celui de al doilea mileniu o orânduire cu clase mult mai antagoniste decât orânduirea burgheză: vom avea o castă de conducători politici intransigenți pe de o parte, perpetuându-și prezența la putere prin metode ereditariste categorice sau perpetuându-și-o, înlăuntrul castei, prin exterminarea contracandidaților nedoriți, iar, pe de altă parte, o castă de conduși completamente privați de vreo posibilitate de protest social.)

18 martie

Zi ploioasă. Aseară m-am simțit rău. Dimineața n-am putut lucra nimic. După-masă am văzut expoziția pictorului și graficianului irakian Haled-Al-Jadir. Așteptam ceva irakian. Nu am dat decât peste artă europeană. Deși țiță, culorile pictorului Haled-Al-Jadir sunt opace. Linia graficianului e mai luminoasă. Viziunea nu surprinde. Arta genială și schizofrenică în același timp a graficianului Eduard Munch m-a interesat intens. Am parcurs, oprindu-mă îndelung în fața fiecărei piese, de trei ori expoziția aceasta.

21 martie

Zi liberă. Am scris lucruri paradoxale. Echinocțiu la propriu și la figurat.

22 martie

Ultima zi de curs înainte de vacanța de primăvară. De fapt vacanța e numai pentru elevi. Secția de învățământ a ținut să ne reamintească acest lucru.

24 martie

Cerc pedagogic. Ne-a vorbit Alexandru Philippide despre măiestria literară. Am luat parte la discuții.

27 martie

Dimineață, 8^h-14^h muncă de folos obștesc: pregătirea acțiunii de salubritate și deratizare a orașului. Seara în vizită la Tilică și Silvia. Pe la ora 24 când mă întorceam cu Stella acasă, am observat pe traseul Șoseaua Jianu colț cu Dorobanți până la Piața Victoriei și chiar în fața Muzeului Antipa, o sumedenie de gândaci mari, negri cafenii târându-se pe pavaje și prin iarbă. Foarte mulți erau striviți de vehicule și pietoni. La cinci, șase metri întâlneai astfel de gândaci! Socotind pe puțin 10.000 (zece mii) de gândaci la 1km², pe suprafața cuprinsă între lacurile bucureștene și cel puțin 1 km adâncime de-a dreapta și stânga acestor lacuri, numărul gândacilor acestora trebuia să se fi ridicat la câteva milioane.

28 martie

M-am sculat după ora 9. Am studiat suprafețele lui Riemann. După-masă, am făcut o scurtă plimbare la Șosea. Din cadavrele gândacilor de astă-noapte nu se mai găseau decât resturi. Furnicile mâncaseră până și elitrele. Cu greu am găsit un exemplar aproape în întregime conservat. 5,50 cm lungime, 2,50 lățime, culoarea: smoală neagră. Era un bou de baltă (*Hydrophilus piceus*). Niște copii care mă înconjuraseră numai decît cerându-mi să le dau insecta pentru insectar, mi-au spus că azi dimineață mai erau foarte mulți gândaci de aceștia morți prin iarbă. N-am văzut nici un exemplar zburând. După felul greoi în care se mișcau însă pe pavajul trotuarelor, al șoselelor și al Pieței Victoria nu-mi pot imagina ca aceste insecte să fii ieșit din pământ. Totuși nu le cunosc nici biologia ca să răspund la întrebarea dacă răspândirea pe o suprafață atât de mare a acestui viețuitor, în sau pe lângă ape, se datorează unui zbor nupțial sau altui instinct. Va trebui să întreb un entomolog.

30 martie

Dimineață, 8^h-12^h, muncă voluntară în cartierul Floreasca. Grupuri de profesori de la școlile Raionului 1 Mai au săpat gropi pentru plantarea puieților de pomi roditori. După-masă, am auzit primul tunet.

31 martie

Dimineața, cor. După-masă (14^h-20^h) de serviciu la școală. Recitit capitole din P. Schilder, *Medizinische Psychologie* (Verlag von Julius Springer in Berlin Wg. 1924). Foarte bine scrisă, această psihologie fenomenologică-psihianalitică, experimentală destinată medicilor, are totuși considerabile limitări sau orientări arbitrare în ceea ce privește interpretarea științifică a faptelor.

Scris versurile intitulate *Ah, ce ești, lumine!*

4 aprilie

Șaisprezece ani de la primul bombardament american asupra Bucureștilor.

Terminându-și vizita în Franța, premierul sovietic N. S. Hrușciiov s-a întors în țară. Din cât am înțeles, am rămas cu convingerea că întrevederea cu De Gaulle n-a dus la rezultatul dorit.

Ședință de lucru cu Drăguța Frânculescu și Teianu: Tov. Frânculescu și-a citit piesa refăcută. Se comentează mult fuga din țară a scriitorului Petru Dumitriu. Pentru mine Petru Dumitriu rămâne lichea.

Seara m-am dus la cinematograful cu Stella, a trebuit însă să plecăm de la începutul filmului căci Stellei i-a venit rău. Am adus-o cu mașina acasă. Mărioara, sora Stellei, a constatat un atac acut de colică renală. Diagnosticul l-a confirmat apoi și Vintilică. Am trecut printr-o alarmă neplăcută, durerile pricinuite de colicele renale fiind insuportabile, iar manifestările bolnavilor de colică renală dramatice.

7 aprilie

Am scris versurile intitulate *Poetica* (=Artă poetică). După-masă, școală. Sunt mulțumit că a început trimestrul. Voi avea mai mult timp liber.

Azi a bătut toată ziua un vânt glacial dinspre nord nord-est. Pe la ora 17^h atmosfera se tulburase ciudat. Părea neon iluminat palid verzui. Soarele se vedea, ca prin ceață, ca o lună plină verzuie stranie. Fenomenul mi-a atras numaidecât atenția. Aerul mirosea a prăfării spulberate.

Depart de a fi în dizgrație, Mihai Beniuc a fost reales prim-secretar al Uniunii Scriitorilor din R.P.R. Pronosticurile lui Eusebiu Camilar, ale lui Arghezi și ale altora se dovedesc a fi neîntemeiate.

8 aprilie

Azi dimineța praful din atmosferă dădea zilei un aspect cețos gălbui-verzui. Soarele nu se vedea. Pe acoperișuri, pe trotuare, pretutindeni se așezase un strat subțire de pulbere fină. Până și-n interioarele clădirilor. Aerul mirosea a praf întocmai cum miroase praful încins de caniculele verii și stropit de o ploaie precară și repede trecătoare.

Ieri am citit biografia lui Samuel Johnson scrisă de lordul Macaulay (vol. 2 din *Oeuvres diverses de Lord Macaulay. Biographies; Essais Historiques, Critiques et Littéraires. Seconde Série Traduite par Mm. A. Joanne et E. D. Forgues, Paris, Librairie de L. Hachette et Cie Rue Pierre-Sarrazin, 14-1860.*)

La radio s-a comunicat că „praful din atmosferă e un transport de praf stârnit de furtunile puternice care au bătuit în sud-estul continentului. Grosimea valului de praf este de 700 de m. Praful nu prezintă nici un pericol. Atmosfera se va limpezi în cursul zilei de azi.” Astăzi soarele e albastru deschis bătând spre verzui. Fenomenul a și generat zvonuri. Alarmiștii îl pun în legătură cu o explozie atomică. Fanteziștii îl văd de origine vulcanică. Circulă și „bancuri”. Un fenomen asemănător l-am mai observat, dacă nu mă înșel, în vara anului 1928, la Cernăuți. Cel din 1948 a fost mult mai puțin spectaculos. Seara: cenaclu. A fost o ședință „combativă”. S-a discutat *pro* și *contra* poeziei în vers liber. Am combătut pe cei ce cred că numai poezia cu ritm și rimă e poezie.

9 aprilie

Praful continuă să infesteze atmosfera. Ieri la ora 18 vizibilitatea a fost, după aprecierea mea, de circa 300 de metri. Astăzi, la orele 9, de 1500 m. Pe acoperișul casei în care locuiesc depozitul de praf are o grosime de circa 0,1 cm. Dacă situația este aceeași în partea ciscarpatină a țării, atunci cantitatea de praf transportată de vânt se ridică la milioane de metri cubi. Mă enervează forma absconsă a comunicatului meteorologic. Ce înseamnă „sud-estul Europei”? Bulgaria? Alte țări? Nu era mai științific și mai cinstit să se fi dat un comunicat mai precis? Cel puțin așa cum, în aceeași „Informație a Bucureștiului”, sunt prezentate inundațiile din Brazilia, sau erupția vulcanului Etna?! Ah, acest „zi-i, mamă, gușată!, să nu-mi zică mie” este și ineficace și greșos, iar ceea ce rezultă din acest fel de procedee este tocmai contrariul celor scontate. Să te mai miri că lumea recurge la zvonuri! Despre Petru Dumitriu am aflat ieri la cenaclu

următoarele: autorul *Cronicii de familie* ar fi scris Partidului că a plecat din țară deoarece, pe de o parte nu mai avea orizont pentru scrisul său, deoarece spusese tot ce avea de spus despre trecut, iar, în ceea ce privește prezentul, i se îngrădeau, din partea unor persoane cu apucături dictatoriale, toate posibilitățile de publicare în volum sau revistă. Astfel M. Beniuc i-ar fi oprit editarea *Biografiilor contemporane*. P. Dumitriu ar fi scris Partidului că se va abține de la orice scris injurios la adresa regimului din R.P.R. În orice caz, faptul că M. Beniuc a fost reales prim-secretar al Uniunii Scriitorilor dovedește că Partidul l-a aprobat pe Beniuc și nu pe cei care sunt împotriva apucăturilor dictatoriale în literatură. Și se pare că dintre scriitorii noștri actuali majoritatea absolută se găsește, moralmente cel puțin, în tabăra adversă lui M. Beniuc. Lași cum sunt însă, acești scriitori ai noștri actuali își înghit rânza și-și ling pe întrecute scuipatul ori de câte ori sunt puși în situația să se declare pro sau contra restrângerii controlului dictatorial al literaturii. Vorba lui Bratoloveanu: „Câți l-au mușcat pe M. Beniuc de cur, le-au rămas dinții în curul lui Beniuc!” Mai este însă și un alt cântec: prea mulți dinți duc la infecție, căci, oricât de periați, dinții rămân, totuși, corp septic. După-masă, școală. Seara, ședință.

10 aprilie

Iată și Duminica Floriilor. Ceea ce, pe vremuri, radia magic este o duminică oarecare. Nu este nevoie de trecerea unui șir prea lung de ani pentru ca un mit să se neutralizeze, deși este nevoie de mulți ani pentru verificarea unui mit. De obicei miturile noi se grefează pe temeliile, mai bine zis: pe rădăcinile miturilor precedente. Aceste rădăcini au realitate. Peste o săptămână vom avea Paștele, ziua mitului solar al învierii naturii în emisfera boreală. Mă gândesc cât de ne-la-timp este Paștele pentru creștinii din jumătatea de sud a planetei noastre. Ca de altfel și mitul solar al Crăciunului, care marchează solstițiul din decembrie. Sărbătorile nu ar trebui să se supună datelor calendaristice, ci ritmurilor anotimpurilor. Numai în acest fel pot birui toate contradicțiile.

Praful din atmosferă mai este vizibil: ca o ceață ușoară. Ieri pe la orele 14 vizibilitatea a fost de circa 4 km. În „Scânteia” de ieri au apărut, în sfârșit, și date mai precise despre acest fenomen: între Marea Baltică și nordul Arabiei s-a produs o diferență mare de presiune barometrică dând naștere unui uriaș vârtej de aer. Praful a fost stârnit din stepa calmacă.

La noi în țară s-a depus, în partea de răsărit, un strat de 3 cm de praf. Ieri praful din atmosferă a fost totuși așa de dens încât, în plină miazăzi, obiectele nu aruncau umbră.

Azi, la ora 12⁴⁵, am auzit și văzut prima rândunică. Dimineața am sădit trei minusculi pruni japonezi (prunus niponica) aduși de Stella de la ferma „Miciurin” unde fusese în excursie cu elevii școlii ei. Stella a adus, în ghiveci, și o mimoză. După-masă tristă.

12 aprilie

Citit în „Lupta de clasă” organ teoretic și politic al C.C. al P.M.R. seria a V-a, Anul XL, ianuarie 1960, articolul „D. Th. Neculuță, primul poet muncitor din literatura română- Cu prilejul aniversării a 100 de ani de la naștere” scris de Dan Deșliu. Am citit și studiul introductiv, scris de Maria Banuș, la volumul de versuri *Spre țărmul dreptății* (Biblioteca pentru toți, ESPLA, Mai 1950). Se vede că sursele de informație biografică sunt precare căci atât Dan Deșliu cât și Maria Banuș spun aceleași lucruri. Or, de la publicarea volumului „*Spre țărmul dreptății*” au trecut zece ani. E posibil ca Dan Deșliu să se fi mulțumit cu amplificarea constatărilor Mariei Banuș, căci concluziile sale sună, în fond, la fel cu acelea ale Mariei Banuș. Posibil este ca amândoi prezentatorii vieții și operei poetului D. Th. Neculuță, să fi reprodus, utilizându-l oarecum mai personal, un material documentar plăcă. În ceea ce privește valoarea versurilor lui D. Th. Neculuță, aceste versuri dovedesc că autorul lor a fost în mod sincer preocupat de căutarea frumosului fără totuși a fi putut ieși din tiparele epocii sale. Influența lui Eminescu și a lui Coșbuc, (puternică a acestuia din urmă!), arată că D.Th. Neculuță n-a ajuns la acea libertate personală de la care începe poezia originală a tuturor poezilor autentici. Eminescu și Coșbuc înseamnă contradicție! O parte dintre sonetele lui Neculuță le-am citit cu interes. Poate și fiindcă sonetul e una dintre formele cele mai obiectiviste ale liricii. Am trecut pe la profesorul D. Goga și i-am lăsat șapte poezii pentru lectura de vinerea viitoare. Trei în vers liber și patru în formă tradițională. L-am rugat să mă programeze cu toate bucățile căci numai în acest fel poate fi provocată o discuție constructivă. Am susținut că versul așa-zis liber este necesar, căci exprimă mai direct unda lirică pe care se mișcă mesajul poetului, versul tradițional, mai încărcat cu artificii, deseori înșelătoare, abătând în alte direcții atenția cititorilor. I-am mai explicat că numai versul așa-zis liber oferă tuturor cuvintelor unei limbi posibilitatea să

îndeplinească o funcție poetică, versul tradițional, din cauza ritmului rigid și din cauza rimei obligându-l pe poet să elimine tot ce nu încapă fără rost în schema strofei date. După-masă, școală.

16 aprilie

Peste o lună începe conferința la nivel înalt dintre Est și Vest. Se poate afirma, de la început și fără a greși prea mult, că rezultatele acestei conferințe vor fi ca și nule în ceea ce privește lichidarea războiului rece; iar, în ceea ce privește posibilitatea agravării situației, eu personal nu văd această agravare pentru anul 1960, căci în lume e prea multă lașitate pe de o parte și prea multă rea-credință pe de alta. Adversarii vor căuta cel mult să-și fure reciproc secretele jocului de-a v-ați furatele. Nu e totuna cu jocul furării căciulilor. Ceea ce mă contrariază până la îngrețșare însă sunt reaua-credința și lașitatea. Nu-mi pot imagina ca Apusul să nu-și dea seama ce înseamnă creșterea forțelor Răsăritului. Totuși și Răsăritul caută, vădit, un răgaz. Răgazul Răsăritului duce la întârrire. N. S. Hrușciov nu se înșală deloc propunând întrecerea pașnică. Numai că această întrecere are în vedere depășirile nivelurilor economice. Ideologicește lupta rămâne deschisă și încă cu armele cele mai categoric neiertătoare. Nu înțelege Apusul ce înseamnă faptul că adversarul cere armistiți? Nu-și dă seama de pericolul războiului ideologic? Ar fi pueril să creadă așa ceva. Vrea, într-adevăr, Apusul să moară? Își dă seama că moartea îi e inevitabilă și încearcă să moară confortabil? Este iarăși pueril să crezi așa ceva. Altul trebuie să fie mobilul care determină amândouă lagărele să amâne lucrurile, chiar dacă aceste amânări sunt rușinos de neîntemeiate politicește în raport cu politica proclamată zilnic. Ajung la concluzia că și Apusul și Răsăritul se tem de schimbarea lumii care (lume), după un al treilea război mondial, nu va putea fi decât dușmănoasă atât Apusului cât și Răsăritului. Apusul și Răsăritul se tem de „certitudinea” terță. De aceea caută să se îndepărteze, cât mai mult posibil, intrarea acestei a treia lumi pe scena istoriei. Aceasta nu înseamnă însă că lumea a treia nu va veni. Și tocmai războiul inevitabil dintre Apus și Răsărit îi va deschide larg porțile. Conducătorii Apusului și Răsăritului și toți cei ai lor vor plăti crunt pentru lașitatea și reaua-credință de azi. Lumea a treia va fi o lume a omenirii adevărate, lume a omenirii cu adevărat libere, căci această lume va construi spiritualitatea umană ștergând toate deosebirile nefirești dintre om și om, iară aceasta nu călăuzită de călăreții principiilor

abstracte, ci ținând seama de legile arhitectului și ale grădinarului, căci să nu se uite, visul omenirii, raiul pământesc, e grădină, iară locul de maximă concentrare a conștiinței morale omenești este templul. Dar în aceste din urmă fraze am vorbit în pilde.

Recitesc notele luate ieri la ședința cenaclului: Cuvântul la discuția critică a versurilor mele l-au luat: Opriș, Volcovici, Ella Buhoreanu, Igner, Golopenția, Romulus Demetrescu, Cucu și Mariana Filip. Opriș a spus: „Poezii foarte frumoase; reflexive; în formă modernă; stil fastuos cu brocat greu de imagini. Așa se scrie azi în Apus. Așa scriu Ritsos și Aragon. E o poezie imagistică; dă posibilitatea diversificării poetice; evită locul comun. Poemul «*Bucuria*» exprimă o idee originală prezentată cu imagini explicitate. Nu mă împac numai cu expresiile «ființă autentică a sufletului; tangibil; promisiune», care fac difuză ideea. Poemul ar trebui concentrat. Poemul «*Iazul*» are ceva de R. M. Rilke și L. Blaga. E foarte interesantă și foarte originală prezentarea sedimentului final al unei existențe. Nu mă împac numai cu pesimismul acestui final. De ce trebuia să-i arăt iubitei tocmai prăbușirea existenței? Ca tematică, acest final nu e plasat pe linie. E depresiv. Ar trebui lucrat.” Volcovici, de acord cu tot ce a spus Opriș, a adăugat: Poezia tov. Ch[elariu] trebuie să fie mai întâi tradusă în proză ca să o înțelegem. Primejdia e nemăsurata expansiune. Imaginile sunt foarte îndrăznețe. La fel comparațiile luate din diferite domenii. Comparat cu versul liber al Mariei Banuș, versul lui Chelariu e grandilocvent și depășește necesarul. Igner a spus: Tovarășul Chelariu e original în teme și în imagini. Nu e însă ușoară accesibilitatea. Poemele au un oarecare ermetism. Se zărește influența lui Blaga. De asemenea și un oarecare impresionism. Majoritatea imaginilor sunt abstracte. Ar trebui intercalate cu imagini concrete. Mod îndrăzneț de a aborda problemele. Buhoreanu, după ce a spus câteva cuvinte laudative, a declarat că este o mare deosebire între cele două poezii, *Iazul* și *Bucuria*. *Iazul* e mult mai bună, *Bucuria* are cuvinte care nu plac: „promisiune”, „ambroză”, „nectar”. Acestea trebuie eliminate. *Iazul* aduce aminte de Lautréamont. Există ermetism. *Iazul* nu e poetul, ci orice om. E o poezie adâncă. Golopenția a spus: *Iazul* e o poezie foarte frumoasă. Ch[elariu] e poet adevărat. Poezia sa e impresionistă. Amintește net de Blaga din *Gorunul*. Mă întreb numai dacă poetul nu pune dualist problema. În sensul deosebirii dintre spirit și materie. Poezia nu are mesaj actual. Ar trebui revăzută. Forma e modernistă. Ar trebui

limpezită, ca să fie limpede ca lacrima. Poezia nu trebuie să se termine pesimist. Romulus Demetrescu: „Chelariu a dat un vers liber adevărat. Și frumos. În ceea ce privește conținutul, *Bucuria* e extrem de intelectualizată. Nu exprimă totuși clar ce vrea poetul. E oarecum ermetică. *Iazul* în schimb e imagistică, imagism. Nu prezintă o armonie desăvârșită între idei și imagine. Chelariu a vrut să depășească poezia clasică. Îmi place cum scrie Chelariu. Ca să-i aduc o sinceră laudă, afirm că Chelariu poate scrie și foarte bine!, orice. Să nu caute însă efectul, ci să adâncească simțirea.” Trecându-se la discutarea poeziilor mele în formă clasică, iar aceasta comparativ cu cele în vers liber, toată lumea și-a exprimat preferințele pentru poezia compusă din strofe ritmate și rimate. Astfel Golopenția a spus: „Merg mai direct la suflet. Poezia trebuie să ne comunice ideea trecând prin simțirea noastră. Poezia trebuie să fie accesibilă maselor. *Seve bete*, ca titlu și expresie nu-mi place.” Volcovici: „Forma regulată impune efort de concentrare în favoarea expresiei lirice. Ch.[elariu] pune, în poezia *Armonica* o problemă, problema «aritmiei». E o problemă care trebuie rezolvată. Așa cum a citit Chelariu poezia, lucrurile sunt perfecte. Așa cum o citim noi, poezia ni se pare greoaie ca ritm. În *Cucule* Ch.[elariu] reia poezia de unde a lăsat-o Verlaine. În *Seve bete* nu-mi plac sevele bete. Sevele nu sunt bete. Mai constat o contradicție în *Cucule*: pe de o parte cerul e fără pată, pe de alta plutesc spre răsărit nori cu boturi sure. Apoi și verdele tov. Ch.[elariu] e greșit: păunul nu e verde. Încolo, comparațiile luate din domenii diferite sunt frumoase. Imaginile sunt îndrăznețe. Preferințele mele merg spre genul rimat și ritmat”. Tov Cucu: „Chelariu ne cere să judecăm între două moduri de exprimare lirică. Judecata de valoare obiectivă asupra versului nu se poate da în mod independent de conținutul aceluia vers. Mie nu mi-au plăcut poeziile *Bucuria* și *Iazul* pentru că le lipsește ceea ce se numește frazare. Tovarășul Chelariu a urmărit această frazare, dar n-a izbutit. A lăsat-o nerealizată. Am rămas în schimb încântat de poeziile din a doua categorie și în special de *Seve bete* și de *Cucule*. Tovarășul Chelariu descoperă lucruri noi. Ne arată noi frumuseți ale naturii. Lirica sa nu e o simplă descriere, nici construcție, ci descoperire. Poetul descoperă noi aspecte. Poezia d-sale demonstrează că poezia lirică în genere nu e ca arta literară epică sau dramatică, ci un alt fel de artă. Farmecul se datorează și frazării. În *Cucule* nu e nici Verlaine, nici altceva, ci o prelucrare a versului popular.

Și o prelucrare originală. " Opreș: Cântecul tovarășului Chelariu sunt cântece dionisiace. Stări lirice tonale pe care le resuscitează contactul cu primăvara. E bucuria de a trăi. E o notă optimistă. Poeziile *Seve bete* și *Cucule* sunt cele mai realizate. Răsetul din *Armonica* e mai livresc. Prea alambicat. Poeziile tov. Ch.[elariu] sunt actuale. Au optimism plus folclor. Tov. Ch.[elariu] încearcă și jocuri de cuvinte. Când încercăm aceste jocuri, putem cădea în banalitate. Sau trebuie să ne salvăm în prețiozitate. Echilibrul pe care-l caută Ch.[elariu] nu e suficient de bine realizat. D-sa a trebuit să-și comprime sinceritatea lirică și să se supună jocului formal. Aceasta din cauza metrului strâns al versurilor sale. *Armonica* e o poezie poliritmică și polifonică. Merge pe explozii verbale. Vivacitatea ritmului este aceea a dansului popular. *Armonica* e o poezie pe linie. E actuală. E optimistă. În ceea ce privește forma, repet: Chelariu face și uz de erudiție în căutarea corespondențelor cu dansul popular. În poezia noastră numai Coșbuc a mai încercat să scrie poezie în ritm de dans. Încercarea lui Chelariu e și originală și îndrăzneată. *Armonica* e o poezie nouă. Buhoreanu: Valoarea poeziilor lui Ch.[elariu] e dovedită și prin nivelul înalt al discuțiilor. De mult nu s-au pus atâtea probleme. Totuși, repetându-mă și revenind la poeziile în vers liber, trebuie să spun că tovarășul Chelariu și-a trădat versul liber la care ține atât de mult fiindcă, întru apărarea acestui vers, a ales teme grele, pe când în celelalte poezii a ales teme de elan care merg mai ușor la suflet. Mariana Sărățeanu Filip: *Armoni ca* mi-a plăcut cel mai mult. Expresiile „albastru glas” și „auzul orb” sunt bine intuite. Nu m-au satisfăcut rimele: plin de – prinde, vreme te – gemete. De asemenea nici „îmnuri vegetale” care e imagine răsuflată. *Seve bete*, ca substantiv și atribut, nu se potrivesc. Întorcându-mă la poeziile în vers liber, trebuie să spun că, după ce le-am recitit, m-am întrebat unde e versul. Și, totuși am fost îmbătătită de sonoritatea acestor poezii. E de-a dreptul periculos. Mă întreb ce fel de om e Chelariu. Aș vrea să-l cunosc căci până acum, îmi dau seama, nu l-am cunoscut deloc. Chelariu mănuieste versuri periculos de fermecătoare. Profesorul D. Goga, trăgând concluziile, a constatat că, pe lângă calitățile remarcate de critică, am o limbă prea bogată, ceea ce poate constitui un pericol pentru lirica mea.

După-masă, școală. Răspuns profesorului Al. Ieșan. Trimis la „Scânțea” și „Contemporanul” poezia *Lenin*.

18 aprilie

În sfârșit plouă. E rece timpul, dar după zilele prăfuite de când cu „praful din aer” adus din stepa calmăcă, ploaia e o binecuvântare. Sunt totuși foarte plictisit. Am citit vreo 10-12 nuvele, schițe și amintiri din vol. *Lume de ieri* de I.A. Bassarabescu (ESPLA; Biblioteca pentru toți; 1958). Cu toată bunăvoința, încăpățânarea chiar, de a-l citi, Bassarabescu nu-mi place. Mi se pare prea sec, prea prozaic. Nu vreau să spun că nu ar ști să scrie. Dar lumea lui și felul lui de a prezenta această lume nu-mi dă satisfacția estetică pe care o aștept de la orice carte bună. E posibil să fie ceva temperamental. De altfel nici I. A. Bassarabescu, pe care l-am văzut în carne și oase, nu numai în portretul cu „musteața” caracteristică, mi-a fost o fizionomie contrariantă, antipatică aproape. Știu că optica mea este de vină, dar n-am ce-i face.

19 aprilie

Început lectura cărții *Prin Taigaua Orientului Îndepărtat* de Arseniev, traducere românească (de ing. Andrei Belinschi). La noi volumul a apărut, în 1959, în Editura Științifică din București. E o carte extrem de interesantă. După-masă, școală.

22 aprilie

Am terminat de citit cartea lui Arseniev. Foarte bogată în date geografice. M-a interesat îndeosebi viața oamenilor în taiga. Figura lui Dersu, deși precar schițată, impresionează ca un personaj principal de roman. M-am ales cu orizonturi noi și în privința plantelor și animalelor. Nu mai vorbesc de îmbogățirea cunoștințelor în ceea ce privește mulțimea speciilor și varietăților biologice. Deși politizată pe alocuri, cartea, în ciuda stilului ei neliterar, e și captivantă și luminoasă. După ce ai terminat-o de citit, te simți ca după o călătorie fantastic de frumoasă și de reconfortantă.

Seara: cenaclu literar. Prima parte a ședinței fiind închinată comemorării lui Lenin, s-a citit un referat festiv (tovarășa Ella Buhoreanu) și s-au citit versuri (tov. Cucu, Volcovici și eu). Eu am citit *Numele visului* cu modificarea respectivă.

25 aprilie

Citit, în traducerea lui Eug. Jebeleanu, *Frații Haiduci*, și, în cea a lui G. Lesnea, *Fântâna din Baccisarai și Țiganii*. Cunosc și în original o parte a

liricii lui Pușkin. Ceea ce-l face mare este limba și nicidecum fondul romantic al operei.

Revăzut și recuperat câteva pagini de texte lirice mai vechi. Seara: adunare generală sindicală și, de la 22^h până a doua zi la 7^h, de gardă la școală.

28 aprilie

Dimineața, 10^h-12^h, cerc pedagogic la Muzeul de Literatură. Tema: „D.Th. Neculuță”. Prezentarea operei poetului am făcut-o eu, apoi ghidul muzeului, o fetișcană intimidată, a prezentat mecanic și cu glas stins „documentele”. La muzeu am revăzut colțul Eminescu. Sunt acolo două fotografii ale Veronicăi Micle: una din perioada vieneză a marelui nostru poet, cealaltă din anii Iași-București. În această a doua fotografie, Veronica Micle apare ca o femeie trăită, vulgară aproape, dar apoi prezentând toate semnele femeii „de pat”. Cred că Veronica, pe care, bănuiesc, că Eminescu nu a iubit-o atâta cât se spune îndeobște că ar fi iubit-o, îl satisfăcea pe omul senzual din Eminescu. Judecând după fizionomia și corpul destul de opulent al Veronicăi, Eminescu pare a fi fost în mare măsură senzual, nu însă ca bărbatul care caută femeia în mod instinctiv (instinctul putând degenera, în unele cazuri, până la simpla căutare a plăcerii), ci ca omul cu o înaltă dotare cerebrală și, deci, om care își restabilește echilibrul psihic prin cufundarea în fântâna din ceasul tulburării apelor. Totuși, întreaga operă lirică a lui Eminescu dovedește că poetul a fost preocupat mereu de Eros. Aceasta înseamnă că poetul *Luceafărului* nu a fost mai niciodată mulțumit de dragostea trupească. Cât de pasional a iubit-o pe Veronica Micle, rămâne o problemă deschisă. În astfel de chestiuni pasiunea are registre deseori contrariante de variabile. Privind-o cu atenție pe Veronica din fotografia epocii eminesciene Iași-București, mi se pare totuși, că i-am putut descifra în fizionomie tocmai acele trăsături care trebuiau să-l atragă și, în același timp, să-l și respingă pe poet.

După-masă, școală. Seara, tot la școală, lectorat cu părinții elevilor. Teza despre educația morală a tineretului nostru am prelucrat-o eu.

29 aprilie

Sunt răcit cobză. Am răcit când am fost de noapte lungă la școală. Am citit din Saadi. Mă întreb: În ce măsură s-ar putea face o paralelă între Anton Pann al nostru și poetul persan?

Profesorul Romulus Demetrescu mi-a încredințat, confidențial (?!?!), manuscrisul dramei *Dincolo de tine însuși* de Nicolae Teianu și m-a rugat să refac cele patru acte ale piesei inspirate din monoactul meu *Acolo ți-i Patria!*, iar profesorul D. Goga mi-a recomandat pe muncitorul Ion Marian (str. Traversiei nr. 11, raion Bălcescu, București) care mi-a încredințat două bucăți versificate (*Eroii Oceanului Pacific* și *Doftana*), rugându-mă „să-l ajut la versificație”.

1 mai

La ora 6¹⁵ am fost în fața Liceului „D. Cantemir”, locul de adunare a cadrelor didactice din raionul „1 Mai”. La ora 13 am trecut prin fața tribunelor din Piața I.V. Stalin. La ora 14³⁰ am ajuns acasă. E impresionant cât de ușor poți obliga mase enorme de populație să-și manifesteze „în mod spontan” bucuria de a-și putea ovaționa asupritorii.

2 mai

Dimineața am scris niște versuri. Apoi au venit meditațiile. (Meditez, de câteva luni, vreo cinci rânduri de copii la limba română.) Afară s-a mai încălzit. În casă îmi e așa de frig încât a trebuit să fac foc. După-masă am corectat extemporale (clasele VI A, VI B și VII A), la limba română și germană.

Seara, la televizor, opereta *Plutașii de pe Bistrița*.

9 mai

Multă senzație face în București și în toată țara serul anticanceros al doctorilor Ranetescu și Niculescu de la Vălenii de Munte. Cât mă pricep în ale citologiei, cred că acest ser trebuie să fie preparat pe bază de substanțe chimice constitutive ale celulei și anume clorură de sodiu, clorură de potasiu, bicarbonați, iară acestea neionizabile.

15 ani de la capitularea Germaniei hitleriste! iară pacea a rămas joc de-a v-ați ascunselea sau, și mai bine, de-a v-ați păcălitlea. Mă întreb: cât timp mai pot dura lucrurile? Cele două Germanii sunt ca două mase de uraniu. La un moment dat pot intra în fisiune. Ce te faci atunci tu, tabără a războiului și tu, lagăr al păcii?! Chestiunea cu avionul american e speculată în mod spectaculos de presa sovietică. Dacă americanii au ales anume acest moment pentru demonstrarea faptului că spionajul e spionaj și că toate statele lumii îl practică, atunci, în preajma conferinței de la 16 mai, demonstrația echivalează cu o provocare. Nu provocă dacă n-ai

interes să provoci. Dar nici amploarea dată de Soviete incidentului acestuia nu este gratuită. Sovietele au prins prilejul și-l rețin drept alibi pentru eșecul inevitabil al discuțiilor ce vor avea loc la nivel înalt cu ocazia mult trâmbițatei conferințe de la Paris. Două altitudini: cea a avionului american și cea a conferinței pariziene... și două prăbușiri. Părțile se vor putea acuza reciproc, fiecare fiind convinsă că are dreptul să acuze.

Seara am recitit vreo cincizeci de bucăți din liricile mele. Au muzicalitate, imagini, gândire și totuși nu-mi plac. Poezia este așa de capricioasă și, în afară de aceasta, se învechește așa de repede încât te întrebi dacă, în afară de mulțumirea pe care ți-o dă euforia redactării, îți mai poate rămâne vreo altă mulțumire.

12 mai

Citit din Geo Bogza. Ceea ce este remarcabil la Geo Bogza e stilul, stil care comunică lumină, lumină rece însă foarte limpezitoare. La sfârșitul volumului am dat de pagini de poezie. Șase poezii. În fruntea lor un *Orion*. Fantastic de frumos prin felul în care sunt prezentate imaginile, și desfășurându-se ca o incantație în ceea ce privește mersul sunetelor. Astfel de poezii nu pot fi nimerite decât o singură dată în cariera unui poet. Ceea ce m-a surprins mult este marea asemănare a *Orionului* geobogzian cu o poezie a mea, care începe cu un vers aproape identic (= „Nici una dintre corăbii vreodată”) și pe care am integrat-o în culegerea mea de *Cântece*. E imposibil ca Geo Bogza să-mi fi citit poezia, căci, în afară de rarele lecturi în cadrul reuniunilor literare ocazionale din anii 1944-1947, Cercul „Mihail Chirnoagă” de exemplu, nu mi-aș fi putut difuza altfel cântecul. Este mai degrabă o reminiscență cu care m-am ales, cred, în urma citirii *Orionului* lui Geo Bogza căci, precum văd, acest *Orion* a fost scris, în 1945, cântecul meu însă, dacă mă gândesc mai bine, poate fi datat cu vreun an anterior lui 1952. Dar lucrurile acestea nu sunt cele mai importante când e vorba de valoarea unei opere literare. Precum cântecul meu nu poate coborî nimic din strălucirile glaciale și majestuoase ale *Orionului* geobogzian, la fel nici acest *Orion* nu poate contribui la anularea cântecului meu. În paginile sale de poezie Geo Bogza mai are un impresionant poem în vers liber: *Copacul simfonic*. Imaginea mare, dominantă imagine care dă unitate și unicitate poemului este cea cuprinsă în cuvintele „superb dirijor”. Eu mă limitam la elaborarea implicațiilor acestei imagini.

În „Gazeta literară” de azi, M. Beniuc publică trei poezii dintre care două sunt sonete. Toate trei poeziile au ceva butucănos. Beniuc e în elementul său numai atunci când își manifestă instinctele atavice.

După-masă, școală, apoi cor.

13 mai

Zi liberă, dar zi aglomerată de obligații. Dat fiind că am fost cooptat în comitetul provizoriu al cenaclului nostru și dat fiind că îmi revine „îndrumarea creației literare”, trebuie să-mi dau părerea despre consistența sau inconsistența bucăților prezentate pentru lectură. Azi am citit și adnotat două piese de teatru și o poezie, toate inconsistente sau greșite ca viziune.

Mi-a răspuns profesorul Al. Ieșan.

Seara, în loc de cenaclu, o dezbatere publică (în afară de cenacliști au fost invitați și profesorii fruntași de l. română, cât și reprezentanții Ministerului Învățământului Public, la fel și reprezentanții Editurii Tineretului) despre colecția „Biblioteca Școlarului”. Am luat și eu cuvântul.

14 mai

Am citit într-un număr de revistă de popularizare care nu are decât paginile 9-39 (probabil „Știință și Tehnică”; nu aș putea însă trage vreo concluzie cu privire la număr și anul de apariție) un articol semnat de Lucia Wald, lector la Universitatea C.I.Parhon: despre originea vorbirii. Autoarea prezintă câteva teorii despre originea vorbirii. Pe aceea a lui Platon, pe a lui Vitruvius, pe a lui J.J. Rousseau, pe a lui Engels și pe a lui Al. Graur, reluată în lucrarea *Studii de lingvistică generală* apărută în 1955.

15 mai

Am redactat telegrama pe care o voi expedia mâine lui Arghezi: („Dorind să fiu, cu ocazia marii aniversări, printre primii și cei mai devotați omagiatori ai persoanei și operei Domniei Voastre, îmi permit să Vă prezint de pe acum, în numele meu și al familiei mele, urările cele mai sincere de sănătate într-un mulți și spornici ani. Vă rog să transmiteți aceleași urări Doamnei Arghezi și întregii Domniei Voastre familii. Traian Chelariu.”)

Cum era de așteptat, U.R.S.S.-ul a lansat, în întâmpinarea conferinței la nivel înalt, un nou satelit. De această dată o navă cosmică grea de peste patru tone. E impresionantă tenacitatea Sovietelor de a-și demonstra

superioritatea recurgând la proba „brațul de fier”. Asupra maselor, mai ales după incidentul cu avionul de spionaj american, efectul scontat va fi uriaș, iară acest efect se pretează excelent la exercitarea unei puternice presiuni diplomatice în favoarea înțelegerii dintre Est și Vest. În afară de aceasta, lansarea cosmonavei sovietice mai servește perfect și ca mijloc de acoperire morală a eșecului conferinței pe care-l prevăd sovieticii. Nu mai vorbesc de hallo-ul propagandistic pe care-l va crea presa comunistă mondială din această ultimă performanță tehnică a Sovietelor. În centrul acestui hallo conferința de la Paris va căpăta în ochii oamenilor simpli aspectul unor tentative la care, cu toate mesele rotunde, U.R.S.S.-ul va apărea ca putere ce, deși s-ar putea dispensa de orice discuții, face totuși gestul uriașului care, de dragul păcii, ascultă ce spun și piticii, cu toate că i-ar putea strivi oricând.

18 mai

Scriș *Existențialele* (II).

Conferința de la Paris a speriat toată lumea. Pe mine nu mă mai interesează decât urmările spargerii ei atât de drastice. Americanii nu vor satisface condițiile sovietice.

După-masă, școală. Seara, consiliu pedagogic. M-am întors acasă după miezul nopții.

19 mai

Arghezi mi-a trimis o invitație pentru sărbătorirea-i de mâine de la Ateneu. [„Familia Chelaru (2 locuri) str. Lebedei 8”] Textul *Invitației* este:

«Academia
Republicii Populare Române

Uniunea Scriitorilor
din R.P.R.

Vă roagă să participați la sărbătorirea academicianului
Tudor Arghezi
cu prilejul împlinirii vârstei de 80 de ani

Vor lua cuvântul: acad. Athanase Joja, președintele Academiei R.P.R.,
acad. Mihai Beniuc, prim-secretar al Uniunii Scriitorilor din R.P.R., acad.
Tudor Vianu și acad. Geo Bogza.

Ședința festivă va avea loc vineri 20 mai 1960, ora 18
în sala Ateneului R.P.R.»

Am citit, în „Scânteia” de azi, declarația făcută de N. S. Hrușciiov la conferința de presă de la Paris. E categorică. Premierul sovietic părăsește azi Parisul și se va opri la Berlin înainte de a se întoarce la Moscova. E un zar rubiconian. Totuși este zar.

După-masă, școală.

20 mai

Zi liberă. Cu toată spaima de război a „omului de pe stradă” se pare că ieșirea sovietică a fost, totuși, ieșire pentru sondarea adversarului american. N.S. Hrușciiov nu va putea semna pacea cu R.D.G. rezolvând și problema Berlinului și nu va putea lovi bazele americane de pe care decolează avioanele americane de spionaj fără a declara, prin aceasta, război Statelor Unite. Îmi vine să cred că, la Paris, au fost jucate cărți bine măsluite, iar pentru a nu adevăra proverbul *parturiunt montes, nascetur ridiculus mus* șoarecele s-a născut, de această dată, furios, ceea ce nu-l scutește de a fi șoarece.

Seara: la sărbătorirea lui T. Arghezi și apoi la cenacul. La sărbătorirea poetului s-a petrecut un lucru ciudat. Sala, ticsită, l-a ovaționat ca pe un monarh pe octogenar. Explozii de aplauze prelungite până la obosirea fizică a omagiatorilor, iară aceasta ori de câte ori, în discursurile citite de academicienii Joja, Beniuc, Vianu și Bogza se sublinia câte un aspect mai românesc al operei lui Arghezi. Dar lucrul propriu-zis ciudat rezidă, după impresia cu care m-am ales eu, în faptul, că, dimpreună cu Arghezi a fost sărbătorit Eminescu. S-a simțit limpede, cu toată prezența în sală a multor elemente neromânești, că mai puternic e duhul pământului decât figurile de stil ale vorbitorilor. Până și fraza privind secera și, mai ales, ciocanul din răspunsul citit de Arghezi au fost înțelese ca o aluzie la ciocaii zilelor noastre. Ca prezentare fizică, Arghezi părea prăbușit sub greutatea anilor și de tot plictisit și obosit, în afară de momentul în care Geo Bogza, închinându-și elogiul liric, s-a îndreptat, cât un urs greoi, să-i sărute mâna. Oarecum contrariat, Arghezi, care se afla, dimpreună cu familia sa, într-o lojă (stânga, dacă te găsești în sală și te uiți la scenă), s-a ridicat ca pentru a se apăra de primejdie. Neputând înfrunta namila, care i-a sărutat de două ori dreapta în zadar ferită, maestrul l-a sărutat pe „tuspătru” obrazii pe totuși (!) simpaticul Geo, iară aceasta în aplauzele furtunoase ale publicului. Academicienii, înșirați la masa prezidiului (Philippide, Vianu, Călinescu, Beniuc, probabil, Murgulescu, deoarece nu-l cunosc, Joja, Iorgu

Iordan, Z. Stancu – dacă s-ar fi putut dedubla, aici îi era locul, dar Geo Bogza se lupta cu poetul – Perpessicius, Rosetti și Camilar) priveau înmărmuriți la colegul lor atât de sentimental. Numai Beniuc rânjea. Și era, în micimea și mongoloidismul lui, atât de slut, încât mi-a fost și milă și greață. În tot timpul expunerilor lui Vianu, Beniuc, ținându-și palma la gură, ca pentru a nu i se auzi cuvintele, spunea câte ceva, de tot amuzat, vecinului său din stânga (Murgulescu?) care îl aproba, acumina însă, același Beniuc rânjea. Am căutat să citesc și fizionomiile celorlalți. N-am reușit să descifrez nimic în afară de înmărmurire. Totuși singurele fețe omenești spiritualizate erau ale lui Philippide, Vianu, Călinescu, Perpessicius și, dacă n-ar fi atât de speriat rigidă, cea a lui Camilar. Călinescu însă se prezenta cel mai bine. (Deși, când l-am văzut, apoi, în holul Ateneului, am rămas deziluzionat de om).

La sărbătorire am fost cu Șerban, fiul meu, căci Stella, gândindu-se la viitor, a vrut ca Șerban să poată povesti cândva cum a fost sărbătorit octogenarul Tudor Arghezi. După festivitatea de la Ateneu m-am dus la cenaclu și am făcut o scurtă relatare asupra celor văzute.

22 mai

Dimineața, muncă de folos obștesc la școală. Am cernut nisip și am cărat cărămizi până m-am ales cu niște bătăături boierești în amândouă palmele, apoi am cărat apă pentru pregătirea mortarului.

După-masă, am stat acasă ascultând muzică.

10 iunie

Dimineața, mi-am revăzut hârtiile. Tot ce scriu nu poate avea circulație astăzi. Și sub aspectul reușitei literare sunt, socialmente, un ratat pentru dictatura proletariatului, căci nu văd nici un timp mai apropiat în care să poată fi luate în considerare încercările mele lirice. Judecând prin absurd, numai o răsturnare a regimului actual mi-ar putea oferi o nouă intrare în arena publică. Dar această răsturnare nu s-ar putea petrece decât în urma unui război mondial urmat de cel civil, ceea ce înseamnă: pe socoteala a milioane de morți și pe socoteala a unor imense comori culturale. Or, cu așa preț, prefer să rămân în vecii vecilor un inexistent.

Seara, cerc literar. Au citit Eugenia Brătescu-Brateș (un ciclu de poezii între care o *Răscoală* plină de mișcare și culoare) și profesoara Filipescu (o „piesă de teatru pentru copii” lipsită de orice valoare artistică și plină de date eronate).

13 iunie

Prin recomandata primită ieri, fratele meu Eugen îmi comunică, printre altele: „Abia azi am primit de la Notariatul de Stat Moinești citația la dosarul de succesiune Nr. 183/60 prin care mă avizează că la 24 iunie 1960, ora 8⁰⁰, să fiu prezent în Moinești cu toate actele și cu moștenitorii.” E penibil cât de neclare sunt legile noastre. Până în ziua de azi, cu toate taxele plătite, nu am putut lichida încă succesiunea rămasă de pe urma bieților părinți. M-am întâlnit cu profesorul Feneșan. Mi-a spus, că acum câteva săptămâni, radio Londra a anunțat moartea lui Boris Pasternak.

14 iunie

Am suferit iar de insomnie. Aproape totală. Fericit cine nu cunoaște acest chin. Dimineața, la școală. Seara, la cor.

17 iunie

Pregătit materialul pentru ședința de azi a cercului nostru literar: două versificații pe temă dată. Oricâtă silință mi-aș da, nu pot scrie la comandă. Seara am luat parte la ședința publică a cercului.

18 iunie

Dimineața, la școală. După-masă am văzut fantastic de interesantul film documentar „Întâlniri cu diavolul” în care sunt prezentați, în plină activitate, vulcanii diferitelor regiuni ale pământului.

20 iunie

Azi a început Congresul al III-lea P.M.R. Prezența lui Hrușciov la București (în fruntea delegației sovietice) e prezență care depășește importanța unui Congres P.M.R. Hrușciov folosește ocazia pentru a pune la punct lucruri mult mai importante.

Dimineața, pe la notariat pentru procura necesară lui Eugen la Moinești. Am făcut iarăși ordine în hârtiile mele mai vechi. Scris liedul *Die Veilchen*. Am descoperit, pe marginea textului bătut la mașină al „nuvelei” mele *Necunoscuta* următoarele note luate la discutarea critică făcută în cadrul ședinței cercului „Mihail Chirnoagă” unde am recitat această povestire: „G. Tudor: Didacticism!” Horga: „Problema e tratată abstract. „Priboiu: „Titlul e nefericit ales. Modul indicativ e nepotrivit. Acest mod trebuie evitat. Scriitorul reprezintă o individualitate mai

puternică. Modul indicativ ne scutește de interpretare. Plasată la alt mod și la persoana a treia, nuvela ar obține o tensiune lirică mai înaltă. Deci titlul și modul trebuie schimbate. Nuvela indică o problemă intensivă. Trăirea intensivă trebuie accentuată prin gradul de seriozitate al acestor probleme. Problema necunoscutei este căutarea. Este de văzut dacă această căutare nu este propria noastră căutare. Ne putem găsi și nu ne putem găsi. Dragostea este identificare cu ființa iubită. Dragostea ca identificare nu e de conceput fără a avea și conștiința acestei abandonări. Există două moduri de a defini iubirea: 1) Dispariția omului; 2) Abandonarea lucidă, necoincidentă. Dragostea caută o fuziune simultană și reciprocă. Dragostea e pasiune absurdă." Mănescu: „Definiția dragostei din absurd: căutarea jumătății. Chelariu n-a abdicat de la pozițiile dânsului. Nuvela n-a mers pe tonalitatea «necolocviilor». Nuvela are numai valoarea simbolizării. E căutare paradisiacă. O profundă nostalgie care trece prin nuvelă. Nostalgie însă e exprimată pe căi intelectuale. E o analiză rece, foarte puternică, fină, adecvată. Lipsește farmecul, căldura, participarea afectivă. Nostalgie însă e obsedantă. Stil de intelectual." M. Chirnoagă: „Ne-am găsit în fața unei opere literare, deci trebuie discutată în raport cu opera literară. Sub raport critic Priboiu a pus bine problema. Nu-mi convin disertațiile dlui Priboiu. Ceea ce lipsește autorului este lipsa visului poetic cu toată avalanșa de imagini. Lipsește elanul poetic. E o descriere amorfă a unui fapt sufletesc. Lipsește suflul poetic. Nuvela e mult prea lungă. E un eseu în care se pune în discuție literară o problemă fundamentală. Iubirea, determinantul, tinderea către femeie se rezolvă după vârste. E problema vârstelor și a dragostei. Schița modalității visului platonician. *Necunoscuta* este necunoscuta anilor 35-40. Literar nu are consistență fiind lipsită de suflul poetic." Dna Grigoriu: „Eu am trăit nuvela!" Eugen Barbu: „Să nu mai scrii despre femeie. Nuvela este absolutamente proastă. De ce? Vechile teme trebuie reluate cu mai multă forță, cu noi mijloace! Cu *alte* mijloace! Noi! Clișeele trebuie evitate." Priboiu: „Tocmai tinerii preferă dragostea platonică!" G. Tudor: „Numai senilii tratează la modul platonice! Nuvela e nuvelă de magazin ilustrat." Dna Iovan: „Femeile protestează în contra criticii!" Recitindu-mi *Necunoscuta* am constatat, că, în afară de cele câteva frazări greoaie, bucata (în a doua ei versiune, căci prima apăruse în „Universul Literar") nu este de lepădat. O voi relua.

Seara, la televizor, l-am văzut, la deschiderea Congresului al III-lea P.M.R., pe N. S. Hrușcirov. Fizionomie de om hărțuit și îngrijorat până la

acrire. Nimic din acea mască radioasă pe care și-o compun, în astfel de situații, diplomații. Se pare că situația internațională a început să-l depășească pe tov. Hrușciov. Iugoslavii nu participă la Congres.

23 iunie

Dimineata, la școală. Zi ploioasă. După-masă am lenevit. Seara, cu toată familia, în vizită la dna și domnul prof. Barnaz (Institutul de Horticultură). La televizor l-am văzut și ascultat, pentru prima dată, pe Ion Voicu, violonistul nostru cel mai de seamă în viață. Este, într-adevăr, dotat cu o forță paganiniană.

29 iunie

^{745h}-10^h repetiția pentru „Ziua Învățătorului.” 10^{30h}-12^h cerc pedagogic. După-masă, terminat romanul *Ultima noapte de dragoste...* a lui Camil Petrescu. E, totuși, o carte ruptă în două. Ciudat, oricât de interesant, scrisul lui Camil Petrescu are ceva de uscăciune, de impotență, ceva de lucru care a fost pornit într-un fel, dar se sfârșește într-alt fel. Și, totuși e un scris plin de surprize pentru cititorul rafinat, plin până și de surprize de ordin pueril. (Aceste din urmă surprize sunt evidente, acolo autorul vrea să se depășească. Dar de surprize de acest fel nu scapă nimeni!) După ce și-au anunțat retragerea de la Conferința celor zece țări care discutau, la Geneva, dezarmarea, rușii anunță că, în iulie, vor experimenta noi rachete balistice. E o demonstrație menită a-i pune pe gânduri pe apuseni. Revenind la *Ultima noapte de dragoste*, *întâia noapte de război* rețin că romanul lui Camil Petrescu nu rezolvă nimic. Analiza geloziei (iară gelozia lui Ștefan Gheorghidiu, neizvorând din dragoste, ci din orgoliul rănit al personajului, personaj cerebral până și-n exasperata-i căutare și potențare a senzualității e gelozie pedepsitoare) analiza acestei „gelozii” nu-l salvează pe „erou” deși aruncă unele lumini interesante asupra geloziei în genere: Gheorghidiu, crispat de suferințele pe care i le pricinuieste certitudinea aproape palpabilă că e înșelat, nu se întreabă nici un moment dacă nu e și el vinovat de trădarea din partea soției sale pe care a luat-o fără a o iubi cu adevărat și pe care apoi a încercat s-o domine cu dreptul „stăpânului” compensându-și cu senzualitate exasperată deficiențele inimii. Descrierea momentelor de încordare pe care același Gheorghidiu le încearcă pe front arată că omul e lipsit de posibilități de dăruire și dizolvare a eului său egoist în destinul tuturor. Romanul lui Camil Petrescu e o carte a egoismului, deși vrea să fie, poate, contrariul.

3 iulie

Dimineăta, muncă voluntară la școală. (Examene cu ostașii care lucrează la fostul I.A.R.U.C.) După-masă, am citit versuri din R. M. Rilke. Am auzit că Petru Dumitriu ar fi fost împușcat.

4 iulie

În ziua de 1 iulie 1937 m-am căsătorit la Oficiul stării civile a sectorului verde. În ziua de 4 iulie 1937 (duminică) am avut nunta. Sunt 23 de ani de atunci. Și mai sunt 20 de ani de când am părăsit Cernăuțiul. Între 1937 și ziua de azi, răsturnări epocale! Și totuși vremea s-a scurs ca un vis. Făcând ordine în hârtiile mele mi-am adus aminte de atâtea lucruri. Și bune și rele și grave și rizibile. Ciudată mai poate fi biografia insului uman!

5 iulie

Am recitat versuri din Arghezi. Am lenevit.

6 iulie

Am încercat să scriu. N-am avut nici un fel de inspirație. Am citit poeme de W. Whitman traduse și prefăcute de Mihnea Gheorghiu (ESPLA, 1960). Traducerea e frumoasă. Nu știu de ce, dar ori de câte ori îl citesc pe Whitman, am impresia că citesc versetele unei biblii păgâne.

12 iulie

Americanii au violat, totuși, din nou spațiul aerian al Sovietelor, în ziua de 1 iulie. Notele de protest sovietice au fost publicate abia acum. Problema cubană e, de asemenea, pe planul prim al atenției presei noastre. Evenimentele din Italia, cum fuseseră și cele din Japonia mi se par mai mult joc de-a v-ați speriatele. *Viel Geschrei und wenig Worte*, cum zice proverbul nemțesc.

După-masă, mi-am extras trei măsele, stânga sus. Vineri plecăm, probabil, la Fundata, raionul Codlea, pentru o lună de vilegiatură. Va trebui să mai fac și restul de extracții ca, la întoarcerea în București, gingiile să fie vindecate în vederea protezelor dentare de care am neapărată nevoie. Paradontoza uscată, și granuloamele fac inevitabilă îndepărtarea tuturor dinților condamnați în urma examenului radiografic. Am scris, în limba latină, versurile *In discrimine*. Seara am avut temperatură și stare melancolică.

14 iulie

Scris versurile *Liebe!*, în limba germană.

Trecut pe la dentist. Făcut ultimele cumpărături pentru plecarea la munte. După-masă în vizită la Lia Șaru iară seara la Lucia Rădulescu. Măine, cu trenul de 8, plecăm la Brașov, apoi în satul Fundata.

4 august

Neputând suporta altitudinea de peste 1000 m a satului Fundata, m-am întors, cu personalul de 16^{42h} în București. Stella și Șerban au mai rămas la Fundata până la 15-VIII. Am stat, totuși, aproape trei săptămâni în munți. La Fundata am locuit la țaranul Nicolae Gonț, casa cu numărul 28. Priveliști minunate și minunate, mai ales, cele spre Bucegi și Piatra Craiului. În afară de cele 4-5 zile ploioase, am făcut, zilnic, plimbări prin împrejurimi și, cu predilecție, la Fundățica unde stăteam, lângă pâraul Rudărița, de dimineață până pe la apusul soarelui. În ziua de 21 iulie, când am împlinit 54 de ani, am făcut o excursie la peștera Dâmbovicioara (*ein verssas Loch* după cum au calificat-o, just, vizitatorii est-berlinezi pe care i-am întâlnit!) și, în continuare, frumoasele Chei ale Dâmbovicioarei. În ziua de 26 și 27 iulie, trecând prin Moeciul de Sus și urcând Guțanul am trecut prin Strunga-Mare, pe ceață și frig, am fost la cabana Padina, de unde ne-am întors prin Strunga Mică și coborând spre Moeciul de Sus, pe Dude. În noaptea de 26 spre 27 iulie ninsese. Babele, Omul, Obârșia erau albe. La Padina l-am întâlnit pe poetul și profesorul Tudor Opriș, responsabil al unei tabere de utemiști, eleve și elevi. În excursie ne-a însoțit profesorul Mihai Gregorian. (În excursia spre Cheile Dâmbovicioarei am avut tovarăși de drum și pe dna Sofia Gregorian, macedoneancă, soră cu Tache Papahagi). În Fundata i-am cunoscut și pe soții Lipan. El, colonelul Constantin Lipan, invalid din cauza unui diagnostic medical greșit. Ea, profesoara Maria Lipan. Cu soții Lipan am făcut în zilele mai posomorâte, câteva plimbări. De asemenea și cu soții Gregorian care au plecat însă din Fundata în ziua de 1 august. La Fundata am locuit modest, căci nu am putut plăti o chirie mai mare. Gazdele noastre, țăța Sava și nea Nae Gonț, fiind bătrâni, nu ne-am simțit bine văzându-i cum aduc lemnele cu croșnia și apa cu cobilița. De aceea le aducem zilnic lemne și apă. Lemnele din pădurile vecine (1-2 km și mai mult distanță); apa de la fântâna din vecinătatea dispensarului (cam 1 km distanță). Am mai cules fragi și

ciuperci. Șerban a pictat câteva peisaje. De acasă am plecat cu hotărârea să nu scriu și să nu citesc nimic. De scris nu am scris. De citit am citit, totuși, vremea fiind urâtă în acele zile, *Viața lui Albert Einstein* de Vl. Vasilov, în traducerea infectă a lui M. Mayer și R. Weiner. Nici textul lui Vasilov nu pare a fi lipsit de confuzii și lucruri inutile. Cu tot farmecul pe care-l exercită asupra mea peisajul carpatin, nu am putut sta, după cum plănuisem, până la 15 august. În fiecare noapte visam numai morți. Am avut și trei nopți de insomnie. Ultima, completă, de la 3 spre 4 august, m-a decis să mă întorc la București. Presupun că altitudinea prea mare a Fundatei, la care s-au adăugat frigul și patul tare, mi-au făcut imposibilă prelungirea vilegiaturii.

5 august

Aseară m-am culcat după ora 22^h. Eram extrem de obosit. 38 de ore de nesomn mă epuizează considerabil. Am adormit aproape imediat. M-am trezit pe la 10^h. Acasă am găsit totul în perfectă ordine. Jana, cumnată-mea, pusese până și tradiționala hârtie albastră pe ferestre și ținuse apartamentul în ireproșabilă curățenie.

Ieri i-am expediat Stellei trei sute de lei și o recomandată expresă. Tot ieri, în Brașov, am vizitat Biserica Neagră. Exteriorul e mai impozant decât interiorul. Orașul Brașov își are farmecul tipic. Totuși, poate și din cauza oboselii mele, nu m-a impresionat în mod deosebit. Lucrările noi, blocurile etc. îl urătesc. Statuia lui I.V. Stalin e de prost gust. În gară mi-am adus iarăși aminte, că, în 1944, de Paște, părinții mei au suportat groaznicul bombardament al aviației americane. E probabil că și acest bombardament a contribuit la moartea prematură, în 1945, a bunei și incomparabilei mele mame. De la Fundata am plecat la ora 8 dim. cu o „ocazie”: un autocamion care transporta bare de oțel. Am putut gusta întreg peisajul, căci nu am călătorit în cabina șoferului. Castelul Bran nu e chiar așa de masiv cum mi l-am imaginat. La Râșnov, sus pe un deal, se văd construcțiile unui alt castel. Ciudate puncte de razim! Războiul pe acea vreme trebuie să fi fost mai mult năvălire decât război. Când am părăsit Brașovul, a început ploaia. Bucegii erau în ceață. Bubuiturile tunetelor se auzeau puternice, deși zgomotul trenului bruiază mult fenomenele acustice. Ploaia m-a petrecut până acasă, iară seara, pe la 21^h, a fost o ploaie torențială în București. Am dat o serie de telefoane, aproape toți ai noștri sunt însă plecați în concediu.

7 august

Dimineața, la gară, am făcut cunoștință cu un clujan, Sărățeanu. Întrebându-l de Lucian Blaga, mi-a spus, că e pensionar și că este și mai tăcut ca pe vremuri. Capitolul *Marele Anonim* din romanul *Pe multe de cuțit* de M. Beniuc l-a supărat mult. Fiică-sa, Ana, s-a recăsătorit.

D.Roșca se ocupă de Hegel.

După-masă, am reparat cișmeaua. Seara, plimbare.

8 august

Citit versuri. Din Eminescu, Arghezi, Rilke, Stefan George, Trakl.

9 august

Recitit, pagini din Arthur Gobineau, *Die Ungleichheit der Menschenrassen* (Übersetzt von Dr R. Kempf, Kurt Wolff Verlag, Berlin 1935; 1., S. Tausend). Neștiințific, haotic, greșit! acest Gobineau a făcut, totuși, atâta vâlvă!

10 august

Aseară am așteptat un telefon de la Măișoara. Serviciul interurban al telefoanelor mă informează că chemata a semnat avizul, dar nu s-a prezentat. Am repetat avizul. Stella mi-a telegrafiat, din Fundata, că Măișoara așteaptă restul de bani. Trecând pe la Asistența socială a studenților de la Institutul Agronomic, am aflat că restul de bani nu a fost încă expediat studenților aflați în practică. Trebuia, deci, să știu, de la Măișoara de câți bani are nevoie, ca să-i expediez eu suma, urmând ca banii de la serviciul de Asistență socială a studenților să și-i încaseze la întoarcerea în București. Aștept telefonul din seara aceasta. Familia van der Veen m-a înștiințat că a murit inginerul Karl van der Veen. Astăzi, la ora opt dimineața. Fără a fi suferit de vreo boală manifestată. Am făcut vizita de condoleanțe. Inginerul Karl van der Veen, pe care-l cunosc de mulți ani, a fost unul dintre oamenii cei mai cumsecade imaginabili. Olandez de naționalitate, vorbea o foarte frumoasă românească și germană. În ultimii doi ani tânjea să-și revadă patria. Nu i s-a dat pașaportul solicitat. Deși avea 79 de ani, era vioi la trup și minte. Fie-i ușoară țărâna și bună amintirea!

11 august

Măișoara nu s-a prezentat nici aseară la telefon. Fel de fel de gânduri prăpăstioase m-au frământat până târziu după miezul nopții. Citit versuri din Arghezi. Tehnica versului arghezian, vers care nu implică vreo gândire conștient profundă (de altfel Tudor Arghezi nu e gânditor!) se situează între automatism imagist și nervozitate cu țâșniri intermitente de păcăleală. Arghezi e un Păcală. De altfel chiar el o recunoaște. Nimic tragic uman nu se găsește pe primul plan al sensibilităților sale. Ironia nu e de genul ironiei heineiene, ci ironie de ghiduș balcanic. Nu folosesc depreciativ expresiile acestea. Dimpotrivă. În atmosfera, la un moment dat foarte rarefiată a liricii noastre dintre cele două războaie, poezia lui Arghezi a fost necesară ca o întoarcere la solul originar. Că acest sol, cu miresme rustice, nu a fost pe placul unora, nu are nici o importanță. Totuși, oprindu-ne la versul arghezian, trebuie să remarcăm că Arghezi e lipsit de chinurile marilor *compozitori* ai poeziei. El se mișcă, spontan, în distih. Și numai pe măsurile respirației proprii. Poezia argheziană trebuia citită așa cum o citește Arghezi dacă vrem să-i cunoaștem tiparele din care a ieșit. Știm că maestrul are un autentic dispreț pentru felul cum îi declamă actorii versurile. Actorii nu înțeleg pe dinlăuntru poezia argheziană. Ei încearcă s-o „recompună”. Or, întinzând și scurtând-o, o culcă în patul lui Procust și rezultă, de obicei, o jale. Automatismul tehnicii argheziene iese mult în evidență în versurile scrise după 1945 și, mai ales, în culegerile de după volumul 1907. Dacă l-ar fi preocupat vreo problemă specială a formei artistice, o problemă a formei culte în artă, Arghezi reușea să dea poeme valoroase în vers liber. Or, *Cântecele sale cu gura închisă* sunt, pur și simplu, strident de prozaice. Arghezi nu e preocupat nici de vreun aticism al limbii. Nu mă gândesc la topică ci la formele lexicului și cele ale flexiunilor acestui lexic. Rima argheziană e neglijentă, folcloric de neglijentă. În ce rezidă, totuși, farmecul versului arghezian? În problematică? În măiestrie? În amândouă? E greu să dai un răspuns valabil. Tudor Arghezi impresionează însă și prin faptul că, apelând la seriozitatea cea mai sinceră a cititorului, îi face totodată și cu ochiul. Cu trenul de 16^{42h} au sosit Stella și Șerban de la Fundata.

15 august

Continuat și terminal lectura romanului lui Lion Feuchtwanger [*Goya*] (volumul I). Cu toate că e plin de evenimente și colorat drumul

spinos al cunoașterii parcurs, în relatarea lui Feuchtwanger, de Goya e neconvingător. Probabil că în volumul al II-lea, despre care nu știu dacă a fost scris sau dacă, nu a putut apărea în traducere românească, problemele vieții artistului au fost rezervate unei adâncimi. Cartea e însă atrăgătoare ca un roman senzațional.

16 august

M-am prezentat la școală și am ținut, în locul profesorului de matematici, examenele de corigență cu clasa a VII-a A.

17 august

Școală. Examene de corigență cu clasele a VII-a A și B, în locul profesoarei Aurelia Dincu, la istorie.

18 august

Școală. Examene de corigență la geografie, cu clasele a VII A și B, în locul prof. de specialitate, absent. Vorbit la telefon cu prof. A. Dincu, Techirghiol.

22 august

Dimineața, ora 8^h, la Secțiunea de Cadre a Sf. P.R. 1 Mai, pentru a ridica dosarul oficial al Stellei în vederea pensionării. De la 10^h-14^h examenele de absolvire a clasei a VII-a A și B. Între 17^h-17^{30h} am înregistrat la Sf. P.R. I.V. Stalin, Secțiunea Sănătate și Oficiul Prevederi Sociale, dosarul cu cererea și actele originale de vechime în câmpul muncii ale Stellei. [Nr. 24607/din 22 Aug. 1960], cerere și acte la care am reușit să anexez și dosarul întocmit de Cadrele Raionului 1 Mai. Seara lectură din Bacovia.

23 august

Luat parte la miting. Mult mai puțin spectaculos ca în anii trecuți. La tribună Gh. Gheorghiu-Dej, Chivu Stoica, Voitec etc. Toată lumea căuta cu ochii reprezentanții Chinei.

După-masa, lectură din Goethe, *Faust*.

24 august

Preparative pentru plecarea în excursia sindicală pe litoral și în Delta. Plecarea, cu trenul de 1^{07h}.

25 august – 29 august

Frumoasă, prea scurtă, deși ceva obositoare excursia m-a aerisit sufletește. 25, 26 și 27 aug. am petrecut pe litoral văzând noile construcții și făcând plajă la Mamaia, Costinești și Eforie. La Mangalia nu am plecat. Cum în Constanța se găsea Șerban, iară la Costinești Măișoara, am petrecut cu copiii. În dimineața zilei de 28 aug. am ajuns la Tulcea, iară în aceeași zi, cu vasul „Sulina” am plecat la Sulina, unde am ajuns o dată cu căderea serii, spre a pleca din nou la Tulcea, în zorile zilei de 29 august. A fost, deci, numai o plimbare pe Dunăre. Tulcea și Sulina mi-au plăcut. Plecând pe lumina zilei de la Tulcea, am putut vedea și lacurile Babadag și Razelm. La ora unu fără unsfert (30 VIII), eram în Gara de Nord București. De dormit am dormit în vagon (cușetă). Drumul a costat 50 lei de persoană. Mâncarea, pe propria socoteală. În Constanța am văzut mozaicul nou descoperit, câteva antichități, moscheea, portul, bustul lui M. Eminescu. Gara mi-am imaginat-o mai frumoasă, de asemenea și acvariul mi l-am imaginat mai mare. Ceea ce mi-a rămas în suflet e albastrul mării, lumina de aur a soarelui, priveliștile tulcene și apusul de soare văzut la Sulina. Păcat că nu am putut vedea și ceva din fauna și flora Deltei dunărene.

3 septembrie

Consiliu pedagogic și diverse lucrări la școală.

4 septembrie

Muncă voluntară la construcțiile de la școală (7^{30h}-12^{30h}).

După-masă, obosit. Seara, la televizor, baletul american (*Silfidele* și pantomima (?)cu cowboy). Foarte slabi, americanii, în comparație cu baleturile date de ruși!

5 septembrie

Dimineața, diverse munci la școală.

Tov. prof. Angela Ieșan, evreică, a povestit prin câte momente de groază a trecut în timpul războiului. E înimaginabil câtă bestialitate doarme în om! Trebuie să mă consider fericit că destinul m-a ținut departe de front. Comiteam fie un act de protest pasibil de pedeapsa cu moartea sau înnebuneam neputând tolera nedreptățile. În orice caz – pedeapsa cu moartea sau demența de care am scăpat nefiind decât o chestiune personală și egoistă! – marea mea șansă rezidă în faptul că nu am fost obligat să

pun mâna pe vreo armă și astfel nu am ucis pe nimeni trupește sau sufletește. Dimpotrivă, pe cât mi-a fost cu putință, am apărat, prin grai viu, și prin cuvânt scris, drepturile imprescriptibile ale omului indiferent de rasă, clasă, limbă sau credință. Pentru aceasta cei de pe timpul războiului mă considerau naiv, iar cei de după 23 august 1944 m-au acuzat de împăciuatorism.

INDICE DE NUME

A

Adameșteanu, Tanța 265
Adenauer, Konrad 296, 332,
349, 366
Ady, Endre 120, 215, 258
Agârbiceanu, Ion 368
Aguiletti, Cornica 88
Alecsandri, Vasile 99, 173, 266,
270, 370
Alexandrescu, Sică 61, 303, 307
Alexeev, A. 383
Al-Jadir, Haled 386
Almășanu, Virgil 136
Almășanu, Vasile 338
Anastasiiu, Nicolae 115
Anderson (Nautillus) 259
Andronescu, Șerban 287
Anghel, Gheorghe 44, 45, 50,
51, 107, 108, 217
Antohei, Iosif 22, 42, 43, 44, 46, 49,
50, 52, 53, 89, 92, 97, 113, 128,
129, 133, 158, 161, 183, 217,
220, 227, 229, 270, 286, 292

Antohei, Slanca (Miroslava) I. 241,
252, 258, 261, 263, 267
Antonescu, Ecaterina 371
Antonescu, Mihai (Ică) 116, 204
Antoniu, Costache 92
Antonovici, dr. 38
Apostol, Gheorghe
50, 87, 103, 111, 377, 378
Apostolescu, Ileana 87, 378
Apostolescu, Ion 87, 377, 378
Apostolescu, Lascăr 378
Apostolescu, Nestor 378
Apostolescu, Vlăstar 87
Apuleius, Lucius 234
Aragon, Louis 393
Arghezi, Barutu 142, 159, 233
Arghezi, Mitzura 52, 86, 142,
265, 307
Arghezi, Paraschiva 25, 54, 81, 82
Arghezi, Tudor 13, 16, 19, 21,
23, 24, 25, 26, 27, 28, 30, 41,
42, 44, 48, 52, 54, 59, 63, 64,
67, 70, 78, 81, 82, 83, 86, 87,

92, 93, 94, 115, 116, 117, 120,
121, 124, 128, 129, 132, 133,
135, 136, 137, 140, 141, 142,
143, 151, 156, 157, 159, 161,
178, 180, 182, 183, 195, 197, 199,
200, 209, 212

Aristofan 117, 119

Arneson, Barbara 51

Arneson, Magnus 51

Arseniev, V.K. 396

Assan, Ion 98, 100, 103

Aury, Dominique 248

B

Baba, Corneliu 62, 63, 359, 383

Bach, Johann Sebastian 110, 249

Baconsky, A.E. 47, 133, 136,
192, 216, 384

Bacovia, George 29, 30, 32, 38,
64, 68, 69, 70, 81, 108, 109, 145,
153, 156, 157, 157, 169, 162, 174, 175,
176, 179, 225, 268, 279, 287,
348, 363, 364, 365, 371, 372,
380, 412

Bacovia-Grigorescu, Agatha 64,
69, 70, 225, 364, 380

Bagdasar, N. 71, 79, 89

Balș, T. 311

Balaci, Alexandru 70, 117

Baltazar, Camil 222, 281, 348

Banuș, Maria 63, 163, 277, 297,
379, 391, 393

Baranga, Aurel 107

Baraschi, Constantin 253

Barbu, Eugen 97, 98, 243, 280,
281, 295, 307, 384, 405

Barbu, Ion (Barbilian) 135, 271,
272, 347

Baring, Maurice 36, 37, 39

Bart, Jean 256

Bartoli, Adolfo 350

Bauch 224, 330

Baudelaire, Charles 23, 62, 174,
175, 196, 272

Bauer, Michael 84

Bălan (Bodnărescu), Silvia 339

Bănățeanu, Vlad 246

Bărbuță, Mircea 320

Beauvoir, Simone de 248

Beethoven, Ludwig van 187, 285

Begnescu, Petru 22, 67

Belinschi, Andrei 396

Benador, Ury 281

Benary, Lenormanda 72, 73, 118

Beniuc, Emma 213, 316

Beniuc, Mihai 28, 39, 74- 77, 83,
107, 117, 121, 137, 142, 156,
160, 163, 164, 167, 215, 216,
225, 226, 231, 236, 283, 297,
303, 305, 307, 330, 331, 341, 356

Berca, Ion 43

Bercescu, V. 311

Betz, Maurice 17

Bianu, Ion 85

- Bițan, Ion 136
 Blaga, Lucian 37, 43, 47, 50, 151,
 152, 181, 182, 188, 193, 205,
 229, 264, 288, 308, 317, 318,
 325, 333, 334, 337, 356, 393, 410
 Blake, William 193
 Blok, A.A. 349
 Bodnăraș, Emil 103, 237
 Bogdan-Duică, G. 131
 Bogza, Geo 103, 179, 222, 227,
 399, 401, 402, 403
 Bogza, M. 316
 Boiculesei, Valeria 355
 Bolintineanu, Dimitrie 63, 109,
 113, 118
 Bolk, L. 317, 318
 Bontaș, N.I. 68, 69
 Borcea, Nicolae 357
 Botez, Demostene 140, 348
 Botezat, Eugen 22, 317
 Botezat, Lala (Eugenia) 22
 Botta, Dan 94, 174
 Botta, Emil 297
 Bourdelle, Antoine 217
 Boureanu, Melania 157, 216
 Boureanu, Radu 64, 216, 349
 Brad, Ion 281
 Brandabur, Ecaterina 173
 Brane, Nicolae 52
 Brateș (Brătescu), Eugenia 403,
 370
 Bratoloveanu, Liviu 81, 212, 390
 Bratu, Horia 97
 Bratu, Savin 38
 Brăileanu, Traian 6, 355
 Brătășanu (Combari), Ileana
 20, 44, 50, 80, 81, 93, 116, 157, 275,
 321, 348
 Brătășanu, Paul 80
 Brătășanu, Păvălache 80
 Brătianu, Gheorghe (George) 88,
 90
 Brătianu, Pia 21
 Brâncuși, Constantin 108
 Brecht, B. 101, 102, 179, 316
 Breisig, Marin 23
 Breslașu, Marcel 162, 153, 163,
 213, 216, 233, 277, 381, 373
 Brezan, A. 372
 Brezeanu, Iancu 311
 Brian-Chaninov, N. 278, 279
 Brossmann, Walter 291
 Bruckner, Ferdinand 40
 Bruckner, I. 82
 Buddha 20, 58
 Bugariu, Grigore 125
 Buhoreanu, Ella 393, 395, 396
 Bujes, I. 368
 Bujor, Radu 164
 Burada 67, 133
 Burdujanu, Maria 83
 Burghеле, Th. 44, 380
 Buricescu, 88
 Buruiană-Waligorski, Florica 150

Buşneag, Elis 125

Butlerov, A.M. 33

Byron, George Gordon 325

C

Cabulea, Vasile 281

Calhoun, Lois M. 174

Calotă, N. 325

Camilar, Eusebiu 14, 17, 44, 48,
51, 52, 61, 63, 66, 106, 107,
108, 140, 141, 160, 161, 208, 232,
233, 366, 383, 384, 388

Campanella, Tommaso 149

Candel, I. 343

Cantacuzino, Irinel 108

Cantemir, Dimitrie 73, 160, 398

Cantuniari, Florica P. 144, 154,
169

Cantuniari, Ion 172

Cantuniari, Ioana 172

Cantuniari, Şerban 116

Cantuniari, Ion 172

Caragiale, I.L. 156, 162, 164,
205, 206, 279, 287, 380

Caragiale, Mateiu I. 216

Carducci, Giosue 8

Carianopol, Virgil 78, 88

Carol II, Rege 48, 53, 59, 237,
325, 347

Carossa, Hans 27, 77, 81, 97

Casals, Pablo 187

Cassian, Nina 48, 233, 379

Catană, Vasile 119

Catargi, Henri 112, 116

Catino, Al. 150

Catullus, Caius Valerius 241

Cazimir, Otilia 200

Căldăraru, Emilia 281

Călin, Coralia 249, 254, 266

Călin, Vera 13, 281

Călinescu, George 6, 33, 98,
99, 210, 258, 287, 292,
293, 356, 383

Călinescu, Matei 359

Călniceanu 101, 102

Căplescu, Radu 45, 280

Cărauş (Protopopescu), Maura
255

Cătuneanu, Floria 185

Câmpina, Barbu T. 343

Cândea, Romulus 124, 339

Cârdei, Ion 355

Cârste 17

Cehov, A.P. 378, 380

Céline, L.F. 59

Cerkasov, N.K. 273

Cerna, Panait 279

Chamisso de Boncourt, Adalbert
von 126

Charpentier, John 23

Chelariu, Ecaterina (Stella) 25,
29, 33, 34, 39, 41, 43, 44, 45, 54,
56, 57, 59, 67, 71, 81, 92, 93, 95,

- 96, 105, 110, 119, 140, 142, 145,
148, 149, 151, 152, 153, 154, 158,
159, 171, 172, 176, 180, 196,
202, 204, 205, 213, 217, 223,
233, 239, 244, 245, 249, 265,
273, 289, 294, 302, 306, 321,
322, 323, 326, 328, 338, 343,
347, 375, 387, 388, 391, 403,
408, 410, 411
- Chelariu, Eugen 32, 35, 55, 173,
199, 274, 310, 347, 404
- Chelariu, Herta 162, 200, 347
- Chelariu, Horia 310
- Chelariu, Șerban 32, 41, 43, 46, 58,
59, 88, 93, 95, 105, 117, 118,
119, 133, 144, 187, 202, 204,
235, 239, 240, 258, 267, 271,
289, 292, 292, 297, 298, 302,
306, 320, 322, 324, 326, 330,
331, 338, 347, 363, 374, 403,
406
- Chelariu, Maria (Măișoara) 32,
33, 34, 39, 44, 52, 82, 95, 118,
119, 120, 144, 145, 146, 151,
152, 153, 155, 158, 159, 162,
163, 172, 173, 177, 179, 202,
236, 237, 239, 248, 268, 284,
289, 297, 306, 320, 322, 323,
326, 331, 347, 374, 410, 411, 413
- Chelariu, Traian 5, 6, 7, 8, 9, 10,
11, 12, 23, 24, 27, 56, 101, 131, 210,
211, 212, 214, 216, 320, 400
- Chelariu, Victor 27, 29, 32, 35, 36,
51, 53, 195, 198, 266, 274
- Chinezul, I. 81
- Chiosea, Maria 372
- Chiracu, Lola 370
- Chiricuță, N. 106
- Chirnoagă, Mihail 26, 98, 109,
156, 280, 295, 298, 299, 300,
301, 399, 404, 405
- Chirișescu, Florin 137
- Chișinevschi, Iosif 116, 119
- Chopin, Fryderyk 110, 145
- Cian, Kai-Și 256, 257
- Ciobanu, Nicolae 100, 134, 137
- Ciocan, Elena 140
- Cioculescu, Șerban 70, 94, 115, 118
- Cioran, Emil 135, 103, 171
- Ciucurencu, Alexandru 359
- Ciupercescu, N. 316
- Claudel, Paul 325
- Coban, N. 24, 28, 77, 78, 91, 106,
107, 142, 174, 177, 196, 226,
230, 232, 267
- Cobar, Nell 158
- Coca, Ghedeon 246, 355
- Cocea, Dina 311
- Cocea, N.D. 279
- Codiță, Petre 277, 278
- Codreanu, Mihai 141
- Colin, Vladimir 373
- Columb, Christofor 125
- Comarnescu, Petru 50, 111

Comănescu 38
 Comenius, Jan Amos 97, 113,
 123, 125, 126, 141, 152, 161
 Conea, Ion 42
 Constant, Benjamin 214, 216, 217,
 218, 219
 Constantin, Mihai 376
 Constantinescu, Betty 29, 326
 Constantinescu, Miron 77, 119,
 122
 Constantinescu, Pompiliu 7
 Constantinescu, Ștefan 29
 Corbea, Dumitru 24, 168, 384
 Cordescu, Florica 26
 Corfus, Ilie 87, 245, 317, 377
 Cormuş 38
 Corsini, Gianfranco 114, 116
 Cortot, Alfred 187
 Costache, A. 149
 Coșbuc, George 128, 311, 391,
 136, 270, 279, 353, 380
 Crainic, Nichifor 233
 Crăciun, Constantin 136
 Crăciun, Eugen 233
 Creangă, Ion 96, 110,
 267, 314, 361, 376
 Cremene, Mioara 281
 Cremer, vezi Krämer, Isidor 134,
 373
 Crevedia, N. 88, 218, 247
 Crișan, N. 233
 Critico, Al. 217, 289

Croce, Benedetto 232, 301
 Crohmălniceanu, Ov. S.
 75, 100, 101, 106, 107, 108, 110,
 208, 236, 317
 Cucu, M. 356, 393, 394, 396
 Cudla, Valerian 354
 Cruceanu, Elena 374
 Curie, Frédéric Joliot 261
 Cusin, Ady 337

D

Dabija, N. 68
 Dacian, Ion 174
 Dan, Pavel 81
 Darieux, Danielle 167
 Davidoglu, Mihail 18, 24
 Dăițeanu, Vasile 64, 65
 Deac, Mircea 47
 De Amicis, Edmondo 349
 Delamain, Germaine 29
 Delavrancea, B. Șt. 141, 206, 238,
 311
 Delciu, Suzana 281
 Deleanu, Nicolae 281
 Demetrescu, Romulus 372,
 393, 394, 398
 De Vries, Hugo 318
 Demetriad, D. 159, 270
 Demetrius, Lucia 13
 Demetru-Pan, George 258
 Dendrino, Gherase 174

Deșliu, Dan 281, 391
 Diamantescu, Maria 369
 Dimitriu, Marieta 272
 Dimitriu, Tita 152
 Dimitriu, Toma 17
 Dimitriu, Tudorică (ing.) 143-145,
 159, 169
 Dincu, Aurelia 412
 Dinculescu, Ortansa 59, 375
 Dinu, Medi 256
 Diogene 96
 Doboș-Boca, Valerian 122
 Dobre, Elena 316
 Dobre, Iordana 49
 Dobreanu, Alexandru 132
 Dobreanu, avocat 22
 Dobrian, V. 51
 Domocoș, E. 43, 60
 Done, Dorina 266
 Dostoievski, F.M. 12, 46
 Dragnea, Nina 49
 Dragomir, Miha 180, 226, 379
 Drăghici, Alexandru 18, 111
 Drouet, Minon 115
 Drumur, George 309
 Dudescu, Costel 133
 Dudescu, Dan Ctin 141
 Dulles, John Foster 252, 253,
 256, 296
 Dumitrescu, Doru 125, 274
 Dumitrescu, Geo 317
 Dumitriu, Anton 232, 86, 116,
 117, 229, 231

Dumitriu, Petru 62, 178, 215, 231,
 233, 388, 389, 390, 407
 Dumitru, C. 311

E

Eckermann, J.P. 119, 120, 121, 122
 Effel, Jean 238
 Eftimiu, Victor 13, 16, 18, 98, 200,
 297
 Egon, Bierent 72, 292
 Eisenhower, Dwight 15, 57, 241,
 247, 249, 250, 251, 253, 255,
 256, 257, 261, 322, 327, 332,
 333, 340, 341, 346, 347, 372
 Eisenstein, S.M. 273
 Eliazar, (Lothar, Eli) 82, 83, 86, 88
 Elvin, E. 81, 271, 272
 Eminescu, Mihai 58, 96, 128, 129,
 162, 163, 175, 181, 192, 217, 221,
 222, 229, 246, 253, 254, 275,
 287, 288, 314, 319, 321, 325,
 328, 329, 353, 370, 378, 379,
 391, 397, 402, 410, 413
 Enăchescu, S. 71
 Enăchescu, Alexandru 166
 Enășescu, Artur 246
 Ene, Gh 142
 Enescu, George 18, 72, 166,
 221, 265, 268
 Engels, Friedrich 400
 Ernst, Otto 164

Esenin, S.A. 121, 185, 192,
193, 199, 200, 215, 302, 349

F

Farago, Elena (Cocuța) 128, 246

Façon, Nina 137

Faulkner, William 192, 219

Feld, Edy 50

Felea, Victor 227

Feneșan, O. 229, 231, 404

Feuchtwanger, Lion 411, 412

Filip, Mariana, vezi Sărățeanu-
Filip Mariana 368, 393, 395,
410

Filimon, Nicolae 361, 362

Filipescu, Ecaterina 403

Finți, N. 215

Fleming, Rhonda 48

Florea, Doina 9

Florescu, Vasile 378

Florian, Dorina 24, 39, 60, 71,
88, 140, 235, 275, 278, 284

Fodor, Maria 37

Fodriuc, Aurica 49

Foișoreanu, Ileana 154

Fonea, George 218

Forgues, E.D. 389

Foscolo, Ugo 105

Francisc de Asissi 228

Frank, Anna 349

Frânculescu, Drăguța 388

Frenkian, Aram 27, 272, 317

Freyburg, Hermann 37

Frunză, Eugen 119, 208, 281

Frunzetti, Ion 73

Fulga, Laurențiu 208, 211, 212

G

Gabin, Jean 234

Gabrea, Elena 286

Gabrea, H. 158

Gabrea, Iosif I. 43, 60, 72

Gafencu, Grigore 15

Galaction, Gala 213, 220, 347

Galilei, Galileo 316

Gancevici 46

Gane 66, 67

Gane, Tamara 193

Gaulle, Charles de 241, 247,
270, 287, 349, 358, 372, 388

Gavriș, Emil 62

Găinaru, Ariton 134

Gămulescu, Dorin 163

Gârleanu, Emil 256

George, Stefan 26, 123, 193, 410

George, Tudor 111

Georgescu 33, 34, 122, 161, 206,
235

Georgescu, Angela 49

Georgescu, Teodor 137, 140

Georgescu, Teohari 53

Georgescu, Valentina 149, 262,
265, 338

Ghelmegeanu, M. 14
 Gheorghean, Marghit 87
 Gheorghean, Nicu 87
 Gheorghian 339
 Gheorghiu-Dej, Gh. 14, 15, 31,
 103, 155, 220, 281, 412
 Gheorghiu, Mihnea 112, 113,
 311, 407
 Ghilia, Al. I. 281
 Ghinescu, Vlad 289
 Ghinescu 297, 280, 284, 302,
 307, 324
 Ghinokastra, Elpiviki-Despina,
 (Girokastro) 18, 19, 22, 23
 Ghițan, Teodor 136, 140
 Ghițescu 71, 152
 Gide, André 40, 225, 248
 Giesecking, Walter 366
 Giosu, Toader 64
 Giurescu, Constantin 87, 88, 245
 Giurgiuca, Emil 111
 Gobineau, Arthur 410
 Goethe, J. W. 12, 77, 99, 100,
 119, 120, 129, 131, 376, 383, 412
 Goga, D. 376, 379, 391, 395, 398
 Goga, Octavian 43, 311, 348
 Golopenția, Maria 378, 393, 394
 Gomulka, W. Ladyslaw 220
 Gonț, Nicolae 408
 Gorki, Maxim 165, 312, 336, 361

Goya y Lucientes, Francisco de
 411, 412
 Graur, Al. 400
 Grecea, Ion 281
 Grecu, Grigore 30, 122
 Grecu, Vasile 87
 Gregorian, Mihai 408
 Gregorian, Sofia 408
 Gribov, Aleksandr 182
 Grigorescu, Nicolae 131
 Grigoriu, A. 405
 Grigorovici, Radu 317
 Grimmelshausen, Hans Jakob
 Christoffel von 316
 Grossu Teodor (Vesper I.), 16,
 249, 310
 Groza, Petru 87, 103, 172, 246

H

Haller, Adolf 174
 Halunga, Al. 206
 Halanoy, Nicolae 271
 Halus, Grigore 311
 Halus, Mimi 126
 Halus, Radu 323
 Hamsun, Knut 313
 Han, Oscar 166, 343
 Haupt, N. 277
 Hauptmann, Gerhart 173, 174
 Hațiegan, Iuliu 225
 Hayek, Melania 69, 151, 181,
 205, 244, 245, 248, 317, 324

Hegel, G. W. F. 410
 Heine, Heinrich 128, 371
 Hemingway, Ernest 241, 368, 383
 Henegariu, Gallia 26, 27, 53,
 206, 280
 Heyerdahl, Thor 287
 Hitler, Adolf 7, 90, 334
 Hobana, Ion 373
 Hociung, Florica 18, 22, 39, 41,
 43, 45, 50, 51, 64, 107, 205,
 223, 240, 309, 343
 Hogaș, Calistrat 279, 311
 Hölderlin, J.Ch.F. 12, 174, 193, 268
 Holm, Horst, vezi Chelariu Traian
 101
 Holovenciuc, Ion 46
 Holtzbrinck, Georg von 132
 Homer 161
 Horațiu 77
 Horea, Ion 281
 Horga 28, 133, 209, 280, 404
 Hotinceanu, Eusebiu 339
 Hrușciiov, N.S. 155, 200, 241,
 242, 245, 247, 248, 249, 250,
 251, 252, 255, 256, 257, 259,
 275, 276, 291, 296, 303, 304,
 315, 320, 327, 332, 333, 338,
 340, 341, 342, 343, 344, 345,
 346, 348, 349, 358, 361, 366,
 388, 392, 402, 404, 405, 406
 Hulubei, Horia 72, 103, 133, 262
 Huxley, Aldous 12, 51
 Hytier, Jean 40

I

Iacobovici, I. 321
 Ianculescu, Dinu 50, 187
 Ianculescu, Victor 313
 Iavorschi, Valerica 82, 83
 Ibrăileanu, Garabet 58, 119, 319,
 329
 Ieșan, Alexandru 19, 20, 26, 27,
 29, 35, 42, 82, 99, 172, 225,
 234, 236, 245, 266, 274, 305,
 310, 311, 361, 395, 400
 Ieșan, Angela 374, 413
 Ignier, Dan 369, 377, 393
 Ilea, Theodor 124, 129, 136, 140
 Ioan, Cecilia 357
 Ioanid (Ioanizi) (fam.) 39, 59,
 60, 86, 100
 Ioanid (av.) 350
 Ioanid (ing.) 55
 Ioanid, Costin 360, 361
 Ioanid, I. 59, 67
 Ioanid, Maria (Moața) 32
 Ion, Ștefan 106, 330
 Ionașcu, George 64, 246
 Ionescu, Ana 258, 259
 Ionescu, Cicerone 217
 Ionescu, Maria 49
 Ionescu, Nae 298
 Ionescu-Silvan 235
 Ionescu-Timus, Maria 272
 Iorda (fam.) 343
 Iordan, B. 106

Iordan, Iorgu 54, 99, 106, 403
 Iordăchescu, Teodor 252
 Iordăchescu, Vera 252
 Iordăchescu, V. I. 351
 Iorga, Nicolae 213, 292, 311, 347
 Iorgulescu, Mircea 9
 Iosif, Șt.O. 279, 311
 Iosif, Mira 282
 Iosifescu, Silvian 13
 Iov, D. 78, 167
 Iovan (dna) 450
 Isac, Emil 120
 Isanos, Magda 120
 Isbășescu, Mihai 14, 16, 20,
 21, 41, 42
 Iser, Iosif 215
 Ispir, Eugen 100
 Ispirescu, Petre 103
 Istrati, Panait 50
 Iuber, Vera 91
 Iudin, P. 164
 Iureș, Ștefan 282
 Iuteș, Gica 282, 373

J

Jacotă, Victoria 357
 Jalea, Ion 217, 221, 225
 Jar, Al. 15, 125
 Jarry, Alfred 102
 Jebeleanu, Eugen 75, 156, 216,
 225, 258, 282, 347, 396

Jemna 317
 Jerome, Jerome K. 134
 Jianu, Ionel 49
 Jianu, Nicolae 282
 Jivcovici, Mirco 163
 Joanne, A. 389
 Johnson, Samuel 389
 Joja, Athanase 401, 402

K

Kafka, Franz 239
 Kaganovici, L.M. 119
 Kantsky, Karl 90
 Karajan, Herbert von 344
 Kassem, Abdul Kerim 255
 Kariostokis 363
 Kayser, Rudolf 207
 Keats, John 193
 Kellermann-Bringlan 49
 Kempf, R. 410
 Kernbach, Victor 282
 Killingner, Manfred von 117
 Kirițescu, Al. 163
 Kittner 101
 Klabund, Alfred Hensche 231
 Koch, Erich 257
 Komensky (Comenius Jean Amos),
 J. A. 125, 127, 158
 Kotov, N.I. 62, 78, 79
 Kozlov, F. 322
 Koysy, G. 209

Krämer, Isidor 129, 133, 134, 373
 Kreindler, Arthur 285
 Kunhikrishnan, Susuheckta 373

L

Labé, Louise 104
 Labiche, Eugene 19, 20, 21
 Labiș, Nicolae 81, 83, 192, 222, 230, 279
 Labiș, Pușa 222, 230
 Ladea, Romulus 229
 Lambrino, Aurel 282, 371
 Larian-Postolache, Ion 280, 300
 Lascăr, Sebastian 326
 Lascăr, Vorel 180
 Last, Eugenia 376
 Last, Sylvia 376
 Last, Victor 376
 Lastovietchi, Traian 273
 Lastovietchi, Eugen 320
 Laufer, Isidor 304
 Lautreamont, conte de
 Lazăr, Gheorghe 13, 42, 60, 97, 131, 132, 161, 207, 226
 Lazăr, Mihai 132
 Lazăr, Stana 49
 Lăncrănjan, Ion 282
 Lăscărescu (fam.) 134
 Lenin, V. I. 64, 147, 156, 259, 261, 270, 278, 340, 341, 395, 396
 Lenuța (cumnată) 32, 51, 169

Lenz, Michael Reinhold 102
 Leonov, Leonid 156
 Lesnea, George 14, 96, 192, 199, 337, 349, 396
 Leu, Corneliu 282
 Lică, Ion 49
 Liman, Horia 282
 Lion, C.Th. 114
 Lipan, Const. 408
 Lipan, Maria 408
 Lipatti, Dinu 110, 187, 344
 Lips, Julius 258
 Litzica, George 17, 116
 Livadă, Melania, vezi Hayek, Melania 317
 Livezeanu, Octav 59
 London, Jack 313
 Lorca, Garcia Frederico 179, 311, 312
 Lovinescu, Eugen 69, 236, 347, 348
 Lovinescu, Horia 98
 Löwendal, Ada 91
 Löwendal, George 61, 91, 107, 140, 145, 266
 Löwendal, Irina 266
 Luca, Remus 282
 Luchian, Ștefan 31, 131
 Luebcke (Lubke), Heinrich 322
 Lukács, Georg 249
 Lupan, Radu 282
 Lupescu, Alexandru 189, 190

Lupescu, Elena 190

Lupu, C. 42

Luța 87

M

Macedonski, Alexandru 311,
325, 379

MacMillan, Harold
241, 247, 251, 291, 303

Macovescu, George 131, 132

Macrin, George 6

Maeterlinck, Maurice 325

Maiakovski, Vl. 314

Maiorescu, Titu 325

Maiorescu, Toma George 178, 282,
328, 329

Malaxa, N. 51, 59, 83

Mandiuc (dna) 84

Mandiuc, Ilie 84

Manfrais, Raymond 264

Manițiu, Ion 227

Maniu, Adrian 135, 319

Manole, Elena 55

Manolescu, Ion 374

Manolescu, Ion Sofia 342

Mansfield, Katherine 272

Manta 46

Mao Tzedun 255, 285

Marais, Jean 167

Marcovici, Noly 289

Marcu, Mariana 32

Marian, Eugenia 217

Marian, Ion 398

Marian, Paul B. 264

Marin, Stan 267

Marivaux, P. 24

Marmeliuc, Dinu 22, 123, 124, 128

Martinescu, Pericle 208,
209, 210, 225, 232, 307

Martini, Ferdinando 350

Marx, Karl 20, 90

Masereel, Frans 325

Matei, Ion 44

Maurer, Ion Gheorghe 172

Mazilu, D. 191

Maximilian, Vladimir

Mayer, Edith 121

Mayer, M. 409

Măciucă, Ctin 113

Măgureanu, Marius 316

Mănescu 405

Mătasă, Elena 113

Medrea, C. 343

Merleau-Ponty, Maurice 248

Metaxa 129

Mezincescu, Florica 15

Michelangelo, Buonarroti 240

Mickiewicz, Adam 371

Micle, Veronica 96, 397

Micoș (fam.) 23, 50, 67,
86, 100, 111, 160, 309, 317

Micoș, Elvira 23, 67, 112, 274, 381

- Micoș, Fred 23, 67, 86, 111, 154,
 274, 381
 Mihai I, Rege 15
 Mihail, Tudor 282
 Mihale, Aurel 230
 Mihăilești (fam.) 209
 Mihăilescu, Florica Odorica 181
 Mihăilescu, Vintilă 54, 58, 85, 82,
 98, 144, 158, 181, 209,
 261, 270, 289, 324
 Milcoveanu, D. 141
 Milcu 17
 Militaru 55
 Miller, Arthur 134
 Minulescu, Ion 200, 279
 Miracovici, Paul 221, 222
 Mircescu, Virgil 284
 Mirea, Ioan I. 23, 24, 40, 41, 45,
 47, 49, 50, 51, 56, 60, 92, 107,
 108, 115, 125, 165, 180,
 227, 233, 245, 359
 Mirea, Marcela 115
 Moisil, Grigore 232
 Moldovanu, C. 279
 Molière, J.B. 162
 Molotov, V.M. 119, 127
 Montale, Eugenio 12, 47, 219,
 245, 359
 Montand, Yves 94, 286
 Montesi, Mario 214
 Morariu, Lecca 7, 354
 Moravia, Alberto 190, 291
 Morgan, Charles 29
 Morgan, Michele 234
 Morgenstern, Christian 84
 Morgenstern, Margareta 84
 Mușatescu, Tudor 204, 205,
 206, 298
 Mugur, Florin 282
 Munch, Eduard 386
 Munteanu, I. 166
 Munteanu, Mircea 109
 Munteanu-Râmnic, Frasin 47
 Murgulescu, Ilie 19, 23, 402, 403
 Murnu (Murni, fam.) 30, 41, 45,
 50, 55, 56, 57, 60, 64, 68, 103,
 108, 110, 115, 116, 122, 126,
 135, 145, 152, 171, 180,
 193, 204, 205, 217, 221, 225,
 238, 239, 249, 275, 309, 311, 366
 Murnu, Ary (Arie) 311, 380
 Murnu, Ion Lucian 29, 43, 45, 57,
 97, 156, 172, 181,
 240, 275, 302
 Murnu, Mariana 29, 43, 56,
 64, 115, 135, 171, 180, 193
 Murphy, Robert 255, 257, 258, 259
 Muzicescu, Ion 98
 Muzicescu, Mariana 98
 Muzicescu, Maricica 98, 171, 366

N

 Nagy, Emeric 245
 Nandriș, Grigore 378

Napoleon I 349
 Narly, Ctin 22, 378
 Nash, T. 286
 Nasser, Gamal Abdel 255, 259
 Nasta, Lucia 273
 Naumescu (fam.) 109
 Naumescu, Maria (Marioara) 32,
 83, 109
 Naumescu, Virgil 209
 Neculuță, Th. D. 279, 391
 Nedelcu, Ctin 72
 Nehru, Jawaharlal 241, 247
 Nekrasov, N.A. 46, 107
 Nestor, Ignat 216, 378
 Netea, Vasile 268
 Nichita, V. 43
 Nicolau 83
 Nicolau (fam.) 294
 Nicolau, Victoria (Ninica) 291
 Nicolescu, G.C. 125, 266
 Nicolicescu (dr.) 205
 Nicolicescu (prof.) 244
 Niculescu (dr. Văleni) 398
 Niculescu, L. 140
 Niculescu, Leonard 137
 Nietzsche, Fr. 42, 135, 293, 350
 Nimigeanu, George 22
 Nisipeanu, Gh. 217
 Nistor (fam.) 339, 378
 Nistor, I. 87, 88
 Nistor, Iacob Marius 21, 277

Nistor, Ionel 6, 20, 22, 30, 86,
 87, 124, 133, 172, 245, 261,
 317, 378
 Nistor-Apostolescu, Oltea 87, 377
 Nițescu, Eugenia 69, 139
 Nițescu (Nitzescu), Gh. 16, 22, 55,
 150, 154
 Nixon, Richard 332, 333, 342
 Noailles, Anna 135
 Novac, Ana 100, 103
 Novicov, Mihai 243
 Nușici, Branislav 141

O

Oistrah, David 48
 Olariu, Iulian 124
 Oprescu, George 92, 294
 Opriș, Tudor 369, 370, 385,
 393, 395, 408
 Oprina, Gh. 217
 Orghidan, Gh. 73
 Osipenko, Alla 182
 Ostrovski, N.A. 287
 Ovidiu 99, 100

P

Pacis, Angelus 123, 127, 128
 Paciurea, Dimitrie 131, 279
 Pallady, Theodor 53
 Panaitescu, P. P. 88
 Pană 66, 67

- Pană, Ana 49
 Pancu-Iași, Octav 373
 Pandrea, Petre 12
 Pann, Anton 397
 Panu, Elena 23
 Panu, Gh. 310
 Papadima, Ovidiu 7
 Papahagi, Tache 408
 Papahagi, Valeriu 125
 Papini, Giovanni 107
 Papu, Edgar 311
 Paraschivescu, Miron Radu 12, 371
 Pas, Ion 287
 Pascoli, G. 245
 Pasternak, B. 274, 275, 276, 404
 Patel, N. 373
 Patocchi, Aldo 341
 Patraș 87
 Pavlov, Ștefan 44, 47
 Păun, Gh. 27
 Păunel, Eugen 354
 Pârvulescu 14
 Pârvulescu, Florin 173
 Pârvulescu, Titu 173
 Péguy, Charles 304
 Penduic, Ecaterina 49
 Perahim, Jules 160, 381
 Perpersicius 7, 207, 225, 226, 235, 253, 307, 328, 329, 355, 380, 403
 Pervain, Iosif 131, 132
 Pesloïan, Lucas de 304
 Pestalozzi, Heinrich 154, 174, 226, 227, 228, 229
 Petrarca 8, 326, 350
 Petre, A. George 177, 196, 279
 Petrescu, Camil 56, 57, 92, 96, 106, 114, 120, 236, 254, 258, 309, 343, 347, 362, 406
 Petrescu, Cezar 258, 304, 313, 347
 Petrescu, Ovidiu 160
 Petrian, Vasile 39
 Petricu 39
 Petrov, E. P. 260
 Philipe, Gérard 371
 Philippide, Alexandru A. 57, 196, 214, 348, 387, 402
 Pickering, W. 303
 Pillat, Ion 262, 364, 365
 Pius XII, Pastor Angelicus 272
 Platen, Graf 123, 124
 Platon 400
 Pleșu, Andrei 9
 Poe, Edgar Allen 325
 Podeanu 128
 Podhorschi 29
 Pohonțu, Eugen 89
 Polevoi, Boris 383
 Pompidou, Georges 227
 Pop, Augustin Z.N. 253
 Pop, Lia 229

Pop, Mihai 122
 Pop, Simion 282
 Pop-Marțian, Al. 217
 Popa, Teodor (și Tiberiu) 275,
 278, 279, 283, 284, 291
 Popa, Victor Ion 279
 Popa-Lisseanu, G. 131
 Popescu (cadre) 39, 69, 149,
 150, 206
 Popescu (trad.) 149
 Popescu (dr.) 38
 Popescu, Cornel 9
 Popescu, Elvira 311
 Popescu, Nicolae 338
 Popescu, Radu 135
 Popescu, Stelian 69
 Popescu, V. 271
 Popescu-Argetoaia, Ctin 79, 83,
 22, 148, 150, 154
 Popovici, Jenică 317, 339, 343, 377
 Porumbacu, Veronica 104, 225,
 282, 297
 Porumbescu, Ciprian 113, 174
 Possa (arh.) 157
 Postelnicu, Ioana 13, 17
 Postolache-Larian 88, 280, 300
 Postolache, I. 53
 Preoteasa, Grigore
 Priboiu 404, 405
 Proca 262
 Prokofiev, S. 182

Protopopescu, Dragoș 378
 Prunner, Iosif 60
 Pușkin, A.S. 61, 39
 Putneanu, Aurel 61
 Pyykko, Matti 55

Q

Quasimodo, Salvatore 12, 47, 219,
 359

R

Racine, Jean 30, 31
 Radhakrishnan, S. 19
 Radu, Milana 49
 Ralea, Mihail 15, 87, 119, 158, 215,
 218, 315
 Rally, Patrick sir 291
 Ranetescu, dr. 398
 Rarincescu, Ileana 98
 Ravel, Maurice 284
 Rădăceanu, Lothar 87
 Răducanu, Gheorghe 118
 Rădulescu, av. 137
 Rădulescu, Constantin 32
 Rădulescu, Lenuța 32, 51, 169,
 249
 Rădulescu, Lucia 408
 Rădulescu, Magdalena 111, 112,
 130, 136, 323
 Rădulescu, Nic. 323
 Rădulescu, Ortansa 59

- Rădulescu, Silvia 19, 23, 30, 32,
33, 34, 45, 49, 51, 55, 57, 77,
98, 99, 102, 109, 111, 121, 123,
140, 151, 166, 181, 194, 197,
198, 200, 203, 249, 255, 263,
267, 317
- Rădulescu, Tilică 32, 109, 181,
193, 200, 203, 255, 263, 275,
347, 387
- Rădulescu, Victoria 178
- Rădulescu-Motru, C. 97, 351
- Răileanu (dr.) 323
- Răileanu, Ioana 323
- Răutu, Leonte 233
- Râpeanu, Valeriu 118
- Rebnic (Revnice, Resnic) 34, 73, 74,
83, 84, 89, 91
- Rebreanu, Liviu 58, 221, 279, 314
- Reinhold-Lenz, Jacob Michael 101
- Respighi, Ottorino 249
- Ressu, Camil 224
- Retegan, G. 122
- Reuther, Walter 344
- Riemann, B. 387
- Riga, dr. 127
- Rilke, Rainer Maria 12, 17, 21, 23,
116, 123, 294, 308, 393, 407,
410
- Ritsos, Iannis 363, 382, 393
- Rival, Paul 214
- Robson, Paul 331
- Roller, Mihail 233, 343
- Romains, Jules 59
- Roman, Norica 246
- Roman, Tiberiu 68
- Ronsard, Pierre de 371
- Rosetta del Conte 219, 359
- Rosenkranz, Moses 101, 118, 153,
208
- Rosetti, Alexandru 230, 403
- Roșca, D.D. 103, 410
- Rotaru 45, 46
- Rousseau, Jean Jacques 41, 228,
400
- Rozental, M. 164
- Russo, Alecu 113, 118, 135
- Russo, Luigi 236
- Rusu, Liviu 298
- Rusu, Vasile
- Rybiczka, Rudolf 355
- ## S
- Saadi 397
- Saba, Umberto 245
- Sachelarie-Vladimirescu, Wanda
136
- Sadoveanu, Ion Marin 226
- Sadoveanu, Mihail 15, 87, 107,
233, 249, 287, 312, 313, 314,
347, 355, 364, 381, 383
- Sahia, Alexandru 236, 237
- Sanielevici, E. 68
- Saraș, Marcel 146, 338

- Sardou, Victorien 287
 Sartre, J.P. 107, 248
 Sava, Ion 174
 Savciuc-Săveanu, Teofil 20, 22, 317
 Săveanu (dr.) 317
 Săvulescu, Mihai 31
 Săvulescu, Traian 14
 Sârbu, Christian 228, 282
 Sârbu, I.D. 12
 Scarlat, Teodor 106
 Schilder, P. 388
 Schiller, Fr. 289, 331, 366
 Schnack, Friedrich 347
 Schreiner 129
 Schroff, Maximilian 16
 Schumann, Robert 187, 343
 Sebastian, Mihail 12, 13, 32, 33, 46, 56, 57
 Seidmann, Otto 153, 154
 Semiceastrnii 276
 Serafim (fam.) 42, 59, 62
 Serafim, Geta 111
 Serafim, George 62, 110-113, 164, 216
 Serafim, Maria (Marioara) 32, 114, 124, 173, 216, 236
 Serafim, Tuți 48
 Sevastos, Mihail 213
 Sfetca, Petru 245
 Sfetea 47
 Sfințeanu, Răzvan Sabina 39
 Sfințescu, Traian 121, 267
 Shakespeare, William 8, 183, 193, 211, 220, 289
 Shaw, Bernard 12, 29, 30, 198
 Shelley, Percy Bysshe 112
 Siegfried 215
 Sigwart, Ch. 231
 Silaghi, Etelca 46, 47, 52, 60, 71, 93, 111, 115, 151, 161, 225, 265
 Simedrea, Tit 228
 Simulescu, Lia, vezi Șaru-Simulescu, Lia 43, 44, 267
 Simulescu, Paul 326
 Simulescu, Rodica 327
 Singer, Iosef 144
 Sion, Ion 312
 Slavici, Ion 93
 Slătineanu, Barbu 115
 Slușanschi, Barbu 354, 378
 Slușanschi, Oltea 205, 331
 Slușanschi, Silvia 317
 Soare-Drăguț, Ștefan 260, 262, 263, 264, 319, 324
 Socrate 187
 Sofroniuc, Dimitrie 353, 354
 Solacolu, Barbu 371
 Solomon, Petre 64, 112, 297
 Sorbul, Mihail 58, 59
 Soustelle, Jacques 252
 Sovejan, Maria 338
 Sperber, Alfred Margul 39, 208, 100, 101, 106, 107, 108, 110, 117, 140, 206, 216, 232, 295, 344

Spânu, Ileana 271
 Springer, Iulius 388
 Stahl, Yvonne 111
 Stalin, I.V. 23, 149, 246, 261, 270,
 275, 318, 337, 409, 412, 246,
 270, 275
 Stancu, Zaharia 121, 207, 226,
 233, 258, 261, 287, 356, 383,
 403
 Stavăr, Ion 13, 14, 18, 19, 62, 88
 Stănculescu, Ion (Matto) 29, 254
 Stănescu, I. 97, 237
 Stătescu, Ștefan 52
 Stefanelli, Radu 354
 Steinbeck, J. 57, 191
 Steiner, Rudolf 350
 Stelaru, Dimitrie 233, 236, 277
 Stendhal 207, 209, 248, 371
 Steriade, G. 29
 Steriade, Sandi 59
 Steriadi, Jan 62
 Sterian, Margareta 219
 Stoenescu, V. 174
 Stoian, Nicolae 282
 Stoian, Stanciu 60, 129, 133, 158
 Stoica, Chivu 155, 412
 Stoica, Petre 227
 Streinu, Vladimir 50, 81, 109, 115,
 279, 319
 Streinul, Mircea 6-8, 274, 279,
 299, 353, 354, 355

Stroescu, Sabina 122
 Stroici, Manole 18
 Sturdza, Johnny 111, 157
 Sturdza-Bulandra, Lucia 63
 Suciuc, Maria 380

Ș

Șafran, O. 73, 118, 160, 262,
 285, 286
 Șahighian, Al. 282, 289
 Șarpe, Constantin 137, 140
 Șaru-Simulescu, Lia 324, 408
 Șelescu, Lucian 137, 140
 Șelmaru, Florica 48
 Șerban, Mihail 208, 209
 Șevcenko, Taras 264, 265
 Șolohov, M.A. 371
 Șotropa, Aurora 141
 Ștefanovici, Octavian 354
 Ștefanovici, Ștefan 228, 317
 Ștefănescu, M. 111
 Ștefănescu, Octavian Ioniță 228,
 324
 Ștefănescu-Medeleni, Al. 264
 Ștefureac, Traian 152

T

Tarnavschi, Ion 19
 Tarnavschi, Constantin 152
 Tarnavschi, Stanca 339

Tatana 81, 82, 124, 142, 159, 285
 Tăutu, Nicolae 208, 211, 212, 282,
 297, 305, 316, 317, 355, 356
 Tcaciuc-Albu, Nicolae 77, 152
 Teianu, Nicolae 368, 388, 398
 Teitel, A. 144
 Teodoreanu, Al.O. (Păstorel) 141,
 366
 Teodorescu, D. 265, 267
 Teodoreanu, Ionel 43, 279
 Teodorescu, Vasile 173
 Theodorescu, Anibal 88
 Tertulian, N. 249
 Theodorescu, Cicerone 69, 125,
 177, 178, 212, 225, 258, 297,
 311
 Thibaud, Jacques 187
 Tita, Ștefan 282
 Tito, Iosip Broz 15, 16, 17, 18, 103,
 125, 220
 Toader, Ana Maria 72, 73
 Togliatti, Palmiro 113, 114, 116,
 117
 Toma, A. 162, 384
 Toma, Sidy 162
 Tornea, Florin 58, 282
 Torouțiu, I.E. 184, 219, 310, 354,
 359
 Toulouse-Lautrec, H. 133
 Trakl, Georg. 12, 32, 179, 410
 Tretinescu, Vasile 67

Trifu (coleg) 140, 141
 Tudor, G. 111, 404, 405
 Tudorache, Olga 217
 Tufescu, I. 20
 Tulbure, Victor 225, 226, 297,
 355, 356
 Turcu, R. 143, 144, 145, 146, 147,
 148, 149, 244
 Tuțescu-Pușcariu, Doina 217
 Tzigara-Samurçaș-Berza (dna) 111

T

Țipoia, Alexandru 52
 Țopa, Leon 6, 22, 202
 Țuculescu, Ion 50, 52, 56, 108

U

Ulieru, George 230
 Ungaretti, Giuseppe 47, 170
 Ușinski, K.D. 49

V

Valentineanu, Valeriu 217, 289
 Valéry, Paul 135, 248, 347
 Valigorschi, Florica 133, 265
 Vasilache 67
 Vasile, Ion 217
 Vasilescu (colegă) 34
 Vasilescu (raion partid) 34, 49, 77,
 89, 91, 150, 230

Vasilescu, Nicolae
 Vasilescu, Magda 27, 57, 99
 Vasiliu-Birlic, Grigore 307
 Vasilov, Vl. 409
 Vasiu, Pompilia 217
 Văcăroiu, Slavia 49
 Vâlcu, Dumitru 166
 Vântu, Gică 58, 87, 88
 Veen, van der Karl 29, 59, 151,
 375, 410
 Velisaratu 112
 Verdi, Giuseppe 113
 Verlaine, Paul 24, 185, 394
 Vesper, Iulian 7, 16, 97, 226, 249,
 252, 306, 310, 317
 Vialotte, Al. 239
 Vianu, Tudor 37, 43, 55, 180, 206,
 207, 401
 Villon, François 94
 Vineu, I. 319
 Vintilă, Petru 282
 Vinogradov, A. 173, 371
 Vișoianu, Constantin 15
 Vitner, Ion 38
 Vitruvius 400
 Vivaldi, Antonio 110, 249
 Vlasiu, Ion 60, 62, 109, 110, 181,
 215, 216, 222, 234, 235, 287,
 376
 Vlădulescu 376

Voicu, Ion 406
 Voiculescu, Cilla 47, 83, 155
 Voiculescu, Ruxandra 155
 Voiculescu, Vasile 9, 262, 263
 Voinea, Dana 372, 373, 381
 Voinescu, Alice 61, 115
 Voitec, Ștefan 14, 103, 412
 Volcovici, Traian 368, 393,
 394, 396
 Volland, Ambroise 60
 Voloșencu, Aristide 354
 Voloșescu, Maria 166
 Vornic, Tiberiu 13, 17
 Voroșilov, K.E. 200
 Vraja 106
 Vuia, Traian 279
 Vujaklia, Lazar 165

Z

Zagora, Lica 204
 Zamfir 71
 Zamfirescu, George Mihail 118
 Zamfirescu, Violeta 282
 Zapan, Gh. 97
 Zaprațan 43
 Zincă, Haralamb 66, 282
 Zofijievsky, Vladimir 114
 Zogu, rege 23
 Zorzor, Ștefan (Pichi) 291

W

Wald, Lucia 400

Weber, C. J. 127, 128

Weigl, Egon 73, 118

Weiner, R. 409

Whitman, Walt 59, 407

Wilde, Oscar 154

X

Xenopol, A.D. 84, 166, 167

solemn comitate și paralel lui Mihail Reber, ministru,
mai ales, pentru faptul că se vorbește că ar vrea prin-
ministra "în locul lui Groza"! (Ce memorie și câtă luc-
diditate politică!). Mișcându-se la o anumită oră, care au
imbușit, protestimp, unușor trupești, căi reflectate au fost,
de când îi curse, oțepurari apăsate, mină pînă rîu de tot,
amii pierduți în "arena politică liberală din Cîmpul". Cîta
lucru bun, și frumoasă ar fi putut face dacă arera
noușor să așez în bibliotecă, în laborator și la masa
mea de studii literare, în loc să fi pînă înaintea
la "floral Bucovina"! Mișcăm dat, clar de tot, zărnă,
cu unușor într-un ar mai pînă la politică acută impuși
politicianism bucovini!

8-II-1977: 8^h-15^h (cu minele de pitale) la 7^h am intrat in ora
teren: numai stupini, cu hexachlorocyclopentan. [Tari, la pen-
nina] dela prof. Nistor am aflat, din pure profesionale. P. Ghe-
reanu, ca prof. D. T. Tanculescu - la prof. a fost ridicat, ca n-
putut Carianopol, pentru ~~este~~ tinere de pedinte literare,
in care erau dispoziți pentru nationalitate. (Acuma s'au
apartine lui N. Orestia de a-mi citi, acura la el sau
la mine, din lina sa; - n'au, deosebite, apasate
totale amintire a lui Larian Potolache, pino mai acum
citare lui, cit de mare amator de publicitate literare.)
Generalul Benicescu, - fost comandant al Regimentului 3
Jandari din Bucuresti, (a ocupat 7^h la 10^h) a fost

Traian Chelariu (rândul de sus al cincilea din stânga) în 1952 la I.S.P.R.O.R. cu colegii

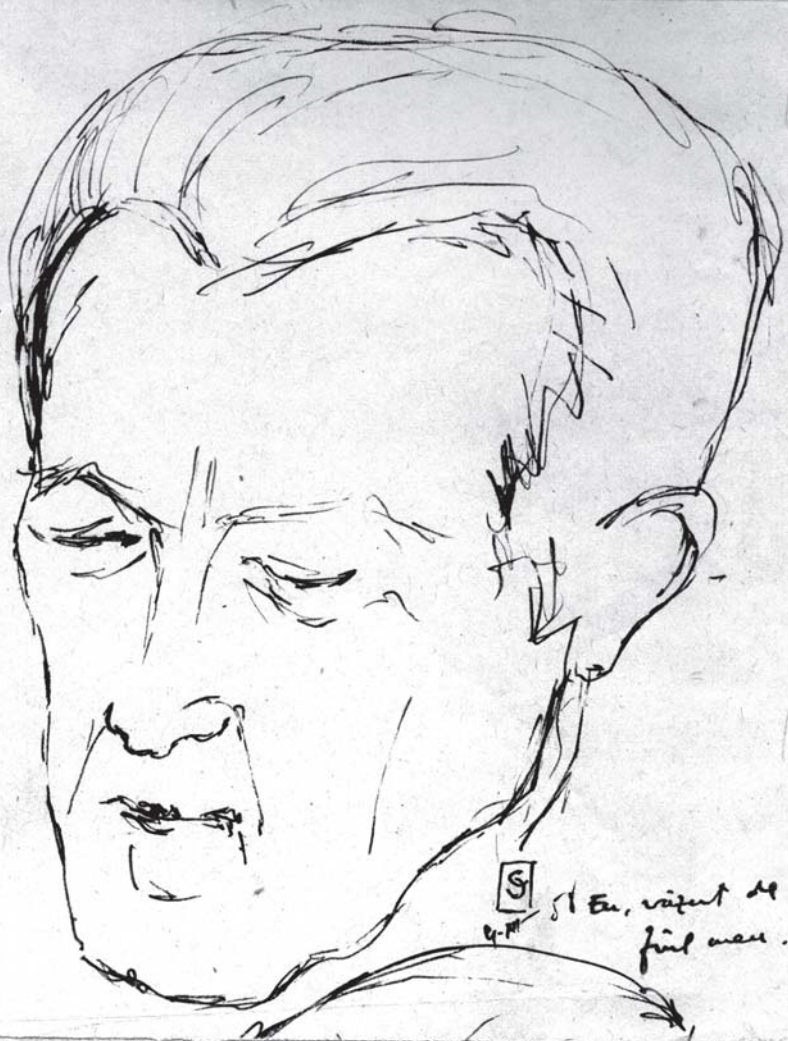

Traian Chelariu cu familia
(soția, Ecaterina, fiica sa, Maria și fiul său, Șerban)

Traian Chelariu în 1957

S

St. Em, vâpent de
fuit men.

